

A
NEDECZKY
CSALÁD.

IRTA
NEDECZKY GÁSPÁR.
DÓMÖSI PLÉBÁNOS.

BUDAPEST.
NYOMATOTT A „HUNYADI MÁTYÁS“-INTÉZETBEN.
1891.

ELŐSZÓ.

Midőn kézirataimat sajtó alá bocsátottam, azon meggyőződés által vezéreltettem, hogy családi levéltárunk okmányait őseink nem az enyészet, hanem az utódok számára tartották fenn. Ugyanis ha igaz, hogy nemzetiünk régi történelme nem egyéb, mint sok család összeköttetésének a megyei s hazai életben feltüntetése, és ekkép a közállapotok leírása: azt vélem, hogy fennmaradt emlékeink szolgálatot tehetnek azoknak, kik hazánk felett az elmúlt idők okmányait kutatják. Tekintsem bár családunk ősrégiségét s erről szóló okmányait, avagy más családokkal rokon-összeköttetéseit és elterjedtségét, egyiránt azon meggyőződésben erősítetem meg, hogy napfényt eddig nem látott adatokkal járultam azon hazafias munkához, melyben mások is fáradoznak; midőn pedig okmányainkból sikerült azon eredményre jutni, hogy őseink Csák Máté mozgalmait átélve Nedeczefalvát különféle viszontagságok között közel három századig birták, és mint honfiak, Árpádház korszakában már Magyarországon laktak, arról is meggyőződtem, hogy sok okmányunk elveszett, sok pedig kutatásra vár, amelyek mégis azért lennének becsesek, mert a haza védelmében kitűnök számát szaporítanák, s talán meg tudhatnók, honnét jöttünk hatszáz év előtt magyar hazánkba. Családunk összeköttetéseinek kapcsait nemcsak

azon oknál fogva véltem czélszerűnek feltüntetni, mert egyes családoknak izenkénti leszármaztatása magában igen száraz mivelet, hanem azért is, mert valamint korunkban a kiváltságos osztály helyébe a nép- és szakosztályok lépven, ezeket a közös erő teszi figyelemre méltókká: úgy hajdan a nemesség korszakában nem a rideg, mondhatni esetlegesen megőrzött leszármazási faj emlékei, hanem az összeköttetés és birtokviszonyok által létrejött kapcsolatos élet tették a családokat érdemekben majd feltünőkké, majd hanyatlókká.

Okmányaink elég régiek, némelyek diplomaticus értékben elég becsesek, hogy nyilvánosságra hozassanak; ezen oknál fogva czélszerűnek véltem magyarra átfordítani s így közölni. Mi családunk szétterjedtségét illeti, utóbb szerzett adatok szerint nem lett volna lehetetlen azon vonalon kívül, melyen mi komáromiak és esztergomiak származunk le, a többit is kapcsolatban leírni, ha mégis az ezekre vonatkozó és fentartott okmányok hozzáférhetők lettek volna; minthogy azonban sem a honti Nedeczkyek levéltárát, sem a trencsényit, sem azt, melyből Nagy Iván öt geneológiát tudott szerkeszteni, sem egy ősünk, Nedeczky Sándor levelezéseit, és azon diplomaticus iratait, melyek mint értésemre esett; a vöröskői levéltárban csomagokra terjednek, fel nem használhattam: kénytelen vagyok az olvasót ebbeli hiányokra előkészíteni, és ezen körülményt azok figyelmébe ajánlani, kik utóbb ezen kutatás folytatását talán fáradságukra méltónak találják.

Kelt Dömösön, 1891.

Nedeczky Gáspár.

Hat okmány ismertetése.

Okm. sz.

A Nedeczky-család levéltára jelentékeny régi okmányokat őrzött meg, melyek szerint bebizonyítható annak jelen korunkig ízenkinti leszármazása, valamint az Árpád-korszakba felvezethetése.

Az első okmány Zsigmond király által 1412-ben Budán Sarlós-B.-A. (Visitatio) előestéjén kiadott diploma, melybe be van iktatva Mária királynő által a Nedeczkyeknek 1384-ben Beatrix hitvalló napján Nedecze birtokot adományozó levele. Kiadva a thuróczi convent által 1453. Gyertyaszentelő-B.-A. napján (Purificatio). Hártyán, függő pecsét alatt latinul.

256. sz.

A második ugyancsak Zsigmond király által 1412. év Sarlós-B.-A. (Visitatio) előestéjén Budán kiadott diploma, melybe be van iktatva ugyancsak Mária királynő által 1384. Sz. Bricci hitvalló napján Nedeczky testvéreknek Wadicsou birtokot adományozó levele. Hártyán, pecsét alatt. Latin.

27.

A harmadik Mátyás királynak 1475. Úrnap ünnepének második napján, Budán kelt diplomája, mely szerint a Nedeczkyek Nedeczen bevezetettek és statuáltattak. Kiadva a thuróczi convent által. Hártyán, függő pecsét alatt, a statutió huszadik napján 1475. Latin.

257.

A negyedik a Nedeczkyek által 1498. Szent Mihály ünnepe után hétfőn, a thuróczi convent előtt nedeczei jobbágyokról nyilvánított felvállás pecsét alatt. Latin.

255.

Az ötödik II. Lajos király diplomája, kiadva Nedeczkyeknek Budán 1526. Pünkösöd előtt szerdán,

2486.

Okm. sz. függő pecsét alatt nagy hártján, melybe be van iktatva szóról-szóra Mátyás király új kir. adományozó levele Nedecze birtokról, keltezve 1458. Szűz sz. Margith vértanú ünnepét megelőző hétfőről, valamint Mátyás királynak ugyanezen év s napról Nedeczefalváról szóló statutionalis levele is.

424. sz. A hatodik okmány egy tíz pecsét alatt 1564. Úrnap után pénteken, Krasnyián, előbbkelő nemesek és alispánok által a Nedeczkyek nőága és fiága örökösödése felett hozott ítélet, és a nőág kielégítése.

Mind a hat oklevél latinból magyarra fordítva szóról-szóra egész terjedelmében alább olvasható.

1. §. Nedecze adományozása. 1384. év.

Az első oklevél szerint Nedeczei Márton id. Péter fia, Sándor, Gáspár és ifj. Péter osztályos rokonok nevében 1453. Gyertyaszentelő-B.-A. ünnepén pénteken megjelent a thuróczi convent előtt, és előterjesztette Mária királynénak Zsigmond király hitvestársa által megerősített adományozó levelét azon kérelemmel, hogy ennek hiteles másolatát nyilvános diplomába iktatva, pecsét alatt adja ki. Minthogy Péter az utak veszélye miatt meg nem jelenhetett — mint említém — Márton terjeszti elő ilyen tartalommal: minthogy Nedeczei Miklós, Lászlónak fia id. János fiainak: Lászlónak, id. Péternek és ifj. Jánosnak nevében Zsigmond király elé terjesztett levélnek másolatát kérte, ezt Zsigmond király kiadta, beleiktatván egyszersmind Mária királyné diplomáját is ilyen formában: minthogy Nedeczei László id. János fia, ez pedig Dominicus fia saját és édes testvéreinek: Péternek és ifj. Jánosnak személyében Zsigmond király elé terjesztette nagyságos (magnificus) Miklós és István comesek Pouse fiai által már előbb Nedeczének nevezett faluról szóló adománylevelüket, melyet bold. emlékezetü Mária királyné hitvestársa paran-

csolatából említett Miklós és István comesek Nedeczky László kérelmére, Péter, László és János jogaik biztosítására Zsigmond király elfogadott: azt abba be is iktatta ilyen tartalommal: Mi Miklós és István comesek Zólyom vármegyének tett hűséges ígéretünket megakarván tartani, ezennel nyilvánítjuk, hogy 1384. évben Vágh folyó mellett bizonyos Máthé földje Ő Felsége Mária M. O. királynéja és az ország sz. koronája ellen fordult és hűtelen lett. Ekkép azután ezen földnek ellenségei Zelma várát körülsánczolták, azt meghódítani és ellenséges kezekbe adni akarván. Ugyanezen időben Nedeczky László, Péter és János a koronához hívek, ettől eltérni nem akartak, Zelma várát ostromlókhoz sem akartak átmenni, hanem a sz. korona hűségében megmaradtak. Kevés idő múlva az említettek övéikhez menvén, velünk együtt Mária királyné előtt kérték, hogy említett Nedeczefalvát hűséges szolgálataikért örök adománykép nekik adná. Ezek után a királyné megparancsolta, hogy említett testvéreket minden nyugtalanítások ellen védelmezzük. Tekintetbe vévén más újabb leveleket is, őket említett birtokban megerősítjük, és hogy az örökre érvényes maradjon, jelen pecsétünkkel ellátott levelünket László, Péter és János testvéreknek kiadtuk, fennemlített 1384. év sz. Beatrix hitvalló napján. — Zsigmond király által a testvérek jogainak bővebb megerősítése végett kiadva Budán 1412. Sarlós-B.-A. (Visitatio) ünnepén. A thuróczi convent által pedig elől említett Nedeczky Mártonnak, kiadva 1453. Gyertyaszentelő-B.-A. ünnepén (purificatio) pénteken.

Ezen diplomát figyelmesen átolvasó előtt fel-tűnhetik, hogy Nedeczét 1384-ben három Nedeczky testvér kapta kir. adományban: László, Péter és ifj. János, kiknek apjuk id. János, ennek pedig apja Nedeczei Dominicus volt. Már minthogy Mária királynőt védelmező testvérek férfi korban voltak,

és így harmincz évre tévén életkorukat, ennyit számlálva apjuknak id. Jánosnak, valamint Dominicusnak korára is: méltán állítható, hogy a Nedeczkyek már Árpád-ház korszakában birták Nedeczét, mit nem csak az tesz bizonyosabbá, hogy Mária királynő őket az ősi birtokban már megerősíti, hanem az is, hogy az ötödik diploma szerint, midőn a Nedeczkyeknek Mátyás király 1458-ban új kir. adományt adott és több Nedeczkyek között leírja, hogy Mártonnak, id. Péter fiának, már ősei régtől fogva birták Nedeczét, mint bírják ők is, ezzel bizonyítja, hogy nem csak két emberöltő előtt, t. i.: Péter apja János és ezé Dominicus birták Nedeczét, hanem már elébb is, mert különben a „régén“ kifejezésnek szűk értelme volna. Mikép is neveztetethetett volna ezen első diplomában Dominicus már Nedeczei-nek, ha ősei vagy legalább apja nem lett volna Nedecze birtokában? Ugyanezen diplomából következtethető az is, hogy Nedeczétől kapták nevüket, mert világosan ki van fejezve, hogy már elébb Nedeczének nevezett falut kapták kir. adományban.

2. §. Vadicsou adományozása. 1384. év.

A második diploma szerint ugyanazon Nedeczky testvéreknek: Lászlónak, id. Péternek és ifj. Jánosnak említett zeri (de Zer) Pouse Miklós és István zólyomi comesek kérelmére — kik főispánok lehettek, mert meg van rólok írva, hogy honores tenebant — és a Nedeczkyek biztosítására, már az első diplomában leírt hűségökért Mária királyné nekik adja kir. adományban Vadicsou erdőt is, hol alig volt tíz lakóhely, (mansio) mint ezt a thuróczi convent kiküldött hiteles embere Poczov Jakab, ki az erdőt körüljárta, bizonyította 1384. év Sz. Bricci hitvalló napján; Zsigmond király pedig ezt Sarlós-B.-A. (Visitatio) előestéjén 1412.

évben vette át diplomáját, és említett testvéreknek ugyanekkor kiadta. Hártyán (p. h.)

Már ezen fenn leírt két diploma szerint a Nedeczkyek legrégibb leszármazása így alakul meg: Első Dominicus, ennek fia id. János, ennek fiai: László, Péter és ifj. János; Péternek fia Márton; osztályos vérszerinti rokonok: Sándor, Gáspár és ifj. Péter, mint utóbb ki fog tűnni: Gáspár és ifj. Péter ifj. Jánosnak fiai, Sándor pedig ifj. Péter fia.

3. §. I. Mátyás király statutionálisa.

A harmadik diplomában Mátyás király a thuróczi conventnek Budán 1475. Úrnapi ünnepének második napján megparancsolja, hogy Nedeczének nevezett Trencsén vármegyei birtokba vezessék be és statuálják Nedeczky Gáspárt, Pétert és Sándort, ezen Péter fiát, Györgyöt és Miklóst, Márton fiát, megnevezvén azon hiteles embereket is, kik kiküldendők, t. i.: vagy Hathnay Zsigmond, vagy Rudinai Chychlam László, vagy Moissfalvai Miklós, vagy Divinai Péter, mi valóban a szomszédok összehívása után többek között Nedeczky Balásnak, András fiának, mint legközelebbik egyik szomszédnak jelenlétében, minden ellenmondó megjelenése nélkül; említett év Péter és Pál apostolok elcsejtén szerdán véghez ment és a statutió huszadik napján, a bevezetetteknek kiadatott, függő pecsét alatt, hártyán.

Ezen harmadik diplomából már az is kitűnik, hogy Nedeczky Gáspár, ifj. Péter és ennek fia Sándor, és György, valamint Miklós meghalt Márton fia, mind vérszerinti rokonok voltak, és a kir. adomány ezekre is kiterjedt, mint az ötödik diplomából is ki fog tűnni, mely szerint Gáspár és Péter ifj. János fiai, Márton id. Péter fia, György Balás fia, Miklós pedig 1475-ben már meghalt Mártonnak volt fia, ezen harmadik diploma szerint is.

4. §. Felvállás. 1498.

A negyedik diploma szerint, mely 1498. Sz. Mihály ünnepén a thuróczi convent előtt nyilvánított felvállást foglalja magában, ifjabb Nedeczky Péternek két fia van felemlítve, nevezetesen Sándor és Miklós és ezen Miklós leánya Margith; valamint ezen diploma szerint megerősödik, hogy az elébbi diplomákban is előforduló néhai Mártonnak fia egy másik Miklós, kitől — mellékesen legyen megemlítve — mi most is élő testvérek leszármazunk. Egyszersmind kitűnik ezen diplomából az is, hogy a két Miklós, kik Nedeczen egymásnak (az egyik Miklósnak nevében apja ifj. Péter) jobbágyokat elzálogosítottak és kiváltottak, osztályos vérszerinti rokonok voltak, mert együtt Nedeczen birtak ősi jószágot; és ámbár az ötödik diplomában az egyik Nedeczei Spányik Miklósnak, a másik Nedeczei Nagy Miklósnak iratik le, mégis másod unokatestvérek és tisztán Nedeczeieknek nevezetnek, mint a már elébb leírt leszármaztatásokból is következtethető.

5. §. II. Lajos király uj adománya. 1526.

Az ötödik diploma, mely II. Lajos királytól adatott ki 1526. év Pünkösöd előtt szerdán, azért különös figyelemre méltó, mert benne Nedeczei Spányik Miklós és egy másik Nedeczei Nagy Miklós saját és számos fiaik nevében terjesztették II. Lajos király elé megerősítés végett Mátyás királynak azon új királyi adománylevelét (nova donatiót) és ugyan ennek statutionális kir. levelét, melyet ez 1458. kiadott azok számára, kik már előbbi diplomákban előfordultak, nevezetesen: Nedeczky Gáspár és ifj. Péter, ifj. János fiai, Márton id. Péter fia és Miklós, János és György Balás fiai számára, és amely Mátyás diplomájából — mint ezt maga II. Lajos

király diplomája állítja — megismertetett, hogy Trenchény vármegyében létező Nedycze birtok Spányik Miklóst és a másik Nagy Miklóst illetve azon oknál fogva, mert már őseiknek adta új kir. adomány czímén Mátyás király. Félreismerhetlenül leszármazottjai úgy Nedeczei Spányik Miklós, mint Nedeczei Nagy Miklós azon Nedeczkyeknek, kik az elébbi négy diplomában általam leirattak. Ugyanis lehetetlennek fog látszani minden helyesen gondolkozó előtt, hogy midőn ugyanazon egy diplomában hivatkozás történik, ezen diplomába szóról-szóra beiktatott egy másik — Mátyás király — diplomájára és még a nevek is elősoroltatnak azon czélból, hogy a reájok háromlott birtokjog bebizonyíttassék, ezalatt másokat kellessék érteni. mint ősvérszerinti rokonokat; legfeljebb az évenkénti leszármazást lehet kérdés tárgyává tenni, mi jelen esetben minden kétséget kizár, mert mind Nedeczei Spányik Miklósnak, mind Nedeczei Nagy Miklósnak apja be van írva II. Lajos király diplomájába; nevezetesen amazé Márton, emezé ifj. Péter volt, ugyanazok, kikre a beiktatott Mátyás diplomájában úgy történik hivatkozás, hogy ezen atyák atyái, tehát a nagyatyák nevei megegyeznek azokkal, kik az elébbi diplomákban elősoroltattak, t. i. ifj. Péter apja ifj. János volt, Mártoné pedig id. Péter volt; ugyanazon Nedeczky testvérek, kik Mária királynőt védelmezték s mint ilyenek szerepelnek az első diplomában. Azért egész világosan leiratik ezen ötödik diplomában, hogy azoknak őseik, kikre a beiktatott Mátyás kir. diplomája hivatkozik (progenitores), régtől fogva birták Nedeczét, mint birták ők is, az utódok, jelenben, mit Mátyás király új donatiója csak megerősít és nem legelőször ad.

Annak okát adni, hogy ezen diplomában az egyik Nedeczei Spányik Miklósnak, a másik Nedeczei Nagy Miklósnak neveztetik, míg őseik keresztnévökkel Nedeczeieknek iratnak, — nem nehéz,

mert a régieknél azon nemes birtokról szokták elnevezni magokat, melyeket királyi donatióban kaptak, nem pedig azon nevekről, melyek mint mellékesek néha hivatal, művészet és más foglalkozásról ragadtak reájok, mint ez ma is divik a köznépnél, mintegy megkülönböztetésül az egynevűeknél; néha pedig csúfságból. Hogy ez a régieknél így volt szokásban, számos példával lehet felvilágosítani; nevezetesen ha betekintünk Esztergom egyházmegye schematismusába, azt fogjuk találni, hogy legalább ötven érsek csak keresztnévet viselt; ezek közül ismét legalább fele keresztnéve mellett nemes praedicatumáról lett elnevezve. — Hasonlóképen: Kis-Aponyról Aponyiaknak, Bozor-Beládról Bozoroknak, Spáczáról Spáczayaknak, Felső-Közép-Korompárról Korompayaknak, Baranyáról Baranyayaknak, és ismét Komárom s Esztergom vármegyékben Radványról Radványiaknak, Vérthről Vérthieknek, Pathról Pathiaknak, Karváról Karvaiaknak, Labathlanról Lábatlaniaknak, Sárkányról Sárkányiaknak, Kurtakeszről Kurtakeszieknek neveztettek el a családok, egyszersmind megnevezvén a keresztnévet és hozzá tévén: de Vérth vagy de Lábatlan; kivételt képezvén azok, kik már régi nemesek voltak, és más birtokot is kaptak kir. adományban. Ezzel ugyan nincs kizárva, hogy a Nedeczkyek is valamikor más nevekkal ne illetethettek volna; de annyi bizonyos, hogy úgy Spányik Miklósnak mint Nagy Miklósnak édes apáik csakis Martinus de Nedecze és Petrus de Nedecze voltak, mert így vannak beírva Lajos király diplomájába; sőt ugyanezen ötödik diplomában egy helyen Nedeczei Nagy Miklós „úgynevezett“ Nagy Miklósnak iratik, világos jelzésül, hogy ez megkülönböztető neve a másik Miklóstól, vagy pedig csak reá ragadt név. Hogy úgy Nedeczei Spányik Miklós, mint Nedeczei Nagy Miklós Nedeczky és nem más nevet használtak, leginkább abból tűnik

ki, hogy midőn ezen ötödik diplomában Nedeczei Spányik Miklósnak kilencz fiára: Márton-, György-, József-, Erasmus-, Tóbiás-, János-, László-, Briccinus- és Leonardra, Nedeczei Nagy Miklósnak pedig két fiára: Bálint és Jánosra terjesztetik ki a kir. adomány, ezek közül a hatodik oklevélben egy sem neveztetik sem Spányiknak, sem Nagynak, valamint apjaik sem illettetnek már más névvel, mint nemes Nedeczei és Nedeczky nevekkel. Minthogy tehát Lajos király diplomájába azért lett szóról-szóra beiktatva Mátyás királynak adományozó és statutionalis levele, hogy ebből megismertessék Nedeczei Spányik Miklós és Nedeczei Nagy Miklós őseinek kir. adományozása; minthogy továbbá ebben Mátyás király „nova dotatiót“ ad, tehát az nem is lehet más, mint a régi Nedeczkyeknek adott kir. adomány, és pedig kizárólagosan megnevezett Nedecze, Trenchén vármegyében létező falura, melynek statutiójakor még csak ellenmondó sem jelentkezett; minthogy bizonyos az is, hogy a régiek keresztnevek után nemes predicatumokról szokták magokat elnevezni, még akkor is, midőn volt más nevök; végtére minthogy be lehet bizonyítani, hogy a két Miklós osztályos volt Nedeczen a többi rokonnal és egymással, a leszármazottak pedig mind Nedeczky névvel éltek, anélkül, hogy akár Spányik akár Nagy nevet használtak volna: azt vélem, hogy ezek által minden kétség ki van zárva, mintha ezen ötödik diplomából más Nedeczei családra lehetne következtetni.

6. §. Fi- s nő örökösödés. 1564.

A hatodik oklevél szerint ugyanazon Spányik Miklósnak és Nagy Miklósnak fiai között, kik Lajos király diplomájában név szerint felemlítették, és a leány-örökösök között viszály támadt Nedecze és Vadicsow birtokok örökösödése miatt;

azért is egy megbízott bíróság (arbitré) ült össze, és hozott ítéletet. Ezen oklevélben már Nedeczky Erasmus, Tóbiás, László, József és fia István, Márton, aki fia Györgynek, továbbá a másik Nedeczky Miklóstól leszármazott leányok, sem Spányiknak, sem Nagynak nem neveztetnek, hanem nemes Nedeczeieknek és Nedeczkyeknek neveztetnek, sőt Bálint apja, ki Nagy Miklós néven fordult elő, már Nedeczei Nedeczky Miklósnak neveztetik. Ezen alkalomból a Nedeczei Nedeczky Miklós leány-örökösök és leszármazottak felhívták a bíróság előtt a másik Miklós fiait, kik kilenczen voltak, hogy Bálint minden fimaradék nélkül múltván ki e világból, mutassák elő Zsigmond királynak Mária királynő adományozó levelét megerősítő és Mátyás király diplomáját, melyekből ki fog tűnni, hogy Nedecze és Vadicsou birtokokban ők leányok, meghalt Bálint testvérei, vagy pedig a kilencz fitestvér az örökösök? Ez előhozatván a fiúk, a leányok quartalitiumát, kelengyéjét és nászajándékát, vincularis szerződés mellett kielégítették. Ebből igen világosan kitűnik, hogy Nedeczei Spányik Miklós, és Nedeczei Nagy Miklósnak úgy felmenő ősök, mint leszármazottjaik, ugyanazon Nedeczét birtokló Nedeczeiek voltak, kiket az előbbi öt diploma egyenkint megnevezett.

•/. 1. Ezen diplomák nyomán már a Nedeczkyek eddig terjedő leszármazását ekkép lehet leírni •/. lásd hátul a leszármazási ágakat, hozzá írva az utóbb leszármazottakat is.

7. §.

I.

Az ország minden hiveinek, jelenleg élőknek és jövődőknek, kik az alább elősorolandókat tekintik, a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett thuróczi zárda conventje óhajtott üdv elnyerését!

Ezek kihirdetésében mindenkinek tudtára kívánjuk jönni: Hogy nemes Nedeczei Márton (de Nedecze), Péter fia nemes Sándor (Sandrinus) Gáspár és Péter osztályos vérszerinti rokonainak¹ nevében előttünk megjelenvén, Fölséges (Serenissimi) Zsigmond király Urnak sat., Fölséges Mária Magyarország királynéjának sat., az ő hitvestársának függőpecsétje jelével megerősített, következő tartalmu és értelmü nyilvános levelét terjesztette elénk: Péter az utak veszélyei és némelyek üldözései miatt szükséges helyekre azon levelet elhozni nem bátorodván, minket a káptalan jogaik és szabadságaik oltalmának és védelmének reményében köteles folyamodással (megkeresett) a végett, hogy az ügy nagyobb nyilvánossága és biztonsága tekintetéből azon levélnek egész tartalmát és formáját szószerint lemásoljuk és a mi privilegialis levelünkbe beiktatva, mint átirottat nekik kiadni méltóztassunk. Ezen elénk terjesztett levélnek tartalma ez: Mi Zsigmond Isten kegyelméből mindig fölséges római király, és Magyarország királya s. a. t. jelen sorainkkal emlékezetbe ajánljuk, tudtul adván azoknak kiket illet: minthogy Miklós László fia, ezen most említett nemes Lászlónak, Péternek, Jánosnak, János fiainak, Nedeczei Dominicus (de Nedecze) fiának nevében és személyében Felségünk elejébe jöven előterjesztett Nekünk bizonyos nyilvános, királyi pecsétünkkel ellátott alább megírt tartalmú levelet; ugyan azon Miklós hódolatteljesen Fölségünk elé adta azon kérelemmel, hogy annak tartalmát szóról-szóra, minden kihagyás és netalán hozzáadás nélkül átirassuk és áttétessük és az átvett közzépecsétünk arra függesztése mellett ugyanazon László, Péter- és Jánosnak kiadni méltóztassunk, a mely levélnek tartalma így következik és ilyen:

¹ Fratrum, megkülönböztetve a „fratrum carnalium“-tól, mi édes testvért jelent. Így fordul elő ezen diploma vége felé is, és több helyen

Mi Zsigmond Isten kegyelméből mindig fölséges római király és Magyarországnak is királya emlékezetbe ajánljuk, jelen sorainkkal mindenkinek tudtul adván, kiket illét, hogy mi Felségünk jogánál fogva, a hozzánk jövőknek hirdetjük; Nedeczei László, János fia, ez Dominicus fia (de Nedecze) saját és Péter, és János édes testvéreinek (fratrum suorum carnalium) személyében élénk terjesztett Nagyságos (Magnificorum) Miklós és István comeseknek¹ Pouse fiainak már előbb Nedeczének nevezett faluról (Ville) szóló adomány levelet, mely Miklós és István comesek által Felséges Fejedelmű Mária, boldog emlékeztű király Úrnő és szeretett felséges hitvestársunk parancsából és kihirdetett akaratjából, említett Péter, László- és Jánosnak adatott, ugyanazon Lászlónak saját és

¹ A comes szónak régi magyar jelentését a magyar köznép körében kell keresni. A Csallóközben régi szokás lévén a nemes családokat „uri” és nemes nevezetekkel megkülönböztetni, a köznép ezen ősrégi megkülönböztetéséből következik, hogy a „comes” szónak nem lehetett a magyarban grófi jelentése. (Bartal Gy. i. m. 35. l. A comes tehát földbirtokos volt, de a városi lakosok — comes czimének ezenkívül a születés az indoka; ugyanis a keresztes-háborúk idejétől számítva, számos lovag-rendi család telepedett le nálunk, mert leginkább honvédelmi czélokat tartottak szemek előtt királyaink; tehát tulajdonképen lovagok voltak a telepedők, s a köznép az ő fegyveres szolgáltaiból állott elő. A comes cím városi lakosokra ruházva azt bizonyítja, hogy az otthon lovag-rendbeli urat nálunk le nem szállíthatták a lováról, egy sorba a polgári mesteremberekkel, az világos. (Salamon J. i. m. II. k. 215. l.) A magyar földbirtokosok comes czíme a törzsfőnökökről a nemzetségek, majd az azokból alakult család fejeire s végül a családok egyes tagjára öröklött át. Ez a méltóságot jelölő szó a grófi méltóság fogalmát ölte magára a XV. században. Ha a comes szónak jelzője volt, mint nálunk: castri curialis, akkor hivatalt jelent az okmányokban. (Tagányi K. az 1881. Századokban 516—519. l.) — Kivettem: a komáromvármegyei és Komárom városi történeti és régészeti egylet 1889. évi jelentésének 16 lapjából.

két testvéreinek nevében és személyének Fölségünk elé köteles folyamodásban nyújtott kérelmére a végett, hogy azt elfogadni, annak tartalmát levelünkbe átvéve nekik jogaik bővebb biztosítására kiadni méltóztatnánk; ezen tartalom pedig következő: Mi Miklós és István comesek, nemes Zólyom vármegyének tett ígéreteinket hűségesen megtartván tudtúl adjuk, hogy 1384. (Mille^o CCC^o LXXXIII°) bizonyos Máthé földje, Vág folyó mellett, Fölséges Mária Magyarország királynéjának, Fejedelmünknek és urak urnőjének stb. hűségétől eltért és az ország szent koronája ellen fordult. Midőn tehát azon földnek minden ellenségei Zelma várát körülsánczolták, azt elfoglalni és ellenséges kezekbe juttatni óhajtván, ugyanazon időben előbb nevezett Nedeczei László, Péter és János (de Nedecze) a szent koronának hűséges védői, nem akarták a hűséget megsérteni, sem a Zelma várát ostromlókhoz átmenni, hanem mindig az örök szent korona erős reményében igaz uton maradtak. Ezen említett cselekedet után csekély idő múlva övéikhez menvén velünk együtt Mária Urnő s Magyarország királynéja előtt egyszerre könyörögtek, hogy hűséges szolgálataikért említett Nedeczé-nek nevezett villát örökös joggal adná nekik.

Ekkor a király Urnő nyilvánosan megparancsolá nekünk, hogy azon testvéreket mindenemű nyugtalanítások ellen védelmezzük és legyünk oltalmazóik, a királynénak tiszteletére vált ily nagy hűségükért. Tekintvén más újabb leveleket is említett birtokban fölséges királynői adományozó levelünkkel megerősítjük, hogy azt személyesen örökös joggal birhassák, megtarthassák és saját hasznukra fordíthassák. Hogy pedig örökké erős, érvényes maradjon, többször említett testvéreknek t. i. László, Péter és Jánosnak ezen levelünket, közép pecsétünkkel megerősítve kiadtuk. Mint fenn 1384. évben, boldog Beatrix confessor napján.

Mi tehát említett Lászlónak saját s nevezett testvéreinek nevében és személyükben Fölségünk elé alázatosan terjesztett könyörgéseiket, mint igazságosat és törvényeknek megfelelőt ájtatosan meghallgatva és azoknak kegyelmesen helyt adva, mint említett Miklós és István comesek által írt levelekben is nyilvánítottakat, helyben hagyottakat és elfogadottakat szóról-szóra minden kihagyás és hozzáadás nélkül átírni, átvenni és kihirdetendő levelünkbe hasonlóképp nyilvánosan beiktatni és annak értelmében a mi levelünk hasonmásában nekik és örököseiknek kiadatni véltük; sőt ajándékozzuk, adjuk és megerősítjük ezen hasznokkal ellátott Nedeczefalvát t. i. vizekkel, folyókkal, szőlőkkel, erdőkkel, bokrosokkal, földekkel, úgy miveltekkel, mint míveletlenekkel és mindennemű hasznaival, bármely néven ismertekkel és nevezetekkel és pedig örökre és örökös joggal gyermekeik gyermekeire és örököseiknek örököseikre is átszállandókat. Miket, mikép szokás közép pecsétünkkel megerősítendő levelünkbe foglalandóknak véltük jogaik bővebb biztosítására. Kelt Budán. Sarlós B. A. (Visitatio) előestéjén 1412. évben. Országainkban uralkodásunk és pedig Magyarországunk 25 római császárságunk 2-dik évében.

Mi tehát említett Márton jogos és igazságos saját és vérszerinti rokonainak nevében, előttünk, általa tett kívánatainak kegyesen helyt adván, sőt e részben a közigazságnál fogva kedvezni ohajtván, említett néhai Zsigmond királynak nem kivakart, nem kitörölt, nem is bármely részében megrontott, sőt inkább minden aggályt kizáró épségűnek talált levelét egész formájában és terjedelmében szóról-szóra, semmit hozzáadva és semmit el nem véve vagy megváltoztatva, átveendőnek és nyilvános levelünkbe beiktatandónak, pecsétünk előpontjainál fogva, ennek reá függesztésével is megerősítendő-

nek, ugyanazon Mártonnak és övéinek kiadandónak véltük. Kelt Gyertyaszentelő B. A. (Purificatio) napján. Pénteken. 1453. évben.

II.

Mi Zsigmond Isten kegyelméből mindig Fölséges római király és Magyarországnak királya stb. emlékezetbe ajánljuk, tudtul adván jelen soraink tartalma szerint mindazoknak, kiket illet: hogy Fölséges személyünk elejébe jöven Nedeczei László János fia, ez Dominicus fia, saját és Péter és János (de Nedecze) édes testvéreinek (carnalium fratrū) személyében élénk terjesztette bizonyos nagyságos comes uraknak Miklósnak és Istvánnak Zeri Pouse (de Zer)¹ fiainak levelét, bizonyos Vadicsu-nak nevezett erdő kir. adományáról, melyet Felséges Fejedelmünk boldog emlékezetű urnő Mária Magyarország királynéja és szeretett hitvestársunk jóakaratjából és parancsából Miklós, és István comesek említett László, Péter és Jánosnak számára szerkesztettek, esedezvén előttünk László magának és említett testvéreinek nevében és személyükben Felségünk előtt köteles könyörgéssel, hogy azt elfogadni és annak tartalmát átírva ezen levelünkben nekik kiadni méltóztatnánk az ő jogaik bővebb biztosítására, melynek ez a tartalma: Mi Pouse Miklós és István comesek

¹ Minthogy Pouse család már 1245. 1255. években előfordul (L. Századok 1891. V. Füzet. 394 l.; és „Palásthyak“ I. köt. Családi ágak: I.) hanem melléknév nélkül; ezen diplomában pedig comes „Pous de Zer“ fordul elő; az olvasónak önkényt azon véleménye támad, hogy „Pusztaszert“ ezen ős család névből kell származtatni. Ugyanis Anonymus XI. fej.-ben Árpád herczeg győzelmében nem „Pusztaszert“ hanem csak „Zeer“ fordul elő, azon kifejezéssel, hogy különféle helyet adott a vele bejött nemeseknek; tehát nem látszik alaptalannak azon állítás, hogy Zeer-t Pous nemzetség kapta ajándékban és innen keletkezett Pous de Zeer = Pusztaszert.

Zólyom vármegyében (Zilinensis Comitatus)¹ méltóságokban lévén (tenentes honores) ezenfeladtul adjuk: hogy az Úr 1384. (Millesm^o CCC^o LXXX. III.) évében bizonyos Máthé földje, Vágh folyó mellett a hittől eltért és Fölséges Fedelem és Urnő Mária Magyarország királynéja ország szent koronája ellen fordult. Tehát az föld minden emberei körül sánczolták Silma várá, azt elfoglalni és idegen kezekbe adni kívánván. Ezen időben Péter, László és János, Nedeczei Jánosnak (de Nedecze) fiai, a szent koronának hív szolgálai, nem akarván a hűségtől eltérni, sem pedig Silma vár ostromlására átmenni, mindig a szent korona mellett, erős reménnyel és igaz tanácsadással maradtak. Kevés idővel azután, hogy ez történt, a három testvér velünk együtt Mária Urnő Magyarország királynője előtt mind együtt könyörögtek, hogy hűséges szolgálataikért egy bizonyos elhagyott Wadicsu-nak nevezett erdőt örökös joggal, alig tiz lakhelyre (mansiones) elégségeset nekik adná. Végtere a királyné Urnő nekünk megparancsolta nyilvánosan, hogy azon testvérek kívánságának eleget tennénk és az erdőbe küldenők hiteles emberünket a végre, hogy körüljárja és az erdőt megszemlélje, mi pedig elküldöttük hiteles emberünket Jakabot, Poczow fiát oda körüljárás és hiteles tanuságtétel végett; minthogy pedig megjárván és hozzánk visszatérvén azt mondá, hogy azon erdőben alig lehetne tiz lakóhelyet (mansiones) megtelepíteni és sem nemes sem nemtelen emberek abból valami kárt nem szenvednének: ennek okáért, tekintvén hűségüket és méltányos kérelmeket, Mária Isten kegyelméből Magyarország királynéja parancsából és beleegyezésével, már előbb említett testvéreknek

¹ Solna, germanis Silein, slavis Zilina — arx fuit illi vicina, ante duo saecula: Schillin denominata. (Compendium Hungariae Matthiae Bel. Cottus Trencsin, in processu medio (6) Solna. pag. 72. pars II. Editio 1772.

többször említett Wadicsu-nak nevezett erdőt örökös joggal fiaik fiaira átszállítandót, birandót és hasznát kedvük szerinti használatukra fordítandót oda adtuk; hogy pedig ezek helybe hagyattak és örökidőkre érvényesek lennének, többször említett testvéreinknek levelet (cartam) adtuk, pecsétünk erejével megerősítve. Kelt mint fenn (1384. év) sz. Bricey con sor napján.

Mi tehát említett Lászlónak saját és említett testvéreinek nevében és személyében Felségünkhez nyújtott kérelmüket, mint igazságost és törvényest meghallgatván és ennek kegyelmesen helyt adván, említett Miklós és István comesek nyilvánosan megírt levelőket, mint törvényeset és elfogadottat tekintve, szóról-szóra minden kihagyás és hozzáadás nélkül átíratni és átvenni, hasonlóképpen jelen nyilvános levelünkbe beiktatni, annak tartalmát mint átvettét nekik és örököseiknek kiadandónak véltük; sőt kiadjuk jogaik bővebb biztosítására. Kelt Budán, Sarlós B. A. (Visitatio) előestéjén 1412. évben. Magyarországon uralkodásunk huszonötödik; római királyságunk második évében. (Hártyán, p. h.)

III.

A Bold. Szűz Máriáról nevezett thuróczi convent zárdája minden Krisztus hiveinek, jelenlévőknek és jövődőknek, kiknek jelen soraink tudtukra esnék, üdvöt az üdvözöltek üdvözülésében! Mindenkinek tudtára kívánjuk adni jelen soraink által, hogy nemes Nedeczei Gáspár, Péter és Sándor ezen Péter fia és György (de Nedecze) nem különben Miklós, néhai Márton fiának részére hozzánk intézett s Fölséges Mátyás Fejedelem stb. Isten kegyelméből Magyarország, Csehország stb. királya által kiadott bevezető és statutorium levelét tisztelettel kezünkhez vettük, mely ezen értelmű sza-

vakat foglalja magában : Mátyás Isten kegyelméből Magyarország, Csehország királya stb. a mi hiveinknek Thurócz egyház zárdájának személyünkben üdv és kegyelem ! Nedeczei Gáspár, Péter és Sándornak ezen Péter fiának és Györgynek (de Nedecze) nemkülönben Miklós néhai Márton fiának nevében az állítatik előttünk, hogy Trencsény vármegyében létező és Nedeczének nevezett már említett birtok birtokába örökös jog czímén, törvényesen beakarnának menni ; ennélfogva hűségteknek nyilvános levelünkkel erősen megparancsoljuk, hogy bizonságul hiteles emberteket kiküldjétek, vagy Hathnai Zsigmondot, vagy Rudinai Chychlam Lászlót vagy Moissfalvai Miklóst, vagy Divinai Pétert és mások hiányában a mi emberünket, már megírt Nedecze birtoknak helyszínére, a szomszédokat és ezen birtoknak minden határosait, egyfolytában várván a jövő ellenmondókat is : említett Gáspárt, Pétert, Sándort, ezen Péter fiát és Györgyöt, nemkülönben Miklóst, néhai Mártonnak fiát az uradalomba és a már statuáltakat minden ehhez kapcsolt haszonvételekbe és hozzátartozandókba bevezessétek, előre bocsátván mindezekben örök birtoklás tekintetéből ha nem lesz ellenmondó, vagy ha lesznek ellenmondók, ezeknek előhívásával és pedig említett Gáspár, Péter, Sándor, ezen Péter fia és György, nem különben Miklós ellenében a mi személyünk elé, kellő határidőben az ellenmondás okának adása végett ezen bevezeteket és statuáltakat, valamint a szomszéd és határos ellenmondókat és összehívottakat is, a kik az említett statutionál jelen lesznek, a számukra kitűzött időre, a mi személyünk nevében, hűségesen megidézzétek. Kelt Budán, Urnap ünnepének második napján, az Ur 1475. évében, országlásunknak 18-dik koronáztatásunknak 12 évében.

Mi tehát Ő Félsege parancsának, mint tartozunk, egészen engedelmeskedni kívánván, említett

Chychlam Lászlóval Ő Felségének említett levelében, mások között személyesen kijelelttel, a mi tisztelendő (venerabilis) szerzetes férfinakat, hűséges tanácsadónkat és rendünknek fenn címzet áldozópapját, közölünk, Ő Felségének előrebecsátott parancsainak végrehajtására, a mi bizonyágtételünk végett kiküldendőnek véltük, mint hiteles királyi és mi emberünket. Onnét végre visszatérve, nekünk egyenlően ekkép hoztak választ: hogy ugyanazon év előre kijelentett sz. Péter s Pál apostolok előestéjén, szerdán, említett Nedecze birtok szinhegyén, összehíván a szomszédokat és határosaikat és legközelebbi szomszédokat Divinai Pétert (de Divina), Nedeczei Balást (de Nedecze), András fiát (Andreae; így), Sanradi Györgyöt (de Sanrada), Kothessa Mátyást, zolnai vice-advocatusnak nevezett, egy más Mátyást posztógyárost, esküdtet, szintén zolnait, mint törvényesen összehivottak és megjelent felek előtt bevezettettek és az említettek által Gáspár, Péter és Sándor ezen Péter fia és György és Miklós néhai Márton fia, annak (Nedecze) birtokába és ezzel együtt a hozzá kapcsolt haszonvételekbe és hozzátartozandókba statuáltattak is; mindezen birtoklandókra nézve előrebecsátott — — (hirdetés után?) ellenmondók ezen időben, ott nem jelentkezték, nekik annak módja szerint szokásos napok alatt, úgy mint az ország szokása kívánja, a hely szinén, törvényszerűen, hogy mindnyájok hitelessége és bizonyossága és tartós volta (firmitates) örökre, nyilvánosan privilegialis levelünkben, hiteles függő pecsétünk reáymásával is megerősítették; a már megmondottaknak — — (Gáspárnak, Péternek) Sándornak tezen Péter fiának és Györgynek, nemkülönb Miklósnak, néhai Márton fiának, némely ügyeik biztosítására kiadandónak véltük. Kelt az előrebecsátott bevezetésnek és statutióknak fenn jelzett év huszadik napján.

IV.

Mi a Bold. Szüz Máriáról nevezett thuróczi zárda conventje jelen soraink által emlékezetbe ajánljuk: hogy nemes Nedeczei Péter (de Nedecze) fiainak Sándornak és Miklósnak és Margarethának ezen Miklós leányának, valamint minden feljegyzett közel s vérszerinti rokonainak is terheit és panaszait magára vévén, előttünk személyesen megjelent, és önként, szabadon ilyen felvallást tett legyen: Minthogy nemes Nedeczei Miklós néhai Mártonnak (de Nedecze) fia, azon egész somma pénzt, melyért Trenchén Vármegyében létező Nedecze birtokban lévő három jobbágytelek mint ősi, Sándornak és Miklósnak fiainak (t. i. Nedeczei Péter fiainak) és Margaréthának Miklós leányának zálogban adattak, visszaadta, és hiány nélkül egészen letette legyen, és Miklóst néhai Mártonnak fiát ezen visszafizetésről, és ezen egész említett somma letételéről biztosította: ennek megtörténtével és megküldésével annak egészen és feltétlenül békés bírhatásáról, a három jobbágytelek átadása és ki-jelelése után jelen levelünk bizonyítványát ezennel kiadtuk. Kelt Szent Mihály ünnepe után hétfőn 1498. évben.

V.

Mi Lajos Isten kegyelméből Magyarország és Csehország királya stb. emlékezetbe ajánljuk jelen levelünkkel, tudtul adván mindazoknak, kiket illet: hogy nemes Nedeczei Spányik Miklósnak néhai Márton fiának (de Nedecze) és ezen említett Spányik Miklós fiainak: Mártonnak, Györgynek, Erasmusnak, Józsefnek, Thobiásnak, Jánosnak, Lászlónak, Bricciusnak és Leonárdnak, továbbá Nedeczei Nagy Miklósnak, néhai Péter fiának (de dicta Nedecze), nem különben ezen Nagy Miklós

fiainak : Bálintnak és Jánosnak részére és hiveinek személyében előterjesztetett és bemutatott Nekünk két levél; az egyik Fölséges, Isten kegyelméből már máskor megemlített országok egykori Fejedelméé Mátyásé, adományozó levél (donationalis) pergamenten, nyilvánosságra (patenter) kiadva titkos pecsétjével, melylyel mint Magyarország királya szokott élni, belől, alól, a szélén megpecsételve. Ezen levélből megismertetett, hogy ugyanazon néhai Mátyás király úr említett Spányik Miklósnak és a másik Nagy Miklósnak Nedyczenek nevezett s Thrincsin vármegyében létező birtokukat, alább nyilvános levelében leírt szórul-szóra befoglalt módon és rendben, az ő királyi jogával, mely ebben bármi módon néhai Mátyás király úr részéről ugyanezen Nedycze birtokban lett volna, vagy pedig Ő Felségét bármely oknál, úton és módon és észszerűen illette, vagy egyszersmind már jelzett Spányik Miklós és a másik Nagy Miklós őseit, következőképen mindkét Miklóst új kir. adomány czímén minden haszonvételekkel és tartozmányokkal együtt illette volna, ő nekik adta és ajándékozta.

A másik levél szól a már említett Nedycze birtok törvényes statutiójáról; ez feljelentő levél, mely tisztelendő thuróczi convent által adatott ki, hasonlóképen pergamenten privilegialis alakban és a convent függő pecsétjével megerősítve, magában foglalva szóról-szóra említett néhai Mátyás király úr levelét, azon említett birtok statutoriumáról, melynélfogva a már fenn jelzett Spányik Miklós és a másik Nagy Miklós említett ősei, már előhozott Nedycze birtokba, semmi contraditor sem jelentkezvén, annak módja szerint törvényesen bevezettetteknek és statuáltattaknak megismertetnek, alább megírt tartalma szerint. Könyörgő levél intéztetett tehát Fölségünkhez említett Spányik Miklós és Nagy Miklós valamint ezek jelzett fiai ré-

széről és személyében, hogy alább megírt két levelet, minden magában foglaalt záradékaival és részleteivel, mint helyeselteket, kedveseket és elfogadottakat és nyilvános privilegiális levelünkbe szóról-szóra minden kihagyás vagy hozzáadás nélkül beiktatni és ezeket előbb említett Spányik Miklós és a másik Nagy Miklós valamint fiai és örökösei számára megújítani, mint örökre érvényeset megerősíteni méltóztatnánk.

Az első levél t. i. néhai Mátyás király ur adományozó levelének tartalma ez: Mi Mátyás király Isten kegyelméből Magyarország, Dalmatia, Croatia stb. királya, jelen levelünkkel emlékezetbe ajánljuk, tudtul adván mindeneknek, kiket illet: hogy mi tekintve Polikarp György cancellárunk és hűséges prothonotarius mesterünk által Nedeczei Gáspár és Péter Jánosnak fiai, Márton Péternek fia és Miklós, János, György Balásnak fiai (de Nedecze) részére Fölségünk elejébe nyújtott legalázatosabb könyörgésüket úgy, mint tekintve említett Gáspár, Péter és Márton által — mikép ez tudtunkra esett (didicimus) — különböző helyeken és időkben hűségesen és állhatatosan nekünk és Magyarország sz. koronájának tett hűségeiket, hűséges szolgálataikat és érdemeiket és költségeiket (impensis); említett Nedyecz birtokot Thrinchin vármegyében, melynek békeséges birtokában régtől fogva már őseik benn voltak, valamint jelenben ők is benn vannak, minden és egész királyi jogunkkal, mely említett Nedyecz birtokban van, vagy pedig abban bár mikép volna és Fölségünket bármely okból és móddal és körülményeknél fogva illetné, minden ezen birtokkal járó haszonvételekkel, tartozmányaival t. i. mívelt míveletlen szántóföldjeivel, rétjeivel, legelőivel, szénásaival, erdeivel és berkeivel, bokrosaival, hegyeivel, völgyeivel, szőlőkertjeivel és szőlőhegyeivel, vizeivel, halásztavaival és halastavak vizeinek lefolyásával, mal-

maival és a malmok helyeivel, egyáltalában mindennemű és egész haszonvételeivel és tartozmányai-
nyaival, bármely néven és szavakkal neveztesse-
n igaz és régi határaik és határvonalaik között —
ha mégis az előadottak úgy, mint állítatik, mind
igazak — említett Nedeczei Gáspárnak és Péter-
nek János fiainak, Mártonnak Péter fiának és Mik-
lósnak, Jánosnak és Györgynek Balás fiainak (de
Nedycze) örököseiknek, minden utódaiknak, új kir.
adományunk czímén adtuk, ajándékoztuk, adomá-
nyoztuk, sőt adjuk, ajándékozzuk, adományozzuk
örök joggal, visszavonhatlanul birtoklandót és meg-
tartandót, — mégis mások jogainak sérelme nél-
kül — jelen levelünk erejével és érvényénél fogva.
Mely levelünket privilegium alakjába fogjuk ösz-
szeszerkesztetni, midőn különösen mihozzánk visz-
szabozatik. Kelt Budán, szűz sz. Margit vértanu
ünnepét megelőző hétfőn. Ezernégyszázötvennyol-
cadik évben. 1458.

A második levélnek t. i. a thúróczi egyház
conventjének, már említett Nedycz birtok előírt
statutiójáról szóló jelentő levélnek szó szerinti tar-
talma ez: Minden Krisztus hiveinek jelen iratba
betekintőknek a B. Sz. Máriáról nevezett thuróczi
zárda conventjétől örök üdvöt az Urban! Minden
jelenlévők és jövődők tudtára kívánjuk adni jelen
sorainkkal: hogy Isten kegyelméből Fölséges Má-
tyás Magyarország, Dalmatia és Croatia királyának,
a mi Fejedelmünknek és urunknak stb. bevezető
és statutionarius levelét, mely egyszersmind hoz-
zánk is volt intézve, azon tisztelettel vettük, mely-
lyel illet ezen szavakban: Mátyás Isten kegyel-
méből Magyarország, Dalmatia, Croatia stb. királya
üdvöt és kegyelmet! Minthogy mi Polikarp György,
hivünk, cancellárunk és prothonotariusunk leg-
alázatosabb könyörgésével nemes hiveink Nedeczei
Gáspár, Péter és Márton (de Nedecze) részére
Fölségünk elejébe terjesztett levelére; valamint

tekintve említett Gáspár, Péter és Mártonnak — a mint tudunkra esett — nekünk és Magyarországnak sz. koronájának különböző helyeken s időkben hűségesen és állhatatosan tett szolgálataikra, érdemeikre és költségeikre, Trinchin vármegyében létező Nedyecze birtokot, melynek békeséges birtokában voltak, állításuk szerint már ők és jelenleg is abban vannak, továbbá minden királyi jogunkat, mely abban létezik, vagy a mi Felségünket bármilyen módon illetné, minden haszonvételeivel és tartozmányokkal — ha valóban úgy van, mint állítatik — már erről kiadott más donationális levelünk erejénél fogva ő nekik és minden utódaiknak örökre adományoztuk és akarjuk, hogy mi és ti embereitek által törvényesen bevezetessenek. Azért jelen sorainkkal hűségteknek erősen meghagyjuk és parancsoljuk, hogy hiteles embereket bizonyoságtétel végett elküldjétek, kinek jelenlétében Moysfalvai János, ha ez nem, tehát Rudynai László, vagy Rudynai Mihály, mások meg nem jelenvén a mi emberünk említett Nedyecze birtok székhelyére, minden szomszédoknak és határosoknak oda törvényes meghívásuk után és ezek jelenlétében említett Gáspárt, Pétert és Mártont annak birtokába bevezesse és statuálja is, azt azoknak minden haszonvételeikkel, tartozandóságaikkal, a mi előre bocsátott kir. adományunk czímén őket illetvén, mint örökös birtokosóknak átadván, ha mégis senki ellen nem mond, ha pedig lesznek ellenmondók, akkor azokat a megjegyzett előadók ellenében, a mi személyünk elejébe, illő határidőre, ellenmondásuk okát adandókat, megidézze; ezen bevezetés és statutionak követett rendje után feljegyezvén ha voltak, az ellenmondóknak és meghívottaknak, valamint a szomszédoknak és határosoknak, kik említett statutionál jelen voltak, neveiket és azon határidőt, melyben ez elküldendő volt, a mi személyünknek hűségesen megírjátok.

Kelt Budán, boldog szűz Margit ünnepe előtt való hétfőn ezernégyszázötvennyolczadik évben 1458.

Mi tehát Ő Felsége parancsainak úgy, mint tartozunk, mindenben hűségesen engedelmeskedni kívánván, Ő Felsége embereivel említett Moysfalvai Jánossal, mi közölünk is egyet t. i. Urbánus felszentelt pap testvért, conventualis társunkat, az előrebocsátottak végrehajtására és a mi hiteles tanuságunk végett kijelelendőnek véltük. Ezek onnan hozzánk visszatérve egyértelműleg ekkép tettek jelentést: hogy ők sz. Hyppolit vértanu után való pénteken Trinchin vármegyében helyezett Nedyecz birtok színhelyére kimenvén, minden összehívott szomszédok és határosok előtt említett Gáspárt, Pétert és Mártont, annak örök birtoklásába, valamint a már említett kir. adomány czimén ehhez jogosan tartozandó minden jövedelmébe is bevezették és statuálták, ekkor is ott semminemű ellenmondó azon napok alatt, míg az ország szokása szerint ott maradtunk nem jelentkezővén. Kelt az említett bevezetésnek és statutionak 15-ik napján. Az Urnak fenjelzett ezernégyszázötvennyolczadik évében 1458.

Mi tehát az előrebocsátott feleknek u. m. Nedeczei Spányik Miklósnak és a másik Nedeczei Nagy Miklósnak valamint említett Mártonnak, Györgynek, Erasmusnak, Józsefnek, Thóbiásnak, Jánosnak, Lászlónak, Bricciusnak, Leonardnak, említett Spányik Miklós fiainak, nem különben Bálintnak és Jánosnak a másik ugynevezett Nagy Miklós fiainak ugyanazon módon, mint fenn említettett, Felségünk elejébe terjesztett könyörgéseiket, királyi kegyességgel meghallgatván és azoknak kegyelmesen helyt adván, elébb leírt két levelet, nem kivakarva és kijavítva, sem pedig bármely részben mint gyanusokat, hanem inkább valóban minden hiba és gyanu nélkülieket és jelen privilegialis levelünkbe szórul-szóra minden kihagyás

és hozzáadás nélkül beiktatva minden tartalmukkal, záradékaikkal és részleteikben, úgy mint ezek helyben hagyva és törvényszerűen kibocsáttattak és erejüknél fogva érvényesek: elfogadjuk, helyben hagyjuk, törvényszerűnek állítjuk; nemkülönbben ugyanezen leveleket minden és egyenkint bennök foglaltakkal, említett Spányik Miklós és a másik Nagy Miklós és elébb említett fiaik, örökösök és minden utódaik, kik bennök megújulnak, (innovandi) mint örökösen érvényeseket jelen iratunk pártfogása által megerősítjük, mások jogainak sérelme nélkül.

Minek emlékére és örök erejére jelen privilegialis levelünket titkos, hiteles függő pecsétünk oltalmával, melylyel mint Magyarország királya élünk, megerősítve, kiadandónak véltük. Kelt Budán, pünkösöd előtt szerdán. Az Úr ezerötszázhuszonhatodik, említett országokban pedig uralkodásunknak tizenegyedik évében.

Rzo Rmi. d. Stephani de Podmánya Episcopi Nitriensis.

VI.

Mi szenthpétri Dávid László alispán — — (ki van szakadva) Nagy-jeszenei Jeszenszky Thúróc vármegye alispánja, Barnabás — — — Bor-syczky Gáspár, Marssóvszky Ráfael, Hrabóvszky György, Urbanóvszky Zsigmond, — — Modocsánszky stb. valljuk és elismerjük jelen levelünk által: minthogy mi Úrnap ünnepe után pénteken — — Krasnyán Trinchin vármegyében összejöttünk — — szentmiklósi Pongrácz Gáspárnak, nemes Nedeczky Erasmusnak, hasonlóképen Nedeczky Thóbiásnak — — Nedeczky Lászlónak, Nedeczky Mártonnak néhai György fiának, Nedeczky Istvánnak, néhai József fiának, kiknek említett nemzeti Pongrácz volt tutoruk, egy részről, másrésről pedig felső-

pásztokai nemes Kobilics Pálnak Lyptó vármegyéből, néhai Klára, néhai Nedeczei Nedeczky Miklós leánya fiának, a ki magára vállalta testvérének t. i. Györgynek terhét és Felicitásnak és jeles Szilveszternek, Vilmosnak, Gáspárnak, Dorottya néhai nemes Nedeczei Miklós leánya fiának, egy más Gáspárnak, Jánosnak, Anna fiainak, továbbá Borbálának és Dorottyának ezen Borbála leányának; hasonlóképen említett Nedeczky Miklós leányának, továbbá — — — Márton fiának; néhai Katalinnak, néhai Nedeczky Sándor leányának, valamint nemes Sophiának említett Nedeczky Sándor — — — ugyanazon Sophia úrnő Anna és Charitas leányainak, tehát mindkét résznek megbízott bírái (arbitri) meghívottak lévén, ilyen eljárást követtek és nyilvánítottak előttünk: Minthogy néhai nemes Nedeczky Bálint örökösök vigasztalása nélkül költözött el e világból, azért ők (a nők) az igazi örökösök, mint a kikre ezen jószágok háramlanak, nem az előírt nemes Nedeczeiek; azért is az előírt Nedeczky-ek Trinchin vármegyében létező Nedecze és Wadichu birtokokról az ő eredeti privilegialis leveleiket tegyék le, hogy ezen levelekből az igazságot kitudni lehessen. Ellenben a nemesek (Nedeczeiek) — — azt felelték, hogy ők készek a törvény elé állani és a mi az ítélő bírák előtt helyesnek fog találtatni, sőt magukat a leveleket — — — előmutatják. Azonnal tehát és folyvást az említett nemesek t. i. Nedeczky Erasmus, mint — — — Thóbiást és a többi testvért (képviselve?) előmutatta előttünk először néhai Felséges Zsigmond császár — — — és megerősítő levelét, azután néhai Felséges Mátyás király úr adományozó levelét — — — thuróczi egyháztól arról, hogy törvényesen be vannak vezetve említett birtokukba t. i. Ned — — — elolvastván, tőlünk említett felek által igazság kívántatott; ezeken kívül — — — pro superabundanti eskü is; hogy

ítélhessünk és felette tanácskozhassunk, letétetvén — — — a leveleket — — — minthogy némelyek a nőágot említették — — — hogy ezek lennének néhai Nedeczky Bálint után a birtokok örökösei — — — a quartalitium, kelengye (dos), nászajándék (parafernálisokról)-ról említettek közös actiót — — — magának néhai Nedeczky Bálintnak portioja felett — — — azonnal előttünk a felek megegyeztek a mi kérelmünkre forintokban — — — fennemlített felperesek és ezek nevében, kiknek mindegyike magára vállalta — — — mi előttünk — — — felvették és említett Nedeczei nemeseiket ezen elégtételről, a quartalitiumról, kelengye- és nászajándékról megnyugtatták és biztosították ilyen vinculum kikötése mellett, hogy ha a felek ezen levelet megsértenék, akkor nem másképp, mint előbb százötven forint letétele mellett annak részére, ki a szerződést megtartja, ezen határozatunk és ítéletünk felett újból indíthassa meg keresetét: és pedig ezen levelünk bizonyítványának ereje által, mire a felek maguk kezeikkel tett ígéretökben említett vinculum terhe alatt lekötelték. Mit mi a felek jövődő biztosítására saját pecsétünk s kezeink aláírásával — kik irni tudnak — kiadandónak véltünk és átadandónak. Kelt és végeztetett Krasznyán, mint fenn: Úrnap után pénteken. Ezerötszázhatvannegyedik évben. 1564. (Tíz pecsét alatt, melyek közül nyolcz egészen ép. Az aláírások kiszakítva.)

Ez okirat hátára van vezetve: Arbitrativa ítélete, vinculum kikötése mellett a jegyajándék és kelengye kielégítése felett. Hogy József fia: István, a Hliniczkyek őse volt, be lehet bizonyítani. (latinul.)

8. §. Nedeczky Erasmus és testvérei.

Mint az oklevelekből láttuk, öreg Nedeczky Miklós 1526. II. Lajos királytól, a maga és ki-

lencz figyemeke számára kir. adományt kapott azon ősi Nedecze birtokra, melyet elődei rég óta birtak; minthogy pedig az ősi birtok kilencz között nagyon megoszlott, azon oklevelek, melyek későbbiek, azt bizonyítják, hogy Nedeczéről ősfészükből szétszéledtek és más megyékben telepedvén le, Nedeczétől bizonyosan szükségből is megválni kényszerültek. Ha Dominic apját, ki már Nedeczei volt, 1260. évre tesszük, alaposan állíthatjuk, hogy a Nedeczky család Nedeczét háromszáz évig birta és minthogy Csák Máté pártja ellen (ő már előbb meghalt) Zsolnán harczoltak, kir. adományt megújítva többször kaptak; utóbb — mert a négy első ősnek feleségéről az iratok nem szólnak — nevezetes családokkal kötöttek házasságokat s Sztritzen, Bittse, Budetin várában leljük őket, sőt Korlátkőyek után Ledniczre is kiterjesztették örökségi jogukat, különösen eddig azon oknál fogva, mert számos, sok vármegyére kiterjeszkedő családot képeztek, azt lehet következtetni, hogy Trencsény vármegyében előbbkelő, nevezetes, nemes család volt. Minthogy igen elszaporodván az utódok együtt meg nem fértek, szétterjedve későbbi századok alatt megtaláljuk őket Turóczban, Trencsényben, Liptóban, Pozsonyban, Nyitrában, Hontban, Barsban, Zalában, Veszprémbe, Fehérben, Esztergomban, Komáromban, Zólyomban, Tolnában, Baranyában, Szepesben, hol egy váruk is volt: Dunajecz, hasonló nevű folyócska mellett, melynek tulsó oldalán a rege szerint szinte volt egy váruk, mely két várban két testvér lakván, folytonosan czivódtak. Ezen oknál fogva a sz. benedeki, esztergomi, pozsonyi, budai levéltárakból fenmaradt kivonatok nyomán, a sok, nagyrészt elszéledt Nedeczkyeket leszármaztatni sikertelen munka lenne, már csak azért is, mert egy fenmaradt — nem tudom hiteles feljegyzés szerint-e? a kilencz fimaradék közül Briccius utóda Lengyelhonba vándoroltak, honnét minden va-

lőszinűség szerint a legelső ősök bevándoroltak.* Daczára ezen széteszlásnak, azon családi vonal le- származtatását, melyből mi komáromiak eredtünk, a legelső Dominicustól a legutolsó szülöttig, izen- kint és pedig hiteles oklevelek alapján le lehet írni. A leszámaztatás magában igen száraz mive- let, azért az olvasó megbocsáthatja, ha a leíró a mellékágakra is tekintettel lesz és ezek nevezete- sebb mozzanataira is kiterjeszkedik, mi az egészet érdekesebbé és nem homályossá fogja tenni.

433. sz. Mi komáromi Nedeczkyek Erasmustól, fenn említett öreg Miklós fiától származunk. Ezen Mik- lós, Márton fia még 1535. élt és Trencsényben Lethána várában várnagy volt, ki a kir. donation kívül közel Nedeczéhez, lethánói Kostka Miklóstól Sztreczen várához tartozó Mira nevű birtokot is kapott ajándékban hű szolgálataiért, mint ez ki- tűnik azon oklevélből, mely Trencsény vármegyé- ben Varnae-ban 1566. máj. 28. van kiadva. Fele- sége Bánovszky Katalin volt. Igen szép kort érhe- tett el, mert 1475-ben bizonyosan mint gyermek

* Hogy ősünk Lengyelhonból származtak volna át Magyarországba, be nem bizonyítható; és minthogy sok ok- mányunk elveszett, valószínű, hogy többé bebizonyítható nem is lesz. Ezen bevándorlás mellett bizonyít mégis, hogy a Nedeczkyek czimere egy felől ezüst-vérpiros, másfelől pedig kék-aranyszínekkel van díszesítve; tehát Lengyelhon és Galicia színeit tulajdonították el. Ezen kívül Szepes várme- gye szélén, mely Galiciával határos, van most is egy mere- dek hegyen Nedecz vár maradvány Dunajecz folyócska mel- lett. Nedeczky Sándor mint kiküldött követ nem egyszer fordult meg Lengyelországban, melynek nyelvét is jól bírta. Azt vélem, hogy Varsóban most is laknak Nedeczkyek, mert azt olvastam hogy itt egy Nedeczky párbajt vívott. Különben nevők, ősi szomszédságuk, és az, hogy két testvér visszaköl- tözött, lengyel eredetre vallanak. Azon esetben, ha bebi- zonyítható lenne Lengyelországból Magyarországba való köl- tözésük, kitűnnék az is, hogy azon Nedecze birtok, melyet Trencsényben egykor új kir. adomány czimén kaptak, beván- dorlásuk után tőlök kapta nevezetét.

Mátyás királytól kir. adományt nyervén, ha ekkor
 tíz éves volt, 1535-ben hetven éves lehetett. Hogy
 ennek fia Erasmus volt, nemcsak a már fenn köz- V. VI. diplom.
 lött oklevelekből tűnik ki, hanem ezen Kostka 433. sz.
 Miklós inscriptiójából is, melynek hátára van ve-
 zelve, hogy Miklós fia Erasmus és ennek felesége
 Orsics Erzsébet szent-miklósi és óvári Pongrácz
 Gáspárral elcserélték Konhoron nevű curiájokat.
 Ebből tehát felesége nevét is tudhatjuk. Ezen Pon- VI. diploma.
 gráczt Gáspár ugyanaz, ki tutora lett Nedeczky
 József (Miklós fia) gyermekeinek és idővel azon
 szándék nyilatkozott cselekedeteiben, hogy ő és
 utána fiai Jeremiás és Dániel megszerezzék Nede- 162. 14. sz.
 czét, de ez egészen soha sem sikerült, mert a Ne-
 deczkyek e jelen század első tizedében is birtak
 Nedeczen, mint ez jelen században elhunyt Nedeczky
 Imre esztergomi kanonok leveleiből is kitűnik, sőt
 a kutatónak szemébe ötlük, hogy csak nagy hatal-
 maskodások után juthattak Nedeczefalvának rész-
 birtokaiba. Nedeczky Károly, ki 1750. Bécsben a
 Cancelláriánál Referendarius volt, azt írta egy
 levelében, hogy Pongrácz Gáspár Nedeczfalvának
 felét szerezte meg, egyuttal arról is tesz említést,
 hogy mi vele együtt Erasmustól származunk (con-
 descendimus) (749. sz.) Így Nedeczky Miklós, ki fia 113. sz.
 volt Józsefnek, Erasmus testvérének 1581. protes-
 tált, hogy testvérei Kristóf és István Pongrácz
 Gáspárral bizonyos emberölésben az ő nevében is
 1580-ban kiegészedtek. 1577-ben Nedeczky Miklós
 és Kristóf felvállásukat azért huzzák vissza, mert 109. sz.
 Pongrácz Gáspár erőszakosan foglalt. Nedeczky
 Ráfael Erasmus fia 1592. Pongrácz Dánielt vio- 107. sz.
 lentialis perben idéztette meg. Nedeczky Gáspár,
 József unokája 1579. azért idéztetett meg Pongrácz
 Gáspár által, mert mint kiskorú a repulsionalis
 végrehajtásnál ellenállt. Nedeczky Miklós és István,
 József fiai 1577. felvállásukat, melyet Pongrácz
 Gáspár részére tettek, visszahuzzták. 1580. Nedeczky

6. sz. Istvánt, József fiát Pongrácz Gáspár Nedeczén
8. sz. exequáltatta. 1580. István és Kristóf minden bir-
tokaikat elcserélték Nedeczén és Vadicson Pongrácz
Gáspárral, Miklós pedig ugyan ezen évben eltil-
totta őket. Hasonló hatalmaskodó eljárások sok-
szor előfordultak azon okmányok szerint, melyeket
kivonatokban megőrizett levéltárunk.

Hogy elszaporodásuk után a Nedeczkék hol
telepedtek le, a régi oklevelekben szinte nyomára
lehetett jönni. Nedeczky Márton József testvére
1. sz. 1571. Bornemissza Pál helytartó által kapott bir-
tokokra költözött, hova? nincs megírva. Ennek
birtokát is Pongrácz Gáspár vette meg. 1575. Ne-
deczky Istvánt, Kristófot és Miklóst, mint testvé-
reket már osztályosoknak találjuk Pozsony- és
2. sz. Nyitra vármegyében; itt Zsúik birtokban, amott
Zavaron. Nedeczky Miklós Zavaron sokat birhatott,
mert mint ilyen sokszor fordul elő az oklevelek-
ben. László, ki szinte egy a kilencz fivér közül,
429. 68. leányai nevében is eladta Trencsény megyében
Strázsa nevű birtokát házával és curiájával Zthran-
cai Hlanka Mihálynak, ki Strécsin várában vár-
nagy volt, száz darab aranyért, és 25 frtéért. Bu-
dethin várában Olgyay György prothonotarius előtt
1565., 1589. és 1881. József fiának Miklósnak fe-
lesége Bogatóczy Ilona átadta István sógorának
73. és 12. (férjének volt testvére) mindazon Nedeczky család
írományait, melyek szerint Korlátkö, Novák, Sük,
Nedecze, Zavar a Nedeczkéket illette. Ki, hogy
elköltözött Trencsénymegyéből, kitűnik a követke-
zőkből: az esztergomi káptalan kiküldött tagjai
N.-Szombat városában Usaly Lászlónak, halálosan
betegnek ágyához járulván, Nedeczy Miklósnak
Szerdahelyen, hol ez lakott, egy egész curiát lakó-
házzal és mindennemű megnevezett haszonvételek-
kel, melyeket ő és Usaly Péter egykor Oláh Mik-
lós esztergomi érsektől kapott és benne Ferdinánd
király által megerősítettett, örökre átadott, merő

szivességből és meg nem nevezett tekinteteknél fogva, neki Pozsonymegye szolgabirájának és feleségének Bogáth Ilonának. Be van írva azon körülmény is, hogy sógora is Szerdahelyen lakván akkor benn volt a birtokban. Említett iratokkal összehangzásban volt az is, hogy midőn Korlátkő Krisztina, Nedeczky József feleségének Annának édes anyja, Aponyi János és István, kinek felesége volt a Krisztina a nyitrai káptalan előtt ünnepelesen felvallást tettek Korlátkő felett, Nedeczky Miklós 1574. a personalis előtt ellenmondott. Ezen ellenmondás 1695. mart. 12. Osztroliczky Jánosnál volt letéve. Ez világosan bizonyítja az örökösök jogát Korlátkőhöz, valamint ezek vér szerinti rokonságát is Aponyiakhoz.

1416. sz.

Nedeczky Ráfael Erasmus fia 1591-ben alkudozott nedeczei birtoka felett Pongrácz Gáspárral. Nedeczky Ráfael felesége Vojtkovics Anna után nagy birtokra nyert jogot Szepes és más megyékben, melyben Horváth-Sztanchics Márknak felesége nagybátyjának halála után statuáltatta is magát.

162.²⁷

1600. Nedeczky Gáspár, István fia, ez pedig Józsefé eltiltotta édes anyját Zobonya Borbálát Barsmegyében Cserenye, Besztercze, Félfalu birtokok eladásától; miből kiviláglik, hogy Nedeczky István felesége Zobonya Borbála volt. A Zobonyák már Ulászló király alatt említettnek egy függőpecséttel ellátott régi oklevélben. E szerint Nedeczky Gáspár Barsban volt birtokos.

162.²⁸

2457. sz.

Nedeczky Pétert, Jánosnak a kilencz testvér közül egynek fiát, 1603. és 1609. Pozsonymegyében Súkon és Zavarón találjuk, mint birtokost. Többször előfordul, annak jeléül, hogy itt lakott.

162.^{26 28}

1609. Nedeczky András Pongrácz Dániellel cseréltek birtokot Nozdroviczon, Leszkón, Felső-Driethonán; minek 1610. ellenmondott Nedeczky Tóbiás egy a kilencz testvér közül.

162.³⁰

Nedeczky Miklósnak és Bogathóczy Ilonának

- 162.⁴⁰ volt Miklós fia, ki feleségével Réthey Annával, Pozsony vármegyében Pusztá-Födémesen Ormándy Józseftől birt birtokot zálogban. 1615. Apjával bizonyosan fia is elköltözött Nedeczéről.
- 162.⁴⁷ Egy Nedeczky Mihály, ki vagy lakóhelyéről, vagy praeficiálás szerint Rutkaynak is neveztetett 1644. Thúrócsmegyében Alsó-Kelniken eladta birtokát b. Révay Péternek.
- 162.⁴⁸ 1629. Nedeczky Gábor birt Nyitrában Újhe-lyen zálogban és zselléreket Trencsényben Leszkó-ban Pongrácz Jánostól.
- 162.⁵⁸ Nedeczky György, 1641.—2000 forintért birt Eszterházy Istvántól Lánzcéron, mely vár volt, há-zat, malmot, valamint Közép-Pulyán Soprony vár-megyében birtokot és ide költözött.
- 162.¹⁸ VI. Nedeczky József fiától Istvántól született Gás-
dipl. pár, ki feleségével Ormándy Eufrozinával nemzette Nedeczky Judithot, kit, mint leszármazottat azért emlétek itt meg, mert édes anyja Ormándy Eufro-sina által jöttek a Nedeczkyek rokonságba a gr. Eszterházyakkal, első férje Hliniczky másnéven Szent-Máriay által b. Révay Ferenczczel; öreg apja József által; kinek felesége Majthényi Anna István leánya volt a Majthényiakkal és Korláthkőyekkel,
- 162.¹⁸⁴ Korláthkőyek által a gr. Aponyiakkal; Judithnak második férje volt Ordódy Pál, a kinek, Nedeczky Judith 1635-ben meghalván, második feleségé Sze-lem Ilona lett, kitől származtak, Gábor, Julianna, Susanna. Susannát elvette Nedeczky János, tehát az Ordódyakkal is rokonok lettünk; Juliannát el-vette Baranyay Gáspár, tehát ezekkel, ezek által pedig a Bosorokkal és Rákóczyakkal lettünk vér-szerinti rokonok. Ezen Nedeczky Judith második férjével Ordódy Pállal, gr. Eszterházy Miklós pa-latinustól Bitsén kapott egy palatinális donatit
- 162.⁵³ 141. Vadicsó birtokra 1630., melynek statutio alkal-mával a Nedeczkyek azon oknál fogva mondtak ellen, mert Vadicsó eredetileg csak a férfiakra lett
467. 766.

adományozva a király által; Nedeczky Judith birt Hliniken is, mely birtokban második férjétől származott gyermekeket is részesítette.

Az előadottak jobbjára Erasmus fivéreiről adatok elő felvilágosításul, hova s merre széledtek szét öreg Nedeczky Miklós fiai, midőn gr. Pongrácz Gáspár iparkodott Nedeczefalvát megszerezni? Mindnyájan szereztek birtokokat másutt, az egy Tóbiás tűnik fel Nedeczen állandó birtokosnak az által, hogy az eladásoknál többször ellenmondott és tiltakozott és mint szerző másutt nem jelezte. Briccius és Leonárd ha igaz, hogy Lengyelhonba költöztek ezért, különben elhalálozásuk végett nem fordulhatnak elő az oklevelekben Későbbi időkben hol telepedtek le a Nedeczkyek utódai, különösen Erasmustól származottak, e könyvnek lapjain elszórva lesz kitüntetve.

Hogy gr. Pongrácz Gáspár milyen rokonságban volt legyen a Nedeczkyekkel, a mely oknál fogva tutora is lett József fiainak, azon összeköttetésből tűnik ki, melybe a Korláthkőyek által lépett; meglehet, hogy a gazdag örökség keltette fel benne a vágyat is Nedeczfalvának megszerzésére, azon hajlammal együtt, melylyel viseltetett a Nedeczkyek iránt. (L.'a genealogiát.)/.

VI. diploma

7. II.

Ezen összeköttetésnek egész története van, melynek magyarázatára szolgáljanak a következők: melyek azon perből vétettek ki, a melyet a felek folytattak Korláthkő Anna ellen és melyből a genealogia is ki van véve. 1560. évben az esztergomi Káptalanhoz érkezett I. Ferdinand királynak egy zárt levele és pedig szent-miklósi és óvári gr. Pongrácz Gáspár és Máté, nagyaponyi gr. Aponyi István és a Hrussóy árvák részére Korláthkő Anna, bucsányi Korláthkő Péter leánya, egykor kevéndi Zékely Ferencz, most pedig Baracskey Pál özvegye ellen bizonyos eltulajdonított ingók és ingatlanok visszahelyezése miatt. Oldgya György volt

42. 132. 1794
sz.

az országbíró, Aranyán Damian mesterkanonok és Nagy-Váthy a prothonotarius, kik előtt a per elintézendő volt. Ebben I. Ferdinánd király tudtára adta a káptalannak, hogy még 1546. virágvasárnap előtti szombaton bizonyos Beycz Ambrus által zerdahelyi Dersffy István nevében bemutatott a király levele, melyben Bars vármegyében helyezett Zeliz mezőváros visszahelyezési repulsionalis perében, említett Korláthkőy Anna most Baracskey Pálné özvegyc Dersffy István és testvére Wolfgang ellenében fejvesztés büntetés terhe alatt minden jószágainak bárhol, legyenek Magyarországbán, elvesztése és két részben a fiscusra, egy részben pedig a felperesre való háramlása nyilvánítatik. Dersffy István ügyvéde ezután ekkép adta elő a tárgyat: Dersffy István mindeddig elégtételt nem kapott, tehát kérte, hogy az elébb említett királyi levél érvényben maradjon és Nagy-Váthy prothonotarius által végrehajtsák; de Korláthkőy Annának védelmére kelt Kubinyi Kristóf s ettől ötlet eltiltotta, mire Beycz Ambrus az elítelt és elmarasztalt fél által kiadatni kívánta az eltiltás okát; mire az elmarasztalt fél mentségének hely nem adatott; minthogy pedig Dersffy István azon oknál fogva nem kapott semmit, mert a király levele szerint alperes Korláthkőy Anna csak a már szerzett és nem jövődöben szerzendő javaiban marasztaltatott el; most már Dersffy István ügyvéde azt állította, hogy az elmarasztalt fél úgy Korláthkeu várát, mint Talpas kastélyát a hozzá tartozandókkal csakis örökség jogán szerezte vissza, sőt Somogyban Lak várát elmarasztalása után adta el. — Midőn az elmarasztalt félnek minden javaiban végrehajtandó királyi parancsolatról így lenne gondoskodva, előállott Zyrák Balázs Litteratus, Pongrácz Gáspár és Máté, valamint Aponyi István ügyvéde, Dersffy István ügyvéde jelenlétében és előhozta a király (Ferdinánd) a dományozó

levelét, melyben ezek foglaltatnak: midőn Korláthkőy Anna Zeliz mezővárosa miatt megidéztetett említett Dersffy testvérek által, és minden vagyonának elvesztése mellett fejvesztésre ítéltetett, és a király megkegyelmezett volna azon feltétel alatt, hogy ellenfeleivel egyezték ki, de ő ki nem egyezvén, ugyanazon Dersffy testvérek által újra megidéztetett volna, leginkább szolgája által ismételt ellenállás (repulsio) miatt: említett Korláthkőy Anna örök hűtelenségben fejvesztésre és minden birtokainak elvesztésére ítéltetett el, minélfogva ezek a király koronájára visszaháromolván, Pongrácz Gáspár és Máténak, nemkülönb Aponyi Istvánnak és a Hrussóy árváknak adományoztattak mindazon birtokok, amelyek Magyarországon Korláthkőy Anna által bárhol birattak, nevezetesen: Svanchdorff másképp Zent-Gerghet, Hluboka, Jablonicza, Sók, Ozussy és Hrupó puszták, Nyitra vgybn; Nádasd Pozsonyban, Lábatlan Komáromban, Thalpas Biharban, valamint Zaránd és Békés vgykben létezők is minden jogokkal. Minélfogva ez nagyobb kir. pecsét alatt, privilegium formában szerkesztve, kiadatott Bécsben, 24. Novbr. 1559. évben. — Ezeket előmutatván, Pongrácz Gáspár és Máté és Aponyi István ügyvéde azt követelte, hogy minden birtok kétfelé osztassék; az elmarasztalt ügyvéde pedig azt kívánta, hogy fejvesztés helyett szegénysége miatt Dersffy Istvánnak 200 frt megváltás fizettessék, mit ez fel is vett; végtére az ellenfelek végigazság kiszolgáltatást kívántak, mely szerint minden javainak kétrésze a fiscusnak, tehát Pongrácz Gáspárnak és Máténak, egy rész Dersffy Istvánnak ítéltetett.

Ezeket a káptalan a királyi emberrel végrehajtván és visszatérvén jelentették, hogy kimentek a birtokok színhelyére, összehíván a nemeseket (névszerint) és a jobbágyokat (névszerint), azokat két részben Pongrácz Máté és János, Aponyi István

és a Hrussóy árvák; egy részben pedig Dersffy István kapták, felosztván az ingókat és ingatlanokat, még a várakat is. A korláthközi vár úgy iratik le, mint amely három emeletes volt: és volt felső, közép és alsó része, minden résznek voltak úgynevezett stubái, az az nagy termei, ezeknek ismét pretoriumai azaz pitvarai és latrinái azaz rejtékhelyei; a felső emeletnek bolthajtása volt, mert *testudónak* neveztetett; voltak pinczéi és melléképületei. Az osztózó felek több tárgyakat meghagytak az özvegy birtokában, melyek között említést érdemelnek az öltönyök azon oknál fogva, mert régi magyarsággal iratnak le és pedig így: „Egy fekete kamuka zoknya azzonyálathnak való, három bokor kapocs, vagyon rajta aranyos; egy felseü ruha fekete bársony, azzonyálathnak való nuzthál béleltth; ennyihány ezüst gomb vagyon rajta aranyas; egy felseü ruha aranyas athlacz veüreüs azzonyálathnak való; egy felseü ruha aranyas veüres bársony darabonkénth való; egy réff zeöld vonth arany; egy gránáth felseü ruha azzonyálathnak való; egy virágos aranyos kamuka veüres azzonyálathnak való zoknya; egy fekete kamuka neest suba; az ki Barachkai Pálé volt; egy veüres aranyos bársony dolmány, ki Zékkal Ferenczé volt; egy gránáth suba férfinak való nesthel béleltth. Egy gránáth felseü ruha veüres kamukal férfinak való. Egy eöreggh falra való zeünyeggh és méggh három kis zeünyeggh; négy kárpit; két kupa ezeüst aranyozoth; kiknek a közepij zerechendió virágh; egy soó tharthó, ezeüst aranyazoth; kinek négy fia vagyon, és nagy maghas és eöreggh öt ezüst kalán, egy ezüst villa, egy kis ezüst palaczk, és méggh két kelch ezüst aranyozott, mind patinájával és egyes zertzámával egyetemben; egy veüres aranyos bársony paplan; egy fehér kamoka pap ültheüzeö cum attinentiis. Egy oltár ölhözö feijr; egy eöreggh ivegh aranyos karaju; egy ezüsthes

both, egy gyöngyes eöreggh pártha; egy eöv, kinek láncza, és ghombai vagyon az véghén ezüst aranyozoth, és mégh egy eüvre való ezüst kezen aranyazoth; és mégh egy pártha eüv hozzu maycsü ezeüsth aranyazoth, és még egy gyöngyes zéles maychu eüv ezüst aranyozot lánczos; és mégh eüv tiszta ezüst aranyozoth; és mégh más eüv mereü ezüst aranyozoth láncz vagyon rajta. Egy korda arany fonalbul chynálth; és mégh gyöngyes pártha, és mégh gyöngyös gallér s loghos, és mégh egy gyöngyös kezeleü, egy eleü ketheüfeü aranyas, és gyöngyös és megh eleü keteü allyára való aranyos hym; egy aranyas feuketeü, ezeüst fonallal elegy; és még más feuketeü aranyas és ezüst fonalas s loghos, egy vonth arany gallér; és mégh más gyöngyös ghallér kezeleüvel egyetembeu; tizenegy ón-tányér, hat ón-thál; egy arany györő, kiben három arany forinth vagyon.

Kimentek Lábatlanra is Komáromvármegyében és ott egy lerombolt kastélyt találtak, innét Oláh-Ujvárra, hol Gychy György volt a kapitány. Lábatlannak lerombolt kastélyához, mint nemes Curiához tartoztak: Piszke, Bykol, Theu (Zsitvató?) Banch, Zák puszták is; Bykszád mellett Eleskeü várában ismét összeírták az öltönyöket, nevezetesen: „egy nyakban vetheü fyggegevel egyetemben thyztha arany, kiben drága kevek és gyeöngyek vadnak foglalva, azzony álatlnak való; kit mikor előhoztak volna Zyráky Balás my előthünk protestála, hogy az nyakban vetheüt eö hatszáz magyar forinthon, thulajdon pénzen válthotta volna meg egy sydóthúl, kit BaracsKay Pál Korláthköy Anna asszonynak, az meg holth ura vetheh volt zálogban, azért eö az summát megh várná.“ — A visszahelyezés 16-ik napján, 1560. Kiadatott az eszterg. káptalan kanonokjai által. Egyenkint huszonkétten aláírva. (n. p.) 1763. 8. junii. (Az egész egy hosszú kötet.)

132. sz.
1807. sz.

Ezen szerencsétlen Korláthkőy Annának volt egy nővére Erzsébet, kinek férje bedeghi gróf Nyáry Ferencz, a király főlovászmestere volt; ez hagyott maga után végrendeletet 1551. évről, mely b. Révay Ferencz thúróczi főispán és a palatinusi hivatal üresedése alkalmával helytartó megkeresésére az esztergomi káptalan által adatott ki. Ezt azért emlitem, mert ezen b. Révay Ferencz nőül vette már említett Nedeczky Judithnak első férjétől, Hlinicky Gábortól, más néven Szent-Mariaytól nemzett unoka leányát Juditot, kinek apja Gáspár volt, tehát vezetéknévéről Szent-Mariay Juditot, s ekkép mint örökösnek oka volt kivenni a végrendeletet, mint Nedeczky Judithnak is, mivel ezen Judith és a b. Révaytól leszármazottak rokonok voltak. — Gróf Nyáry Ferencz Szeniczen feküdt betegen, tehát ide küldött két kanonok előtt tett és pedig sok birtokról végrendeletet. Brants és Korláthkő várakat a hozzátartozókkal, melyeket kir. megegyezéssel Korláthkőy Zsigmondtól szerzett, továbbá Schwanzdorffot, Jabloniczát, Alsó-Atrakot, Hlobukát, Ossaszyt, Leszkót, Chropovot, Lukácsit, Alsó-Sókot, Nádist (Pozsony V.), Radványt, Kurtakeszt, egész Veertet, mely elhagyatottnak mondatik (Komárom V.), nővérének Korláthkőy Annának, gr. Pongrácz Gáspárnak, gr. Aponyi Jánosnak és Istvánnak, és Krisztinának Majthényi István özvegyének, és Borbálának Zabláty Hrussóy Jeromos özvegyének hagyta; gr. Nyáry Jánosnak, unoka testvérének hagyta Brants várának felét; valamint Szenicze, Szobotist, Csaphó, Chropov, Kovalócz, Varbócz, Kuno, Ravinszka birtokokat, Bucsányban egy portiót, Krachovo-Felső-Zelat, Cziifer-pusztat, Pagyot, Bakonyban is egy portiót, melyek mind Brants várához tartoztak. — Hugának Katalinnak, Porkolábnénak, Tardy Gáspárnak, Bernárd Litteratusnak szinte hagyományozott. Ezekből kitűnik, hogy ezen Nyáry Ferencz birtokai nagyrészt Kor-

láthkőy örökösökre szállottak; minthogy pedig Nedeczky József felesége Majthényi Anna, István-nak és Korláthkőy Krisztinának leánya volt, erre pedig a végrendelet kiterjedt, Nedeczky József leszármazottjai Korláthkőy családdal nemcsak rokonok, hanem örökösök is lettek; amint valóban b. Révay és Nedeczky Judith perlekedtek is. — A másik Korláthkőy leánytól, Katalintól, ki Anna apjával, Péterrel, volt testvér, született gr. Pongrácz Gáspár, kire azután és fivérére Mátéra Anna szerencsétlensége után reá háramlott kir. adomány útján a sok birtok egy része; minthogy pedig Józseftől született volt Nedeczky István is, kinek leányát elvette gr. Pongrácz Miklós, ezen összeköttetésnél fogva történt azután, hogy mint vagyonos gróf Nedeczének felét megszerezhetette; de végkép abból a Nedeczkyeket mégsem száműzhette. Ide vonatkozólag jegyezte fel utóbb 1696-ban Nedeczky Sándor, egy őszünk, ki később Rákóczy Ferencz oroszországi nagykövetje lett, és ki először 1690-bea palatinalis, 1702-ben pedig kir. adományt kapott Vérth, Radvány, Lábatlan, Bikóra, hogy azon statutióban, mely által 1647-ben Huszár István, az ő ipa, magát birtokba helyezte, befoglaltatott Lábatlan is 24. negyed sessióval, de ő Nedeczky Sándor és öcsce Mihály magokat Korláthkőyektől származtatván, mint Lábatlan egykori tulajdonosaitól, feleségeikkel és Huszár Imrével (ez csak kegyelemből) mint örökösök birják (nem zálogban mint Huszár István, ki után kapták a Nedeczkyek feleségeikkel a kir. adományt). Hogy Radványt is Korláthkőy Krisztina birta, bizonyítható b. bedeghi Nyáry Ferencz testamentomából, ki ezt felesége jogán birta 1551-ben. Lábatlanra, és Radványra vonatkozó oklevelek a conservatrixxel Fabricius Magdolnával (Huszár István 2-dik feleségével) N.-Szombatban 1683. megégtek.

1824. sz.

Igy jegyezte ezt fel Nedeczky Sándor. Kétség-

1824. sz.

- kívül igaza volt; mert az ő, és öccse Mihály palatinalis adományában ezen szavak fordulnak elő:
481. sz. „Lábatlan, Radvány, Vérrth birtokokra, egy elhagyott lábatlani curiára, s hozzá tartozó Bikó, Piszke és Ráb pusztákra, melyek minden haszonvételeikkel amazokhoz tartoztak, s valamikor Bánky, Hrasztováczy, Korlátkőy, Hrussay, Ormándy és gróf Aponyi Balázs családok birtak“: a kir. adományban pedig ezen szavak foglaltatnak; „hogy Láboth, most már Lábothlanban, Radványban, és Vérrth pusztában, valamint Lábatlanhoz tartozandókban nevezetesen Bikó- vagy Biklyben és Piszken most legújabban Duna-Nedeczének nevezettben, mind Komárom és Esztergom megyékben létezőkben birtunk, (a király) — és a melyek tényleges és békés birtoklásában elődjek, illetve ősszülők kegyelmünk és dicső őseink által adott kir. adománynál fogva már régi időkben benn léteztek, és leszármaztatták magokra a jogot, reá következő palatinalis donatio által pedig, a joggyakorlatban megerősítették s. a. t.“ a palatinalis adomány szól 1690. a kir. pedig 1702. évről.
1481. sz.

Az előadottakból, nevezetesen a geneológiából a leszármazás: az idézetekből pedig kitűnik az, hogy több mint egy század mulva is a leszármazottak hivatkoztak jogaikra, hogy nem zálogban hanem donatio után tulajdon joggal birták a Korlátkőy birtokot. — Azt ugyan megírta Nedeczky Sándor, hogy az erre vonatkozó oklevelek megétek: de arra nézve függőben hagyott, hogymilyen okmányok voltak ezek; nevezetesen Majthényi, Ormándy, Korlátkőy, vagy éppen Nedeczky József leszármazottai által lettünk-e mi Erasmustól leszármazottak összekötve Korlátkőy Krisztina leszármazottaival; képzelhető az is, hogy Nedeczky József Erasmussal lévén testvér, így örökölt egymásnak ezen két Nedeczky ág; de minthogy Nedeczky Sándor és Mihály testvérek donatiójában nyíltan

említtetik gr. Aponyi család is, helyén lévőnek találtam Aponyi—Nedeczky rokon összeköttetésre is kiterjeszteni figyelmemet; — úgy hogy ha bár e két ágat Nedeczky Józsefet elválasztva képzeljük is az Erasmusétól, és habár a József leszármazottjait Korláthkőy Krisztina örököseinek nevezzük is, kitűnjék a másik ágak, és pedig a gr. Aponyiak által létre jött összeköttetésük a Korlátköyekkel, nevezetesen Korlátkőy Susannával. — A ki fáradtságát nem kiméli, tekintsen be az Aponyi család mellék geneológiájába, és a leszármazást könnyen be fogja látni. %.

Ezen geneológia ugyanazon pecsét alatt kiadott oklevélből vétetett ki, melyben le van írva gr. Aponyi Balázs végrendelete, tehát egészen hiteles. Aponyi Pál és felesége Nehéz Ilonától való leszármazásunk szintén hiteles pecsét alatt kiadott oklevelekből vétetett ki, mi több más hiteles okmányokkal is megegyez. Aponyi János lineája Nedeczky Pál irataiból vétetett ki, mely az ő hitelére van állapítva; de minthogy ez ha mellőztetik is, nem vicziálja a Nedeczky leszármazást, csakis azért foglalt itt helyet, mert ez is az Aponyi családhoz tartozik. Mint fenn láttuk, egy Korláthkőy leányt Susannát feleségül elvett gr. Aponyi Péter, ki részes volt fiaival Jánossal és Istvánnal a végrendeletben, ezen Istvánnak volt azután fia Pál (felesége Nehéz Ilona), ki nemzette Mátyást és Márhát Bozor Ferencznét, mint következnek a geneologia szerint.

Ide iktatom kivonatban Aponyi Balázs azon végrendeletét is, melyhez volt mellékelve a káptalan zsínóros pecséte alatt az Aponyi család már közlött leszármazása, hogy olvashassa az olvasó nemcsak birtokainak neveit, de észrevehesse azt is, hogy valóban ugyanazon birtokok egy részét képezik, a melyek a Korláthköyeket illették. A végrendeletet 1637. évben Pereszlényben alkotta. Ezen végrendeletet 1763. évben a nyitrai káptalantól

./ III.

80. sz.
1736. sz.
867.
95.
2040.
1281. 988.
1858.
1397.

80. sz.

vette ki a mi öreg apánk Nedeczky Ferencz komáromi alispán, mert Radvány miatt az Aponyiak utódaival gr. Battyányi Lajos palatinussal kénytelen volt perlekedni. Ugyan ekkor ki lett általa véve:

1. Azon oklevél, mely szerint 1553. gr. Aponyi István saját, Korlátkőy Anna, Krisztina, Borbála, Pongrácz Gáspár és Aponyi János nevében eltiltja a királyi Felséget Korlátkeő és Berencz váraknak, Buchán curiának és mindazon birtokoknak, a melyek ehhez tartoztak és melyeket néhai Korláthkőy Osvald birt, adományozásától.

2. Azon kir. adomány, mely szerint azon birtokok mind, melyeket bárhol Magyarországon ohai Bornemissza Bálint birt, tehát Ohaj is, a hol lakott, oda adományoztattak 1505-ben Korláthkőy Osvaldnak, Komárom, Tata várnagyának.

3. Azon kir. adomány, mely szerint azon birtokok, melyek törvényeink sérelmével ztrajnyeczai Szyronthnyiczky János és Bertalan kezére jutottak és Nyitra vármegyében léteztek és mint állítatik mezővárosokra, pusztákra és földekre kiterjedtek, 1515-ben mind Korláthkőy Péternek és édes testvéreinek Jánosnak, Antalnak és Zsigmondnak adattak.

4. A negyedik szől 1642-ről, mely szerint báró nagyaponyi Aponyi Balázs, Korláthkeő és Pereszlény ura és a kir. Curia birája két birtokot, Radványt és Lábathlant Telegdy Jánosnak elzálogosított.

5. Báró Aponyi Balázs végrendelete 1637. évről Pereszlényen, melyben előrebocsátván az egyházaknak tett hagyományokat, azután rendelkezett fekvő birtokairól, Hagyományozott a pálosoknak, pereszlényi templomnak és plébániának, a tállyai zárdának, sz. Katalin zárdának, a nagy-szombathi zárdának; ezeken kívül Moráviában, Bánow mezővárosban templomot akart építeni, ehelyett a galgóczi klostromra hagyott ezer forintot. Hagyott a tapolcsányi kórházra, Sándorffi plébánia javítására, a pereszlényi iskolára.

Feleségének Serény Borbálának hagyta minden és összes örökölt és szerzett birtokait, hogy birja mindaddig, míg nevét fogja viselni, a katholicus hitet megtartja s leányait, vejeit megbecsüli. Ha talán ezek nem türnék a jószágokban — mit nem remél — tegyenek le tizezer forintot, mert ő feleségével azokat közös szerzeménynek tartja.

Jegyajándék (Aponyi birtok) mellett hagyott neki más birtokokat is ugyanannyi pénz mennyiségben, amennyiben felvállást tett Mosocz, Weszko, Bottfalva és Paati birtokok felett.

Voltak más birtokai is, melyeket gr. Forgách Miklós és felesége és ismét csömöri Zay András sógora által kötött szerződés szerint szerzett.

Leányairól úgy gondoskodott, hogy a kastélyokat kétfelé osztotta; az egyik félnek a pereszlényi kastély a hozzátartozókkal, a másik félnek Korláthkő kastély a hozzátartozókkal jutott. Leányának b. Aponyi Ilonának a pereszlényi kastéllyal jutott Pereszlény, Körtvély, Szomorfalva, Lovaki, Belle, Kisszulán, Bab, a nagyaponyi zsennei nemes házzal, az ehhez tartozó földekkel, szőlőkkel és a nagyaponyi várhoz tartozó irtványokkal. Ezeken kívül birt Kovarczon, Lehotán és egész Nádist neki hagyta.

A korláthkői kastélyt kapta másik leánya b. Aponyi Éva, úgynevezett Dersffy-féle hatod részszel, Podhragya, Ó-Leszkó, Jabloncza, Oszuszka, Hluboka, Sárdorfy helységekben. Azután a nesticzi szőlőket. A modori házat a szőlőkkel mindkét leányára hagyta.

Mint észreveheti az olvasó, ezen birtokok először Nyáry-féle birtokok voltak s azután lettek Aponyi-birtokok, ki mint maga állíta, feleségével is sokat szerzett. Tehát említett birtokok nagy részét először Bornemisszák, azután Szyronthiczkyak, azután Nyáryak, Korláthköyek, végre Aponyiak birták, ezek után az elágazás a Nedeczkyekkel

1416. sz.

együtt sok követelő örökösöket szült. Ezt bizonyítja az is a mit már előbb előadtam, hogy 1574. Nedeczky Miklós ellenmondott Korláthkö eladásának. Rendelkezett az okmányok őrizetéről és sok másról, Morvaországban lévő Bánow birtokáról, ingóságairól, ezüst kincseiről, adósságairól, cselédjeiről, temetéséről. B. Aponyi Balázs gazdag ember volt.

750. sz.
2058.

Ezek után még arról akarok megemlékezni, hogy minden nemesi ősiség mellett már a régi világban milyen forgandók voltak az ősi nemes birtokok. Nedeczefalvát mint láttuk a szerencse majdnem egészen gr. Pongrácz Gáspár kezére játszott, de 1686-ban, mint fogjuk később látni, ezen egész Nedeczefalva egy ősünk Nydeczky Sándor birtokába jutott, mert gr. Pongrácz János ezt „per proditionem fraterni sanguinis“ elvesztvén Nedeczky Sándor kapta meg. Ugyancsak Vérth, Lá bathlan, Radvány, mely birtokok elidegenítése miatt a Nedeczky család mint Korláthköyek örököse ellenmondott és ezekhez jogot tartott. 1702. és előbb 1690. Nedeczky Sándor s Mihályra háromlottak, egyszer palatinális, másodszor kir. donátio útján. Radvány Komárom vármegyében, melyet öreg apánk Nedeczky Ferencz idejében b. Aponyi Balázs után gr. Battyány Lajos palatinus zálog jogon keresett, megmaradt a legközelebbi időkhig Nedeczky kézen, mert donatiójukra támaszkodhattak. Végre Nedeczky Sándor halálához közel ismét arról emlékezhetett meg, hogy vajmi csekélységre olvadt le mindazon birtok, melyet kir. adományban kapott, valamint sok más birtoka is, melyért sokat perlekedett, de soha el nem nyerhetett.

9. §. Nedeczky Rafael. 1578.

Hogy Nedeczky Rafael Erasmus fia volt kitűnik ebből:

a) Nedeczky Péter maga és Tóbiás, ugyan-

csak Tóbiás fiának nevében ellenmondott azon átruházásnak, melyet Rafael nedeczei Nedeczky Erasmus fia Nedeczen Trencsény vármegyében két jobbágy telekre tett gr. Pongrácz Gáspár részére 1591. évben. (8. könyv. 428. lap az eszterg. káptl. levéltárából.) 162.⁷⁵ 16

b) 1578-ban az országbíró parancsára egy megújított perben gr. Pongrácz Gáspárnak, uidőn Nedecze és Középső-Vadicsó birtokokban statuatott Nedeczky Péter és Rafael néhai Erasmus fia több érdekelt felek nevében is, mint alperesek a felperesnek ellenmondottak, mi után Pongrácz Gáspár idéztetett meg. (4. köt. 3. nro. 23.) Péter János fia volt. Rafaellel unoka. 162.¹⁵ 5

Ugyancsak ezt bizonyítják azon fennmaradt leszármaztatási táblák, melyeket levéltárunk megőrzött. Tudtommal ezek száma hétre megy. Hivatkozhatnám ezen kívül Nedeczky Károly referendariusra, ki Bécsből 1757. febr. 4. irt levelet Nedeczky Ferencznek a mi öregatyánknak és Erasmust úgy hozza fel, mint a ki Nedeczky Nagy Miklósnak fiával Bálinttal fél Nedeczét elcserélték a Pongráczokkal, mit ő édes apjáról reá maradt családi oklevelek szerint állít, hozzá téve, hogy mi is vele együtt Erasmustól származunk le, t. i. ő Imrétől, mi ennek testvérétől Istvántól, kik Mihály fiai, ez Rafaelé, ez ismét Erasmusé. Ezen leszármazást ugyan nem írja le, de utóbb be fog bizonyulni.* 475. sz. 162. sz. 749.

* Jegyzet. Egy oklevélben így van leírva Rafael származása : Pál, Imre fia, ez Mihályé, ez Ráfaelé, ez Kristófé, ez Miklósé, ez Józsefé. Hogy ez tévedés és hibás ezekből tűnik ki. 162.⁸⁴

a) fenn a VI. Diploma hátán fel van jegyezve : „hogy József a Hliniczkyek őse be lehet bizonyítani. „Ebből arra kell következtetni, hogy Nedeczky Pál Hliniczkyek kortársa szintén tévedésben volt, — valamint Hliniczkyek is később tudták meg, azért tették ezen megjegyzést.

1827. sz.

Rafael felesége Vojtkovics Anna volt, ki Gergelytől és gradecki Sztanchich Horváth Ilonától született, ez pedig édes testvérhuga volt azon gradecki Sztancsics—Horváth Márcnak, ki szigeti várparancsnok lévén, sok birtokkal rendelkezett, mint ez végrendeletéből, mely 1561. aug. 13-ról szól, kitetszik. Ezen végrendelet magyarul van írva, melyben sok ékszer van felemlítve, azért is a régi magyar írásmodor tekintetéből ezeket szórul-szóra leírni helyesnek véltem. Ide van mellékelve hugának Ilonának Vojtkovics Gergelynének 1577. évről a végrehajtásnak 10-ik napjáról kelt és a szepesi káptalan által kiadott végrendelete is, melyben kijelenti, hogy Márk bátyja még élt vele a szerzetekben osztályt nem tett és hogy Svaboles, Strázsa és Szent-Kereszt szepesi birtokaiban a még behajthatókat egyenlően leányainak hagyja: Katalinnak, Joó Györgynének és Annának Nedeczky Rafaelnének. Ezeket rendeli örökösének Szepes vármegye összes birtokaiban és jogaiban is. A szí-

b) Ezen hibás oklevél 1721-ről van kiállítva, tehát Erasmus korában 1578—1591. években kiállított oklevelek irányában hiteles adatnak nem tekinthető.

c) Be lehet bizonyítani, hogy Kristóf Miklósnak nem fia, hanem testvére volt, — tehát a kiállításnál — hol hét generatiora volt szükség, bizonyosan tévedés jött közbe.

d) Végre kik lesznek Erasmus utódai, ha Ráfael nem fia? ezen lineáról nem is szólhatunk.

Különben ha Rafael József utódja (mi hibás) és mi nem lennénk Erasmus utódai (pedig ez helyes), ekkor sem szakadt meg a mi lineánk leszármazása, mert József Erasmussal testvér volt, és öreg. Miklós fiai voltak, kilencz fiával együtt. Az is meg lehet, hogy hibából a frttis—fratruelis=unoka testvér helyett filii-t irtak, mert Kristóf is, Miklós is Ráfaellel unokák voltak. A régieknél nem egyszer az unoka fraternek is iratik, megkülönböztetve a frater carnalis és uterinus-tól és így „frter“ helyett írhattak „filii“ — mert így van megírva filii Cristofori, filii Nicolai. Ezen hibás leszármaztatás igen sok leszármaztatási táblával ellenkezésben lévén, valósággal tévedésnek tekintendő.

gethi várparancsnok, ki „magnificus“ czímet viselt legtöbbet hagyott kiskoru fiának Gergelynek, azután feleségének, kit így nevez: az én atyámfiának, feleségemnek Bóth Erzsébetnek, azután hugának Ilonának, Vojtkovicsnének és ezen huga leányainak. Annának, Nedeczky Rafaelnének és Katalinnak Jó Györgynének, ki másképp Korniedi, másutt Körmendi Fajertágnak is neveztetik, kinek fia János volt, ezé ismét András, János, Gergely, Ferencz, Julianna, Ursula. Megemlékezett Ilonának fiáról Vojtkovics Györgyről is, valamint a végrendelet végrehajtóiról, sőt cselédjeiről is. Ugyancsak a végrendelethez van csatolva Mére Mihálynak, a palatinus helytartójának 1568. Dominica Jubilate Pozsonyból kelt egy bizonyítványa másolatban, mely szerint Gergely néhai Sztancsics-Horváth Márk szígiati várparancsnok fia megközelíti (ferme) a tiz évet. Nevezetes ezen végrendeletben az is, hogy a „Báthay“ apaturságot Ilona huga fiának, Györgynek hagyományozta. Megemlíti, hogy Miksa királytól kapta birtokait kir. adományban, melyek a már említettekén kívül Baranya és Tolna megyékre is kiterjedtek. Ugyancsak ezen végrendelet után másolatban 1567. szept. 5. kiadatott az esztergomi káptalan nagyprépostja által, Mathias Graecus által egy parancsolat, mely szerint az örökösök kérelmére a végrehajtók censurák terhe alatt kényszerítették a végrendelet kiszolgáltatására. Az ékszerek nevezetesei így vannak leírva. „Hagyott fiának Görgölynek tizenkét asztal poharat; a szélek és a fenekek aranyozottak; tiz örögh virághos kuppakot; négy örögh merő aranyozott poharakat; ezüst két mosdót medenczével, egyetembe aranyos a szélek és az medenczének abroncsay; egy mustágfát aranyos az virági; egy ezüst tányért aranyos a közepe és széle; két hansárt, egyike merő aranyos, egy másiknak csont a mar-kolatja, tizenkét bokor örögh kapcsol, aranyozot-

tak merő; arany lánczot; egy merő zománczos aranyozott pártá-üvet; egy bogláros pártá-üvet aranyozott mint lánczával egyetemben; egy óramivőn csinált ezüst tegezt; három jeles ezüsteges szablat, aranyozottak a boglári, az vasai széles vasak; egy botot ezüsteges a markolatja. Feleségének Bóth Erzsébetnek: négy vörös szőnyeget, egy asztalon valókat; két paplant, az egyiknek vont arany a közepi, az széle vörös és zöld tafota; az másik aranyos jutából csinált, az közepi, az széle szederjes tafota; egy ezüstes hegyes tört. Annának hagyott két poharat, egyiknek fedele vagyon, a másik lábos, az szélek és abroncsi aranyosak; arany gyűrőt; egyikben rubin kettő és zaphir; három rubin hegyes; négy törkís; öt zöldkőves, hat rubint, két dyemant; két paplant, egyik rácz atlasz a közöpi; örögh vörös szőnyeget, falon valókat; két paplant, az egyiknek közöpi vörös arany; három közpaplant vörös-kender-bárson a közöpi; vörös kárpitos falra valókat stb. Bóth Erzsébetnek hagyott háromezer forintot készpénzben, új hintót négy szekeres lovával. Ilonának kétezer forintot, Katának kétezer forintot, hugafiának Vojtkovics Györgynek ezer forintot. Végrendelete végrehajtóinak ezeket rendelte: Draskovics György pécsi püspököt, Sennej Ferenczet és Tyrjék Tamást. Sennyeinek ménesét, feleségének pedig azon hintóját és lovait, melyeken szokott járni, hagyta. Ezen végrendelet azért maradt fenn az utódok számára, mert 1691-ben Nedeczky Sándor, kinek Ráfael öse volt, lemásoltatni kívánta és pedig gr. Csáky István, szepesi főispán és országbíró előtt, mint olyant, melyet egykor Nádasdy Tamás palatinus tehát sokkal előbb — a végrendelkező közvetlen örököseinek kiszolgáltattott.

Ezen végrendeletből kitűnik, hogy a megholt szigeti parancsnoknak felesége Bóth Erzsébet volt. Ezen Bóth Erzsébetnek egy fenmaradt oklevelünk sze-

rint apja György volt, ki ismét Ferencztől született, ki fivére volt Andrásnak a horvátországi bánnak, kik birtak Bajnán, Lábatlanon s több helyiségeket Komárom vármegyében. Ugyanezen Bóth Erzsébetet másodszor elvette Istvánfy Miklós palatinus helyettes, ismét ennek leányát Évát Draskovics János bán. Tehát Bóthok hatalmas családot képeztek, mint ez majd a genealógiából és a fennmaradt töredékes oklevelekből ki fog tűnni azon helyen, hol Lábatlanról lesz szó. Nem kell tehát csodálni, hogy a végrendelet végrehajtásában az ország nagyjai vettek részt.

Milyen ősi birtokai voltak, azon kir. adományból tudjuk meg, melyet örökösei utána nyertek. Ezen kir. adomány előtt azonban és pedig 1562. jul. 22. Bécsben Miksa király s császártól az örökösök egy parancsolatot eszközöltek ki, mely szerint Horváth—Sztancsics Márk* halála után a király nevében Gregoriáncz Pál győri püspök, Desőffy János ítélőmester és Mére Mihály personálisnak meghagyatik, hogy a kérdésbe vont végrendeletet, a már akkor meghalt Nádasdy Tamás palatinus helyett gróf Báthory András helyettes palatinus velök együtt vizsgálják meg és véleményüket terjeszték elő. Kiadatott Oláh Miklós eszterg. érsek által. Oláh Miklós primás-érsek 1563. minden sz. sz. ünnepén után csütörtökön, Ferdinand nevében a következőket hívta össze: Verantius Antalt egri püspököt, Gregoriáncz Pált, győri püspököt, Forgách Ferenczet n.-váradai választott p. Mére Mihályt, a palatinus helyettesét, ruszkai Dobó Istvánt barsi főispánt, Dobó Dominikust, pokateleki Zomor János personalist, Aranyán Damiant ítélőmestert (ez volt a jegyző) Olgyay Györgyöt, gróf Báthory András országbirót, Thombord Mátét, mint

1894. sz.

1894. sz.

* Horváth—Sztanchichnak és Sztanchics-Horváthnak is iratik „gradečni“ predicatummal.

a palatinus helyettesének prothonotariusát és orthopáni Pernesthy András prothonothariust, Csáky Imrét, Symand Pétert, magyarbéli Bosnák Márkot, Litteratus Andrást Pozsony vármegyei törvényszéki jegyzőt, más nemeseket és törvénytudósokat, hogy a végrendelet megvizsgálása és az érdekelteknek, ugymint: özvegy Horváth Márkné, Bóth Erzsébetnek, Draskovics Györgynek, a kiskoru Gergely tutorának és Horváth-Sztanchics Ilonának követeléseivel felett tanácskozzanak. Jelen volt a kir. fiscus kaszaházi Joó Balázs is, ki Ilonának volt egyszerűsmind felhatalmazottja; Gergesi Pete Imre, a karpornoki convent felhatalmazása szerint Bóth Erzsébet helyett; Ettre Mihály hajdan létezett vasvári (Castriferrei*) káptalan felhatalmazása szerint a kiskoru Gergely helyett jelentek meg és kijelentették, miszerint ezen ügy nem világi, hanem az egyházi szentszék elé tartozik, bevárando tehát Draskovics György a kiskoru tutora is, ki a tridenti zsinaton volt, a mely oknál fogva tanácskozásait is három király után tizedik napra halasztották, mely napra haza jövendő volt a pécsi püspök is.

1894. sz.

Hogy ezen előkelő összehívott tanácskozmány, milyen véleményt adott, megérthető azon kir. adományból, melyet a szigeti várparancsnok örökösei utóbb Rudolf királytól kaptak 1579. júl. 28-án Prágában létekor, melyet ép azért, mert ki lett terjesztve Vojtkovics Annának, gradecki Horváth-Sztanchics Mark szigeti volt parancsnok testvérétől Ilonától született, tehát unokájának férjére, Nedeczky Rafaelre, egész terjedelmében magyarra fordítva közlendőnek véltem.

Mi Rudolf (II.) stb. Ezennel emlékezetökbe ajánljuk mindazoknak, kiket illet: hogy Mi hiveink

* Lásd Bél Mátyás Compend. Hungr. 141. pag. Costus. Castr. Feirrei.

egynémelyikeinek legalázatosabb könyörgésére, mely Felségünk előtt tétetett; továbbá tekintetbe és figyelmünkbe vevén nemzetes néhai Horváth Márk, máskép gradeczi Stanchics szigeti kapitánynak hű szolgálatait, Svabolcz, Stráz, máskép, Eur vagy Néérer, Keresztfalva és Béla egész birtokokat, nem különben Krumpach, Rofus, Pusztá Erdeőfalu és Caldorff nevű birtokokban lévő részeket, melyek Szepes vármegyében és Chanálosnak nevezett Zemplén vármegyei egész birtokot a házakkal és említett Svabolcz, Stráz, máskép Eur vagy Néérer birtokokban lévő nemes curiákat, a Tállya mezőváros hegyfokán lévő és szinte Zemplénmegyéhez tartozó Mézes nevű szőlővel, a melyeknek békés és nyugalmas birtokában ugyanazon néhai Horváth Márk, máskép Stanchics, halála után pedig ennek nemzetes fia Gergely és nemes úrnő Katalin néhai Körmendi Joó máskép Fayertághnak felesége és Anna Nedeczky Raphael felesége, t. i. nemes Ilona hasonlóképen Stanchics urnő, Sztanchics Horváth Márk édes hugának leányai már több évek óta békés birtokában voltak és most is ugyanezen Horváth Gergely, ugyanezen Katalin és Anna urnők nemes Joó Györgynek és Nedeczky Ráfaelnek utódai ugyanezeknek birtokaikban lenni állíttnak, egész és minden királyi jogunkat, melylyel azon Svabolcz, Stráz, máskép Eur vagy Néérer, Keresztfalva és Béla birtokokban, valamint Krumpach, Rofus, Pusztá Erdeőfalu és Caldorff Zemplénmegyei birtokokban bírnánk, valamint egész Chalános említett zemplénmegyei birtokot a házakkal, említett Svabolcz, Stráz, stb. birtokokban lévő nemes curiákkal a tállyai mezőváros Mézes nevű hegyfoki szőlővel ugyanezen mezővárosban és Zemplénmegyében helyezett házzal, ha ezekben bármely módon jogunk lenne, vagy bármely oknál fogva Felségünket illetnék, minden haszonvételeivel, minden mivelt és miveletlen szántóföldjeivel

stb. minden hozzátartozandó hasznokkal, bármely néven neveztetnének, a magok régi igaz határai és mesgyéik között, melyek rég óta és jognál fogva ezekhez tartoztak és tartozandók, feltéve, hogy az említettek, mint előadottak úgy állanak és léteznek, említett néhai Horváth másképp gradecki Stanchics Márk nemes fiának Gergelynek és Márk testvér hugától Ilona urnőtől hasonlóképp Stanchics másképp Horváthnak nevezettől született Katalinnak, Joó másképp körmendi Fajertághnének és Annának Nedeczky Raphaelnének, t. i. Ilona leányainak, ezek minden utódainak és örököseinek, új kir. adományunk czimén, adtuk, ajándékoztuk és adományozzuk örökre, visszavonhatlanul, a végre, hogy megtartsák. birják és vele éljenek, mások jogainak sérelme nélkül, jelen levelünk érvénye és bizonyítványa szerint, melyet privilegiumunk formájában fogunk szerkeszteni, midőn nekünk különösen be fog terjesztetni. Kelt Prágában, kir. várunkban 28. julius 1576. Rudolphus. Joó János, győri püspök és választott kalocsai.

2048.

Ezen kir. adomány hátára következők vannak vezetve :

A kir. adomány kiadatott 28. jul. 1579. évben.

A statutio végrehajtatott 3., 4. ápril 1580. évben.

Horváth Gergely Joó Györggyel szerződött 1593.

Nedeczky Mihály ellenmondott ; de mindkét szerződő már meghalt.

Nedeczky Mihály, apjának Ráfaelnek tudtára adta nagyságos Horváth Gergelynek Márk fiának halálát 4. jan. 1597. Levelében 12. jan. 1597.

1596. novbr. 6. Nedeczky Ráfael halála előtt, nyilvánította feleségének halálát, azután Boldizsár fiáét.

1259.
1829.

A statutio ugymint jelezve volt, 1580-ban virágvasárnap után szerdán, ugyancsak Rudolf csá-

szár és király parancsolatjára említett birtokokban Svabolcs, Rofus és a többi birtokokban (et aliis in isdem lütteris Introductor specificatis) az esztergomi káptalan kiküldöttjei által, sok más megnevezettek előtt megtörtént, hanem tizenöt nap alatt ellenmondók is jelentkeztek, nevezetesen Svabolcs birtoknál négy Sváby, Rofus birtoknál Soldos, miről azután a káptalan jelentést tett. Hogy Nedeczky Rafael feleségével Vojtkovich Annával a birtokokba bevezettetvén ugyanazon joggal birták és élvezték, melylyel a régen elhalt szigeti várparancsnok birta azokat, kitetszik nemcsak a statutioból, hanem azon szerződésből is, melyet 1593. oculi vasárnap után hétfőn Joó György másnéven körmendi Fajertág, Vojtkovics Katalin férje, saját, fia és unokáinak nevében Horváth—Stanchics Gergelylyel a szigeti várparancsnok fiával kötött a szepesi káptalan előtt. Ugyanis ezen szerződés szerint, hogy Joó György feleségével és gyermekeivel ne legyen kénytelen nyomorogni a Nedeczkyek sérelmével elfogadta sógorától Szepes vármegyében Miklósfalva és Roffus birtokokat; ezen kívül mint-hogy Joó György a kiskoru Horváth Gergelynek birtokait hűtelenül kezelte, tiz évi számadás terhei alól felmentetett; egyszersmind arra kötelezte magát, hogy mindennemű nála lévő okleveleket említett sógorának át fog adni, soha többé rajta kereskedni nem fog, ellenkező esetben az egykori hűtelen kezelés miatt ötöt börtönbe vetheti, azon nyilvánosan kitett feltételt is beiktatván ezen egyezésbe, hogy a többi követelő rokonoknak útjában állani nem fog; tehát Nedeczky Rafael, feleségét és gyermekeit sem fogja akadályozni jogaik biztosításában. Ugyancsak Nedeczky Mihály, Rafaelnek fia 1615. mart 16. ugyanazon szerződést magára és utódaira érvénytelennek tekintvén, ellenmondott, jogait fentartotta, miről azután ugyanazon évben bettlenfalvi Thurzó György palatinus Bittsche várá-

1262. sz.

1268.

ban saját pecsétje alatt kiadta hiteles bizonyítványát. — Tehát Nedeczky Mihály apja statutiója után még mindig birtokaiban ült. Ez volt oka annak is, hogy majd nyolczvan évvel később Nedeczky Sándor Rákóczy Ferencz egykori követje 1691-ben azon czélból vette ki a fenn említett Sztancsics—Horváth Márk végrendeletét, hogy ősei után a birtokokat visszaszerezhesse.

1829. eleje.
1268.

Egyúttal ezen Thurzó György bizonyítványából kitűnik, hogy Nedeczky Mihály Rafaelnek fia volt; valamint az is, hogy Gáspár, György és Imre (volt több is) Mihálynak fiai voltak. — Joó Györgynek Vojtkovics Kafalintól, Nedeczky Rafael feleségének Annának testvérétől született fia János volt, ennek ismét gyermekei ezek voltak: János, Eerencz, Miklós, Péter, András, István már említett Gergely, Julia, Ursula összesen: 9. (Lásd Geneológiát).

./. IV.

Okm. szám.

10. §. Nedeczky Mihály. 1597.

1268.

Hogy Nedeczky Mihály Ráfáel fia volt, kitűnik nemcsak a már idézett 1615. márcz. 16. Thurzó György palatinus által pecsét alatt kiadott ellenmondási oklevélből, melyet eredetiben megőrzött levéltárunk; hanem egy másik a győri káptalan

1830. 1829.
eleje.

által 1691. Feketevasárnap után hétfőn kiadott és Nedeczky Sándor által tett ellenmondásból is, melyet a Nedeczky-család nevében Horváth-Stancsich-család ellen Késmárkon nyilvánított. Különösen tagadhatlanná lesz, ha elolvassuk Mihály leveleit, melyeket édes atyjához Ráfáelhez intézett. Az apa Nedeczen lakott, mint ez kitetszik egy violentiális perben beadott folyamodásából, mely gr. Pongrácz Dániel ellen volt intézve. 1592-ben; valamint azon folyamodásából is, melyet gr. Pongrácz Gáspár ellen adott be nedeczei birtoka érdekében 1578. Nedeczky Mihály Horváth-Stancsich Gergely házá-
nál növekedett, ki Neérer-en másnéven Strázson

162.₁₀₇

162.₁₀₅

lakott. Volt nevelő pedagógusa is, kit Erhardus Miklósnak hívtak. Ugyanis 1597. Febr. 8. ez írt Neérerről Ráfáelnek fiáról, Mihályról, kit tanított és az árvákról, kikre gondja volt, sajnáltát nyilvánítván, hogy apja Ráfáel Gergely temetésére nem jöhetett. Horváth-Stancsich Gergely ugyanis 1597. jan. 9-én meghalt, mint ezt Bartpha városának birái az egész község nevében Neérerről Nedeczky Ráfáelhez intézett levelökben tudtul adták, egyszerűs mind mint a szegények jóltevőjéről sajnálattal megemlékeztek, és Ráfáelt a régieknél szokásban volt 10—20 napra is elhalasztott temetésre meghívták; de ez azon oknál fogva nem jelenhetett meg, mert a tabellárius elkésett. Előtte való év november 6-án még írt sógorának Ráfáelnek, hogy felesége Eufrosina Boldizsár fiának szülése után meghalt, ezen oknál fogva vigye haza leányát Katalint, kinek már most gondját nem viselheti és bizza mostohájára; miből arra lehet következtetni, hogy Ráfáel másodszor is megházasodott, de második feleségének nevét kikutatni nem lehetett. Nagy Iván Okolicsányi Ilonának nevezi, (VIII. köt. 108. l.), de ilyen név alatt levéltárunk ezt velünk nem tudatja. Első felesége Vojtkovics Anna volt. Irt egy másik levelet is, mely 1596. máj. 8. Strázsról kelt, ebből kitűnik, hogy Ráfáelnek leányai Katalin és Erzsébet, fia pedig Gábrriel volt, ki nem akart tanulni. Ugyancsak Strázsról 1597. febr. 9. írt Horváth Márk, ki unokája volt Gergelynek, és ennek fiától Boldizsártól születvén, nagyatyját Gergelyt apjának nevezte. Irt Krisztinka és Anicska testvéreiről, arról is, hogy Mihály vele együtt tanult és nem akart szót fogadni a paedagógusnak. Ugyancsak írt Nedeczky Mihály is Neérerről 1597. febr. 9. atyjának Ráfáelnek Nedeczre, és kért görög grammaticát, ruhát; arról is tudósította, hogy Joó Gergely Pozsonyból megjelenvén nálok, a rokonok a házból elűzték, mert tutor akart lenni. Irt egy

1267.

1523.

1257.

736. sz.

1524. 1880.

1260.

1252.

1226.

1251. más levelet is, melyben kérte atyját, hogy vigye el helyéről, mert ott nem maradhat, arra is kérte, hogy vizsgálja meg ennek okát. A levél Nedeczére szól. Előfordul ezen időszakból egy levele Nedeczky Gáspárnak is, ki fia volt Istvánnak, mely 1598. october 1. az esztergomi táborból kelt. Ugylátszik katona volt s megfordult a barsi gyűlésben is, mely megyében ölték, paráználkodtak s adót vetettek ki. Ezen levélben kéri atyját, hogy neki s Mihálynak küldjön pcsztót, ruhát stb. ebből arra lehet következtetni, hogy Nedeczky Mihály már megvált helyétől és vagy Esztergomban tanult, vagy pedig követte vérszerinti rokonát Gáspárt a táborban, mert másod unokák voltak, mint a táblázaton látható, utóbb két Ormándy testvér-leányt vettek nőül Eufrosinát és Erzsébetet, kik Jánostól és Földes Katalintól születtek, s ekkép ugy Józsefnek mint Erasmusnak, tehát ezen két Nedeczky-ágnak leszármazottjai rokonságba jöttek az Eszterházyakkal.
- Hogy Ormándy Erzsébet Nedeczky Mihály felesége volt, több oklevél bizonyítja. Nevezetesen 1850. sz. 1648. 26. mart. Nedeczky Mihálynak és Ormándy Erzsébetnek gyermekei: Gáspár, György, Imre, István, Sófi, Paruchay Miklósné, utóbb Baranyay Zsigmondné és Anna Kádas Mártonné osztályt tettek. Az egyik tót, a másik (1651) latin oklevél. Kiadva zsinóros pecsét alatt az esztergomi káptalan által. Ezeken kívül 2016., 1846., 1638., 477. sz. alatt ugyanez bebizonyul. Valamint 1600. évről 2052. sz. a. oklevél ismét azt bizonyítja, hogy Ormándy Fruzina (Erzsébet testvére) Nedeczky Gáspár felesége volt.

Ha valaki betekint azon leszármaztatási táblába, melyen Földes János geneológiája adatik elő, észre veheti, hogy Nedeczky Mihály felesége Ormándy Erzsébet Jánosnak leánya volt, a kinek édes anyja ismét Földes Katalin Márton leánya volt. Eszterházy Ferencz (kinek fia Miklós pala-

tinus) anyja pedig Illésházy Zsófia Tamás leánya volt, a kit szült Földes Szófia, említett Földes Katalin édes testvére; tehát így Nedeczky Mihály gyermekei, Eszterházy Miklós palatinussal harmad izben vérszerinti rokonok lettek. A Földes és Ormándy leszármazást azon oklevél fogja bebizonyítani, mely Nedeczky Sándor életrajzában elő fog fordulni és egész terjedelmében közöltetni; míg azon leszármazás, mely Eszterházy Miklós és Illésházy Tamás összeköttetését bizonyítja, minthogy a levéltárunkban fenmaradt két régi geneológiával és a Nagy Ivánnal is megegyez, mint hiteleset fogadok el. Különben, hogy Nedeczky Mihály és ennek unokája Sándor milyen közel állottak gr. Eszterházyakhoz, onnét is kitűnik, mert Mihály nemcsak levelezett Miklós palatinussal, hanem tőle inscriptiót is kapott; míg unokája Nedeczky Sándor, Eszterházy Pál herczeg udvarában lakott és ettől azon palatinális donációt kapta, mely utóbb Leopold király alatt kir. donatióra változtatott és az utódok e században is birták. Nedeczky Mihály feleségének több testvére volt Ilona férjezett Jaiiczay Györgyné, Eufrosina Nedeczky Gáspárné és József, ki többször intézett hozzá, mint sógorhoz levelet, melyek egyikéből megtudjuk, hogy Mihály 1616-ban más házasságban élt és Strecezen várában Trencsényben gr. Eszterházynak főtisztje volt.

162. sz.

928.

Gr. Eszterházy Miklós palatinussal onnét eredt levélváltása mert Nedeczky Mihály férjhez adta leányát Szófiát, máskép Krisztina Zsófiát és a menyegzőre meghivta gr. Eszterházy Istvánt is. Ugyanezen alkalommal — mint az évből kitetszik — kapott Trencsény vármegyében Bretieniben egy egész curiát, melyet palatinális donatio útján birt 1637. aug. 18. Ezen ajándékkal látjuk összeköttetésben lenni azon levelét, melyet 1637. april 18. intézett Nedeczky Mihályhoz, ki ekkor Byttsche várában lakott és leánya Paruchay Miklósnak je-

25.

gyese volt. A levél így szól: „Értettem az kegyelmed leánya lakodalma napját, melire engemet is teöb jó akarói keözött hivatoz és certifikált kegyelmed, az kit jó néven vöttem, de akadékim lévén az aránt nem kedveskedhettem kegyednek, hanem Isten áldomásával végezze kegyetek és lakjék vigan is az mi emlékezetönkkel. Más alkalmatossággal mindazáltal én is kedveskedni és szolgálni is akarok kegyednek. Az Nedeczky Georgi állapotát hagia abba kegyed, a mint én kegyednek intimatiót s declarátiót teöttem volt. Isten éltesse kegyedet jó egészségben. „Ezen levél Kis-Martontól kelt. Nedeczky György fia volt Mihálynak, ki Tökölihez pártolt.

Egy másik levél, melyet Eszterházy N. (Nicolaus) irt 1637. mart. 15. Kis-Martontól így szól: „Az kegyelmed levelét vettük s eörömet értiük leányának férhez adását s ha Bittschén volnánk ot lennének magunk is eörömet; de minthogy innét reá nem érkezőnk Révaj László uramat kérteök, hogy mi nevünkel legyen oth kegyelmednél, amint hogy úgy hiszük a vevő fog lenni. Éltesse Isten kegyelmed.

Megvolt hiva Baycsy Péter Geczelfalváról, ki leveléből tanuljuk, hogy a menyegző april 26. 1637. leendett megtartva. Ott volt Szunyog Erasmus Jeszeniczéről, ki 1637. febr. 17. szép latin levélben küszönte meg a meghívást. Még egy levél maradt fenn Niári Christinától, mely Pozsonyból 1637. febr. 3. kelt. Nyári Krisztina gr. Eszterházy Miklós palatinus második felesége volt; ez így irt Nedeczky Mihályhoz: „Familiari nostro. Paruchajt személyében talán ismerjük, de magaviseletét, vagy házánál való értékét nem tudjuk s elhittük gonoszt nem kíván kegyetek neki és oly embernek ígérkezik adni, melliel elsőben Istennek tisztességére s lelkeknek idvességére élhessenek.“

Ugyanezen évek előtt nevezetesen 1634. jun.

26-ról Bittsche várából kelt gróf Eszterházy Miklós palatinusnak egy értékes inscriptioja. Trenchén vármegyében ugyanezen várhoz tartozó Pecklina nevű birtokra és egy nemes curiára, melyet akkor Haraj János birt zálogban, de Nedeczky Mihálynak — pro fidelibus servitiis — a palatinus megengedte, hogy négyszáz forintban egy malommal és hozzá tartozandókkal kiválthassa ; Peklinát pedig — mint le van írva — mindennemű haszonvételeivel ezer imperialis tallér letétele mellett mindaddig birhassa, míg az Eszterházyak ezen kölcsönt le nem fizetik. Kiadva nagy egészen ép pecsét alatt. Ugyancsak 1646. novbr. 2. Pozsonyból kelt s gróf Eszterházy Lászlónak a meghalt Miklós palatinus fiának pecsét alatt s nevének aláírásával kiadott oklevele szerint megengedtetik, hogy Ormándy Erzsébet Nedeczky Mihály özvegye s gyermekei említett Peklina helységhez tartozó curián háromszáz forint erejéig épületeket emelhessenek, mi visszaváltás esetében fog kifíttetni. Ezen adat szerint ezen évben halhatott meg Mihály. Hogy Nedeczky Mihály Vadicson, melyet még ősei kaptak, mennyit birt meghatározni nem lehet, hanem ezen birtok védelmezése ügyében Majthényi Pál, más néven Mothesiczky trencsényi alispánnak Dryenován 1633. febr. 14. kelt parancsolata következtében tót nyelven kihallgatott tanuk kétségtelenné tesznek. Kétségtelenné teszi ezt gróf Eszterházy Miklós palatinusnak 1635. Márton napja után szerdán Pozsonyban kelt parancsolata is, mely által Nedeczky Judith, Gáspárnak Ormándy Eufrosinától leánya s Ordódy Pál felesége mint felperes és Nedeczky Mihály, Pál, Dávid, Gabriel megjelenésre idéztettek ; valamint azon idézések is melyek Ordódy Pál részéről 1634. Trencsényben a végett tétettek, mert Nedeczky Mihály bizonyos pénzeket nem akart felvenni, mely tárgyban azután 1637. Trencsényben ítélet is hozatott. Ugyan is

1847.

427. sz.
1849.

427.

436.

2041.

kell tudnunk, hogy Nedeczky Judith szinte kapott Eszterházy Mislóستól palatinális donatiot és pedig Vadicsóra, a mely birtok eredetileg kir. donatio szerint csak is a Nedeczkyek fiágára terjesztetett ki, ezen oknál fogva azután a Nedeczkyek perlekedtek is vele s örököseivel mint ez már említve volt.

Említett Paruchay Miklós birtokos volt Zavarón (Posony v.,) Vadicson (Trencsény v.,) Zulkolczon (Nyitra v., hol mint az oklevél szól „Thurzó Mihályné eö Ngnál, Horváth Zsigmond eö Nggnál, és Bornemissza eö kgynél“ Nedeczky Miklóستól és fiától, szinte Miklóستól, ugyanattól ki mint már említve volt Vágszerdahelyen Usalytól egy curiát kapott, zálogban birtak tizenhat jobbágyot és négy zsellért hétszáz negyvennyolcz frban; most pedig ezeket kiváltotta Paruchay Miklós ki utóbb férje lett Nedeczky Sófianak. Az oklevél kelt Senthavárában 1617. jun. 25.

1561. sz. második része.

Az Ormándiak egykor gazdag, de ezen időben csak birtokos családot képeztek. Azon oklevelek melyek szerint utóbb leszármazásuk lesz leírva birtokosok voltak Posony megyei Német- vagy Ó-Földémésen, hová véleményem szerint áttette lakását Nedeczky Mihály is bizonyosan felesége és rokonai birtokára. Ormándy Jósá, Erzsébet fivére birt Baranya, Somogy, leginkább Veszprém megyében, mint ezt egy 1613. Sept. 14. kelt és széplaki Bottka János Pápán lakó rokona által aláírt oklevél bizonyítja, ki azután ezen jószágokat kénytelen volt neki per-patvar nélkül átadni. — Hogy az Ormándy család valamikor milyen birtokos lehetett kitűnik Nedeczky Sándornak sokkal később mert 1696-ban tett nyilatkozatából, melyet beadott Bécsben a neoaquistica comissionál. Ő ugyan is Ormándy Baranyay, Nedeczky, Huszár családok nevében, következő 1697-ben pedig számos, más családok által ki lett küldve Bécsbe a neoaquistica

1561.

1824.

125.

comissióhoz, mely alkalommal így nyilatkozott : „Zala vármegyében Baranyay Gáspár, Nedeczky Sándor, és Mihály, Ormányi család után birnak, kiknek ősök volt Ormány Erzsébet (néha ezen család Ormányinak is neveztetik); de már előbb zálogba adatott Tötés-Erenye, Ó-hid, Döbröcze-egyház, és Erenye puszta, Alsófarkasfalva, Halastó, Láp völgye, Sz.-Mártony. Ugyan ezen Ormány család Somogy, Baranya, Tolna megyékben sok birtokkal birt, de Sziget és Kanizsa a török által elfoglaltatván, a család Posonyba költözött, és a birtokok az oklevelekkel együtt Bottka családra háramlottak, mint vérrokonokra, másokat pedig kizártak, azért is a Bottkákat az oklevelek kiadására kényszerítette. Az Ormányok ugyan csak Puszta-Födémesen laktak is. mert innét irt Ormány József két levelet Nedeczky Mihály sógorának, melyek egyikében sógorának nevezi Jaiczayt is, ki Ormány Ilona férje volt; küldött száz akó hordót, és a rossz termésről panaszkodik. Ismét egy másik oklevél nemcsak a geneológiát világosítja fel, hanem Födémesen lévő apai házról, mely Szent-Györgyházának neveztetett, és ennek osztályáról intézkedik. Egy terjedelmes más 1525. Nvbr. 22. Födéméről kelt osztálylevél pedig leírja az osztályt a személyekkel együtt, melyből kitünik, hogy ott Illésházy, Tresztyánszky és Pázmány is laktak és birtak. Ugyancsak 1626. máj. 9. ugyanazon osztályos atyafiak P. Födémesen, és Újfalun osztottak, és előfordul „Koháry Péter ő Ngysága“ mint olyan ki Újfalun birtokos. Egy levélben ugyan ezen Ormány József irt Nedeczky Mihálynak Gáborról, kiről fentebb úgy emlékeztem meg, hogy nem akart tanulni; most arról tudósította, hogy Szenczre helyezte, és fizet érte ötvenöt frtt, ad vaját, sajtot, miért ad gazdája élelmezést. Ha ezen Gábort kell a tudósítás alatt érteni, ezen levél azt bizonyítja, hogy egészen különböző sorsban részesült,

929.

125.

1638.

1846.

2016. sz. csatolva.

928.

mint Mihály, ki régen megnősült és osztzkodik feleségének birtokában is.

2073. sz.

Gr. Eszterházyak már ezen időszakban nagy birtokokkal rendelkeztek. Ugyan is 1649. sz. Tamas apostol vigélyéről reánk maradt másolat szerint a pozsonyi káptalan előtt megjelenvén gróf Eszterházy László ki tutora volt Pál, Ferenc és Mária testvéreinek, valamint Úrsulának István testvérleányának, felvallást tett, hogy ámbár apja Miklós palatinus Bitsche várát és a várost Bosnyák Juditnak, gróf Balassa Imre özvegyének negyvenezer forintért; valamint geletinczi Osztrozith Borbálának özvegy Szúnyog Mózesnének hetvenezer frtért az esztergomi káptalan előtt elzalogosította, mégis gróf Illésházy Gábornak, Trencsény vár urának és örökös főispánnak az ő rokonának (fratri) és feleségének rimaszéchi gróf Széchy Évának kedveskedni kívánván megengedi, hogy Bittche várát a hozzátartozó uradalommal u. m. Bittche várossal, Karlovni, Petronicza, Peternowic, Szetichov, Rowne, Rimanovice, Visaka, Turzonka, Polaesna, Kissuchov folyó mellett, Dluhepole, Homirichov, Lehveska, Dolnj, Hrichovpodragie, Kottasova, Závodka, Popradne, Broniscse, Peklina, Strebna, Malobicie, Hlamboke, (Trenchen v.) és minden haszonvételeivel magokhoz válthassák, bizonyos kitett feltételek alatt, melyek leginkább Sempte várának teendő szolgálatokat foglalják magokhan. Hogy az itt említett Bosnyák Judith, ki különben rokonságban volt az Eszterházyakkal, birtokos aszszony lehetett felvilágosításul szolgálhat még egy oklevél, mely 1646. au. 21. kelt, s melyben saját kezével irta bodorfalvi Baranyay Gáspárnak Besztercze városában saját prefectusának: „hogy ezen várának restitutiójáról irt levelét olvasta; hogy az országgyűlésen sem első, sem utolsó ne legyen; hogy ő is felmegy ha egészsége megengedi; hogy az országgyűlésre a költségeket fogadja el sat.“

504.

Minthogy Nedeczky Sándor fenn leírt nyilatkozata szerint Ormándyak után, és mint láttuk, Korláthkő örökösei után nagy birtokokhoz tartottak jogot, itt van helyén említést tenni, hogy azon birtokoknak elosztása és sequestrálása ellen, melyeknek több peres irományokkal Nedeczky Istvánnak 1589-ben lett átadásáról már megemlékeztem, Nedeczky Miklós, Miklósnak fia 1648. Márk evangelista napján Nagy-Szombathban Draskovics János palatinus előtt ellenmondását és tiltakozását nyilvánította azon oknál fogva, mert Aszalay István prothonotarius ötlet és utódait illető Sünk-birtokban (Nyitra V.) véglai Horváth Ferencz, Zsigmond és Ilona testvérek között (ez Thurzó Mihálynak volt özvegye) bizonyos osztályt rendezett, mely a Nedeczkyekre káros volt következményeiben. Tehát ezen birtokra jogaikat fentartották.

1561. sz.

1848.

11. §. Nedeczky István és testvérei 1651. év.

Nedeczky Mihálynak Ormándy Erzsébet feleségétől több gyermeke volt: Gáspár, György, Imre, István, Zsófia Paruchay Miklósné és Anna Kádas Mártonné és Ferencz jezsuita. Az esztergomi káptalan előtt, Pusza-Födémesen és Tót-Ujfalun (Pozsony v.) osztályt tettek és pedig száz arany büntetés terhe alatt oly formán, hogy a gyermekek átengedték részüket Gáspárnak, a nők pedig kifizettettek. Nedeczén, hol több jobbágyokat birtak — egy telket kivéve — György átengedte birtokát testvéreinek; mert ő Dunántul Sopron vármegyében Lánczér vár mellett birt. Nedeczén az apai házban Imre és István maradtak. Az osztály 1651. sz. Péter-Pál ünnepéről kelt, pecsét alatt. 1663. év jan. 26. Nedeczky István, Ormándy Annától, Fekete Istvánnétól és Ormándy Jánostól vett téglát; miből nemcsak az tűnik ki, hogy ekkor P.-Födémesen ezer téglának ára 2 frt

1850. sz.

1538.

volt; korunkhoz képest olcsó, hanem, hogy házat épített, tehát ott lakott. Ugyancsak 1650. sz. 1806. 24. sz. Katalin után csütörtökön a pozsonyi káptalan levéltárából kelt okmányból tudjuk, hogy Nedeczky Imrének felesége borsiczi és zarjeczi Borsiczky Mária, Gáspár leánya volt. Imrének fia ifj. István volt, ki felhatalmazta unoka testvérét Mihályt öregbik Nedeczky Istvánnak fiát, hogy Nedeczky János ellen, ki testvér volt vele, ifj. Nedeczky Istvánnal pert indítson, mert nem lévén fimaradéki, Zarjeczje, Keblo és Lalinek birtokok, mint Borsiczky fiörökösöket illetők, vissza követelhetők. Ezen felhatalmazás év nélkül van reá írva, azért is Mihálynak korát tekintve, ki 17. század utolsó tizedében házasodott, későbbi, míg az előbbi 1650. kelt, mi azért tanuságos, mert a Borsiczky család leszármazását ekkép írja le: ∴ V.

A Borsiczky család nyolczvan évig perlekedett említett birtokok miatt Trencsény vármegyében, míg végre a Hrabovszkyakkal oly egyességre léptek, mely szerint, minthogy csak férfiakra szált az örökség, ha ezek kihalnak, a Borsiczky nőág és Hrabovszkyak között az örökség két részre oszlik; ha pedig csak egyes ág deficiál, mindig egy harmadban részesülnek a Hrabovszkyak — értve királyi beegyezés után. — A Nedeczkyek ezen örökösödés miatt támadták meg Jánost, kinek nem volt fimaradéka, mert Bálint ekkor még nem született. Le vannak írva külön azon okok is, melyeknél fogva ifj. Nedeczky István — Imre fia — testvérének Jánosnak leányai ellen indított keresetet ezen ügyben. János két leányát: Ilonát és Juliannát elvette két Reviczky, Sándor és András, ezen Andrástól származott Hohenlohe Albert uralkodó herczeg. (L. az I. geneolog.) 1651. évben 514. sz. Vadicson jöttek össze a Nedeczkyek s felhatalmazták Imrét; különösen felhatalmazta őt, Miklós, Miklósnak fia és határozatát ezen birtok felett, előre 1283. sz.

jóvá hagyván, mit Imre, ugyanazon anyától — Nedeczky Judittól — származott Hliniczky Gáspár és Ordódy Gábor ellen fog végezni. Ugyanezen Imre öregb. Mihály és Ormándy Erzsébet fia a thuróczi konvent előtt 1651. Invoc. vasárnap előtt pénteken ellenmondott édes anyjának azon oknál fogva, mert testvéreivel Gáspár, György, Istvánnal az ősiekből olyan osztályt tett, mely őtet némely jószágból és sok pénzből kizárta, holott az édes anya nem volt coaquisitor. Pecsét alatt.

2026. sz.

Öregebb Nedeczky István Mihálynak fia utóbb Bozor Zsigmond halála után ennek leányát Bozor Ilonát feleségül vevén. vagyona megszorodott. Reánk maradván Bozor Zsigmond végrendelete, melyet az eszterg. káptalan kiküldöttjei előtt N.-Szombatban 1654. sz. Miklós püspök napján, beteg ágyában tett, ebből tudjuk: mit hagyott szeretett leányának Ilonkának; sokkal kevesebbet Katalin leányának, kinek férje Bársony János volt. Bozor Zsigmondnak két felesége volt. Az első Baranyay Julianna, a második Kőszeghy Judith, kit neheztelve úgy ír le végrendeletében, mint tékozlót, nevezetesen: „dologhtalan ember, gyarló, semmi gazdasszony volt; az én fejem füstiből ment ki; ha mit hozott volna, gyarló gazdasszonysága miatt elköltötte, nála egy fél fertál vásznat nem font; egy imeget soha nem varra; kedve szerint bucsukról-bucsukra szelel; valahol kívánczozott elküldém kocsimon és lovaimon köcségemen; azért patienter szenvedje — —; én nem kicsiny bút, keserüséget és öregbik leányom (Kata) miatt is láttam; meggyaláztak még fekete szakállomat, nemzetimet, elszökkene Istennek negyedik parancsolatjátul; elfeledkezvén, Istentől elszakat legényel Bársony Jánossal martalucz módjára; correspondentiát tartva vele, ellopta nem kicsiny búmra, gyalázatomra. Mindenféle leveleim, privilegiumok legyenek, akár mások fassionalisek: Kochanóczra, Trebinyére, Ozo-

1937. sz.

rócra, Brazniczára, akár minemü jószágra az is Ilonka leányom kezeinél maragyanak. Hogy ezen dispositiómra eo commodius ac firmitus megtartásának ac in effectum deducaltassanak. Kérem az Istenért is az én jó akaró uraimat: Ordódy István uramat (v. Ispán Trencsény v.) Bucsani Zsigmond uramat, Mednyánszky uramat, Ocskay Ferencz uramat, az kiket én tutorul commendálok.

Ilonka leánya lett kitüntetve az atya szeretetével. Ez örökölte Alsó s Felső-Korompán igen sok jobbjait, zselléreit, szöleit; Spáczán curiáit, szántóföldjeit, malmait; örökölt Ledniczen (Trencsény v.) Nimiczen, Kohanóczon, Kis-Aponyban, Vozokányban; valamint Baranya vármegyében is. Ezeken kívül ezüstjét, pénzét, fegyvereit, gabonáját, borait, saját házát. Rendelte: ha Kőszeghy Judith második felesége meg nem férne vele a házban, egy harmaddal elégíttessék ki, értve, hogy abban nem örököl, mit vele nem szerzett. Bevallja, hogy ettől kapott egy aranyos kardot és zöld mentét, de ezeket is Ilonának hagyta és ezek helyett „kamuka béllett új palástot és egy más kamuka közönséges palástot és egy fekete kamuka szoknyát hagyott.“ Compensálta ötet. Pecsét alatt, zsinórral 1654. Pünk. ünnep. A kisebb ingóságok külön tanuk: Ottlik, Nedeczky I. Barsony János előtt felvéve. 1655. évben.

1396. sz.

Ugyancsak 1655. Lucza napja után pénteken III. Ferdinánd király alatt hadadi és muráni gróf Vesselényi Ferencz palatinus Alvinczi Péter prothonotarius előterjesztése szerint ugyanezt kiküldötte Spáczára executióra, hol ennek jelenlétében Bozor Katalin Bársony János felesége előadta, hogy édes atyja Bozor Zsigmond és testvér huga Ilona egy részről, más részről Kőszeghy Judith mostohájuk között az ingó és ingatlanokra nagy vinculum mellett szerződés kötött, a melyet a mostoha megszegett. A prothonotarius Spáczán összehíván

a szomszédokat a feleket tizennégy pontban kiegyeztette őket, a kardot és jeggyűrűt a mostoha visszakapta. Kiadva nagy pecsét alatt. Hosszú iraton. Meghalván Kőszeghy Judith ennek második férjével Kovács Pállal lett bajuk a rokonoknak, mert első férjének halála után Kőszeghy Judith nyolczszáz forinttal lett volna kielégítendő, minek fejében a kijelelt (assignált) jobbágyakat, Spáczán, Bársony János és Nedeczky István jogtalanul bírták; miről ugyan Kovács Pál idővel lemondott, de e helyett Bozor Ilona kétszáz forintban és ötven mecz buzában egyezett ki vele 1678. febr. 19. N.-Szombat, Waydaffy Imre előtt.

994. sz.

Nedeczky István 1655-ben vette el feleségül Bozor Ilonát, mert 1656. jan. 26-án már sógora volt Bársony Jánosnak, ki Ilona testvérét Katalint vette nőül, midőn ez a családi levéltárt is átvette azon kötelezettséggel, hogy tartozik Nedeczky Istvánnak hasznára bocsátani. Ezen kötelezettsége mellett vannak leírva azon diplomák, melyek Bozor Zsigmond után fennmaradtak, a melyekből kitűnik, milyen jószágokra tarthattak az örökösök jogigényeket, mert mint apai és anyai ősbirtokok és szerzemények vannak leírva. Nevezetesen: Egész alsó Ozorócz, melyet Bozor Zsigmond és Sigray János 1649-ben Pálffy Páltól palatinális donatióban kaptak. — Ezen birtok 1578-ban Ozorócziaiktól, 1598-ban pedig Ottlikoktól származott át a Bozorokra. Nemkülönben egész Kochanócz és Trebin, melyek Veleziczky birtokok voltak és 1651. vezettettek be Sigray János és Bozor Zsigmond.

Kis-Apony és Vozokány Kis-Aponyi Márhától háramlott a Bozorokra 1585-ben. Rohovícze 1448. lettek bevezetve, mi pergamenten lett kiadva. — Dubováról 1478. szól a diploma. — Nemkülönben Alsó-Kerencsről, Szempte váráról voltak diplomáik. Spáczáról, mely egykor Csuka Mihályé volt, 1608. Alsó-Korompán 1586. Szítás, Gyulay és Rádayak

után birtak. Bozor Mihály végrendelete is fennmaradt 1620-ról, ki apja volt Zsigmondnak, több más kisebb birtokokról, adás-vevésekről, zálogról, kötelezőkről szóló okmányokkal.

1331. sz.

550. sz.

Ugyancsak Bozor Zsigmond 1653. Gyertyaszentelő után hétfőn a pozsonyi káptalan előtt eltiltotta a maga, Rumi Judith, Eszterházy Dánielné, Korompa János, másnéven Mekula nevében Kéméndy, Gyulay, Bucsán és Nehez családokat, valamint magát a királyt, palatinust és prothonotáriust stb. Spácza, Alsó- és Felső-Korompa megvételeitől, mert ez reá nézve káros, hátrányos és jogsértő volt. — Ugyanezen Bozor Zsigmond 1650.

1858. sz.

Jubilate után szerdán ellene mondott azon szerződésnek, melyet saját leányainak Kata- s Ilonának öreg atyjuk, Baranyay Gáspár, kötött Rákóczy György fejedelemmel s feleségével Lorántfy Susannával azon jószágokra, melyek Dobó végrendeletében foglaltatnak; minthogy beegyezésük mellőztetett. Azon szerződésből, melyre nézve mint fenn érintém, Kovács Pál egykor Kőszeghy Judithnak második férje, Nedeczky Istvánnal és feleségével Bozor Ilonával, Bársony Jánossal és Katalin feleségével 1678-ban kiegyezett és már 1655-ben azután meg 1656. jul. 5. Spáczán újból kötött, kitűnik, hogy Kőszeghy Judith első férjének halála után egy évre már másodszor férjhez ment; valamint kitűnik az is, hogy a Bozor leányok később férjeikkel együtt Spáczán laktak; itt születtek gyermekeik is. Kitűnik az is, hogy Nedeczky István 1655-ben már elvette Bozor Ilonát. Hogy Nedeczky István feleségével Spáczán lakott, kitűnik abból is, mert megbecsültették az ó- és új-épületeket, melyek felét Bársony János kifizette, Nedeczky István pedig az atyafiság megerősítésére összehíván a rokono-
kat: Spáczay Jánost, Vincze Jánost, Ramochaházy Gáspárt, Hódossy Ferenczet, házat épített 1655. ápril 27. Ugyancsak itt birt Eszterházy György is.

368. sz.

1851. sz.

527. sz.

1662. máj. 2. pecsét. Hogy Nedeczky István Spáczán 1662. febr. 20. zálogban birt földeket itt lakó Thuróczy Susannától, özv. Laszkár Mihálynétól és Keresztes Borbálától, özv. Laszkár Jánosnétól, ugyancsak azt bizonyítja, hogy Spáczán lakott. — Egy jegyzet szerint Spáczán született Katalin-Klára 1659. jun. 3., később Elevenkutyné, valamint Boldizsár-Ferencz is, ki Boldizsár-Ádám-Ferencznek is neveztetik és később eszterg. kanonok lett, kinek azon valószínű oknál fogva nem lehetett korát tudni, mert ekkor még Spáczán anyakönyvet nem vezettek, azért is bátyja Sándor az eszt. káptalan elé vezette őtet, hogy adná ki koráról a bizonyítványt; ez kiadta 1672. hatvanad vasárnap után pénteken olyan értelemben, hogy életének tizedik évét éli, de még nem töltötte be. Ezen Nedeczky Boldizsár-Ferencz megkülönböztetendő egy másik Nedeczky Ádámától, szinte esztergomi kanonoktól, ki 1761. Octr. 4. N.-Szombathban szónoklata között mult ki e világból. — Egész valószínűséggel itt született a legöregebb fiú is Sándor, ki a Bozorok után sok oklevelet takarított meg és kinek később előforduló végrendeletéből ítélve, 1654-ben kellett születni; valamint Éva is, később Jaros Mátyásné. — Nedeczky Istvánnak volt egy jezsuita testvérbátyja is, Nedeczky Ferencz, Sopronyban volt rektor, kitől 1656. febr. 1. kapott kölcsön 500 frtot, mit azután 1668. felesége Bozor Ilona visszafizetett Hannula Jakabnak, ki ismét rektor volt Trencsényben; minthogy pedig ezért trencsényi házát kötötte le, házsal birt Trencsény városában. Ugyancsak birt réteket is Tepliczen gr. Illésházy Gábortól, mint ezt 1663. jan. 30. Duba várából kelt okmány bizonyítja. Ugyanezen Nedeczky István testvérbátyjának Gáspárnak temetésére Baranyay Tamástól negyedfélszáz forintot vett fel kölcsön Vedrődön 1657. aug. 28., tehát ekkor halt meg Nedeczky Gáspár. Ezen megholt Gáspár pedig

993. sz.

610. sz.

868. 869. sz.

1853. sz.

2020. sz.

1154. sz.

450. sz.

2010. és 472. szám. ugyanazon Baranyay Tamástól 1656. jul. 30. száz aranyat vett fel kölcsön szinte Vedrődön ujfalusi birtokára (Pozsony V.), tehát Baranyay Tamás Vedrődön lakott nem messze Ujfalútól. István édes anyja Ormándy Erzsébet 1659. Husvét után pénteken még élt, mert az eszt. káptalan előtt fiát Istvánt és Baranyay Zsigmondot plenipotentiariumsainak nyilvánította. Pecsét alatt 1667. junius 20.
872. sz. Nedeczky István már nem élt, mert felesége Bozor Ilona Nedeczén ugyanezen birtokhoz tartozó Közép-Vadicson férje után házának, majorjának, rétjeinek és kertjeinek felét, mi őt illette, elzálogosította Nedeczky Imre, István testvér bátyja maradékainak úgy, hogy ezek vagy neki vagy maradékainak tartozzanak Sz.-István napján fizetni. Aláírva Nedeczky János és Zsigmond s Bozor Ilona által három pecsét alatt. — Ugyancsak özv. Bozor Ilona a trencsényi alispán lázi Gyláni György által meginteti a már megholt Nedeczky Imrének fiait: Jánost, Zsigmondot. mint öcseseik Gáspár, Pál, István plenipotentiariumsait is, hogy vegyék fel azon pénzt, mely őket illeti a Nedecen lévő Curiából és épületekből. Tehát Nedeczky Imre 1657. octr. 27-én már meghalt, mert ezen napról kelt az alispán megintése Trencsényben, pecsét alatt.
875. sz. Nedeczén. 1667. jun. 15. Nedeczky Sofia most bodorfalvi Baranyay Zsigmondnak neje, elébb Paruchay Miklósé, elzálogosította Bozor Ilonának Felső-Vadicson lévő zselléreit, kik neki osztályban jutottak pecsét alatt. — Ugyancsak Bozor Ilona elcseréli peclinai birtokát melyet férje után birt ugyancsak Peklinán, valamint Mothesiczen, és Ihsztján levő jobbágysait Lednicze várához tartozó birtokokkal, melyeket férjének testvérei: Sofia most Baranyay Zsigmondné, és már meghalt Nedeczky Anna férje Kádas Márton birtak, emezt 270 fban amaszt 600 fban adván át. Nedeczén 1667. 15. jun. 1852. sz. kelt szerződés szerint. — Ebből kitűnik, hogy

Peklina, melyet Eszterházytól kapott Nedeczky Mihály mily értéket képviselt, midőn egy osztályosé 600 frtot ért, pedig a jezuitával együtt hét testvér volt. Azon időben elég nagy értéket képviselt. — 1667. maj. 16. Nedeczky Ferencz mint említém a trencsényi jezsuitazárda rectora, jószágát mint szerzetes már életében átadta testvérének Istvánnak; az ingókat pedig, István és Imre testvéreinek gyermekei között egyenlő arányban osztotta szét, szeretetet, és a kath. hitben örök egyességet kötván szívökre. Nedeczn. Pecsét,

1853. sz.

A leirtakból kitűnik, hogy Bozor Ilona iparkodott maga és gyermekei számára a Nedeczkyek birtokait megszerezni; mit Imrének fiai nem jó szemmel néztek; azért is nehézségeket gördítettek eléje, nevezetesen János, Imrének legöregebb fia, midőn már eladták neki a nedeczei ősi lakó házat, azt sürgette, hogy azonnal fizesse le a hátra lévő csekély tartozást; e mellett olyan latin szerződést írt, melyet az özvegy nem értett, és beleiktatta, hogy neki örök áron eladta a házat, holott erre joga nem volt mi miatt az árvák zúgolódtak, és az özvegy a thúróczi convent előtt 1667. octr. 22. ezt megsemmisítette, tartozását kifizette, és az árvák számára ősi ház felét átengedte, erről magának a convent által pecsét alatt protestatiójával együtt a bizonyítványt magának kiadatta. — Az ősi nedeczei ház nincs részletesen leírva, de megvan említve, hogy fenn volt a „hypocaustum“, mi a boltozat felett, tehát emeleten, oszlopokon nyugvó s alulról fűtött fürdő szobát jelent; volt „atrium“ mi az épületnek elején kifelé épített csarnokát képezte és minthogy családok fértek el benne, nem csak emeletes, hanem elég tágas is volt. — A curia kertekkel és gazdasági épületekkel, serfözdével, hal-tartóval, malommal és a családi iratok őrizetére alkalmas helyiséggel bírt. — Ezen okmány ismét hiteles alakban bizonyítja, kik voltak a család tag-

1854. sz.

1854. sz.

- jai, Nedeczky Mihálytól és Ormándy Erzsébettől születtek : István, kinek felesége volt Bozor Ilona, Gáspár, György, Imre, Sofia Paruchay Miklósné, és Anna Kádas Mártonné, — Imrének fiai : János, Zsigmond, István, Gáspár, Pál, — Ferencz a jezsuita, ki fia volt szinte Mihálynak, nincs említve : meg vannak még nevezve öregb. István gyermekei : Sándor, Ferencz, Mihály, Katalin, és Éva. — Minnek előtte a thuróczi convent előtt panaszt tett volna az özvegy fiainak nevében is, Marsovszky Gáspár, zsolnai kir. harminczados, Szirmay István, Gillányi Illyés, Szelezsényi Mihály, Závodszy Gábor, Czingell János előtt Imre hátrahagyott gyermekeivel kiegyezett ; miből kitűnik, hogy az osztály. Peklinára Felső és középső Vadicoro, P. Födemesre, a Nedecen lévő házra, Borsiczky Mária Imre felesége ingóságaira, Trencsény városában birt házra, az állodiumra terjedt ki. A családi levéltár is rendbe hozatott és Jánosra, mint leg-
1855. sz. öregebb testvérre bízott. 1667. jun. 14. Nedecze
2319. sz. Pecsét. Ekkor Nedeczen lakott Kádár András is. Márton fia. Utólagosan ezen osztály avval toldatott meg, hogy Szirmay István és Marsovszky Gáspár másodszor is kijöven Nedeczére a curiára, 1668. jan. 11. Lalinek birtokot, mely felett eddig
874. sz. nem osztottak, Imre maradékai között osztották meg, kizárva ebből Bozor Ilonát és gyermekeit. minthogy ezeket nem illethette.
831. sz. Bozor Ilona nem igen régen halván meg férje, már egy 1668. Pünkösöd után csütörtökön kelt protestátiója szerint Pataky Gáspárhoz ment férjhez, tiltakozván az eszterg. káptalan előtt, hogy meghalt első férje által közép Vadicson, az ő pénzén vett birtok, mely helyett ugyan kapott mást, de most ezt is Nedeczky Imre maradékai követelték, 300 frtban az ő terhére jeleltetett ki a szerződésben. Második férjétől három fia születvén : Ádám, János, Gáspár, ki akarta váltani Peklina fe-

lét, a majort, jobbágyait, zselléreit, melyeket azelőtt Baranyay Zsigmondnétól Nedeczky Zsófiától, a jobbágyakat Kádas Andrástól megvett ugyan, de most Bossányi Katalinnál Szirmay Zsigmondnénál voltak 750 frtban elzálogosítva; mint ezt Súlyon 1673. jul. 4. kelt nyilatkozatában többek előtt pecsét alatt tudtul adja; ezt később 1679. april 29-én a zálogtulajdonosok 950 frtban elsőségi jognál fogva Nedeczky Jánosnak és feleségének Ordódy Zsuzsanának adván át. 1679. jan. 25. Istvánnak fiai: Sándor, Ferencz, Éva a maguk részét ugyan azoknak átengedték. Ugyancsak Nedeczky Kata, Elevenkuty Ferenczné is, hogy kielégítthesse leányát Rozáliát Tomassovics Jánosnét, elzálogosította nyolcz évre peklinai jobbágyait Gáffor Istvánnak és feleségének Nedeczky Krisztinának János leányának felvévén hatszáz forintot, Peklinán. Kelt Spáczán, 1700. decz. 22. kiadva és hitel. Kis-Bisztereczen Árva v. Medveczky László szolgabíró által 1673. febr. 10. N.-Szombat, Nedeczky János cserélt unokatestvérével Nedeczky Sándorral K.-Vadicson átadván neki fél malmát, kapván érte Nedeczen a serfőzdehez tartozó malmot és haltartót. Ugyancsak Nedeczky Sándor eladta neki rétjeit is.

1837. sz.

U. ott.

U. ott.

430. sz.

Bozor Iona ugylátszik el volt készülve a perlekedésekre, mert a sz. benedeki convent előtt egyszerre, férjén Pataky Gáspáron kívül, harminczhét felhatalmazott ügyvédet vallott: u. m. Mayláth Miklóst, Caus. Regl. Directort, Kvassay Istvánt, Erchard Györgyöt, Vály Jánost, Benyovszky Mihályt és Miklóst, Janikovicz Ignácot, Jeszenszky Mihályt, Szelezsényi Mihályt, Fodor Pált és Andrást, Kiszél Sándort, Raymannus Jánost és Mihályt, Baloghi Gáspárt, Beregh Györgyöt és Istvánt, Czingell Jánost, Rázgha Mártont, Raksányi Andrást, Bársony Jánost, Nagy de Páll Andrást, Romanffalvi Farkas Györgyöt, és Hugyni Farkas

- Imrét, Spáczay Györgyöt, Gyöngyössy Istvánt és Andrást, Konczok Jánost és Mihályt, Szöllősy Ferenczet, Beza Andrást, Szombathelyi Jánost, Bohunya Mártont, Czerniczky Gáspárt, Petrás Mihályt, Geletneki Bálintot. 1672. jan. 28. Nagy pecsét alatt.
869. sz. Bozor Ilona nem ok nélkül vallott ennyi védelmezőt, mert miután testvér néneje Katalin, ki lovasberényi Bársony Jánosnak a personalis prothonotariusának volt a felesége, Pozsonyban a káptalan kiküldött tagjai előtt 1667. jan. 1. gróf Illésházy Gábor és György házában végrendeletet alkotott és mindenét leányának, Ilonának magtalanul elhalta esetében saját férjének hagyta volna,
535. sz. meghalt; Bozor Ilona pedig ezen év sz. Háromság vasárnapján az eszterg. káptalan előtt azonnal ellenmondott ugyan, nehogy jogaiban kárt szenvedjen, hanem ügyvédeknek csak később vette hasznát, mert a végrendeletet később 1677. vette ki, tiltakozásának 1667-ben történt bizonyítványával.
1160. sz. Bozor Ilonának különös gondja nem volt férjhez menetele után gyermekeire, azért is a mit Sándor, Ferencz, Mihály, Kata, Éva Nedeczén, Vadicson és Födemesen még birtak, kénytelenek lettek haszonbérbe adni. Nevezetesen Nedeczky Zsigmond Imre fia nehezítette meg sorsukat, ki Nedeczén lakott; azért is 1676. máj. 18. Szunyog György és Hrabovszky Zsigmond Trencsény v. táblabirái jöttek ki a kiskoru árvák ügyeinek elintézése végett Simonovics ügyvédkezése mellett, minek vége a lett, hogy Nedeczky Zsigmond olesón kivette a házat, kerteket, jobbágyokat, marhákat, felbecsülve
2049. sz. a vetéseket is, miről azután 1676. okt. 3. kötelezőt adott. Nedeczén, Pusztá-Födemesen, Palugyay Péter vett meg egy évre egynehány földet Nedeczky Sándortól, miről maga a kiskoru ad elismervényt N.-Szombatban 1677. máj. 1. saját pe-
474. sz. csétje alatt. 1679. máj. 6. már Zsigmond testvé-
873. sz.

rével Istvánnal együtt birták haszonbérben Nedeczén az árvákét s ott laktak a curián. Egy jobbágytól 20 frtot fizettek. Tartoztak Spáczára aratáskor Vadicsó és Peklináról jobbágyokat szállítani; azon esetre, ha valaki az árvák közül később megházasodott volna, tartoztak a haszonbért átengedni, háboru esetében, vagy ha rossz emberek által tönkre mennének, a kárnak felét viselték. Peklinán Nedeczky János is vett ki haszonbérbe jobbágyokat per 28 frt és 18 frt. Ez is tartozott Spáczára aratókat küldeni. Kelt Zarjeczen 1679. máj. 9. Ezen értékek az akkori jobbágyok állapotára is világot vetnek.

2030. sz.

1673. febr. 8-ról fenmaradt egy per, melyet Ordódy Ferencz indított és kiadatott Pataky Gáspár kérelmére Nedeczky István örököseinek, Nedeczky Gáspár örökösei ellen egy 150 frt p.-födémesi kereset tárgyában; mi azért nevezetes, mert felvilágosít Nedeczky Zsófia néhai Mihály leányának leányai és fiairól. Ugyanis első férjétől Paruchay Miklóstól születtek: Éva, Bossányi Mártonné; Erzsébet Duresányi Sándorné, Klára, Boris két leányával és Gábor. Második férje volt Baranyay Zsigmond Gáspár fiával, ki után a Nedeczkyek a Baranyaiakkal jöttek rokonságba. Úgyanezen adósság miatt 1676. is perlekedtek István maradékai és Szelepesényi György eszterg. érsek és kir. helytartótól máj. 10. kelt rendelete szerint a per megújítása rendeltetett el.

704. sz.

825. sz.

12. §. Bozor család. 1281.

Minthogy Nedeczky Istvánnak felesége Bozor Ilona volt, kitől mi egyenes vonalban leszármazunk, testvérét pedig Bozor Katalint nőül vette Bársony János, utóbb prothonotarius és Bársony Györgynek egri püspöknek édes testvéröccse, ki mint már említve volt, a Bozor-család okleveleinek is őrzője

lett: ezen családi viszonymál fogva a fennmaradt oklevelekből említést kell tennem a Bozor-családról.

Schmitt Eppi.
Agriens. tom.
III. Bársony
György. pag.
294 295. 296.

Mindenekelőtt megemlítem Bársony Jánosnak szomorú halálát, ki úgy látszik, valamint fiatalabb korában, úgy életének folyamán elég óvatosságot nem tanusított. Bársony György egri püspök végrendeletében öcscsének halálát ekkép írja le: „miután 1672. év jul. 14. Nyitra egyben Turalukán, gr. Berényi uradalmának több fálvaiból a lutheranus parasztok csőcseléke fegyverekkel ellátva összegyűlt volna, engem ugyanazok között a lelkek üdvét szomjazót és eszközlőt minden gyanításomon kívül oly nagy dühösséggel támadtak meg hogy először szétűzvén nagy részben szolgálímat, azonnal és mindenekelőtt egyetlen édes testvéremet, Bársony Jánost, különben kir. prothonotariust fejszékkel és különféle fegyverekkel, ezután azonnal az én személyemet kegyetlenül megtámadták; említett legkedvesebb testvéremet legkegyetlenebb ütésekkel és különféle testi sérelmekkel, végre pedig fején tyrannus dühösségükben több fejszevágással, Jézus Mária legédesebb hangoztatásai között megölték; engem pedig leütöttek és a földön fekvőt baltákkal, botokkal, cséplőkkel és más paraszt dühösség adta fegyverekkel tetőtől talpig egy negyed óráig mint egy kévét vertek s fejemen halálos sebet ejtve, de Isten segedelmével, kinél van az élet és halál, a reám lőtt golyóval el nem találva, csodálatosan és csakis ő előtte tudva lévő okokból megmenekültem, miután már ily sok és nagy ütések következtében, nekem élni alig lehetséges.

Ezek után azon jegyzet van téve, hogy a megsértett püspököt egy lutheranus lelkésznek, German Samuelnek, felesége saját testének közbevetésével mentette meg. Nagy pompával Szakolczán lett eltemetve, hol sirkövének is kell lenni. Bársony János második felesége Rakotay Anna Mária volt. Első feleségétől született Ilona leánya, kire hagyott

mindent Spácán és Alsó-, Felső-Korompán; azért is panaszt tett, hogy Bozor Ilona és ennek második férje Pataky Gáspár a jószágokat erőszakkal elfoglalták 1670-ben. Ezek pedig 1674-ben ismét panaszt tettek, hogy Bársony György, ekkor nagyváradai püspök, Bársony Jánosnak Bozor Katalintól született Ilonára szállt birtokot ennek apjával Alsó- és Felső-Korompán a nagyszombati jezsuitáknak eladták.

363.

Bozor Ilonának, Nedeczky István feleségének édes anyja Baranyay Julianna volt, Baranyay Gáspár leánya, akik Ledniczen is birtak és a Rákócziakkal — mint utóbb látni fogjuk — rokonságban lévén, ezt átszarmaztatták a Nedeczkyekre, mint a geneológia is tanúsítja, Bozor Ilonának édes anyja említett Julianna, apja pedig Bozor Zsigmond lévén.

365.

Bozor család árpádkori régiségét világosan bizonyítja Bozor Mihálynak 1620. Spácán két esztergomi kanonok előtt tett végrendelete, mely szerint a Bozor család már a tatárok első bejövetele és pusztításakor birták azon birtokot, melyről abban említést tett; tehát a Spácayak, kiket valamikor Geth-nek hívtak, még nem voltak Spácán, midőn a Bozorok már itt laktak; különben nem lehetetlen, hogy összeköttetésüknél fogva mindkét család legrégibb időktől fogva birta Spácát. Bozor Mihálynak felesége Ottlik Anna volt, kinek ősei ilyen rendben adatnak elő egy 1695. évről szóló egyezményben: János nemzette Györgyöt, ez Mártont, ez Györgyöt, Imrét és említett Annát.

988.

2061.

A Bozor-család magát bozori vagy pohor-béládi Bozornak nevezte (de Bozor vel Pohor-Belád). — Ezen család régiségét bizonyítja egy IV. László által 1281. évben kiadott diploma is, melyet később Zsigmond király a magáéba szóról-szóra beiktatott. Itt közlöm:

Mi Nyitra egyházának káptalana ezennel em-

145.

lékezetbe ajánljuk, bejelentvén mindazoknak, kiket illet, hogy Főtisztelendő János primás urnak, isteni kegyelemből Esztergom egyház érsekének, és a római király (regis) udvari cancellárjának, mint olyannak, ki Beládi Lászlónak. nemes Miklós fiának részére megkeresett minket, üdvöt és tiszteletet! ezen szavakkal adunk választ: János isteni kegyelemből Esztergom egyház érseke és a római király udvari cancellárja küldi imáit szeretett övéinek, a nyitrai egyház káptalanának üdvvel, áldással és tisztelettel. Kedveltünk Beládi László, Miklós fia, stb. Beládról nevezett birtokait illető oklevelei — szerkesztve és kibocsátva, melyek említett egyház sekrestyéjében mint fentartó helyen le voltak téve, szerencsétlenség által elvesztek. Hogy ezekre gondot fordítsatok, kérjük kedvelt Barátságokat stb. és a mi urunk Zsigmond királynak személyében pedig parancsoliuk — — hogy az egyház sekrestyét és fentartóhelyét szorgalmasan felkutatóván, és ezen levelek tartalmát szórúl-szóra átíratván, említett Miklós fiának, László úrnak megóvás tekintetéből átadhassuk, és felügyeljünk, nehogy valamely részről csalás vagy álnokság jöjjön közbe. Kelt Esztergomban, sz. Fábán és Sebestyén vértanukat megelőző pénteken az Úr 1412. évében.

Mi tehát János primás és érsek ur parancsának engedelmeskedni kívánván, mint tartózkodunk említett oklevelek mását, előbb irt Miklós fiának, Lászlónak — — (számára) említett egyház sekrestyéje fentartó helyén, a sekrestyés által, t. i. az egyház őre által szorgalmasan átkutatván, megtalálván, és a megtaláltnak s felkeresettnek tartalmát alább irt Lászlónak, mint őt illetőt (eumdem rite tangentem) csalás és hamisság elkerülése tekintetéből jelen levelünkben ezen szavakkal adtuk ki: A nyitrai egyház káptalana, minden Xtus. igaz hívőinek nyilvánosan küldi az Urban imáit! Jelentjük, hogy Chenak János fiai, Miklós és István;

Gergely a megholtak fia és más nemesek az úr királynak Beládi vitézei (exercitantes) és ezek megesketett követői hozzánk járulván személyesen pontonként elének terjesztették a mi zárt vizsgálatunkról szóló leveleinket, könyörögvén folyamodásukban, hogy ezeket felnyissuk, tartalmukat átírassuk s privilegiumainkat részletesen méltóztassunk megerősíteni, melyek ezeket tartalmazzák: Főméltóságu (Excellentissimus) Urának, Isten kegyelméből Magyarország királyának, László Felségének a nyitrai káptalan küldi az Úrban tartozó imáit és ájtatos levelét, Beládi vitézei számára, melyet nagy tisztelettel és engedelmességgel vettünk ilyen tartalommal: László, Isten kegyelméből Magyarország királya, híveinek a nyitrai káptalannak! üdvöt és kegyelmet! Hívségednek parancsoljuk ezennel előadván, miszerint az összes közönségből alkalmas embert állítsatok, különben pedig C. Jakab János fia hű emberünk, összehíván Beládnak minden szomszédos határos embereit, valaki tegyen vizsgálatot és pedig egész és méltó igazsággal Beládról nevezett és már említett ember vitéz és nemes család katonái felett: vajon benn vagy künn léteznek és bírják említett Béládot? Valaki menjen ki oda hozzájuk és tudja meg, vajon nincsenek-e más állapotokhoz kötve? Ezek után úgy amint találják, Nekünk és mieinknek bizonyosat irjatok vissza hűséges leveleitekben. Kelt in Zolio sz. Egyed hitvalló ünnepén 1281. évben = M^{mo} CCLXXX. pmo.

Mi pedig Felsége parancsainak úgy mint evvel tartozunk, engedelmeskedvén Urunknak, ezen János fiával, Jakab comessel, alkalmas és kiválasztott egyházunkhoz illő s kitűnő mesterünket kiküldvén, az ügyeknek okos és hű megvizsgálása után onnét visszatértek és a vizsgáltakról egy lélekkel ezeket felelték: hogy az összes nemeseket és a pusztáknak Bélád villáról nevezett embereit midőn bejöttek a körüllevőkkel együtt mind együvé hívták, a király

hivségére megeskettették a rendelt pontok szerint, és mindnyájan a nemesek egy százjával azt felelték, hogy említett és Béládról nevezett emberek, kik szolgálatban vannak kitünő vitéz katonák, és hogy említett Bélád az ő örökségük és más állapotakhoz nem tartoznak. Valamint, hogy mindnyájok által már elébb, és utódaik által is biratott. Kelt Sz.-Mihály Arkangyal ünnepén. Az Ur 1281. évében. Mi tehát uraink Bélád Péter és törvényes társai kérelmeinek engedvén, jelen levelünket, minden részében igazságosan kibocsátottat t. i. ennek tartalmát szórul-szóra semmit sem adva hozzá, sem el nem véve belőle, részeiben beigtatva, privilegialis pecsétünk reá nyomásával megerősítve kiadtuk. — Kelt 5. Calendas Januarii az úr 1281. évében. Kiadta ezen levelünket Bertalan mester. Át írt levelünk pontjait és keltjét hitelesítve VI. Sz.-Ágnes szűz vértanú napján. Az úr ezernégyszáztizenkettedik évében. Elébbi pecsétünk reá nyomásával. (Hartya. p. h.)

64. Volt a Bozor—Bélád családnak más oklevele is, mely szerint birtok jogait bebizonyíthatta. Nevezetesen volt egy 1351. kereszt. sz. János születésének napjáról keltezett, melynek tartalma szerint az esztergomi káptalan előtt megjelenvén Bélád Jakab, Péter és fia, ez pedig Aúzen (talán Anzelm) fiu, ismét Jakab és Pál János fiai zálogba adtak bizonyos földeket. (Kishartyán p. h.)

60. 1399. évben ismét Zsigmond királytól kapott Bozor—Bélád család, nevezetesen Pál, Miklós fia, Dénes egy más Pál fia és Péter, Jakab Pál fiai új kir. adományt Kis-Béládot Nyitra vármegyében. (Hartya.)

61. 1427. Zsigmond király béládi Páhor Lászlónak adományozta Nyitra vármegyében Kis-Béládot. Brassó. (Hartyán.)

62. 1599. Ulászló által kiadott diploma szerint a sz. benedeki convent által több Bozor vezetettett

be Bozor-Béládba és Páhor-Béládba. (Hártya.) —
Vannak igen szakadozott, olvashatlan 1400., 1500., 1561. évekről szóló oklevelek is, melyek Bozor családról szólnak. 145.

A Bozor család régiségét bizonyítja azon összeköttetés is, melyben a Spácayakkal léteztek, kik ismét a Nehéz-családdal voltak rokonságban. H. geneol. VI.
Hogy ezen a Spácayaknak őseit izenként felsoroló oklevél hiteles, egy másik oklevél bizonyítja, a mely szerint Spácay család eladta közép Korompát Nehéz Péternek és Györgynek és minden örökösöknek 1429-ben azon feltétel alatt, hogy ha kihal a férfiág, viisszaszálljon. Ez kihalt s mégis eladták másoknak; ezen oknál fogva parancsolta meg a Felség Orbán prothonotáriusnak, hogy a birtokokat adassa vissza; az érdekelteket hívja össze és tegyen jelentést (Ez 1672. Bécsben kelt Leopold alatt). Orbán kimenvén közép Korompára, össze hívta a szomszédokat s előhozván a diplomákat, nevezetesen II. Ferdinándét, meghagyta Sennyey győri püspöknek, hogy Rodosócz—Pogyarócz—Közép-Korompa—Spácza és Magyarádra vonatkozó s fellelhető okleveleket az illetőknek adja ki. (Ez meg lett parancsolva 1630.) Ennek engedelmeskedvén, a nyitrai káptalan ezen alkalommal Nehéz Péter vallomása az oklevelekből akkép lett kiolvasható, hogy Nehéz sokszor tett szolgálatokat a Spácay családnak és épen ezért adták neki 500 frtért Közép-Korompát; de ha kihal a férfi ág, viisszaszerezhetik, letévén 1000 forintot. Ez szól 1429-ről. 558.

A másik oklevelet felső-vadászi Rákóczy Pál országbíró intézte az esztergomi káptalanhoz, mely szerint Spácay Márton 1481. Spácát és Korompát felvállás útján adta Pásztóynak. Az erre vonatkozó oklevelet kiadta a káptalan 1631. Ebben Nehéz Péter és György egy felől, Spácay Tamás és Katalin férje Pásztóy másfelől és a rokonok 558.

személyesen megjelenvén, Péter és György minden terhet magokra vállaltak és nyilvánították: igaz, hogy verekedés sőt bizonyos Mokosnak meggyilkolása is végbement, midőn Korompa felett viszálykodtak, óhajtván mégis a békés kiegyezést, ezt úgy egyenlítették ki, hogy Nehéz és Spáczay családok felejtvén a történeteket Nehéz család bírhatta Korompát és ki ezen egyezés ellen vét, ezer arany frttal büntetessék és hűtlennek nyilváníttassék. A kiegyezés több pontokba lett foglalva, melyekből kitűnik, hogy Kéméndy és Gyulay családok is rokonságban voltak a Nehéz és Spáczay családokkal. Ezek után már megérthető, hogy a Nedeczkyek mikép birtak Spáczán, hol a Bozorok régi birtokosok voltak t. i. Nedeczky Sándornak és öcsésének Mihálynak István fiainak édes anyjuk Bozor Ilona volt, ez pedig Spáczán birt és rokonságban volt Nehéz, Spáczay, Kéméndy, Gyulay és más családokkal, mit a Nedeczkyek későbbi leszármazásukig mindig fentartottak.

534.

Hogy valamikor Korompa Spáczay családé volt kitűnik Zsigmond király adományából is, mely szerint 1437-ben méltányolni kívánván Spáczay Mártonnak, ki Tamás fia volt, ez pedig ismét Mártoné, nagy érdemeit, melyeket mellette Alemanniában, Lombardiában, Sveiczban és Olaszországban valamint a magyar korona alatt is szerzett, neki adományozta Felső—Középső—Alsó-Korompát és Zelát Pozsony vármegyében, Bethlenfalvát, Kiscsaládot Nyitra vármegyében minden hozzátartozandókkal úgy, hogy ez örökségképen Márton fivéreire Miklósrá, Mihályra, Jánosra és Tamásra szálljon. Magyar uralkodásának 51-ik évében (Másolat). Azon Spáczay leszármazásokat, melyeket a melléklet kitüntet (Spáczay geneologia) igazolja azon oklevél is, melyet 1574. comes Báthor Miklós II. Miksa nevében írt az esztergomi káptalanhoz.

VI.
1346.

Bozor Zsigmond kérelmére a nyitrai káptalan 1631-ben-ben adott ki egy oklevelet, a mely szól 1514-ről a kinek érdekében állott bebizonyítani, hogy száz év előtt ozori Mankó Mátyás Trencsény vármegyében Pebin községben Mankovszky nevű curiát eladott Kochanoczi László fiainak Miklósnak és Mihálynak; kilenczven év előtt pedig Aponyi Mátyás és János némely birtokaiban Ruszkay Márkot testvérül és örökösül adoptálták. Ezen levélből kitűnt, hogy kisaponyi Aponyi Pál fia Mátyás volt, ki Nehéz György Ilona leányától és Aponyi Páltól született, most pedig Cselley Györgynek felesége, ki azután Ferencz fiának és Martha leányának terhét magára vállalván nyilvánította, hogy Ruszkay Márkot nagy érdemeinél fogva osztályos testvérének fogadta és Pozsony vármegyében Sárosfalva és Bohunicz birtokaiban, mint közös szerzőt elfogadta, hatalmat is adott felette rendelkezni. Kiadva 1631. Eszterházy Miklós palatinus parancsolatára. Már minthogy Bozor Zsigmond nagy atyjának Bozor Ferencznek, ki végrendelete szerint 1519. élt, felesége Aponyi Mártha volt, mint ez más oklevelekből is bebizonyítható, kitűnik, hogy ő Nehéz és Aponyi családokkal kívánta magát összekötni és így hozta örökösödési jogát világosságra, mi azért figyelemre méltó a Nedeczkyekre, mert Nedeczky Sándor és öccse Mihály édes anyjuk Bozor Ilona, Zsigmond leánya lévén ezek által jöttek Nehéz, Aponyi és Spáczay családokkal rokonságba.

981.

1060. sz.

Már minthogy a Nedeczkyek; mint a leszármazás táblájából kitűnik, Bozorok által jöttek összeköttetésbe a Spáczayakkal, azokról is szükségesnek vélem megemlékezni, a kik által személyenként létre jött ezen kapcsolatos láncolat; a Spáczayak ugyanis ősrégi családja igen terjedelmes lévén, ismét számos más családdal is összeköttetést idézett elé. Spáczay Borbála első férje Zythás

- János, második Bozor Mihály volt, kitől Ferencz, ettől Mihály, ettől ismét Zsigmond, ettől Nedeczky Sándor anyja Bozor Ilona születvén, felvihető ez a Spáczayak azon ősökig, ki 1316. kapta kir. adományban Korompát; különben a Spáczayak Spáczán laktak, itt lakott Nedeczky István is feleségével, itt született fia Sándor is többi testvéreivel. a többi rokonok között. Ezen említett Spáczay Borbála, Spáczay Márton ellenében Várday Pál primás által helyezettett vissza férjével Spáczán és
1382. Korompán ősi birtokaiba 1544. Ferdinánd pedig megparancsolta, hogy Zalay János Spáczay Borbálát férjével együtt védelmezze minden nyughatatlanítások között, ugyancsak Spáczay Márton és
49. özvegy Pewky Istvánné ellen. Kiadatott Oláh Miklós által 1544-ben. Midőn azután nyakaskodott,
536. exequálták. Borbálát restatuálták. Ezen kívül violentiát is elkövetvén „in emenda lingvae“ is megbüntettetett. 1545.ben.
- 1632.
1171. Hogy ezen században, nevezetesen 1584-ben milyen családok laktak Spáczán és Felső-, Alsó-Korompán, kitűnik azon oklevélből, mely ezen évben adatott ki az esztergomi káptalan által. — Nevezetesen: megjelenvén Spáczay János és Ferencz, Ramocsay György, Zythás István, Névery Márton, Baráthy Mátyás, Bozor Mihály, Bessenyei György elhatározták, hogy említett birtokaikon a gonosztevőket, kurvákat, házasságtörőket, gyilkosokat, tolvajokat, bűvölőket (incantatores) káromlókat, hamis verselőket (carminatrices), magicus csalásokkal élőket tovább túrni nem fogják, hanem megbüntetik, nevezetesen száz frt s kisebb büntetéseket szabnak reájok. Különben, ezen kor spáczai viszonyairól nehéz helyes ítéletet hozni. Egy helyen feljegyezve találtam, hogy Bozor Zsigmond több ízben kapott a királytól kir. adományt, míg testvére: Boldizsár Teörök Kristóffal megöltek bizonyos Kozák Istvánt 1636-ban, és Eszterházy Miklós

palatinus fejöknek ugyan meg kegyelmezett, de az egy évi börtönt ki nem kerülhették. — Ezen családok neveit azért jegyeztem fel, mert Nedeczky István Mihály fia, ki nőül vette itt lakó és birtokos Bozor Ilonát, ide Spaczára költözött, itt nemzette gyermekeit is, kikről szó leszen; tehát a nevezettekkel az utódok rokonságba léptek a Bozorok után, Nedeczky István tehát már nem trencsényi, hanem pozsonymegyei lett gyermekeivel együtt. — Igaz, hogy már apja Mihály átköltözött feleségének Ormándy Erzsébetnek birtokára Födemesre, de ez itt állandó lakos nem volt.

540. sz.

Úgyancsak arról, hogy kik voltak Spácán birtokosok s egyszersmind egyházi patronusok, felvilágosít egy 1613. szóló, pecsét alatt, gr. Thurzó György palatinus által Bittsche várában kiadott oklevél, mely szerint Spáczay Gábor, Latkóczy Mihály több spáczai patronus nevében folyamodtak a palatinushoz, hogy ők, kik az ágostai hitvallást követték, lutheránus papot hozhassanak Spácára, mit meg is nyertek tőle. A folyamodók ezek voltak: Spáczay Márton, György, Pál, Gáspár, Ramocsaházy Márton, Bozor Mihály, Névery Ferencz, Pál, György, István, Márton, Miklós, Hódossy Benedek, Halachy Ádám, Némethy György, Szluha Mátyás, Laszkár Mihály, Chottesóczy Ferencz, Csuka György, Derghelegy Mihály, Kún László és Mihály, Bessenyey Boldizsár, Farkas István, Ivanóczy Márton, Szölless Ferencz, Ujfalussy János és Veth Ferdinánd. Tehát ezek mind az ágostai hitvallást követték. Ezek között egy Nedeczkyt sem talállok, sőt Nedeczky István leszármazottjai közül sem jöttem annak nyomára, hogy ágostai vagy más hitvallást követtek volna, mert mind kathol. vallást követtek; pedig köztudomás szerint voltak és jelenleg is vannak Honthvármegyében ágostai hitvallást követő Nedeczkyek, nevezetesen Palásthon; ezek tehát véleményem szerint más, meglehet a

537.

XI. köt. 110.
lap. Nedeczky
IV. Tábla.

kilencz testvér Tóbiás véréből származhatnak le; mert egy Nedeczky Kristóf elvette nőül Palásthy Borbálát, Ferencznek leányát, ki (Nedeczky Kristóf) Nagy Iván leszámaztatása szerint Tóbiás ivadéka 1730. év körül. Ezt kikutatni nem lesz lehetetlen az utódoknak, ha Palásthy Pál eszt. kanonok és fölszent. püspök kezei közé letett oklevelek, az esztergomi káptalan levéltárának át fognak adatni.

Palásthy Pál püspök II. kötetének végén, a családi ágak III. tábláján Nedeczky Kristófot, már említett Palásthy Borbála férjét azon Miklóstól származtatja le, kitől, mint törzstől, mi komáromiak is leszámazunk, nevezetesen Miklós fia Tóbiás, ezé ismét Tóbiás, ezé György, ezé Lajos, ezé pedig Kristóf volt. — Ennél még nevezetesebb azon leszámaztatás, melyet Kristóf felesége Palásthy Borbáláról, tehát ezen Nedeczky utódairól leír; t. i.: II. kötetének 638. lapján. 771. sz. a. előadja, hogy Micsbán Dienes spanyol grande, Imre király özvegyét 1200-ban nőül vette; második fia Lorand de Gutkeled Racskay családnak adott nevet; fia Balás, neje Ajnácskői leány; ebből leány Ilm, Bánfy Ferencz neje, ennek fia László, Lászlónak leánya Anna, Majláth Gábor neje, később Pongrácz Dani neje, ettől ennek fia János, ennek Ferencz, ennek Pongrácz Gáspár, ennek leánya Frusina Szentiványi Mihály neje; ennek Rafael, ennek Gábor, ennek Menyus, ennek Juli Palásthy Ferencz neje, leányuk Borcsa, Nedeczky Kristóf neje, ettől a mai (honti) Nedeczkyek. — Tehát a honthi ágat felviszi egész Imre királyig, értve anyai vonalon.

2144. Bozor Zsigmondról, Ilona apjáról, tehát arról, ki után Nedeczky István maradékai örökölték, még következő oklevelek maradtak fenn: Bozor Zsigmond 1649. decz. 31-én kihalván, alsó-ozoróczi Ozoruszky család és pedig Györgyben, ki László fia volt, és ekkép Alsó-Ozoróc a koronára háromolván, ezt gr. Pálffy Pál palatinus, mint teljhatalommal felruhá-

- zott helytartó, Zsigray Jánosnak és Bozor Zsigmondnak adta kir. adományban, (Eredeti. n. p.) ellen-jegyezve Farkas András által. Az Ozoróczycsalád 1543-ban kapta Ozoróczra kir. adományos levelét. Zsigray János és Bozor Zsigmond Alsó-Ozoróczra Trencsényvármegyében 1650. évben lettek statuálva és bevezetve. 2145.
1652. Bozor Zsigmond, mint pozsonyi táblabíró, Vukina Mátyás, másnéven Simoncsics ellenében magát Felső-Korompán statuáltatta. Ugyanezen Bozor Zsigmond 1652. évben az eszterg. káptalan előtt megjelenvén, protestált, hogy Spáczán, Alsó-, és Felső-Korompán, Kis-Aponyban, Vozokányban Nyitra vgyben, Ozoróczon, Kohanóczon Trencsény vgyben, Kameneczen Barsvgyben, az ő és örökösei kárával a birtokokat eladták és elzálogosították, — tehát ezen birtokokra terjedtek ki örökségi jogai. 2140.
378.
1652. III. Ferdinand király alatt még mindig birták a Nehéz családbeliek Közép-Korompát. nevezetesen Nehéz Péter, mert ez háborgattatott Spáczay Ferencz által, ki ellene hamis okleveleket csempészett be a posonyi káptalannál. Ugyancsak Spáczán 1653. évben valamint alsó- felső-Korompán is birtak Rumi Judith, Eszterházy Dániel felesége, Spáczayak, Kéméndyek, Gyulayak, Korompa János másnevén Mekula, Buriánok, és mint már említém Nehezek, mert Bozor Zsigmond azok nevében, ezek ellen protestált és eltiltotta őket, a királyt, és a palatinust az adományozástól. 541.
- Előbb említettem, hogy a Nedeczkyek a Bozorok által jöttek a Spáczayakkal rokon összeköttetésbe; ezen összeköttetés oklevelét Nedeczky Sándor őrizte meg, mely figyelemre méltó azért, mert a Spáczay család geneológiáját ízenként elének adja, egy rokona Paxy György — mint ez az ő saját-szerű utánozhatlan kézírataiból kitűnik; minthogy pedig azon alkalommal használta, midőn a Spáczay család 1699. novbr. 14. Spáczán (hol Nedeczky 369.
550.
- VI. geneol. 871.

580. Sándor született) ünnepélyesen összegyülekezett a végre, hogy megvitassák: valjon az örökösödés a Spáczay család nőágára kiterjedt-e? ennek hitelességét nem lehet kétségbe vonni; ezenkívül azért sem, mert más helyen ismét ugyanezen korból fel van jegyezve: mikép lehet a Spáczay családot összekötni a Nedeczkyekkel, mi összehasonlítva az előbbivel, megegyez. (Lásd a geneológiát). Összehívta pedig Spáczára ezen képviselőt a Spáczay fiág az ő felhatalmazottjaiban, de minthogy ezek közül csak Spáczay György jelent meg, ez is anélkül, hogy felhatalmazását felmutathatta volna, a nőág ünnepélyesen protestált és Isten—Ember előtt kérdőre vonta azon összejövétel szerzőjét. A nőág képviselői közül megjelentek: gróf Eszterházy Dániel a Rumy család részéről; Sándor Gáspár és Albert a Halacsy családból való atyafiak képében. Pataky Gáspár (Nedeczky Sándor mostohája) fiai: Ádám és János, s leányai: Bozor Ilonától származottak képében; Elevenkuty Ferencz feleségének Nedeczky Katalinnak személyében. — Ifj. Pataky Gáspár más Bozor ágból származottak nevében; ifj. Paxy János feleségének Ramocsoházy Máriának, és más osztályosoknak nevében jelentek meg; hanem említett oknál fogva széteszlottak.

13. §. Nedeczky Sándor, és testvérei 1654—1719. év.

1232. Nedeczky Sándor megholt István fia, már huszonkét éves korában adta tehetségének jeleit. Ugyanis mostoha apjához Pataky Gáspárhoz 1676. jul. 2-áról írt levele szerint háborúba kívánt menni, mert így írt:

„Kötelességem szerint nem akartam elmulatni, hogy kegyelmeteknek írásommal ne udvarollyak, mindazáltal nem egyebért, hanem mostani — és halhatatlan hírekhez képest akartam írnia

kegyelmeteknek, mivel minden harmadnap alatt újabb-újabb rosszabb híreket hallunk, melyek épen nyilván valók, a mint tudjuk, de én nem merem megírni, hanem az Istenért kérem kegyelmedet, mature de futuris, et de residentia vel de constellatione futura tam superiorum bonorum tam vero Dntionis non quidem ex joco, sed serio. Valami jó paripát magának szerezzen, nekem is, mert ha valami lesz is, ha csak elereszt az ur bennünket (Szelepcsényi Györgynél van) nem tom hova forduljak ha nem kegyelmedhez megyek, hanem hát a mellett leszek, valahon az úr leszen; a mint bizonyosan hiheti el kegyelmed, hogy háborúság nélkül nem lesz. Révay Ferencz itt volt, beszélt, 5. szeptm. prafigáltatja a terminust a tutorság végett.“ Kér ruhát és pénzt is. Spáczára írt, bizonyosan Pozsonyból, hol tanult. 1677. jun. 8. Gombáról írt Matolay János Pál prothonotarius megbízott embere ugyancsak Pataky Gáspárnak, miből kitűnik, hogy magát személyesen ajánlotta ezen jogtudósnál, mi ugyan sikerült is, de csak Szelepcsényi György eszterg. érsek ajánló levele után, mely így van írva Orbán Pálhoz: „Generose Domine, Amice nobis obssme! Ez levelünk meghadó becsülletes iffú Nedeczky Sándor Attiánkfia szabásu, jó nemzet, itt nálunk csendesen és jámborul viselvén magát, mivel az Attya és anyja azt kívánják. hogy valamely ítélőmesternél ex rudimentis, et principiis tanulna valamit a törvenies állapotokban, job helit nem tudtunk neki találni, mint kegyelmednél, minthogy ugy látjuk kegyelmednek leghteöb causay és terminuss'y vannak. Kérjük azért kegyelmedet a maga deákjai közzé az my tekintetünkért mindgyárt befogadván legyen jó szeme reá, hogy tanuljon; nem örömost bocsáttuk ugian maghunktul, de vévén jó experientiat in iudiciis kegyelmed mellet, azután annál alkalmatossab leszen szolgálatunkban; aziránt kegyelmed

1056. sz.

jóakarattját kedvesen vévén, kívánnyuk, hogy az Ur Isten tarcsa és éltesse sokáig szerencsésen kegyelmedet. Datum Posony dic. 16. Februarii Ao. 1677. Gener. Dnonis Vrae Amicus ad officia addictus : Georgius Szelepchény Archppus Stig. m. s. — U. i. Csakugian mingiárth vegie be kd reám reám nézve is ezt az jámbor csendes iffiat. Orbán Pál Urunk. — Generoso Domino Mgn. Paulo Orbán, Sacr. Cesar. Regiogn Mttis Psentiae in Judiciis Locumten. & Consiliarii Pthrio. Amico nobis obssmo. (pecsét).

Matolay leveléből kitűnik a nagy önhasznúság Nedeczky Sándor éránt, ugyanis a levél azt adja Pataky Gáspárnak az ajánló mostoha apának tudtára, hogy ha nem ad el bizonyos jószágot a prothonotariusnak nem lesz az ifjura és előmentére gondja. A levél így szól: „Ajánlom klmdek mint kedves Sógor Urmnak szeretettel való szolgálomath. — Mivelhogy az iffiu Nedeczky Uram klms Urknál lévén ez ellüt, most is recurrált volt eö Nsghez levele által, alázatosan eö Nsának dirigálván; melli kedvetlen legyen eö Kthez Itélő mester Orbán Pál uram, és noha okát nem jelentette, de én vélekedem arra, hogy im így ujjat vonson klmd eö klmével az Spáczai jószág végett, ne talán innen származzék az becsületes iffiunak is az eö klme gratiájába való foglatkozása. Bizoni dologh, édes Sógor Uram, nem kevés kárt veszen illen formán klmd mind magának mind az iffiunak; mert azon becsületes feő ember tízképen is megh tudná téríteni klmnek maga accomodációját; én klmdnk volnék, disponálnám az asszont is eö klmt, accordálna és alkodnék megh eö klmvel mester urammal; mert eö klme szabad avval, s maga cselekszik valamit gyermekeivel edgyüt, hiszen ez iránt nem vethetnek klmdre. Jobb conserválja klmd magának és az iffiunak azt a becsületes feő embert; mi haszna édes sógor uram, ha disgustálja klmd

eö klmét; tromffot üthet olli helen; az hol injen sem volna klmdnk; és az iffunak is elégk kárt tehet tudomániában és promotiójában, a kit is jövendőben klmdnk köszönheti az iffiu, s klmdet foghia átkozni; mert bátor uram eö Nga recomen-datiójára méltán mester uram ne cselekedjék is vele valamit; de avezsiója lévén, lehetetlen, hogy adhibeállja az olliainokban, az kik vehetne valami fundamentomot; az én javallásom is, cselekedjék klmd; kevésell nem sokat ér be klmtk., mithogy hallom Péterffi Sógor Úrtól, hogy csak az vetés mi-át volna valami dissensio klmtk közöt; hiszen In ingen adta klmtknek, gazdalkodjék klmtk, az is megh lesz, és azon fő embnek gratiáját is con-serválni, s venni foghia klmtk; tudni kell klmdnek, hogy illen tisztn helihezttet ember böcsületie nagyobnak tartja káránál; mert lehetnének ollian nielvek, a kik mondhatnák azt, hogy jó zellére vóth kegydk mester úr. Ezt klmdnk jó szántomból irom, mert az iffunak is kívánnám mester úr gratiáját meghtartani. Ezek után maradok szerez-tettel szolgáló sógora. Matolay János. In Gomba 8. jun. 1677. — Generoso Dno Caspari Pataky Dno Affini obssv.

238. sz.

Nedeczky Sándor később nevezetesen 1684. Febr. 20-ban — mint Kádas Andrásnak Óvárról hozzá intézett leveléből kitűnik — Eszterházy Pál palatinus titkára lett, mert ezen cím áll a hozzá intézett levelen. Ugyanezen Kádas András ki már tovább nem akar haszonbérelőjük lenne az árvák-nak, egy Szilesiából kapott szép sűrű szőrű farkas-bőrt küld neki, és gúnyosan kérdi tőle: nincsenek sok irigyei az udvarnál a farkasok között? — Ez összeköttetésben látszik lenni azon bizalommal, melyet Nedeczky Sándorba helyezett a palatinus, ki nemcsak saját ügyeiben, hanem közügyekben is mint különös felhatalmazottját olyan úti levéllel látta el, mellyel hivatásában mindenütt szabadon

1237. sz.

- járhatott. — Az úti levél nagy pecsét alatt, mint „primario aulae nostrae familiari“ van kiállítva, és a vice-generalisoknak valamint több másoknak megparancsolták, hogy Nedeczky Sándort és comitiváját mindenütt vendégszeretettel fogadják és el-lássák. Szól: Kis-Martontól 1684. april. 11. —
374. sz. Ugylátszik, hogy édes anyja halála, és Szelepcsényi érsek halála után jutott a palatinus mellé, mert már 1685. maj. 26-án új esztergomi érsek volt és pedig Széchenyi György; tehát Pozsonyból ezen nap keltezett levelében csakis erről irhatott mostoha apjának Pataky Gáspárnak; melyben panaszkodik, hogyha meghal az érsek, nehéz lesz pénzüket megkapni. Ugyanis a Nedeczky fiúk, kik minden áron szabadulni készültek szétszórt birtokaiktól és pénzüket úgy, a hogy lehetett biztosítani kívánták, az érsekségnél helyezték el. Azon sok adás-vevés, mi édes anyjuk halála után feltalálható a levelezésekben, arra hogy következtetni, hogy elégedetlenség lévén jobb hazát kerestek, és találni óhajtottak, aminthogy le is telepedtek Komárom vgyben, hol Leopoldtól szép donációt kaptak, Huszár István gazdag komáromi birtokos nemes embernek két leányát vévén két Nedeczky testvér feleségül. — Ugyanezen levelében írja Nedeczky Sándor, hogy miután eladták házukat járnak mint a cigányok szállásról-szállásra, és midőn haza megy, vendégnek tartja magát; hogy ő nem fog Szombathban állandóan lakni; kéri, hogy lovát adja el; és küldje el a pénzt. Sándor Gáspárnénak, kivel sógorságot tartottak (Albert egy pusztát enged vissza 1687) és haszonbérleje volt; azt üzente, hogy a „czipellust“ =czipőt már elküldötte; e helyett varrasson neki kafftán alá való üngöket 1685. maj. 26. Posony. Tehát már nincs az érsekségnél mert a levél későbbi.
1236. sz. 1688. Jan. 5. ismét kapott gróf Eszterházy Páltól egy utazó levelet, mely oly értelemben van, ezen palatinus neve és nagy pecsétje alatt kiállítva,
- 1671.

hogy Nedeczky Sándor, ki gyakori utazásai miatt a városokban és mezővárosokban, valamint más helyeken az országban kénytelen megfordulni és időzni az ő helybenhagyásával, mint udvari előbbkelő familiárisa, egész comitivájával szabadon járhasson s kelhessen, sőt kellő tiszteletben részesíttessék és fogadtassék. Posony.

Bozor Ilonának halála előtt és után, ki 1685. Ochr. 1. már mint megholt fordul elő, fiai egyezkedtek, cseréltek, pénzt kölcsönöztek, ha valamit vettek, ettől ismét megváltak, hivatal után néztek, osztzkodtak, de szereztek is. Egy szóval azon irányt árulták el, hogy másutt telepedjenek le. — Nedeczky Sándor a primás udvarából a palatinuséba jutott, Mihály a megyénél foglalt helyet, míg utóbb Komárom s Esztergom főjegyzője lett. Katalin, az Elevenkutyné, N.-Szombatban férje mellett lakott. Meghalt Évának férje Jaros Mátyás nem messze Spáczától Pusztá-Födémesre ment lakni. Ferencz, ki Boldizsár nevet is viselt, pap lett és 1688. febr. 8. Széchényi György érsek udvarában mint udvari káplán fordul elő, 1691-ben már verebélyi plébános, utóbb esztergomi kanonok és pesti újhegyről címzett prépost lett (de novo monte pestiensi). Hogy Szécheny oldala mellé jutott és pedig 26 éves korában, onnét esik tudtunkra, mert Pataky Gáspár Bozor Ilona férje, 1688. másodszor is házasodván, bizonyos Czeley Márton nagyszombati káplán folyamodott nevében a hirdetések alóli felmentésekért s levelében ezt, mint udvari káplánt, Sándort, mint a palatinus familiarisát említette. Ferencz Pozsonyban tanult, és mint tanuló írt anyjának 1681. oct. 26-ról, mely levelében mint tanuló könyveket, kalácsot, pénzt kért s olyan pamukot küldött, milyent keresztelésnél használni szoktak, meg lehet, hogy kispap volt. 1682. febr. 31. ismét mostoha apját tudósította, hogy mint rethornak, rethorikai könyvre lenne szüksége és

2023

1224.

1230.

876. hogy levelét átadta az alispánnak ; ezen leveléből tudtam meg azt is, hogy Nedeczky János unokatestvérének volt Bálint fia, ki vele tanult Posonyba; mert azt írta felőle, hogy „nincs annyi embersége, hogy maga írjon.“ A Nedeczky testvérek Nedeczen birtokukat 1681. jun. 11. Kádas Andrásnak adták ki haszonbérbe, mint ezt Pataky Gáspár mostoha apjoknak, mint felhatalmazottnak, öregebb Jánosnak, Györgynek és Erasmusnak (mind Nedeczkyeknek) aláírásuk bizonyítja. Ezen évben vehette át Kádas a haszonbért, mert ezen évről van hozzácsatolva egy olvashatlan számla, melyben Nedeczky Zsigmond és István számolnak, tehát ezek már elébb lehettek az árvák haszonbérlei. A számadásra volt is szükség, mert Nedeczky János írt Pataky Gáspárnak, hogy rosszul fizették a haszonbért.*
- 767.
- 1464.

- Jegyzetek.** Összeszedve nem annyira a tárgyak jelentékenysége, mint a rokonság kapcsolatainak feltüntetése tekintetéből. — 1681. jun. 7. Nedeczky Sándortól van egy levél, amely szerint Pataky Gáspár felhatalmazása mellett Kádas András, Sándornak unokatestvére (apjának Istvánnak Anna nővérétől született) és trencsényi táblabíró előtt a jobbágyság kiegyeznek és egyike jótállott a másikért. — 1683. febr. 10. Pataky Gáspár írt sógorának Kádas Andrásnak, hogy megkapta az árvák pénzét és hogy Nedeczky János is (ez is unokatestvér Sándorral és ennek testvéreivel, valamint a már említett Zsigmond és István is, kik Imrének fiai) megalkudott az árvákkal. Írt maga Sándor is Spáczáról, ebből kitűnik, hogy Beczkóban megyei gyűlések tartattak. Vannak több szelet papirok 1683—84-ről, melyekből kitűnik, hogy az árvák kifizettettek. — 1682. máj. 26. Nedeczky Sándor írt Kádasnak Nedeczére, hogy küldjön neki Nagyszombatba egy medve- és farkas-bőrt. Minthogy Nedeczky Sándor előtt kedves volt a medvebőr, mint ez Rákóczy idején tett szolgálataiból és egy más ajándékából is kitűnik, a Nedeczkyek czimere pedig medve, melyen Krakó színei: fehér, vörös és Galiczia színei: kék, vörös, aranyárga szerepelnek; azon gondolatra vezéreltettem, hogy a Nedeczkyek czimere régiebb az adományozó leveleknél, mert ezekben a czimerről említés nem tétetik. — 1682. jan. 30. Pataky Gáspár írt Kádasnak, hogy Nedeczky Katalin Jánostól pénzt vett fel. Kéri ne
- 1424.
- 1001.
- 2014.
- 959.

14. §. Nedeczky Sándor kitüntetései, házassága, szerzeményei és adományos levelei.

1690. év.

Nedeczky Sándort 1686. évben egy különös esemény azon nem várt helyzetbe hozta, hogy ugyanazon Nedeczét a hozzátartozó birtokokkal,

halassza a fizetést. Lent fenni ne adjon a jobbágyoknak, mert ez kárral jár. Ugyanígy írt egy ízben Nedeczky Ferencz is levelében. — 1682. decr. 29. Bozor Ilona fiai és leányai nevében is Peklinán Nedeczky Jánosnak haszonbérbe adott két jobbágyot, két zsellért és egy pusztát hat aratóért és 45 frtért, kik azután Spáczára tartoztak menni aratni. — 1682. jan. 2. Nedeczky János, György és Erasmus Spáczán Kereskényi János előtt megbecsültek egy házat. Kelt Nedeczén. — Nedeczky Sándortól egy hitelező Mújthingi követelte azon 230 frtot, melyet felvett tőle. Augst. 1689. szept. 16. — Baráth Ádámotól is felvett 1688. nov. 29. száz 2236. 2260. 2259. frtot, de vissza fizette. — Nedeczky Ferencz 1689. aug. 5. sógorának, Elevenkuty Ferencznek, Felső-Korompán eladott két fél jobbágyot. — Ez vett ugyancsak Spáczán Ramocsa-házy Katalintól, Huszár Imre feleségétől, 1696. május 7-én 1137. „Kitnyiva“ jobbágyot. — 1691. aug. 21. Nedeczky Mihály 1148. Kádas Andrásnak eladott Közép-Vadicson 200 frtért egy jobbágytelket. — 1688. decz. 10. Bécsből írt Nedeczky Sándor 2264. Tamassovics Ferencznek, ki szerzetes volt Érsekujvárbán, hogy meglátogatja, mert sógora lett, Tamassovics feleségül vévén Elevenkutyné leányát, Rozáliát. — Pataky Gáspárnak, a mostoha apának, volt Pozsonyban egy Lajos 1290. 1291. szerzetes fia, ki még nem lévén felszentelve, 1689. april 28. írt apjához N.-Szombathba, hogy súlyosan beteg és haza 2033. kíván menni; máj. 23. pedig Ramocsa-házy Remigius írt a szerzetből, hogy ha felgyógyul, visszafogadják. — 1688. aug. 28. Nedeczky Sándor az esztergomi káptalan előtt mint testvéreinek felhatalmazottja is eladta Spáczán 300 frtért azon 2157. 512. curiát, melyet „Bársonyovszkinak“ neveztek és reájok anyjukról, Bozor Ilonáról, erre pedig ennek nőtestvéréről Katalinról, Bársony Jánosnéról háramlott, Széchenyi Mártonnak és feleségének slavniczai Sándor Annának sógorának. — 1688. febr. 15. N.-Szombathban Zdesics Miklós eladott egy alsó-korompai jobbágyot. — 1688. máj. 22. Sumberi Sámuel N.-Szombathban azon Hölgyi-ház részt, melyet Hölgyi-

- melyeket ősei három századdal előbb Mária királynétől új kir. adományban kaptak, de ezen hosszú időszak alatt nagyrészen más kezekre, nevezetesen gr. Pongráczok birtokába jutottak, ismét öcscsével Mihálylyal, palatinális adomány szerint visszaszerezte. Ugyanis ezen 1686. nov. 25. feljegyezve
2058. —
72. től 800 frtban átvett, négyszáz frtért átengedte a Nedeczky testvéreknek, az evictióról is biztosítván őket. — 1688. febr. 28. Nedeczky Sándor öz. Laszkár Jánosnétól, Keresztes Borbálától, mint öröklő, Spáczán megvett egy házhelyet a hozzátartozandókkal együtt. Kelt Hostina p. h. — 1687.
71. nov. 7. Orbán István personalis által Viszocsányi István viszocsányi szolgabíró eltiltatik azon executiótól, melyet Dersffy Ferencz Nedeczén Nedeczky Sándor ellen kitűzetni kért. Pozsony. p. h. — Nedeczky Sándor, Mihály, Ferencz,
1520. 473. Kata, Éva 1687. nov. 7. Baranyay Gáspártól és ennek feleségétől Ordódy Juliannától Pusztá- másképp Németh-Födémesen Ormandy Erzsébet nagyanyjuk utáni jószáguk hasonfelét lekötve, pénzt vesznek fel, hogy építhessenek. — Ugyanazok ugyancsak P.-Födémesen nagyanyjuk után minden birtokaikat Nedeczky Pálra és ennek feleségére Bornemissza Máriára átruházták 1687. nov. 9-én, de ezek 1694.
449. ápril 4. már visszaadták, a terhek mégis rajta maradtak,
445. és ezért új kötelezvényre lett szükség. Nedeczky Pál unoka volt az öt testvérrel, Zsigmonddal, Istvánnal pedig édes testvér. — 1719. jun. 27., tehát kevéssel halála előtt, Komáromban Nedeczky Sándor János Mátyás helyett ugyan ezen jószágot visszaváltotta, tehát az adósságot, mely rajta feküdt, kifizette. — Spáczán Sándor Albert, ki sógorságot tartott a Nedeczkyekkel, 1687. máj. 17. Bársony-család után birt birtokrészt átengedte Nedeczky Sándornak. Kelt Luka.
2056. — Nedeczky György, ez Nedeczky Sándor apjával Istvánnal volt testvér, 1687. oct. 22. irt Nedeczky Sándornak, a palatinus titkárának, hogy nézzen a Kamránál kötelezvénye után. Ő készül gr. Eszterházyhoz menni, kinél Kis-Martonton már volt. — 1687. Nedeczky Sándor P.-Födémesen Baranyay Gáspárnak oly birtokot adott zálogba, melyet egy Nedeczky István (nem atyja) végrendelet szerint hagyott neki és miután visszaváltotta volna, Farkas Gábor sógorának zálogosított el. — 1690. szept. 16. Hochburg József Győrben kiigazította azon tartozását, mely szerint Nedeczky Sándornak nem 500 frt, hanem 200 frttal adós. — Orbán Pál prothonotarius 1686. aug. 15. megsemmisítette azon 150
- 195.
- 195.

találtam, hogy a thuróczi convent zárda-plébánosa Závodaj Ádám Stricsenbe küldött levelében tudósította Kádas Andrást, hogy Nedeczén a satrapák a kastélyba behatoltak és gróf Pongrácz Jánost mint száműzöttet (proscriptust) elfogták. Ez, mint egy sokkal későbbi, mert 1748. máj. 24-ről kelt s báró Pongrácz Antal által Hradekból most (Liptó-Ujvár) sógorához, Nedeczky Ferenczhez, említett Mihály fiához írt levélből kitünik, így történt. Gr. Pongrácz Gáspár és báró Pongrácz József, kik más Gáspárnak és Jánosnak, öregebb b. Pongrácz Ferencz fiainak örökösei lettek, 1744. a kir. tábla előtt pert indítottak b. Pongrácz Antal és testvére Mihály ellen azon oknál fogva, hogy visszaszerezék Gáspár és János Ferencznek fiaitól azon jószágokat, melyeket ezek vesztek el, mert egymást testvéri vér kiontásával (proditio fraterni sanguinis) beszennyezték és „Nótát“ kaptak. Laktak pedig Nedeczén a nedeczei kastélyban ; birtak Varin nevű mezővárosban, továbbá Bellán, Krasznán, Litinán, Lucskán, Sznezniczán és másutt Trenchén vgbyen ; minthogy pedig „nótájuk“ miatt ezt mind elvesztették és 1686-ban herczeg Eszterházy Pál palatinustól Nedeczky Sándor és Mihály testvérek donatióban impetriálták, de 1687. ismét bizonyos feltételek mellett gr. Pongrácz Imrére és ifj. Ferenczre ruházták, s Leopold kir. beegyezésével meg is erősítették, és már most mint őseik, úgy ők is

2058.

750.

frtról szóló kötelezvényét, mely ki lett fizetve. — 1697. Nedeczky Sándor és Mihály visszafizették Fiáth Jánosnak Győr és Komárom alispánjának azon ezer frtot, melyet nyolczas kamatra tőle felvettek. A kötelezvény szól 1692. nov. 22. — Egy Maximi nevű rácz 1692. decz. 15. tartozott Nedeczky Sándornak 100 frttal. — Nedeczky Katalin, Nedeczky Sándortól felvett 200 frtot 1690-ben, melyre 1715-ben Elevenkuty férjének elismerése mellett halasztást kért. — Ugyanaz (Katalin) 1687. febr. 20. Rácz Istvánnak zálogba adott egy aranyos gyémánt boglárt.

616.

2413.

2257.

háborítatlanul birhatták, ezen per alkalmából s kifolyólag tartoztak „a proditio fraterni sanguinis“ bűnt bebizonyítani, mit Gáspár és öregebb János fejére kimondott, nyilvános száműzetési és halálos ítéletből ki is mutathatták ; minthogy azonban ezen vérontás a katonaságnál történt, és a vizsgálat Nedeczky Sándornak mint impetrátornak vizsgálata alá került, mert ekkor „judex bellicus“ hadbíró volt: kéri b. Pongrácz Antal, hogy az irományokat vagy Nedeczky Sándor hagyományai-
ból, vagy pedig Gyulaynak, később grófnak, hátra-
hagyott levéltárából küldje meg, mit azon biza-
lomnál fogva is remél, mert fiát Ádámot május
hóban szívesen látta. — Hogy Nedeczky Sándor
ezen időben „judex bellicus“ volt, kitűnik Szent-
Iványi Menyhértnek Nedeczky Sándorhoz írt leve-
léből, melynek czíme: A palatinus familiárisának
és Dunán innen „Excels. Generaliatus Judici bel-
lico, affini Anno 1691. aug. 20.“ — Ugyancsak
Sztancsics-Horváth Imre két levelén így czímezte-
tik: „Caes. R. Majestatis Praesedii Comaromiensis
Judici bellico“, de anno 1692. Decbr. 9. — Ismét
1691. decz. 23-ról ugyanez írt neki Árvába, „in
arce Arava.“ — Ezen levél tehát nyíltan bizonyítja,
hogy a Nedeczky testvérek másodszor is impetrál-
ták Nedeczét a hozzátartozó birtokokkal 1686-ban,
miből hogy haszon háromlott reájuk, alig lehet
kétségbe vonni.

1529.
és melléklet.

Hogy a Nedeczky testvérek birtokokat szerez-
hettek és eladhattak, befektetésre pénzt felvehettek,
azon kívül, hogy Eszterházy Pál palatinusnál kegye-
lemben voltak, oka volt az is, hogy Széchényi
György primás is kedvezett nekik ; ezenkívül mind-
két testvér Nedeczky Sándor és Mihály két Huszár
leányt vévén feleségül, ezekkel megholt Huszár
István után készpénzt is örökölték. Ezekre nézve
igen jól felvilágosító adatokat szolgáltat levéltárunk.
Ugyan is 1690. junius 30-ról Posonyból írt Széché-

1530.

nyi György Nedeczky Sándorhoz egy levelet, melyet egész terjedelmében közlendőnek vélek azért, hogy abból következtetéseket hozhassak le. „Ajánlom kk. szolgálatomat! Megírtam Komáromy Vicekapitány uramnak, terminust profigálván Esztergomba pro interim; (meg in realem juxta leges regni officium omnium constitutionem mehetünk, a ki, az is rövid nap megleszen In által, csak a falukat szólítsa klm; és minthogy annál hamarabb és jobban megleszen az, mihent Esztergomot edgyütt Újvárral kezembe adgyák rövid nap In által; én vagyok az oka, hogy eddig is meg nem lett, mert némely conditiókra eddig nem örömmel léptem). Substitutus tisztviselőket rendeljen, convocálván azon vármegyében a nemességet; kegyeldt adgya Vice-Ispánul eleigben, minthogy azonkívül is eleintén fogva klm;hez propensus voltam. (NB. méltó ezt az szót megböcsülni: ppensus voltam.)

Minthogy pedig éppen előlhozom; megkémélie, és gyakorta iradással ne fárasszon; a kit maga véghezvihet, vigye In által, s engem kémélie meg; ámbár aki anélkül meg nem lehet, csak ugyan megírja s requirállyon róla.

Mind Komáromban, Újvárott, Esztergomban s ott körül is az falukon vannak, akik megmarattak, és szegény megromlott, de azomban immár a török igájától felszabadult vagi Esztergom vármegyéből való nemes vérek; — tudom békélteti őket kapitány uram; sőt a parasztság közül is minden faluból hármat legalább. In tartsa kgl;dt sokáig jó egészségben. Kd ió akaró barátia Szecheni György Eszt. Erk. (p. h.)

Ezen levélből nemcsak arra kell következtetni, hogy Nedeczky Sándor az érsek különös jó hajlamát birta, hanem hogy ő választatott ki Esztergom és Komárom megyékben a török iga felszabadítás után az alkotmány visszaállítására, az ideiglenes tisztviselők kinevezésére, kiknek azután élén mint

alispán ő állott ; valamint a nemesség és nép összehívására is, összeköttetésben a katonai hatalommal, melynek élén a komáromi katonaságnál Komáromy kapitány állott, ki Telegdyek után a Huszárokkal rokonságban volt.

Egy más levelet is közlök, melyből ismét nyilvánosodik, hogy ezen szép megbízás épen azon időre esik, midőn már Huszár Ilonával, Huszár István Komárom megye legbirtokosabb földes úr leányával házasságra lépett ; tehát pénzzel s vagyonnal is rendelkezett ; különben pedig Széchényi György vele nem tudom mi oknál fogva rokon érzellemmel is viseltetett. — Meghalván ugyanis Széchényi érsek öcsese Márton Győrben, Nedeczky Sándort meghívták temetésre, ennek felesége slavniczai Sándor Anna Maria így kezdte meghívását : „Ajánlom böcsülettel való szlt mint kedves Bátyám uramnak klek !“ Ezen meghívóból világosan kitűnik, hogy Nedeczky Sándor már 1690. megházasodott, és hogy Széchényiné mint rokon huga irta alá magát : meglehet, hogy innét eredt Széchényi érsek azon kifejezése is, mely vele rokon érzelmet közlött ; különben tagadhatatlan, hogy midőn Szelepcsényi udvarában volt ez is, úgy ajánlotta Sándort, Orbán Pál prothonotáriusnak mint „atyafit“ — tehát ez tsak „de stylo“ származhatott.

Ezen meghívó, halotti levelet egészen leirom, hogy lássa az olvasó, mily nagy, a mostani divattól eltérő feneket kerítettek az ilyen meghívásoknak ; különben pedig bizonyítványa legyen annak, hogy Nedeczky Sándor már ez évben házas volt ; mert különben, ennek idejét bebizonyítani nem tudnám.

„Ajánlom böcsülettel való szlt mint kedves Bátyám Urk klek ! Isten kívánata sok jókkal áldgya meg kldt. Az eredendő bűnnek iszonyú mérge, még Adám első atyánkban annyira kiöntetett az emberi nemzetre, hogy annak súlyos büntetésén az

halálon által kölljön mennyi minden testnek, és úgy rendelte azt a Teremtő mindenható In, hogy az által jusson czélljára, úgy mint Teremtője színe látására minden lélek. Azonképen az én szerelmes Ur néhai nemzetes és Vitézlő Széchény Márton Császár és koronás Király Urunk eö Fölsége királyi törvényes Táblájának egyik hűtvös bírása az elmúlt 1689. esztendőben Karácsonyhavának 29 napján életének 36 esztendejében sok keserves nyavalái s kínos betegségi után regvel 7 és 8 óra közben ezen útt által lelkét az ő czélljára ugymint az eö Teremtője színe látásáro csendesesen kibocsátotta, nekem holtig való szívem fájdalmára, s örökös keserüségemre, kinek meghidegült teste, mivel már egyebet nem kíván, hanem hogy az ő annyának a földnek a kiből vétetett viszont megadattassék, az lévén jó uraim s attyámfiainak is egyező tetczések, tisztességes eltakartatásának napját hattam Győre, az öreg templomban e jelen lévő Februarius havának 20 napjára, úgy hogy a testet 18. praesent. Győre bevívén és egy háznál, az hol alkalmasabb lészen letévén onnét más nap regvel 8 óra köztájban elkezdődvén az egyházi czeremóniák szolgáltatása említett temető helyére kísértessék és úgy ott egy végben elistemetessék. Hogy azért nevezett néhai szerelmes édes Ur meghidegült testének eltakarítása annol becsületesebben menjen végbe: mint bizodalmas jó akaró Bátyám Urt böcsülettel kérem, hogy a megirt napon és helyen Asszonyommal eö kldvel edgyütt szegének meghidegült testét temető helyére kísérni és az egyházi czeremoniában is, és utósó tisztessége megadásában, miután pedig szegény szomorú házomnál ebéden is jelen lennyi ne neheztelyen. A kld ez iránt mutatandó jó akaratyát adgya In más örvendetesebb alkalmatosságban szolgálhassam meg, kívánván ezek után In éltesse és tartcsa kldt kedvessével együtt sok esztendeig jó egészségben szöröncsessen. Datum in Széplak, die

1273. 5. Febr. Anno 1690. Kldk. böcsülettel szolgáló húga: néhai nemzetes és Vitézlő Szechény Márton úr meghagyott özvedgye Sándor Anna—Maria. (A levél N.-Szombatba kldetett.)

Ezen levélből kitűnik, hogy Nedeczky Sándor 1690. év farsangjában valószínűleg Január elején már nőül vette Huszár Ilonát; hogy Sándor Anna—Mária hugának nevezi magát és végre, hogy a holttestet sokáig — (akkori szokás szerint) — temetetlenül hagyták. — Hogy Január elején házasodott kitűnik Pázmány György hozzá intézett leveléből is, mely szól 1690. jan. 10-ől és ezen szavak fordulnak a végén elő: „cum charissima diu ad vota feliciter valeant.“

391. sz.

454.

Következő évben tehát 1691 már Sándor öccse Nedeczky Mihály is megházasodott és pedig Sepben vette feleségül Ilona hugát Huszár Susannát, kitől azután mi is leszármaztunk. Ugyanis ezen Sept. hó 10-ről adta ki Dolny István eszterg. vicarius generalis pecsét alatt az engedélyt, hogy vagy Mérey Mihály esztergomi plebános, vagy ha ez akadályozva lenne Nedeczky Ferencz (testvér-öccse) a verebélyi plebános összeadhassa a házaseleket. Ebből egyszersmind kitűnik, hogy a harmadik fitestvér Ferencz 1691. verebélyi plebános volt.

Mindkét testvér Sándor és Mihály házasságok előtt, reá birták menyasszonyaikat testvéreikkel együtt, hogy megholt öreg Huszár István édes atyjuk után, ennek 1678-ban alkotott végrendelete szerint osztályt rendezzenek. Huszár István elég terjedelmes birtokokról végrendelkezett, nevezetesen: Lábatlan, Karva, Madar, Csala, Vizvár, Kamocsa, Sárkány, Radvány, Marczelháza, Szomor, Csúz, Tornocz, Keszegfalva és Vért birtokokról. Pénzt gyermekeinek fejenként száz aranyat hagyott, mely Bécsben volt letéve. Kétszer házasodván mindkét feleségétől számos gyermekei maradtak

összesen : nyolcz. A birtok tehát eléggé megoszlott. Első felesége Bogyó Judith volt, a második Fabricius Magdolna, kitől születtek : Ilona és Susanna is. (Lásd a Huszár geneológiát.)

·/. VII.

Hogy Fabricius Magdolna másodszor férjhez ment volna, feljegyezve nem találtam, hanem hogy ettől öregségében sem volt legyen idegen kitűnik azon levélből, mely hozzá intéztetett :

Szerencsés következő Karacson napokat kívánok kgc meg érnj. Mit irion nekem Nedeczki uram levelét által küldöttem kegyelmek. Le nem írhatom kgc valakitől tudakozódom felőle minémű nagy dicséreteket mondanak. Herczeg palatinus uram előtt igen kedves. Törvénytűdó, jó erkölcső, nem részeges, minden főrend előtt kedves, deli szép ifjú, nemzetességét kegyelmed maga tudja, azért kegyelmed addig jól gondolkogyék ; én iovalom irtam neki, hogy ne késsék, mert többen is vannak a kik a madarat kívánják. Imátkozunk ha Istennek úgy tetszik legyen meg, bizony az a ház beéri vele. A Ferencz ha hozzám jön az ünnepekre nem bánom, talán Nittraro által fordulhatnánk, mivel ott lesz Cancellarius uram is. Isten éltesse kedet. Költ Uyvárba die 21. Decbris. Kész szörzetes íóakarója Tamaskovics sz. Ferencz. Kívül : Nemes és Nemzetes Fabricius Magdolna asszonynak kgh : néhai nemzetes és Vitézlő Huszár István uram meghagyott özvegyének böcsülettel való assonionnak ú kgc. Komáromba.

1126.

Az örökösök nevezetesen : egy részről Huszár Mátyás, kinek felesége Maszlik Katalin volt, utóbb Horváthy Disznosy Ferencznek neje ; Huszár Mátyás gyermekei : Ádám, Pál, Éva, Erzse, nemkülönben Huszár István ifj. és Huszár Katalin Körnicsics Péter özvegye ; másrésről Huszár Ilona, Imre, Susanna megholt öreg Huszár István második feleségétől Fabricius Magdolnától született gyermekek és maga özv. Fabricius Magdolna 1689. aug. 14.

2480.

Komáromban következő szerződésre léptek. Eörsi majort az özvegy foglalta el a juhokkal együtt. A gulyákat, fegyvereket, ezüstöt, ruhákat, hét részre osztották. A pénz hét részre osztatott, mert Ferencz fia meghalván, ennyi gyermeke maradt. A komáromi ház kertjeivel együtt 2100 fban lett felbecsülve, miből az özvegynek lakásul egy rész jutott, a többiek egyenkint 300 ftal lettek kielégítve. A szántóföldek hét részre osztattak. Az ősi birtok csak hat részre oszlott u. m.: Huszár Mátyás maradékai, Huszár István, Katalin, Ilona, Imre, Susanna között. Az ősit a karvai és sárkányi birtok képezte. A zálogos birtokok sommánként osztattak meg úgy, hogy Lábatlanon és Radványon birják Huszár Ilona, Imre, Susanna, Katicza, Istvánnak és Mátyás utódainak birtokait, olyan arányban és pénzben, amint ezek birni fognak Sárkányban és Karván; míg azonban Maszlik Kata él, addig Lábatlanon fog kapni tüzi és épületfát, sertéseket is tarthat az erdőben. A többi zálogos birtokok egy csomóban (helyen) két fél szerint és arányban osztattak szét. Az oklevelek őrzője Huszár István lett, ki tartozott ezeket, minden félnek kiszolgáltatni. Minthogy megholt Mátyás lakadalmára az apa már életében költött maradékáinak száz arany helyett Vérthen, Érseklélen és Lakon engedtek át portiókat. A Bécsben elhelyezett aranyok fejenként osztattak ki. Ha valaki valamit eladott csak vérszerinti rokonnak adhatott el. Huszár István megholt atyjuknak végrendeletét megtartani kívánták. Ezen szerződés száz arany vinculum alatt kötöttetett. Fiáth János alispán, Sándor István sz.-bíró, Hajnal Márton esküdt, Bélydy Pál sz.-bíró, és Zámory György colonellus előtt.

Ezen 1689. aug. 14. kelt egyességet nem-sokára megsértette Maszlik Katalin Huszár Mátyás özvegye, amiért is mint alperest a többiek Eszterházy Pál palatinus parancsára, Orbán Pál protho-

notarius elé idézték (mely parancsolat szórul-szóra idézi a fenn leirt egyezményt) előadván, hogy a vincularis szerződés a komáromi házra, és a sárkányi tó halászatára nézve szenvedett sérelmet; minek végkövetkezménye az lett, hogy újra kiegyeztek úgy, hogy a felperesek fizessenek 887. frtt, az alperesek pedig Lábatlanon, Radványon 500 ftig. Madaron, Marczelházán, Keszegfalván és Vízváron pedig 300 ftig tegyenek eleget, és adják vissza a kötelezvényeket. 1692. Novbr. 17. (nagy pecsét zsinórral.). A felperesek: Nedeczky Sándor és Mihály, kik ekkor már feleségül vették Huszár Ilonát és Susannát lefizettek a 887. frtt tanuk előtt 1692. Novbr. 25. Komárom.

2480.
(könyvecske)

Nedeczky Sándor megházasodván egy új donatióra érdemesítette magát. Ugyanis 1690. mart. 9. ő felesége Huszár Ilona, ennek testvére Susanna, Imre, ugyancsak ennek testvére és Nedeczky Mihály utóbb Susanna férje, Eszterházy Pál palatinustól, mindkétnemű utódaikkal Komárom vármegyében egész Láboth, most Lábatlan, Radvány, Vérth birtokokra, egy elhagyott lábatlani curiára, és hozzátartozó Bikó, Piszke és Ráb pusztákra, amelyek minden haszonvételeikkel amazokhoz tartoztak, és valamikor Bánky, Hrasztováczy, Korláthkőy, Hrusóy, Ormandy és gróf Apponyi Balás családok birták, de magvokszakadtával a királyra, vagy törvények szerint a palatinusra háromlottak, ekkor pedig régi időtől fogva Huszár család birtokába mentek át, palatinalis adományt nyertek. (nagy pecsét). (Szórul-szóra azért nem iratott le, mert később ugyanezen birtokokra kir. adományt nyervén, lefog iratni.)

481.

Ugyancsak ezen adomány következtében 1690. mart. 10. a palatinus a nyitrai káptalannak meghagyta, hogy vezesse be az illetőket adományozott birtokaikba; a kik valóban, ugyanezen év aug. 3-án Lábatlanon a palatinus részéről Kőszeghy

482.

István a kir. tábla juratusa, a káptalan részéről pedig nagyecsei Ravasz István, deveciczi sz. László-ról nevezett prépost és nyitrai kanonok által, Baranyay Ferencz, gróf Preyner Kristóf, Sigfrid udvari kamra-elnök jószágainak praefectusa, Sándor István komáromi sz.-bíró, Pongrácz Pál, Kosdy István és mások jelenlétében bevezetettek. Ellenmondtak pedig Huszár Katalin, Kornicis Péter özvegye, Fabricius Magdolna, Huszár István özvegye; későbbben ellenmondtak még Maszlik Katalin, Disznósy Ferencz felesége, úgyis, mint előbbi férjétől Huszár Mátyástól született gyermekeinek: Pálnak és Erzsébetnek tutrixa, végtére Huszár Éva, Lábody Ádám nevében is. Miről azután a végrehajtás 16-ik napján jelentés tétetett. (nagy pecsét, zsinórral) Minthogy pedig Csajághy László, Egerszeghy Dániel és Kovács Márton, János és György másnéven Pápay a statutio ellen pert indítottak, mi Orbán Pál prothonotárius előtt intéztetett el: ez említetteteket, mint olyanokat, kik elkéstek és az idézetre meg nem jelentek 135 frtban elmarasztalta, és Csajághynak házát Komáromban lefoglalta; ugyanennek és Egerszeghynek tartozásában Vérthen lévő curiájok részben lettek letartva, Bikó pedig egészen átadva. A prothonotarius eltávoztával Nedeczky Imre kir. tábl. jurátus notarius lett a végrehajtással megbízva, valamint a jelentéssel is. (Nedeczky Imre, Zsigmondnak volt fia, ez pedig unoka testvér Sándorral és Mihálylyal.) 1694. Dominica Rogate, Tyrnavia. — Már 1694. martiusban Pápay—Kovács János, György, Márton és anyjuk Gál Erzsébet szerződésre léptek a Nedeczkyekkel Bikó pusztára, oly formán, hogy ezek nem mondván ellen törvényes idő alatt statutio alkalmával a Nedeczkyek minden fizetés nélkül annak birtokában maradhatnak, a Nedeczkyek mégis kifizetik őket és evictióval is tartoznak; a Pápayak pedig átadják az okmányokat és ha zálogban bir-

2436.

2240.

nának Bikolon, azt is teher nélkül tartoznak átadni. Spáczay Gábor gutai plebános, Tholnay Sámuel, Kazay András és Haynal Márton előtt. A szerződést Nedeczky Imre jurátus írta. (két pecsét h.). 1699. jul. 13. végre is Nedeczky Sándor vette meg napától Fabriczius Magdolnától Bikó pusztát, mi nem nagy fáradságba kerülhetett, mert őtet és feleségét, Mihályt és ennek feleségét illette; Huszár Imre a maga részét nem kívánta kivenni. Nedeczky Sándor azon 300 frt felét, melyért megvette, letette Mihály testvérének, ez pedig nyilvánította, hogy Huszár Imrének prejudicálni nem akar. Fabriczius Magdolna Bikót 300 frtban birta. Minthogy Nedeczky Sándor Lábatlanon lakott, Bikóhoz igen közel, reá nézve kedvezmény volt.

719.

1690. ugyanazon alkalommal, midőn Nedeczky Sándor Lábatlanon statuáltatta magát, az ellenmondóknál nagyobb aggodalmat okozott neki Széchényi György eszterg. érsek, mint ez titkárnak, Palugyay Gábornak, Pozsonyból hozzá intézett három leveléből kitűnik. Az első szól jul. 3-ról Principis Pauli Eszterházy R. H. Palatini Aulae familiari. Ebben arról értesítettünk, hogy Nedeczky Sándor a titkárnak egy medvebőrrel kívánt kedveskedni, de ezt el nem fogadta és azt válaszolta: „hogy az Isten is megverné, ha mindenben igazán nem szolgálná Kgyltk; azért is csak tartsa meg a medvebőrt.“ A mi Piszke határát illeti, ő már disponálta a mltgos urat, hogy többé elő nem hozza, s Kgyld ellen sem neheztel, sőt in optimo praedimento van kgyltk felől, mit ő Nsgnak e napokban kgyldnek írt leveléből bővebben colligálhatta. Legfeljebb is azzal kívánjon neki conplaceálni, hogy ha majd requiráltatni fog a „mochaiak“ és „szőnyiek“, metalis controversiájukban fogja pártját a „mochaiak“ igaz ügyének. — A másik levelében, mely ugyanazon 1690. aug. 25. szól, arról írt, hogy már elküldötte az érsek documentumainak

915.

52.

másait, lévén elég ideje hozzá, olvassa meg egészen és ruminálja a dolgot *ex fundamento*, ő úgy veszi észre, hogy helyes jussa van a Nedeczkyeknek, *quoad ipsam possessionem Lábatlan*, mert az nem az érsek öröksége, hanem Erdődy* familiáé, azonban igen akarom, hogy statuáltassa benne Kgyd. az árvákat, annyival is inkább örülvén rajta, *quod ex parte antelatae Familiae nemo mortalium contradixerit*. A mi illeti az érsek nevével tett *contradictiót*, azt csak bolondságnak vélje Kgyltk., mert az semmiben sem *praejudicálhat*. — — — A n.-szombati házasságomban semmi sincsen, s elhídigye Kgyd. édes Bátyám Uram, *quod sim indifferens utrum maneam in saeculo v. sacerdos fiam*. Haec sincere Dni. Vae. revelo.“

52.

A harmadik levél szól 1690. szept. 1. Posony. „Elhittem, vette eddig leveletem Kgyld. una cum *inclusis*, kikből megértette, hogy az egyháziaknak vagy az érsekségnek semmi jussa nincsen Lábatlanhoz, azért fogja tudni tovább is Kgyltk. a dolgokat kormányozni; én is (*cum sim servus infimus Dni. Vestra*) kész vagyok mindenben szolgálnom Kgylttekhnek. Ámbár úgy vélem, hogy a rossz híreket is hallotta kegyltekn., mindazonáltal mit irjon nekünk Bécsből Cancellarius Uram ő Ngha., im ez *includált* levelének mássából kiteszik. Közönségesen referálják azt is, hogy Sérényi generalis uram tapasztaltatván a rebbellióban és francziával való *correspondentiában*, azért fogva hozatott Bécsbe s onnan a nemetuiheli tömlöczbe

* Erdődy család már Árpád házbeli királyok alatt létezett Erdélyben, ab „Erdőd“ nemzetségéből származtak; már 1316. virágzott. 1389. Erdődy Tamástól, Miklós fiától Bakócznak nevezett mestertől a család „Bakócz“ nevet viselt, míg I. Ferdinánd alatt, miután Péter, a híres bibornok után szép birtokot örökölt, monyorókeréki Erdődy nevet vett fel ismét. (L. „Egyetértés“ 1890. aug. 24. 233. számú tárczáját.)

vitetett. — Öregbik Zichy István uram mutatott ma (itt nálunk lévén ebéden) egy levelet, kiben írják, hogy Haizler uramat elevenen fogta el a Tökölly és hogy Teleki Mihált négy felé vágatták volna a törökök, úgy van-e vagy sem? elvállik ex subsequendis particularitibus. Attól tartok édes Bátyám Uram! ne fuga nostra fiat in hyeme; de talán Isten megőriz bennünket a gonosztól. Kglđ. napia asszonyának, maga szerelmes házastársának az szerint Zuszka asszonynak is eő Kgyłmk. ajánlom mind fejenkint igaz kötelességgel való szolgálatomat s kérem tartchanak meg eő Kgyłmek. magok szép affectióiban. Isten tartcha és éltesse Kgyłdt. sokáig, kedves jó egésségben. Obligatissimus Gabriel Palugyay.“ — (A tudósító tévedt, mert 1691. sept. 10. adta ki a Vicarius Genr. az engedélyt pecsét alatt, hogy Huszár Susanna összekethető Nedeczky Mihálylyal.)

454. sz.

Nedeczky Sándorban továbbá is nyilvánul a szerzési igyekezet. Benyovszky Páltól 1690. ápril 28. meg akarta szerezni a vizvári birtokot, mely Keszegfalvának is nevezetett Komárom vármegyében és pedig ezer frtért, a minthogy valóban adott is magáról ötszáz frtról. kötelezvényt, de minthogy nyilvánossá lett, hogy nem ért ezer forintot, Benyovszky Pál megsemmisítette az alkut Imbrikovics Mátyás előtt. — 1695. oct. 24. már ismét szerződésre léptek és pedig terjedelmesebb birtokra érvényesítvén szerződési szándékukat. Nevezetesen Nedeczky Sándor és Mihály Szöllőst, más néven Závoth birtokot szerezték meg, mely Keszegfalvához tartozott. Ugyanis ezen birtokot Sándor István 1400. frtban zálogban birta és a palatinustól épen a mult napokban kapott rá adománylevelet, most pedig Nedeczky Sándorra és Mihályra és Nedeczky Sándor feleségére ruházta hasonfelét úgy, hogy ezt mindenben használhassák, egyszersmind a statutióban és zálogban egymást védelmezzék és evin-

1647.

155.
710.

calják. Továbbá fennemlített Benyovszky Páltól szereztek Madaron, Marczelházán, Keszegfalván és a keszegfalvi kastélyban kétezer forint erejéig úgy, hogy ennek egyhatod részét Sándor Istvánnak tartoztak kiadni; nemkülönb azon birtokokat is, melyek ezen kastélyhoz bármiféleképen tartoztak, közösen mind megszerezték, de ebből is egyhatod részt Sándor Istvánnak adtak ki; ezenkívül tartoztak azon 1400. frtot., mely Szöllősen mint teher feküdt, felerészben együtt kiegyenlíteni. Végtevére ha valaki valamit eladni akart, ezt a szerződő felekkel hűségesen közleni tartozott. Az egész szerződés száz arany vinculum terhe alatt kötöttet, mi mint „liquidum debitum, a megsértő félen az országban bárhol is megvehető volt. Aláírva: Sándor István, Nedeczky Sándor, Mihály, Huszár Ilona, Csejtey János, Hajnal Márton és Gyárffás István előtt. 1695. ootbr. 24. (hat pecsét.)

Igy feleségével és testvérével megszerezte Bia, Bod és Gyiva birtokokat 1696-ban, mint ezt a következő bizonyítja:

1016. sz. Mi praelátusok, mágnások és nemesek, mint Komárom vármegyének egyeteme, ezennel tudtul adjuk mindazoknak kiket illet, hogy midőn 1696. január 4. Rév-Komárom mezővárosában a nyilvános ügyek megvitatása és elhatározása végett közgyűlésünket folytattuk és egyszersmind törvényszéket is tartottunk volna, ekkor főtisztelendő Czétény Miklós és nemzetes János urak magukra vállalván azoknak, kiket érdekel, terheit, önkényt és szabadon előttünk ilyen felvállást tettek legyen: tekintetbe vévén unokáiknak, nevezetesen: Ilonának, Nedeczky Sándor feleségének és Susannának, Nedeczky Mihály feleségének, néhai Huszár István leányainak, vérszerinti rokonságuknál fogva törvényes örököseiknek jogát, Bia birtokot és Bod pusztát Pilis megyében, valamint Gyiva pusztát is, mely Sárkány, Szögyény, Libád és Béla pusztá határai

között, Sárkány folyócska és halas-tavával Gyiva birtok, közepén lévő lefolyásával együtt Esztergom vármegyében van és említett felvallókat örök jognál fogva illeti, mint ezt egy 1515-ben, habár régiségénél fogva szakadozott és elkallódott, és ép ezért alig olvasható, lényeges szavait mégis feltűntető, Ulászló király által Pozsonyban 3-ik juniushan kiadott, és Szent-István Albáról nevezett Jeruzsálemi sz. János vendéglátó Keresztesek conventje által kiszolgáltatott hiteles statutorius levele bizonyítja, mely Gyivay Lászlónak, örököseinek és utódainak mindkét neműeknek, t. i. az ő ősöknek (attavo) tisztán (tehát ellenmondás nélkül) adatott ki, és eléggé világosan kifejezi, hogy Gyivay-család kiholtá után, örökösödés után a felvallókat, ezek után pedig említett unokákat illeti; ugyanazon Biana nemes birtokot és Bod pusztát 400 frtban, Gyiva pusztát pedig 260 magyar frtban említett felvallók elődeik által elzálogosítottakat, már elébb felhozott Huszár Ilonának és Susánnának és örököseiknek mindkét neműeknek, minden szó-visszahuzás és kifogás nélkül jó lélekkel átengedték, átadták és egész jogukat említett unokáikra egészen átruházták, magokra vállalván az evictiót, míg majd minden oklevelek is átadatnának, jelen bizonyítványunk erejénél fogva. Kelt említett Rév-Komárom kir. mezővárosában 1696. év jan. 4., mint már említve volt. (Komár. r. p.) Fiáth János, alispán. Sándor István, szolgabíró. Bedy Pál, sz. bíró. Gyárfás István, eskült. — Kiadva Supány István, megyei jegyző által.

Hogy a Nedeczkyek jószágot szerezvén, Komárommegyében pénzt kölcsönöztek fel, azt természetesnek találhatjuk; hanem hogy a birtokok nagy ingadozása, zálogjogok és ősi igények, a pénzt nem tőkésítésre, hanem inkább befektetésekre utalták méltán csodálhatjuk. Ennek okát keresvén, abban találjuk, hogy magának a bankónak sem volt tőkés-

- letes értéke, mindenki inkább ragaszkodott tehát a földbirtokhoz, melyet mégis védelmezni lehetett, mint az elveszthető tőkékhez. — 1690. szept. 8. Zarieczben Reviczky Sándor, felesége Nedeczky Ilona és felesége hugainak Mária, Krisztina és Ulianka nevében és Hliniczky Ádám, Elevenkuty Ferencztől szerződés szerint 500 frtot vettek fel 7 perczentre azon feltétel alatt, hogyha az egyforintosok nehezen kelnének el, tartozik más pénzt adni és ezeket visszavenni. — Igy a keszegfalvi birtok fel volt véve 5722 frtban, ebből lehuzván Sándor István részét 1932 frtot, még maradt 3790 frt. Akkori időben, midőn ezen pénzen egész falut lehetett venni, nem volt megvetendő somma, és mégis peres, zálogos, közös birtokba lett fektetve, nyilvános bizonyosságául annak, hogy nem a pénzes, hanem a birtokos volt az úr. — Igy feljegyezve
2070. 1157. 744. 2070. 66.
- találtam, hogy 1695. jul. 17. azon birtokban, melybe 5066 frt volt fektetve, a testvérek egymást nem pénzzel elégítették ki, hanem birtokkal, sőt Labodyt, Tolnayt, valószínűleg a hitelezőket is jobbagyokkal elégítették ki; a komáromi házat is felosztották s a pénzhez nem ragaszkodtak. — Igy Nedeczky Mihály Pathon, Kurtakeszin, curiákban, mezőben, szántott és meg nem szántott földekben, rétekben (kivéve a halászatot, mert ez közös volt), átadta jussát Nedeczky Sándor bátyjának zálogban a komáromi házban létező s Sándort illető jussért, tehát ismét cseréltek s nem fizettek egymásnak. Ugyancsak Nedeczky Sándor özv. Nedeczky Jánosnétól, Ordódy Susannától Peklinára saját birtokára felvett 500 frtot 1689. márt. 2. — Ismét Mihály öcscsével 1690. jun. 22. Elevenkutytól és feleségétől Nedeczky Katalintól a spáczai, alsó- és felső-korompai birtokokra Ferencznek, a papnak, beegyezésével is felvettek 1200 frtot, hogy ismét másutt befektethessenek. Ez egyszersmind bizonyossága annak is, hogy még mindig ezen helyeken is

- birtokosok voltak. — 1690. szept. 20. Gadóczon Csalános pusztát eladták a Huszár István örökösök 600 frtért egy győri profuntmesternek, melyben azután részesültek a Nedeczky testvérek mint férjek. Ugyancsak ezen év ápril 24. felvettek a Nedeczky testvérek 600 frtot, de azért tőkére sehol sem akadtam, csak birtokra. — 1688. decz. 4. Budán Nedeczky Sándor, Mihály, Ferencz testvérek özv. Nedeczky Zsigmondnétól szül. Fekete, másnéven Illovay Ilonától és fiától Imrétől felvettek 2500 frtot és lekötötték a nedeczei curiát, mely már 1685. aug. 4. 900 frtban le volt kötve Nedeczky Zsigmondnak. Ezenkívül Kadlobovszky jobbagyot, Közép- s Felső-Vadicson egész birtokrészüket és a hozzátartozókat. Ekkor már rég elhagyták Trencsényt, átköltöztek Komáromba, tehát szükségük volt pénzbefektetésekre.
- Máshol sem hanyagolta el jogait. 1690. jan. 10. felszólította Pázmándy Györgyöt és Csapó Jánost, hogy adják ki azon négy telket, melyet Radványon birtak; de ezek azt felelték, hogy ők ezt sem Nedeczkyeektől, sem Huszároktól nem szerezték, azért is csak per útján fogják kiadni, nehogy a rokonoktól szemrehányást kapjanak, mintha szükségből bocsátának ki kezök közül. Ha a pert elvesztenék, kifizetendők lennének a jobbagyok restantiái is. — Győr. — Így Fabricius Magdolnának volt János bátyja, ki birt Bars vgyben Felfalun, minthogy pedig ez Huszár Ilonának anyja után bátyja volt, evégett Hunyady László barsi alispán előtt egyességre kívánt lépni (a keresetet conplanálják). Ezen conplanációból kitűnik, hogy Fabricius János felesége Molnár Dorottya volt, kit azután mint özvegyet elvett két gyermekkel: Rosina s Éva leányaival Dávid György. — Ezen conplanatio szólt 1691. 28. decbről. Már 1692. febr. 29. ugyan ezen Hunyady László alispán előtt Nedeczky Sándor lemondott minden keresetről, mi őket és fele-

- ségét Felfalun illetve, olyan feltétel alatt, hogy Dávid Györgyné és leányai fizessenek 500 frt. és vissza kapja az okleveleket. — (Ezen Hunyady Lászlóval, ki később a bécsi Cancelláriához jutott és Nedeczky Sándorral régi atyafiságos viszonyt tartott fenn, különös jó barátságban volt, mint levelezéseiből tűnik ki. Egy ízben merő barátság-
ból és felesége iránti háladatosságból tíz darab szarvasmarhát küldött neki, mint primario familiari palatinali. A levél szól 1695. aug. 29.) —
1365.
2158. Ugyancsak 1695. márt. 5. Nedeczky Sándor és sógora Huszár Imre kiegyeztek Ottlik Györggyel Ozorócz és Kamenecz birtokokra, melyek Nedeczky Sándort édes anyja Bozor Ilona után illették. Nem-
különben 1695. febr. 26. Kohanóczon, Trebinén, 1156. Kisbiróczon és Felső-Ozoróczon mint anyja Bozor Ilona után ötöt illető birtokokra fenntartotta jogát, midőn ellenmondott azon statutióknak, mely által Tolvaj Gábor prothonotarius ezen birtokokba bevezettetett, ellenmondásba foglalván egész Bozor és Ottlik család örököseit. — 1702. szept. 7. azon jogát, mely szerint Zavar, Pozsonymegyei birtok ősei után ötöt illetve, átruházta Hrabovszky Istvánra, Causar. Regal. Directorra azon feltétel alatt, hogy vissza válthassa. Ekkor nyervén kir. adományt, 1489. sz. bizonyosan pénzre volt szüksége.
1685. oct. 1. Bozor Ilona halála után gyermekei osztoztak Spáczán, Alsó- és Felső-Korponán (Pozsonyv.) Trencsényben egyelőre nem osztoztak t. i.: Nimniczén és Sborán, mert a jobbágyok kiváltására Bozor Ilonának második férjétől Pataky Gáspártól született gyermekeknek is kellett hozzájárulni. Spáczán volt házuk és két belső telkük. 1413.
1836. Itt lakott Pataky is. — 1689. szept. 28. Nedeczky Sándor, Mihály, Kata, Éva, (Ferencz nincs aláírva) atyjok István és anyjok Bozor Ilona után ekkép osztoztak meg: A nagyszombati házból mindegyiknek jutott száz tallér. Az adósságot — 1300 frtot

Nedeczky Sándor tartozott kifizetni a ház fennmaradt árából és jutalmul Spáczán kapott két belső telket és Laszkárné részét a hozzátartozandókkal. Az ugynevezett „Hölgyi“ emeletes s boltokkal ellátott házat 1689. szept. 21. 2083 frtra becsülték. 1690. jul. 20. pedig e felett úgy osztottak meg, hogy felbecsülték 2592 frtra, a boltokat 1000 frtra és a ház felét átadták Elevenkutynak s feleségének Nedeczky Katalinnak; a másik felét pedig kijelelve a helyiségeket megtartották Sándor és Mihály. — 1893.
1695. jan. 14. jöllehet ezen házat mint nagyságos Hölgyi Gáspártól zálogban 3000 frtban birottat megvehették volna, felerészben átengedték Pyber Ferencznek s feleségének nagygos nagyugróczy Bos-sányi Magdolnának 1050 frtban. A peklinai, nim-niczai, spáczai, alsó- és felső-korompai portiók, rétek, szőlők egyenlően osztattak szét. A peklinai birtok 500 frtban lévén elzálogosítva, kiváltása Elevenkutyra bízott. Katalinnak és Évának Nim-niczén a zsellérek jutottak. Nedeczén, Középső- s Felső-Vadicson a birtokok három fítestvér között osztattak szét (fiágra szólt a régi kir. adomány). A spáczai, alsó- s felső-korompai puszták ekkép osztattak szét: Nedeczky Sándornak jutott Bársony pusztája, Nedeczky Évának Supati pusztája, Nedeczky Katalinnak Martinko pusztája, Mihálynak Kún ma-jorjának fele s a jobbágyok. Nedeczky Ferencznek szintén Bársony pusztája több jobbágyokkal. Éva a lakodalmi solennitásokért compensáltatott, Nim-niczén pedig telekkel elégíttetett ki. Az ingók, marhák is egyaránt osztattak szét. — Aláírva a testvérek által, kivéve Ferenczet a papot. 510.

1695. jan. 29. Jaklin Balás nyitrai püspök és cancellár előtt Fabricius Magdolna, öreg Huszár István özvegye s leányai Ilona, Nedeczky Sándorné, Susanna, Mihályné és Huszár Imre következő szer-ződésre léptek: A komáromi házból egy hetedrész fogja az özvegyet illetni. A mit férjével közösen 1276.

- szerzett Sárkányban, Karván, Vízváron, Vérthen, Bikliben, Lábathlanban, az özvegyet fogja illetni; elismertetett, hogy Sárkányt és Karvát kivéve, a többiben pénze is feküdt. Lábathlan, Radvány, Vérth öt részre oszlott, t. i.: Ilona, Susanna, Imre, Nedeczky Sándor és Mihály között, mert ezeknek is pénzök feküdt benne. Vérthen két curia Fabricius Magdolna után gyermekeire fog szállani. Sárkány és Karva curiaival négy felé osztatott, t. i.: az özvegy, két leánya és Imre között osztatott szét. Ezenkívül Kamocsán, Gadóczon, Vízváron és az Eörs majorban minden négy részre osztatott úgy, hogy az özvegy holta után gyermekeire szállott.* Madaron és Marczelházán minden a Nedeczkyké — Sándoré és Mihályé — lett, mert ezek fizették ki. Az ingók egyenlően osztattak szét. A Nedeczkyek Kárván és Lábatlanon építhettek majort. Huszár Imre ugyanitt kapott helyet, hogy majort építhessen. A dézsma 62 frt és két mázsa vizában véte-tett fel. A viszonyos örökösödés kikötöttetett. Ugyan-ezen 1695. jan. 29. a lábatlani és karvai jobbágyok nevei leirattak, mert ezen évben ezen szerződés szerint megosztják névszerint a lábatlani, radványi, karvai és sárkányi jobbágyokat is magok között.
1492. Fenn láttuk, hogy öreg Huszár István után a testvéri osztályt Maszlik Katalin sértette meg, később pedig Fabricius Magdolna lépett fel követelésekkel, azért is 1695. febr. 5-ről fennmaradt egy
702. hosszú protestatio, melyet Nedeczky Sándor és Mihály feleségeik nevében is Orbán Pál prothonotarius előtt tettek azon szerződés rosz s bal magyarázata ellen, melyet a Nedeczkyek a Huszárokkal kötöttek azon birtokokra, melyeket a Huszárok valamikor kir. adományban kaptak, t. i.: Radvány,
350. 1879.

* 1699. oct. 2. Nedeczky Mihály és felesége 1³ curiát Gadóczon eladtak és pedig (triplici statui) a három statusnak, kivéve Lábodý Ádám részét, kinek pénze feküdt benne. Komárom. (1649. sz.)

Piszke, Vérth, Lábatlant, minthogy ezek között sok volt, mit a Huszárok csak jure hypothecatio birtak.

Előbb láttuk, hogy öreg Huszár István után először a gyermekek magok között Maszlik Katalin ellenében, azután Fabricius Magdolna ellenében rendezték az örökösödés viszonyait mindig Nedeczky Sándor ügyvédkedése és tanácsa mellett; most ismét 1695. febr. 16. a két testvér, Sándor és Mihály magok között intézték el osztályukat. A vadicsói birtok csekélysége miatt közös maradt. A melyek Hlyniczkyek kezén voltak, ha vissza fognak szereztetni, két felé fognak osztatni. Ezen birtokra (t. i. Vadicsóra) 1695. máj. 14. Mojson Szent-Mariay másnéven Hliniczky Judittal, b. Révay Ferencz thuróczi vármegyei főispán feleségével és ennek testvérével Gáspárral és Ádámmal, mint érdekeltekkel, Nedeczky Sándor, mint Zsigmondnak és Istvánnak is képviselője, köpösi Tolvaj Gábor prothonotarius előtt, a Vadicsó ősi birtokra 500 frtban egyességre lépett (p. alatt egész terjedelmében) előmutatván Földes Katalin és Nedeczky Judith között 1618. oct. utolsó napján létrejött egyességet, mely szerint a birtok Hliniczky Gáspárnak és Nedeczky Mihály (Sándor s Mihály nagyatyja) ősének örököseit illette. — Hliniczky Gáspár örökösei ezek voltak: Judith, b. Révay Ferenczné, Gáspár, Ádám. (l. a geneológiát). Továbbá azon jószágok, melyek Huszár családdal közösen szereztettek Jaklin cancellár előtt (lásd előbb) tett osztály szerint, ezeket fogják illetni. A melyeket, mint a keszegfalvi kastélyhoz tartozókat Madaron, Marczelházán, Kurtakeszin, Pathon, Szöllősen, Posár familia után és Benyovszky Pál cessiója szerint, magok szereztek, az övék, de Huszár Ilonára is kiterjesztetnek. Az ingók, lovak, ökrök, szekerek, juhok, egyaránt osztatnak meg. Sándoré a lábatlani ház, Mihályé a karvai. — A nagyszombati (Hölgyi) házból az adósság fizettetik ki. Az okmányokat Sándor őrizte. — 1695. febr.

501.

589.

466.
s melléklet.

265.

16. fel lettek jegyezve azon pénzek is, a melyek Nedeczky Sándor, Mihály és Huszár Ilona, Sándor felesége birtokainak gyarapítására összesen 3237 frt 50 krban fordítottak. Ezek között előfordul azon 1363 frt is, melyet Orbán Pál prothonotarius Ocskay-család ellen Sztancsics-Horváth Imre és Boldizsár számára megítélt, de fele részben Nedeczyeket illette, és ekkép ezek birtokába lett fektetve; miből egyszersmind kimagyarázható Nedeczky Sándornak azon késedelmeskedése, melyet a majd utóbb előforduló Sztancsics-Horváth perben tanusított, t. i.: ezek nem akarták ezen tartozásukat úgy elismerni, mint felhatalmazottjuk, Nedeczky Sándor ezt követelte. — A pathi jobbágyokkal úgy egyezett meg Nedeczky Sándor, hogy három hétig szántsanak, vessenek, hordjanak és két szekér fát hozzanak. Sátoros ünnepen két kappanynyal, egy lúddal, tizenkét tojással, hat csibével, egy itcze vajjal, egy özzel, vagy két nyúllal szolgáljanak. Ezenkívül a vetésből a szokott igazságot (désmát) kiadják Végre megengedte, hogy
285. Predicatorot is tarthassanak. Ezeket érdemesnek találtam az akkori urbarium tekintetéből feljegyezni. 1700. jun. 10. már Gyárfás Istvánnak
863. Pathon hét évre, tíz curialis helyet, ezer frtban zálogban adott minden jövedelmeivel, kivéven a halászatot, de mégis, hogy két közhálóval halászhasson. 1700. april 8-án Nedeczky Sándor és felesége Radványon, Vérthen, Szöllösön, Keszegfalvan lévő birtokait elcserélte Nedeczky Mihálynak, öcsének és feleségének Karván, Bikliben és Piskén levő, és anyjuk, valamint Huszár Katiczától szerzett birtokokkal. — 1709. jun. 1. tehát midőn Nedeczky Sándor már Oroszországban volt, Gyárfás István kilenczszáz frtban, (az ő adósságában) Pathon kilencz curiát átadott bizonyos Kecskés Jánosnak és örököseinek azon feltétel alatt, hogy részenként is visszaválthassa.

Azt vélem, hogy ezen időben már teljes öntudatában voltak a Nedeczky testvérek azon kir. adománynak, melyet Leopold királytól voltak nyerendők. Ezt bizonyítja házasságok, mely összekötetésben volt az adománynyal, mert ugyanazon birtokokat kapták meg, melyeket feleségeik apja (ipjok) Huszár István bírt; és a mely birtokokat még nem tisztázva és nem rendezve palatinális donatióban már ugyan birtak, de mint az ellenmondásokból és a követelők fellépéséből kitűnt, nem egy felől per által fenyegetve. — Ezt bizonyítja az is, hogy Trencsényben Nedeczén és Vadicson, Pozsonyban, Felső- alsó-Korompán, Spácán és Födemesen iparkodtak túl adni birtokaikon, hogy a komáromi jó karba helyezhessék, pénzeket vettek s kölcsönöztek fel, hogy a felszerelésekbe fektethessék; osztályokat vittek véghez, hogy tudják mi tulajdonuk, és mi az, mit meg kell venni, kiváltani vagy elcserélni. Egészen tisztában kívántak lenni azon birtok felett, melyre számot, sőt mint a donatio tartalmazza, őseiknél fogva jogot tartottak. Ehhez járult azon bizalom és pártfogás is, melyben részesítették Nedeczky Sándor az adomány előtt, hogy ekkép mint kitüntetett arra érdemesnek is tartassék. Erre világot vet azon megbízatása, mely szerint Bécsben az úgynevezett „*neoaquistica comissio*“ előtt 1697. Febr. 28. nem-

Gellér Ilona, Szalay Márton, Markus István, Demény Gergely, Csapó Mihály és János, Wrana Ferencz és Mollnár György (nominibus et personis comparens) aláírva: Rod. Gos. de Fürstenbusch, per quem et correct.

2035. Ugyancsak befolyásáról és a palatinus kegyelméről tesz bizonytságot az is, hogy 1700. mart. 14. írt hozzá Kottesóczról Nedeczky Imre unokaöccse, hogy Bitcse uradalomhoz tartozó Viszoka falut, melyet eddig zálogban birt a n.-szombathi apáczáktól, a kegyelmes úrnál a herczegnél — bizonyosan a palatinusnál eszközölje ki, hogy továbbá is birhassa igérvén, hogy a szegényeket kimélni fogja. Ugyanezen alkalommal közli azt is, hogy ő látott egy pergamenten írt oklevelet, amely szerint a budai káptalan előtt bizonyos Majthényi asszony ellenmondott Lábatlan, Apáczahely és Piszke eladásának; ugyanekkor látta, hogy Lábatlan Pál leánya Ilona lett ezen jószágokban praeficiálva, mire ha szükség lenne megszerezhetné. Ezt bizonyosan azért közölte, hogy tudhassa: kik azok, akik őket az adományban nyughatatlanítani fogják. — Ezenkívül különös gondja volt a családi oklevelek megőrzésére is; ugyanis 1700. év Pünkösöd 23. vasárnap után hétfőn a pozsonyi káptalan által kiadott bizonyítvány szerint Pataky Jánost mint mostoha testvért: Nedeczky Sándor, Ferencz és Mihály; — mint édes testvért pedig: Pataky Ádám, Gáspár, Mária felhatalmazták arra, hogy a pozsonyi káptalan előtt nevökben ünnepélyesen tiltakozzék azon hanyagság ellen, melyet Sándor Gáspár, Albert és Anna — Mária, mint okmányok őrei azok fenntartásában elkövettek; sőt a családi okleveleket meg is tagadták, holott a tiltakozók jogaik — s ügyeik előmozdítására közösen köteleztetnek.
1329. 1701. Decbr. 20. Nedeczky Sándor Leopold királytól saját aláírása és pecsétje alatt parancsolatot kapott, hogy gróf Tuornon János — Henri-

- 1675.

ket, mint Bodrogh vgye főispánját, ki magának úgy hon, mint a katonaságnál nagy érdemeket szerzett, ezen méltóságba minden jövedelmeivel beiktassa, mit Nedeczky Sándor 1702. aprl. 27. Sanecz-Péter-Váradján végre is hajtott. A kir. nagy pecséttel ellátott decretum Nedeczky Sándorhoz, mint a budai Comissio ülnökéhez van intézve. Aláírva : Leopold ; ellen-jegyezve : Hunyady László által, ki ekkor Bécsben a Cancelariánál titoknak volt, és ki nagy pártfogásnak és birtokoknak, valamint Nedeczky Sándor barátságának is örvendett. Ugyanis ezen 1702. aug. 12-ről egy kir. leirat Gotthardus Henricus Salburg és L. B. ab Auspickl aláírással meghagyta, hogy Hunyady Lászlónak Bécsben a Cancelaria titoknokának, ugyanitt székelő neoquistica Commissio által a mindjárt megnevezendő birtokokban kétségtelen joga elismertesség és „iuris regii & armorum“ czím alatt tőle semminemű fizetés sem követeltessék, sőt ha birtokai szerzésében valami hiány észleltetnék, ez is kárpótoltnak tekintessék. Birtokai ezek voltak : Szent-Lőrincz-Káta fele, ugyanitt egy nemes curia és malom. Sz.-Tamás—Káta, Sáp, Süly, Káta, Kartal, Nemes-Tass, (Pest vgye) továbbá Tidimes (Heves V.) Nempty, Monostra—Kotroczó, Kisbenna, Dorogh, Baksaháza, Ragyolcz (Neograd V.) Rasa, Dobrostya, (Kis-Hont) melyeket Tass-féle jogon bírt, de jobbára birtok-részek voltak.

128.

Ugyanczen I. H. comes a Tuornon 1702. jul. 3. Bécsben pecsét alatt kiadott ajánló levélben, mint Bodrogh vgye főispánja így tüntette ki Nedeczky Sándort : minthogy Ő Felsége a budai Dicasterium ülnökének újbóli választását a clerus, mágnások és nemesek szabad választására bízta, Ő Nedeczky Sándort, ki már négy év óta e hivatalt saját nagy költségeivel ingyen viselte, és pedig az ország nyilvános javára oly formán, hogy a vármegyék követjei egyező votumokkal választották

1674.

meg; Bodrogh vgye részéről újból megválasztandónak véli és a nemes Vármegyéknek ajánlja. — (Tehát ezen kormányzó hivatalra a vármegyék választottak.)

1673. Épen így és egészen úgy, mint I. H. comes a Tuornon ajánlotta Nedeczky Sándort a vármegyéknek ugyanezen hivatalra Radanay pécsi püspök is. 1702. jul. 6. Bécs. Tolna vgye részéről.

Ugyancsak Kollonich Leopold Cardinalis és esztergomi érsek ötet, Nedeczky Sándort ajánlotta mint olyant, ki a már fenn érintettek mellett a dicasterialis constitutiónak legnagyobb gyakorlatával birt és kérte Esztergom vármegyét, hogy a követeknek olyan utasítást adjanak, mely szerint az ő nevében üdvözlőjk a többi követeket és ajánlják megválasztásra Nedeczky Sándort; ajánlatának végén különös jegyzetbe tévén, hogy a többi ablegátusokat is kéri, miszerint az ő votuma ne legyen sikertelen, mert ha ezt kedvére megteszik, valamint eddig szolgálatjukra volt, úgy lesz ezentúl is. A választás Octbr. 25-re lett kitűzve.

1748. Levele pedig kelt 1702. Ochr. 4. Bécsből. A Levél czíme: Universitati I. Cottus Strigon. Caeterisque in futura Restauratione Caesar. Dicaster. Budensis reli quorum I. I. Cottuum Dominis Ablegatis simul vel divisim constitutis Dnis Observandissimis. Strigonium in de Budam.

Ugyan ilyen értelemben ajánlotta Nedeczky Sándort megválasztásra Baranya és Valpo megyéknek és ezek által a többieknek gróf Draskovics János. 1702. (p. h.)

- 1742.

Maga a palatinus herczeg Eszterházy Pál írt a megyéknek, nevezetesen Pest, Pilis és Solt, Beszprim, Zala, Somogy, Neograd, Heves, Fehér, Tolna, Baranya megyéknek és követjeiknek, (simul v. divisim) mint a cím mutatja. Írt pedig magyarul ezen szavakkal: „Nem kétlük kgltek közül kinek-kinek tutára leszen az kgltek principalisinak

ugymint az nemes budai Dicasteriumhoz tartozandó nemes vgykk minemő helyes és méltó considera-
tiókra és ratiókra nézve recommendáltuk volt
volt nemzetes és vitézlő Nedeczky Sándor urt, hogy
oly sokáig hasznosan és minden fizetés nélkül ex
parte status nobilitatis a közönséghez jónak foly-
tatásában szolgálván eö klme az meghirtt nemes
budai Dicasteriumnál említett kgltek principalisnak
consensussából és votumjából tovább is azon hivatal-
ban confirmáltassék eö kglme. Melyre nézve tudván
azt, hogy in finem promissum nem sokára Budán
jelen kelletik lenni kltkk iterato, et ex superabun-
danti az előbbéni meghehlített recommendationkat
kgltkk esziben akarunk juttatnunk a midőn annak
ideje leszen, és circa electionem az kgltk votuma
expostuláltatik, ha az közönséges magha jóvánok
promotióját kíványa kgyltk inter reli qua a magha
votumát oda dirigálni igyekezzék kgltek, hogy az
mi és Cardinalis uram intentiója szerint is említett
Nedeczky Sándor uram a maga tisztiben confirmál-
tassék. Ezzel magha principalisnak is hasznosan
szolgál kgltek. In reliquo In éltesse kgltk szeren-
csésen. Vienna 10. 8-bui 1702. Amicus ad officia
parat. Paulus Eszterházy.

1866.

Ebből látható, hogy Nedeczky Sándor a leg-
magasb pártfogásoknak, a primás és palatinus aján-
latának örvendett ; ezenkívül a mai ministeriumhoz
hasonló kormányzó testületnek, a budai Dicaste-
riumnak tagjává nem kineveztetett, hanem a megyék
választott követei az országgyűlésen ezen méltó-
ságra megválasztották, melyet ő saját maga költ-
ségén négy évig betöltvén, újból megválasztatott.
— Nem lehet tehát csodálni, ha ily körülmények
között magától a Felségtől is kir. adományra
méltónak találtatott.

A Nedeczkyek kir. adomány levele 1702.—

1481. sz.

Mi Leopold, Isten kegyelméből választott római császár, mindig felséges, és Német,- Magyar,- Csehország, Dalmátia,- Horváthország és Slavonia sat. királya, sat. — Jelen soraink értelmében emlékeztőkbe ajánljuk mindazoknak, kiket illet és kijelentjük: Hogy figyelmünkre méltatván és tekintvén hű nemeseink (Egregiorum) Nedeczei és Lábotlani Nedeczky Sándornak, budai választott bizottságunk ülnökének, szintén Nedeczei Nedeczky Mihálynak Komárom vgye felesküdt jegyzőjének, nem különben Huszár Imrének hűségüket és hűséges szolgálatuk érdemeit, melyeket először említették Magyarország sz. Koronájának, azután Felségünknek különféle helyeken, időben és alkalmak kívánata szerint tettek; de különösen, minthogy említett Nedeczky Sándor, elmúlt évek és idő alatt Felségünk iránt tanúsított állhatatos hűsége miatt a rebellisek által ismételve elfogatva utálatos börtönök kegyetlenségét kiszenvedte, utoljára pedig t. i. 1683. évben csak nagy váltságdíj mellett életének nagy veszélye között, jószágainak kárával, kiszabadulván, ugyanezen és reá következő években, a hadszolgálatokban és táborozásokban, ugy nemzeti, mint német hadseregünknél létezett, ezeken kívül már négy év óta említett budai választott bizottságunknál, valamint ezen idő alatt sok más minket és az országot illető ügyekben és Felségünk által alkotott bizottságokban, általunk kegyelmesen kiküldetvén, itt szorgalmat fejtett ki és ezek által nem csekély hű szolgálatokat tett, valamint a többiek is ugyanezt mivelték és cselekedtek és jövőre is hasonló állhatatossággal és hűséges buzgalommal ezt véghezviendőknek ígérkeztek, indítatva továbbá azon kegyelet és különös királyi kegyelemtől, melyel nemes Ilona, említett Nedeczky Sándor és

Susanna említett Nedeczky Mibály hitvestársaik, említett Huszár Imrének pedig testvéreik eránt viseltetünk; minden és egész királyi jogunkat, melylyel Laboth- most már Lábotlan-ban, Radvány-ban és Vérth pusztában, valamint Lábatlanhoz tartozandókban nevezetesen: Bikó,- vagy Biklyben és Piszke- most legújabban Duna-Nedeczének nevezettben, mind Komárom és Esztergom megyékben létezőkben birtunk, — és a melyek tényleges és hűkés birtoklásban elődjeik, illetve ősszüelőik kegyelmünk és dicső őseink által adott kir. adományánál fogva már régi időkben benn léteztek és leszármaztatták magokra a jogot, reá következő palatinalis donatio által pedig a joggyakorlatban megerősítettek és ekkép azok uradalmában Nedeczky Sándor és Mihály, nemkülönbén Huszár Imre, Ilona és Susanna magokat régtől fogva jogosultaknak állítják; — különben is bár milyen jogunk lenne említett birtokokhoz; vagy pedig magszakadás, és hűtelenség által, bármely oknál fogva, vagy bármely úton, módon, forma és cím alatt illethetnék, vagy illethetnék Felségünket, minden és összes haszonvételekkel, mindennemű hozzátartozandókkal, t. i. szántóföldekkel, mívelt és míveletlen földekkel, rétekkel, legelőkkel, mezőkkel, szénásokkal, és ehhez hasonlókkal, erdőkkel, berkekkel, bokrosokkal, hegyekkel, halmokkal, völgyekkel, szőlőkkel, lugasokkal és a szőlők hegyfokaival, vizekkel, nagyobb-kisebb folyókkal, hal-tartókkal, halászatokkal, halzárlatokkal, a vizek lefolyásával, malmokkal, korcsmákkal és ezek helyiségeivel, egyáltalában minden haszonvételek, és tartozmányok kiegészítésével, bármely néven nevezessenek és a magok határdonbjai és régi határaik között; régtől és jognál fogva hozzájuk tartoztak legyen, és tartozzanak, ha mégis mindezek úgy állanak, mint előadatik említett Nedeczei és érintett Lábatlani Nedeczky Sándornak és Mihálynak;

valamint Ilona és Susanna hitvestársaiknak, nemkülönben Huszár Imrének és örököseiknek mindkét nemű utódaiknak adtuk, ajándékoztuk, adományoztuk, sőt adjuk ajándékozzuk és adományozzuk, örök joggal és visszavonhatlanul a végre, hogy megtarthassák, bírassák és övék legyen. Mások jogának különösen Isten egyházainak sérelme nélkül. Jelen levelünk bizonyítványa és erejénél fogva. Melyet, midőn hozzánk különösen vissza fog hozatni privilegium alakjában fogunk szerkeztetni. Kelt, előttünk hű és kedves tisztelendő Matyasówszky László nyitrai püspök, ezen hely és megye örökös főispánjának és tanácsosunknak és említett Magyarországunk és udvari Cancellárunknak keze által, Osztrák Bécs városunkban, 1702. év martius 8-án. Római uralkodásunk XLIV. Magyarországon és többi országainkban uralkodásunk XLVII. Csehországi uralkodásunknak pedig XLV. évében. Matyasówszky László nyitrai püspök. Hunyady László Leopold. — (Függő, nagy pecsét, zsinóron. Latinul. Eredeti. — Nagy hátján. — Aranyos, kék, piros, fekete betűkkel írva.)

Ezen fenn leírt kir. adomány következtében győri káptalannak meghagyja a király, hogy őket bevezesse és statuálja. Az említettek tehát a kijelölt királyi emberek közül, nevezetesen: Baranyay György vagy Gáspár, Ordódy Gábor vagy Ádám vagy Ferencz, Baranyay Pál kir. tábl. jegyző, Gasics Ferencz, Járfás István és Ferencz, Kereskényi Imre vagy Fsrkas (Wolfgáng) közül, Baranyay Pál és a káptalani egyházi férfiú Lacza János örkánok által bevezetettek, akik visszatérvén hűségesen jelentették, hogy 24. Martius napján kimentek először Labothlan birtokra és a hozzátartozandó Bikó és Piszke pusztákra ezután Radvány- és Vérth birtokokra, melyek mind Komárom és Esztergom vgykben léteznek, s összehíván a szomszédokat is

nevezetesen : bodorfalvi Baranyay Gáspárt Kurta-
keszről, Elevenkúty Ferenczet, Kereskényi Farkast,
Paperiny Miklóst, Karván kir. harminczados filialis-
tát, Szörény Ferenczet, Sera Mátyást, Vas Jánost,
Gyarmathy Györgyöt Nyerges-újfaluról, Fábían
Györgyöt és Kaján Györgyöt Baiótról, Helmort
Jánost és Henriket Süttőről, Szabó Györgyöt, Bu-
zás Istvánt Neszmélyről; — Radványnál pedig
Csutth János jezsuitát, valamint Vérthről, Madar-
ról, Mocsról is összehíván a szomszédokat, — az
említett birtokokba bevezetettek, — nyolczadnapra
jelentkezvén ellenmondó : Rétsey Imre. Végtére a
megadományozott felek azon kijelentett és bejegy-
zett egyessége mellett, hogy Nedeczky Sándor és
felesége az általok épített serfőző házat kilencz
zsellérel Pizskén megtartják, szabad lévén a töb-
bieknek is ugyanott építkezni, — valamint Huszár
Pál és testvérének Istvánnak ünnepélyes ellenmon-
dása is April 5-én elfogadtatván, a Statutióról
úgy, mint a bevezetésről, és az egész ügy lefolyá-
sáról ő Felségének a jelentés felterjesztetett. Az
adományozó levél pergamenten nagy lefüggő pecsét-
tel adatott ki Leopold király által; írva Matya-
sovszky László nyitrai püspök és Cancellár által.
Bécsben. Aláírva : Leopold király, a Cancellár és
Hunyady László, 1702. mart. 8. — A Statutionalis
levél, külön pergamenten, nagy lefüggő pecséttel,
a győri káptalan által. 1702. april. 15. (Bekötve.)

2483. sz.

Ugyancsak a fennemlítették Nedeczky Sándor,
Mihály és Huszár Imre, feleségeik nélkül nyertek
Leopold királytól kir. adományt Pizske és Karva
között a Dunán át közlekedhetés végett révjogra
(jus nauli) azon oknál fogva, mert Komárom, Esz-
tergom és Pest, Pilis, Soldt vgyék ezt szükségesnek
és a Karván létező harminczadot hasznosnak vélték,
és ezt kérték. Ugyanezen oknál fogva a király
saját oltalma alatt hívja a kereskedőket és utasokat,
hogy erre utazzanak és fizessenek; mi azután 1702.

jun. 19. Bátorkeszin a megyei közgyűlésen, Pesten pedig ezen év mart. 29. amott Blaskovics Sámuel emitt Laczkovich László által kihirdettetett. Kiadva pergamenten, nagy függő pecséttel. Aláírva: Leopold király, Matyasovszky László nyitrai püspök és Hunyady László titkár által. 1702. mart. 8. Bécsben.

2482. sz.
1676. sz.
1660. sz.
és 2441. sz.

Ugyancsak ezen év 1702. aug. 8-ról kiadta Leopold király rendeletét az iránt, hogy a Bécsben felállított Neoquistica comissio által megéjtett vizsgálat szerint Nedeczky Sándornak és társainak Komárom és Esztergom megyei birtokaikra adott kir. adomány a kir. Fiscus által is hibátlannak találtatván, azok sem a kir. jogok, sem a jus armorum tekintetéből meg nem támadhatók, sőt ha talán valami hiányok vétetnének észre, ezeket is ő Felsége megsemmisítetteknek fogja tekinteni. Kiadva a király parancsára nagy pecsét alatt. (Két példányban.)

Ezen alkalommal Sigray János Nedeczky Mihályt, Sándor öcsét mint kir. adományost Pozsonyból írt levelében, melyben sógorának nevezi, figyelmezteti, hogy ügyeljen fel birtokaira, mert biztos forrásból van értesítve, hogy Esztergom, Komárom és Pozsony vgykben a kir. Fiscus a „Csúzy“ birtokokra reá tette kezét, pedig Karvát is Csúzy család birtokának állítják lenni. Irt a „jus armorumról“ is, mire — mint hallja — a donatariusok megalkudtak, itt azonban ennek örökösödéséről van szó. Levelében egyszersmind panaszkodott, hogy mint nemes embernek szolgálait a karvai révén megadóztatták, azért is kéri: tudósítaná: valjon ez helyén volt-e? (1702. Nvbr. 27) A czímből kitűnik, hogy Nedeczky Mihály ezen évben a megyénél jegyző volt.

2312.

A „Csúzy“-féle birtokokról ezeket találtam feljegyezve; 1539. év. Csúzy János és leányai: Katalin, Dévay Jánosné; Borbála Szilágyi Andrásné;

Anna, Sára, Frusina, továbbá Csúzy Menyhért leányai: Anna Szt. Mihályi Tamásné; Sofia Szt. Mihályi Andrásné; Frusina Szt. Pétery Jánosné, Ferdinand királytól új kir. adományt nyertek és pedig: Szelőczét, Vecsét, Keszit, Ságot, Tornoczot, (Nyitra v.); rész birtokokat: Csúzt, Jászfalut, Szemerét, Kamocsát, Kavát, Vízvárt, Szt.-Kozma s Damián, Pilis, Keved birtokokat (Komárom v.); Mácsédot, (Pozsony v.) és más birtokokat, melyeket eddig békeségben birtak 1540. — Bettlenfalvi Thurzó Elek országbíró és Ferdinand helyettese az eszterg. káptalannak megparancsolta, hogy statuálja őket. Ez megtörtént.

2389. sz.

Karva itt elő nem fordul, minthogy azonban voltak birtokaik Komárom vgyben is hihető, hogy birtak Esztergom vgyben is, hol Karva az említett birtokokhoz nem messze van.

Irt Meskó Ádám is, ki Bécsben a Cancelláriánál volt, Nedeczky Sándornak, hogy Lábatlan a Kamara előtt szóba jöhet, tehát jó lesz előrelátónak lenni, ugyanis azt állítják, hogy a Kamara „semper habet aliquid juris, et aliquid facti“ Bécs 1702. Aprl. 26.

951.

Ugyancsak 1702. maj. 9. írt Nedeczky Sándornak Kaszás Susanna is, hogy neki is van joga Lábatlanhoz. Ő irományait páriában majd elviszi Posonyba, onnét Kis-Martonba, innét Bécsbe, ha addig ott lesz Nedeczky Sándor, hanem nem kívánna vele perbe szálani és költségeit szaporítani. Bizonyosan pénzt akart és vele így kiegyezni.

1798

Nedeczky Sándor a fenn leírt pártfogás, — kir. adomány házassága s kitüntetéseinél fogva kiterjesztette tevékenységét más irányban is, nevezetesen három nagy birtokot keresett s e miatt pert indított, — mi azért nevezetes esemény életében, mert családi rokon összeköttetéseit világosítja fel. Ezen három pert Sztancsics—Horváth, Eszterházy és Rákóczy pernek nevezhetjük.

15. §. Sztancsics—Horváth per 1690.

1833. A Nedeczkyeket egyik ősük Rafael s felesége Vojtkovics Anna után Szepes és Zemplény Vármegyékben terjedelmes birtokok illették. Ezekre Nedeczky Sándor és Mihály testvérek a többiek által is felhatalmazva Nedeczky Zsigmonddal és Istvánnal unoka testvéreikkel száz frt vinculum alatt úgy egyeztek meg, hogy a költségek visszatérítése és egy tizedrész mellett visszaszerzik. 1690. maj. 23. Nedecze. — Ennek következtében Nedeczky Sándor mint felhatalmazott Szirmay István prothonotárius előtt, néhai gradeczi Sztancsics—Horváth Márk szigeti várparancsnok utódaival Sztancsics—Horváth Boldizsár és Imrével Késmark várában 2400 fban kiegyezett azon terjedelmes, Rudolf császár s király által adományozott birtokokra, melyekhez ősatyjuk Ráfael felesége Vojtkovics Anna után majd két század mulva keresetöket felelevenítvén a Nedeczkyek jogot tartottak. — Összehivattak pedig Késmark várában ezek: Görgey Boldizsár Szepes vármegye alispánja, Berzeviczi Pál esküdt, Rojber Ferdinand a várnak és hozzátartozó birtokoknak felügyelője. Okolicsányi Mihály, Szentiványi Gábor, Király István, Kray Jakab, a város senatora. Az egyezés száz arany vinculum alatt köttetett. 1691. maj. 4. Sz.-Mihály nevű birtokban (n. p. zsinórral l. 2048. sz.)

775. 1826. Alig, hogy megkötött az egyezés, Horváthék fondorkodni kezdtek, mert azon örökösödést, mely 1579. évből vette eredetét s ekkép két századnál tovább nem elégített ki, sokan félremagyarázták; innen következett, hogy Nedeczky Sándor és Mihály 1691. mart. 25. tehát még a megkötött egyezés előtt a nyitrai káptalan előtt protestáltak az örökösödés, és megkötendő egyezés általános és rájuk prejudiciosus értelmezése ellen, — 1691. Fekete

vasárnap után hétfőn pedig a győri káptalan előtt a szerződés értelmének kiterjesztése ellen, mintha a 2400 frtban történt megállapodás nem Imre s Boldizsár maradékaira lenne egyedül szorítandó és az evictio is csak 1400 fra lenne értelmezendő. Talán nem is alap nélkül aggódott Nedeczky Sándor Horváthék őszinteségén, mert 1691. aug. 20. Szent-Iványból írt neki Szent-Iványi Menyhért, hogy készül felmenni Késmárkra azon örökösödés elintézése végett, lévén scrapulusa bizonyos paragraphusok miatt; de a miatt is, mert Okolicsányi meg van vesztegetve. Azt is megírta, hogy őtet is teli marokkal és kész dátumokkal akarták megvesztegetni. Nedeczky Sándorhoz intézett levél czíme ez: A Palatinus familiarisának és a Dunán-inneni Excels. Generaliatus Judici Bellico, affini. Hogy Nedeczky Sándor fenn járt Szepesben abból tűnik ki, mert 1691. jun. 28. írta, hogy Zupan ítélőmester juratusa által megküldötte a szepesi atyafiakkal kötött szerződést és erről őtet Zupant értesítette. Tudósította arról is, hogy a tatárok betörték Lengyelországba és sok pusztítást vittek véghez, minek okai a szomszédok is lehettek. Ez összeköttetésben látszik lenni Nedeczky Sándornak azon küldetésével, melyre 1684. april. 11. a palatinus passust és Comitivát adott neki, mint már ez említve volt, de hogy kiküldetését valóban a tatárok pusztítása okozta legyen, nyomára nem akadtam. Hogy Nedeczky Sándornak komoly szándéka volt egyenes úton járni, abból tűnik ki, hogy vérszerinti rokonait kielégíteni törekedett, mi nem is lehetett nagy terhére azért, mert a perköltségekben kívül egy tizedrész az övé lett, a rokonok pedig időszakonként s nem egyszerre lettek kielégítve. A nyugták tanusítják, hogy Nedeczky Sándor meg nem tagadta a fizetést, melyekből azután egyúttal a leszármazást onnét Ráfaeltől ízenként kijelelve találjuk. Így találtam nyugtát Nedeczky

1830.

1529.

1533.

374.

456. Istvántól, Imre fiától 1691. mart. 23-ról Roticsból.
 — Hasonlóképen Imrétől, ki Zsigmond fia, ez Imréé,
 1497. ez Mihályé, ez Ráfaelé volt. 1691. mart. 31-ről.
 — Ismét Nedeczky Imrétől, ismét ettől és Gás-
 1832. 1831. pártól, Zsigmond fiaitól 1691. aug. 30. aprl. 12.
 507. 509. — 1692. 10 maj. és 2. január.

Mindez ugyan csak töredék és a pernek értékes voltát nem bizonyítja be, de minthogy számos Nedeczky rokont érdeklő ősi, Nedeczky Rafaelre szállott és Sztancsics—Horváth Márk után fennmaradt terjedelmes birtokok forogtak kérdésben,
 2261. minthogy 1693. jan. 16-ról Nedeczky Sándort arról is tudósították, hogy a horvátországi és dunántúli birtokokról szóló okleveleket is megküldik neki, mert Horváth Márk a szigeti várparancsnok, ki után az örökséget keresték, Baranyában is szerzett birtokokat; minthogy végre is később Sztancsics—Horváth örökösei Boldizsár és Imre szorultak Nedeczky Sándorra és nem ez reájok, mi abból tűnik ki mert Horváth Boldizsár és Imre telyhatalommal ruházták fel Csáky István országbíró előtt Nedeczky Sándort 1692. aprl. 9. (p. h.) Szabolcsban: 1692. Decbr. 6. pedig ismét egy más még terjedelmesebb birtokokat felölelő perrel hozatott az imént említett kapcsolatba: azt vélem, hogy az egésznek csak töredékei maradtak fenn levéltárunkban, miről világos fogalmat most már nem szerezhethünk.

779. 1692. Decbr. 6. ugyanis N.-Szombatban Nedeczky Sándor Orbán Pál prothonotarius előtt olyan nyilatkozatot tett, hogy ő gróf Eszterházy né született Ocskay Magdolna grófnő ellen egy időre lemond a keresetről, mert az apai és anyai jószágokban mindeddig nem részesült. E végett Nedeczky Sándor ugyancsak ezen Ocskay ügyben a szepesi káptalan előtt másodszor is fel lett hatalmazva
 1880. Horváth Boldizsár és Imre által 1692. Szent-István napján; mely pernek terjedelméről elég legyen annyit felemlíteni, hogy ezen Ocskay ügyben egész

Semberey és Szemerecsányi családok által bírt Ocskai birtokokról volt szó, mit Gillányi György Bécsből írt levelében említ fel oly formán, hogy ötödik Nedeczky Sándor 1693. apr. 5. belekeverte mint 1532.
Pilátust a credóba. Kitészik abból is, hogy 1692., 1835.
Háromkirály után szerdán megjelenvén a szepesi káptalan előtt ez kiadta azon felvállást, melyet ennek nagyatyja szinte Boldizsár (l. a geneológiát ./) ./ IV.
még 1633. év Sárlos-B.-A. napján feleségével Kiss Katalinnal a Sz.-Benedeki Convent előtt tett, amely szerint Ocskay Gáspár, Aranyány Susanna feleségétől származott fiai: János, Zsigmond, Ferencz, Kristóf és Mária – Anna leány-testvér nevében is elzalogosította neki (Boldizsárnak) Hont vármegyében alsó-felső Sembért, nagy és kis Derzsenyit, Borfőt, Bekeszöllőt, a jobbágyokkal kétezzer friban, biztosítván őt, hogy ha valaki tőle elvenné, magának Tornocz birtokból elégtételt szerezhet, mert bizonyos Barbiner Boldizsárnak is tartoztak, ki Selmecz-bánya város polgára volt. — Hogy Nedeczky Sándor ezen perben sikerrel járt el, onnét következtetjük, mert 1696. júl. 20. Pozsonyban egy kötelezvényt állított ki 800 ftról Horváth Imre és Boldizsár részére, mi aztán Orbán Pál által elrendelt s Ocskay család ellen végrehajtott executio folytán lett volna kielégítendő; de midőn Horváth Imre észrevette, hogy az Ocskayak exequálva lesznek, írt Nedeczky Sándornak, hogy tartsák meg együtt a birtokokat, vagy pedig ő maga kifizeti, 1264.
és hogy ő mindenre kész, csak a költségeket és követeléseit írja meg, ez történt 1696. Febr. 13., — július 9-én pedig azt írta, hogy Itélőmester 1551.
nem is szükséges, csak hozza el a pénzt, ő azonnal nyugtatja. — Nedeczky Sándor ezek által megbántva semmit sem kézbesített; mert 1698. Decbr. 1548.
6. Straszckáról szemrehányást tett neki Horváth Imre, hogy ő bizonyos Venkóczy Dánielt Szepes vármegyében pénztárnokot megbízott, hogy azon

- bécsi követség alkalmával. amelyhez Nedeczky Sándornak is kellett csatlakozni vegye fel pénzét, minthogy azonban Nedeczky Sándor azt rendelte, hogy közel Szepeshez fogja a pénzt deputálni, most függőben van s nem tudja hova menjen? 1699.
1552. Febr. 10. ismét szemére hányta, hogy levelére nem felelt. — 1699. apr. 9. azt írta, hogy neki pénz helyett a nagy-szombati ház nem kell, hanem ha körülményesen értekezhetnék vele, a zsolnai birtokot elfogadná (ezen levélben szemfájásról is panaszkodik). — 1699. jan. 26. ismét arról panaszkodott, hogy nálok nagy a nyomor: — Végre 1700. mart. 21. Horváth Imre s Boldizsár Nedeczky Sándort Szirmay István prothonotarius elé idéztették avégett, hogy a tőkét kamatostól, a költségekkel együtt, összehíván helyszinén a szomszédokat is, lefizesse és erről a prothonotarius jelentést tegyen. — Hogy ezen ügy még 1701. Octr. 6. sem lett befejezve abból tűnik ki, hogy Szúnyog Zsigmond Nedeczky Sándor unoka testvére (fratrueis) tehát közléről, bizonyosan Szepesben rokona, lekötelezte magát neki, „sub poena perpetuae legalis conventionis“ hogy azon esetre, ha a neki megküldendő oklevelet vissza nem küldené, ezen büntetésben marasztaltassék el. Ezen okmányok pedig azok voltak, amelyek szerint Nedeczky Rafaél 1580. mart. 26-án e szepesi és zempléni Sztancsics—Horváth-féle birtokokban statuáltatott. Ez ismét kettőt bizonyít, hogy t. i. Nedeczky Rafael feleségével birta azon birtokokat, amelyekről annak helyén már megemlékeztem, és hogy a Szunyog család a Nedeczkyekkel rokonságban volt, azért hívta meg Rafael fia Mihály, leányának lakodalmára, mint ez is leiratott annak helyén. — Utoljára is kénytelenek voltak Sztancsics-Horváth Imre és Boldizár Nedeczky Sándort mint teljhatalmazottat biztosítani arról, hogy ő az Ocskay családnál lévő régi adóssági ügyben sokat fáradozván és költekezvén a Horváthék
- 232.

nyolczszáz forinttal ki lettek elégítve, és ekkép bármikor lenne ezen adósságot illető birtokokról szó vagy kereset, a felelősséget úgy, mint a terheket magokra vállalják.

1555.

Ezek után hivatkozva Sztancsis-Horváth Márk leszármazási táblájára, /%. melyről már egy helyen említést tettem, ide mellékelem a Bóth-család geneológiáját is, /%. mit úgy vélem, azért tartott fenn levéltárunk, mert Bóth Erzsébet volt felesége Horváth Márknak, tehát egy ősrünk, Nedeczky Rafael és fia, Mihály összeköttetésben volt a végredeletnél fogva is, a Both-családdal. Ezen család geneológiájából észre veheti az olvasó azt is, hogy mily hatalmas család lehetett és hogy még akkor is, midőn a Nedeczkyek Komárommegyében kaptak kir. adományt, méltán aggódhattak statutiójuk alkalmával attól, hogy ezen család őket birtokukban háborgatni fogja.

IV.

VIII.

1702. Febr. hóban ugyanis Sándor Menyhért esztergomi alispán irt Nedeczky Sándornak, mint sógorának, hogy örömmel vette levelét, de tagadhatatlan, hogy Both András birt egykor Lábatlanon (Lábatlan birtok benn volt azon kir. adományban, melyet a Nedeczky testvérek 1702. kaptak), ki után, hogy ez a kir. fiscusra szállott volna, lehetetlennek tartja; mert három osztályos testvére volt, nevezetesen János, ki azután helyébe Horvátországban bán lett, Ambrus és Imre, kik ellen ugyan sokat áskálódott és mindenből exhaereditálta őket, de ezek mindig ellenmondtak, mert sok birtokot impetrált, végre magába szált, és félvén a „proditio fraterni sanguinis“-tól, örököseinek tette, mint erről fenn vannak a káptalannál a felvalló levelek. — Both Imrének maradt két fia: István és Ferencz, kiknek leányaik is birták a birtokokat, sőt őket restatuálták a Judicaturek Szombathban és Pozsonyban. Irta továbbá, hogy 1537-ről különbnél-különb levelei vannak. Ő csakis a jus armo-

1804.

rumtól fél. Ő felmegy Bécsbe. Elmult pénteken conferálta a dolgot ő Eminentiájával, kinél a Mltgos Herczeg több fő Columnával elolvasta gravamenjeit; de hogy a propositiókra mikor fog jönni válasz Ő Felségétől, az Isten tudja! A Tekint. Inquisitiót is így informálhatja, mint ő írja, és ha szükséges lesz, ad aulicam producálni fogja igazságát. Irta, hogy: propter defectum Andreae Bot, könnyen elvégezhetik ügyöket egymás között.

1775. Ugyancsak erre vonatkozólag 1502. évről feljegyezve találtam: hogy vingardi Göröb Péter a budai káptalan által statuáltatta bajnai Bóth Andrást egész Lábatlan és Csév birtokokban, melyek ötlet megvétel czimén illették. Erre ki voltak küldve: zombori Vérthy Mihály, vagy Miklós, vagy János; Bikoly Péter, Vadachy Miklós, pathi Benesenich Mátyás, konkoli Bikly Péter.

132. 1503. Ulászló király országbirájának, Szent-Györgyi és Baziny Péter comesnek bizonyítványa szerint, bajnai Bóth András átengedte Lábatlant, Lábatlany László leányának: Katalinnak, férjezett Krassosevi Vakachin Péternének és Ursulának, Bether János özvegyének, valamint Majthényi Zsigmond fiának, Györgynek, kit Lábatlany László leányától, Borbálától nemzett, és Bájon Jánosnak, ki fia volt Miklósnak, ugyancsak Lábatlany László leányától, Veronától.

132. 1506. Lábatlany Katalin és Ursula, Majthényi György és Bájon János, bajnai Bóth Andrást eltiltották Lábatlan mezőváros (oppidum)-hoz tartozó birtokok eladásától, és Tamás esztergomi érsek és cardinálist, valamint Saarosyt és másokat, kik Lábatlanban laktak, végre magát a királyt is a vételtől a budai káptalan előtt.

132. 1795. 1507. Bajnai Bóth János és Ferencz, nemes Orcsia litteratus emberök által Ulászló királyt a kir. adomány adományozásától, nsgs. bajnai Bóth Andrást, Dalmatia, Croatia és Slavonia bánját, az

ő testvéröket az eladásától és Baranya vgyben. Siklós várának, Zalában Szent-Györgynek. Esztergom vármegyében Lábatlannak és Bajnának eltulajdonításától eltiltják, Szent-István vendéglátó zárdájának Albáról nevezett Keresztesek Conventje előtt. (Másolat.)

Ilyen jelenetek után, t. i. hogy még a százados jogok is felelevenítették és nehogy elaludjanak kir. adományok alkalmával az örökösök, ha másképp nem, legalább ellenmondás által léptek fel követeléseikkel, nem lehet csodálni, hogy a régi okmányok megőrzésére különös figyelem fordított. Így van levéltárunkban egy egész sereg oklevél 1702-ről a Nedeczkyek által feljegyezve, melyek Paxy, Bozor, Pataky-családokat illették, de mint-hogy elvesztek, s csak a leirt czimek őriztettek meg, haszonvehetetlenekké lettek, legfeljebb is azt bizonyítják, hogy hol birtak birtokokat. Ugyancsak így történt ezen czim alatt leírottakkal is: *Consignatio Litterarum familiae Bozor sub conservatione dñorum. Nedeczky existentium 1702.*

258.

16. §. Jató birtok. 1702.

1702. mart. 19. Nedeczky Sándor kapott levelet sógorától Elevenkuty Ferencztől, ki hugát birta feleségül, hogy unokaöccse, György, szerencsétlenül kimult a világból; azt ugyan nem írta meg, hogy mikép, de minthogy Tököly pártjához szegődött, nevezetesen még 1651. testvérével tett osztály szerint ő Lánczéron, Soprony vmgyben, volt birtokos és ide költözött, nem lehetetlen, hogy harczban esett el; nagy kort érthetett el, mert már apja, Nedeczky Mihály 1637. irt felőle gr. Eszterházy Miklós palatinusnak, de ez nem akart róla hallani, 1687. oct. 22. pedig ő irt Nedeczky Sándornak, hogy mint a palatinus titkára, nézzen kötelezvénye után a kamránál; ő maga is készül az Eszter-

2486.

1850.

734.

2051. házyakhoz, sőt már volt is Kis-Martonban. Később, nevezetesen 1702. már mint meghalt fordul elő, ki maga után egy hibás testalkatu leánykát hagyott és Elevenkuty szerette volna Nedeczky Sándor öcscsének, Mihálynak véleményét tudni utána fennmaradt, de elcsesélt atyai birtokra nézve. Levelét
2486. Kottesóról intézte Nedeczky Mihályhoz, ki ezután tudósította bátyját, Sándort. Ezen ügy még 1709. sem lett elintézve, mert Nedeczky Sándor ez időtájban Oroszországban lévén, Nedeczky Mihálynak írt Bittchéről Nedeczky Imre, hogy szükséges lenne
2247. Nedeczky György özvegye ellen tiltakozni, nehogy az örökség más kezekre kerüljön. Ezek szerint meglehet, hogy már Nedeczky György, Sándor nagybátyja Sopronyban az Eszterházyak előtt azon ügyben fáradozott, mely később azután Nedeczky Sándor kezei között peres kereset tárgya lett, — mert az Eszterházyak főleg Sopronyban voltak birtokosok.

788. Ugyanis ezen 1702. év decbr. 16-ról Spáczáról Elevenkuty Ferencz sógorával, Nedeczky Sándorral ezeket közölte:

„Ajánlom köteles szolgálatomat kgyldnek, mint jóakaró sohor uramnak! Ez jelenlévő Krisztus Urunknak megtestesülése napját úgy sok következendőkkel hogy érhesse, el is mulathassa kgyldm. kívánom maga kedves háza népével egyetemben. Nem kétlem, vette kgyld. az elmúlt napokban írott levelemet, kiben tudósítom kgyldt., hogy Dulay János (Gyulay) uram semmi requisitio nélkül ultronee magát offerálta, hogy kész volna Nehéz familiát illető egész leveleit kgyld. is velem közleni, az mely levelek nem csak Jatoj állapotról, hanem egynehány vármegyékben lévő jószágokról valók ilyen conditioval, hogy eő kglmek. is haszna lehessen az jövendő keresetből, vagyis in quantum praetensionis seu juris haberet contentáltatnék; a többi között mutatott egy rendbéli obligatort kglmd.

cőreg anyyának az anyyának obligatoriáját, ugyanint Nehéz Ilonának, akkoron Czelley István (ez hiba, mert Czelley György volt. l. a geneológiát.) özevegének, a melyben együtt fiával, Czelley Mártonnal Jatót elzalogosították nyolczszáz frtban. Zápolya Jánosnak, Erdély vajdájának, maga attyafiának, az ki még élteben cedálta Thuzó Györgynek (kinek successorai Eszterházy familia) olyan *conditio*val, hogy Zápolya János halála után Thurzó Györgytől, vagyis successoritul pénz nélkül visszaadattassék megint az attyafiaknak. Következett azután Eszterházi familia ellen *processus*, a helett Dulaj János (Gyulay) és István Eszterházi familiáról nyolczezer aranyban megalkutt volt, de ismét alkuvását *revocálta*, eddigh is ugy maradott, hanem hogy Kéméndy Mária ezer frtot vett fel. — Ezt is értésére adom *kgk.*, hogy Dobsa István uram megint bizonyos *somma* pénzt adott említett Kymendi Máriának, uj *contractust* csinált vele *ratione successionis*, *cessatis omnibus et cum Dntone*. *Vestra prioribus contractibus.*“

Nedeczky Sándor Jatóra Nehéz, egy igen régi család után tartott tehát jogot, mely vele az ide-mellékelt */. geneologia* szerint leszármazás utján volt rokonságban. Nedeczky Sándor megőrzött egy hártýára irt régi okmányt Mátyás királytól 1462. évből, mely szerint *ker. sz.* János után való szombaton Budán sárosfalvi Nehéz Péter a király udvari ajtónállója Forgách Péternek Katalin feleségével, és Prónai Benedek Anna feleségével és Zoffia Farkas Antal hajadon leányával magának a királynak személye előtt megjelenvén, Farkasd, Jatov, Király-Pethőfalva, Hetény és Venecze (Nyitra vgyben.), Korompa, Spácza és Sz.-Mihályfalva (Pozsony vármegyében) létező birtokok miatt, — ugyanott Básthe György Benedek fia által a király személye előtt ezen birtokba való bebocsátásától Nehéz Pétert eltiltotta, mire azután Nehéz Péter a király

867.

/. IX.

igazságára hivatkozott. Meghallgatván mindkét felet, Basthe György okleveleinek előmutatására utasított, melyeknél fogva véghezvitt eltiltását Nehéz Péter ellen kellett igazolnia. Basthe György harmadnapra megjelenvén, előmutatta kir. adományozó levelét, hanem statutio nélkül, mint erről Budán a Gubernator, 1458-ban Gergely pápa ünnepe előtti szerdán kelt jelentése tett bizonyosságot és pedig ilyen kijelentéssel, hogy tekintvén Nehéz Péternek, Korompay Györgynek és Basthe Benedek fiainak, Györgynek és Péternek hű szolgálatait, azon említett birtokokat, t. i. Farkasd és Jatov-t, melyeket valamikor Farkasd Antal, Miklós fia birt, de magvaszakadtával a Felségre hárult: Nehéz Péternek és Basthe Györgynek és Péternek adományoztattak, és ekkép mindkét félnek egyenlő joga lenne a birtokokhoz. De felkelvén Nehéz Péter, egy egészen más kir. adományozó levelet mutatott fel, mely szerint ő az említett birtokokban statuáltatott is, mely egykor magának a királynak megbízásából Budán pünkösöd előtt szombaton állittatott ki, és azt tartalmazta, hogy Nehéz Péternek tekintvén hű szolgálatait, Farkasd, Jatov, Spácza, Korompa, a mely birtokokat Farkasdi Farkasd György és Antal, nemkülönben Török György, Miklós fia, birtak, de a királyra háromlottak, Nehéz Péternek és és testvéreinek, sárosfalvi Nehéz Györgynek és Istvánnak és utódaiknak adományoztatott örök időkre. Ezek után végtére is Nehéz Péter maradt említett birtokokban azon oknál fogva, mert az előbbi adományozást a statutióval nem lehetett igazolni, míg az utóbbi adományozás statutióval lőn befejezve. Sőt el lett rendelve, hogy sárosfalvi Nehéz Péter édes testvéreivel, Györggyel és Istvánnal statuáltassanak és Szent-Györgyi György, vagy Tucz Mihály, vagy Thorday Miklós, ezek nem létében a királyi ember által említett Farkasd, Jatov, Király-Pethőfalva, Heteriny, Venicze, Korompa, Spácza és

Szent-Mihályfalva birtokokba bevezetessenek. Kelt Budán, említett kitüzött 1462. év 10-dik napján. 2461. 1025.

Sokkal később, 1629. év sz. Márton ünnepén, Bozor Zsigmond, kinek felesége Baranyay Julianna volt; megjelent gr. Eszterházy Miklós palatinus előtt a végett, hogy Sz.-Benedek convent által adatná ki a Jatovra vonatkozó okmányokat. Mint-hogy Bozor Zsigmond őse volt Nedeczky Sándornak, mert édes apjának, Nedeczky Istvánnak ipa volt, t. i. Nedeczky István feleségül vette Bozor Zsigmond leányát, Bozor Ilonát, tehát Nedeczky Sándor anyját, már egészen és világosan érthető, mely leszármazás útján kereste Jatov-t. A geneologia szerint Bozor Zsigmond Mihálynak, ez Ferencznek Kis-Apponyi Márhától volt fia, ez pedig leánya volt Kis-Apponyi Mátyásnak, ez Pálnak Nehéz Ilonától, Nehéz György leányától, kire fennemlített, és Mátyás király által adományozott terjedelmes birtokok azért szállottak, mert meghalálózván Nehéz Péter és István örökösök nélkül, György testvér lépett a birtokokba. Nedeczky Sándor tehát hatodik izben lévén rokon Nehéz Györggyel, ezen vér-szerinti rokonság szerint tartott jogot Jatovra és a hozzátartozó birtokokra Nyitra és Pozsony vármegyékben. Azon oklevél, melyet Bozor Zsigmond a palatinus által Sz.-Benedek conventtól kiadatni kívánt, ezeket tartalmazza magában. Czelley Márton, ki fia volt Györgynek, Nehéz Ilona második férjének és Potentiana Kéméndy Lajos felesége, ki édes testvére volt Nehéz Ilonának, Nehéz György leányának, megjelenvén a szt.-benedeki convent előtt és magukra vállalván a megnevezett terheket azon oknál fogva, mert Zápolya György, Szepesnek örökös ura, Potentiánát, neki sógorát nagy szükségben segítette, védelmezte és azoktól, kik véle vetélkedtek, sok zavarból és bajból megmentette, örök időkre átadta neki és édes testvéreinek, Zápolya János grófnak, Erdély Vojvodájának Jatov-t 1877.

oly feltétel alatt, hogy nyolczszáz magyar aranyforintot (*justi ponderis*) fizessen, mit mindazonáltal már a felvalló felvett, miért azután örökösei is birhassák minden hozzátartozókkal örök időkre.

67. és 1877. 1524. év Péter és Pál ünnepén.

Ezen felvallás szerint az eladók között nem fordult elő Nehéz György leányának Ilonának első férje Kis-Apponyi Pál, sem ennek örökösei, holott Nedeczky Sándor ezen leszármazás útján tartott jogot Jatovra, ő tehát Aponyi-örökség útján méltán megtámadhatta ezen felvallást, annál is inkább, mert nálok nélkül ruháztattak át ezen birtokok Zápolyák által Thurzó családra, és pedig oly végrendelet szerint, hogyha valaki a Nehéz-család örökösei közül a birtokot visszaváltaná, ez tartozik a nyolczszáz forintot felvenni, a birtokot pedig az ezeket illető oklevelekkel együtt visszabocsátani. A Thurzó-család örökösök nélkül halván ki, a fiscus tette kezét a birtokokra; míg végre 205.000 frt lefizetése mellett a király ezen említett birtokokat a Sempthi uradalommal gr. Eszterházy Miklósnak inscribálta, három év után pedig neki adományozta, minek statutió alkalmával Nehéz Györgytől (*Potentianától*) származott Kéméndy Zsigmond minden vérszerinti rokonok nevében, nemkülönben Kéméndy István és László, Viszocsányi Mihály és István is ellenmondtak 1642. évben. — Nedeczky Sándor ekkor még nem élt, de joga fenn lévén tartva, méltán kereshette akkor, midőn utóbb sógora Elevenkuty Ferencz 1702. az oklevelek felől őt leveleiben tudósította, sőt „*ex libris regiis*“, ezen donatiónak kivonatát vele közölte, azután hátára azt írta, hogy Szempthei dominiumról való statutoriát a káptalanban felkerestette volna, hanem minthogy erről az expeditiót „*in libris regiis*“ olvasta, annak keresésében ne fáradozzék; bár csak azokat vihetné véghez, a melyekről írt (t. i. Jatovról) és a Spáczay Györgynél való processust, vagy Viszocsány—Esz-

1736.

terházyak ellen való processusát is cum explicitis punctis accordae kezéhez keríthetné és vagy föl-hozná magával, vagy átküldené hozzám. Azon donatió, amelynek kivonatát megküldötte, és amely szerint az Eszterházyak Szempthe várához tartozó Zered, Szempsts, Cseklész, Kiskürt, Jatómező, más-kép Pöstyén Jató és Jatófenék birtokokat II. Fer-dinándtól kapták, szól 1639. máj. 7. Bécs. (Má-solat.) Tehát ezek értelmében Nedeczky Sándor csakugyan kereste Jatót; talán azon oknál fogva is, melyet hátára írt ezen másolatnak, t. i.: hogy abban semmi királyi jog nem foglaltatik, és ismét: hogy semmi defectus seminis, vagy nótáról említés nem tétetik.

253. 1575.

1702. évben ismét írt Elevenkuty Ferencz Nedeczky Sándornak, hogy Gyulay János nem akarta kiadni Jatót illető okleveleket; azt sem akarta tudni, hogy Nehéz familia rokonságban volt a Bozorokkal, pedig mint írta, nemcsak Czelley volt férje, hanem Kis-Apponyi Pál is, kivel Nedeczky Sándor és Homoky János is rokonságban volt.

781.

1703. jan. 14. így írt Nedeczky Sándor egy levelében: „Én az jatói dologban nem nyughatván absolute, megakarom mozdíttani Isten és patronu-saim segedelmével.“ Sőt 1705. jul. 15. Budáról azt írta: hogy Nehéz Potentiána örököseit (Gyulayakat) akarván az oklevelek előmutatására kényszeríteni, parancsolatot akart kieszközölni és ezt fel is tette s közölte Ilunyady Lászlóval, jó barátjával, ki titkár volt a Cancelláriánál és Okolicsányi Pállal avégett, hogy igazítsák ki conceptusát. — Írt sógorának Elevenkutynak is, hogy disponálja az illetőket, mert ő Jathóra és ennek successoraira megpróbál-kozik a Kéméndy familiával, és kész sokat adni, ha megkötheti a szerződést. — Utasította is sógo-rát, hogy titkon vegye ki a donatiót, mely 1642. expedíaltatott és szól 1703. jan. 19.

1737.

2059.

2036.

Hogy azon Nehéz-család milyen birtokos lehe-

1736. sz. tett, bizonyítja az is, hogy egy 1514. Szent Péter és Pál napján kelt s a nyitrai káptalan előtt tett felvállás szerint említett birtokokon kívül Bohunicz és Sárosfalvát is birták Pozsonymegyében; ugyanis ebből kitűnik, hogy Apponyi Pálnak és Nehéz Ilonának (György leánya) fia Apponyi Mátyás, magára vállalván fiának Ferencznek és leányának Márthának terheit, Ruskay Márkot osztályos testvérévé fogadta azon oknál fogva, mert hozzá minden balsorsban hű volt és említett birtokokat neki átadta, valamint hatalmat is adott neki bármely bíró előtt azok felett rendelkezni.

Fennemlítve volt, hogy Gyulay-család megtagadta azon oklevelek kiadását, melyekre Nedeczky Sándornak szüksége volt, sőt megtagadta azon összeköttetést, mely a Nehéz-családdal közös volt. Ezen oknál fogva, de különösen azért is, mert Nedeczky Sándornak legtöbb baja egész életében Gyulay Ferenczczel volt, ki azután özvegyét Huszár Ilonát feleségül vevén, utána birtokokat is impetrált a királytól, a Nedeczkyekre érdekes tudni azon leszármazást, mely e két családot összekötötte. Ugy a Nedeczkyek, mint a Gyulayak Nehéz Györgyben mint törzsben egyesültek, mint ez a mellékelt geneológiából kitűnik. Gyulay Ferencz Huszár Ilonának halála után báró, később gróf s főispán lett, és másodszor is házasodott, elvévén gr. Kisfalusy Borbálát; ennek leszármazását is érdekes tehát tudni.

17. §. Gr. Gyulay Ferencz és felesége gr. Falusi Borbála leszármazása. 1702. év.

IX. és X.

Gr. Falusi Borbála leszármazásáról ezeket táltam egy régi, már szakadozott okmányon év nélkül feljegyezve:

Sárkány Miklós felesége Darabos Katharina volt, ezektől származtak: István, János, Erzsébet

és Judith. István elvett Ocskay asszonyt; ez deficiált; ennek jutott volt a szarvai jószág.

János az első feleségét megölette Bottyányiért, azután elvett egy német káplárnét, kinek anyja a császárné udvarában kedves lévén, annak cooperatioja által végtére a rabságból kiszabadult és generalisságra ment; ez Rohonc táján a Bosoki kastélt jószágostól birta, ugy Györött Curiája is volt, és a kesztheli jószágot is e birta; ez is absque successore deficiált.

Erzsébetet elvette Illésházy Ferencz, ennek fia volt Mikós, és annak fia Jósef, és leánya Anna-Maria, most gróf Erdődy Lászlóné, ezen Sárkány Erzsébetnek jutott az Érdi jószág.

Judithot elvette Kis-Faludy János, kitől származtak Kata, Maria, leányai, és fia Ferencz. Maria és Ferencz magtalanul haltak meg; Katának négy leánya lett Szegedy Bálinttól: Shvaricsné, Majthényné, Billardné, és Kerekesné; meghalván Kisfaludy János, vette el az felül irt Sárkány Jutkát másodszor Falusi Miklós, attól származott Krisztina leánya, kit Patacsics Mátyás vett el és László fia az, ki elvette Szécsényi Juliannát, és ezen Juliannától származott Borbála, kit Horváth-országi gróf Pető vett el elsőben, azután pedig mostanság B. Gyulay Ferencz vette el.

(Ezek után van írva:)

Majores horum (= őseik) Pető Sárkány, Baracska Jós, Darabos.

Bona vero = birtokaik:

Érdek t: i: Érd-Szászhalom, Tárnok, és Diósd, másképp Diós, Fehér vármegyében, Keszthelyi birtokok Zalában vagy Veszprémében. Szarvai birtokok Posonyban. Borsoki birtokok Sopron vármegyében. Téténi birtokok: Berenye, Barátfalva, Gálos, Pusztaszomorja.

(Utó irat:)

Egyezsége: Kisfaludy Katalinnak, Szegedy Bálint feleségének és Bezerédy Máriának, Herczeg Eszterházy Pállal a Tétényi birtokokra nézve.

Gróf Gyulay Ferencz leszármazását nem volt ily könnyű leírni, és pedig azért, mert azon Gyulay Ferencz, ki először és pedig fiatalabb korában elvette Nedeczky Sándor özvegyét Huszár Ilonát, ezen korban nem volt sem báró sem gróf, hanem csak kir. tanácsos és komáromi alispán; meghalván első felesége és elvévén gr. Kisfalusi Borbálát, lett báró, végre mint ungi főispán gróf, meghalt 1740. fiát Ferenczet hagyván maga után. Ezen gróf Gyulay Ferencznek testvéreiről maradt egy 1703-ról n. p. alatt s Leopold által kiadott okmány, mely leírván a Nedeczkyeknek az Aponyiaktól, nevezetesen Aponyi Márthától és Bozoroktól való leszármazásukat, a Gyulayakat így írja le: András és János, születtek nemes (nem gróf) Gyulay Istvántól és nemes Kéméndy Máriától, néhai László leányától, kik leszármaztak Nehéz Potentiánától, úgy mint a geneologia már előadta t. i. Nehéz Györgynek volt két leánya Potentiana és Ilona. Potentiana férje Kéméndy Lajos volt, ennek fiai Péter, György, Ursula, Pétertől született László, ennek leánya volt Mária, ennek férje Gyulay István, kitől születtek András és János, hogy pedig ezen Jánosnak édes testvére volt a Ferencz, onnan tűnik ki, mert 1702. Elevenkuty Ferencz irt Nedeczky Sándornak, hogy Gyulay János magát ajánlotta volna a Nehéz családot illető okmányok kiadására. Midőn azután Nedeczky Sándor Jathó birtok miatt pert indított, 1703. már azt írta, hogy Gyulay János semmit sem akar tudni az okmányokról és a leszármazásról, t. i. hogy a Nedeczkyek Nehéz Ilona, Potentiána testvére után joggal támadhatják meg Jathó birtok miatt. — 1716. jan. 24. pedig, midőn azon tartozását, melylyel Zékánynál még

hátra maradt, kielégítette, és pedig úgy hogy Zékány Annának Ugocsán fizette le, ezen kifizetést Gyulay Ferencznek testvérbátyja (így) János nyugtatta; később pedig Komáromban 1717. Gyulay Ferencz reá irta, hogy ezen „cessio excontextálva van“ tehát Ferencznek János testvérbátyja volt. Ezt megalapítván gr. Gyulay Ferencz anyai leszármazása, és ez által a Nedeczkyekkel összeköttetése is megalapítható. L. ./. IX. X. geneolog.

./. IX. X.

Érőltve volt az is, hogy gr. Eszterházy-család nyerte kir. adományban Jatov-t, melyet Nedeczky Sándor örökösödés jogán keresett; anélkül, hogy azon evvel összekötött terjedelmes birtokokra kiterjesztette volna keresetét, okot abban lelt, mert Jatovban sem jus regium, sem defectus seminis nem volt. Ez ismét annak felderítésére adott alkalmat, hogy mi indíthatta Nedeczky Sándort olyan keresetre, mely az Eszterházyak ellen volt intézve. Én ennek okát abban találtam, hogy Nedeczky Sándor 1705-ben már Rákóczy pártjához szegődött; mindamellett tehát, hogy az Eszterházy palatinus udvarában nyert alkalmazást, ekkor magát már függetlenítette és jogainak érvényesítést szerezni iparkodott. Alkalmat nyújt ez arra is, hogy felderítsem, milyen összeköttetésnél fogva tartott rokonságot Eszterházy családdal.

Levéltárunk két geneológiát őrzött meg e tekintetben; itt közlöm mindakettőt ./. .//. Minthogy ezek megegyeznek anélkül, hogy egymásból irattak volna le: mert az egyik egy különböző „Pyber“ levéltárából eredt, kénytelen vagyok mint hiteleseket elfogadni; annál is inkább, mert van ezenkívül levéltárunkban egy pecsét alatt megőrzött oklevél, melyet Nedeczky Sándor Oroszországból hazajövele után Esztergom vármegye közgyűlésén azért hirdettetett ki, hogy elismertessék „pallós-joga“ mint olyannak, ki be tudta bizonyítani Földes családtól való leszármazását, mely Földes családnak

./. .//.
XI. XII.

1822. sz.

nevezetesen Földes Jánosnak fiától Mártontól származtak az Eszterházyak, t. i.: ennek leányát Sófiát elvette Illésházy Tamás, ennek leányát ismét Sófiát Eszterházy Ferencz, kinek fia volt Miklós palatinus, ezé pedig Pál.

18. §. A Rákóczy-család ellen folytatott per. 1694.

2059. Nedeczky Sándornak szövetkezett társaival harmadik nevezetes pere Rákóczy-család ellen volt intézve. Hogy az olvasó áttekinthesse, milyen vérszerinti összeköttetésnél fogva kereskedtek a rokonok, ide mellékelem a Zeleméry Kamarás János geneológiáját, mely feltünteti a leszármazó rokonokat. Kiadta a szepesi káptalan. 1665. n. p. alatt.

242 ./. XIII.

A kereset 1634. márcz. 12-én vette kezdetét, amely napról Hostinából Zeleméry Katalin ilyen levelet intézett Rákóczy György, Erdély fejedelméhez :

Alázatos szolgálathomoth és Ini imádsaghomot ajánlom Fölsségednek. Az Ur In sok esztendeigh való io egésséggel szerencsés boldogh hoszu étlettel Asszoniommal Őcsémmel és Fölsséged szép gyermekeivel egietemben Algia és látogassa meg Fölsségedet etc.

Nem ok nélkül kölleték Fölsségedett bizonios dolgaimban megtalálnom. Emlékezhetik iol Fölsséged az mi réghi eleink, az kiktül In akaratiabol teryedékünk lött, melyben böcsületes és emlékezető Fejedelmek és Császárok voltanak, kiknek üdüvel maradéki, mi némelliek, mire jutottunk, melliet ugyancsak békességes csendességhel köll szenvednünk, az mint az Ur In bennünk szeretett, de mivel hoji az Úr In az ő nagy jó voltabul, réghi ió emlékezető nemzetünket ezzel látogatta meg az mi üdünkben hogy Fölsségedet is az Ur In illi meltossághra felemelte, kiben hogi az Ur In Föl-

ségedett meg tartván szerencséltesse dolgaiban és minekünk is szeghin Attiafiainak előmenetelünkre io akarattiat niuythassa, en is illi bizodalommal járultam Fölsségedhez irássom által ugimint Fölsséged szerelmes giermekinek igaz vére, hogi én hozzám is mostani eöreggh emberi állapotomban mutatna Fölsséged Atiafi ió indulattiát és szeretetit hasonlóképen gyermekimhez. Mivel hogi a mi réghi ió emlekezető és nagy rendü nemzetünknek maradott szép jovai némely heliekben idegenektül birattatik úgi mint az Palologh familia, és Jakssitth Marknak, Föllaki, Nagy-Laki, Korod, Vári, Patrlaghi, Fadrlaghi és az Czomorkán nevő Várok és azokhoz tartozandó jószágokh, faluk, mely Familiának rövid Geneologiát is jedzékben küldöttem Fölsségednek, meliből eszében veheti Fölsséged kik voltak a mi eleink is, annak maradott jószágirül tessék köniörgő emlékezetet Fölsségednél, noha az most nagy részről a Töröktul birattatik, de mindazonáltal megnevezett jószággh Magiaraktul is birattatik, hogy mi tölünk is, igaz vérektül telliességgel el ne idegenittetnék. Kérem alázatosan mégis Fölsségedet mutassa enni io akarattiat, mind az közönséges jóért, az meliekre nézve, az Ur In Fölsségedet erre az méltóssághra emelte, s mind pedigh az igaz Attiafi szeretetért hogi az megnevezett jószágghnak gondviseléssét vönné fel magára Fölsséged alkalmatossággal, midőn az Ur In Fölsségedet töb s nagi gondjai között könniebétené hogi az a Jósággh adatnék mi kezünkhez ugi mint Véreknek; elégednének meg azok a jámborok kik azoknak jovait vötték ez udü alat. Szeghén Báthori Zsigmond akkorbéli Fejedelem az szeghin üdvözült Batiamnak Zeleméry Istvánnak megigérte vala, hogy kezünkhez adgia azon jószágot, ha kéreztés alatt el nem vesz vala az Feiedelem mellett, eze n jószágghot az ki minket illessen illien formán találhatni föl, hogi most is Zeleméri résznek hiják, az

az mi részünket az kit az mi eleink birt, ezen jószágok pedig soha nem voltak ssem eladva, ssem elkölve, mert szükség sem mutatta nekik. Azért ha az Fölsséged is Attiafi indulattia által ez dologhban az Ur In mozdithat bennünket és véghét adna érnünk, Fölsségednek és Asszoniomnak öcsémnek és Fölsséged szép gyermekeinek valloam hasonfelét, valamit Fölsséged megszerezhet benne és engemet igazan abban concernálna: kire ugian fölötteb is kérem Fölsségedett, ne legien feledékséghben ez dologh alkalmatossággal, kiért hogi az Úr In Fölsségedett sok jókkal megálgia, életét hoszabitsa és maradékiát nagira terjesze, szivből kívánom. Fölsségedtül kedves választ várván, Tartsa In Fölsségedett és éltesse sok esztendeigh kedves ió egésséghben. Datum in Hosstina, die 12. men. mart. Ao 1634. Fölsségednek jó szivvel szolgáló Attiafia: Zeleméri Kata.

Ide csatolok ezen végrendeletben felemlített családoknak megfelelő és igen terjedelmes geneológiát is, melyet Baranyay Gáspár komárommegyei nagybirtokos szivességéből kaptam meg. Ebből kiolvasható nemcsak a Zeleméry-család, tehát Katalin leszármazása, hanem a Baranyayaké is, kik szintén rokonságban voltak a Rákócziakkal és ő általuk ezekkel a Nedeczkyek is. Lásd a ./. XIV. geneol.

Zeleméry Katalin nem lehetett igen gazdag asszony. Ugyanis Zeleméry Katalin birt Nimniczén is Trencsény vármegyében, mint ezt egy 1636. Mart. 5. Szedlicznán kelt szerződés bizonyítja. Ezen Nimniczén egy Boghirok nevű házat, melyet Rákóczy György erdélyi fejedelem és felesége Lórántffy Susanna neki átszolgáltattak most Bozor Zsigmondnak és mindkét ágon lévő maradékinak 150 arany frtért eladta olyan feltétel alatt, hogy felépíthesse és 20 esztendő múlva Baranyay Juliannától, ki ennek felesége volt és gyermekeitől visszaválthassa. Kiadta három pecsét alatt második férje Szent-

Lászlóy Gábor és Zeleméry Katalin. — Ezt azért emlitem, mert Bozorok után birtak Trencsényben a Nedeczkyek is nevezetesen Ledniczén, mely híres vár Dobó Ferencz kezére, ezután pedig Rákóczy birtokába került. Hogy a Nedeczkyek birtak Ledniczén kitűnik már abból is, a melyek „Nedeczky István“ czikk alatt fennebb megemlítették; különösen pedig hogy Bozor Ilona Nedeczky Sándor anyja 1680. jun. 18. gyermekei tekintetéből is „Led-

365.

niczre“ kiegyezett Baranyay Gáspárral, ki testvér volt Baranyay Juliannával, Bozor Zsigmond feleségével, kitől született azután Bozor Ilona, Nedeczky Sándor anyja és így mind a Baranyayak, mind a Nedeczkyek mint rokonok és Zeleméry Katalin utódai és leszármazottjai méltán perlekedhettek a Rákóczy birtokokért, kikkel a Zeleméryekkel jöttek rokonságba.

Ugyanezen fennemlített 1636. évben csinált Zeleméry Katalin végrendeletet is, melynek másolatát megőrizte levéltárunk, azért is közlendőnek véltem, ebből sem tűnik ki, hogy nagy gazdagságnak örvendett volna: — 1. Jószágomnak birását holtig megtartsák, tehát az én édes uram holta után egy pénz nélkül az én maradékimra, és ő utánok atyámfiaira szálljon. Másodszor: Az minemű pénzt ugymint tizenhatezer tallért az én öcsém az nemzetes és Ngos Lorántffy Susanna asszony, az mostani erdélyi Fejedelem Rákóczy György ur ő Nga szerelmes házastársa adott Forgács Péter és László Urk öcseimnek és énnekem azon tizenhatezer tallérból az én részemre, a mi jutott abból is az édes fiamat és leányomat contentálván részenként kinek-kinek kiadtam és magamról a mi maradott, saját tulajdon magam részemre tudniillik kilencszáz és harmincznyolcz tallér valami jószágot ezen pénzen szörzöttem ugymint: Szedlicznay házát Kovacsovszka vocata, a kiben most az édes urammal lakom, mivel ebben

448.

szabad dispositióm vagyon sőt még azföllum megirt ur bátyámnál maradott és reám szállott jószágban is azon a józágon kívül és Szedlicznay házát, minden zálogos földivel, majorsággommal, ezüst müvemmel és akar minémü névvel nevezett ingó marhámmal, és javaimmal, mindeneket hagyok örökben az én már megnevezett szerelmes Urk Szent-László Gábornak és úgy birja s ebből úgy disponáljon szabad dispositio szerint, mint tulajdon örökében és valakinek akarja hadni, legálni, és eladni, legyen az maga akarattja szerint, mert ezen józágom, marhámmal és semminemü javaim nem östől, sem az én előbbi szegény Istenben boldogult elnyugodott uramról, hanem szegény ur bátyám Dobó Ferencz urtól ő Ngtól, az ő Nga kegyelmes dispositiójából maradt reám, kinek disponálásában is szabad vagyok. Valaki azért ezen testamentalis dispositiót fölbontani és ebben szerelmes uramat Szent-László Gábort infestálni, bántani, és háborgatni akarná Istennek elszenvedhetetlen haragos ostora szálljon reája, sőt még maradékira is, és soha se magát, se maradékot élete folyásában semminemü majorságában szerencsésé és hosszú életüé ne tegye. Amen. — Rá írva: Par Dispositionis Testamentoriae Dominae Catharinae Zeleméry, Dni. olim Gabrielis Szent László conthoralis in Anno 1636.

448. Zeleméry Katalin végrendelete után 4 évre meghalálozván, fenn leírt kérelmének teljesedését meg nem érthette. 1640. Novr. 20. halt meg. — Ugyanis második férje Szent-László Gábor Bozor Zsigmondnak, az ő unokája Baranyay Julianna férjének így írt: Engedte volna az Ur In, hogy kgydt más és örvendetesebb dologból találhattam volna meg; de úgy kely lenni mindeneknek, valamint az Ur In eő szent Felségének szent akarattja és bölcs rendelete tarttya. Az én szerelmes atyámfát Zeleméry Katta asszonyt ez elmúlt november havának huszadik napján délest kiét orakorban

szép csendes halál által ez világból kiszólitotta, és az örök boldogságnak elvételével magához vette, nekem nyomorult beteges állapotban 3 szerelmes és becsületes maradékinak koporsonkig való keserűséget hagyván. Mely szerelmes atyámfiának hideg teteme minél egyebet az tisztességes eltakarításnál nem kíván, rendelttem az megirt szerelmes atyámfia gyermekinek és maradékinak tetkezéséből becsületes temetésnek napját az jövődő januarius havának hatodik napján, az Nagy-Ugróczi templomban, mely Barsvármegyében vagyon. Hiét orakor legyen jelen ugyanott Nagy-Ugróczon Bossányi Mihály* (Zeleméry Kata első férje Bossányi János Mihály testvére volt) uram házánál, hogy a kgyd jelenlétével annival becsületesebben kísértethessék el szerelmes atyámfiának teste az ő nyugodalmának helire. Mellet ha én az én beteges állapotom miat meg nem szolgálhatok Istentől várja kegyd érdemét, s az megirt szerelmes atyámfiának becsületes maradékitúl, eörvendetesebb szolgálattyyokkal

* Jegyzet. A Bossányiak Nagy-Ugróczon laktak és bírtak később 1703-ban is, mert ezen év márcz. 20-ról Nagy-Ugróczon hátramaradt egy végrendelet másolat, mely szerint Bossányi János feleségének b. Révay Erzsébetnek, fiainak, Gáspárnak és Miklósnak, 1. anyainak Judithnak és Teréznek hagyta vagyonát, mert ezt nem feleségével szerezte, kivévén a nagy-ugróczy kastélyt, mely feleségének pénzével is lett kiváltva. A „Bossányi-okmányok“ kezelés végett Hunyady Andrást és Csuti Gáspárt, végrehajtókul pedig Pyber László cz. püspököt és Kovacsoczy Mihályt kérte kiküldetni. Ezen Bossányi Jánosnak apja is János volt, ennek apja ismét János volt Zeleméry Kata I. férje és Bossányi Mihálylyal testvér, mert 1656. ugyancsak Nagy-Ugróczon Hunyady András barsi alispán előtt osztottak fiai János és István, azon János, ki végrendeletet tett és kinek ősi házánál volt Zeleméry Kata temetése. Figyelmet érdemel ezen végrendeletben, hogy árváinak tutorául Barsvármegyét rendelte a főispánnal. Felhívta ezeken kívül Mocsáry Balást, említett Hunyady Andrást az alispánt és Lászlót a cancellaria titoknokát, hogy ügyeljenek fel az árvák jogaira.

1566. sz.

1567. sz.

való megérdemlést. Választ várván kegytül. Tarcsa meg In kegydt sokáigh jó egységben. Datum in Szedliczne 16 Decbr. 1640. Gen. Dn. Vrae Servitor és Pater: Gabriel Szent-László. Kivül Sigismundo Bozor de Spácza Dno et filio observantissimo.

1665. már kiütött a vizsály a leszármazottak között. Nedeczky Sándor ekkor még kis gyermek lévén, ebben részt nem vett. Ugyanis régiebb időkben Zeleméry Kamarás János feleségül vette ruskai Dobó Annát, kinek testvérei István és Dominicus voltak. István fia Ferencz igen gazdag aquisitor volt, ki Telekessy Mihály után szerezte birtokait, mert ez 1600. évben kivégeztetvén, és per notam infidelitatis minden birtokait elvesztvén, 1602-ben Dobó Ferencz kapta kir. adományban akkor 3000 frt., most három milliót érő birtokait. Dobó Ferencz a „ledniczi“ uradalom birtokosa lett, melyet a fiscustól 104 ezer frton vett meg; az övé lett Sztrezenicz, Rovna, Hostina, Nagy-Breznicze. Készpénze maradt 400 ezer frton felül. Dobó Ferencz barsi főispán volt 1600. évben. — A Telekessyket úgy látszik különös szerencsétlenség üldözte, mert Telekessy István ismét 1710. Rákóczy mozgalmak alatt mint egri püspök a primás által püspökségétől fosztatott meg; de ismét visszahelyeztetvén mint 82. éves öreg meghalt. — Említett Zeleméry Kamarás Ferencz végrendeletet alkotván, mindenét nagy nénjének Dobó Annának hagyta, minthogy pedig Zeleméry Kamarás Jánostól és Dobó Annától született László és Miklós figyermekeiknek leszármazottjaik voltak, a Lászlótól leszármazottak protestáltak Miklós leszármazottjainak jogtalan birtoklásaik ellen, és ez által számos évre elvetették a vizsály magvait. László leszármazottja volt többek között Nedeczky Sándor is, Miklósé pedig II. Rákóczy Ferencz, innét jött létre azon rokonság is, mely volt a Rákóczyak és Nedeczkyek között, nevezetesen Rákóczy Ferencz és

208. 233.

Századok
1890. 7. füzet
553. lap. foly-
tatás 10. füz.
800. l.

1127.

Schmidt.
Eppi. Agr.
tom. III. 351.
352. 357. II.

Nedeczky Sándor hatod izben voltak vérszerinti rokonok.

1665. sz. Katalin napján Bársony János a personalis prothonotarius, kinek felesége Bozor Katalin volt, testvér Nedeczky Sándor édes anyjával Bozor Ilonával, a maga és leánya Bársony Ilona Rosália nevében a szepesi káptalan előtt, minden Zeleméry nevében, különösen Katalin néhai Bos-sányi Jánosnénak és ennek testvére Annának gróf Forgách Andrásnénak leszármazottjai nevében ellen mondott azon oknál fogva, mert I. Rákóczy Ferencz azon birtokokra, a melyek Dobó Ferencz után mindkét ágra egyenlően és jogosan kiterjedtek, édes anyjával Báthory Sófiával, Rákóczy György feleségével, a királytól új kir. adományt kaptak és Zeleméry Anna és Katalin részökről Lórántffy, Susannával barátságos egyesség útján kötött, de azután megsértett. és ezen oknál fogva jogszerűen visszaháramlott birtokokra kiterjedt szerződésnél fogva ugyanazon I. Rákóczy Ferencz által jogtalanul birtokoltattak. Nehogy tehát hallgatag beegyezni látszanak említett Bársony János a personalis prothonotarius, nyolcz-kilencz vármegyében szétszórt birtokoktól, nevezetesen Zemplénben Sárospatak Castrum, Barsban Léva, Trencsényben Lednicze, Ungban Szerednye, valamint az Ugróczi és Dobó-Ruscai és sok más ugyan ezen Castrumhoz tartozó birtokok birásától Zeleméry Katalin és Anna leszármazottjai nevében is I. Rákóczy Ferenczet és Báthory Sófiát eltiltotta. — (pecsét alatt) Lásd a Rákóczy geneológiát, mely ugy Zelemér László mint Miklós utódainak nevezetesen Lórántffy-Rákóczy leszármazásait feltünteti. %.

242.

242.

%. XIII.

Ide iktatom még azt is, mit erre vonatkozólag levéltárunkban feljegyezve találtam. 1619. Marczibányi György volt a ledniczi vár főporkolábja, Tornaljai Pál pedig vice-porkolábja; ezek megesküdtek Puchó várában, mely szinte Dobó Feren-

352.

czet illette, hogy Lednicz várát Lórántffy Susanának Rákóczy György feleségének megtartják, — valamint arra is, hogy ezután gymesi gróf Forgách Pétert, és Lászlót, azután Zeleméry Kata asszonyt, Bossányi Mihályt, és Jánost, Bossányi Ilonát és maradékait fogja illetni. Minthogy pedig Nedeczky Sándor Bossányi Ilonának harmadízben volt leszármazottja, ez által felvilágosittatunk, miért szövetkezett Nedeczky Sándor sok rokon társaival a perlekedésben ; mint fog következni.

235. sz.

1694. aug. 20. már számos rokon, nevezetesen : Ujfalusy Sándor, Dubniczky István, Karner Dániel, Madocsányi Iona mint természetes curatrixa leányának Forgách Anna — Máriának, Bossányi László, Gosztonyi Pál, Gosztonyi István, Baranyai Gáspár, Gosztonyi András, Andreánszky Zsigmond, mint Majthényi Magdolna plenipotentiariusa, Gosztonyi Miklós, Bossányi Ferencz, Trencsényben szövetkeztek és megegyeztek, hogy a Mltgos Rákóczy ház ellen a pert folytatni fogják, és Szirmay István ítélőmester előtt következőkben kötötték le egymás iránt magokat : 1. hogy a költségeket közösen viselik és ezek alól magokat semmi szín alatt ki nem vonják. 2. Becsületes atyafiaik közül felhatalmazzák Dubniczky Istvánt, Baranyay Gáspárt, Gosztonyi Andrást és Nedeczky Sándort, hogy nevezett házzal akár judicialiter, akár compositionaliter végezzenek, letévén négyezer thallérig oblációkat a netalán felmerülendő költségekre is kötelezvéen magokat. 3. A plenipotentiariusoknak fáradozásaik fedezésére 1200 frt fizettek le; ezen kívül egy ezer forintot ígértek azon esetre, ha előmenetelt fognak tanusítani ügyeikben. A per végével összejönnek és a költségeket mind ki elégítik.

1587. sz.

1695. évben I. Leopold királytól már egy mandatumot eszközöltek ki, mely szerint a már említett Szirmay István prothonotarius lett kiküldve, ki azután öregebb Rákóczy György és fe-

lesége Lorántffy Susanna, ennek fia ifj. Rákóczy György és felesége Báthory Sofia által a Zeleméryekkel kötött szerződésben, mely Lorántffy-Rákóczyak által megsértetett, később ifj. II. Rákóczy Ferenczre és ennek testvérére Julianna-Borbálára gróf aspermonti, Goberti Ferdinánd feleségére háromlott terheket is képez, oly kiegyezést hozott létre, hogy az exponensek Lednicze várához tartozó és akkor már gróf Zichy István és felesége kezén lévő birtokokat kapják vissza; és minthogy a felperesek nélkül a birtokokat elzálogosítani nem lett volna szabad, a szerződés szerint a birtokokon fekvő terhek lefizetése mellett, bizonyos határidőt kitűzve, azokat visszaadassa.

Ezen mandatum után már érthető Zichy Istvánnak Vedrédről 1695. 30. Mart. Nedeczky Sándorhoz Komáromba intézett ezen levele: *Servitiorum suorum humanissima oblatione praemissa.* Szintén hogy Bécsből it való házom látogatására fordulnék, vevém a kgyd régen irtt kedves levelét, kiből értém, hogy a sz. ünnepek után szándékoznék a Mlsgos Rákóczy ház látogatására menni, s mivel Becsj hosszas lakásom miat sehult tebbé nem lehettem kgydel, akartam ez levelem által nagy böcsülettel requirálnom kgydt mutatna anni ió akarattiát hozzám, s vagy ide Vedrédre vagy Györött, az hol pro 12 kívánok lenni, ne neheztelne szembe lenni vélem, s azon tudot dolgokrul végeznünk el menetel előtt; elhitethetné kgyd az magaval hogy bizony reménszéghe fölött való iutalommal kívánok kgydhöz lenni, s azon kívül is mindenkori ió akaratoval szolgálnom úgy hogy tapasztalható hasznát is foghia venni; el várva azért kedves valosát, kívánom In engedjen kgyk szok sz. husvéti ünnep napokat kedves háza népével edgiütt szerencsésen érni s elis mulatni maradvan semper servus et amicus obligatissimus Stephanus Zichy.

Igy, ugyan ezen ügyben Eperjesről 1694. 15

1528. sz.

2325. sz.

Xbris irt Szirmay István is Nedeczky Sándornak N.-Szombathba, mint kedves ura öcscsének. Kivá-
nom Isten áldgja megh kglDET. De dato 13. Nagy
Szombathból kgyd böcsületes levelét tegnapi pös-
tán kedvesen vettem, az mi az Méltóságos Rákóczy
Ház terminussát illeti, mely az kgylteK terminus-
sával coincidálna, a felől mégh eddigh is semmi
dispositiojokat ő Nghoknak nem vettem, talán az
Bécsi vigasságh felejtette el ő Nghokkal; irtam
Dubniczky István Eöcsém Uramnak, hogy kgylteK
ha küld, hát idein küldgyön érettem, hogy 2-da
vel minus 3-a Januarii innend megh indulhossak;
én bennem noha illy rosz utak vannak is, mind
azonáltal megh nem fogyatkozik kgylteK, a mint
megh mondtam, hogy szerencsémnek fogom tar-
tanom; ha igasságában szolgálhatok kgyltknek.
Ezzel Isten tarcsa szerencsésen kgyld. Köteles jó
akaro szolgálja és Battja Szirmay Istv.

237. sz.

1696. Január 25. Nedeczky Sándor már fel-
jegyezte azon költségeket is, a melyek azon ligát
terhelik, mely a birtokok visszaszerzésére egyesült;
nevezetesen 5197 fr. 11 xra rugott a perköltsé-
gekre számított summa, mi egyesek által volt ki-
fizetendő. Egy-egy ágra ki volt vetve 866 fr. 18
xr. volt pedig hat ág: 1-ső gróf Forgách Pál.
2-ik gróf Forgách Farkas (Wolfgangus). 3-ik gróf
Forgách János örökösei: Ujfalusy Sándor, Dub-
niczky István és Karner Dániel. 4-ik Bossányi
Mihály örökösei: Bossányi Mihály, Lyndvay úrnő
egy hajadon részéről, Bossányi László, és Révay
Mihály két testvérrel Kubininé és Fánchiné
nővérekkel. 5-ik néhai Bossányi János örökösei:
Gosztonyi Pál, testvéreivel. 6-ik Bossányi Ilona
örökösei: Nedeczky Gáspár és Sándor. — Ezek
után előszámláltatnak az előbb 1695. aug. 6. ki-
adott és a meghatalmazottak részére tett fizetések
összesen 1796. fr. valamint a még be nem vett
hátrálékokból ugyanezen plenipotentariusok kielé-

gittésére fordított 1125 fr. Gosztonyi Miklósnak 100 fr. Utolagosan meg minden plenipotentarius 93 fr. 44 xral elégittetett ki, melyek után az összes kiadások és fizetések nyugtáztattak. Aláírva: Dubniczky István. Baranyay Gáspár. Nedeczky Sándor. Gosztonyi András. — Ezeken kívül külön igen breviumokra kiadott pénzek soroltatnak elő; de minthogy azt vélem, hogy a fenn előadottakban bennfoglaltatnak, leírni fölöslegesnek tartottam.

Mindennek, és daczára annak, hogy ki lett küldve Szirmay István prothonotarius, a birtokok még 1698-ban sem kerültek a liga örökösei kezébe, mert ezen év Febr. 1. Krencsből következő értelemben írt Gosztonyi András Nedeczky Sándornak, t: i: Hogy Nedeczky Sándor betegeskedése miatt igen lassan mehetnek előre ügyeikben; hogy nem kaphatnak pénzt sem Morvában, sem a bánya-városokban, sem Turóczban Révay Imréné asszonynál, ki ugyan ígért három ezer frtot, de azon feltétel alatt, hogy egy év leforgása alatt infallibiliter visszafizessék. Irja, hogy a jezsuitáknál is próbáljanak felvenni tizenhat ezer frtot; hogy Baranyay Gáspár és ő (Nedeczky Sándor) közelebb vannak Bécshez, és ép azért itt talán kaphatnának pénzt: végre hogy közeleg Julius 25-ke, midőn a pénzt le kell tenni. Extrema sunt tentanda.

Ugyan ezen kéz írt egy más levelet Krencsből 1698-ban, tehát Gosztonyi András Nedeczky Sándorhoz, hogy Révay Miklós Krasznán Pongrácz Ferencznél lévén lakodalmon, azt adta tudtára, hogy leányát gróf Althán veszi nőül, és harmincezer frttal kielégíti, miből húsz ezret kiadna kamatra Zeleméry familiának, mit majd Morvából hozat ki. Ismét kísértsék meg a jezsuitáknál is pénzt felvenni. Egyuttal panaszkodik, hogy bőjti napokra nincs haluk, mi onnét magyarázható, mert Nedeczky Sándornak régi szokása volt Véthről,

Komárom vármegyéből a Zsitvából nagy halakkal kedveskedni.*

506. sz. Ugyancsak Gosztonyi Pál, András és Miklós 1698. mart. 5. együtt intéztek Baranyay Gáspárhoz egy levelet Posonyba ezen aláírással: „hogy Nedeczky Sándor Eöcsénk Urunkk ajánljuk kötelességgel való szolgálatunkat“ a melyben értesítik, hogy a mostani breviumokon Mltgs gróf Prajner ő Nga Oroszleánkeöy jószága iránt proclamáltatta őket, de nem kívánnak neki e miatt alkalmatlankodni, sőt csak legyen patronusuk, ők fogják magokat accomodálni. A ledniczi állapotok miatt kérdezik: hogy miben állapodtak meg kegyelmetek az Itélőmester urammal? — Hogy kivette-e az originalis documentumokat? melyeket az Istenért! vegyenek kegyltek kezükhöz, mivel azokat Trencsény vármegyében in negotis neoquisticorum bonorum producalni kell. (Krencsből — Posonyba.)

195. sz. Hogy ezen per hogyan és mikor végződött, nem tudom meghatározni; annyi bizonyos, hogy 1750. mart. 3. Nimniczéről Noszticzky Ferencz írt a már 1719-ben meghalt Nedeczky Sándor édes testvérétől Mihálytól, született Nedeczky Ferencznek, tehát öcscsének, hogy a Mattyasovszkyak által még mindig nyughatatlaníttatik, írt már neki 1743-ban is, hogy közölje vele az alsó-felső-korompai osztályt, mert Jaross Mátyás ki akarja feleségét a korompai anyai jószágból zárni. Nimniczén lakott. 973. sz. Ugyanis a Matyasovszkyak jutottak a Rákóczy forradalom után a ledniczi uradalom birtokába, mi kitünik egy folyamodásból, melyet gróf Révay Péter, báró Révay Mihály, Baranyay János és Imre, Ujfalusy László, Gosztonyi Farkas, Gosztonyi Kata, Prileszky Pál felesége mint a Zeleméry familia utódjai és örökösei intéztek a kir. táblához: mely

1584. sz.

* 1703. 16. Febr. pedig N. S. írt Bécsből öcscsének Mihálynak, hogy küldjön fel halakat.

szerint 1695-ben II. Rákóczy Ferencz és testvére Julianna—Borbála aspermonti gróf Goberti Ferdinándné egyrésztől, másrésztől a Zeleméry familia között, melynek plenipotentjariusai Nedeczky Sándor és Gosztonyi András voltak, a ledniczi vár és uradalom, valamint minden hozzá tartozó birtokokra nézve olyan egyezség kötött, mely szerint a később gróf Zichy István kezére került jószágok a Zeleméry családot illették, és ép ezért, ha ezeket kiváltják, ezek tulajdonába menendnek át: (mint már előbb is előfordult) mindazonáltal minthogy később Rákóczy Ferencz fõlség-sértésben marasztaltatott el, előbb Mattyasovszky László nyitrai püspök, (1702. volt nyitrai püspök) ennek holtá után Mattyasovszky György birtokába mentek át, és jelenleg is (az év hiányzik) ennek özvegye Okolicsányi Magdolna mint leányának Borbálának tutora és többi fiai által is, ugymint: László, József, György és Magdolna Baranyay Jánosné és Mattyasovszky Borbála Hunyady Antalné által birtokoltatnak, egyszersmind minthogy Rákóczy Ferencz és Julianna gróf Gobertiné testvére és ennek fia gróf Góberti Károly, és leánya Johanna által terhek által bebonyolítva lennének: özvegy Mattyasovszkyné, ennek fiai és leányai a törvények értelmében megidézettek; a kifizetendők előadására utasítottak, az okmányok előmutatására is szorítottak, a birtokokat pedig magoknak kiadandóknak vélték.

A Leopold királytól kapott Nedeczky kir. adománya tehát nem csak birtokainak rendezéseire, hanem perre és azon bizalomnál fogva, melyet Nedeczky Sándorban helyeztek rokonai, sok fáradságra nyitott alkalmat, ezt szaporították azon számos levelezések is, melyek jobbára jogait érintették. — 1702. mart. 20. Amade Ádám tudósította Nedeczky Sándor testvér öcsését Mihályt, hogy oly okmányokra akadt, a melyek szerint a Posár

464. 243. sz.

1419. sz.

1453. familia mindkét ága és az Amadék is jogot formálhatnak jószágaik ellen. Azon jószágaiban is nyughatatlanított, melyekre a kir. adomány ki nem terjedt. Nevezetesen Benyovszky Pál, ki birt Keszegfalván, irt Nedeczky Sándornak, hogy Hrabovszky István által van értesítve, hogy a Posár familia deficiálván, Nagy István Itélőmester akarja jogát keresni; ő tehát tanácsot kér tőle, mi tevő legyen? Kéri egyszersmind az okmányok másolatát, mert az eredetieket nehéz elolvasni; kérdezi: nem-e lenne jó ezekkel a jóakarókat informálni? annál is inkább, mert nem kíván Vék birtokától sem megválni. Bizonyosan közösen birt Nedeczky Sándorral, azért kívánt bölcseségén megnyugodni, vagy pedig mert tudta, hogy Bécsben is nyomott szava valamit. 1702. No. 29. N.-Szombat. Keszegfalván többeknek is kellett birni, mert 1702. Nov. 6. a komáromi közgyűlésen kihirdettették, hogy minden vizvári birtokos és haszonbérő el lett tiltva a keszegfalvi szomszéd birtok legeltetésétől marháinak elvesztése alatt. — Nedeczky Sándor Keszegfalván saját költségén sokat szerzett. (p. h.)
286. sz.

19. §. Huszár család. 1604.

Minthogy Nedeczki Sándor és Mihály testvérek, két Huszár nőtestvért vettek feleségül, nevezetesen amaz Ilonát, emez Susannát, Istvánnak leányait; ezenkívül ennek 1678-ban történt halála után öröklött birtokai a Nedeczkyekre háramlottak, nevezetesen 1702-ben kaptak reá a Huszárokkal és feleségeikkel kir. adományt, leirom azt, mit ezen Huszár családról levéltárunk megőrzött. Ezen Huszár Istvánnak apja nagybaráthi Huszár Mátyás volt, ki először Bittó Priscat, azután Komáromy Susannát vette feleségül, kitől született azután István. Ezen Komáromy Susanna leánya volt Pálnak és Telegdy Erzsébetnek, Telegdy János kalo-

csai érsek nővérének ; a Huszárok tehát nevezetesen Mátyásnak fia István nem csak örökölte utána hanem birtokát kir. adományban is elnyerték, innen lett feljegyezve, hogy az érsek 1646. bizonyítványt állított ki arról, hogy Huszár István édes anyjával négy faluért 600 frtot fizetett. 841.

Huszár Mátyás 1618. folyamodott az esztergomi káptalanhoz egy oklevél kiadásaért, melyben a káptalan bizonyította 1573-ik évről, hogy bizonyos Makoro Ferencz és felesége Mosony megyében egy nezideri curiát hagyományozott betegségében dereghi Somogyi Jánosnak. Ezen folyamodásból kitűnik, hogy Huszár Mátyás első felesége Bittó Prisca volt, ennek anyja pedig Somogyi Katalin János leánya, ki után keresete volt Huszár Mátyásnak. Első feleségétől volt János nevű fia, ez tehát Istvánnak mostoha testvére volt, ezen Jánosnak felesége Chomós Ilona, Ferencz leánya volt, ki Galántán volt birtokos. Chomós Ilona első férje Alföldi Gáspár volt 1593. évben. Huszár János birt Posony vgyében Tejfalun is, mert megidézette Pósr Lukács jobbágyait, a kik egy malmát szétrontották, a Dunába dobták, s erőszakkal megrohanták 1604. évben. 487. 1130.

Huszár Mátyásnak több panaszára és hatalmaskodására akadtam levéltárunkban, melyeket minthogy leány ágról a Nedeczkyekkel rokonságba jött, jellemzés képen feljegyzendőeknek véltem. Dienesdiben Posony vármegyében 1613. Amade István alispán előtt panaszt tett, hogy prэшázából négy s fél akó bort Pasztorovics Pál erőszakkal elvitett. 656.

1614. Huszár Mátyás panaszt tett, hogy Szabó Lőrincz lakpakai lakos és Szent-György Bazin városában királyi jobbágy ötlet útjában megtámadta és meggyalázta. Ugyancsak ezen évben panaszt tett, hogy Tejfalun Dávid Máté ötlet saját házában összeszidta. 854. 2262.

1615. violentiában kerestette meg Belaháza- 1980.

Karcsai Szabót, ki másképp Bertali Lázárnak neveztetett azért, hogy Tejfalun berontott udvarába ökreit agyba verte, ötet bestye — lélek — kurafinak nevezte és ellopta keztyűt.

1128. 1616. Győrött 31 ügyvédet vallott, beteg ágyához hivatván két kanonokot, mi szinte azt bizonyítja, hogy szeretett perlekedni.

2316. 1616. Bizonyos Semzer Mihály mint felperes panaszt emelt Huszár Mátyás, a püspök tisztviselője ellen, hogy vásár alkalmával berontott sátorába, és violentiát követett el; ezt folytatván, sátorát szét-dúlta, marhát elhajtotta, embereit bántalmazta, 664. bizonyos Hoffman Jánost a sátorból drabantok által kihúzatta, fogva elvitette. Ezért elégtételt követelt Amade István alispán előtt. Folyamodott 2067. a királyhoz is 1618-ban.

660. Ugyancsak 1616. panaszt tett, hogy Számócson Posony vgyben lakó Lábod Lukács ötöt az úton hundsztvutnak, bestiának, pogánynak, kurafinak összeszidta.

844. 1619. panaszt tett Dávid Máté ellen, ki hatalmaskodások között Tejfalun összegyűjtette szénáját és violentialis pert kezdett ellene. Ugyancsak 659. ezen évben elmarasztaltatott bizonyos jobbágyokat meg nem jelenés miatt.

646. és 2061. 1620. Bossányi Boldizsár nyitrai alispán előtt panaszt tett, hogy Nyitrán bizonyos Weleghy György egy szobor, vagy kép előtt megtámadván Glóz Jakab szolgáját, egy daru szőrü 200 frtos lovát agyonlőtte.

312. 1643. panaszt tett már mint judex bellicus Makay István gesztesi kapitány ellen, hogy még 1622-ben 199. kereszt dézsma buzát, a kalocsai érsek és győri püspökség adminisztrátorától erőszakkal elvitetett.

1621. sept. 7. Huszár Mátyás, Bethlen mozgalmak között kir. adományban részesült. Ugyanis Monoslay Gáspárnak Theyfalun Pozsony vgyben

lévő egész nemes telkét, Maszlik István és Pál ugyancsak itt és Csallóközben létező Geörgethek pusztá egész birtokát, Veszprémben Dim és Répas pusztát, mely említett Maszlikoké és Thúry Ferenczé volt, ezek elvesztvén, hűsége miatt a királyhoz kir. adományban elnyerte.

1623. már a komáromi vár praesidiumában katonai bíró — judex bellicus — volt, mert egy eredeti magyar oklevelet őrzött meg levéltárunk, melynek hátára van írva, hogy Huszár Mátyás mint ilyen ítélte. Ezen oklevél szerint Bona Filep és Babit Jánosnak ügyét újra megvizsgáltatta reifenbergi Dietrich János. 686.

1624. már a komáromi Naszadisták vajdája volt, ki Zanthót, kis Tányt, Nemes Ochyat (Komárom V.) haszonbérelte, és minthogy a tanyi, ochyai és vesztősi nemesek által megterheltetett, panaszát megvizsgáltatni kérte. 2063.

1625. Retteneteset vitt véghez, nevezetesen Megyery Pállal és Zele Jánossal (Zelle Ambrus 1603. komáromi alispán volt. l. 1515. sz.) éjjel rablóként Nyáry Kucsár birtokát Tolna vármegyében katonákkal megrohanván, a szegény lakosokat kegyetlenül megölték, sokat megsebesítettek, tiz jeles lovat elhajtottak, az ezüstöt, ruhát, ékszereket, elrabolták, a mely prédában Huszár Mátyás judex bellicus is részes lett; azért is balogfalvi Zsicy János győri alispán, a szolgabíróval és esküdtel tudtul adták, hogy ötöt Zilágyi János, bedeghi gr. Nyáry István és Miklós, és Haller György Pápa, Gesztes, és Diós-Győr várak urai megidézették; de midőn Torkos István, bizonyos Baranyay Péter felesége által, ki Győrött házában lakott, az idézést átadatta volna, s meg nem jelent, fejvesztésre ítéltetett, száműzöttnek nyilvánított és mindenkinek szabadság adatott, hogy őt bár hol elfoghassa. (Győr p. h.). — Huszár Mátyás 1617. két házzal bírt, — Győrben és Samariában. 2066. 1123.

- Ezen Huszár Mátyásnak második feleségétől Komáromy Susannától született Huszár István, kinek szinte két felesége volt, az első Bogyó Judith, a második Fabricius Magdolna. Huszár István nem csak elébbkelő nemes, hanem igen birtokos ember volt, mi kir. adományából, és össze írt jobbágyaiból tűnik ki. Ezen, — bizonyosan statutiója után történt összeírásból kitetszik, hogy birt. Marczelházán, Madaron, Radványon, Lábatlanon, Karván, 2405. Sárkányban, Fűrön, Csúzon, Tornoczon, Csalán, Vízváron, Keszeghfalván, Kamocsán, Felfalun. Huszár István birt. Vérthen is egy nemes curiát, mert 2175. 1676. Csontos Imre és felesége Egerszeghy Erzsébet, Egerszeghy Mihálynak fiaival: Mihálylyal és Daniellel, ezért tőle felvettek 150 frtot. — Komáromban házát, 1647-ben Spáczay Mártontól vett, 574. mely később nemes birtok lett; kivette róla 1661. 1749. a felvallást. Ezen házát 1672. Komáromban többen 850. megrohanták, az ajtót befeszítették, és betörték; miért violentialis pert indított. Birt. Eörsön Górcsaládtól zálogban praedialis birtokot is 1649-ben. 488. A papi désmát, az esztergomi káptalantól ennek birtokain számos éveken át ő bírta haszonbérben; mi azután reá szállott Nedeczky Sándor és Mihály testvérekre is, kik feleségül leányait vették el. Igen sok esztergomi kanonok fordul elé az iratok között, kik korszakonkint neki adták ki ezen désmát haszon bérbe, úgy hogy neveiket leírni számos voltuk miatt felesleges volna. Ugyancsak birt. feleségével Fabricius Magdolnával, Fabricius Judittól 295. is zálogban jobbágyokat; ki Mérey Zsigmond felesége volt 1674-ben Radnóczon Nyitra vgyben. Nem különben sógora Fabricius János Felfalun jobbágyokat, 2071. Trencsény vgyben pedig Chocólnán jószágbirtokait adta át Magdolnának. — Fabricius János 297. felesége Molnár Dorottya volt, később Dávid György 426. felesége, Rosina volt leánya. — 1691. év.

20. §. Huszár István kir. adománya 1647-ről.

Mi III. Ferdinand Isten kegyelméből Magyarország királya stb. — jelen soraink értelmében tudtul adjuk mindazoknak kiket illet: hogy nemes hivünk Huszár Istvánnak, részére és személyében előterjesztetett és bemutatott legyen Nekünk, hű és tiszteletre méltó posonyi káptalannak bizonyos felvalló, regál papiroson nyiltan irt, ugyanezen káptalan hiteles s hátulról reá nyomott pecsétjével ellátott levele, a mely szerint Főtisztelendő néhai Telegdy János, kalocsai és bácsi canonice egyesült egyházak érseke, a mi tanácsosunk, egész és épséges, Komárom megyében létező Radvány és Lábatlan falvakat zálogban ezerkétszázötven magyar forintokban megválthatás fenntartása mellett birandókat, átadott és átíratott legyen. Továbbá Esztergom megyében létező egész, Karva és Sárkány örökölt falvait, az itt létező halastóval említett Huszár Istvánnak, anyjának: Komáromy Susannának; feleségének Bogyó Judithnak, és fiainak: Huszár Mátyásnak és Ferencznek, örökösinek és utódainak mindkét nemüeknek, örök joggal bizonyos tekinteteknél fogva, a felvalló levélben világosan kijelelt és bejegyzett feltételek alatt oda adni, meg ismertetett, alább megírt értelemben. — Huszár István tehát saját nevében és személyében Felségünk előtt könyörgött, hogy azon felvalló levelet, és mindazokat egyenként, melyek benne foglaltatnak mint helyeseket, kedveseket és elfogadottakat, levelünkbe beiktassuk, és beirassuk, és ezen adományhoz és reá iratás örök érvényéhez, és kezeink által átadásához, valamint minden ebben foglalt, és a felvalló levélben bővebben kifejezettekhez a mi királyi beegyezésünkkel, és kegyelmes helyeslésünkkel hozzájárulni méltóztassunk.

Ezen levélnek tartama következő: Mi posonyi

2485. sz. eredeti és 132. sz.

egyház Kaptalan emlékezetbe ajánljuk jelen sorainkban, kijelentvén mindazoknak, kiket illet: hogy Méltóságos és Főtisztelendő Telegdy János Ur kalocsai és bácsi canonice egyesített egyházak érsekének, és Ő Cs. Kir. Felseje tanácsosának megkeresésére, kebelünkől kettőt, t. i. nagyon tisztelendő Janchovic Jakab, és Baráthy Ferencz urakat kanonok testvéreinket, ugyanazon Méltos és Főtisztelendő Telegdy János Úr házához és házába mely Posony sz. kir. kir. várasában, ugynevezett „Longegassen“ utczában, Posony vgyben létezik, kiküldöttük a végre, hogy ugyan azon felvalló urat személyesen és ünnepélyesen bizonyos felvállásban kihallgassák. Ezek azután hozzánk visszatérvén, lelkiismeretök tisztasága alatt ekkép hoztak választ: 1646 év, Judica vasárnap után való pénteken, mely Martius hó 23-ra esik, említett házban, ugyanazon kalocsai érsek ur előtt személyesen megjelenvén élő szóval, önkényt és szabadon érett, és meggondolt lelki meghatározás után ezen ünnepélyes felvállást vettük legyen tőle ki: t. i. ugyanezen felvalló Ur, figyelemmel követvén és tekintvén azon hűséget, és hűséges szolgálatok érdemeit, vérrokoni buzgalmat és igyekezetet, melylyel ugyanazon nemes Huszár István iránt viseltetni ismertetik, — letévén előttünk bizonyos somma pénzt is, melylyel Huszár István által a felvalló úr kielégítettett, — nemes Huszár Istvánnak Telegdy János felvalló úr, valamint Komáromy hitvestársának, fiainak Huszár Mátyásnak és Ferencznek, örököseinek és mind két nemű minden utódainak, Komárommegyében Radvány és Lábatlan falvait, 1250. magyar forintért, — mint általa zálogban birt birtokokat,* minden paraszt munkák-

* Huszár István Aponyitól (Balástól) Szegye Katalintól Ormándy Pétertől 1708 frtban birta zálogban birtokait, melyek azután Lábatlanon, Radványon, Marczelházán, Mada-

kal, haszonvételekkel, tartozandóságaival, mindazon jogokkal, melyekkel felvalló ur említett falvakat birta, és fentartotta, birtokába bocsátotta, és hogy azokkal mindaddig élhessenék, megtarthassák, reájuk iratta, míg Huszár Istvánnak, Komáromy Susannának, Bogyó Judithnak, fiainak Huszár Mátyásnak és Ferencznek jó és igaz sulyban 1250 magyar forintt egyszerre készpénzben, egészen le nem fog tenni s fizetni.

Ezekén kívül ugyanazon felvalló ur a maga öröksége utján birt, s Komárom megyében létező Karva és Sárkány falukat, a hozzá tartozó halastóval, hasonlóképpen említett Huszár Istvánnak, Komáromi Susannának, Bogyó Juditnak és fiainak: Huszár Mátyás és Ferencznek, és mindkét nemű minden örököseinek, teljes joggal, a melylyel a felvalló úr mindig birt, használatul, megtartásul, örökre átadta, adományozta, saját kezeivel utalta, és valóban előttünk adta, utalványozta örök és érvényes jogánál fogva. Ezen bizonyítványok erejénél fogva. Kelt 1646. év Judica vasárnap utáni pénteken.

Mi tehát említett Huszár Istvánnak, fenn leírt módon Felségünkhez benyújtott ezen legalázatosabb folyamodását királyi kegyelemmel meghallgatván, és megengedvén, ezen beiktatott, ki nem vakart, ki nem javitgatott, sem nem gyanus, hanem minden hibától és gyanutól ment leveléhez, jelen levelünkkel szórul szóra, minden kihagyás, vagy hozzátevés nélkül beiktatotthoz, beirthoz, minden tartalmára nézve mint bezárthoz, és fejezeteihez úgy mint azok törvényesen és helyesen kibocsátva lettek, és minthogy erejüket az igazság is védi, mint helyes kedves és elfogadottakon, említett adomány reáírásához, örök tartósságához, kezünk által tett utalványozásához és mindazokhoz, amelyek

son, Sárkányban és Karván hat gyermeke között osztattak szét, mit egy leánya Katalin Korncsics Péterné is bizonyított 1690. — Komárom. (p. h.)

fenn ezen levélben egyenkint világosabban jeleztek és kijelentettek, királyi beegyezésünket adtuk, sőt adjuk, kegyelmesen.

Mindemellett, midőn egynémely híveink legalázatosabb kérelmére, mely Felségünk elé terjesztett, figyelembe véve és tekintve jelzett Huszár István hűségét és hűséges szolgálatai érdemeit is, melyeket először Magyarországunk szent koronájának, azután Felségünknek különféle helyeken és időben hűségesen tett és folytatott, és ígérte, hogy ezentúl is tenni és folytatni fogja: minden és egész királyi jogunkat, a melylyel említett egész hiányosság nélküli, Esztergom megyében létező Karva és Sárkány birtokokban birunk, vagy pedig bár mi módon, úton és okoknál fogva Felségünket illetné, minden hasznáival, tartományaival, mivelte vagy miveletlen szántóföldjeivel, rétjeivel, legelőivel, mezeivel, kaszálóival, erdeivel, berkeivel, hegy-völgyeivel, szölleivel és szőlőhegy fokaival, vizeivel, folyóival, halastavaival, halászatával, haltartóival, vízfolyásaival, malmaival, vagy ezek helyeivel, átaljában, minden haszonvételek és tartozmányok kiegészítéseivel, bármely néven neveztessenek, a magok régi és igaz határaik és méreteik között, úgy mint ezen birtokokat régi jogaik szerint megilletik és kell, hogy megillessék, említett Huszár Istvánnak; anyjának: Komáromy Susannának, feleségének Bogyó Judithnak, nemkülönben fiainak Huszár Mátyásnak és Ferencznek, ezek örököseinek és utódainak, mindkét nemüeknek, adtuk, ajándékoztuk és oda adományoztuk, örök joggal, visszavonhatlanul a végre, hogy megtartsák, birják és azzal éljenek, mások jogainak, különösen az Isten egyházának sérelme nélkül. Független, titkos pecsétünkkel, melylyel mint Magyarország királya élünk, ellátott jelen bizonyítványunk erejénél fogva, melyet privilegium alakban szerkeszteni megparancsoltuk akkor, midőn különösen hozzánk vissza fog

hozatni. Kelt posonyi királyi várunkban 1647. év martius 26-án. Római uralkodásunk tizenegyedik, magyar- és többi országainkban uralkodásunknak huszonkettedik, csehországi uralkodásunknak huszadik évében. Eredeti, latin; szép, nagy hártya, függő pecséttel. Ferdinand. Szelepcsényi György, veszprémi püspök. Orosy György.

A statutió is ugyanezen évben 1647-ben történt meg, Kluczyni Albert hadbíró, Kelemen Dömötör, Damián-Rácz János, Taus Jeromos, Bendre András ellenmondásuk mellett. Eredeti p. h. 1845.

Ezen statutió a bevett szokáson kívül nem a helyszínén, hanem Komárom városában történt; ugyan is a török félelem — mint a statutorius levél kifejezi magát, erre kényszerítette a nemeseket. Így történt ez a közgyűlések helyeinél is. Esztergom 1657. közgyűléseit Érsekújvárbán tartotta, hol a közgyűlésen nemes-kürthy Százady Ferencz elnökölt és felvette Huszár István panaszát Kiss Mihály ellen, ki el is marasztaltatott; mely évben Esztergomban Huszár Mihály volt szolgabíró, Neogrady esküdt. — Ezen időszak alatt Esztergom vármegye egészen, Fehérnek egy része, Nyitrának is Érsekújvárral egy része Komárom megyéhez tartozván, természetesnek találhatjuk, hogy az esztergomiak Érsekújvárra vonultak. Esztergomban ugyan is még 1676. is törökök uralkodtak, mi abból bizonyul be, hogy ezen évben egy bajnai lakos Mészáros István irt Huszár Istvánnak mint a czimen van: Komárom egyik főtagjának, hogy ötlet társaival Esztergomba idézték és a Kadia házánál Ali-Bég parancsára pálcza fenyegetésekkel kényszerítették arra, hogy nyerges-újfalusi embereket esküdtessen meg, midőn azután azzal mentegette volna magát, hogy ő nem szolgabíró, és Magyarországon helyben nem hagyják, az lett Ali-Bég válasza: ti nem parancsoltok Esztergomban, mi pedig Komáromban. Sárkányból 1677. azt irtak 851.

Huszár Istvánnak, hogy a törökökkel közösen halásztak a halászok.

271. Huszár István fia, István török fogságba esett, honnét 1682. térvén haza fejeváltságában Komáromban Huszár házából testvérei elengedtek egy részt: de mostoha anyja Fabriczius Magdolna semmit sem akart elengedni. Olyan szükségben volt, 380. hogy Komáromban később 1686. nyolcz hold földet adott el, miből fejeváltságát kifizette. Egy 857. másik fia Imre ismét karját vesztette el a török háboruban. 359., 346., 261.

Huszár család geneológiáját lásd a mellékleten ./. VII.

21. §. Telegdyek. 1322.

Minthogy Huszár István, kinek két leányát két Nedeczky testvér vett el nőül, Telegdy János után nem csak örökölt, de ugyanazon birtokokat nyerte kir. adományban, melyeket egykor Telegdy János kalocsai érsek birt; a két Nedeczky testvér pedig azon birtokokat kapták kir. adományban, melyeket Huszár István birt; úgy hiszem reánk Nedeczkyekre elég érdekes, ha leirom azon rokon összeköttetés fonalát, mely által a Telegdyekkel összeköttetésben voltak. — A Telegdy geneológiába betekintőnek szemébe ötlik, hogy Telegdy János kalocsai érsek testvér hugát Erzsébetet nőül vette Komáromy Pál, kinek leányától Susannától férjezett Huszár Mátyásnéától született azon már fenn leirt Huszár István, kinek azután leányai: Susanna, felesége lett Nedeczky Mihálynak; Ilona pedig Nedeczky Sándornak. — Ebből látható, hogy a Nedeczkyek negyed ízben voltak rokonságban Telegdy érsek nővérével ./. XV. 46. sz. Erzsébettel. — (Lásd a táblát ./.)

Azt vélem, hogy nincs Magyarországon régiebb család a Telegdyeknél. Ugyanis Telegdy Csa-

nád 1322. egri püspök, 1330-ban pedig esztergomi érsek, fia volt Comes Tamásnak, ez pedig Telegdy Pancratiusnak Csanád nemzetségéből. Ezen nemzetségből született Thelegdy Margaretha is Báthory István lengyel király édes anyja; sőt Thúróczy szerint ezen Csanádyaktól származott egy szent István ősei közül, kinek unokája nevet és püspököt adott Csanád megyének. Említett esztergomi érsek Robert Károlytól Komárom megyében kapott kir. adományt, mint erről Török János az eszterg. primások életírója tesz említést. Volt egy Telegdy Miklós pécsi püspök is, utóbb az esztergomi érsekség administratora 1573—1586-ig. Hires egyházi szónok. Volt több eszterg. kanonok.

Schmidt Eppi.
Agrienses.
Tom. I. pag.
253. Csanadinus de Telegd.
Part. II. Chron.
Hungr. Cap. I.

Lásd a Schematism. 1890

Telegdy Jánosnak utóbb kalocsai érseknek és hugának Erzsébetnek apja Telegdy György volt, ki az oláh-ujvári várban szerzett érdemeiért kapott kir. adományt, és pedig először Bars vármegyében Sz. Benedeken Radecius István egri püspök és Miksa király helytartója által, 1573. évben történt ugyanis, hogy Zudar László, más néven Miklosoveczy Dávid, kinek fia Miklós, ezé ismét Miklós volt, bírt Sz. Benedeken egy házat, de minthogy a törökökhöz Mahomed hitére apostatált, ámbár megtért, a király kegyelmét vissza nem nyervén, hűtlenség bűnébe esett. — Említett házat Radecius István a király távollétében telyhatalmánál fogva Zudar után adományozta Telegdy Györgynek és utódainak 1573. Ugyancsak ezen évben Sz. Benedeken a convent által statuáltatott is. A Zudarokról is érdemes egy pár szóval megemlékezni, mert nevezetes családot képeztek. Zudar Imre 1377. egri püspök volt és fivéreivel Péter és Györggyel, kik mindketten Horvátország bánjai voltak, Bebek s Zápolyával a ruthének tartományát kormányozták, István kir. ajtónálló, György kir. pinczemeszter, János pedig fehérvári prépost volt. Említett Zudar Lászlót, mielőtt elítélték volna, ötvennyolcz tanut

1976.

484.

1967.

Schmidt Eppi.
Agriens. Tom.
I. pag. 331.
Emericus
Zudar.

329. hallgattak ki a felett, hogy a törökökhöz apostalt, Szelezsényi alispánsága alatt Bars vgyben. Telegdy György 1574. mint Oláh-ujvár érseki vár
989. vitéze II. Miksától Kapy-család kiholta után Sár-
38. kányban és Karván ismét kapott kir. adományt és 1575. statuáltatott is. Ugyan is Kapy Menyhért után a török hadak félelme miatt Karva és Sárkány (Esztergommegye) megközelíthetlenek lévén, Oláh-Ujváron vezetett be Karva és Sárkányba, mely alkalommal bizonyos Mindszenty állott ellen a királyi embernek 1575., de megidéztetése után a többi ellenmondókkal meg nem jelenvén, egyenkint három nehéz márkában, — mindegyiket tizenkét arany frtban számítva — elmarasztaltattak.
39. Kiadva 1579. — Másolatban kiadva 1748. ápril. 29. Nedeczky István, eszterg. lector által.
- Ezek után mielőtt Telegdy János, zólyomi ADiaconus és esztergomi kanonok, később kalocsai érsek, megkapta volna kir. adományban azon Karvát, Sárkányt és a hozzátartozandókat, melyeket később a Nedeczkyek szül. Huszár-leány feleségeik után, más mellék birtokukat pedig kir. adomány szerint birtak, igen sok baja volt azokkal, kik Karván és Sárkányban voltak birtokosok. — 1596. és 913. 2478. 1598. ellenmondott maga és Erzsébet huga nevében azért, mert Csery Mihály Sárkányra és Karvára 300 frtot fizettek, azaz: megterhelték, holott ő képes volt előmutatni a Felség kir. adományát
1842. (p. h.) 1597. pedig mindenkit eltiltott a megvételtől. — Bolgár Miklós egy főbirtokos lehetett Karván és Sárkányban, ki azután Telegdy János statutiójának is ellenmondott. Bolgár Miklós másutt is, nevezetesen Felső-Váradon birtokos lévén, pártfogókat is keresett. Így Kutassy János esztergomi érsek Rudolf király nevében ajánlotta ötet ruszkai Dobó Ferencznék védelmébe, ki gazdag ember és Bars vgye főispánja volt, bizonyos Seregélyi János ellenében, ki bizonyosan ellene agyarkodott 1600.

Ugyanezen Bolgár Miklós ellenmondott Karván 93. 330.
Csery Mihály statutiójában is, mint ezt egy később a perben.

előforduló per fogja bizonyítani. 1603. ismét ezen 623.
Bolgár Miklós Spinelli Fülöp kalocsai érsek és
policastreni püspöknél keresett oltalmat Seregélyi
János ellen. Ezen Spinellinek mint nunciusnak és
a latere legatusnak az egész országban minden
rangu papokra kiterjedt hatalma. — Hogy Telegdy
János perlekedett Bolgár Mihálylyal is 1612-ben,
kitetszik az 1617. sz. oklevélből. 1617.

Sárkányban 1616. birt Ormay Tamás és fe- 78.
lesége, Körösy Anna is, mert Csery István, Mihály
fia örökösen átadta neki sárkányi birtokának ré-
szét. — 1621. Karván birtokos volt Bolgár László
is, ki ezen évben eladta birtokát Thury Ferencz-
nek. 1623. Kihalván a Bykly-család és ekkép Bikol 1625.
a kamarára háramolván, ezen birtokot, melyet ké- 1910.
sőbb a Nedeczkyek kaptak kir. adományban, nem
szerezte meg Telegdy, hanem Horváth István, ki 521.
azután Thurzó palatinus parancsolatjára statuálta-
tott is, többen ellenmondván. — 1629-ben Sár- 74.
kány, Gyiva, Karva, elváltak zálogosítva Czétényi
Jánosnál, esztergomi alispánnál, melyek Csery Er-
zsébetet, Ordódy Miklósnét illették. 1630. — Thur- 1615. 1629.
yak, Csulyákok, Csery Erzse, Czétényi János, 1623. 75. 76.
Ormay Ferencz, a Bolgárok is már kénytelenek 77. 1765. sz.

voltak átadni Karvát és Sárkányt Telegdy János
érseknek. — 1630. gr. Aponyi Balázs, ki radványi 43.
és lábatlani (Esztergom vgye.) birtokait 500 magyar
frtban. és 360 imper. tallérban elzálogosította
Koháry Péter fiának, Istvánnak, már 1632. évben 1800.
azt találjuk, hogy elzálogosította ugyanezen Rad- 132.
ványt és Lábatlant Telegdy Jánosnak. — 1635-ben 79.
Csery István is felvállás szerint Sárkány és Karva
birtokait átengedte Telegdynek. Hogy a Telegdyek
mikép és mely jognál fogva birták Sárkányt és
Karvát, majd ki fog tűnni azon pörből is, melyet
három alispán: Csery, Missics és Nedeczky egymás

46. sz. és mel-
léklet és 1388.
sz.

ellen folytattak 1752. év alatt, mi ki van mutatva oklevelek idézésével.

990. Minek utána Telegdy János ekkép kiegyenlítette útját arra, hogy Sárkány és Karva birtokokat kifizethesse, kir. adományára törekedett, mit 1632. már mint kalocsai érsek el is nyert, és pedig kiterjesztve hugától Erzsébettől született Telegdy Györgyre és Istvánra (igy) és ezek által Komáromy Jánosra és Bessenyei Istvánra. — A bevezetés és
984. statutió 1633. történt; ebben is; ex sorore nepotes:
2065. Telegdy Györgynek ki sexandi apát volt, és Istvánnak neveztetnek. — Telegdy János kalocsai érsek, és a nyitrai püspökség administratora Karvát és
2068. Sárkányt még életében átengedte Telegdy Istvánnak, ki életében és holtá után érte misét tartozott szolgáltatni, valamint azért is, hogy állhatatosak maradjanak a kath. hitben. 1636. év.

22. §. Vérvérth pusztának környéke Komárom Vármegyében. 1256.

Minthogy a legutóbbi kir. adományban több községekkel Vérvérth is bennfoglaltatik, ezenkívül legutóbbi időkben ezen lineának (Mihályénak) utódai itt laktak, mi testvérek is jobbára itt születtünk: azt vélem, hogy erre vonatkozó okleveleinket, ha bár nem tartalmazznak is különös nevezetességeket, közölni kötelességem.

Hogy Vérvérth és az ezt környező falvak, már a tizenharmadik században léteztek, ebből következően az utóbbi családok birtokaiktól vették neveiket, úgy mint a Nedeczkyek Nedeczétől, kitűnik azon idézetekből melyeket a „Komárom vármegyei 1889. évi III. évfolyamának füzetéből 1—33. lapból vettem ki. Nevezetesen Radvány 1267.; Zsitvatő (Sioutuin) 1124.; Hetény és Machola-Aszszonytelek 1075. és (1560. év 21. sz. 8. lap.); Kurth (hajdan Pat) 1124.; Karva 1245.; Kava

1247; Vék (Ó-Gyalla s Martos között) hajdan Weyk. 1247; Kurtakeszi (Queztev és Kurta Kezeő) 1256; Nagy-kis-Mocs 1274; Madar 1252; Wérth 1256; Path 1267-ben már léteztek. Tehát mind Árpádház korából valók. — Ezen birtokokat nevezetesen Keszegfalvát, Závad máskép Szöllőst, Patot, Abót, Véghet, Kurtakeszt, Madart, Radványt, Karvát, Vértet, Sárkányt, Kőbölkutát 1360-tól sőt elébb is, ha nem kizárólagosan, bizonyosan nagyrészt Posár család birta, lehet mondani uralta. A Nedeczkyek ezen környéken sokkal későbbiek, mert Sándor és Mihály Spáczán születvén csak 1690. és 1702. kapták palitinalis és kir. adományban, Lábatlant, Piskét, Bikót, Radványt, Vérthet.

1360. Az esztergomi káptalan a király nevében a komáromi alispán és szolgabíró előtt elintézte Comes Ugrini halála után Posár Mihály fiai között azon halászatot, mely Zváth később Szöllős alatt egész az esztergomi érsek határaiig a Holtvág, Dudvág és Nyitra folyókban és Gyulle Ágota nevű haltartók (clausurák) előtt gyakoroltatott. — (Az eleje hiányzik. Másolat.)

Lajos királyunk Madar Péter fiát Marcellt, ki a király sólymosa volt (falconarius), nemessé tette jobbágy rokonaival együtt, kik Kyurth és Path Kastélók jobbágysai voltak; és mint írva van, kivette őket a jobbágyi állapotból és valóságos nemesekké tette, sőt mint örökösöknek Kyurth és Path birtokait minden hozzá tartozandóságokkal nekik adományozta azért, mert a sólyom vadászatban (arte) igen kedves szolgálatokat tettek. Aláírva az akkori összes püspökök és ország zászlósai által. Másolat. 1360. év.

Ugyan Lajos királyunk Madary Marczel sólyom vadász-mester fiának Jánosnak elhaltával ennek leányait: Klárát, Katalint és Ursulát praeficiálta minden ősi birtokokban örökösökkel együtt. Viseg-

1.

2.

3.

rádon. Invocavit vasárnap után kedden. (Másolat. 1382.)

2236. Minthogy a Nedeczkyek kir. adományban kapták Bikót- vagy Bikladot is közel Lábotlanhoz, ezen Byklodra vonatkozó oklevelet is megőrzött levéltárunk és pedig eredetit, hártján, 1363. évről. „Mi László Posony egyház prépostja, comes, Isten kegyelméből Lajos Magyarország királyának káplánja és legfőbb Cancellárja emlékezetbe ajánljuk, hogy Miklós és János Bykladi Pocoldi fiai előttünk személyesen megjelenvén Esztergom vármegyében létező és Bykladnak nevezett és ennek egészen felét tevő birtokukat, minden hozzá tartozó haszonvételeivel és járulékaival Istey Pál fiainak Jánosnak és Lászlónak, huszonhat nehéz súlyú és leolvasott budai marcáért, melyet mint állítják kezökhez vettek, elzálogosították úgy, hogy bármikor ezen somma pénz mennyiségért visszaválthassék, és bármely épületek fognak — — ezen fél birtokban Pál fia — — által tétetni, mind addig míg ezen fél birtok vissza nem váltatik jó lelkű utódok által felbecsülve Pocoldi fiai Pál említett fiától a terheket — — magokra vállalják. Kelt Budán Reminiscere vasárnap előtt pénteken 1363. Kis-hártján.

2433.
1407. 1444.
1447. 1464.
1482. 1485.
1578. 1589.
1635.
évekről, mint
következnek.

Egy 1407-ben a nyitrai káptalan előtt tett felvallásból az tűnik ki, hogy már fenn említett Klára, ki Jánosnak leánya, ez pedig marczelházi Marcellnek fia volt, másodszor férjezett Csúzyné és fia Miklós, leánya Ilona volt, és hogy mint preficiált, Marcelházát, mit Kezőnek is neveztek, Patot és Madart birta; minthogy pedig Pat másképp Kürth azután Kurtnak neveztetett, méltán lehet állítani, hogy Kező a pati castellumhoz tartozott és innét kapta Kurta-Keszi nevét, nem pedig Kurta-Kezü embertől, mire nincs adat, inkább a kurta-kező ember vagy család név a birtoktól eredt.

1444. Pathot már többen birták és a nőág is

birt Pathon, mint ezt az esztergomi káptalan előtt ezen évben történt felvallás bizonyítja.

1447-ki s az esztergomi káptalan előtt tett felvallás szerint a Posároknak sokat kellett perlekedni, de azért örökösök osztoztak és új kir. adományt kaptak, mely mindnyájokra kiterjedt.

1464. Comes Palóczy László országbíró előtt történt felvallásból kitűnt, hogy Posár Miklós, marczelházi Posár László fia férje volt a praeficiált Klárának mint ez már 1382. évi oklevélből kitűnik, valamint az is, hogy Posár Egyed deficiált és mások kapták a kir. adományt.

1482. a győri káptalan előtt tett felvallásból kitűnik, hogy kis-vigmányi Porkoláb Lukács özvegyének: vérthi Vért Ilonának, János fia volt, ki azután Ursulának az ő leányának jegy- és nászajándékát férjének marczelházi Posár Györgynek merő szeretetből Marczelházán, Zavadon, Keszegfalván, Madaron, Paton és Véghen (Komárom v.) azután Libádon, Ligeten (Esztergom v.) elengedte, tehát ezen birtokok Posárokat illették. Kitűnik, hogy Vérth család létezett, és ezen pusztai birtokot a régiek nem komáromiasan Virtnek, hanem Vérthnek nevezték. Ugyancsak ide jegyzendőnek vélem, hogy Ordody Julianna, Baranyay Gáspárnak felesége Vérthy családból származott, mint ez kitűnik Selyem Bertalannak akkor tett ellemondásából, midőn Markházy család magát 1582-ben statuáltatta.

14.

1824. sz.

1578. és 1589.* években gr. Báthory Miklós országbíró és Viszkelety Bálint prothonotarius alatt kelt felvallások és birtok viszonyok szerint, mint-hogy majd egész század jött közbe, az előbbi oklevelek keltét tekintve többé a Posárokat az előbbiekkal összekötni nem lehet, hanem ezekből is kitűnik, hogy a Posárok még mindig uralták Ma-

* Ezen oklevelek az előbbiekkal előfordulnak 1. 2. 3. s. a. t. 32. sz. alatt is.

dart, Marczelházát, Keszegfalvát, Závodot, Véghet ; kitűnik, hogy Posár Vitalis gyermekei : Lukács Jávor Anna férje, Ilona Komornyik János felesége volt ; Lukácsnak három gyermeke volt : Menyhért, Mihály, Lukács ; Komornyik Jánosnak leánya Krisztina férjezett Csáky Györgyné s ennek leánya Magdolna volt. Kitűnik végre, hogy a Posárok utóbb divékujfalusi Újfalusiakkal, Maszlikokkal, jöttek rokonságba, kik ezután birtokosok lettek Keszegfalván és Madaron, 1635. évről kelt oklevelek szerint.

11. 1447. Az eszterg. káptalan tudtul adta, hogy marczelházi Posár Miklós és Zalay Péter testvéreik és rokonaik nevében minden terhet magokra vállalván önkénytesen úgy egyeztek ki, hogy ámbár osztályos rokonuk (frater) Pathy Kis-Egyed (Egidius Parvus) Komárom megyei Path birtokban különféle perre adott okot, sikerült mégis a béke fenntartása az által, hogy Path két egyenlő részre osztassék minden hozzátartozandókkal együtt, fele Posár Miklósnak s örököseinek, másik fele Péter fiának Miklósnak s testvéreinek Pálnak, Lászlónak és a többieknek jusson. Azt is kívánták a felek, hogy Hunyady János kormányzó által kiadott új adomány érvényben maradjon, és ha az örökösök ezt fenn nem tartanák a vesztes fél „in facto potentiae succubitus duelli facti potentialis“ és birtok részének elvesztésében elmarasztaltassék. Tehát, hogy halálra fognak párbajt vívni. Kelt sz. Lőrincz napján. (Másolat.)

10. 1456. Comes Palóczy László, László király országbírája által, midőn az ország praelatusai, zászlósai, és nemesei Budán együtt valának ki lett hirdetve : hogy marczalházi Posár Miklós fiai nevében is megjelenvén, Pathy Miklóst és Pált Péter fiait, Andrást Miklós fiát, Lászlót Tamás fiát, Jánost, Györgyöt, Miklós fiait, Istvánt, Jakabot, Gallus fiait, Pált, Józsefet, Demeter fiait, Kyurthy

Mihályt Albert fiát, Kyurth Lászlót Miklós fiát és Wajkay Mihályt a Zsitva folyó halászatától, mi Komárom vgyben Marczelház birtokhoz tartozott eltiltotta. — Ebből nemcsak a Posár család elterjedt nemzetségére, hanem a zsitvai halászat országos hírére lehet következtetni.

1465. Kurta Kezeu Ambrus fia Oswald az esztergomi káptalan előtt megjelenvén kihirdette, hogy marczelházi Posár Miklós Osváld anyjának egykor Posár Miklós házastársának hozományából régi szokás szerint Posár Miklós birtokaiból Oswaldnak készpénzzel eleget tett s erről a káptalan előtt Osváld a Posár örököseit megnyugtatta. Ebből kitűnik, hogy Ambrus nevét a helységtől vette, mert Páth—Curth-nak Marczelháza Kezőnek nevezetett, mint már elébb előadatott. 10.

Hogy 1479. volt Pyske nevű család is (Lábatlan mellett van Piszke nevű község Komárom v.) kitűnik Mátyás királynak az esztergomi káptalanhoz intézett azon parancsolatjából, mely Pyskének Arad pusztában statutiójáról rendelkezett. Ezen Arad pusztá Esztergom vgyben Szölgyén mellett most is e néven a primás birtokában van és létezik. — Ugyancsak ezen Esztergom vármegyei Arad pusztáról tesz tanúságot Mátyás király 1484. kiadott parancsolata, mely szerint Forintos János esztergomi lakos kérelmére az esztergomi káptalan meghagyja kebeléből valakinek kiküldését annak megvizsgálására, hogy Aradi Bertalan és Thepeni Benedek feleségeik és mások közreműködésével Szebasztiani Istvánt Aradon megtámadták, vérig verték, másodízben pedig szekérrel mentek Aradra. — Ugyancsak 1529. a budai káptalan is kiküldött bizonyos Piszke Ferenczet kebeléből. Ez is azt bizonyítja, hogy ezen birtok is adott egy családnak Pyske nevet. 486. 699. 1387.

1485. A Jeruzsalemi Keresztesek sz. Jánosról nevezett rendje tudtul adja, hogy Mátyás Magyar- 15. 16.

ország királyának parancsára a Posár család több tagjainak adományozott Marczelháza, Madar, Path, Gyarmat, Vék, Keszegfalva, Závod, Vízvár, Kava birtokokban, összehíván a szomszédokat, többek között kurtakeszi Wérthy Osvaldot is, őket kiküldött embereik által statuálták. Ki van adva „in claustrali Neuburga Civitate“ sz. Vincze ünnepén. A jelentés 15-ik napra megtörtént.

7. 1429. Zsigmond király tudtul adta : hogy Győr és Komárom megyéknek Tata mellett tartott gyűlésében marczelházi Posár Miklós felkelvén előadta legyen : hogy Zsitva halászatát (piscina) és mindkét felel a kaszállást minden hozzátartozandókkal Vérth birtok határában egész Izsa község határáig mindig ő birta, tehát hozzátartozik, és ezért az alispán, szolgabíró és esküdtek hűségesen vallják be az igazat. Kelt a gyűlés 12. napján. (Másolat.) Ugyan ezen Posár Miklósnak adta 1429-ben Zsigmond király a tatai, a vérthi halászatot, rendeletet bocsátván ki Komárom vármegyére. — 1445. a Posár család és utódai a Keresztesek rendje előtt Vérthre új kir. adományt nyertek.

124.

A Posár család birtokosságát bizonyítja Zsigmond királynak azon rendelete is, mely szerint meghagyja a várnagyoknak, szabad községeknek, ezek igazgatóinak és a bírának (villicis), hogy régi szokás szerint minden ügyben — kivéve a rablást és gyilkosságokat — magok a nemesek bírászkodnak jobbagyaik, és azok felett, kik nem birtokosok ; meghagyta tehát a megyének (Fidelitati Vestrae Universitati), hogy Harcha László és fia, Veekey György és egy más Harcha György Keszeghi János fia, Benedek fia és marczelházi Posár Miklós és kawai Posár János birtokaikban tartózkodók felett ne merészeljencik ítéletet hozni, a jobbagyokat és hozzájuk tartozó birtoktalanokat letartóztatni, akar adósságok, akar kihágások miatt. Kelt Feldkirch. Sz. Lukács evangélista ünnepén 1431.

8.

1560. Nádasdy Tamás palatinus meghagyta a győri káptalannak, hogy Posár Lukácsot és testvérét Ambrust, kik a királytól Keszegfalvára, Závadra, Véknek egy curiájára és házra, egész Asszonytelekre más néven Mochiolára kir. adományt nyertek, vezesse be. Ez megtörtént 1560. évben. Minthogy a törökök miatt Asszonytelekre nem lehetett kimenni, erre nézve a statutio és bevezetés Komáromban történt. Ugyanezen 1560. gadoczi Farkas Márton is nyert reá kir. adományt, miből azután közöttök per támadt, és mind a Posárok, mind a Farkasok a kir. Curiára lettek megidézve.

21.

19.

A Posár család nem csak Komáromban hanem más megyékben is birtokos volt. Ugyanis 1589. évben Rudolf Magyarország királya tudtul adja, hogy Jávor, Anna először Posár Lukácsnak, azután Ispán Istvánnak felesége és Lukáctól nemzett fia Menyhért, Csoky vagy Sóki Györggyel, kinek felesége Komorniyk János leánya Krisztina volt, tehát ettől született leányával Magdolnával és Posár Ilonával Komorniyk János feleségével, kinek apja ismét Posár Vitalis volt, sokat perlekedtek Madar, Marczelháza, Keszegfalva, Závát, Vék portiók végett Báthory Miklós országbíró, Záry András prothonotarius, Mérey Mihály helyettes palatinus, később kisasszonyfalvi Istvánffy Miklós szintén helyettes palatinus előtt, — míg végre kiegyeztek és Posár Menyhért Veszprémben Dym és Répás birtokait, Tejfalut, Gergeteghet, Ujfalut Posonyban, Alsó-Sókot Nyitrában Sóky Magdolnának pénzzel és azon ígérettel engedte át, hogy ugyancsak Pozsonyban Sz.-Erzsébet falvát is közösen ki fogják váltani.

17.

1650. Még mindig előfordulnak és perlekednek a Posárok, nevezetesen gr. Pálffy Pál palatinus előtt mint felperes meg lett idézve divékujfalusi Ujfalusy István, ki Andrásnak, ez Lukácsnak, ez Györgynek Katalin feleségétől volt fia, — Katalin

23.

pedig marcelházi Posár Vitalis leánya volt, kire őseitől származott ezen per. Alperesek voltak Sibrik Dániel, Lukács gyermek tutora, ki Ferencznek, ez ismét ifj. Lukácsnak, ez ismét harmadik Lukácsnak volt fia, ki Posár Vitalis és Sibrik Évától mint Posár Ferencz első feleségétől született. Továbbá alperes volt Majthényi György, ki tutora volt Posár Máriának Posár Ferencz leányának Majthényi Susanna második feleségétől; alperes volt Posár Mária is, kikre elhalván Posár Lukács s ifj. Posár Menyhért ennek testvére, a per reájok háromlott. A per tárgya Marczelháza, Madar, Závad, Keszegfalva, voltak. Ugyan azon per, mely már 1589-ben folyt. (L. fenn 17. sz. a.)

438. Tőkésujfalusi Ujfalusiak birtokai 1680. össze lettek írva, és minthogy az egyik Posár Máriától született, bizonyosan Posárok után kapták s ezek voltak: Bucsán, Karkóc, Szemere, Szobotist, Chropó, Pritsd, Császka, Smrdok, Ruszka, Madar, Marczelháza, Keszegfalva. Tehát terjedelmes birtokok.

1760. 1589. Pusztá — elhagyott — Vérthen magva szakadt Vérthy Kelemen után egy curiába Vaghy Ferencz és Lábod Benedek bevezetettek. — 1619 ben pedig Vérthen Horváth Ferencz per notam infidelitatis egy curiát elvesztett és palatinalis adomány által Beke Gergelynek adatott.

273. 1502. Vingardti Geréb Péter, Magyarország palatinusa a sáaghi conventhez rendeletet bocsátott, a mely szerint Miklósnak zöld mezőről nevezett esztergomi prépostnak, továbbá Katalin hugának, leányainak Potentiának és Angelatának, nem különben Attyái (de attya, későbbi oklevelek szerint Acsa) Kozmasnak, György fiának adományoztatott Hetény (közel Kurtakeszhez) Komárom vármegyében, örök cambium mellett Szentiványi Zsigmond fia Bertalan után.

273. Ugyan ezen Hetény 1701. mint az esztergomi érsek praedialis birtoka Kolonics Leopold primás

által oda adományoztatott Sándor Menyhért Esztergom alispánjának érdemei miatt és elvételét Demény Gergely, — Mihály, János, Ferencz, Pál — és Bény Mihálytól, kik kálvinisták lettek. Az alispán statuáltatott és bevezettetett.

1505. Parucsai Sarthvány Fóris a maga, és gyermekei nevében lemond Hetényről (a curiákról), melynek a saagi convent előtt ellenmondott akkor, midőn Attya Miklós zöld mezőről nevezett eszterg. prépost magát statuáltata, és pedig azért, mert ez szolgálatokat tett neki. Comes Szent-Györgyi és Baziny Péter Ulászló országbirája hirdette ki. 81.

Ugyan ezen Attya Miklós kanonok, és esztergomi lector, ki, mint egy „Csery“ perből kitetszik, Karván Katalin testvérétől származott gyermekek számára szerzett birtokot, most ismét Dyva Mátyással (Gyiva Sárkánynyal határos) és Keve János, — Béla, — Ambrussal, Ferencz fiaival cserélt, úgy, hogy a lector kanonok Nyitra vgyben Zenth-Gyeurgh birtoknak felét, Alsó-Arad Esztergom megyében létező birtokkal elcserélte. 1505-ben. 1621.

Hogy Karván Kapy, Pathy, Attya vagy Acsa családok mikép perlekedtek birtokaik felett, azon perből tűnik ki, mely Csery, Missics, és Nedeczky között folyt 1752-ben, valamint ez 1505. kiadott oklevélből kitűnik. Ugyan csak Karván Ulászló király parancsából statuáltatott Sykesdy (Xisztus) Barnabás, ki férje volt Attya kanonok nővérétől született Potentiánának 1507-ben, mit ugyan ezen évben, minekutána a kanonok pénzen megvett volna, kir. adományban kapott Ulászló királytól. (p. h.) — 1508-ban ismét Ulászló megparancsolta, hogy az eszterg. káptalan Potentiánát Sykesdy Barnabás feleségét Karván statuálja. A kiküldöttek ezek voltak: Ghyva Mátyás, Hector vagy Jakab, Kapossy János, Bogár Benedek, bélay Rokonságh Imre. (Eredeti függő pecsét. Hártya.) 2469.
2463.
2476.
2477.

1519. Ugyancsak Karva és Sárkány birtokokra 2462.
2475.

Attya Miklós lector kanonok és Sykesdy Barnabás, Kappyaaktól származott sárkányi Károlyval meg-
egyeztek : Chúzy Menyhért, bajnai Bóth István,
Kyurthy Miklós, pagyi Theurök László, béla Bogár
(Bolgár) Benedek, bélai Hobay Bálint, mint arbi-
terek előtt.

63. 1446. Pesten az országgyűlésen összejöven a
prelátusok, mágnások és nemesek deedi Farkas
Lászlót vissza helyezték Békátó, Sárkány, Kőbölkút,
Zeülgyén birtokaiba Karvay Keszeg és Radványi
László ellenében. (Eredeti. Hártya Függő pecsét.
Dupla kereszt darabbal.)

2455 1503. Volt egy deedi Fekete család és egy
deedi Farkas család, melyek magokat Somogy
vármegyében létező Deed-ről nevezték, megkülöm-
böztetve Déda-tól, mely Esztergom vármegyében
régi helynév. Deedi Fekete sz. Adriánról nevezett
zalai monostor előtt, és nem az esztergomi káp-
talan előtt tett szerződést és pedig Deed birtokról
1503-ban Megkülönböztetés végett jegyzem fel ;
különben nem lehetetlen, hogy deedi Farkas csa-
lád hozta Esztergomba a „déda“ nevet, mert ezen
megyében Sárkányban birt.

2468. 1438. Albert király Karvát és Sárkányt ehhez
tartozó Zob és Dyozád pusztákkal, melyek Chech
Pétértől, Tamás fiától és Péter leányától Scolasti-
cától a királyra háromlottak, Kapláth Jánosnak
Péter fiának, és deedi Farkas Lászlónak Péter fiának
adományozta, mint kik már Zsigmond alatt sok
érdemet szereztek ez által, hogy a hussiták ellen
harcoltak. Kiadva Budán. Hártya. (p. h.)

Ugyan csak ezen deedi Farkas László Péter
fia kérte Albert királyt azon alkalommal, midőn
Budán a várban feleségével Erzsébettel tanácsko-
zott, hogy újítsa meg kir. adományát, mert bizo-
nyos „Kathanatae conditionis“ embereknel és hir
szerint Érdy Lászlónál őrzött irományai elvesztek.
Ezt tehát megújította azon érdemeinél fogva,

- melyeket Zsigmond király alatt a hussiták ellen szerzett, fél Karva, Sárkány, Dyozád Kiskarva és Szegenyére (a karvai határban) 1439. hártya. 2459.
- Ugyan csak ezen Farkas László (de Deed) visszahelyeztetett Karvay Keszeg és Radványi László ellenében. 1446 ban (ugyan az mi előfordul 63 sz. a.) 207.
- Ugyanezen deedi másképp lábatlani Farkas László kapott László királytól 1453. Karva, Sárkány, Kiskarva Diozad, Leucca, és Szegenyére kir. adományt. (Hartya. n. p.) Eredeti. 2460.
1519. Kazza György és Lábatlan Ursulya özv. 54. és 1797.
- Becherné, ki leánya volt Lábatlan Lászlónak, Lábatlan Anna, ki felesége volt Kazzának és leánya Ursulának, Gáspár és fia és Sofia Pothornya felesége ugyancsak Kazza leánya, továbbá Báym János Majthém György tiltakoztak Lábatlan, Csév, Zenth-tamás Solt (in Albensi sedes) Piszke, Apáczatelke birtokoknak II. Lajos király által tett adományozása, valamint Korlátkői Péter impetratiója ellen is, a budai káptalan előtt. Kiadva 1760. ban a pozsonyi káptalan által. A Kazzay-ak Trencsényből származtak ; itt volt Kazza vár is, melynek castellánusa 1516. Possey Kelemen (de Mythycz) volt, ki fiával 2329.
- divékujfalusi Ujfalusy Imre jobbágysait Nyitra megyében Dobrothna birtokán megtámadta, megfogatta, és Kazzára vitette; a másikat megkötöztette, pénztől és ruhájától megfosztva Maróthra (Bars vmegye) vitette. Ezen ügyben azután Báthory István palatinus parancsot bocsátott ki a sz. Benedeki Conventhez. — Tehát a Korláthköyek előtt ezek birták Lábatlant.

23. §. Lábatlan. 1390.

Lábatlani Hensliny Ilon preficiáltatik és férjével, Weechei Jánossal statuáltatik Lábatlanon. Mária királynő és Zsigmond király parancsából. 1390. (Nagy hártya. Eredeti. Latin, a pecsét elkopott. Szép ép példány. Fracturírás.)

123. sz.

Zsigmond, Isten kegyelméből Magyarország, Dalmátia, Croatia, Ráma, Servia, Gallicia, Lodomeria, Cumania, Bulgária királya, Brandenburg Marchiója, a Római Szent Birodalom Archi-Camerarius, nemkülönben Csehország és Luxemburg örököse, — minden Xtus. hiveinek, mind most élőknek, mind a jövőknek, kiknek jelen levelünk tudtukra fog jönni, mindnyájunk Üdvöztetőjében üdvöt! — Minthogy az ember gyarló emlékezete felejt, ha azt az írás tartalmának világa nem világosítja fel: ezen sorainkkal mindenkinek tudtára adni kívánjuk: Veeche Barnabás fia János, hívünk, valamint Lábatlani Hensliny fiának, Pálnak leánya, nemes Iona úrnő annak (Veeche Jánosnak)* házastársa, személyesen megjelenvén Felségünk előtt, két iratot terjesztettek Elénk; t. i. egyet nyilat Felséges Mária úrnő Fejedelemtől, Isten kegyelméből Magyarország királynéjától, a mi szeretett házastársunktól, mindjárt az ő megkoronázása után vésett titkos pecsétével jelzettet, melyből kitűnt: hogy ugyanezen Felséges Fejedelem az ő királyi adományában, Henslénny fiának Pálnak minden birtokai és jogai átadásánál és ezen Pál által Jánosra és feleségére tett átruházásánál ugyanannak beegyezésére hivatkozott és a nemes úrnő minden birtokaiban és jogaiban, különösen pedig említett Pál igaz férfi-örökösének, fiának praeficiálta (fiúsította.) — Egy másikat Tisztelendő Esztergom Káptalanét, zárt levelet, mely hozzánk van írva a felől, hogy Lábatlannak nevezett birtokban törvényesen statuáltatott, és pedig oly értelműt, mint a mikép alább leiratik, kérvén ugyancsak János, hogy azoknak számára, kiket Felségünk elé terjesztett, az okiratokat, mint helyeseket, kedveseket, elfogadottakat, ezen levelünkbe szórul-szóra beiktassuk, és

* Weech István már IV. László király korában birta Szőnyt Komárom vgyben. Lásd Komárom V. régészeti egy-
let 1889. évi jelentése.

reájuk, örököseikre nézve mint örökre visszavonhatlanokat és érvényeseket megerősíteni méltóztassunk. — Az elsőnek t. i. magának Mária Urnőnek nyilvános levele ilyen tartalmu:

Mi Mária Isten kegyelméből M.-ország, Dalmatia, Croatia s. a. t. jelen levelünket emlékezetbe ajánljuk. Hívünk Lábattlani Hensliny fia Pál, Esztergom vgyben Felségünk személye elé jövé, előadva nyilvánította: minthogy isteni akaratnál fogva, nincsenek gyermekei, testvérei és leginkább olyanok, a kikre birtokai és birtokjogai halála után az ország törvénye szerint reá háramlanának, vagy származnának, férfi magzatoktól is megfosztva lévén t. i. jelenben csak egyetlen egy leánya volna életben, kit Ilonának neveznek, és a kit Weeche-i Barnabás fiának Jánosnak, udvarunk ifjának (juveni) mint az ő felfogadott fiának házasságra eljegyzett volna, — azért félvén, nehogy halála után birtokai, és birtok jogai mint már említettett, más kezekre jussanak: minden birtokát és birtok jogait ugyanazon nemes Ilonának nevezett leányának és ő általa említett Jánosnak, udvarunk ifjának, az ő vejének és mindkettejük örököseinek és minden utódainak, örökre, visszahúzhatlanul adta, ajándékozta, kezéhez szolgáltatta és rendelte; sőt előtünk adta, ajándékozta, így rendelte és átíratta, azt adván hozzá, hogy ha a Legfelségesebb kegyelméből Pál fiút vagy fiakat nemzene, az ő leánya Ilona, következőképen János az ő veje és mindkettejük örökösei és minden utódai, mint Pálnak gyermeke minden birtokokban és birtokjogaikban részesíttessenek, könyörögvén Felségünk előtt alázatos és ájtatos kérelemmel, hogy előbocsátott adományhoz és a birtokok átadásához beegyezésünket és helyeslésünket adni és magát nemes szűz leányát említett birtokokban és birtok jogokban, mint igazi örököst és törvényes utódot praeficiálni (fiúsítani) és behelyezni méltóztassunk. Mi tehát meghallgat-

ván említett Pálnak legalázatosabb könyörgését, melyet hozzánk nyújtott és királyi kegyelmünkkel feléje hajolván, különösen pedig méltányolván említett Jánosnak udvarunk ifjának hűségét, melyet Felséges Urunknak, királyunknak Lajosnak, Magyarország királyának boldog emlékezetű szeretett atyánknak ígért; végtére minthogy Isten akaratjánál fogva minden férfi-magzat öröme nélkül mulván ki, mi pedig szülőtti jogunknál fogva mint fi-gyermek lépvén édes atyánk után Magyarország trónusára és Isten engedelmeiből országunk királyi pálczájával szerencsésen kormányozzuk; ezen kívül minden hűséggel, állhatatossággal, a maga tehet-sége szerint iparkodott és most is iparkodik bá-t-ran tetszésünket megérdemelni; ezen okoknál fogva, említett kir. adományhoz és a birtokok átadásához említett Pálnak azon módon, mint fenn leányának, és ez által említett Jánosnak cselekedeteihez a mi szeretett Űrnőnknek királyné anyánknak tudtával és kegyes akaratjával, beegyezésünket, kegyes hozzá-járulásunkat adjuk, és említett nemes Ilonának neve-zett leányzót, ugyanazon apai birtokokban és birtok-jogokban mint igazi örököst s törvényes utódot, mint fi-magzatot, Pálnak fíjaként praeficiáljuk, és említett Pál bárhol létező és bármely néven neve-zett birtokaiba és birtokjogaiba, minden használa-taiba és járulékaiba, ennek igaz határai között, úgy mint maga Pál régóta és most is jogosan bírta, valamint Ilonának nevezett leányát is, következés-képen említett János férjét, minden örökseivel és utódaival, mások kára nélkül bevezetendőnek tart-juk és ezeket örökre, mint örökséget neki tulaj-donítjuk ezen levelünk bizonyossága által, melyet privilegium formájában fogunk szerkesztetni akkor, midőn hozzánk vissza hozatik. — Kelt Visegrádon Nagy B. Asszony ünnepe után pénteken. Az Űr Ezer háromszáz nyolczvanötödik évében = 1385.

A másik okirat t. i. jelzett Esztergomi Káptalan

zárt levelének tartalma következő : Felséges Fejedelemnek Urunknak, Isten kegyelméből Magyarországnak, Dalmatia, Croatia dicsőséges királyának : Zsigmondnak ; Brandenburgi Marchionak s. a. t. félelmes Urunknak, az esztergomi egyház káptalanja köteles és ajtatos imáit az úrban. Főméltóságod (Excellentiae Vestrae) levelét azon tisztelettel, melyel tartozunk, vettük ilyen szavakban :

Zsigmond Isten kegyelméből Magyarország, Dalmátia, Croatia, királya s. a. t. Brandenburgi Marchio s. a. t. Hiveinek Esztergom egyház káptalanjának üdvöt, és kegyelmet! — Weechēi Barnabás fia János, magának és nemes Honának nevezett Úrnőnek az ő házastársának személyében mondja nekünk, hogy ő Lábatlan birtok uradalmában, valamint Esztergom Vgyben létező egy másik birtoknak, Piskének nevezett felében a kezénél lévő okmányok erejénél fogva, törvényesen bevezettetni kívánna, ha valamely ellenszólás e részben őtet nem akadályozná ; mi felett hűségteknek erősen meghagyjuk, hogy bizonyságul hiteles embereteket küldjétek ki, ki előtt Jeneő István fia Imre, vagy csallóközi Zobody András, mások hiányában a mi emberünk említett birtokoknak Lábatlannak nevezettnek és fél Piskének színhelyére, a most említett János és nemes Úrnő az ő házastársa kezén lévő, és mint állíttatik, békeségesen bírt birtokokba, összehíva törvényesen ott a szomszédokat s minden határosait, és ezek jelenlétében oda járulván, említett Jánost és nemes Úrnő feleségét, azok teljes uradalmába bevezesse, és statuálja őket a végre, hogy említett János és felesége az ő kötelező joguknál fogva örökre bírassák, ha mégis nem lesz ellenszóló, ha pedig lennének, ezeket idézze meg János és nemes Úrnő felesége ellenében, a mi személyünk elé, megillető határnapra, és ezután a birtokosok statutiójának követett rendjét az ellenszólók neveivel, ha mégis

lennének, a kitűzött határnappal, nekünk hűségesen megírjátok. Kelt Maróthon a villában, sz. Bertalan apostol ünnepén, az Úr Ezer háromszáz kilenczvenedik évében = 1390.

Mi tehát Felséged parancsának úgy, mint tar-
tozunk engedelmeskedni kívánván, említett Csalló-
közy Andrással; fenn kijelelttel, mi emberünket
t. i. Jakabot említett egyházunk prebendátus ka-
nonokját, az előzöttek végrehajtására kiküldendő-
nek véltük, kik onnét hozzánk visszatérve, egyen-
lően nekünk így tettek jelentést : hogy ugyan azon
emberetek mi előttünk mint hiteles tanu elmúlt
Kereszt felmagasztaltatását követő szerdán, azon
birtoknak Lábatlannak nevezettnek szinhelyére,
mely Esztergom vgyben van, törvényesen össze-
híva a szomszédokat, minden határosokat, ezek
jelenlétében, Jánost, Weechey Barnabás fiát, és
nemes Úrnőt Ilonának nevezettet, az ő feleségét,
t. i. Pál leányát, ki Lábatlani Hensling fia, Lábatl-
lan birtokának nevezett tellyes uradalmába, Eszter-
gom vgyben, bevezették és statuálták, és ezen bir-
tokot Jánosnak és feleségének Ilonának kötelezett
joggal örök birtokul átadták, hol midőn egymást
követő három nap maradtak volna, senki ellenszóló
meg nem jelent. Kelt a bevezetés és statutio nyol-
czadik napján. Fenn kitett évben.

Mi tehát Jánosnak igazságos és törv. jogainak
megfelelő kérelmének, az ő saját, és Ilona nemes
Úrnő, az ő felesége nevében a mi Felségünk elé
terjesztett, amint tudtunkra esett alázatosan, és
királyi ajtatossággal meghallgatott, elfogadott, Má-
ria királyné házastársunk említett nyilt, a jelzett
esztergomi káptalannak pedig zárt leveleiket, me-
lyek minden gyanutól mentek, ezennel szórul-szóra,
minden csonkítás és hozzáadás nélkül beiktatotta-
kat, minden tartalmukkal, és záradékaival elfogad-
juk, helyeseljük, jóvá hagyjuk, mindazonáltal Hűség-
tek kívánatára, és tekintve hűséges szolgálataik

érdemeit, magának Weechei Jánosnak, és általa királyi sz. koronánknak, következtetve királyi és királynéi Felségünknek és pedig minden hűség állhatatosságával véghezvitt és tett cselekedeteit, Felséges Mária királynő, a Prelátusok, és Báróink érett tanácsával, fontos tekintélylyével, telyhatalmával és Felségünk biztos tudomásával, említett levelünket, minden előre bocsátott részeit, tartalmának fenn világosabban kifejezettekkel, említett Jánosnak és nemes házastársának Ilonának, örökösseinek, minden utódainak számára megújítva, mint örökre érvényeseket, megerősítjük, jelen iratunk pártfogása által, mások jogainak sérelme nélkül; minek emlékeztére s örök érvényére, jelen privilegialis levelünket, függő és hiteles kettős pecsétünk reá nyomásával megerősítve kiadtuk. — Kelt Fő-tisztelendő Esztergomi érsek János X-ban atyánk keze által, ugyanezen vgye örökös, és Udvarunk, királyi Felségünknek kitűnő Cancellárja, szeretett hívünk által, az Úr 1390. évének nvbr 12. Calendájában, országlásunk 4-dik évében, — midőn Xban tisztelendő atyák az egyházakat szerencsésen kormányoznak, ilyen rendben : Bálint, sz. Sabináról nevezett római sz. egyház presbiter cardinálisa, és a pécsi sz. egyház kormányzója; említett János esztergomi érsek; Lajos kalocsai, Péter jadraí, András spalatói, másik András ragúrai érsekek; János váradi, Péter erdélyi, János zágrábi, Czikó István egri, János bosniai, Demeter veszprémi, János győri, Péter váczí, János sirmai, Gergely nyitrai, János csanádi, Crisogonus tragúriai, Ferencz scardoní, Pál tinninai, János noviai, Máté sibinici, Miklós korbaviai, János serviai püspökök. Továbbá midőn ezen Nagyságos Urak, országunk vgyeiben a méltóságokat viselik, — ilyen rendben : István, országunk palatinusa, és kunok bírása; László erdélyi vajda; Zonuk comes; bubeki Bubek Imre comes országbíró, s Slavonia, Dalmatia

és Croatia bánja; Losonczy István macsói; Perényi Miklós zevrini, bánok; Kanizsay Miklós, János fia tárnok; Ilsvay Leustachius ajtónálló; Csipnuky György asztalnok; Perényi János pinczemester; ugyancsak a palatinus, lovászmester: Stibórcsicsy Stibor, pozsonyi gróf; és sok mások, kik mltóságot viselnek.

1519. Főtiszt. Tamás praesbiter cardinalis és
 131. 132. esztergomi érsek, Ujlaky Lőrincz comes, Bosnia vezére és Lajos Magyarország királyának ország-bírája előtt magára vévén monyorókereki Erdődy Péternek és Erdődy Bakócz Tamás gyermeknek, t. i. testvérének és unokájának minden terheit egész Csévet, Piskét, és Lábatlannak egy részét (Esztergom v.) azon kőházzal, mely a lábatlhani curián van építve, különben hajdan nemes Lábatlany Gergely és Mihály birták, nála pedig 2500 frtban, Lábatlan Mihály özvegyénél ugyancsak kétszáz letett forintban el lettek zálogosítva, — most elzálogosította bucsányi Korláthkőy Péternek, a curia mesterének, valamint László fiának is oly feltétel alatt, hogy mindezeket minden per nélkül visszaadni tartoznak. — Ezen oklevelen fel van jegyezve, hogy 1492-ben Lábatlanon kívül volt egy B. Sz. Mária de Angelis-ről nevezett zárda építve.

134.
 1802. 1651. Lábatlant és Radványt Banky György és anyja Hrasztovánszky Erzsébet bírták, mert ezen évben kaptak III. Ferdinandtól kir. adományt és statuálták is nem csak Lábatlanon és Radványon, hanem Bánk vagy Bánkházán, Felsőalsó Nyeskenyén, Borcsházán, Tükeházán, Berencsen (Veszprém v.) Szokolyon, Endrődön, Bonyeden, Bögdön (Zala v.) Negyvén (Győr v.) Hegyeshalmon, Leveléden, (Mosony v.) melyeket már Zsigmond, Lajos, Károly, Mátyás, I. Ferdinand királyoktól őseik kapták. Ezen statutio alkalmával Banky Pál mondott ellen 1651. — Ezt a győri

káptalantól kikérte Nedeczky Mihály 1690. (p. h.) midőn t. i. ő és bátyja Sándor kaptak palatinalis donatiót ugyancsak Lábatlan, Radvány s más birtokokra. — Ezen 1651-ről szóló hiteles oklevél nincs ellenmondásban azon eredeti, hártján kiadott diplomával, mely szerint, mint fenn egész terjedelmében közöltetett, Huszár István 1647-ben szinte Radványra és Lábatlanra kapott királyi adományt, mert ez csak mint zálogban tartott birtokokról szólt, míg ezek őseikre hivatkozva nyerték kir. adományukat. — Említett statutio a török félelem miatt Győrött történt meg; minek Huszár István is egész Radvány s Lábatlan birtokokra ellenmondott. 1651.

132.

Karván 1580. birtokos volt Csulyák család, mint ez kitűnik abból, hogy karvai Múthy András és János ezen évben eladták elhagyott birtokaikat Csulyák Ambrusnak és fiainak: Gergelynek, Benedeknek és Albertnek, kiknek azután statutio és bevezetésekről jelentést tett Radecius egri püspök és helytartó parancsolatja következtében az esztergomi káptalan. Függő pecsét, hártja.

2458.

1543. Várday Pál, esztergomi érsek, primás és Ferdinand cancellárja megparancsolta az esztergomi káptalannak, hogy Thardy Gáspárt és karansebesi Therség Mártont, kir. palotást vezesse be Karva és Sárkány birtokokba, a melyek Károly Ferenczről háromlottak a királyra.

2471.

1496. János király Podmanyiczky István, nyitrai püspök kívánatára megerősítette Ulászlónak azon privilegiumát, mely szerint Zsitvató (Vérth mellett) birtokában az ő hajósai mentek voltak a „lucrum Camerae“ minden contributioja-tól. Ezen birtok, mely a Duna mellett fekszik, ezen időben tehát a nyitrai püspöké volt. Kiadva 1527. (Másolat.)

1434.

1529. Bykly Ferencz esztergomi alispán, belai Hobay Bálint és Jaszthy Márk szolgabírók előtt megjelentek Karvay Barnabás gyermekei, Poten-

502.

tiána, Péter, András, valamint Károly Ferencz is, ki fia volt Sándornak, és kijelentették, hogy Nándor-Fehérvár ostrománál Karvay András Károly Sándornak 40 arany frtt, egy pajzsot, egy copiót és széket adott. — Eredeti.

491. 1673. Bikót Kovács András birta, ki 300 frt-ban, harmincz évre zálogba vette ki Galgóczy Istvánnétól, Horváth Annától és Orbán Ferencztől, ki fia volt Mihálynak és Horváth Erzsébetnek, 2239. Horváth Anna, István leánya volt. — (Eszterg. káptalan p. h.)

2470. 1409. Megjelenvén Gelechy Zsigmond felszentelt pap, kinek nővére Katalin, Nozdroycz Tamás felesége, — ennek és Gyuked Zsigmondnak adta merő ajtatosságból Karvát, Sárkányt minden hozzátartozandókkal, minthogy ezek reá háromlottak Magdolna nővéréről férjezett Somogyi Nagy Mihályról (Michaele Magno de Simygio), mit azután Zsigmond király helyben hagyott 1409. p. h. Szép hártján. — Ezt Zsigmond kiadta a budai káptalannak.

2456. Ugyanazon Nozdrovicz Chech Tamás és felesége Katalin 1411. újra folyamodtak Zsigmond királyhoz kir. adományért és beegyezésért, minek következtében parancsolatot küldött egyet a budai, másikat az esztergomi káptalannak; mely utóbbi statuálta őket Karván és Sárkányban. (Függő pecsét. Hartya. 1411.)

24. §. Nedeczky Sándor a kurucz háború alatt. 1703.

1703. év után Nedeczky Sándor nagy részt vett a kuruczok pártolásában; Komárom körül, de különösen túl a Dunán táborozván; birtokait is: Karvát, Lábatlant, Piskét, Radványt és ezek mellékeit megszállták a kurucz hadak és elhajtották marháit. Ő ritkán tartózkodván hon,

felesége állotta ki a harczy félelmeket. — Ez oka, hogy pártfogásért könyörgött és valóban számos magyar nyelven írt „protectionalis“ levelet őrzött meg levéltárunk, melyek szerint Huszár Ilona Ned.—Sándor felesége Karván és birtokai oltalomban részesültek.

Gróf Bercsényi Miklós saját aláírása és pecsétje alatt ilyen protectiót írt számára 1703. Decbr. 4. Senthe várában: Én szélessj gróf Bercsényi Miklós, nemes Ung vgynek Fő-Ispánnya, Méltóságos Fejedelem felső vadászi Rákoczj Ferencz, és az magyar haza szabadságáért Isten által fegyvert fogott egész hadoknak fő-generalissa. Adom tudtára mindeniknek, az kiknek illik, ez levelemnek rendiben Nemzetes Vitézlő Ebeczki Imre kapitány Uram ő kglme nemzetes Huszár Ilona asszony mellett tett kérését tekintetben vévén; említett Huszár Ilona asszonyt személyében protectio alá vettem: Parancsolom azért mind lovas és gyalogh tiszteknek, köz vitézlő Rendeknek, senki személyében az nevezett asszonyt és tulajdon magát illető karvai jószágában megkárosítani s háborgatni ne merészellye. Máskint valaki parancsolatom ellen cselekszik, kemény ki adott edictum ellen vétvén erőss büntetésemet el nem kerülík. G. B. Miklós.

170. sz.

Nem különben: Én Ocskaj László fölső vadász Méltóságos Fejedelem Rákóczi Ferencz kegyelmes Urunk Ő Nga egy ezer lovasának mezei főcapitánnya, és töb mind lovas, mind pedighlen gyalogh seregeknek commendansa, minden rendbeli említett kegyelmes Urunk Ő nagysága igaz hiveinek és vitézeinek valakik ezen levelemet láttyák s olvassák, vagy olvasni hallják köszönetemet, a kiknek pediglen illik szolgálatomat is ajánlom: Léven nemes Esztergom vármegyében levő karvaj nevő majoria ednehány zsellérie, marhaia, és egyeb jószága Nemzetes Huszár Ilona asszonynak instál azon eő kegyelmé, hogy méltó protectiom alá ve-

gyem ; tekintvén azért az ő kegyelme instantiáját, azon eő kegyelme jószágát protection alá vétén, kérem és intem minden rendbeli kegyelmes Urunk hiveit és vitézeit, hogy praespecificált Huszár Ilona asszony karvaj majoriát ott lévő marhaiát, zelléreit, és jószágát békeségtes meghmaradásban hagyván háborgatni ne merészelyenn, praesent perlectis Exhibit. restitutis. Datum Levae 28. Septembris 1703. Ocskay László. (p. h.). A hátán latinul : hogy elolvaván mindenben megerősitti Farkas Sándor, Praesidii Levensis Capitaneus ac simul Com-mendans.

167. sz.

F. F. v Kuklender pedig Esztergomból 1704. Martius 5. Az karvaj Nedetzkyné Gondviselésének adassék ez az ény parancsolatom, Karván : Ezen(1) erőssen parancsolom és hagyom nektek. Nedetzky Gondviselésének Karván lakozó, hogy mindgyárást tíz jó vágót behaits(atok) az Ráczok számára minden sietséggel, mivel az ény parancsolatommal ne gyáczatok, mert máskint az egész marhajotokat elhaitatom, mert kívántatik az Császárnak ő Felségének s Vitézeinek. Ő Felségének Romai Császárnak és koronás királyunknak, Esztergomi Várának Obirster és Fő Commendansa. F. F. v. Kuklender. A hátán : Meghértvén Continentiáját, sietünk az elküldésével, és a mi Uraságodnak tetzik provideallyon felőle. Uraságod szolgálja : Körmendj And.

722. sz.

Van egy elébbi maj. 31. 1704. Esztergomból hozzá intézett rendelete is, melyben életének és jószágainak elvesztése alatt eltiltatik Huszár Ilona huszonnégy óránál tovább Dunán túl a rebellisek között időzni, midőn haza megy, és ha még ezeket tractálni is merné, mint eddig tette: más eszközök fognak ellene használtatni. FF. v Kükländer. (p. h.) (németül.)

723. sz.

Úgy látszik megbánta nyilatkozatát, mert már 1704. junius 2-ről Esztergomból így ír latinul:

minthogy Nedeczky Ilona legvilágosabban bebizonyította a hamis és igazságtalan feladások ellen ártatlanságát, t. i. mintha a Kuruczokkal correspondentiában élt volna, férje is Budán ő Felségének híve volt, azért a megyei tisztviselők kéretnek, hogy Huszár Ilonát háborgatni ne engedjék, a katonáknak is meghagyatik, hogy őtet személyében és birtokaiban szabadon hagyják. FF. v. Kükländer. S. C. P. Maj. Generalis vigiliar. Praefectus, unius Regim. pedestr. ordinis Colonellus & Arcis Strigon. Actualis commendans.

Hogy Császáron is requiráltak a császáriak bizonyítják a császári bíró és előljárók az által, hogy a kiszolgáltatottakat nyugtázták báró Wolfstein kapitány részére 1704. 18 Octr. — Császár.

445. sz.

Ebeczky István ilyen protutionalist adott ki: Én alább irt Méltóságos Fejedelem felső vadászi Rákóczi Ferencz kegyelmes Urunk eö Nga Komárom és Ujvár elein lévő hadainak feő commendansa és ezeres kapitánya praesentibus értésére adom minden rendbéli eö Fejedelemsége mind lovas, mind pedig gyalogh renden lévő részeinek, híveinek és közrenden lévő vitézének, hogy nemes és nemzetes Huszár Ilona Asszonyom eö kglme tülem kérttetett protectionalis levelét maga személyének, cselédgyének, majorjának és ingó és ingatlan javainak s föl s alá való járó föllyül irt kglmes Fejedelmünk vitézitől bátorságosabb és békelességebb megh maradására nézve, kiért látván igasságos instantiáját adom ezen protectionalis levelemet megnevezet nemes és nemzetes Huszár Ilona Asszonyomnak, kérvén és intvén eö fejedelemsége minden rendbéli vitézit, hogy se magát, se karvai majorját ott lévő cselédit, akar mely ingó s ingatlan javait, legkisebben is haborgatnyi s megkarosittanyi ne merészöljék, mert máskép kegyelmes Fejedelmünk kemény büntetését úgy az enyimet is el nem kerülük okvetetlenül valakik ez ellen tapaszt-

184. sz. taltatnának excedálni. Praesentibus perlectis, exhibentibus restitutis. Datum in sz. Péter die 14. octbr. 1704. Ebeczy István. (p. h.)

180. sz. Gróf Eszterházy Antal a saágghi táborbul 1704. octbr. 13. így ír hozzá levelet Bénbe: T. n. vitézlő Nedeczky Sándor Uram szerelmes házastársának Huszár Iona jó akaró Asszonyomnak eő kegylnék becsülettél irom. Az kegylmed Bénből 12 prtis költ levelét együtt embere által pstalt tábori a jándékjával kedvessen vettem; Én velem is parancsolván ez kglmesen conferalt tisztemben, tartom szerencsémnek ha szolgálhatók kgldek, el sem mulasztom, hogy ne complacealjak réghi nagy jóakaró Asszonyomnak kgldek; In pedighlen szerencsésen ide hozván megh mutatom kgldehez való igaz kötelességemet, a mint is láthassam friss jó egészségben kglt kívánom, maradván in reliquo: Becsülettel való jóakarója.

177. sz. Ebeczy Imre Léváról 1704. Január 17-kéről Mint jóakaró sógor Asszonyomnak! In szerencsés sok jókal áldja meg kdt, nekem irot kd levelit vettem böcsülettél, melyben mit irjon kd értem, az mi a kd elhaitatva marháinak visszatérésit illeti arról azt irhatom kk hogy ma harmadnapja kiküldöttem Farkas Sándor Urammal eő klmivel annak az marhának leárestálására az falukra, az mint hogy le is arestáltattuk az holot mi találtatot benne; hanem kd külgeje maga embereit ide Farkas Sándor Uramhoz, az ki megösmerhette az kd és szegin embereinek marháit, eő klme maga embereit ki fogja az kd emberivel küldeni, és az hol mi találtatik kézhez fogja adatni, m: Generalis Urunk parancsolatja szerint; de javallanám ha azon marhát kd csak egy kevés ideig is Zelizre az én marháim közé haitatná; ottan talán bátorosabb megmaradása lehetne, kld nekem másbul is parancsolván eörömet szolgálók, ajánlván kd íó akaratjában magamat.

Bottyán János is irt neki : Szöni. 15. Januar. 1704. — Szolgálok klmednek ! Isten sok iokal áldja megh kglmödöt kívánom ; bánkodva értöttem kglmed buiát és banatiát kárvallása véget ; mindazon által oli, mi nélkül ne búsuljon kéröm kglmödöt. Az Úristen ha reia bocsáította kgyldre, nem tehet róla ; Isten ő Fölsége kezében vagiunk mind magunk : mind jóságunk, mostani időben a nélkül is vesendő jóságunk.

176. sz.

Az kurucság, Görnél öt ezer lovas által iot és igenessen Pápára sállot ; en ide az duna mellé Mocára, Ácra és Sönre sállottam az népemvel, erre ugian nem fog ionni, hanem Fehérvár felé ; semmit ne féllien kglmd, bizoni mind jóságára, mind klmdre magára. Hogha ugian félő volna irjon ; én magam is az Estergomi nagh városra sállok be, midön népemvel kegyldnek az magam házánál az belső Városon becsületes sállást adok. Ne búsulion kgyld semmit. Az meg ígért czikólovat Lévára Ebeczki Imre Uramnak meg keladni ; hogyha kglmdnek nincsen én megadom ; az elhaitot marhái meglesznek klmdnek nagyob része, főképen : az ökrök, csak kéröm ne töríe magát, és ne búsulion, bizon becsületesen gondot viselek klmedre.

Mikor levelemöt irom az Portáról érközének katonáim, hagi Sent Márton is tele van kuruccal, mind ezön hírektől semmit se felion ; bizza reám magát és ióságát ; kéröm kglmödöt az előbi levelemre agion választot, maga keze írásával, és faluról falura dirigallia ide Sönre hozzám itt leszek. Bottyán János.

Hogy Bottyán János generalis és Nedeczky Sándor valamint felesége között is bizonyos ismeretség létezett, nem csak abból tűnik ki, hogy zaklattatásainak idejében Esztergomban saját házában szállással kínálta meg levelében Huszár Ilonát, hanem abból is, hogy Palkovics Ferencz Rákóczy

173. sz.

Erdély Fejedelmének lovas mezei ezredbeli vicekapitánya és a gyalogok commendansa pecsét alatt egy bizonyítványt hagyott hátra 1705. július 25-ről, melyben nyilvánítja, hogy ő Mocsra (Esztergom v.) Bottyán János Generalis parancsolatjából két gyalog és négy lovas sereggel lévén commandirozva, a katonák Karván (szomszédfalu) Nedeczky Sándor rétteit fideliter kaszálgatták, — miről keze írását adta Huszár Ilona Asszonynak.

1878. sz. és
1916. sz.
(ugyanaz.)

1706. 28 Febr. Bottyán János generalis feleségének Lakatos Judithnak Esztergom kir. városában létező curiáján és residentiájában Nedeczky Sándor és ennek testvér öcsese Nedeczky Ferencz Ádám esztergomi kanonok és a b. Szűzről nevezett Pest-újhegyi (de novo monte Pestiensis) prépost, Kétell Mihálylyal Esztergom érseki város plébánosával megjelenvén, ezek előtt következőkép tett végrendeletet; Bottyánra vonatkozó érdekességénél fogva ide irom:

Meghagyta: hogy teste Esztergom kir. város plébánia templomában temetessék el, melyre száz frtot hagyományozott. Ezen kívül a belső városi plébániára száz frt, a jezsuiták templomára száz frt, franciscanus barátok templomára száz frt. Itt lévő ispotályra 25 frt, a scapularis b. Szűz congregatiójára 25 frt és egy vörös atlasz ezüsstel elegyes, nemes, csipkés szoknyáját; a halálra vált Krisztus Congregatiójának huszonöt frt, misékre 50 frtot hagyományozott; ez után folytatva:

Mivel pedig az első uramtól Jósa Páltól három leányom maradt, ugymint: első Jósa Kata, Tolnay István házastársa; második Jósa Erőzsébet, néhai Tuczman Balás felesége, kik mind a ketten meghalván s egy fiók nekem onokám Tuczman Istók maradt, ki is mostani Uram mellett vagyon; harmadik Jósa Judith, nemzetes Szabó Mátyás házastársa; azon néhai Uramtól, Jósa Páltól maradt és vele szerzett mindennemű és minden név-

vel nevezendő ingó és ingatlan javaim, kívánom, hogy említett első Uramtól való három rendbeli maradékimra szállyanak, egyaránt három felé elosztván magok között és főképpen arany és ezüst portékát, a ki is még meg van; azon kívül is nem mostani, hanem előbbeni meg halt Urammal Jósa Pállal kerestem, és mostani Uramnak éppen semmi köze nincsen hozzá. Mely arany s ezüst meő (-mű) Szabó Mátyásné Juditha leányomé és Onokámé Tuczman Istóké legyen. Tolnay Istvánné Kata leányomtól való Istók nevű onokámnak ugyan azon arany s ezüst portékából kívánom, hogy egy kis tiszta fejér ezüst pártá-övet agyanak. Ezt is ezekhez felvenni kívánom, hogy ha az mindenható Istennek akarattya szerint már megnevezett onokám Tuczman Istók magtalanúl megtalálna halni, tehát azon eő reá hagyott néhai Uramnak Jósa Pállal keresett javaimból való rész mindenestől Szabó Mátyásné leányom csak fiú ágon lévő onokámra szálljon.

Már azon mostani nemzetes és vitézlő Bottyán János Urammal keresett javaimat a mi illeti: tudva lévén mindenek előtt — maga sem tagadhattya — hogy midőn engem elvett csak szegin legény állapottyában találtatott; kész gazdaságban és jószágban szállott, és az minemű jószágot együtt kerestünk eredetet vett; ahoz a mit keresett volna is eő kgylme fegyverrel, ki ugyan az által, ki pedig törvény által jobbára elveszett és el is költ. Mind az fellyeb okokra nézve, mind pedig hogy jobbára gazdaságból, majorkodásból, göböllyel, marhával és gabonával való kereskedésből mindenünk szaporodott volna közönséges gondviselésünk által. Az közönséges és természet szerint való igazság is s ugy országunk irott törvénye is azt hozván magával, feléről szabad dispositióm lévén, ez mostani Urunk idejében vagy eő Kgylmvel való keresett akár ingó akár ingatlan, akár hol és akár minemű, egy

szóval minden névvel nevezendő jószágoknak is javainknak engem méltán illető említett fél riszemből, igaz házastársbóli eő Kegyelméhez való szeretetemtől és kötelességemtől viseltetvén említett Uramnak ezer rhénos forinttya legyen. (Ezen kívül még hosszabbra terjed, de feleslegesnek véltem leírni.) (3. p. h.)

174.

1705. Julius 21. Rákóczi Ferencz, Janoki Zsigmond és Bulyovszky Daniel contrasignálása mellett ilyen ajándékot adott Bottyán János generalisnak. Salutem et Gratiae Nrae propensionen. Mivel Tekintetes Nemzetes Bottyán János Generális Fő-Strázsamesterünk számára nemes Komárom Vármegyében lévő ugyan Komárom-Várához tartozandó Szent-Péter nevű falut és Madart, a melynek egy részét a komáromi jezsuiták, másikát valamely rác, harmadikat penigh ugyan komáromi labancz Hajnal Márton birt, nem különben ezeken kívül Érsek-Ujvárbán a felső kapunál balkéz felől edgy romlott és mostan pusztán álló fél házat, melyis hajdan Serényi familiáé volt, és azután német commendans lakott benne, hogy ha eddigh másnak nem conferáltatott, vagy ott való kapitány residentiájára nem resolváltatott, minden appertinentiájával edgyütt kegyelmesen resolváltuk átadni, kk azért parancsolatunk mellett meghitt generalis Fő-Strázsamesterünk ad ulteriorem Regni dispositionem assignállya és bocsássa kezéhez inspectiója alatt lévő fiscalítások közül. Caeterum bene valere desider. Datum in Castris ad Mocsonok positis die 21. Julii. 1705. F. Rákoczy: — Sigismudes Jánoky. Daniel Bulovszky. — (Bizonyosan Szluha Ferencznek irt.)

Ezen parancsolat után, minthogy Nedeczky Sándorné is nagy részben birtokos volt Madaron: Szluha Ferencz ujvári praefectus így ír a madari biráknak: In áldgya megh benneteket! Ujabban informáltattam Nedeczky Sándorné asszonyomtól eő kegyelmétől, hogy eő kegyelmet illető és elejétől

fogvást eö kegynek kezébe adatott s általam Mltgos Fő-Generális kegyelmes Uram kegyelmes parancsolatjából resolvált portiója és Bottyán János Uramnak eö Nghnak komáromi jezsuiták, Rácz és Hajnal Márton portiójával együtt conferáltatott volna: holott eö Nghk nem egyéb fiscalis portiójánál adatott, és azon portio a ki Nedeczky Asszonyomat illető, nem fiskalis vala: az mint ezen accludált nekem kegyelmessen szólló, kegyelmes Urunk eö Fejedelemséghe, kegyelmes parancsolatjából meghatethetitek: arra való nézve teneknek ugy parancsolom, hogy ezentul a ki eö kegyelme jobbágya, se ide se máshova ne tartózkodjék, hanem régi parancsolatomhoz képest Nedeczky Sándorné Asszonyomat magha földes Asszonyának ismerje meg és szófogatatlanságokért büntetés éri azokat, mgokk tulajdonicsanak. Ujvár 18. Aug. 1705. Jó akarótok, Szluha Ferencz ujvári praefectus.

sz. 174.
(másik fele)

Ugyancsak ezen év aug. 7. így ír: Righen már meghadtam volt Beniamin István tisztartó Urnak, hogy Nedeczky Sándorné asszonyom ő klme Madaron lévő portióját, eö kk assignáljon: amint is magatók Birainak is ugyanezen parancsolatom tisztartó Ur által megh jelentetett mostanában azon faluban komáromi jezsuitákat és valamely Ráczot, a mellett Haynal Mártont illető portiók klmes Urunk eö Fejedelemsége. Tekintetes és Ngos Gral Bottyán János Uk eö Ngnak conferáltatván, Nedeczky Sándorné Asszonyomat eö kgylmét illető rész oda nem adatott: arra való nézve elébbeni parancsolatomhoz képpst eö kgylmét szolgálni el ne mulasztatok: különben cselekedvén ha büntetés ér benneteket magatokk tulajdonitsátok, s ki el sem mulattatik, ha szófogatatlanok tovább is lesztek. Ujvár. 7. aug. 1705.

1286. sz.
és 177. sz.
(U. a.)

179. sz.

Ennek a hátára ezt írta Bottyán Generalis: Az madori fiscalis jószág, melyet nekem conferált

179. sz.

260. sz. Fedmes Urunk, senki, se Nedeczky se Nedeczkyné nincs eximálva, hanem mindenestől nekem van adva. Azért a kinek mi keresete vagyon keresse az Mtsgos Fedelemnél kgylmes Urunknál eő Nagygnál. Bottyán János. Hogy ezen mozgalmas időben azután nem volt kedves tartózkodás és birtoklás Karván abból is kitűnik, hogy ezen 1705. év. aug. 8-ról Esztergomban eladja Huszár István (testvére Huszár Ilonának) Nedeczky Sándornak és feleségének huga asszonyának Karván birtok részeit, nevezetesen Karva egy hatodrészének felét száz forintért, azután a másik felét százötven ren. frtért, úgy hogy vissza válthassa. (p. h.)

166. sz. Hogy azon viszony, melyet említettem, milyen lehetett, jellemzi Rákóczynak egy Ujvárról 1706. 29. juniusbán Bottyány Jánoshoz írt levele. *Salutem et Principalis gratiae nostrae propensionem.* Nem reménlett panaszképpen representáltatott előttünk, minemü magános rancorral (melynek fundamentomát alkalmasint tudgyuk) indíttatván kgd nemcsak külömb-külféle injuriákkal, hanem bizonyos ökreinek hatalmasul való elhajtásában, és ez ideiglen maga kezénél való tartásában mutatott damnificatióval illetvén Nztes Nedeczky Sándor házastársát nemes Huszár Ilona Asszonyt, — kgyek azért praesentibus intimáljuk, hogy ha eziránt való nehezteletésünket magáról elhárítani kívánja, az említett asszony marháit (menten) resignálja, más-ként ha tovább is kgd maga kezénél tartani fogja, vagy ennekutánna isinjuriálja annyival inkább damnificálja, Mi is ezen Fejedelmi admonitionk megvetésére magyarázván fogja kgyd nehezteletésünket incurrálni, azonkívül penig a felyeb emlitet marhath, úgy ezután következő kártételeknek árát kgyd fizetéséből detraháltatván a megkárosodott félnek in aequi valenti refundáltattyuk, reménylük mindazáltal praeveniállja kgyd. Caeterum Eumdem bene valere desideramus. Ejusdem Benevolj. (másolat.)

Kazy Imre barsi viceispán 1704. Januar 1. 172. sz.
Léváról írt a falusi bírának, hogy Huszár István és Ilona marháit elhajtották, pedig a Mtságos Generalis protectiója alatt vannak. Mivel pedig a kapitány úr parancsolatja is megvan, akar katonánál akar másnál vannak, azonnal visszaadják. (p. h.)

Irt Farkas Sándor Léva véggházának kapitánya, és egyszersmind commendansa a töri, málasi és ághai bírának 1704. 1. Januar. Mivel már azelőtt méltóságos Generalis uramtúl eö nstúl Huszár Ilona Asszonnak protectionalis levele volt az karvaj majorjára és egyéb jószágira ő kglk; azonban mégis már az méltóságos Generalis protectiója után feleszámu lábas marháit, holmi kóborló katonák elhajtották; az minthogy meghirtt falutokban ismerteknek volna megh, az mint hallom, némely tehenet és juhokat: azért parancsolom ezen levelem megvivő emberinek, nemzetes Huszár Ilona Asszonnak mindgyárt agyátok kezében úgy, hogy ha valami katona tönné is valami kezét hozzá, az akadályoztatná abban, azonnal az ollyat megfogiátok és ide Lévára behozzátok előmbe. Költ Lévavárában.

Nem különben Rákóczi Ferencz 1704. 14. 169. sz.
Nvbr. Érsek-Újvárban maga aláírása és nagy pecsétje alatt, Pápai János nevének aláírásával is kiadta a protectiót: Előre bocsátván latinul: Mi Isten kegyelméből Felső-Vadászi Rákóczy Fejedelem, Sárosi gróf. Munkácsi Vezér (dux) és Makovicz örökös ura, Sáros-Patak, Tokay, Regecz, Ecsed, Somlyó, Lednicze, Szerencs, Ónod s. a. t. — egyenkint és összesen Seregeink Generalisainak etc. üdvöt és fejedelmi kegyelmünk hajlandóságát. (folytatja magyarul) Mivel N. Nedeczky Sándor házastársát N. Huszár Ilona Asszonyt maga személye, hozzátartozandó cselédjei és minden jószágival edgyütt vöttük klgymes protectiónk alá; Arra nézve P. megnevezett Hadi Tiszteinknek és directiójok alatt lévő hadainknak s akar mely rendü hi-

veinknek is mind személy szerint mind közönségesen serio és egész keményen parancsoljuk: Tudván és értvén az említett Asszony személlye és hozzá tartozandó cselédje s egész Jóságága protectiója iránt járult, — ily kegyelmességünket; sem magát s hozzá tartozandóit személyekben háborgatni anyival is inkább jószágában házainál, majorjában, és más helyeken lévő s leendő akar mely névvel nevezendő külső, belső, ingó és ingatlan javaiban s jószágiban legkisebb károsítást tenni s tétetni semmi szín és pretextus alatt ne merészelljék. — Nem különben jószágiban fel s alá való járásiban s utazásában mindenkoron minden megkárosítás s inpedimentum nélkül bocsássák s bocsáttassák szabadossan s békével. Különben valakik parancsolatunk ellen cselekedni comperiáltatnak (az iránt az említett Asszonynak panaszszát halljuk) kemény animadversiónkat és érdemlett büntetésünket fogják magukon tapasztalni. — Presentibus exhibentibus restitutis Datum ex Castris nostris ad É: Ujvár positis. die 14 Nobr. 1704. Rákoczy. — (p. h.)

58. Hogy nem csak a magyar, hanem a német katonák is raboltak, nyilván bizonyítja az, hogy éppen úgy kellett a tulajdon oltalma végett a német commendansokhoz folyamodni mint Rákóczy embereihez. — Igy 1704. Mart. 22. kiadta F. F. Kúkländer Nedeczky Sándor és felesége Huszár Ilona számára Karva végett a protectiót pecsét alatt. Kiadta ugyan ez 1705. August 25. is mind kétszer Esztergomban német nyelven. — Ugyancsak kiadta Heister Komáromban 1704. 22. april. németül nagy pecsét alatt, Lábathlan, Karva, Sárkány birtokokra, nem különben F. F. v Kukländer Esztergomban 1704. 6. nybris a commandója alatt lévő magyar és német, szárazon, és vizen járó naszadisták ellen; végre ugyan ezen nap s évről Komáromban Josephus de Lanczensfelek ugyancsak a naszadistik ellen Lábathlan Karva, s egyébb Ne-

deczki Sándor és feleségének birtokaira, — mind pecsét s nevök aláírása alatt.

A tilalom oly nagy volt, hogy Nedeczky Sándorné Asszonynak sőt sem szabad volt venni s adni. F. F. Küklender engedelmeire volt szüksége még akkor is miön 30. darab kő-sót adott azon adóságának fejében, melyet pénz felvétele által csinált. Eszterg. 17. aug. 1704. (p. h.) Mig 1705. mart. 31. is adott ki Kühländer egy protectiót, mely az esztergomi Csajkásokat, legyenek azok német, magyar, vagy rácz nemzetiségből, eltiltja a Piskén lévő Nedeczky Sándor által épített serfőző háznak, valamint Karván Huszár Ilonának bántalmazásától. Esztergom Kükländer. (p. h.) 58. 59 1752. sz.

1705. Sepbr 8. Ludov. Albertus Thauonath, a király pince mestere, a szepesi Kamarának praefectusa, az alsó bánya-városok kamarografja és legfőbb hadi commissarius azon oknál fogva, mert Nedeczky Sándor a király iránti hűségéből száz mérő búzát adott és szállíttatott Esztergomba hadi szükségekre, valamint neki úgy feleségének Huszár Ilonának és birtokaiknak, serfőzőházuknak Piskén, Lábatlanon, Kárván és minden birtokaikon létező marháik oltalmára kiadta Budán nagy pecsét alatt a protectionalist. — (latinul.) 53. sz.

1705. aug. 28. Komáromban Le conte Herbeville, nagy pecsét alatt állított ki egy „Salva Quardiát és Protectiot“ Nedeczky Sándor és felesége Huszár Ilona számára, oltalma alá vévén a Főlség nevében Duna-Nedecze, (Piszke) Lábatlan és minden birtokaikat, azon hűségért, melyet a király iránt tanúsítottak, — biztosítván őket a rablások, káromlások, marha-elhajítások, tüzkarók és büntetésre méltó „insolentia“ ellen. (p. h.) (németül.) 51. sz.

Mindezen nagy pecsétek alatt ugy a császáriak, mint Rákóczyak által kiadott protectionalis levelek daczára Nedeczky Sándornak 1706-ban 13. 183. sz.

Decbr, Nyitráról így irt gróf Eszterházy Antal, mezei marschal, és Dunán tulsó földnek Feő Generalisa s Commendansa : Praesentibus recognoscáлом, hogy az elmúlt nem régi nyári holnapokban a nyerges-ujfalvi passzusnál lévő feles számu lovas és gyalogh hadaink az naponkint kívántató élésnek dolgából megh szökvén annyira fogyatkoztattunk, hogy ide föl nem jegyezhető mód szerint a ház közszolgálattya csökkenni sőt inkább hátra maradni láttatott, melynek távoztatására avagy is helyrehozására mintedgy kénteleníttettem, Tekintetes Nedeczei Vitézlő Nedeczky Sándor Úr eő kegyelme karvai curiájához tartozó majorságához nyúlni, ennyi hán verembeli gabonáit az hadak és per consequens haza jóvának elümenetelire nézve szűkséghez képest fölszedetnem és elhordatnom, akkor is mindazonáltal cum simili iterata assecuratione, hogy in futurum ezen kárvallása titulált Nedeczky Sándor Urnak in pretio aut naturali valore refundaltatni fog. Ehez képest a tekintetes Comissáriusság ezen recognitiomat comissio gyanánt is acceptálni ne terheltessék, és justi et quidem vigorosi kitelhető képpen refusioval recompensálya. Máskülömben ha controversiába vétetődik az ollyatén commandoságomnak idején dispositiók nem kevés (recordatiók) sőt hátramaradások következnek. (p. h.)

789. sz.

1706. évben azt vélem, Nedeczky Sándor már egészen Rákóczy híve volt, mert ezen évben már egy egész curiát, minden hozzátartozandóságokkal kapott tőle. Ugyan is 1706. Nvbr. 7. Nyitráról Assakürthy Ghiczy István ilyen bizonyítványt adott saját pecsétje alatt: Alólírtt recognoscáлом, hogy én a Tekintetes Oeconomicum consiliumnak reám kiadott Decretuma szerint Tekint. Nemzetes és Vzlő Nedeczky Sándor Úr Eő kegyelme részére Tekint. és Ngs Berénj Péter Úr korossi rész jószágát tartozó engedelmeskedésemből e napokban igen

is assignálni akartam, de Mltgs Feő Generalis Commissarius keresztszeghi gróf Csáky István ur eő Ngygha azon portiót magának foglalván nem hogy valakinek apprehendálni engedte volna, ha valaki annak aprehensiójára akarna is menni, ugy resolválta magát, hogy azokat is nem csak be nem bocsátja, sőt ki vereti erőhatalommal. Kiról adtam ezen recognitiómat.

Ez bizonyosan azon nagy pecsét alatt „ex eodem Inclyto Consilio Krucsay István által kiadott s 1706 Octbr 20. Beszterczén kelt decretumra vonatkozik, melyet kiadtak Nedeczky Sándor számára akkor, midőn Körös (= Koros) nevű curiát kapta: Nos Oeconomicum Suae Serenitatis Consilium: Adgyuk tudtára mindeneknek az kiknek illik ez levelünk rendiben. Hogy kgylmes Urunk eő Ngha Nemzetes Vitézlő Nedeczky Sándor Urnak, nemes Nyittra Vgyében lévő Körös nevű curiát ahoz tartozando pertinentiáival s haszonvehető alkalmatosságival, a mint Berényi Péter és Pál Urak ezen mostani üggytől való elpártolásokkal az országh Fiscusára deveniált, ezen esztendőbeli minden névvel nevezendő fructussival s jövedelmivel együtt kiadatni kegyelmessen resolválván, és minekünk resignatiójáról parancsolván, azon Körös nevű curiát vigore prosentium etiam eő kegyelme kezéhez olly modalitással amint fellyebb declaráltatik assignállyuk, mellyek resignatioja iránt Nzetes Vitézlő Ghicz István oda való Inspectornak parancsolunk. Praesentibus perlectis Exhibentibus restitutis. (p. h.) Ezen korosi v körösi Curia Nyitra Vgyben a bodoki várhoz tartozott; volt kastélya; szénát 400 szekérrel lehetett kaszálni; ezer metz buzát vetni egy vetőre; harminc ekés jobbágyokkal; hatvan kapás szőlővel; serfőzőházzal.

386. sz.

1982. sz.

Ezt bizonyítja gróf Bercsényi Miklós is, ki saját kezével irt levelében bizta meg egy kegyele-

728. sz. tes temetés ügyében; a levél szól 1706. Deczbr 10. Bajmócz. Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek! Pongrácz Ferencz komornyikom leveléből bejáróm néhai Platy Miklós meghalálozását szánakodással értvén azon halottnak koporsója beborítása, városból való kikésérése és egyéb kívántató czeremoniák iránt, ily dispositiót kívántam tenni; az koporsója beborittására való tafotának megszerzése felől irtam komornyikomnak; ha ott valahol portékaim között nem találta boltokban felkeresni s annyira valót venni szükséges. Városból való kikésérésére udvari seregemből való katonákat rendőlyen; nem különben akar mely kívántató ceremoniakk elrendelését úgy alkalmaztassa kegyelmed, hogy mindenek tekintetemre való nézvest böcsületessen és tisztességesen meglegyenek, kit is kegyld dextesittására bizok. Éltesse ezzel In sokáig jó egessegeben kgdet. U. i: Kórus már megh van; én penigh hétfőnek előtte el nem indulhatok. — G. B. Miklós. — Nedeczky Sándor Urnak Beszterczére. — (p. h.)

382. sz. Hasonlóképen ide van csatolva egy iven az erdélyi követek receptiója, mivel Nedeczky Sándor ekkép lett megbizva:

„Még ez ézczzaka hozattassék be három zászló allya karabélyos, az küs innen hónap jó reggel megindulván innen fél mélyföldnre mégyen.

Ezen követeknek receptiójára deputáltatik Nedeczky Sándor hivünk hatt Fő-Ember és vice praejunctussal tizenkét Étekfogóval nagyidai Lovászmesterünkkel és hét Vezetékekkel s két udvari Trombitással és egy Adjutantal a következő rend szerint:

1. Négy válogatott Karabélyos
2. Egy udvari Strázsamester
3. Egy sereg Karabélyos
4. Két Étekfogó.
5. Az Vezetékek.

6. Az Lovászmester

7. Az Trombitások

8. Az Adjutans.

9. Nedeczky Sándor hívünk az több Főember szolgálkkal és Étekfogokkal.

10. Két Karabélyos Sereg.

Mind ilyen rendben indulván az legközelebb lévő faluig mennyen, a hol is Trombita szózat alatt az követ Urak eleiben menvén Adjutansunk által menetelit praevie meg izennye és tuttokra adgya, hogy olyan parancsolattya legyen, hogy receptiójokra eleikben mennyen alájok lovakat is vitetvén, midőn azért az első sereget az követek elérik az zászlókat arczal az követek felé forgattatván az számokra elrendelt négy lovakat a lovászok gyalog oly készen tartcsák, hogy mindgyárt eleikben vihessék, midőn azért hozzája közelgetni fognak az követek maga is az Uraimékkal lovon eleikben mennyen, maga mellett széltiben vezettetvén gyalog lovászok által az lovakat, úgy kormányozván a dolgot, hogy midőn a követek leszálló félben lesznek maga is szintén akkoron az több Uraimékkal leszállyon, nevüikkel köszöntvén meg mondgya, hogy értésükre esvén jövelemek és a Statusoktól való küldetések magának eleikben való küldésével kívántuk megmutatni, mely kedvesen várjuk jöveleteket, ezen köszöntés után az lovakat az követek alá praesentáltatván, lóra is együtt üljön az követekkel, és vissza jöveletekben mint oda menetelekben hasonló rendet observállyanak, egész ide a faluig Trombita szóval jöjjenek de az falu végén a Trombitállást félbenhagyák.

Az udvarunk előtt az Seregek rendet álljanak és ők is az Uraimék idején leszálván úgy alkalmaztassák magukat, hogy az Audientiás házig előttök mennyenek, ottan sort állyanak, hogy követeknek helyt aggyanak maga Hofmesterünkkel előttök járván.

Visszamenet ugyan azon helyig a hol őket acceptálta a hol is Tölök elbucsuzván az seregekkel és lovakkal visszatérjenek. — (A szerkezet bizonyítja, hogy ezen év nélküli rendelet magától Rákoczytól eredt.)

25. §. Nedeczky Sándornak oroszországi követsége. 1706. év.

Hogy az alább következő utasításokat, melyeket Nedeczky Sándor Rákóczytól Oroszországban kapott az olvasó könnyebben megérthesse, szükséges tudni, hogy 1706. Lengyelország királyát Frid. Augustust, Szászország electorát az európai hatalmaságok lemondásra kényszerítették, minek következtében hét évig folytatott keserves háboru után 1706. Sept. 22. Alsztantéda faluban Lipcse mellett XII. Károly, sueciai hatalmas király, és I. Szaniszló az ő szövetségese oly békeszerződésre léptek, mely szerint Augustus helyett Szaniszló legyen lengyel király, és ezt Augustus is írja alá s fogadja el oly feltétel alatt, hogy trónjában a római császár, Nagy-Britannia királynője, és Belgium confederatus rendei védelmezzék, és ha e miatt Caro Moschovit király által Augustus Szászország electora megtámadtatnék, ez ellen is védelmezni tartozzanak, azért is evvel a béke megújítandó lesz, és Augustusnak kárpótlás lesz kieszközlendő. Aláírva a hatalmaságok telyhatalmazottjai által.

1654. sz.

Már minthogy Magyarország is Lengyelországgal hasonló sorsra jutott, de Rákoczy Ferencz az 1705. Sept. 1 Széchényben tartott magyarországi confederatusok gyűlésében felhatalmaztatott, hogy Anglia, Hollandia, Ausztria és más hatalmaságokkal mint telyhatalmu fővezér Magyarország érdekei felett intézkedhessék és egyezkedhessék, az ugynevezett mediatorok, nevezetesen : Nagy-Britannia királynéja és Belgium rendjei által Posonyban 1706.

1681. sz.

jun. 15. a császár s király elé terjesztett, 23. nevezetes pontban eléadott béketervezetre kielégítő választ nem kapott, sőt a külhatalmasságok úgy mint a Suevus, Porosz, Venetia, Lengyelország garantiája egészen elvettetett: Rákóczy Ferencz Oroszország felé fordult, és ennél keresett oltalmat.

Ezen segedelemre látszott utasítva lenni az által is, (mint ezt atyjához a vági táborból 1705. aug. 17 és pedig keserves panaszok között irt levele tanusítja) hogy midőn a mediatorok igazságos és részrehajlatlan ajánlataik, valamint az eskü záradékainak ezek által tett (utolsó) magyarázata, nem engedték őtet a szerencsés és sikertelmes végeredményben kételkedni: épen ekkor elolvassván a mediator urak levelének kivonatát, végkép elvesztette a béke megállapításában való hitét, mert (mint írja) ha meg lett semmisítve ennek bázisa, az ország sebeinek meg nem orvosolt sebei között, szabadság nélkül, valjon mit lehetne a mediatorok garantiájától remélleni tudván: hogy ez csakis az összehívott ország karai s rendei beleegyezésével jöhet létre? — 1705. aug. 20. Bécsből a hadi consistoriumtól Locher Károly de Lindenheim által kapott ugyan Széchényi Pál kalocsai érsek, és pedig Viza János nester-fehérvári cz. püspök és Okolicsányi Pál kísérete mellett oly utasítást, hogy jöjjenek össze N.-Szombatban, és ott egyezkedjenek a Confoederatusokkal, és az Angol-Bataviai mediatorok követjeivel, hol távol a támadások félelmétől bátorságban tanácskozhatnak, és valóban Széchényi Pál báró Szirmayval már előbb augusztus 11. kapott utasítás szerint az illetőkkel összejött és a Felsőnek jelentést is tett: mindazonáltal 1705. Octbr. 15. találtam feljegyezve a kalocsai érsek tudosítását a Felsőnek intézettnek, melyben panaszodik, hogy Szécsényben találván Rákóczyt és Bercsényit, ő és Szirmay ellen oly nagy lárma és zugás tört ki, mely miatt tanácskozni nem lehetett; kü-

1667. sz.

1677. sz.

lönösen felháborodtak azon oknál fogva, mert a mediatorok követjei nem jelentek meg; midőn pedig meghallották, hogy a császári seregek át keltek a Dunán, magokat veszélyeztetve látván, fegyvert ragadtak s elmentek, Rákoczy s Bercsényi maradván a helyszínén bebizonyítandók, hogy komoly szándékuk van a békét megkötni.

1670. sz.

A békekötésnek, jobban mondva fegyverszünetnek pontjait a császáriak, confoederatusok és Angol-Belga mediatorok között 1706. máj. 8. találtam feljegyezve, melyekben kijelöltetvén azon várak, melyek a császáriak, és azok, melyek az ellenfél kezeik között fentartandók, valamint azon utak a melyeken az élelmezésről szabadon gondoskodhatnak, úgy a rablók és foglyok felett is intézkedvén, megkötöttett egész junius utolsó napjáig, és ha továbbra ki nem fog terjesztetni, ezután még tizenkét napig lesz megtartandó a kihirdetések végett.

Hogy Rákoczy Ferencz Nedeczky Sándort jelelte ki mint egyik telyhatalmu követjét az Oroszudvarhoz a végett, hogy ismételt felszólítások után a lengyel korona elvállalásában munkálkodjék, nem lehet csodálni, mert nemcsak sokat utazott tapasztalt diplomata, hanem a hazai országos ügyekben is mint jeles jogtudós, jártas volt, e mellett nagy családok telyhatalmával is dicsekedhetett. Ez előtt kétszáz évvel divó aristocratikus nézetek szerint nagy előnyére vált, hogy családi leszármazását mint magyar nemes felvihette egész az Árpádház korszakába, vérszerinti rokonságban volt az Eszterházyakkal, Aponyiakkal, Ormandyakkal, anyai részről a Bozorokkal, Nehéz, Zelemér, Baranyai, Földes Spáczy, Reviczky családokkal, sőt mint irataiból kitűnik magával Rákóczy Fejedelemmel kívül nemcsak rokonságot tartott, hanem már szövetsége előtt is Husvétünnepekor látogatta, a Fejedelem pedig atyafiának nevezte levelében, s megkínálta,

hogy Lengyelországból haza jövő feleségével induljon Magyarországra; felesége Huszár Ilona után pedig összeköttetésbe jött egy birtokos Komárom-megyei családdal, a Huszárokkal, mely összeköttetésnek száműzetése után hazatértével nagy hasznát látta, mert mint komáromi alispán és követ hajthatta örökn nyugalomra fejét Lábatlanon, mely jószágot több más mellék birtokokkal mint ez már elébb megemlítettett Huszár család után kapta a királytól adományban. — Miután Szelepcsényi érsek udvarából átment a palatinuséba, hol aulae familiaris lett, és ezeknek ajánlatára a Decasteriumhoz mint az ügyekben legjártasabb az összejött országos képviselők által ismételve meglett kormányzó tagnak választva; ezenkívül mint plenipotentarius három nevezetes perben szerepelt, u. mint az Eszterházyak ellen, a Jató- s hozzátartozandók perében, Rákóczyak ellen a ledniczi uradalom perében, és gradecki Sztancsics Horváth szigeti várparancsnok után maradt szepesi jószágok perében, úgy vélem elég készséggel birt arra, hogy Rákóczy udvarába, innét ismét a czáréba juthasson, sőt mint feleségének „aulae familiarisa“ és rokona, a családnak különös bizalmával birjon.

A katonai pályán magának ugyan nem szerzett nevet és hírt, mert mással, a tudományokkal és hazai törvényes, közjogi ügyekkel foglalkozott, de hogy e pályán is forgolódott abból vélem következtetni; hogy mint fiatal az érsekudvarában lovat kért, mert harcza készültek; a diplomájában pedig mint sokat szenvedett, üldözött és bebörtönözött, nagy áron megváltatott fordul elő; Rákóczynak is katonai felszerelésekkel kedveskedik; egyszer pedig mint hadbíró fordul elő a felső magyarországi vidéken, — és útileveleiben kivan fejezve, hogy a generalisok és más vitézek szállással és vendégszeretettel lassák el. Tudományos készségéről tesz bizonyosságot, hogy egy könyvet hagyott hátra,

melyben sajátkezűleg írta be mint ennek tulajdonosa nevét: „de viris illustribus“ Plutarchustól, mely könyv a régi világban mint a diplomaticus embereket megillető tekintetű. Ezen könyvet, mint kedveltjét és Gyulay Ferencztől kikölcsozöttet egész haraggal követelte vissza könyvtárába. Megmaradt tőle Rákóczy Ferencznek francia nyelven írt zsol-táros imakönyve is, mi ismét kegyeletének és ájtatos lelkének tanúbizonysága (nem az Offum Rakoczianum, ez I. Rákóczy Ferencznek tulajdoníttatik.) A nyelvekben mily jártassággal bírt, kitűnik egy alább közlendő leveléből, melyben a harag tört ki belőle az ellene fondorkodók ellen Oroszországban és Vetéssit magyarul, németül, latinul, tótul, francziául és törökül szidta össze. Hogy valóban ezen nyelvek egyenkint szükségesek is voltak keleten mint követnek, könnyen beláthatja az olvasó. Hogy Nedeczky Sándornak követsége nem volt sikertelen, abból tűnik ki, hogy 1707. 15. Sepbr. Varsóból fennmaradt Péter orosz czárnak azon levele, mely szerint el vannak fogadva az ő általa felterjesztett s a Rákóczy utasításaiban foglalt nevezetes és az egész európai helyzetet felölelő pontozatok; mint ezt alább az utasítások után pontonként közölni fogom, hogy lássa az olvasó Nedeczky Sándor közbenjárására, Rákóczy utasításai mennyiben fogadtattak el az orosz udvar által?

1660. sz.

Az első utasításban megilletődve fogadja Rákóczy a neki szánt lengyel korona hírért, annál inkább, hogy ezt nem remélte, most pedig az orosz hatalom követet is küld hozzá. Ő a koronát megköszöni és nem látja jónak elfogadni, mert Szaniszlót a német, holland, francia, angol, porosz hatalmasságok már garantírozták, és ekkép ebből háború eredne, és a lengyel főrendek meghasonlónak; hanem azt javasolja, hogy adja vissza a czár Lengyelország szabadságát, békítse ki Lengyelországot, és szabad választás útján egyesülve két

szabad ország Oroszországnak is legerősebb támaszát fogja képezni, és terjeszkedhetik kelet felé, mit ugyan a római császár nem kíván megengedni, de Magyarország azért szeretne, mert függetlenségének lenne védelme.

A második utasítás arról szól, hogy talán nem fog neheztelni a czár nagylelke azért, mert visszautasította a lengyel koronát, és más körülményekre fordítja figyelmét. Vezérelje békére Lengyelország ügyét, béküljön ki a sveciai királylyal, és támadják meg a császári birodalmat; vegye oltalma alá Magyarországon; adjon a magyaroknak új királyt; helyezze kilátásba a keleti terjeszkedést; és ha Magyarország háborúba keverednék mielőtt az osztrákkal béke köttetik, függessze fel a lengyel király-választást; igéri, hogy ő egész életét hazájának fogja szentelni, de a czár küldjön katonát, pénzt. — A suevustól nem kell tartani mert a francziának fogván pártját Szaniszló fentartásával keveset fog törődni; hanem mindezen nézetek, ha a czár tetszésével fognak találkozni, titokban maradjanak.

A harmadik utasítás szerint lekötelezve érzi magát, hogy a czár lelkének buzgalmát fentartotta eránta; elfogadja a lengyel koronát, hanem szabad választás útján Magyar- és Erdélyország meghallgatásával. Miután telyhatalmu követjét küldötte a czárhoz és pedig nemcsak tanácskozás, hanem végelhatározás végett: szükséges lesz a francia udvarhoz is követeket küldeni, azért is kellő biztosításokról szükséges intézkedni. Szükséges a lengyelországi póstákat is felállítani.

A negyedik utasítás oly terjedelmes és fontos pontozatokat terjeszt elő, hogy inkább azon irányt kell szemeink előtt tartani, melyet az elébbiekben nyilvánított, mintsem hosszasan leírni azon politicát, melyet követendőnek vél, és a mely egész Európa helyzetét felkarolván oly merész combi-

nátiókat tesz, hogy inkább haza szeretetének, mint biztos lépteinek bizonyítványai; és habár javallatai sokban elfogadtattak a czár által, mégis célhoz nem vezettek, mert Lengyelország megbukott, Magyarországból pedig Rákóczy száműzetett.

Ezen utasításban nevezetes, hogy mikép kívánja a sueciai királyt tartózkodó és titkolódzó állásából kiemelni, a melyben egyszersmind fél, bíró és békéltető szerepet kíván játszani. Azt állítja, hogy a suevus mindent elejt, csakhogy ő legyen a helyezet ura, és ő akar a béke sürgetésének színe alatt törvényt és szövetséget előírni, míg végre Muszkaország ellen fog fordulni és az éjszaki birodalom ura lenni. Azért is — mint vallja — kételeyei között elvállalja ugyan a lengyel koronát, hanem feltételeket köt ki, melyek között legfőbb, hogy a czár Magyarország és Erdély gondját szívére vegye; hogy ő valóságos király legyen, ki hatalommal és pénzzel rendelkezék a szabad országok megvédelmezésében, az orosz hatalom pedig őtet mint szövetségesét mindenben védelmezze.

Ezen utasítások után következnek Rákóczynak Nedeczky Sándorhoz küldött azon titkos utasításai, melyeket ők ketten voltak képesek bizonyos számok kulcsával megfejteni s elolvasni t. i. minden szám bizonyos betűt jelentett, melyekből szavak és így az egésznek szerkezete keletkezett. Nedeczky Sándor a számok fölé írta a betűket, és így az utókor által most is elolvashatók, kivéven egyet, mely nincs megfejtve, tehát nem is közölhető. Ezek különös bizalmas levelezéseket képeztek, melyek néha otthonos házi dolgokat is foglaltak magában; mint az olvasó majd észreveheti, midőn a fekete róka bállásról, fehér farkas bundáról a csurha felől értekeznek, — midőn 300 aranyat küld Nedeczky Sándornak és inti, hogy a költségeket kímélje. Igéri, hogy többet is fog küldeni, hogy haza jöheszen; Nedeczky Sándor mint egy leveléből kivettem,

Oroszországban megbetegedett; s igen rossz néven vette, hogy Vetéssy ellene fondorkodott; írt is hozzá maga Rákóczy, hogy jöjjön haza; de alkalmasint félt Nedeczky Sándor a száműzetés következményeitől, s azért külföldön bujdosott, míg végre amnestiával tért honába, mint sok mások az ő korában.

Azon levelet, melyet Nedeczky Sándor Rákóczy fejedelemhez saját kezével írt, s melyben neheztelését fejezte ki, egész terjedelmében közölhetem: „F. K. V. Tegnapi, mint napon, innen való elmenetele után Vetéss Uramnak curir Antalóczitól érttettem, hogy említett Vetéss Uram épen elmenetele előtt bizonyos írást tett be paquetiába ellenem valót, kire nézve kénszerített nem juxta proverbium: non petita excusatio est sui ipsius incusatio, — — — alázatosan informálnom (kell) Fgtdt a dolog felül. A midőn ide érkezett volna hozzám eö kglme Székelyhidy urammal és Antalóczi curirral, kérdeztem mind magától, mind a mellette valóktól, ha valami írást nem hoztak-e nekem vgy Flgdtől vagy M. Bercsényi Uramtól, erős hitével pecsételte, hogy se írást nem hozott maga, se mások, se nem ízent senki is nékem, ezt peníg nem egyszer, sem kétszer hite átka alatt mondotta; kire nézve megszorodván igen, Székelyhidi és Antalóczy magokba szálva, megh szántak, titkon szolgálaim által értésemre adták, hogy csak zaklassam meg őket, megvallyák előttem, hogy nálok legyenek mind Flgdtül, mint m. Bercsényi Uramtól nekem szóló pecsétetes levelek, de Vetéss Uramtól fejek vesztése alatt, megvan nekik tiltva, egyátállján fogvast ne adgyák kezemhez, kit én értvén, megvallom hogy ex justa impatientia másnap keményebb szókkal adhortáltam Vetéss Uramat, hogy vagy adja maga, vagy adassa meg a leveleimet, kire csakugyan ujabban azt felelte, ördögnek adván testét, lelkét, sok esküvési után, se maga nem hozott semminemű le-

411. sz.

veleket, se pedig a curirek a kik vele jöttek ; arra azt mondtam : Uram ne tagadgya kglđ mert Antalóczi bizonyos pakétákat hozott számomra, de kgyldtől inhibitus hogy kezembe adgya a leveleket, arra azt mőndgya Vetéss Uram, hazud az Antalóczi, mert én semmı levelek felül nem tudok semmit is, sőt ha tudnám (ugymond) hogy a Fejedelem nem általam hanem más által küldött volna valami írást kgylnék, azonnal írnék az Fejedelemnek és minden dolgait félbe hagyván kész volnék elhagynom szolgálatját ; látván ilyen obstinatioját eő kgylmének, behivattam mind Székelyhidit, mind Antalóczit s kemény szókkal hozzájuk szólván szeme előtt megvallották, hogy nincs különben, hanem amint felyebb írtam életek vesztése alatt inhibitusok ; úgy nagy nehezen ki facsarhattam az leveleimet. Ezen szemtől szembe való mondása minden orcza-pirulás nélkül sok szemére való hányásim után hazugságinak, azt mondtotta, hogy bizonyos okokra cselekedte azt, de minekelőtte elmennyen, ki nem mondhattya, hanem a mikor el akar menni, akkor megvallya. Mindezek után ilyen nyilván való okom lévén úgy mondtam, a ki ilyeneket követ el, nem emberséges ember, hanem német font, és selyem, egy szóval attán- s teremtetén kívül valamit emberi elme kigondolhat szemtől szemébe mind rá hántam ; de minthogy e félékhez, régen szokott volt eő kgylme, csak bolondságnak tartotta, már ötödfél héttől fogva, noha elég dévajtságot köllött itt halgatnom, de mégis egész tegnapi napíg csendesesen voltunk, hanem tegnap minek előtte elmennyen előmben hivattván Székelyhidit és Antalóczit, ugyan füle hallattára kényszeritettem őket, hogy mivel éhon in procinctu vagyon eő kgylme, vallják meg, hogy mi okra nézve volt az tilalom, úgy mind a ketten egy aránysú szóval szemébe mondtották, hogy én felőlem nékiek azt mondtotta, hogy én nem vagyok hive se a Fejedelemnek, se Magyar Országának, hanem

nyilván való rebellise ; kérdeztem eö kegyltől miért mondotta ezt, csak azt felelte, hogy hazugságból cselekedte : már bölcsen meggondolhattya Flgd, ki volna emberséges ember, a ki ezt elszenvedhetné, mert valaki énnékem azt moñdgya, és a német fontot és selymet, assecurálom, hogy vagy ő, vagy én más világra megyünk; én is ex justo dolore, megvallom valamit Isten adott tudnom (mivel a ki az ilyenekért panaszt téssen pro satisfactione nem tartok sokat felőle, ha nem personalis actus lévén personaliter maga magának tegyen eléget) nem csak annyit amennyit az előbb mondtam de jelenlétében Székelyhidinek és Antalóczynak, tiz annyit is szentül szembe attán s teremtetén kívül szólitottam, úgy annyira hogy bölcsen elgondolhattya Felgd, valamennyi szitkot tudhattam, deákul, magyarul, tótul, franciául, németül, sőt törökül rá hántam ; de haszontalan volt, mert nem tudott egyebet felelni, hanem hogy azt szántszándékkal hazudta, gondoltam ugyan, hogy tálán satisfactiót fog kérni, kire jóllehet fél holt beteg vagyok, ajánlottam magamat, hogy akar mikor, akarmi helyen, ha itt akárt volna, hiszem hogy vagy eö, vagy én maradtunk volna; ez meg lévén, szépen elbúcsúztunk egymástól s assecuráltam, hogy imádkozom érte s alamizsnát adatok s másét is szolgáltatok, hogy Isten sz. Lelket adgyon eö kgylnék, hadgyon békét ilyen mód nélkül való dévayságnak. De kegyls Uram nem volt nagyobb boszúságom annál hogy azt mondotta eö ahoz hozzá szokott, és el nem hadgya a hazugságot, ergo más ember ignominiát szenvedgyen, megvallom hogy ha Flgdt s Hazámat nem szerettem volna, bizony egyikünk itt holt volna meg kettőnk közül ; hogy ezek pedig úgy legyenek, tegyenek igaz relátiót Székelyhidy és Antalóczy. Nem láttam azt másban, mint Vetéss Uramban, mert délig nem sokat mond igazat, délután pedig gyakran hazud. A mit pedig

reám méltatlanúl kent az rebellionak fogását illeti, most megyek Felséged alázatos szolgálatjára, ott lévén nem kérek pardont, hanem igazságnak szolgáltatását, vagy hiszi Flgd vagy nem, hanem Istenem lesz nekem bizonyságom, hogy akkor leszek labanczá, a mikor Felségedet is romai császár hív-ségében látom; ezzel ajánlom Flgd kegyelmességében magamat s maradok.

Ezen levél ugyan nincs aláírva sem keltezve, de valamint Nedeczky Sándornak kezeirása, úgy az ügy, mely felett iratott, tagadhatlanul magán hor-dozza a 1708 év bélyegét.

Hogy Nedeczky Sándor különös tekintélynek tartatott az orosz udvarnál, azon levél is bizonyítja, melyet hozzá a leopoli érsek (Lemberg) irt azon alkalomból, midőn Moscovia-Szloboda-Germánon-ban internálva hozzá irt Smolensci- vagy Vitepszi-ba és közbenjárásáért esedezik. Kivülről Illustrissimo Domino Legato Ungariae Domino et Patrono meo. Belülről: Monseigneur! Latinul ir és megköszönvén a katholicusok nevében azon közbenjárását, melyet az Udvarnál végzett a templom-felszentelés tekin-tetéből, sajnálja, hogy feleletet mindeddig inkább csak ohajtja, mint várja. Csodálja hogy Dogoruthi herczeg levelét négy hét alatt meg nem kapta, melyből szerette volna áthelyezésének hírét kiol-vasni; és valjon ezen jó atya vissza menvén Minchbe (Mintsium?) milyen eredménnyel működött? Ho-zott-e számára levelet? Elnyomatva a keserüségtől panaszolja, hogy nincs ki vigasztalja! Kéri Nedeczky Sándort, hogy tudja meg a herczegtől, valjon med-dig kell neki lappangani. Nincs ellátása, s nem szabad neki az ajtón kívül sem lépni. Kéri, hogy ezen levelét mutassa meg a hercegnek; mert ő itt limbusban van. Minden „Boiarii Archivei Retanens“ elutaztak Petersburgba a királyhoz husvéti ünne-pekre. 6. April. (nostro Stylo) 1708.

414. sz.

Ugyan csak latinul ir neki Berula János mos-

coviticaí császári missionarius szintén Moscoviae in Sloboda-Germanon-ból tehát az érsek fogságának helyéről: kül czime: Excellentissimo Domino Alexandró Nedeczky Dignissimo Hungariae Ablegató. — Vitepsi-ba. Belülről: Illme! Excellme Dne! Hálákat ad, hogy átküldötte érsekének a levelet, és tudositotta Matelakovszky pater expeditiojáról. Csodálkozását fejezi ki a felett, hogy érsekének hozott levelét nem adta át, holott herczeg Dogoruthival közölte, és kéri ő excellentiáját (N. S.) hogy ha ügyéről hall valamit, közölje. Panaszkodik, hogy az érseket 4 = négy grione (talán guinea?) helyett naponkint egyre szoritották öt személy ellátása mellett; mit azután — igen okosan — el nem fogadott, méltatlannak tartván egy előbbkelő Senatortól naponkint két kopekot elfogadni; ők azonban szerénységökhöz képest ellátják az érseket élelemmel, valamint lelkét is felvidámitani iparkodnak. Hiszi, hogy a magyar szerencsétlen csata békére fog vezérelni. Ir Zékán Jánosról is, ki Nariszkin gyermekeinek prefectusa, és ki itt vélte ő Excellentiáját találni, és ép ezért kedveért mint jeles vendégért egyet-mást készített; de ez nem következvén be, az ifjakkal Londonba ment és igen sajnálta, hogy Nedeczky Sándort nem láthatta, ki nek magát alázatosan ajánlja. Ők nem desperálnak és kívánják, hogy ő Excellentijája lássa őket. 1708. 11. Junii. st. vet.

19. 78. sz.

Akadtam Szenczy Ferencznek egy levelére is, melyben ez is épen úgy mint előbb Vetéssy fondorkodni látszik Nedeczky Sándor ellen; mert levelében, melyet magához a Fejedelemhez intézett, Nedeczky Sándornak Oroszországból vissza hívását tervezi; minthogy azonban az olvasó meggyőződhetik, hogy Rákóczy az ő titkos utasításait később irta Nedeczky Sándorhoz, mint Szenczy ezen levelét a Fejedelemhez, világosan kitűnik hogy Szenczynek ezen levelére nem sokat adott Rákóczy,

381. sz.

hanem fentartotta irányában bizodalját. Szenczy Ferenc levele Vitepszká-ról 1708. April 28 kelt és így hangzik: Fölségbes Fejedelem érdemes fö-lött való Nagy jó Kegyelmes Uram! Fölséged kegyelmes parancsolattya szerént be jöven Lengyel-országra Szinyavszky Uramhoz eö Naghoz, azonnal absque ulla mora praesentálván Feölseged levelét tovább való készöletemet meghértette; mindazon-által ugy Nedeczki Uram s mind a feölségbes czár udvara felöl semmi bizonyost nem tudván: két egész álló hétigh eö Nagánal sumptibus propriis kéntelenítettvén hevernem úgy, hogy Fölséged kegyelmességéből útra való adatott költségsnek is na-gyobb részit (minthogy akkori üdőben röttenetes concursusra való nézve minden drága volt) elköl-töttem, és így gondolkodván, megvallom Feöl-ségbes Uram! Istenben vetvén reménségemet hire nélkül eö Nagának megindulván, Chijóvia felé vet-tem utamat harmadmagammal, mely utazásomban értvén nagy hirét s nevét a kozákok Mazappa nevö hadi fő generálisának, hozzá való menetelemet pro securitate majori passus iránt instálván, és mind-együtt omnibus de rebus maxime necessariis infor-máltattam, mely alkalmatosságot nem is egyebnek, hanem egyedül Fölséged igaz jó akarójának lenni tapasztaltam, sött látván lovaimnak is fárat álla-potjokat oly passust parancsolt a melyre (mint hogy már épen el állatanak lovaim, úgy szolgám elha-gyása után) mindenütt postát áltanak s úgy est, mint nappal continuálván utamat Moszkoviában Szmolenszka nevö városban bagáziját, magát pedig megh azontúl harminczmérföldel Nedeczky Uramat szerencsésen találtam.

Ami penigh az ide való dolgokat és hireket illeti, minthogy reám nem bizattatott, melyekről (jól lehet tehetnék valami relátiót) mindeneknek békét hagyván, egyedül ere Feölségsedet alázatosan kérem, a residens bejövetele alkalmatosságával ha

Feölségednek úgy tetszik, compositis jam bene regni negotiis, revocáltassék Nedeczky Uram, melynek okát, ha szintén most scriptotenus nem is, mint-hogy tartok ne talántán levelem valaki kezében akadgyon, de In kivévn, Feölséged udvarlására reménlem leszek oly szerencsés, hogy egyedül Fölségednek megh jelenthetem. Mink mindazonáltal kik itt vagyunk ednehányan Feölségednek szegény legényi alázatos szolgálai quo casu elhagyattatnánk is a mennyire lehet vigyázunk magunkra mégh In Magyar Hazánkban vezérel. Ezzel én midön Feölséged kegyelmességében magamat alázatosan ajánlanám, hogy In gyámoltalan szegény hazánk boldogulását ellenségi ellen szerencséltesse, szerencséltevé, tegye győzedelmessé, kívánom. Maradván életem fottáig alázatosan szolgáló leghkisebbik érdemetlen szolgálja. Szenczy Ferencz Actum Vitepszka. Die 28. April. Anno 1708.

Bár mi oka volt legyen ezen fondorkodásoknak, annyi bizonyos, hogy Nedeczky Sándor nem lett kegyelem vesztett sem Rákóczy sem a czár előtt, mert Nedeczki Sándorhoz szivélyes, ne mondjam atyafiságos levelet intézett, melyben egy szóval sem tesz neki szemrehányást, sőt őtet még 1710-ben is az orosz udvarnál találjuk; az igaz hogy Talaba lett kinevezve residensnek az orosz udvarhoz, de ez is utasításában Nedeczky Sándorhoz fordulni rendeltetvén, én arról vagyok meggyőződve, hogy Nedeczky Sándor feleségével haza jött és ismét kiküldetett, mert 1709. Octbr. 25. irt neki J. C. de Baluz a czárhoz küldött francia követ és pedig ezen levél, mely latinul van írva, így van czimezve : Nagyságos, Méltóságos Nedeczky Urhoz az erdélyi Fejedelem rendkívüli követjéhez — „Thoronii,“ mi Franciaországban van. Ezen levelében arról tudósítja, hogy két levelét kapta, és ezeket bezárva vissza küldötte annak, kit illeltek, írja azt is, hogy azt a hirt írják (szórják) hogy eltávozásának pont-

ján van, s ez oka, hogy nem adott választ; tehát ha Nedeczky Sándor Franciaországban volt, vissza kellett neki utazni ismét Oroszországba. Így
IV. k. 472. sz. Horváth Mihály történelmében azt írja, hogy 1708. évben Benderbe a svéd király udvarához küldetett Rádayval követségben, mi Bessarábiában van; tehát itt érintkeztek a svéd udvarral, mi szintén igen helyén van, mert a Svevust az orosz megverte, és vissza helyezte Augustust Szaniszló helyett Lengyelországban királynak, mi után 1709-
1668. sz. ben Augustus király egy „manifesztumot“ is bocsátott ki, hogy mily méltatlanul fosztatott meg lengyel trónjától a suevus által, de különösen világosan kitűnik azon állításom, hogy Nedeczky Sándor sem kegyvesztett nem lett, sem pedig örökre meg nem vált a vádaskodások következtében Oroszországtól 1708-ban abból, hogy Rákoczy ugyan irt neki saját kezüleg levelet, hogy ha szükséget szenved a költségek miatt jöjjön haza Munkácsra, mert a nélkül is beteges, és itt feleségével együtt rendel számára ellátást, és még is 1710 ismét sajátkezüleg irt a czárnak a végett, hogy bocsássa már haza miniszterét Nedeczky Sándort, mert ez már
410. sz. mással van felváltva. Hátra maradt egy levél 1708-ból Häyn general majortól, ki őtet per Excellentimus cimezi, és szerencsájének tartná, ha őt, ki már Smolenszkóból Witepski-ba ment, és innét Magyarországra szándékozik, egész Lengyelországig kísérhetné. — Úgy vélem tehát, hogy 1708-ban Nedeczky Sándor haza jött és ismét vissza küldetett. Rákóczynak azon levele, a melyben részvétellel irt neki, így van fogalmazva: *Salutem et Principalis Gratiae nostrae propensionem*: Kgylmed levelét vöttük, szivünk fájdalomával értvén, hogy se magának se pedig más egyéb otthagytatknak intertentiója iránt semmi provisió ki nem tölt; kinek adminisztratiójátul, hogy tudhatnánk, kit requirált kegyelmed és kin esett a fogyatkozás el-

várjuk az iránt való információját kgyldnek. Hogy pedig hozzánk közelebb eshessék és dispozióink is annyiaval hamarább innoteskáljanak kgyldnek; kedves Atyánkfia kijövetelére nézve is magát Munkácsra feleségével edgyütt conferállya, az holl is intertentiója iránt Nztes Vitézlő Krucsai Márton praefectus hivünknek kegyelmesen parancsoltunk. Caeterum (Czimed:) feliciter valere desider. Datum Szathmár die 23. 8. 1708. F. P. Rákoczy. Caspar Beniczky. (nagy pecsét.)

1661. sz.

Azon levél pedig, melyet 1710. aug. 10. in Castris ad Nemes-Bik irt Rákóczy a czárhoz, így szól latin nyelven: Augustissime Magnae Russiae Imperator Dñe, Dñe benignissime! Ámbár Felsőgednek folytonos kegyelme, és részemről pártfogását továbbá is megérdemelni törekvő igyekezetem semmire inkább nem ösztönöz, minthogy minisztereim által személyemet és ügyeimet Fölséged emlékezetében fentartsam, a miért is nagyon kívántam volna, hogy ezen alkalommal is, az említettek folytatására az Udvarnál lévő mostani miniszterem és Tanácsosom Nemes Nedeczky Sándor helyett oda szánt egyén a maga credentionalis levelét bemutathatta volna: mindazon által minthogy a távol-ság ennek azonnali elutazását meg nem engedte; ezen idő alatt is Fölségedet kellő tisztelettel kérem, hogy említett miniszterem kitöltvén a maga küldetésének idejét, ennek a visszajövetelét megengedni s őtet utilevelekkel kegyelmesen ellátni s visszaküldeni méltóztassék, hogy azután Fölséged válaszát az utolsó s nevemben tett előterjesztésekre megérthessem és az én állhatatos buzgósággal Fölséged érdekeit is gyorsan tellyesithessem. Kinek tartós és boldog uralkodást, és mindennemű isteni bőséges áldást kívánok és szívem buzgó kívánságával magamat ajánlom. Ad omnem Venerationis et debitae observantiae cultum obligatissimus Franciscus Princeps.

1666. sz.

U. i.: Hogy ezen Copia (latin) az igazi és valódi eredetivel mindenben megegyez, bizonyítom.

Moscoviae Metropoli ¹²/₁ Martii. 1711. Huszár Imre fenn czimzett Felséges Erdélyi fejedelem Rákóczy Ferencz generalis adjutansa.

- Ugyanezen másodszeri küldetéséről tanuskodik
1659. sz. magának Rákóczynak egy 1709. 26 Martiusról nagy pecsét alatt Nedeczky Sándornak számára Munkácson kiállított menvédje, melyben latinul ezen kitételek fordulnak elő: hogy Nedeczky Sándort, az ő szeretett feleségének udvari prefectusát, bizonyos ügyek elvégzésére mint rendkívüli követet küldi a leghatalmasabb Orosz czárhoz. Aláírva Franciscus Princeps és Ráday Pál, Kántor István holott már elébb voltak neki nagy pecsétek alatt kiadott uti levelei, nevezetesen Siemiawszky-tól
384. sz. Varsóból 1707. Sepbr. 17-ről lengyel nyelven írva;
405. sz. Ugyancsak ettől 1707. jul. 13. Lublime-ről. — Valamint neki és feleségének Huszár Ilonának számára 1797. aug. 30-ról és pedig orosz ciryll betűkkel Varsóból keltezve, egyszersmind ugyanezen az utilevélen latinra fordítva, és magának a Czárnak, Alexievicz Péternek nevében kiadva, — pecsét alatt.

- Ezen második kiküldetéséről tanuskodik
399. sz. Sza-niszló lengyel királynak 1709. April 13. in Castris ad Leopolim kelt s Nedeczky Sándor számára kiadott menvédje latinul írva, melyben egyenesen ezen szavak vannak beírva: „arripit iter ex Hungaria versus Lublinum“ tehát Magyarországból utaz és kap menvédet minden vele utazó kocsik, lovak, és butorainak számára. Nagy pecsét alatt Stanislaus Rex. és Josaphat Michael Karp Subdapifer Smolenscensis. S. R. M. Secretarius.

- Ugyancsak erről tesz bizonyosságot egy Munkácson 29. mart. 1709-ben kelt és Kenczill András-Béla Aulae Comissarius által kiállított elismervény, mely szerint épen Munkácson jelenlévő Belseny (orosz követ) Sinyovszky palatinissa előtt Nedeczky Sándor Rákóczy szükségére átenged vagy elad nyolcz hizott ökröt, melyek párja bőrén, s háján kívül
171. sz.

823. ‡ nyomott oly feltétel alatt, hogy ezeket akár pénzben per 30. imperl. valuta, akár természetben vissza fogja adni.

Ugyancsak ezt bizonyítja egy levél, melyet bizonyos Szlosznicy János 1709. 26. jan. Patakról irt Nedeczky Sándorhoz Munkácsra juhainak tárgyában, melyek részint a hideg téli idő, részint a farkasok ragadozása miatt elvesztek, úgy, hogy ötszázharmincz maradt, fogadván melléjük két rossz juhászt is, kik elszöktek.

394. sz.

Ugyan 1708. Feb. 22. Léváról irt Huszár Ilonának Huszár István az ő mostoha testvére egy levelet, hogy őt nagy nyomorúságában segítse. Azt írja, hogy sok koldusnál nyomorultabban él; hogy szegény gyermekeivel kétségbe kell esnie. Hogy a koldulást és koplalást nehéz lenne neki megszokni. Hogy gyermekeivel, kik mezitláb járnak, végső nyomorúságba ne jusson a maga dominiumában valami kis szolgálatot adjon neki (bizonyosan a Véghelesi uradalomban.) Hogy a Nazárethi Jézus legyen mind huga asszonyának mind az Urnak megfizetője. Tehát mindketten hon voltak, ezért könyörgött előttük, sőt azt, írja, hogy lovat nem képes maga alá fogadni, azért nem jelenhet meg előtte. — Irt pedig neki Korosra (Nyitra V.) mert Rákóczytól itt is kapott Nedeczky Sándor gr. Berényi után, és gróf Csáky István fegyveres ellenállása daczára, egy curiát (lásd elébb. —)

2323.

121. lapon az utasítás czimében egyenesen azt fejezi ki Rákóczy, hogy ismét vissza küldetik követül Oroszországba.

En tehát arról vagyok meggyőződve, hogy a fejedelem ötödik másodszor is kiküldötte Oroszországba, midőn őt már egyszer haza hozta volna a betegség, magát igazolni kívánó honvágya, és a szükség is, mert hiszen úgy Szenczynék, mint magának a Fejedelemnek leveléből is az tűnik ki, hogy szűken voltak külföldön ellátva, sőt egy titkos le-

1665. sz.
(16. p.)

velében mint alább észreveheti az olvasó, inti is őtet a Fejedelem, hogy gazdálkodják, erre látszik gondolni akkor is, midőn egy bunda bélésről irván azt adja tudtára Rákóczynak, hogy ez fél millió forintba kerülne. Nedeczky Sándor egész életében igen bőven szeretett költekezni, mi hogy külföldön mint nagy követnek torkára forrott, éppen nem lehet csodálni, mert midőn Rákóczy Ferencz utasításait elfogadta az orosz Czár és pedig olyan értelemben hogy ő lesz általa a lengyel királyi trónra emelendő, és ezt alá is irta, ezen egyezség szerint Nedeczky Sándornak kellett volna mint telyhatalmazottnak a lengyel köztársaságnál a király választáson maradni.

397. sz.

88. sz.

Nedeczky Sándor mindamellett, hogy a gazdagokkal nem mérközhetett, akkor nem volt szegény, midőn Rákóczy udvarába került, mert nemcsak magának voltak Komárom vármegyében szép jószágai, Vérthen, Radványon, Karván, Pizskén, Bikolon, Lábatlanon, Pathon, hanem feleségével készpénzt; ezenkívül Rákóczytól egy curiát és a Confoederatusoktól egy egész Uradalmat t. i. „Véghlessi Dominiumot“ is kapott, mit ugyancsak haszonbérbe birt, ezer pos. szapu gabonáért és ezer szapu zabért; de azért mégis arra volt szánva, hogy neki és a hazának is legyen belőle haszna. Ezen haszonbérletet pedig kiállította maga a Confenderált Statusok Oeconomicum Consiliuma Rákóczy nevében Rozsnyón 1707. Január havában pecsét alatt. Aláírva Krucsay István. Ugyancsak maga a Fejedelem is ellátta őtet költséggel. Egyszer saját közleménye szerint küldött neki 300 aranyat, azon ígéret mellett, hogy még többet is fog küldeni. Ezen említett „Véghlessi“ uradalomnak összeírása is fennmaradt egy szakadozott okmányon mely 1713. Octbr 24. készült ifjabb gróf Eszterházy József és Nedeczky Sándor kiküldetésök mellett, mely alkalmommal Szadvár és Léva uradalmak is összeíratlak. Minthogy

Nedeczky Sándor a „Véglesy“ (Zólyommegye) uradalmat kapta haszonbérbe, csak ezt jegyzem fel mint a dolog érdeméhez tartozót. Ezen uradalomhoz mint véglesí várhoz tartoztak: Gyefva, Ocsova, Szalatnya, Chrochaty, Csécsény és Cserenye, a kitett rovatok szerint a lakosokkal, földekkel, rétekekkel, ökrökkel, lovakkal, tehenekkel, juhokkal, zsellérekkel. Gyefva úgy van kitüntetve, mint hol 4814. p. szaput vethet el. Fel vannak említve a készpénz fizetők; mesteremberek; serfözde és üveghuta; — úgy hogy az akkori környülmények szerint szép jövedelmet adhatott a bérlőnek. Végles egy mért-földre van Zólyomtól (Altsohl) vára is van. Jelenleg Kiss Miklós család birja. Nagybirtokos.

Ha felkeressük azon helyeket, amelyekre egykor Nedeczky Sándor és felesége birtokai kiterjedtek, ezekre akadunk: birtak Nedecznén, Vadicson, Peklinán, Nimnicznén, Zborán, Korompán, Spácznán, Födemesen, Zavarón, Madaron, Marczelházán, Kurkeszin, Vérthen, Pathon, Radványon, Keszegfalván, Vízváron, Szöllösön, Karván, Lábatlanon, Piskén, Bikolon, Sárkányban, Bián, Gyiván, Bodon, Kamocsán, Gadóczon, Eörsön, Körös- vagy Koroson, Véglesen, Komáromban s Nagy-Szombathban pedig házuk volt. Ezenkívül nagy birtokokért perlekedtek s ezek felett egyezkedtek, úgymint: Jatov, a ledniczi uradalomhoz tartozó és régi szepesi birtokaikra. — Tehát Nedeczky Sándor ezen időben szegény ember nem volt.

Rákóczynak legutolsó levele, melyet Nedeczky Sándorhoz mint oroszországi követhoz intézett, mint ez ezen levelének határa is fel van jegyezve ezen szavakkal: „Ultimae ejusdem litterae“ szól 1710. aug. 10-ről és pedig ekkép: Generose Fidelis Nobis dilecte! Salutem et Principalis gratiae nostrae propensionem! Mind az kld felesége revocatiójáról való siralmas instantiáit kglmes tekintetben vévén s mind pediglen tapasztalván az kgl tavuly létét

az udvartul, és beteges voltát, melyek miatt dolgaink az Moszkva udvarnál az menyire kívántatnék, nem accereláltathatnak, az költségre is superfluumnak látván az kgyld idegen földön való bujdosásának continuatióját, maga kérésére nézve is placidáltuk visszajövetelét; eljövetele előtt mindazonáltal miket proponállyon kegyld, és melyeknek resolutióját sürgesse, Locumtenensünk Bercsény úr kedves Atyánkfia leveléből meg fogja kgyld érteni, melyekhez magát alkalmaztassa. Hogy pedig a Felséges Czár előtt is mindezek constalhassanak és passusát hamarább obtineálhassa kld ime includáljuk eö Felségének szöllő levelünket. Ceterum Eumdem bene valere desideramus. In Castris nostris ad nemes Bikk positis. F. P. Rákóczi.

Ezen levélhez van téve a Czárnak menvéde, orosz betűkkel írva, de latinra is lefordítva, mely arról szól, hogy ez kiadatik Nedeczky Sándornak és feleségének Huszár Ilonának; egyszersmind megparancsoltatik, hogy valahányszor Nedeczky Sándor az orosz birodalomból Legyelországba és innét Magyar Országba, vagy pedig innét oda utaznék, egész comitivájával mindenütt akadály nélkül szabadon bocsáttassék. Kiadva Lublini. 7. Sepbris (az év utolsó száma levágva) 1710. ? — (veres pecsét).

416. sz.

— Ugyancsak 1711. Mart. 4. is volt neki a Czár által kiadott menvédje melyben az akkor már vissza helyezett Augustus lengyel király fel van kérve, hogy N. S-t egész kíséretével szabadon bocsássák át Lengyelországon mint olyant ki Magyarországra utazik. nagy pecsét. Orosz betűkkel. — Elvult látva egy menvéddel Szinyovszki által is, ki ezt Jaroslávban 1711. juniusbán állította ki Nedeczky Sándor számára.

417. sz.

I.

26. §. Utasítás. 1707. év.

Kedvelt hívünknek nemes Nedeczky Sándornak a legkegyelmesebb és leghatalmasabb Fejedelemhez Muszka Czár Ő Felségéhez kiküldött követünknek számára.

1. Útját Munkácsnak vévén, főczélja az legyen, hogy Lengyelországnak legujabban Lublóra összehívott országgyűlésén mint lehet legelőbb jelen legyen, hol mielőtt magát czár Ő Felsége udvara előtt bemutatná, és miután utasítást kapott a hozzánk küldendő követtől a szertartásokról, a kellő helyeken megjelenjen ; ezt megtévén, kézsókra fog járulni ; (minthogy ezt nálunk a cár követje sem mulasztotta el) és a mi megbízó levelünket illendő tisztelettel előterjesztvén, nyilvánítsa : hogy mi hála-
lánk és hódolatunk legmélyebb érzetével vettük tudomásul nagylelkű és nemes szívű elhatározását, mely szerint minket nem csak Lengyelország koronájára érdemesnek tartott, hanem ennek elfoglalására is meghívni kegyeskedett ; miért mi nemcsak ehhez méltó köszönetünk érzelmeinek kiöntésére köteleztetünk, hanem a háladatosság örök emlékét szívünkbe bevésni is tartozunk.

2. Annál inkább megilletődöttünk, mennél csekélyebb volt kívánságunk királyi trónusra lépni t. i. a mi édes hazánkért és Erdély-országunkért, ezek ősi szabadságaiért ragadván fegyvert, semmit nagyobb kötelességünknek nem ismertünk, mint kormányunkra bizott országaink kellő gondját viselni, és ámbár fájó szívvel néztük Lengyelország felháborodott arczát, mely annyi különféle álarcz torzalakját viselte, a hány önzés és kényelem hajhászat az idő különféle kívánatai szerint született, valamint Augustus király cselekedeteit sem hoz-

hatjuk emlékezetünkbe a királyi Felség sértése nélkül; mindazon által egy részre sem hajolván, érzelmeinket pedig és cselekedeteinket egykedvűsége kárhoztatván, kénytelenek voltunk a háboru hullámaait a szomszéd vélünk vérszerínti rokon országban nem csak szemlélni, hanem minálunk folytatni is; és minthogy oly nagy elővéleményünk volt czár ő Felségének a római császárral való szövetségéről, hogy követünknek udvarába leendő bebocsátását nem remélhattuk; annál kedvesebb tapasztalnunk hogy Felségednek Belsensenc palatinus felett tett kegyelmes nyilatkozatát hallhatjuk, és ennek mint követnek hozzánk küldetésében ismét kegyességét tapasztalni van alkalmunk, és akkép ezen képviselőben annak zálogát birhatjuk, hogy czár ő Felsége várakozásának eleget tehetünk.

3. Semmi sem okoz nagyobb aggodalmat lelünknek, minthogy úgy esküvel mint szeretettel le lévén mindkét ország iránt kötelezve, kénytelenek vagyunk engedelmet kérni arra, hogy őszintén feltárhassuk azon nehézségeket, a melyeknek megoldása azért látszik szükségesnek, hogy a czár ő Felségétől nekünk felajánlott munkát egész utolsó lehelletünkig kívánt előmenetellel bevégezhessek, és mert a mi személyünk megválasztása miatt megújítandó háboru tartós folytatása terjedelmes birodalmának sok kellemetlenséget fog okozni, mit eltávoztatni ő Felsége kegyelme iránti köteles hálánk parancsolja. Azért is azt véljük hogy czár ő Felsége nem fog felettünk bal véleményt nyilvánítani, ha tekintettel ezen okokra kérjük, hogy alattvalóinak hasznát, a miénk eleibe tévén, hősies gondolatait és kívánatait a vissza állítandó béke nyugalmanak alá rendelje; egyuttal mégis nyilvánítsa követünk, hogy mi ezt nem a szükséges háttározottság hiányából ajánljuk, mint inkább azért, mert ezt az ügy nagysága kívánja; valamint kislelkü habozásból sem, mit a féltékenyek szívében

különbféle szerencsétlenségek sejtelve szokott szülni, melyek ellenében minket bátrakká tesz már maga ő Felsége rólunk táplált véleménye is, mi nélkül, midőn koronára tart érdemesnek, akar tettek akar elhatározás hiányában magunkat érdemetleneknek tartanánk; mert hiszen, maga azon tény, hogy Szanisló a császári, franczia, angol, holland és burkus udvarok által elismertetik, elegendő arra, hogy előre kiegyenlítettessenek a vélemények, ne-hogy említett fejedelmek nyilvánított elismeréseket fegyverrel tartsák fenn, mi által a haborúnak sokáig hullamzó áradata keletkeznék, mely azután nagy birodalmára nehezedhetnék, leginkább ha európai háboru által tartóssá válnék; mert azon reményben, hogy fennemlített fejedelmek Lengyelországot felosztása által magukhoz ragadhatják, vagy minket lenyűgözhetnek, igen jó alkalom nyújtatnék Svéciaának és a császárnak arra, hogy segélyt hozzanak; és ha bár Felséged seregeinek győzelmében nem is kételkednénk, nem helytelen azon nézetünk, hogy a lengyel mágnások meghasonlása arra vezetne, miszerint ellenséges pártokhoz csatlakoznának és a seregek fenntartását veszélyeztetvén, a mágnásokat követő nép pedig elidegenítettvén, a háboru folytatása igen nehéz lenne; ezen kívül alaposan lehet feltenni azt is hogy Svécia királya, ki feltételeiben igen makacs szokott lenni, inkább abba hagyná a császárrali háborúját, mint Szanisló fenntartását; nem is hihető, hogy egyik vagy másik féllel ki nem egyenlített ügyei mellett a császárnak nagy hamar hadat üzenjen. — Mondja el továbbá követünk, hogy tudjuk, miszerint czár ő Felsége a legkeresztényebb királyt már megke-reste legyen a végett, hogy közbenjáró legyen, a ki ekkép magát kijátszva érzeni, ha most közben újra meggyújtatik a háboru lángja a sürgetett választás által; és elismervén Szanislót, mást nem is akarhat, sem pedig a nép részéről új választást

nem kívánhat. Ezek azon nehézségek, mellyek sokakat érett megfontolás után elidegenitenek a korona kívánatától.

4. Ezek ellenében nyilatkoztassa ki követünk, hogy tudva vannak jól előttünk czár ő Felségének szent intentiói, mellyek szerint a respublica is az új választást követelvén ezt a szabad választás alapját, mint a szeglet követ, épségben fentartani kívánja, mit Szanisló választásánál súlyosan megsértetnek lenni sokan állitják. Ehhez járul az is hogy szomszédok vagyunk, mit annál inkább megerősíttetnek kíván lenni czár ő Felsége, nehogy a jövőndő fejedelem az ellenséges sueciai hatalomtól félni kényteleníttessék; de ezen a hős lelkekkel született dicső vágyat, mely czár ő Felségét is a nagy és nemes ügynek kivitelére ösztönözte, hiszszük, hogy magában legyőzi; mit valóban a többi európai fejedelmek mint nagylelkűséget bizonyos félelem közt csodálnak. Ez az, mi véleményünk szerint is, alapját képezi azon háborúnak, mely minden nehézségek között épségben fennmaradt, és mi a sok nehézségekkel és háboru költségekkel összekötött új választás által Felséged nagy lelkében úgy Lengyelországnak, mint önmaganak elégtételt szerezni szándékozik. — Ez után adja elő hogy:

5. Lelkünk ezen igen nehéz fontolgatásai között egy célra következtetünk, hogy kibékitvén Lengyelországot Felséged adja vissza ennek egész szabadságát, és megerősítvén annak trónusát a sanyargatott nemzeten segítsen, és a népnek biztonságot, magának dicsőséget és a kereszténységnek örökké tartó, halhatatlan koronát készítsen; (itt adja hozzá követünk) hogy ezen fontos előadásokra nem más adott nekünk alkalmat, mint annak ismerete és a feletti meggyőződés, hogy birodalmának két feju sassa, mely a dicsőség napját oly merev szemekkel nézi, hogy ebben bizonyos szemé-

lyek részleges gyűlölködései által magát háborgatni nem engedi, és ép ezért czár ő Felségét inkább Lengyelország szabadságának mint az ellenséges Szanisló személyének megsértése vezérli: minél fogva kénytelenek vagyunk feltenni, hogy éppen az ő elismerése által, a békének nehéz akadályai, melyek éppen ebben központosulnak, elfognak távolíttatni. Ezek után fel fogja fedezni követünk:

6. Hogy czár Ő Felségének mi hozhatna nagyobb dicsőséget? — mintha kegyes lelkét ezen nyomorgatott ország felé fordítaná t. i. Lengyelországnak visszaadott szabadságára mint oly műre, melynél fogva annak trónjára a hívek akaratával is oly Fejedelmet emelhetne, ki szorosan kötelező szövetség által, Lengyelország békéjének legerősebb garantiáját képezné és Felséged országának véghatárai hatalmas megőrizője maradna azáltal, hogy két ország megalapított szabadságát és két király trónját Felségednek köszönhetné. — Hogy ebből Muszkaországnak milyen haszna lenne, már csak abból is kitűnik, hogy a két király egyesülése is összekötése, hozzá csatolva a Mi erdélyországi szövetségünket, a legelőkelőbb dicsőségbe helyeznék Felségedet és azt eszközölnék, hogy ezen országok visszaadott szabadságok tudatában, az egész kereszténység felszabadítására fordíthatnák nemes törekvésüket, mi által a török járom széttörve és megalázva, Persia is meghódítva, egész keleti birodalom-trónjára a vezérlő út elkészíttetnék. Mindezeket Svécia királya sem akadályozná, mit azért lehet gondolni, mert (mint áll a feltevés) a császári háborúval lévén elfoglalva, könnyen beegyeznék a történetdőkbe, és elmellőzve az austriai házzal való háborút, az új magyar király trónját többel mint felével megerősítné. Végtevére felvilágosítással fog szolgálni követünk: hogy ezek fogják képezni azon éjszaki monarhiának az alapját, melynek keletkezését a sz. lapok már régen megjövendőlték; most pedig

a politicalai conjunctúrák is ígérnek és arról győznek meg, hogy a keleti uralom kisebb munkával sohasem érhetne célra, mintha elszakadna Magyarország az Osztrák uralmától, mely alatt ezen intentiót elő nem segíthetné. — Sohasem fogja t. i. a római császár őszintén megengedni, hogy császár ő Felségének hatalma a keleten növekedjék, míg ellenben a magyar király privát érdekből erre örömet fog közreműködni azon oknál fogva is, hogy magát az osztrák iga alól felszabadítva fentarthassa. Ha ezeket Ő Felsége mélyebben megfogja vizsgálni, nem fog késni békét kötni a sueciai királylyal és Szaniszlóval, mert valamint a sas a legyek után nem szokott kapkodni, úgy bizonyára császár ő Felsége is megfogja itélteni tudni, hogy nem méltó bizonyos helyeknek fentartása miatt a visszaidézhetlen időt — minél drágább kincs nincs szükségben — elmulasztani, sőt inkább erősen megvagyunk győződve, hogy ezen Lengyel- s Magyarország- és egész kereszténységre nézve isteni segedelemkép nyújtott jobbot ő Felsége megfogja ragadni. — Azért is ismerve császár ő Felségének a béke iránti hajlamait, mi is azon leszünk és egész igyekeztünket, időnket is erre fordítandjuk addig is, míg a legkeresztényebb Felségnek határozata az elfogadott közbenjárásról megérkezend.

7. Minthogy császár ő Felségének hozzánk küldött követje reményt adott arra, hogy a ráczok meg fognak fékeztetni; követünk illedelemmel azon lesz, hogy ezen jótétéményt minél előbb megadja, arra bírván őket, hogy vagy tegyék le a fegyvert, vagy pedig a mi részünkre álljanak, mi miatt mindenesetre minden ország lakosa örök hála lesz lekötelve. — Ezenkívül

8. Igyekezni fog követünk arra birni császár ő Felségét, hogy kéz alatt küldjön puskaport a legigazságosabb ügy folytatására és ekkép a béke megkötésének megkönnyebbítésére. Minthogy pedig

mindazok mellyek előírva vannak, követünk által jól megjegyzendő, ügyessége által elintézendők 's végrehajtandók lesznek, ne is bátorkodjék utasításának reá bizott részét máskép mint az mondatott elintézni, sőt mindazokat mik feljegyzésre méltók lesznek diariumba vezesse, és czár ő Felségétől kapott válaszokkal együtt nekünk meg hozza. — Különben, hogy az előírottak végrehajtása után szerencsés visszajövele legyen kívánjuk. 1707. May. 24. Szerencs Várunkban. F. P. Rákóczi. 1652. sz.
(nagy pecsét zsinórral.) (Latin, eredeti.)

II.

Részletes Utasítás.

Mely hivünknek nemes Nedeczky Sándornak a Muszka Czár Ő Felségéhez kiküldött követünknek titkosan adatott, következőképen :

Nem szükséges, hogy ezen küldetésnek alkalma, állapota és körülményei ismételve hosszasan felvilágosíttassanak; minthogy fennemlített követünk kezénél lévő bőséges utasításból és egy más rendbeli leírásból minden egyenként elegendően tudva van előtte. — Ezek tartalmából mérlegelvén czár ő Felsége azon kedvezményeink nagyságát, melyekkel bennünket elhalmozni méltóztatott: most egyedül csak azt ajánljuk megfontolásra, mit reánk a köteles háladatosság parancsol, t. i. a könnyen elnyerhető keleti uralomból a Muszka birodalomra háromolhat végtelen hasznokat és örök dicsőséget, melyeket ez biztosan ígér, és hogy a suéciai királlyal kötendő béke felett nyilvánított véleményünk mellett megmaradunk: mindazonáltal, ha talán követünk észrevenné, hogy czár ő Felsége a király újjválasztása és Szaniszlónak detronisatiója, mellett mint különösen kitűzött és ötet dicsőségre vezérlendő czélja mellett továbbá is megmaradna és a mi első utasításunkban iktatott kívánataink nem

tetszenének: jelentse ki követünk: hogy e tekintetben részletes és titkos utasításai vannak és külön privát audentiát fog kérni, és a tolmácson kívül egyedül kíván czár ő Felségével beszélni, mely alkalommal őszintén elmondja:

1. Hogy mi, ő Felségének erántunk tanusított, kegyességeiről és az egész világ által ünnepeelt fenséges nagylelkűségéről olyan véleménynyel vagyunk, melyszerint midőn a királyi korona méltóságát személyünkhez méltónak tartotta, mi pedig a mostani idők és dolgok conjuncturáiból (összevetéséből) eredt és a kilátásba helyezett királyi trónnak elnyerését akadályozó nehézségeket őszintén, de ellenkező értelemben magyaráztuk: magunkról jól és igazságosan gondoskodtunk, és — mint hisszük — ezen oknál fogva kegyes lelkének hozánk tanusított hajlandóságából mit sem veszítettünk el, kik már első utasításunkban foglalt előterjesztéseink által hasonlóképen örök emlékü dicsőség elnyerésére szándékoztunk utat készíteni. Ezután röviden érintse. Mi lehetne valóban dicsőségesebb mint békére vezérelvén Lengyelország ügyeit, Magyarországbán lehetővé tenni azon célnak elérését, mivel a sueciai király Szaniszlónak újbóli megválasztása által dicsekedni látszik. Valóban a magyaroknak igazságos fegyveres mozgalmak nagy dicsőséget és hasznot ígérnek akkor, midőn ezek az európai fejedelmek által igazságosaknak ismertetvén el, a magyar nemzet az osztrák jármat elúnva, vitéz nyakát lehajtani nem akarva, inkább mindent szenvedni készen hajlandó lesz új királyt választani, a mi mégis — azt hiszi — nem történhetné meg előbb, mint akkor, ha czár ő Felsége Lengyelország kibékítése után a császárral háborúra készen álló sveciai királylyal és a francziákkal szövetkezve győzelmes fegyvereinek különös oltalma alá venné a szabadságától igazságtalanul megfosztott magyar nemzetet és fegyvereit az osztrák

ellen fordítaná (mely hogy hozzá mindig hűtelen fog maradni, ezentúl is fogja tapasztalni), és Isten segítségével legyőzvé, Magyarországnak új királyt adna, mi által ez annyira le lenne kötelezve, hogy a kilátásba helyezett keleti birodalom elnyerésére alkalmasb eszközt alig szerézhetne, és oly dicsőséget aratna, mely nemcsak a neki leghivebb nemzet szívében örökre megmaradna, hanem az egész világ belátván ő Felségének a szabad országok érdekében gyakorolt lelki nagy erélyességét egekig magasztalná. — Ha mégis (mint már érintetett) ő Felségének szándokai mások lennének és ezektől idegenkednék, nyilvánítsa a követ, hogy ezek nem az ő dicső céljainak ellenére hozattak fel; hanem a lélek őszinte tisztaságából eredtek, s ép azért bal véleményekre nem méltók. Ezekből kifolyólag beszédközben átmehet azon részletes nyilatkozatokra, melyek titkos utasításban reá bizattak, és elmondhatja:

2. Annyira becsüljük ő Felségének irántunk tanusított nem várt kegyelmét, hogy ez szívünkben soha el nem enyészhet, és mindamellett, hogy a mélyebben szemlélők előtt végtelenül sok nehézségbe ütközik, elménkben is különféle gondolatokat szül: ezeknél életünket és vagyónunkat kevesebbre becsüljük; és szeretett hazánknak és Erdélynek a mi országunknak, osztrák kezek közül való vissza szerzéséről lévén szó (melynek Isten és az egész keresztény világ előtt már egyszer magunkat feláldoztuk); mind ezek daczára, hogy a dolgok ilyen nyomorult helyzetére is kiterjeszthessük gondoskodásunkat, mind pedig czár ő Felsége kegyeletes szándokainak eleget tehessünk, mondja el követünk: hogy bizonyos körülményekre akadtunk, melyek ezen cél elérésére könnyen elkészíthetik az utat, és ha azok ő Felségének tetszésével találkozának legkészebbek lennének személyünket minden változó események szerencsétlenségeinek ki-

tenni és hangsúlyozni fogja: hogy ő Felsége által felajánlott trón elnyerésére hátra lévő életünk napjait lelkünk állhatatos erélyességével feláldozni fogjuk; hozzá tévén: hogy ennek elérésére semmit alkalmasabbnak nem vélnénk, mintha minekelőtte a sueciai királynak a császárral való háborúja ki ütne (mi felett nagyok a készülétek és eshetőségek) és minekelőtte az osztrákkal Magyarországon béke köttenék, azon szándék, mely szerint Lengyelországban új király fog választatni, felfüggesztetnék, a Lublóra össze hívott Consilium pedig e felett most semmit sem határozna; sőt ennek előre meghatározott s alkalmas időben megejtendő céljából a háboru ezen idény alatt egész erővel folytatatnék, mi által eléretnék, hogy czár ő Felségének a lengyel nemzet mint szabad nemzet iránt nyilvánított nagylelkű tervei, melyek szerint számunkra a királyi koronát fenakarja tartani, telyesedésbe menének. — A mi tehát az előirt mind két módozatot illeti, megfogja magyarázni ezeket:

3. Meggondolva javauljuk mindenek előtt, hogy a sveciai király szándokai mindenek előtt kiismeressenek, melyek céljai, mi felé hajlanak? sőt a jelen idő lefolyása alatt a várakozások késleltetése által kijátszattassanak; a melyek ha talán a császárral nyilvános ellenségeskedések folytatásában nyilvánulnának, szükségessé tennék, hogy czár ő Felsége is az Osztrákot nyilvánosan háborúval támadja meg (mely Szaniszlónak mint királynak elismerésével mit sem gondol), és kiváltképen ha a mi követünk előtt és máshonnan megértett béke sarkalatos négy pontját el nem fogadná, a szomszéd országot közvetlenül erős sereggel foglalja el, mi által a megkezdett háboru a velünk kötendő békére biztosan kényszerítendi. Mig eközben a Suecus tényleg forrongani fog, ő Felsége pedig az osztrák háborúban fog fáradozni, méltóztassék minket és az országot biztosítani a felől, hogy a ma-

gyar sereg fenntartására havonkint ezer tallér minden hiány nélkül egész a magyar háború végéig kiszolgáltatassék, mi valóban Morvaországnak és Sileziának szerencsés megtámadása után, egy idény lefolyása alatt bevégeztethetnék, nevezett tartományok minden félről nyitva, és katonaság által védelmezve nem lévén, könnyen meghódíthatok volnának, vagy pedig békekötésre kényszerítenék a császárt, minek létrejöttével, a lappangó és rejtve tartott választás is napfényre jönne, és ekkor mi is a választást ünnepélyesen elfogadva, hogy jeleltségünket fenntartsuk, erdélyországi seregeinket magyarországi uradalmaink seregével egyesítve, Felségednek hős szándékának kivitelét utolsó lehelletünkig védelmeznénk, a suevus király háborgatásaitól annál inkább megmentve lévén, minél inkább folytatná Felséged az Osztrák ellen háborúját; ugyanakkor a Suevus Franciaországnak pártját védelmezvén, hasonló háborút sürgetve ugyan az ellen, és ugyan azon célra egyesítettnek véleményeztetnének a társországok seregei, és ugyan ezen oknál fogva a sveciai király is Szanisló fentartásával nem sokat gondolva, a többi hatalmasságok is kik Szanisló királyságát már előre elismerték, az új háború által különféle pártokra szakadva igen kevés tényleges segélyben részesítenék, megelégedvén a szóbeli pártolással. Ha pedig megengedné az isteni Gondviselés, hogy időközben, mi alatt a Suevus magát a császárral jobban mondva a reményelhető európai háboruba keverednék, Magyarországra nézve békekötés eszközöltessék, mit szeretett hazánknek őszintén kívánunk: személyünket minden nehézségek nélkül Felséged hódolatába bocsátani, a király szabad választásának vissza szerzésére és így a trónnak elvállalására magunkat felajánlani, dicsőségünknek tartanók.

4. Ha észre venné követünk, hogy ezen igyekezetünk czár ő Felsége tetszését megnyerte, kö-

nyörögni fog, és meggyőzni iparkodják a felől, hogy ezen értesítések egész a magyar háboru végeig — úgy mint elő írva van — titokban maradjanak; adja azt is elő, hogy mi, követünk hazajöttével, telyhatalmu követeket fogunk kiküldeni a végre, hogy ezen ügyünk felett egészben értekezvén, és szerződvn, mind azt véghezvihessük, mi akar ő Felségének dicsőségére, akár kényelme nagyobbítására czélszerűnek fog általunk ismertetni. — Végtére

5. Ezek szerencsés elvégezésével, ismét fog folyamodni, azért, hogy a ráczok vagy megfékeztessenek, vagy részünkre állani reá birassanak; meg emlékezzék a puskaporról is, mivel már először is megbizva lett; valamint arról is, hogy mindezt oly ügyesen, hiven, és titokban kell elvégezni, miszerint felőle, kivéyen a köteles és előírt köröket, sem most, sem ezután tudomása ne legyen senkinek. — Kinek különben a végzendőkhöz isteni segedelmet és szerencsés vissza jövetelt kívánunk. Kelt Ónod melletti táborunkból, 26. maj. 1707. — F. P. Rákoczi, (nagy pecsét zsinórral. Eredeti: latinból.)

1664. sz.

III.

Utasítás.

Nemes Nedeczky Sándor legkedvesebb Fejedelmünk udvari praefectussának, legkegyelmesebb Orosz czár ő Felségéhez ismét visszaküldött követünk, s kedvelt hívünknek számára, — következőképen:

1. Minthogy említett követünk előtt (kit ügyeink elintézésével megbíztunk) minden ügyeinknek eddigi körülményei jól tudva vannak, és ezért jelen küldetését hosszasan körülírni nem szükséges: tudja meg, hogy azért küldetett ismét ki, hogy ő Felsége a czár által hozzánk küldött követjével utját folytatandó, midőn Isten vezérlete mellett az udvarhoz elérkezik, engedelem után privát kihallgatás alkal-

mával nyilvánítsa : hogy lekötelezett hálánk érzelmei között értesültünk a felől, hogy ő Felsége legkegyesebb lelkének buzgalmát erányunkban továbbá is fentartja, a végre, hogy nagylelkűségének dicső szándékait, állhatatosan ezentúl is sürgesse; minél fogva nem kételkedünk a felett, hogy ezen veleszületett különös kegyelemnek bizonyítványát tőlünk és a nemes magyar nemzettől nem fogja megtagadni (a melynek szabadságait helyreállítani magunkat elhatároztuk); és ámbár az legyen legkedvesebb hazánk eránt gondunk és aggodalmunk, hogy egyedül erre fordítván igyekezetünket, minden más, habár kényelmünknek kedvező alkalmat kikerüljünk, melynél fogva más ügyekbe is beavatkozhatnánk; mindazonáltal belátván bizonyos körülmények természetét, melyek, ha jól kiegyenlítettnek Magyarország és Erdélyországnak előmenetelét hasonlóképen növelhetnék, eltökeltük magunkban : hogy ő Felsége és Lengyelország előbbkelő, főrendei egy külön követjük és levelük által hozzánk intézett kívánatainknak eleget tegyünk. Azért is

2. Világosan nyilvánítsa, miszerint a maga útján, és módjával (mi ő Felsége dicső kormányának semmi tekintetben sem fog sérelmére válni) az említett ország koronájának elfogadására ugyan magunkat elhatároztuk; úgy még is, hogy a Statatok és Rendek szabadságukra bizott szavazatuk egyértelműleg meg egyezzenek; minthogy azonban igen szükségesnek találjuk, hogy a confoederált Magyarországot és Erdély fejedelemségünket is meghallgassuk, reméljük, hogy ő Felsége rossz néven nem veendi, ha elébb megkérlelvén mindkét hazalakosainak, a dolgok ily nagy fordulata mellett méltán álmélkodóknak, és magokat elhagyatottaknak vélt lelkületét, azon reájok nézve hasznos módzatok felett, élni fogunk Senatoraink és Tanácsosainknak tanácsukkal is, és ép ezért ezen alkalommal telyhatalmazottainkat az egésznek meg-

vitatására és elhatározására mindjárt ki nem küldhetjük, de — hozzá tegye követünk, — hogy minden gondunkat és igyekezetünket arra fogjuk fordítani, hogy bizonyosan és minél előbb elegendő utasítással ellátva jelenhessenek meg, felhatalmazva nem csak azért hogy a tanácskozásokban részt vehessenek, hanem végkép végezhessenek azok felett, melyek legközelebb érdeklik ügyeinket.

3. Ekkép megnyugtatóván czár ő Felségét őszinteségünkről, szorgalmatosan fogja kérni, hogy ő azon idő alatt is, — míg telyhatalmazottjaink megkezdett ügyködéseinket bevégzendik, méltóztassék kiküldeni embereit a végett, hogy azon ráczokat, kik jelesen Maros folyó körül, továbbá Bács Vgyben, valamint Dráva és Száva folyók között laknak, és kiket, részint ugyanazon vallásnak buzgó követése tekintetéből, végre azért mert ezen mihozzánk tartozó nemzettől több hasznot várunk jövőndőre, mint ellenségeinktől, azt véljük nem nehéz munkával velünk összeköttetésbe hozzák.

Végtére nem fogja elmulasztani Labomirszky szepesi Starosta herczeg kihágó cselekedeteit fel-
említeni, ki a lublyói harminczad fentartásával, amely különben a mi Ducalis kormányunktól függ, de az osztráknak kedvez nemcsak ezen ország törvényhatóságába beavatkozott; de szökevény katonáinkat is felvette és letartja; különféle családságok által is szolgálatokra kényszerítette mindammellet, hogy módunkban állországunk ellen elkövetett gyakori de megghiúsult féktelen kihágásait megfékezni, mindazonáltal tekintvén őt, mint talán czár Ő Felsége oltalma alá helyezettet, hálátlan orvoslatainkat egy kevésbé elhalasztottuk és inkább Felséged kegyelméhez fordulunk kérvén, hogy ezen szemtelen Starosta szabadságát (ki alattomban az ország kárával, az ausztriaiakal levelez, mint ezt biztos jelek elárulják) maga ő Felsége

utasítsa rendre és elégtételadásra kényszerítse. — Ehhez járul :

5. Minthogy a legkeresztényebb király megbékéltetésére (t. i. nehogy a mi általunk elfogadott korona miatt bármi oknál fogva ellenkezzék) kijelölt férfiakat minél előbb hozzá küldeni szükséges lészen, tessék ő Felségének oly módot találni, hogy a mi követünk ellátva kellő útilevelekkel, ő Felsége nevében ezen utat biztosan megtehesse. — És mint-hogy ezen kívül

6. Igen szükséges, hogy Lengyelországból egyenesen Magyarországra ő Felségétől kényelmesebb utakon állittassanak fel posták, ennek létrehozására említett követünk, mindent el fog követni, ki ezenkívül kérni fogja, hogy ő Felsége parancsolatának kihirdetése után, ezen ország lakosai a mi uti levelünkkel, midőn Lengyelhonba utaznak, bizton utazhassanak; még azt is kegyelmesen eltiltsa, hogy a mi leveleink (Gedano?) az uton vagy másutt ő Felsége tisztviselői által el ne fogassanak, vagy sikkasztassanak, mert sok függ és fog függeni jövődőben is attól, hogy a levelezések, melyek az európai fejedelmekkel az ügyek közlése végett szükségesek, biztonsággal birjanak.

Különben minekutána megnevezett követünket, telyhatalommal a többiekkel együtt felruháztuk, ezeket bevárni kötelessége lészen; hanem e közben is minket a szükségesek felől mulasztás nélkül tudósítson, minden előírottakban ügyesen és hiven cselekedvén. — Kelt Munkács mezővárosunkban 28. Julius. 1707. — F. P. Rákoczi (nagy pecsét zsinórral) Eredeti, latinból.

1663. sz.

IV.

Utasítás.

A mi hiveink: Tekintetes és Nagyságos Zé-tényi báró Klobusiczki Ferencz, a mi, és confoe-

derált Magyarország statusai gazdasági Tanácsának elnöke, és Vitézlő Nedeczki Sándor, kegyelmes Fejedelemnő Úrasszonyunk, a mi legkedvesebb házastársunk udvari Profektusának számára.

Nem kételkedünk a fölött, hogy megnevezett telyhatalmu követeink, küldetésök mindennemű állapotjának elterjesztésére, ezeknek beszéd közben megvitatott ismeretei után birnak az ügyekben jártas tevékenységgel és okossággal, s mintegy Iliást dióhéjban foglalva szüntelen emlékezetökben hordozzák, — ezen oknál fogva tehát, hogy ügyeink czélt érjenek, bővebb felvilágosításokra nem szorultak, ha csak ismételt tanácskozást és azok megrostálását azon fő ok nem javasolná, mely szerint zárt termek belsejébe lépven, ezek előcsarnokaiban úgy a természetes rend, mint pedig az egész európai háborúnak kapcsolata által arra lennének utasítva; mindazonáltal tudván, hogy a betegségek gyógyszerek által akkor gyógyíttatnak meg szerencsésen, ha azok okai és a test szervezete tudva vannak, megnevezett telyhatalmazottainkat ezennel intjük, hogy a dolgok és idők körülményei megmegítélésében a kétarcu Jánust követvén, az által készítsék el az illetőket, hogy úgy a nemes magyar nemzet állapotjáról, mint a jelen európai háboru folyama felett saját nézeteinkről bő magyarázatot adjanak. Különösen

1. Minthogy Magyarország az osztrák zsarnokság által igen sokáig nyomva volt, és majdnem elnyomott, sőt sok és különféle haszontalan és kétségbesett békeszerződések által az orvoslatok véglétére mint ez a végleteknél szokott lenni, kényszerítettett; az osztrák egymást követő emberöltők után többször megszakasztott kormányzatának minden joga ezen országhoz, semmisnek, József megválasztása törvénytelennek és erőszakosnak, következésképen követelt kormányzatának uralma, a szabadság végett conföderált or-

szág Karai és Rendei által, eskü szentségével is megerősítve nyilvánosan zsarnokinak hirtettetett ki; és az osztráknak különösen József által követelt és követelendő törvényhatósága s hatalmának megtagadása következtében „Interregnum“ kiáltott ki, és ebből kifolyólag, a magok szabadságaikkal és kiváltságaikkal teljes joggal élő Karok- és rendeknek, az egész keresztény világ előtt szétszórt irataikban is nyilvánított kormányzatuk áll fenn. Ezen oknál fogva, hogy ezen országos Rend-Confoederatio nagyobb erőt és állandóságot nyerjen, ezen ország belügyeiben ősi törvényei szerint szabályozott „Köztársaság“ uralkodási formának kormányát a Karok- és Rendei Confoederatiója egyértelműleg és nyilvánosan az „ónodi“ országgyűlésen Reánk, mint ezen ország — confoederatiójának vezérére bízta oly formán, hogy ha talán valaki előtt a még eddig el nem határozott „Interregnum“ miatt s legfőbb hatalomból valami hiányozni látszik, az Minekünk s vezérő tekintélyünknek mint az „interregnum“ és kormányzási jognak egész telyhatalma megadottnak tekintessék. Továbbá, hogy az

2. Erdélyi fejedelemség (melyet az osztrák minden jog, igazság, sőt már előbb létrejött összeköttetés és a keresztény hit ellenére magának tulajdonított) szabad szavazás útján Nekünk ajánlott fel, hol szerencsésen fel is avattattunk; minekutána pedig a Rendei az osztrák uralmát örökre megtagadták volna, de azért a mi fejedelmi hatalmunk alatt a maga szabadságának tökéletes jogélvezetében maradván, hogy Magyarország fegyveres népe Erdélyével erősítve egyesítették, és az egyenlően kiszenvedett zsarnokság után saját természeténél fogva az egyesülés a haza szabadságát is erősebbé tegye, egymás között oly feloldhatatlan szövetségre léptek, mely úgy a jelen támadó háborúra, mint pedig a bármiképen, szerencsésen vagy

szerencsétlenül kötendő békére kiterjedjen; — ennek irányában kifejtendő lesz:

3. Hogy az osztrák a maga csalárd egyezkedésének reményében megcsalódván, Magyarorszában és Erdélyben zsarnok jogaihoz ragaszkodva, fegyverrel szándékozik hatalmát visszaszerezni, és egész reményét abban helyezi: hogy midőn az európai háboru alatt sokra kiterjeszkedik és Magyarországot sem fegyverrel, sem csalárdsággal el nem nyerheti, az általános békekötés után, melybe ezen nemzetet belépni semmi szín alatt nem fogja engedni, egész erővel legyőzze, és minden szabadságaitól, valamint kiváltságaitól is megfosztva, örökre — úgy mint Csehországot — magának alávesse, és a maga önkényében szokott főemberei között (hogy többé a szabadságról említés se tétessék) felossza.

4. Lengyelország, ha fontolgatva maga eleibe idézi állapotját azt veheti észre, hogy ez alig különbözik Magyarország állapotjától, kivéve, hogy ez szolgaságba esett, könyörületre érdemes helyzetből felkelni törekszik; amaz pedig erejéből egészen még ki nem vetkeztetve, rohamos esését előre látván, e felett magáról gondoskodik; tanulván Magyarország példájából, miszerint ez országok zsarnok meghódításában a nyilak távolról dobatnak be és sokszor a nemzetek saját fegyvereikkel megsértve oda jutnak, hogy nem látván sikamlásaik között lépéseiket, a nagy tömeg súlyánál fogva rohan az örvénybe. Igen világos példáját adta ennek Lengyelországban Augusztus király, kinek idejében milyen nyilak készítették, az események tanúsították. Fegyver által kihivott, mint fel nem kért pártfogó felajánlja magát Lengyelország szabadságának védelmére, és nehogy a szabadság szenvedélye uralkodjék a nemzeten, az ország szabadságának alapján rézs töretik, midőn az uralkodó uralmi vágyának megsemmisítése végett a válasz-

tásnak sarkalatos jogai megsértettek. Innét midőn a szabadság biztosítása végett a főrendek renyhe része nem érezte a köztársaságon ejtett sebeket, sőt természetöknél fogva az abszolút hatnlom felé fordult európai hatalmasságokat, a nemzetek szabadságának megrontására példájokkal felkeltették, mások jobban gondolkozván a köztársaságról, a szabad választás jogának fentartására egy általános confoederatióba léptek és az események csodálatos belátásának a szomszéd ország monarcháját, a ki a Lengyelországgal régen kötött békénél és szövetségénél fogva azon meggyőződésben, hogy ő fegyverével és erejével Augusztus szenvedélyének méltán kedvezhet, sőt az ország veszedelmét előkészítőt pártolhatja. Később, midőn az ő szövetségének igazságáról és kötelességéről felvilágosított, még mint a haza szabadságának védelmezőjét is felkarolta. Hogy ezután a köztársaságnak ily nagy sebet gyógyítsa, a sok viszontagságok által megrendített király lemondásának közbejöttével, és erre következett de egyszersmind a szabad választás jogának összetiprása után, új király behelyezésével, csakis az egy szövetség gyógyszerere maradt fenn, vélvén, hogy ez által a köztársaság meghasonlott tagjai egyesülni és nem az uj, de megújított sebek ős törvényei és adott szabadságai által behegednek. De midőn ezen önkényes védelmezője a szabadságnak győzedelmében kevélykednék, és az előirt jogokat nem visszaállítani, hanem elrendelni akarta, hasztalan készítette a lassu béke gyógyszerreit, nem is maradt más hátra Lengyelország confoederált rendeine, minthogy az örvénybe vezető sikos utat megelőzzék és egy szóval-lélekkel Augusztus lemondása után az ország megfosztott trónja után az „interregnumot“ kiáltsák ki és egy szabad szavazatokkal választandó uj király föl gondoskodjanak; e közben Szaniszló (aki „interregnum“ alatti királynak alig nevezhető) némely

külhatalmasságok és koronák által elismerve, az ő védnökében, a suevus királyban, tehát külfejedelemben bizni kényszerítettett, de a maga érzelmei szerint cselekedni eltiltatott, mintha a törvények uralmának engedni dicstelen, szerződni méltatlan, legyőzteni lehetetlen volna. — Ezen kívül felvilágosítást fog adni

5. Hogy mi a sueciai király nézeteit illeti, abban plenipotentariusainkat olyan érzelműeknek kívánjuk lenni, mit illetékes helyeken nyilvánítsanak is, miszerint ámbár minden politikai elveit és nézeteit minden cselekményeiben oly mély titokba burkolja, hogy ezt tartsa a világ előtt legfőbb kiinduló pontjának; mégis ezen titkolódzás, mintegy idejét meghaladva, magát korán elárulja és ekkép az emberek ítéletét el nem kerülheti. Minthogy ugyanis majd minden ország fejedelmei, nevezetesen Francia és az Osztrák a magok szövetségeseikkel a sueciai udvart titkolódzásról vádolják, és senki kivüle azok közül, kik a Spanyol és a császárság általános háborujában keveredtek, annak barátságát világos elhatározását meg nem nyerhetik, és mégis mintegy a háború színpadján magát leghatalmasabban ellátja fegyveresekkel, innét mi más lehetne a következtetés, minthogy magát az egész keresztény világ előtt félelmessé tegye és az állhatatosak között ő mint bíró legerősebb lábon álljon, ki Európának fegyvereivel irhasson elő törvényeket; miből azután azon nagy tanulság keletkezzék, hogy t. i. érthető legyen, mikor és hogyan fog napfényre jönni? ki ellen készül rohanást intézni? és mindezt előbbre tegye s többre becsülje a lengyel háborúnál. — Ha az országok politikáját és az uralkodók természetét ép elmével forgatjuk, azon eredményre jövünk, hogy a fejedelmek soha sem szoktak a köz- és mások dolgaival máskép törődni, mint ezeknek saját érdekeikkel való összeköttetésében; ebből azután könnyen lehet arra következ-

tetni, hogy oly nagy s fontoskodó elmével azért titkolódzik, hogy megtudhassa: mit reményelhet nem a francziától, hanem a császártól? vagy ennek birodalmától? Ezeknek pedig sokkal nagyobbaknak s többet érőknek kell lenni, mintsem azoknak, melyeket egyszerű fegyvertelen szerződések, vagy segedelem hozatalának reményében kieszközölhet, látván, hogy az osztrák is már mennyire nyomtatik, látván, hogy azoktól, kik szükségökben és félelmökben segedelemre szorulnak, semmit sem remélhet; — minthogy továbbá olyanoknak kell a sueciai királynak szeméi előtt forogni, amelyeket a végső események előtt nyilvánosságra hozni tanácsosnak nem tart, nehogy a nagyobb dolgok következményei miatt elijesztett birodalomnak az osztrákkal együtt, a spanyol és sueciai háború mérveinek egyensúlya felett méltó kételyei legyenek és ekkép a sueciai király hatalmának elbizakozottságában annak tegye ki magát, hogy korán és éretlen gyümölcsöt legyen kénytelen szedni, egyúttal arra is következtethetni: hogy a sueciai király, a maga titkos ígéretei, valamint Augustus király számára más koronának kilátásba helyezése által, Lengyelországban dicsőséggel akarja bevégezni győzelmét, és az általános háború alkalmával sokkal nagyobbakra tör. — Akármennyire alkalmazkodjék tehát az idő kívánataihoz és bármennyire látszassék, távollévő és kikeresett alkalmakat keresni a császárral való háborúra, de a legnagyobb okot melyet elméjében forgat, nem fogja világosságra hozni a háború kezdetének indokolásánál, hanem azt titokban fennfogja tartani szerencséjének forogdó kerekére bízván, nem is fogja magát a szövetségesek egyrészének sem lekötöni, sem pedig segedelem hozatal, vagy érdekfeleinek czime alatt az európai háborúba keveredni, hanem csak mellékes, privát, a Szövetségesektől külön s idegen, csak a maga nevében fog háborút kezdeni, azon

szín alatt, hogy ő a birodalom protectora, az Osztrák elé a legnehezebb akadályokat fogja gördíteni (p. o. Baváriai Electoratus kérdését, vallási ügyeket s. a. t.) melyek által a francziáknak fog látszani kedvezni, önmagának is desperált ügyeket előírni engedni, míg végtére mindazokról, melyek egy általános háborúra, valamint a francia háborúra is adnának alkalmat, lefog mondani, és egy általános békével fog előjönni, hogy ilyen titkolózó köpönyeg színe alatt — mint az Augustussal tett — előhozott béke pontokkal, mindazokat, miket kívánt, a császártól és az Osztráktól megnyerhesse, egyszersmind mint felfegyverzett nyilvános közbenjáró és az általános békének közvetítője, bizonyos pontokban előfojja adni, a maga részrehajlatlanságának bebizonyításával is, hogy ő annak ellensége, ki a békét nem akarja, és ekkép titkos egyezkedés által biztosítván maga számára a császárt, nyilvánítani fogja, hogy a francziának, hacsak békét nem köt, ellensége lesz. — Innét bátran lehet állítani, hogy a sueciai király sohase fogja az említett alkalmakat és irányzatokat a lengyel háború kedvéért, melynek Augustus detronisatiója, és új király behelyezésével utolsó dicsősége elejteni, mert ennek fenntartását egy időre folytatni, politikai okok és nagyobb remények jelenléte kívánják és méltóságával összeférőnek tartja elhítni az egész világgal, csak lehetne is, hogy ő ellenkezőt nem akar. — Ennek következménye, hogy a lengyelországi szerződéseket és ügyeket hátra szorítja, az általa teremtetett királyt (ki már csak azért is érdemetlen a trónra, mert Lengyelország törvényei ellen távol van) a maga pártfogásának bilincsei között tartja, és trónjában nem védi, mi oknál fogva? — hogy jövőendőben nem Lengyelországnak, hanem maga céljainak áldozza fel, azon törvén fejét, mikép irjon elé. törvényeket a császári és francia birodalomnak; magáról pedig úgy gon-

dolgozzék, hogy egész éjszak felett uralkodhassék, és növelve erejét a szövetségesekével egészen Szanisló érdekében Lengyelország, azután Muszkaország ellen fordítsa fegyvereit, és pedig Lengyelország ellen akképen, mint ennek már most a köztársaság szerződéseinek helyeslését megtagadva, jeleit adja, miáltal Szanislónak nem a királyi trónon való elismerését kéri, de a Palatinus Amnestiájára hívja, mintha tiltva volna őt meg nem választani, vagy a választás parancsainak nem engedelmeskedni, e szerint azután a védelmező és parancsoló igen kevésben különbözzenek egymástól.

Mindezeket a dolog nagyságához képest elég éles tollal írván le, az előre bocsátottakat, mint a kérdés jelen állapotját czélzókat azért rajzoltuk és vettük tekintet alá, hogy megnevezett telyhatalmazottjaink, az országok rövid ismeretével ellátva, mind magok miheztartásuk végett szüntelen szemeiike lőtt tartásák, mind pedig illetékes helyeken, a mindennapi előforduló beszélgetések között tudják mihez lehet magokat alkalmazni. — Most a kitűzött cél felé.

6. Minthogy a már elébb nyilvánított „inter-regnum“ kihirdetéséből következik a kijelölt király megválasztása, és minekelőtte ez megkezdetnék, annak kitudása, kit fognak a szabad szavazatok megválasztani? Telyhatalmú követeink jól tennék, ha megtudnák, valjon ezár Ő Felsége és a conföderált Lengyel-köztársaság személyünk iránt tanúsított különös kegyelem és őszinte érzelmüknél fogva, hajlandók lennének-e az ország koronájának elfogadása végett Hozzánk mély tisztelettel fogadandó követséget küldeni, melynek nyilatkozatával bennünket ugyan e célból meghívna és kívánatuk szerint béegyezésünket nyilvánítani fogjuk-e szorgalmasan, megkérdezne? annál inkább, minthogy kedves hazánk eránt (melynek az osztrák zsarnok uralma alól felszabadítását tűztük ki életünk fő-céljául) oly nagy buzgó szeretetünk és egész lel-

kületünk gondja és aggodalma, hogy azon czélra vezető ut, a melyre magunkat elhatároztuk kötelességünk tenné egész lélekkel azon lenni, hogy a nemes magyar nemzet, következésképen a mi Erdélyországunk szabadságait is, visszaszerezzük, és erre fordítandó szorgalmunkat semmi más üggyel össze nem keverjük; igen könnyű lett volna a nekünk ujabban felajánlott királyi méltóság alkalmából ezen teher alóli felszabadításunkra adni és találni mentséget, sőt különös kiküldött követünk által már szorgalmaztuk is, hogy ezen nemzetnek elveszett szabadalmait gondviselése alá venni méltóztassék. — Kell tehát jól tudni telyhatalmu követeinknek, hogy Ő Felsége a czár oly állhatatos elhatározottsággal bizonyította erányunkban kegyelmét, hogy nemcsak ismételve és pedig a köztársaság nagyjaival együtt sürgette legyen a felajánlott korona elfogadását, hanem azon előre látott nehézségeket is, a melyek bennünket Magyar- és Erdélyországra fordított aggodalmaink miatt késedelmessé tettek megkönnyebítve, oly hasznos és a mostani nemzeti ügyre nézve üdvös tervvel szolgált nekünk, mely ha kölcsönös egyezés és szerződésbe menne át, nem kevés előmenetelére lenne jövőendőben is a szabadság fentartásának; mindazonáltal jól megfontolván mindennek félelmes ellenkező oldalát is, más ellenvetést alig tudunk tenni, mint a sveciai király hatalmát, mely ha bizonyos lenne ezekről, megváltoztatva szándékát, egész erejével megboszulná magát Lengyelországon, és ugyan így megfogná támadni Magyarországot is; amit mégis minthogy elhinnünk tiltanak azok, amelyek 5-ik p. a sveciai királyról elmondottak és ekkép alig ha ellenvetést képezhetnek; minthogy továbbá a jelen bizonytalan események az erősebb lelkek előtt túlsúlylallyal nem bírhatnak, de egyúttal midőn nemzetünk azon szerencsére számíthat, mely a szövetséget szomszéd és a szabadság természeténél fogva egyességre utalt

országokból reá háramlik, mért hagyná magát kislelkű előgondoskodásból jövődre, vagy pedig meghiusulható reményeknél fogva, inkább képzelt, mint valóságos svéciai hatalom által elrettenteni. Végtere minthogy annak, kinek van ideje, van élete is, a létező viszonyok oly nagy dolgok szülője lehet, melyeket az emberi ész a hosszú idők során előre soha sem láthat be. — Ez a fatum sorsa és játéka, hogy midőn az emberi ész a maga bölcseségének okoskodásaival a jövődő képét a maga következményeiben ecsetével könnyen lefesthetni véli, az események rohamos gördületében megváltoznak, a lenyomottak felkelnek, a legfőbbek elegyednek a legalsóbbakkal.

Minden és egyes előforduló nehézséget mélyebben megvizsgálván, Magyarország confoederált Tanácsosival úgy, mint az Erdélyországiakkal is megejtett tanácskozásaink után, azon eredményre jöttünk, hogy a két leghatalmasabb birodalomnak jövődő összeköttetéséből, szeretett hazánk javára csak haszon háromolhat; elhatároztuk tehát magunkat, hogy bizonyos szövetségben kikötött pontok és alább kijelölendő feltételek alatt a mindenható Isten véghetetlen Gondviselése szerint nekünk felajánlott Lengyelország koronáját elfogadjuk.

7. Telyhatalmú követeink főkötelességüket abban helyezték, hogy megismervén, miszerint a nemes nemzet üdve a béke és szerződések kötésében rejlik, az alább következő összeköttetéseink pontjait úgy a leghatalmasabb és kegyesebb orosz czárnak, mint a nemes confoederált köztársaságnak, mindkettőnek különösen előterjesszék és a legnagyobb szorgalommal őket ezekfelől meggyőzni iparkodjanak és azokat a haza iránt különös szeretetből szerencsésen végrehajtani törekedjenek. Es pedig:

a) Iparkodjanak mindkét félről a barátság és őszinteség ígéreteivel az összeköttetés erejét úgy a szerencsés mint a szerencsétlenségek eseteire ki-

terjesztteni olyformán, hogy mind az általános dacz-mind a védszövetség a köztársaságokban úgy jöjjön létre, hogy ezt nem csak a Fejedelmek egymás között, hanem az országok is egymás irányában sérthetetlennek tartsák és meg ne sértsék, különösen a Muszka-, Magyar-, Erdély- és Lengyelország oly kötelékkel ismerjék el magokat lekötve lenni, melyet sem a jelen, sem jövőendőben keletkező háború szerencsétlenségei között nem szabad feloldani, hanem mindnyájának egy legyen üdve, egy akarátja vagy ellensége, sem pedig a feleknek ne legyen szabad bármely szín alatt ezen szövetséget elhagyni, ha pedig idő folytán ezen hatalmasságok között esetleg kérdés- és egyenetlenségek támadnának, mielőtt az ellenségeskedések kitörnének, mindjárt, vagy azután a szövetségesek többi felei tartoznak mint közbenjárók beavatkozni, és mint a szövetséget biztosítók, mindenféleképen védőkként felállani.

b) Igérje meg czár ő Felsége, hogy bennünket, mint megválasztandó lengyel királyt egész erejével, fegyverrel, pénzzel és más hadi költségekkel, úgy saját mint lengyel hadsereggel mindaddig, míg a béke és a békés kormányzat végképen helyre nem lesz állítva, a királyi székből, a királyi méltóság kiváltságaiban, tekintélyben és biztonságban fenn fog tartani.

c) Különösen királyi méltóságunkhoz illő módon fog velünk bánni, és az ő jelenlétében a háborúban és az országban, velünk mindent megbeszélve és egyetértve fog közölni, velünk fog tanácskozni, távollétében pedig Ő Felségének az egész muszka ármádia közvetlenül tőlünk függjön, a mi rendeleteinknek feltétlenül engedelmeskedjék, és pedig minden harczi cselekvényekben, a katonai fegyelemben is.

8. Minthogy ezen utasítás első pontjából kitűnik, hogy a magyar ügyek állapota és összekötöttsége úgy állanak, hogy kötelezettségünkél

fogva el nem távozzhatunk, de a felajánlott koronát sem fogadhatjuk el, azon szeretetnél fogva, melylyel hazánk éránt viseltetünk, másképp, minthogy ezáltal Magyarország javát, biztonságát és segedelmét eszközöljük; ezért szükséges, hogy Ő Felsége ezen szövetség első pontjában kijelelt, Magyar-, és Erdélyország gondját szívére vegye, mint magát tekintse, mit következő okokkal fognak követjeink támogatni.

a) Ha a sueciai király beleavatkozván a lengyel háborúba a szabadság védelmét mint protector nagyra becsüli, mennyire kell becsülni ő Felségének azon törekvését, melyszerint a szabad választás jogát Lengyelországnak visszaadni kívánja, miből azután kitűnő alkalom fog nyílni annak következtetésére, hogy a sokat nyomorgatott nemzet felszabadításának dicsőségét ő Felsége magának tartsa fenn, mi annak idejében a szövetség gyümölcsét kétszeresen vissza fogja fizetni, leginkább ha ő Felsége segedelmével Magyarországnak saját ereje visszaadatik.

b) Ez annál előbb meg fog történni, mennél előbb jön a segedelem; valamint a sueciai háborúnak is akkor nagyobb erővel lehet ellenállani, ha az egyesített seregek kívánatra, készen lesznek.

c) Semmit sem fog árthatni az osztrák magatartása, mely a mi megválasztatásunk, és ő Felségének barátsága által ha bár megbántódva, minden bosszúállásra tehetetlen lesz.

d) Többet ér rögtöni segedelemmel meggátolni Magyarországot szerencsétlenségét, míg idő van; mint az alkalom elhalasztásával azután hasonlíthatatlannul nehezebb eszközökkel helyrehozni a kárt, melyet a mi távollétünk mint távolléte a léleknek a testből szülhet és okozhat. Ezek mind egyenkint a következő pontokban megmagyarázandók lesznek azon feltétel alatt, ha beleegyezést nyernek a szövetség védelmére, tehát pontjaiba való beiktatására

is; — szükségesnek véljük ezen pontba iktatni: hogy ő Felsége Magyarország ügyét és háboruját igazságosnak vélvén, akár béke akár háboru útján szabadságát visszaszerezni kívánja úgy, hogy mi és ő Fölsége közös szövetségben mint a Confoederált Magyarország vezére szabad választás útján visszaállítsuk a magyar korona épségét és az osztrák által mindeddig elfoglalva tartott végvárakhoz tartozó birtokokat (ha tetszik) azon feltétel alatt, hogy a békekötés alkalmával ez is a megválasztandók között mint candidatus helyet foglaljon, és félretétvén zsarnok követeléseit bizonyítsa hogy az, mit elvett, a szabad ország kormánya, szabad legyen és ezt választás útján érhesse el.

e) Minthogy szükséges nyilvánossá tenni és cselekedettel is bebizonyítani ő Felségének a magyar nemzet iránt kegyelmességét, hogy már csak nevének említésére is egész Magyarország feléledjen, és érezze hogy az ő Fejedelmének és vezérének választása reá nézve hasznos, és nehogy távozásunk miatt a polgárok elkedvetlenedve az ellenség ígéretei által félrevezettessenek: a nélkül hogy háborut indittana, ő Felsége Nekünk mint megválasztandó Lengyelország királyának szabad rendelkezésünkre bocsásson egy somma pénzt és egynéhány ezer fegyveres katonát, mi ámbár mindenek előtt czár ő Felségének szabad akaratja alá leszen bocsátandó, mindazonáltal azon legyenek követjeink, hogy a pénz legalább 40 ezer tallérból, a sereg száma pedig legalább 20 = húsz ezer emberből álljon, mi hogy szükséges, czár ő Felségére nézve hasznos, és ez a még meg nem üzent osztrák háboru daczára minden akadály nélkül megadható legyen következőképen lesz bebizonyítandó: Ez nem ellenkezik a mediatióval, vagy a békefeltételekkel, mert ezzel nem avatkozik be ő Felsége a magyar háborúba, hanem a Lengyelország választott királyának adván segélyt, ennek fogja partját,

mint a dán a birodalomban ad katonát a francia ellen, a nélkül hogy háborút üzenne; ugyan csak a dán adott katonát a császárnak, kiket ellenünk fordított, a nélkül hogy beavatkozott volna a magyar háborúba, sőt maga czár ő Felsége egy muszka sereget kölcsönzött Augusztusnak, mely a birodalomban a francziák ellen harczolt, a nélkül hogy ez ellen háborut üzent volna. Legújabbán még nagyobb példákkal szolgálunk: A spanyol háboru elején, sokáig a francia király seregeivel a segedelmzők czime alatt folyott a háboru Olaszországban, egyedül spanyol háboru neve alatt, minekelőtte a francia király a császár ellen háborút üzent volna, és sokáig tartott mindkét részről a követküldés úgy a bécsi mint párisi udvarhoz, mintha a spanyol háborúnak a francziához semmi köze sem lenne. Ezen kívül a holland és angol eleinte elismerték Filip spanyol királyt, míg azután háborút üzenvén a császár birodalmának vissza léptek. Végteére legújabbán az angol és holland nyilvánoskövetek, megkisértvén Magyarországgal a békét, a mediátorok ugyan ezt tették, midőn magának a mediaciónnak ideje alatt a császárt fegyverrel és pénzzel segítették, ez pedig a birodalomból és Olaszországból ellenünk visszahozhatta seregeit, és ezt nem rosszúl véghezvittnek tekintették, mert egyenesen nem ellenünk — mint ez a mi előhozott esetünkben is védelmezhető — vezettettek, de több más okoknál fogva meggyőzendő lesz ő felsége, hogy ez reá nézve nem lesz haszontalan, mert ez által fegyvert és segítséget adván a magyaroknak, még ezen ősszel bizonyosan föl lesz szabadítva Magyarország és fogja tapasztalni hatalmát minden jövőendő eshetőségekben a suevus ellen.

f) Minden jövőendő szerződések és az országok biztonságára a suevus előtt szabad légyen folytatunk azon tudósítást, hogy mi azért fogadtuk legyen el a koronát, nehogy más valaki nehezebb

légyen az egyezkedésre és akadályozza a czárt az ő uralmában követendő szándékában, biztosítván azon esetre, ha Magyarország és Lengyelország egyesítése által vissza adatik ezek szabadságuk, és ha czár ő felségének békére törekvő elméje meg lesz nyugtatva, a mi személyünk soha akadályt tenni nem fog.

g) Sőt igérje meg czár ő Felsége, hogy míg az ajánlott béke szerződések létre nem jönnek, a suevus ellen Livoniában vagy másutt nem kezd háborút; azután

h) ha talán mi a köztársaságok számára czár ő Felsége hasznával, bár hogyan, még a haborúnak heves folyása alatt is, nyerhetnénk a béke megkötésére alkalmat, czár ő Felsége az országok békéjének elejébe ne tegye a maga privát érdekét; azért is győzzék meg ő Felségét, sőt elhatározandó lesz ezen pont a végre, nehogy a harcz terén kedvező szerencse, az időnek elmulasztásával nehezebbé tegye a reá következő békét, és késő megbánásra adjon okot a szerencsétlen háboru folytatásában.

i) Küldessenek azonnal követek czár ő Felsége, mind pedig általunk Franciaországba és Bavária fejedelméhez (Ducem) és a barátság megkötése végett kéressék ki a franczia mediatio a végett, hogy a sevevust barátságos egyességre birja, a bajor fejedelmet a magyar trónra fogja segítenni, a kinek protectorául magát feltolni a svevus tiltakozik, és a francia királynak megsértése nélkül a bajort Szaniszló elé nem teheti, — ezután végre

k) Ha ezen körülmények között a maga fogalmai szerint hozott ítélete szerint a Svevus a birodalom háborúja mellett megmarad, minden bizonynyal hajlandó lesz az előadottak meghallgatására, és így az ügy kivitelére igen könnyű lesz két vagy három: a suevus, lengyel, és muszka császár között, a közbenjáró (mediator) nagy távol léte miatt fegyver szünetet létre hozni.

7) Ennek közbejöttével, vagy a suevus által a császár ellen bármikép megkezdett háborúval, czár ő felsége — igen világos — hogy elegendő időt fog nyerni arra, hogy inkább másutt lépjen a szabad cselekvés terére, mintsem hogy Lengyelországban ellenség hiányában nagy elviselhetlen fegyveres erőt fentartson. — Tehát az időt felhasználván egész erejével mint protector Magyarország felszabadítására támadólag hatni tegyen ígéretet, a bajor fejedelemben Magyarország trónja eránt reményeket keltvén fel.

m) Ezután az egész szövetséggel annak kell pártját fogni, ki József és Szaniszló közül a koronáról lemond. Ha pedig ugyanakkor a suevus bizván erejében a francia mediációt megvetné, bizonyosak lehetnénk, hogy az osztrák érezvén gyengeségét és kétségbe esett állapotját, kénytelen lenne a két rossz helyzet között Magyarországot átengedni és a bajornak adatnék alkalom a suevus ellen abban, hogy ennek ügyét csak közönyösen mozdítaná elé, és ezen háborúban (eltekintve a francia birodalmitól) mint Magyarország királya a római császárral szövetséget köthetne, következésképen azon ligával, mely egymásután más esetekben a francziával egészítettetnék ki.

9. Ezeket így kifejtvén, minthogy Szaniszló kielégítése képezi a legnagyobb feladatot azon okból, mert a sueciai és muszka hatalom között kötendő békére vonatkozik, telyhatalmazott követeknek azt kellene felvilágosítani, hogy ebben a bajor Fejedelem a magyar háború által, tehát a szövetségbe való belépés által megnyitná az utat arra, mely az általános béke alkalmával a Magyar- Lengyel- és Muszkaország feletti határozatra is vezetne, és ekkép Európa kibékültetésével a suevusnak a Lengyel- és Muszkaország ellen indítandó háborúra be lenne vágva útja, mi egyedül mint magából a dologból is kitűnik, igen hajlandóvá tehetné a

hatalmasságokat a béke feltételeinek elfogadására; kivéve ha a bajor- és francziával épen semmit sem gondolna. Ha pedig a suevus Lengyelországot egész erejével követelné, ezt csak akkor vihetné véghez ha a birodalomhoz (császári) kötött minden reményeit feladná, és Augustust, ki a boszuállásra is hajlandó és a kétségbeesésök között titkaikat eláruló német fejedelmeket elhagyná, mi más várna reá, minthogy azok, kik reményökben megcsalatkoztak, ismét megcsalatkozzanak, a kik tőle féltek, többé ne féljenek, nyíltan és titokban megragadnák azon eszközöket, melyek ellene alkalmasok, és ekkép elfordulna a szerencse Sueciától, legfőkép ha Magyarország az Osztráktól kevésbé nyomatva, mindig készen állana.

n) Ha a suevus Lengyelország ellen vezeti hadait, czár ő Felsége Silesia és Magyarország véghatáira, nagyobb számú sereget küldjön, hogy a magyarhonba özönlő suevus becsapásokat a magyarokkal még inkább megakadályozza, ha pedig Magyarországot nem nyughatatlanítaná, az ellenségnek hátulról elvágván Silesiával közlekedő útját, a magyar katonaság neki igen nagy akadályára válnék. Valóban ha csak a birodalomba be nem vezeti seregeit a suevus, minden tekintetek mellőzésével, már csak Magyarország védelmének tekintetéből is Silesia határaihoz jöhetne a muszka ármádia egyrésze, mely alkalomból a császárnak azt mondhatná: minekutána a császár a Suevussal az ő, és Magyarország veszedelmére szövetkezni akar, mit az általánosan szárnyaló hírek és körülmények is bizonyítanak, ő neki Magyarország felett örködni kellett. Továbbá minél előbb létre jönné a bajor szövetség, annál inkább éreznők a francziák segédelmét is, mit különben, csak a német elűzésével lehetne a távolból reményleni; a bajor megjelenésével ennek a csehek és silesiták is könnyen

hozhatnának segedelmet, és ekkép a suevus hadait így is nagy aggodalmak terhei fenyegetnék.

o) Küldjön a rácokhoz, hogy vizzatérjenek, és a mi oda küldött generalisunkkal azok, kik a Száva és Dráva közét elfoglalják, fegyvert ragadva Croatia felé induljanak.

p) Mi őrseregünkkel egyezés értelmében, majd itt majd amott, amint a szükség hozza magával megjelenhessünk, és az idő kívánata szerint e helyett Lengyelországba szállításával ki pótolhassuk, ezenkívül a kötendő szövetség erejénél fogva mindkét részről nagyobb segedelmekre is támaszkodhassunk.

q) A francia és bajor fejedelem, tisztek küldése végett felszólítandók lennének, és ha e miatt nehézségek merülnének fel, a németekben nem nagy bizalmat kell helyezni, ámbár a nyílt háború daczára is sokan találatnak nálunk és Muszkaország közelében pénzen megszerzettek; és ha bizonyos somma pénz czédulák után nyilvánosan ígértetik, a német armadia majdnem felét birhatjuk.

r) Tessék czár ő Felségének a folytatandó kegyelmesség és őszinteség bebizonyításául a fogságban lévő, és Moscauban letartott leopoli (Lemberg-Iwow) érseket, ezen közbenjárásunkra szabadon bocsáttani.

s) A szövetség területén lakozó polgárok közül, uti levél mellett, mindenkinek szabad legyen utazni; a levelezés és kereskedés (az országok jogainak fentartása mellett) gyakorlata szabad legyen; különösen állandóan és biztosan megállapítva maradjon; hogy az ellenség és szerencse forgandó játékaik között a szövetségesek egyik vagy másik részének, akár egyenkint akár csoportokint tekintve úgy a magok, mint jószágok fentartására kérdés alá nem vehető biztos helyiségek adassanak; valamint szabad legeltetés és fajzás is biztosítva legyen.

Ezek mindössze, és egyenkint fennemlített tehatalmazottaink becsületére és kipróbált ügyes eré-

1662. sz.

lyességére azon reményben bizatnak, hogy Confoederált szeretett hazánk üdvét és hasznát egész szorgalommal és cselekedeteikkel előmozdítván végrehajtani iparkodjanak, és gyakori, szorgalmas tudósításaik által hivatásuknak eleget tenni el ne mulasszák. Kelt Munkács várunkban August. 6-án 1707-ik évben. F. P. Rakóczi. (nagy pecsét zsinórral. Eredeti latin.)

Utó-irat.

Ezekén kívül nyílt utasításunkhoz az eljárás módja- és rendjéről, csatolandóknak véltük a következőket, a végre, hogy említett telyhatalmazottaink ovatos eljárásukban tudják mihez tartani magukat.

1. Észrevehették követeink, hogy ezen főutasítás oly terjedelmes és általános, hogy mindazok, melyek akár czár ő Felségével akár a Főrendekkel, sőt magával a confoederált Lengyel köztársasággal akár elv akár meggyőződés tekintetéből értekezés vagy beszéd tárgyát képezhetik, itt egybe foglalva feltalálhatók. Azért a mi követeink belátó ügyességére bizzuk, hogy abból egyes tárgyakat kivehessenek, és megkülönböztetve előadhassanak, nehogy azokat, melyek czár ő Felsége elé terjesztendők, másokkal szórványosan közöljék, és viszont; és maradjon minden pont oly értelemben kifejezve, hogy ahhoz intéztessék, kit megillett.

2. Jól jegyezzék meg, hogy az képezi ügyeink sarkalatos irányát, miszerint czár ő Felségével a szövetség megerősödjék, azért is akár a Tanácssal, akár a köztársaságnak bármely Rendjével nyilvános értekezésekbe ne bocsátkozzanak, minekelőtte czár ő Felségével előlegesen megvitatott ügyekről felvilágosítva, biztosítva, és mintegy meggyőződve nem lennének; kivéven, ha Ő kívánná, hogy a köztársaságnak vele kötött szövetségesénél fogva a

Főrendekkel ezek jelenlétében is közölni kívánná, mi a szövetség és adandó segedelmek tárgyában fordulhat elő azon oknál fogva, nehogy a lengyel Főrendek rosz néven vegyék akár ő Felségének új háborukba való keveredését, akár pedig azon fegyveres had megkevesbedését, mely Lengyelországot van hivatva védelmezni, végre nehogy a lengyel trón megerősödésére ez által hátrányt háromolni véljék.

3. El ne mulasszák a nyilvános költségeknél bevett szokás szerint, az ország első főrendeinél, nevezetesen az ország primásánál, a cancellárnál, a hadvezérnél, a szövetség marschaljánál üdvözlő látogatásokat tenni; és ezen alkalommal valamint a visszaadott látogatásoknál is, a köteles tiszteleteken kívül, melyek az üdvözetek- és ezek elfogadásának külsőségeiben állanak, más ügyet elő ne hozzanak, hanem erre magoknak ugyan ezen alkalmakkal más időt kiszabni kérjenek.

4. A többi tanácsosokra nézve megjegyezzék, hogy azoknak, kik őket meglátogatják, egyenkint visszaadják a látogatásokat azon formalitással, mint elébb említett; a kik pedig senátori rangban nincsenek, azoknak a nyilvános látogatást ne viszonozzák, de ha az ügy haszna úgy kívánná, egyenként és privát velők össze jöhetnek.

5. Különösen megjegyezzék, hogy midőn az ügyszóhoz szólanak, és ugyszólván kezükbe veendik, ne követeljenek: hanem előadásként terjesszék elé, de mint a fejedelemnek meghívott telyhatalmazottjai, a kihallgatásra magokat hajlandóknak nyilvánítsák (közbe szöven nevünkben a tisztelet kifejezéseit); midőn a választásról lesz említés téve, mintegy a nehézségek természeténél fogva hozzák elé, miszerint ezek csak is mindkét ország javára lennének elhárítandók (különösen azok, melyek az utasításban mint jövődők hozatnak elé) ekkép azután a beszédre, és az ügy folyamára nyilvános út fog nyilni.

6. El ne mulasszák beszédközben olyakat közbeszöni, melyek szerint a ssevussal megkísérleendő békét elébbre teendőnek javasolják a királyválasztásnál; ugyan ekkor elméssen kitudni iparkodjanak, azon elméjükben forgatott tárgyakat, melyeket a szerződésbe bármiképen beveendőknék itélnének.

7. Azt is okosan és jó alkalommal adják elé, mit nevünkben az utasítás szerint a svévussal közlendőnek állittunk; nehogy meg nem értvén jól a dolgot, a Főrendek gyanakodjanak, és bizalmatlanokodjanak, mintha a ssevussal titkolóznánk, és Augustus példajaként, őket megcsalni iparkodnánk.

8. Midőn Isten segedelmével, a dolog oda vezetett, hogy a nyilvános ügyekről nyilvánosan lehet tanácskozni, és helyes okoknál fogva a következők nyilvános meghallgatása szükségeltetnék, azt jegyezzék meg legjobban, hogy nyilvános eljárásaikban a mi megválasztásunkról semmit sem beszéljenek vagy tegyenek, hanem egyedül a szövetség előterjesztése (előre bocsátván az ország jelen állapotját, az „interregnum“ ismertetésével) képezze a követség okát és célját, az utasítás egyenesen ezen pontjaira vonatkozó értesítések nyilvános tartalma szerint.

9. A legfőbb, és legszükségesebb utasításunkat nyíltan abban adjuk elő, miszerint, ha választásunkat a körülmények változandósága elhalasztaná, és mégis ennek daczára, ezt megelőzné czár ő Felségével a szövetség, ezen esetben a közjó érdekében a confoederális köztársasággal szoros szövetség ne köttessék; csak is a szomszédság kölcsönös kötelességei, a kölcsönös menekülési jog és ehhez hasonlók, melyek a véd- és dacz-háborut magokban nem foglalják, következésképen melyek a ssevussal nyílt ellenkezésbe nem hajtanak, vétessenek fel az előterjesztendő megállapodásokban úgy, hogy a barátság is állandó maradjon, a szomszédság se sértelessék meg, de ünnepélyes szövetség ne köttessék.

Az elébbi utasítás 3. pontját felvilágosítják a következők:

Hogy kik legyenek azon főrendek kiket látogatásukkal megtisztelni tartoznak, Nedeczky Sándor egy külön íven hátrahagyta számunkra:

A leghatalmasabb és kegyelmesebb czár, és egész muszka birodalom jeles Senatorainak névjegyzéke: (latinul)

Herczeg Alegucouitz Mihály, czerkesz. (czercascius)

Herczeg Joannides Péter, Prozorouscius.

Herczeg Borisius Alexides, Golicinus.

Herszeg Jacobides Mihály, Czercascius egyszersmind Sibéria kormányzója.

Tychon Nicetides Streschneu, az udvari hadi Cancellária legfőbb elnöke.

Borisius Petrovics Scheremetou, egyszersmind tábori legfőbb Generalis Mareschallus és Lovag.

Herczeg, Lovag, Danielidis Menszicou Sándor, ki legfőbb hatalommal bir mint lovasok Generalisa. Alexis Petrovitz Saltycou. A házi és polgári perek legfőbb bírása.

Samoilovitz Saltycou Péter, Smolensci Kormányzó és Palatinus.

Herczeg Joannides Péter chovanscius.

Herczeg Joannides Borisius protorouscius, a ki a moscoviták és lengyelek közötti perek intézésére megbízott bíró.

Herczeg Gregorides Mihály Romadanouscius.

Herczeg Gregorides János Trufeciensis.

Potrides Theodor Szeremeteu.

Borisius Gabriolides Juszcou.

Abrahamides Theodor Lopuchinus.

Joannes Alexides Musin puszkin.

Ízlelők (Praegustatores):

Theodorides Basilius Saltycou.

Cyrrillus Alexides Nariszkinus, egyszersmind Dorpaten és Pseouiensis kormányzó.

Ocolnitzii vagyis Várnagyok :

Herczeg Lucides Péter Luou.

Matuicuiitz Apraxin Péter, Astrachán kikötő kormányzó.

Timotheides Elek Sichaclou.

Artemonides Mathuieu András, Angolországban követ.

Herczeg Stephanides János chotetouscius.

Basilides Mihály Sabacinus.

Joannides Niceta Akinthieu.

Basilides Timotheus Tzoglokou.

Theodorides Simeon Tolotlanou.

Gabriel Joannides Goloucinius, legfőbb kamarás és lovag, bel- és külügyeknek Igazgatója, és a szentebb ügyek ministere.

Herczeg Theodorides Dolgoruga Gergely, Czár ő Felsége belső ministere.

Udvari Tanácsosok :

Saffides Péter és Niceta. Chioviaik.

Gregorides Theodor Chrusczou.

Bogdanides István Louczycou.

Saffides István Narfecou.

Symeonides Basylius Zmieu.

Moyseydes Niceta Zotou.

Protasides Symeon Nepluieu.

Joannides Borisius Licharou.

Joannides Dávid Korbe.

Udvari Ügynökök :

Bogdanides Leo Plochou.

Bogdánides Pancratius Sumorocou.

Tanács-miniszterek :

Ignatides Emiliamus Ucrainczou, egyszersmind említett herczeg prozorousciussal megbízott.

Nicephoron Protasius.

Joannides Autamon.

Dereunin Gábor.

Domnín Lufimus.

Schaphirou titkos Titoknok.

Matuieuitz opraxin Theodorus, Nagy-Admirál, és a tengeri ügyek legfőbb Prefectusa.

Michailides Golicin Demeter, Herczeg, Kiovi és Belograd tartományok Kormányzója.

Herczeg Joannides Niceta Repnin, a gyalogság telyhatalmu Generalisa.

Andreides Péter Tolstoy, étékfogó, és a Török Portánál belső követ.

Petrovicz András Izmailon, Czár ő Felségének belső étékfogója, és a dán királynál követ.

Herczeg Dolgoruga Basilius, belső étékfogó, és a lengyel köztársaságnál követ.

Huissen András, a Római Császárnál incognito hadi Tanácsos.

Herczeg Petrovicz Gagarin Mátyás, a Siberiai Cancellaria legfőbb elnöke.

Andreides János Tolstoy Azovi kormányzó, vagyis Meotides tava kikötőjének kormányzója.

Archangel kikötő Kormányzója: N. N.

Stephanides Mazepa János, a Kozák katonaság legfőbb Vezére és Lovagja.

Hogy milyen eredménye lett azon oroszországi követségnek, melyben Nedeczky Sándor mindenestre az oroszán részt magának tulajdonította. tanusítja azon szerződés a melyre lépett az orosz czár Alexievics Péter, az ő meghatalmazottjai: Golovkin Gábor és Schaffiroff Péter által Rákóczi-val, kit ismét képviseltek gróf Bercsényi Miklós legfőbb Generalisa, báró Zetényi Klobusiczky Ferencz, Berthóty Ferencz, és Nedeczky Sándor mint telyhatalmazottak. Ezen egyezség létre jött 1707. 4. Sepben Varsóban; miután a cár már előlegesen erről Rákóczyt levelében tudósította volna. Az egyezség latinul következő pontokban foglaltatott.

1665. sz.

1. Ha a Lengyel köztársaság kérelme után az erdélyi Fejedelem szabad választás útján a lengyel koronát elnyerné, ezen pont erejénél fogva czár ő Felsége ötet elismeri és ilyennek elfogadja. Azért is a köztársaság iránti köteletségénél fogva ezen szabad választás esetében a lengyel királyi Mltgban ötet minden erejével, fegyverrel, pénzzel, és más hadi költségekkel a lengyel nemzet erejével együtt nemcsak a béke idejének megkötéseig, hanem jövődre is ha talán ellenkező pártoskodások jönének létre, fenntartására kötelezi magát.

2. Királyi méltóságához illően fogja a tiszteletet eránta tanúsítani, és mindent úgy a háborúban mint az országban csak beegyezésével vizsgál. Jelen nem létében pedig czár ő Felsége minden seregeit neki a megválasztott királynak mint legfőbb rendelkezőnek keze alá bocsátja oly formán, mint ez a confederált katonaságnál szokásban van.

3. Ha a suevus jelen idény alatt nem tör be Lengyelországba, akkor a választás halasztassék el, és ez alatt a suevussal a béke a francia—bajor közbenjárás által kísértessék meg, de ez 3—4 hónapnál tovább ne halasztassék Sepbr. 1. számítva. Ha ez nem sikerül, a Fejedelem Lengyelország koronáját elfogadja, a czár pedig irányában tanúsított szándékától el nem tér, és megígéri, hogy a magyar nemzet iránt barátsággal fog viseltetni.

4. Ha akar a francia-bajor közbenjárás, akar pedig a svevusnak Lengyelországba jövelete bebizonnyul, ennek daczára a Fejedelem előre bocsátott szabad választás után a koronát egész erejével elfogadni tartozik.

5. A czár, a Fejedelemnek királyi koronájának szabad választás útján elnyerése után, ennek kizárásával nem köt békét a svevussal; viszont a Fejedelem a czár kizárásával az ellenséggel nem fog alkudozásokat kezdeni.

6. Ha a sjevus Magyarországba tör, a czár sereget és költséget adván ellene, ennek fejében a lakosoktól a mindennapi közönséges élelmezésen kívül mást követelni nem fog.

7. Czár ő Felsége az 1. pont értelmében a Fejedelemlnek fentartására pénz-segélyt fog adni és a választás után határozottan meg fognak e tekintetben állapodni.

8. A megválasztott Fejedelemlnek a czár szeretetének jeléül 5000 fegyvert 500 mázsa lőport, és 100,000 tallért ígér.

9. Igéri a czár, hogy császár ő Felségét minden lehető módon reá birandja, hogy Magyarország és Erdély szabadságait visszaadja.

10. Czár ő Felsége ígéri, hogy mindent el fog követni császár ő Felsége előtt a Fejedelemlnek Erdélyországban való fentartására, és tőle minden kitelhető segedelemmel fogja támogatni.

11. Ha végre a sjevus sem békét nem akar kötni a czárral, sem pedig hadait Lengyelországból ki nem vezetné, midőn a római birodalomban ennek ügyeibe lesz bonyólitva, akkor a további eszközökről egyrészlől a külső-belső összeköttetések, másrészlől a szövetkezett két Fejedeleml, nevezetesen czár ő Felsége, és egy szívvel-lélekkel királylyá választott Fejedelemlnek akaratával határozottassék el az, mi azután nyilvános szövetkezetbe foglalandó lesz.

12. Igéri a czár azon esetre, ha (mitől Isten mentsen) a Fejedeleml a lengyel koronától megfosztatnék, hogy fentartására neki, hiveinek s barátjainak a Orosz birodalomban egy tartományt fog átadni.

13. Mindennemű átkelés és kereskedés Lengyelországból Magyarországba czár ő Felsége serege által ki lesz eszközlendő.

NB. Ehhez hozzá adatik, hogy mindazoknak is szabad átmenetel engedtetik, kiket a czár uti-

levelekkel el fog látni valamint azoknak is kik Németországból Magyar- s Erdélyországon átmenendők a császári ministerium által el fognak utilevelekkel láttatni.

14. A benn lévőeknek mind két részről béke adandó.

15. Ezen szerződés, czár ő Felsége által a köztársasággal kötött és kötendő szerződéseknek hátrányára nem szolgálhat.

16. A telyhatalmazottak kívánata szerint, a követek közül a Lengyel köztársasággal a király választás végett kötendő egyezségeen Nedeczky Sándor legyen és maradjon jelen.

17. Mindezek hat hét alatt jelen naptól számítva fennemlitett Fejedelmek által hitelesíttessenek.

Az előadottakat mint czár ő Felsége nevében elhatározottakat és helybenhagyottakat nem csak nyilvánossá tesszük, hanem sértetlenül és szentül megtartani ígérjük, sőt mint ünnepélyes szerződésnek okmányát mind két részről kicserélve saját kezünk aláírásával, és pecsétünkkel ellátjuk. Varsó. Sep. 4. (régi styl.) 1707. (L. S. Golovkin Gábor, Herczeg Dolgoruki Gergely (L. S.) Schaffiroff Péter L. S. (Az eredetivel megegyez. P. Schaffiroff L. S.)

Rákoczi Ferencz titkos utasításai Nedeczky Sándorhoz.

(Chiffre-számokkal írva.)

I.

1658. Lapöcz Karoly 12. Februarii. Hogyha kegyelmed 18. Januarii írott levelünket, melyet Szinyovsz. V. által küldettünk vehette; úgy reménylünk, bővséges válasza lehetett mindazokra a mellyekről irt vala kd. leveleiben, és ugyan az által érthette m okból tartoztattuk ze — — czit, de mivel még eddig is semmi újabb hírét nem hallottuk az m — — zkvai

követnek, ezt tovább tartóztatni nem akartuk, hanem ha avval residensünket fogjuk küldeni.

Noha eleget gondolkodtunk mi lehet oka a fellyebb írt Bécsből jövő Czár (kövé) te megtartóztatásának, egyebet mind azon által nem ítélhetünk, hanem mivel hogy Bertóti (val) vár; mindenütt hirdeti a békességet hogy megleszen és ugyan Országgyűlést is convocáltat pro 29. Febr. Posonyba, hihető praeve az által akar valamely propositiokat nekünk tenni, mivel még eddig, noha semmit ez iránt nem jelentet még is szemtelenül hirdetni meri, hogy már követeinket is küldettük volna a tractára és magunk között meghasonlván minket a békességből akar kirekeszteni, a mely tellyességgel nem igaz lévén, ezen költöt hír hamisságáru in-formálhattya kd a Czár udvarát. Minthogy Augustus iránt valo hir hogy tudniillik az nem koronát affectalna confirmáltatik, szükségesnek láttuk, hogy kd kéz alatt munkálkodgyék annak is megtudásában, ha bizonyos e hogy a végre uj colligatiót ineált volna a Czarral, mert csak abbúl is lattuk hogy az néha tellyességgel fundamentum nélkül legyen, mert az kért (Sembek) a miért mondattatik Saxoniaba mentenek, noha previe mi Töllünk kérték volt. Szállást, melyre offeráltuk is magunkat, és ugyan ezen okbul nem hitettyük el magunkkal hogy valami legyen a neográdi gyűlésből.*

Ezelőtt egynehány nappal Constantinápolyból jött levelünkéből értettük a Portának haboru elméjét és noha az előbbeni leveleink szerint láttatott azon birodalom fegyverhez készülni, már mindazonáltal újonnan irattatik hogy altatik az iránt való szándékának letéte. Mindezek jobbára a Fővezértől függvén olly változhatók hogy amannak levelét a mely is most zarotta köz — — tenek hamar megfordithatya ez iránt való szándékát.

* Nincs értelme.

Ezen alkalmatossággal küldöttünk a kd szükségére három száz aranyat az residensünk expedi-tiójával is fogunk az kgyd vissza jövetelére valamely költséget küldenünk, oly bizodalommal levén a kgyd személye felül, hogy ezután is fogja távoztatni a szükségtelen expensákat, legyen mindazonáltal azon kgyld hogy számunkra egy öreg fekete róka bél-lést úgy három nagy fehér farkas mentét vagy is új csurrát szerezhessen, kiváltképpen ha oly keres-kedőket találhatna kgyld a kik borul conteltathat-nák magokat.

Az ide illyő hirekről nincs olyan, mely érde-mes volna hogy az udvarnak tudtára adhatna kd, minthogy a téli üdő magával az (armi) stitiumot csinálván a sok alkalmatlansági miatt még az ed-dig meg nem engette az operatiokat, az aratasok (választatások?) hála Istennek mindenütt szerencsés-sen fordulnak részünkről. — F. P. Rákoczi. (más írás) Ezen inclusa Titulus nélkül Golovkinnak in-titultassék s bepecsételtessék.

II.

Ezen levelünknek subscribálása után a kgyld Smolensko mart. irt levelét, kit anyival is kedve-sebben vettünk hogy értvén a Czárnak a Ráczo-khoz való küldése iránt tovább is akaratyát lattyuk hozzánk és a nemzethez az allianci szerint való hajlandóságát, szükséges azért hogy kgyld sürgesse tovább is a Ráczo-k iránt való alapotot és a fellyebb említett dologban bizonyos elméjeket vévén ha már Talaba oda érkezett, kd előbbeni Orderünk szerint vissza jöhet kívánván hozza In szerencsésen.

Bemutatva Miklós a Fejedelem postása által
1655. Moscoviaban 22. Junius. 1708. — Szerencz, 8. Maj.
1708. iratott.

III.

Isten álgya minden jókkal kgyldt!

Nem kétlyük Szenczi étekfogónk által irt le-
velünket ott, s úgy egyszersmind Talaba bemene-
telével több dispositioinkat fogja venni kgyld, ki-
vánván pedig tovább is a dolgoknak folytatását
continuálnunk adgyuk tuttára kegyelmednek hogy
az moszkva Czárnak a Bécsi Udvarnál eddig lévő
residense más újabb által felváltozván és urahoz
menni szándékozván ezen vette által uttyát és mind
Bécsi urahoz mind hozzánk is itt Szerencsen be-
térvén a többi között noha nem directe mindazon-
által palpabiliter a Bécsi udvar akaratjából jelen-
tette, hogy ha tovább is van kedvünk a békéléshez
kész a Császárt józonan utra — — és egyezni
velünk és mindazon kívánságinkat betellegesíteni
valamellyeket törvény szerint pretendálhatnánk;
— jóllehet penig az illy generica affidatiokat már
régtil fogva haszontalanul hallyuk kívánván mind-
azonáltal csendes móddal inkább hogy sem sokáig
tartható vérontással édes Országunk boldogulását
kimunkálkodnunk ezen propositiójától nem idegen-
kedtünk, hanem hogy annyival inkább a Bécsiek-
nek elméjeket kitanulhassuk és bizonyosabban meg-
próbálhassuk a békességrül való hajlandóságunkról
(hogyha tudniillik az elébbenyi mediatorokhoz a
Czárt is adjungálhatván a kívánt secusitást a nem-
zetnek megadja,) — vissza irattunk általa és mind-
addig itt tartóztattuk miglen az udvartól válasza
hozatik. Mivel pedig úgy veszük eszünkbe hogy
ezen állapot (a mint — — alliancban is vagyon
felőle — — emlék — —) a Czárnak hírével s
akarattyával vagyon, sőt — a Bécsben maradt re-
sidense ált — — lytatni is akarna kívántuk mind-
ezeket tudtára adnunk a végre hogy nem csak
representállya, hanem egyszersmind assecurállya is
a Czárt nevünkkel hogy ambar a varsóviai tractá-

(ez Urbich
volt.) 955. sz.

nak ideje lefolyva igen megváltoztanak — — gjen a dolgok, mindazonáltal valamint confirmatoriaknak (vissza) küldésével bizonyított (uk) úgy tovább is azon végeztésekhez kíván — alkalmaztatni magunkat — — — — — — — — — — sukkal határoztuk — hivatásunkat bizvást megjelentheti, jelentse is kgyd hogy a dolgoknak az által lett változásához képest ha a Czár kívánja készek (vagyunk) a szükséges particularításokról is újabb ígérést és kötést tennünk melyről is elméjeket vévén szándékokról mentül hamarabb tudósíttatni kívánunk hogy a ratificatiónak vétele után — — munkás legyen kgyld, intimáljuk, parancsoljuk. Datum Szerencs die 8 may. 1708. F. P. Rákóczi.

1656. sz. Ezeken kívül van még egy az egri táborból,
1657. sz. 1708. Junius, de minthogy nincsenek a számok betűk által megfejtve, értelmét le nem írhatom.

IV.

1657. sz. A vadkerti táborból. Junij, 1708.
Minekutánna ez előtt circiter egy héttel az elébbeni kd leveleire választ adtunk volna, igen alkalmatossan érkezett a kd Mazeppa expressusa s kápiránya addig küldött módosítása is Goluvkin Uram levelével, a mellyekben a póstáknak felállításáról van. Bennünket úgy véljük hogy most is olyan opinióban vagyunk hogy a bécsi udvar maga ígérteit megtartván, azoknak birodalmunkon való általmenetelét nem ellenzük, de ezen includált elébbeni levelünk duplicátájából megértheti mind kd, mind az ottan lévő miniszterium álnok csalárd barátságokat a czárhoz, melyre nézve én ugyan a pósták felállíttását azon expressus emberem által a kit a Mazeppa embere mellé rendeltem véghez vitettem, de hacsak a német nagyobb sinceritással nem kíván lenni ezek nem fognak használni.

Ami de reliquo a kd politicumokról való iratát illeti, azokból úgy látom, hogy in desperatis casi-

bus véli hazánkat lenni, és olyanoknál szorgalmas-
toskodik, a melyek observátiója nélkül eddig sem
folytathattam volna a hadakozást, nemhogy azokat
tovább is observálni nem kívánnám; holott még
eddig minden erőnk az egyességből állott; én
ugyan kedvesen vettem, mind a kd hűségétől mind
a Golovkin Uram szíves barátságától előmben adott
javallásokat, de Isten kegyelméből oly karban van-
nak dolgaim, hogy senki felől nintsen okom a
gyanakodásra, mert minnyáján vele(gy) egyetemben
candide et sincere folytatjuk a hadakozást; hogy
peniglen egy egész Országban ne találtassanak
olyak, akik néha magok privátumára is ne vigyáz-
zanak; de mivel a csekély dolgokért nem kell a
nagyobban gátlást tenni; kevesebb kára az Ország-
nak azokat szenyvedni, mintsem izetlenkedő, egye-
netlenségekre és egymás között való gyűlöközésekre
okot adni. Nem csudálom azt, hogy az oda való
despoticum dominium későn értheti által, mit
tegyen egy szabad Országban a hadakozást foly-
tatni, de könnyű volna kldnek őket capacitálni
mely veszedelmes legyen az ilyen állapotban az
géniussoknak nem indulgeálni, a nagyobb rosz
elkerülése kedvéért; régen profetizálnak már ilye-
ket sokan, akik a dologról roszul informáltatván
mindeneket superficialiter néznek, de megmutattya
innen öt esztendőnek forgása, mely helytelen ítélet-
jük a nemzetünk között meggyökerezett helytelen
gyanakodások és vádolások; nincs bizonyára közöt-
tünk senki aki a particuláris békeségrul gondos-
kodjék vala, aki tudja mit tegyen a Confoed. nem
csak hiti megszégésére nézve, de leginkább azért
is, mert nem remélheti, hogy kedvéért az egész
Ország hamis hitű legyen; ha penig az ellenségnek
nagyra igérné magát, és olyanra, melyet nem
effectuálhatna bizonyosan tudgya hogy az sem
tartaná meg amit ígért; szükséges tehát, hogy
nemzetünk állhatatossága megmutassa arra nézve

is deelarállya kgd, és capacitálja az oda való ministeriumot, hogy ennek szentsége által mindnyájan az Országban nemcsak hozzám, de egymáshoz is köteleztük magukat, sőt erre nézve magam is elsőbben preciso omni caractere léptem a Confoederatióba, s azután úgy köteleztem magamat a hivatalombéli hittel; megtetszett ez nyilván ineált Confoederációmtól fogvást, mivel bizonyára ezután sem ígérhet a német többet, mint eddig ígért de haszontalan vala csalárd szándéka.

A császár hazug követének hijába való beszédit legjobban fogja kinyilatkoztatni az idő és az Golovkin Uram fiai által küldésében is megfogja tapasztalni azon minister igaz Confoedr.-beli kötelességem megtartását, mely szerint a francia udvarnál is eddig operálni meg nem szüntem, amit is az elmúlt napokban adatta értésemre a király követje által, hogy a bavariai electort kívánságom szerint avégre küldötte a Raina mellékére, hogy mind Országával correspondeálhasson; mind feltett szándékunk végbevételét exoperálhassa, de szükséges, hogy kd informálja a ministeriumot, hogy a francia király is erőt nem vehet a sueciai udvaron a mediatio folytatásában, kivált olykor oka az lévén azon sueciai udvarnak, hogy idegen ministereket magával táborozni nem hagy a francia, kinek pedig hozzánk való sinceritása csak abból kitetszik, hogy nemzetünket szabad nemzetnek agnoscálván az országgal is confoederálni kíván, mely végre actu fáradozok követeim beküldésében.

Hogy a császár embere a czárral ineálandó perpetua confoederációt hirdeti, azt épen nem csudálhatom, de elhitettem magammal azt is, hogy jól általlátta azon udvar ebből következtethető meggátlását dolgainak, és mennyire megcsalatkoznék, ha oly ítéletben volna, hogy az által az universalis békességet ingrediálhattya, melyeknek egyébb gvaranssa nem lehet a Suevusnál, a ki természet sze-

rint való ellensége az Austriának, és egyszersmind békellő fél, és mediator nem fog lehetni; sőt azt itélném hogy ezen principiumra nézve még a franczia királylyal is maga intentuma assequálása nélkül confoederálna a czár minekelőtte in particulari meg nem békellik a Suevussal; hanem elégséges leszen a Confoederált Statusokkal suo tempore (az minekutánna tudniillik emezek a francziával Confoederáltak) ineállandó Confoed. melyben inserálhatni oly punctumokat, a melyek által universalis békeség tractálás alkalmatosságával is tamquam colligatus partium fogja intentumát assequálhatni a czár, ki-vált ha az alatt ezen Országnak is királya választatik.

En Huissen relatiójából úgy értettem hogy most is azon volna Urbich, hogy Confoed. lévén a czár a német császárral, de bizonyára ebből is kitetszik hogy több jót kíván a császári udvarnak mint sem az urának; hihető ezen politikából eította discreditumban Huissent, a kit én bizonyára alkalmas subjectumnak tapasztaltam lenni.

A fekete róka bélésen mit ért kgd nem tudom, a midőn aztat félmilliomra böcsüli, mert csak tavaly is a legdrágabbat háromszáz aranyon árulták Ilyvóban, melyet ugyan meg akartam venni de későn járt emberem, hogy ha mindazonáltal azolta csak Phönix madárformára szaporodik a fekete róka, oly mód nélkül megbecsesesedvén ne is gondolkozzék kgd megvételéről; azon farkast hozzon kitelelek Isten kegyelméből róka nélkül is; hogy ha penig kgd bőreért számomra nyuszt-fejéreszép-podólyai rókát nyak- és hátbélésre kgd szerezhethet; csak tudhassam mennyi számu bor kell érettek; kész leszek szállíttatni Ilyvóban.

Micsoda ok vezérelheti kglmdt penig Archangel felé való utazásra azt telljességgel által nem láthatom; mert ha a Suevus bemenetelével kd desperál a czár dolgairól sokkal jobb leszen valamely praetextusok alatt kk Mazeppához kéredzeni,

1589. sz.

és reá olyan parancsolatot extrahálni, hogy kdet Lengyelországon által kísértesse, mint sem magát a hajókázással mulatni, mert nem supponálhatom, hogy lehessen oly ereje a sveciai királynak a melylyel Kiovsz-moszkó és Livonia felől egyszerűsmind operálhasson, hogyha mindazonáltal, tőlem ki nem gondolható okokra nézve ez meg nem lehet Danszka felé is vehetné úttyát kd, a honnan erre felé induló félben vagyon feleségem; azt ugyan nagy bizonytal reménlhetem hogy jobb állapotban fogja kd Hazánk dolgát találni mintsem elhagyta vala, akar mely felé forduljon; mert az inclusa duplicatájában expeditiojától fogvást is több 600 németjénél vezett az ellenségnek a Dunán túl való megfordulása alkalmatosságával; succursusuknak peniglen még a jó hire sincsen, mert a saxoniai és daniai hadakat Eugenius viszi magával a Mosella mellé és ha Isten eö sz. Felsége olly szerencsét ad a francziának, a mely miatt az ide való hadait meg nem erősitheti az ellenség, emberi mód szerint csak nem bizonyos vagyok benne, hogy a császár hereditaria országiban leszen telelésünk.

Hogy kegyd a hadakozáshoz szükséges requisitumok megszerzésében fáradozik azt felettébb és igen jól cselekszi, kivált ha az kovákhoz puskákat is hoz, mert a nélkül sok lesz a tizennyolczezer kova, tapló, gyújtani, máskint is még eddig tűrhető lévén az iránt való fogatkozásunk.

Hogyha Talaba a mint reménlem kgydhez szerencsésen érkezhett reménlem Instrukciójából mindezekre lesz kgyk bő válasza, az alatt is mindazonáltal szándéka szerint még ne induljon, miglen a minisztereknél eötet is nem indukálja, bizonyos lévén kd benne hogy leveleinket a kd által propo-nált modalitás szerint fogjuk feltartatni, kívánván ez is talállya jó egészségben kgdt. — F. P. Rákóczi.

395. sz.

Ezen titkos utasítások után ide iktatom azon utasítást is, melyet Rákóczi már elébb t. i. 1708.

Mart. 20-ról Gálszécsről adott Talaba Mátyásnak Oroszországba küldött residensének, miből azután láthatja az olvasó, hogy ebből sem lehet kiolvasni Rákóczynak bizalmatlanságát Nedeczky Sándor éránt.

Utasítás az orosz udvarnál levő residensünk Talaba Mátyás számára.

1. Jóllehet ezen negotiatiónak folyamattyról maghát ott való követünk Nedeczky által bőven informálhattya a Fölséges czár Udvaránál, mindazonáltal pro Residente küldetvén, maga uttyát legközelebb Moldván által s itt Magyar Országban is ugy íetesse hogy Golovkini Urfiakat vagy Maramarosban vagy pedig Moldvában be érhesse, és udvarhoz érkezvén követünk által in debitis locis presentáltassa, az töle mutatott modolitás szerint a czártúl audientiát impetrálván, a credentionalisnak megadása után nevünkkel böcsülettel köszöncse jelentvén, hogy ámbár az tractatusnak ratificatióját követünk által nem vehettük volna is; mindazonáltal mindenekben inhaereálván residenst maghát avégre küldöttük, hogy mindannak eleget tegyünk mivel a Czárhoz való devotióinkat megmutassuk oly parancsolattya lévén residensünknek, hogy Ő Fölségének minden kívánsághit tuttunkra adhassa, mind pedig magunk is általa tovább is continualva sinceritásunkról gyakrabban tudosíthassuk eő Fölseghét; az mint is

2. Az fellyebb említett characterrel az Udvarnál lakását continuálhattya, maghát minden Rendekhez ugy alkalmaztassa, hogy nem csak magunk Mlgnak megfelelhessen, hanem nemzetünk becsületét is szeme előtt visellye, és szorgalmatos gondgya lévén, hogy az által mind a czár, mind ministeriumja előtt olly kedvet nyerhessen magának, hogy az által minden dolgaink folytatása secundáltassék.

3. Hogy ha azon udvarnál, melyről Nedeczky által informáltathatik a residenseknek különb prae-

rogatívái vannak, a magáit úgy manuteneállyá, hogy vagy fellet való vágyása, avagy rendkívül való meghalázása miatt Méltóságunk csonkulást ne szenvedgyen. Tartóztassa azért az magha renden kívül való barátkozásokat és társalkodásokat, hanem az felette való és gradussát fent halado minisztereknek böcsületit megadván, maghát azoknál mentül intransabbá tegye, és azokkal való beszédi alkalmatosságával szorgalmatossan vigyázzon, hogy magát nevünkkel semmire se appromittállyá vagy resolvállyá, mert valamit parancsolatunkon kívül fog cselekednyi, avagy ígérnyi abban bizonyos legyen, hogy tőlünk nem fog ratificáltatni, sőt helytelen cselekedetiért kemény számodással előttünk tartoznyi. Mindeneket azért,

4. A melyek neki proponáltatni fognak, hírünké tegye és mindenekben parancsolatinktól várjon; olly dolgokban mindazonáltal melyek nem nagy importantiájuk találtatnak lenni dolgaink státusához képest opinióját adhatja, de nem nevünk alatt se nem parancsolatunkból audientiazottak alkalmatosságával, ha mely kérdések a Czártól támasztatnának, mindenekre recollecte és rövideden felellyen kivált a Sueciai Udvarnál lévő Correspondentiánkrul mondván: hogy a miolta tőlünk azon Udvar offendáltatott, velünk minden correspondentiáját interrumpálta, hanem a békességnek állapotját ineált colligatióink szerint is promoveálni kívánván, azon udvartól titkon lévő francia király emberivel folytattyuk correspondentiankat, és assecuráljuk a czárt, hogy a francia király instancziánkra újabb parancsolatot adott, Bezenvald nevű követtyének, hogy a mediatiót, és az által a békesség dolgát szorgalmatosan folytassa, melyben magunk is kívánunk tovább is szívesen fáradozni értvén az iránth tovább való szándékát az Fül. czárnak. Hogyha pedig valamely úton megh tudhatnók a sueciai udvartul, hogy visszamenő Babo-

doky szerdár követjének országunkon való által menetelt és által bocsáttását expositulálni tanálná, arra azt felelheti, hogy az ilyen és más hasonló a suevus és Stanislaus részéről való emberek jöveteli és meneteli meggátlása hatalmunkban nincsen, mert az magyarországhi confoederált statusoknak az czárnál semmi confoederatiója nem lévén, azok a magok földin exacta neutralitást kívánnak tartani. Assecuraljuk mindazonáltal a czárt, hogy a fölyebb említett követ negotiatiojától semmit se tartson, mert minden keresése csak szemfényvesztés volt a mint már követünk által tuttára attuk volt, ki is most itt ednehány nappal érkezett leveleiből az Portán lévő követünknek, hogy a török csak tengeri készületeket teszen, a mellyek inkább a mediterránumi tengerre nézendők, és sok apparentiákból is inkább hiszik, hogy mint azokat Morea felé fogja fordítani.

5. Országunk dolgairul informatiója lévén, mindenekről bizvást relatiót tehet s kívált a császárnál publicált gyűlésről és hamissan hirdetett tractáról, melyről nemzetünk nem is álmodik, nagyobb bizodalma lévén maga szabadságba fegyvere által való megnyerésében, s látván mely nagy prae-paratiói legyenek mindenütt a franczia királynak, a kinek armadája mindenütt ez idén felyesebbek lesznek az ellenségnél és az által nem ok nélkül remélhetjük a bavariai electornak magha országában való bemenetelét is. A mi pedig

6. Az lengyelországhi dolgokat illeti, úgy látjuk, hogy azokban eő Fölségének szándéka személyönk iránt frustáltatik nem azért, hogy colligatióknak eleget tenni nem kívánnánk, hanem láttuk, hogy azon uraknak is nagyobb része, a kik annak előtte tőlünk passusunkat sürgették, azon szándék mellől el állván, magukat az Augustus királyhoz csatlották és noha eleintén maga is a primás hozzánk jönni szándékozott, mindazonáltal

midőn passusunkat küldöttük, nem hogy ide gyött volna hozzánk, de másfelé vette Sileziába úttját, és az óta hírére sem halljuk, nem is mondhattuk bizonyosnak lenni ígéretek megtartását; hasonlót láttatnak ezekben követni az eöce és vice-cancellarius, a ki akarattal edgyütt lévén, és az koronát magokkal hordozván bizonyára az császár ditiójából ki nem bocsáttatnak, ha csak elegendő securitást nem adnak, hogy minket választani nem fognak; melyre nézve:

7. Az Föl. czár már ezek által maga intentionában frustráltatván, mi szándéka legyen tovább érteni annál is inkább kívánjuk ugyan, mentül szorosabb colligatióknál kerültük magunkat ügykezeti ellenére lekötözni, mindazonáltal tagadhatatlan, hogy remélettük volna az tractatus ratificatióját is az elvégzett terminusig kezünkhez venni; — Ráczok iránt patensivel edgyütt, hogy ha Nedeczky követ hívünk azokat a tractatus ratificatiójával kezéhez nem vette volna, azon legyen mentül hamarabb lehet, kezéhez vehesse. Szorgalmas vigyázással legyen ezen kívül,

8. Hogy idegen királyok vagy fejedelmek miniszterivel szemben lévén vagy conversálódván, hazánk dolgait ki ne nyilatkoztassa, se azokat felettébb ne exaggerálja se ne deprimálja, úgy t. illik, hogy az első által szavait hihetetlenne tegye, ez által pedig nemzetünket ne prostituálja, hanem mindegyekre kevés szóval felellyen, kit-kit beszédgyében érdeme szerint böcsülljön, ne gyalázzon.

9. Bennünket minden — — és hasznunkat illető hírekről tudósítson, azokról főképpen, kiket szavahihető ministerektől és emberektől hal, vagy kiknek szavain is építhetni, sőt ha olyanoknak gyanakodásukra méltó szavait hallaná; bennünket gyanuságának minden circumstantiájáról tudósítson, szórul-szóra leirván beszédiket.

10. Titok megtartása hivatalának nagyobb

része lévén azt másoktól reá bizott dolgokban úgy meg tartcsa, hogy annak kibeszélésével magát másoknál discreditumban ne hozza. Instructiót és a claviseket senkivel feje vesztése alatt ne közöllye.

11. Ezen hivatalra ámbár applicáltatván hozzáunk való hitiben és kötelességiben tellyes bizodal munk vagy on ugyan, de hogy ellenségink embe-
rivel és követivel fölöttéb ne conversálo dgyék és magát az által oly veszedelemre ne adgya, hogy az familiaris conversatio által dolgainkat tőle ki ne tanulhassák; de inkább

12. Az czár leghfő Cancellariáján lévő minis-
terekkel conversálo dgyék és ösmeretséghe t vessen, és azokkal dolgainkat concernáló, titkait kitanul-
ván mentül okosabban bányyék.

13. Ha Golovkin úrfiakat Jászvásárt nem talál ná, Vajdával presentálja levelünket, ki azon eresz tene által — — — — hanem visszamennyen Szinyovszky úr felé, és annak apperiálván uttyának okát, azután azon legyen, hogy mindenik póstának alkalmatosságával egyiken levelet, másikon annak duplicátáját küldhesse. Datum Gálszécs. 20 mart. 1708. F. Rákóczi. L. S. Stephanus Krucsay. (Másolat.)

27. §. Nedeczky Sándor hazajöve tele. 1711.

Nedeczky Sándor hazajövetelében nagy vigaszt nem találhatott. Édes testvérét Mihályt, kivel két testvért birtak nőül, már életben nem találta. Azon évben, melyben haza jött, 1711. mult ki a világból. Hogy mely napon és hol halt meg, feljegyezve nem talál tam. Annyi bizonyos, hogy 1709. octbr. 22-ről Bitse várából írt hozzá Nedeczky Imre levelet, Esztergom és Komárom vgye jegyzőjének czimezve, melyben örül, hogy még él, mert azt hal-
lotta róla, hogy már meghalt. Nedeczky Imre, Zsigmondnak Mihálylyal unoka testvérnek, fia volt kéri őt, hogy legyen a családi oklevelek conservá-

2247. sz.

tora, mint István, ki Zsigmonddal volt testvér, Budetin várában conservátora a levéltárnak; mert Nedeczky Sándor — mint írja (ki ekkor még bújdosott) — elhagyván hazáját, muszkává lett. Volt egy más Mihály rokona is, ki Komáromban magyar nyelvet tanult, azt vélem, hogy ugyan az, ki később alispán lett. Azt is tudtára adta, hogy Nedeczky György, ki a dunántúli részeken birt, meghalván, szükséges lesz özvegye ellen tiltakozni, nehogy az örökség más kezére jusson. Ez már 1702-ben meghalt, azért csak emlékezetébe hozhatta.

1153. sz. Nedeczky Mihály még 1710. junius 5-én is
 1155. sz. élt, mert e napon küldötte meg neki Baranyay Pál Flandriából, Duacumból, tehát Franciaországból azon kérelmével telyhatalmazó levelét, hogy ügyeljen és intézkedjék jószágai felett; mert ő Sabaudiai Eugen vezérlete alatt táboroz a francziák ellen, és csak őszre fog haza jönni, mint ezt egy másik April 26-ról kelt levelében közli, melyben leírja, hogy jószágait bizonyos Paluska posonyi ember akarja elnyerni, de ő e végett már tett a cancellárnál Illésházy Miklósnál lépéseket; kéri egyszersmind Nedeczky Mihályt, hogy pusztaföldemesi, kurtakeszi és bodorfalvi jószágait is kezelje.
662. sz. 1711. jul. 1. már nem élt Nedeczky Mihály, mert Huszár Susanna özvegy felesége e napon adta át a kiküldötteknek, Esztergom vármegyének a meghaltnál mint megyei jegyzőnél létező jegyzőkönyveket és actákat Esztergomban, pecsét alatt, — Zlinszky Imre jegyző, s Huszár Pál sz. bíró előtt. — 20. jul. 1711. pedig kiadta Bikol pusztát Eschenauer nevű neszemlyi postamesternek, oly feltétel alatt, hogy ott gondját viselje a birtoknak, bízván hűségében, melyet irányában és árvái iránt tanusított. (p. h.) Huszár Susanna. — 1463. sz.
650. sz. Nedeczky Sándor csak 1711. octbr 3-án térhetett vissza hazájába, mert ezen napról van feljegyezve, hogy Döry László vitte Krakóba Nedeczky

Sándornak és még más véle hazájokba visszatérőknek az amnestiát (*amnestiam vitae et bonorum cum salvo conductu*). Társai pedig név szerint ezek voltak: Nsgos báró Helembach, Keczer Sándor, Sretter János, Rádai Pál, másképp Lány Pál, Haraszty János, kik 791 frtt fizettek költségek fejében; mit azután fenn említett Döry László nyugtatott mint köztük szétosztva kifizetettet.

Nedeczky Sándor több rendbéli amnestia biztosítékot kapott nevezetesen gróf Pálffy Jánostól 1711. június 16. Kassán, ugyancsak ettől 1711. aug. 31. szintén Kassán. Latin nyelven. Gróf Heinrich Wilhelmb. Welczek-től 1711. jul. 2. és ugyan ettől jul. 3-ról Lembergben, német nyelven, pecsétek alatt. Végre 1711. 1. júliusról. Jarosláv.

Nedeczky Sándor haza jövének élete megmentetésének ugyan örvendhetett; de másnak épen nem. Mert miután a *suevus*, ki ekkor egy volt a leghatalmasabbak közül, legyőzetett; és Augustus Szanisló lengyel király után, a trónba ismét visszahelyeztetett, ki azután *manifestumában* 1709. aug. 8. az egész világ előtt hirdette Szanisló jogtalan trónfoglalását; a római császár pedig Nagy-Britannia királynéjával és az egyesült belga rendekkel az éjszaki háboru megszüntetése érdekében Hágában 1710. mart. 30. *neutrál-egyességre* lépett a francia ellen, ebbe belevonván a lengyelt, dánt, sőt a *suevust* is: már letűnt Nedeczky Sándornak is mint külföldön szereplőnek csillaga, mert Rákóczy is, kinek követje volt, elvesztette Oroszország czárjának azon soha nem keresett, sőt elutasított, de általa mégis többször ígért és biztosított pártfogását, melylyel őtet hatalmas fegyverével lengyel királylyá akarta tenni. Miután pedig 1711. april 29. Szathmárt megkötöttet azon egyezés, mely által Rákóczynak mozgalmái befejezeteknek tekintettek, de a már elébb 1706. Poszonyban a *confoederáltak* által a külföldi hatal-

406. sz.

435. sz.

412. sz.

403. sz.

401. sz.

1668. sz.

385. sz.

1686. sz.

masságok által is megerősítendő, és ekkor a békére igen hajlandó modorban előterjesztett pontok egyenkint elvettettek, Nedeczky Sándor is, csak szűkségből hajlott meg hazajövele alkalmával a környülmények előtt, annál kevésbbé nyilváníthatta vagy érezhette megelégedését.

1681. sz.

Ugyanis mit kívántak 1706-ban a magyarok?

1. Hogy az egyezés pontjai a mediatorokon kívül (angol, belga) a svéd, Velence és a megbékélendő lengyel által is megerősíttessenek.

2. Erdély szabadon válaszsza fejedelmét és elválasztassék az osztrák uralomtól.

3. Hogy a pozsonyi kicsikart artikulusok megsemmisíttessenek.

4. A várakból az idegenek kimenjenek és magyaroknak adassanak át.

5. A palatinusi méltóság az ország báróival, visszaállíttassanak, nevezetesen a palatinus mellé a senatushoz négy prelátus, nyolcz mágnás, tizenhét nemes a Dunán- és Tiszáninnen és túli kerületekből bevásztassanak és ezek kormányozzanak. Fele Budán üljön össze.

6. A főhadparancsnok a megyék által választassék.

7. Legyen thesaurarius, ki az ország előtt számoljon.

8. A korona „Murányban“ tartassék.

9. Jus armorum, — a török által elfoglalt jószágok — az illetőknek és ne másoknak adassanak vissza.

10. A cancellár felváltva legyen, világi és praelatus.

11. Magyarok emeltessenek a dignításokra.

12. Legyen szabad vallásgyakorlat.

13. A jezsuiták kimenjenek.

14. A főtörvényszékek rendeztessenek.

15. Azon jószágok, melyek a fiscus által elfoglaltak, visszaadassanak.

16. A törvények ellen adott kir. adományok és levelek leginkább a Leopold által kibocsátottak, érvényteleníttessenek.

17. Jó pénz veressék.

18. A magyarok nélkül s róluk megejtett karloviczi egyezség, minthogy a törvényekbe ütközik, jövődre a palatinus és senatus beegyezésével határozatassék.

19. Az amnestia általános legyen.

20. A Rákóczy és Bercsényi ellen indított per ne csak megsemmisíttessék, hanem a főgeneralis meg is jutalmaztassék.

21. Minden három évben legyen országgyűlés.

22. A király esküt tegyen és a contributio az országgyűlés beegyezésével vettessék ki. A nemesek az országgyűlés határozata nélkül adóval ne terheltessenek.

23. Mindezek az összejövendő confoederatusok által elfogadtassanak.

Ezek szerint tehát a hadügyre, pénzügyre, vallásügyre, belügyre, igazságügyre és a külügyre is kiterjedt követelések.

1711ben a szatmári békekötés által pedig mit nyertek?

1. Rákóczy és gyermekei, a praelatusok és mágnások, a nemesek, a kivándorlottak és a foglyok amnestiát kaptak.* 1686. sz.

2. A Felség a vallás szabad gyakorlatát a törvények szerint fentartja.

* 1715. 49. törv. cikk proscibálta Rákóczyt:

Minthogy a kitűzött határidőre Rákóczy és Berchény és némely mások vissza nem tértek; sőt kimondhatatlan „perduellio“ kegyetlen vétkében jelenleg is makacsul megmaradtak: azért mindnyájan és egyenkint, kik jelenleg hon nincsenek, mint törvényes királyuk és a honnak nyilvános ellenségei, pártütők (perduelles) és az igazi szabadság felforgatói törvényesen száműzetteknek s. a. t. határozatnak, nyilváníttatnak.

3. Az árvák és károsultak visszakapják jószágait.

4. A jövő országgyűlésen szabad lesz a panaszokat előterjeszteni.

5. Az esküforma kiadatik.

Ilyen állapotban találván hazáját Nedeczky Sándor, csak keserveket, nem örömet élvezett. Vagyona s birtokai, melyeket a most megholt édes öcscsével, Mihálylyal együtt szereztek, tönkre mentek,* adósságokba keveredett, melyeket holta napjáig kifizetni képtelen lett; gyermekei nem lévén, szép feleségével, ki vele együtt kiköltözött, házi boldogsága eltűnt, mert ez Gyulay Ferencz (még nem gróf) után esengett; összeköttetéseit a pártviszonyok részint megszüntették, részint pedig megszakították, nagy fáradsággal gyűjtött családi okmányait lefoglalták s Győrött mint valami titkos forradalmi levéltárat lepecsételve tartottak, csak folyamodások után feltörve, pénzváltáság után adták vissza. Ugyanazon irományok voltak ezek, melyeket reánk utódaira hagyott s melyekből leszármazásunkat (az Árpád korszakból) izenkint leírni sikerült ugyan, de birtokviszonyainkat és családunk nevezetesebb eseményeit érdekesen előadni csak töredékesen lehetett. Életét künn nem csak az ellene emelt panaszok és Rákóczy előtt emelt vádak keserítették, hanem még hű szolgája, bizonyos Noe György is megszomorította, ki pedig ötlet feleségének mostoha testvérével, Huszár Imrével, Rákóczy fejedelem generális adjutánsával Oroszországba is követte. Ugyanis ezen szolga két levelet intézett Huszár Imre adjutánshoz és pedig künn Oroszországban; az egyik szól 1710. szept. 22. Szmolensz, a másiknak nincs datuma, de minthogy ugyanazon ügyben iratott, nem lehet sokkal előbbi, annál kevésbbé, mert megemlíti, hogy 1709. ápril

* Ezt nyilvánította Mihály fia, Ferencz is 1755. évben.

5-én állott be hozzájuk szolgálatba. — Arról panaszkodik, hogy kiadtak rajta, nevezetesen Huszár felesége ellen panaszkodik, hogy aranypénz lopással vádolják; arról, hogy volna neki tizenegy aranygyűrűje; van neki — állítja — tizenhat zománczos ökörszemből való aranygyűrűje, melyek közül a Jancsinak ötöt adott (talán gúny?) Érdemül rójja fel, hogy ő megtette velök a kióviai utat, a russiai utat is elvégezte s elérkeztek Jaraslóra; kéri őket, hogy tartsák meg szolgálatban és bocsássák meg rossz cselekedetét; igéri, hogy többé nem fogja őket gyalázni, sőt ha gyalázná, akkor, midőn az Isten őket haza segíti, törvény nélkül bánjanak el vele, — ő többé sem az asszony, sem a fejedelem udvarában nem fogja megszólalni őket. Maradt igaz szolgája. Noe György. — Tehát kénytelen volt a szolgájától megválni s így jönni vissza hazájába.

387. sz.

1711. decbr. 23. Nedeczky Sándor okmányai után nézett és egy rokonával, Spáczay Antallal Győrben leveleket váltott; ez választ is adott neki olyformán, hogy könnyebb Bécsben valamit kivinni, mint itten (Győrben) mert napról-napra halogatják az iratok kiadását, azért legjobb lesz, ha reversalist ad és felhozza magával.

943. sz.

Decbr. 29-ről pedig írja, hogy Guraby Mátyás kanonok és bizonyos zászlótartó, a szolgabíró Orosz Ferencz, és bizonyos Villegrandt előtt felnyitotta a ládát, azután a tömött ládát ismét lepecsételték és elküldötték. A helyettes Sultecznek 24 frt., a két tisztnak pedig négy frtot, fizetett. Sz.-Mártonba az apátnak — írja — el nem küldötte a levelet, mert ott az Isten ostóra grassál (pestis.)

1370. sz.

Hogy hazajöttével magát Lábatlant, az ő saját lakó helyét milyen állapotban találhatta, gyaníthatja az olvasó egy levélből, melyet egész Komárom Vgye közönsége intézett Méltóságos gróf Berény Tamáshoz, ki ekkor Lábatlanon letelepedett, és

földes Úr lehetett. A latin levélnek értelme ez: Minthogy Mtságod Lábatlant, mely régi időktől fogva Komárom megyéhez tartozott, saját kénye- kedve szerint Esztergom megyéhez csatolta (adplicat) és ezt sem törvény, sem szokás meg nem engedik, sőt nehéz adókkal terheli; a Vgye reméli, hogy ezentúl Lábatlant a maga régi állapotjában hagyja, és terhelni nem fogja. Komárom 1708. 11. Febr.

300. sz.

Ezen levelet azután, mint a cziméből láthatni, át- küldötte bizonyos. L. B. Klikinsperghnek ő cs. kir. Felsége kapitányának. — Ezen usurpatiót né- mikép felvilágosíthatja azon viszony, hogy Nedeczky Sándor 1706-ban Rákóczytól kapott egy curiát, mely Berényi grófokat illette; de a melyből ötet gróf Csáky ki akarta verni, míg végre Ghyczi István által abba béhelyeztetett. Tehát meglehet, hogy ebben bizonyos viszonzosság működött.

946. sz.

Az adósok is megtámadták; mi által ő is kény- telen lett saját adósait szinte sürgetni, sőt exequál- tatni. Így 1712. ján. 16. Kassáról ír neki Pulyay János, és sürgeti Eö Exellja nevében, hogy fizessen (ki ez?) mert Kassán lévén nem fizetett; sajnálja hogy nem találkoztak. Hátán 1712 Jan 26 fel van írva, hogyan és kinek fizetett.

1269. sz.

1712. aug. 12. Nedeczky Sándor Biber Ferencz, Bossányi Magdolna férje és sógora ellen egy nagy pecsét alatt kiadott s hosszú „végrehajtási manda- tumot“ kieszközlött Eszterházy Pál palatinustól, mely szerint míg 1697. tőle és öcscsétől, már meg- holt Mihálytól felvett 1050 frt exequálása megha- gyatik Mesko Ádám (de Füles & Gálosháza) pala- tinalisprothonotariusnak (eques auratus & Consiliár) Ezen Biber Ferencz fia Benedek volt, kinek kisko- runak kellett lenni, mert az édes apa mint tutor iktattatott be.

2256. 1277.
sz. sz.

Ezen szükség okozhatta hogy Pyber Ferencz mind a mellett hogy kamatokat (1712. Octr. 10. bizonyos törlesztéssel, 1713. aug. 15. Decbr. 7.

Mart. 8. 1712. jul. 4.) per 98 fr. 33 xr. per 50 fr. per 60 fr. per 20 fr. per 200 fr. fizetett, executio alá került.

Irt Nedeczky Sándornak Horváth János is Vörös Martonból 1712. Nv. 22. és igen nagyon kérte, hogy várjon, mert őtet a kuruczok Eger alatt elfogták, és 900 frt kárt vallott mint a Vármegye szolgabírája; és ha ezen veres-martoni harminczad megszűnik, és Törökországhoz közel elhelyezik, teheneket, juhokat fog számára requirálni, és parancsolatjára fog állani. Ugyan ez 1719. apr. 19. Hatvanból irt már mint komáromi alispánnak, hogy Pataky Gáspárnak, sógorának lefizette, a mivel Nedeczky Sándornak tartozott.

1749. sz.

Igy exequáltatta Huszár Pál komáromi szolgabíró által Győry Mihályt, ki csak 150 frt készpénzt bírt letenni; különben executio alá bocsátott egy 150 frtos lovat, és egy ezüst-aranyos tizenkét bogláros pártá-övet 100 fban. — Kéty. 1712 Febr. 18.

175. 181.
sz. sz.

Slavnicai Sándor Menyhért esztergomi alispán 1712. Febr. 16. Lábodi Ádám által, néhai Huszár után Nedeczky Sándort illető Karvának $\frac{1}{12}$ részét visszaadatta Nedeczky Sándornak. — Ugyancsak Nedeczky Sándor 400 frtéért Elevenkúty Ferencztől és Nedeczky Katától vissza váltotta Újfalún mal-mát. — Nagy Szombat 1713 Sep. 10. — Nedeczky Sándor egykori oroszországi adjutánsa Huszár Imre is meglévén szorulva Komáromban 1712 Febr. 23. Csécsi István judex belliens előtt átengedi hugának Susannának a temető mellett lévő háznak felét 150 fr. minek felét 200 frton már eladta Nedeczky Mihálynak, sógorának. Tehát szükségét szenvedtek.

267. sz.

471. sz.

746. sz.

Mindezekkel hogy t. i. letűnt fénycsillaga és többé gazdag sem volt, összeköttetésben látszik lenni azon kívánsága, hogy a nyilvános működésekhöz szokott természete hivatalt nyerhessen. Ismervén tehetségeit nem is kételkedhetett a felett. Azt vélem hogy maga az akkori cancellár gróf

305. sz.

Illésházy Miklós is érdeklődött személye iránt, mert 1712 Octbr 14. Bécsből irt levelében adja tudtára: „hogy későbbben felelhetek kgyd levelére, sokféle occupatióim okozzák, miről meg nem ítél kgyd. Az mi pedig illeti az kgyd végképpen vagy más-képpen való és méltó accomodátióját, vagyon s le-szen is gondom arról, observálván az alkalmatos-ságokat és annak az ideit, az kinek állapottyai proxime elválnak; és vigyázok arra is hogy én ben-nem bizonyára meg nem fogyatkozzék kgyd annak idejében. In reliquo amicus servíre paratus.“

Két alispáni hivatal tünt fel szemei előtt, melyeket azért kísért figyelemmel, mert úgy Komárom mint Esztergom megyében birtokos lévén, könnyen elnyerhetőknak vélt vagy az egyikben vagy a más-sikban. Ime! mindkét megyének alispánja lett; Komáromban rendesnek, Esztergomban helyettes-alispánnak választatott meg, sőt Komárom Vgye követje lett az Országgyűlésen mint hátrahagyott iratai bizonyítják.

1822. sz.

Ugyan ezen időben szükségesnek vélte nem any-nyira nemességét, mert ezt senki sem vonta kétségbe, hanem Földessy családdal való összeköttetését és leszármazását kezénél levő okmányokkal együtt Esz-tergomban kihirdetni. Miről 1712. Febr. 15-én Esz-tergomban kiadott és egész épségben megőrzött okmányt, szükségesnek vélem egész terjedelmében magyarra tévé, közleni.

„Mi Esztergom vármegyének prelátusainak, bá-róinak, mágnásainak és nemeseinek egyeteme jelen soraink által mindeneknek tudtára adjuk, kiket illet: hogy a mi számításunk szerint 1712 év „In-vocavit“ vasárnap után hétfőn, mely február 15-re esik, itt Esztergom sz. kir. városában, a közügyek nyilvános megvitatására és elhatározására közgyű-lést folytatván, egyszersmind törvényszéket — sedriát — tartván, ugyanekkor nemzetes és vitézlő duna-nedeczei és lábatlani Nedeczky Sándor úr, közülünk

felkelt a végett, hogy az ő elődjeinek, egész jelen-
időig, tehát az ő személyéig leszármazó, követke-
zésképen a természet törvénye szerint való osztá-
lyossainak, úgy felmenő mint leszármazó soraiban,
és mindkét nemű vérrokonainak a Földessy család-
dal való összeköttetését igazságosan és törvényesen
és ekkép kétségbe vonhatatlanul (infallibiliter) pallós
jogát is (ius armorum et gladii) bebizonyítsa; és
épen ezért nyilvánosan felmutatta, dicső és felséges
emlékezetű Ulaszlónak, Isten kegyelméből M. ország,
Csehország s. a. t. Királyának, pergamentes, hite-
les függő pecséttel ellátott, az ebben kitett év, nap,
hó, és helyről kelt, és kellően kibocsátott levelét,
ezen tartalommal: Ulászló, Isten kegyelméből Ma-
gyar- Csehország s. a. t. királya: Nektek, hű és
szeretett nemeseinknek Földesy Jánosnak, posonyi
Decimátornak, és Földesy Máténak vérszerinti édes
testvérének, üdvöt, királyi kegyelmünket, és min-
den jókat. A királyok és herczegek magas Felsége,
más jeles viselt dolgaik és cselekedeteik között arra
is különös gondot szoktak fordítani, hogy mér-
tékre vetvén az ő alattvalóik helyzetét és állapot-
ját, mindenkit az ő érdemei szerint nagyobb tisztelet
fokára, és szerencsés előmenetekre segítsék: sőt
a tisztes méltóság elterjedtebb hírében emeljék:
igy azután magának az uralkodónak magasztalt gond-
viselése, és az alattvalók lelkülete az erényes cse-
lekedetek és szeplőtelen hit állhatosságára mindig
jobban és jobban felgyullasztassanak. Ezen oknál
fogva, jelen soraink által a jelenlévők és jövődők
tudtára akarjuk hozni: Tekintvén a ti hűségteket
és hű szolgálataitokat, melyeket Felségünknek és
említett Magyarország koronájának több helyen és
időben tenni iparkodtatok, hogy ezentúl annál buz-
góbban és szorgalmasabban legyetek ösztönözve
a mi és fenséges szeretett fiunk Lajos Úr, és ki-
rály iránti hűséges szolgálatokra, mi által ti és a
hozzátok tartozók különös tisztelet kegyelmeivel

lesztek Felségünk által kitüntetve: Nektek, említett Földessy Jánosnak és Máténak, valamint minden örökösseitek és utódaitoknak mindkét nemére kiterjesztve, ezen fegyvereket mint a ti elődeitek által, boldog emlékezetű Felséges Zsigmond császár és M. O. királya engedélyéből élvezett, és ugyan azon néhai Zsigmond császárnak kettős pecsétje alatt kibocsátott levelében foglalt (leirt) nemesség jelvényeit (adjuk) u. m. Egyszarvút (ló) egy pajzs, hosszában terjedő mezőn, a mely jobb félen kék (lazar), balfélen ezüst szín által elosztva, vagy is magasságában két felé szelve, két hátsó lábon áll, és az elosztáson keresztül a középen ugyan ezen színekkel a legizletesebben (elegantissime) van felékesítve. Megújítjuk, és újra engedélyezzük, megerősítjük, helybenhagyjuk és merő királyi nagylelkőségünkönél fogva, őseitek összes jelvényeinek bővebb felékesítésére hozzáadjuk: hogy a mező jobb felén rózsát, a bal felén hason színű liliomot; a pajzs fölött sisakot vagyis vértet hordozhassatok, melynek tetején említett színű (kék és ezüst) két szárny terjedjen ki, mint ez diplománk fejezetén vagy is kezdetén, a festőnek művészetével legpontosabban ábrázoltatik, és különösen jeleztetik. Ezeket elhatározott elmével és öntudatosan adjuk, ajándékozzuk, tulajdonítjuk és engedélyezzük, és jelen levelünkkel kibocsátjuk, hogy ti és minden említett utódok, ugyan azon fegyvereket, mint a nemesség jelvényeit, más, fegyverekkel élő nemesekként, ezentúl mindig, a harczokban, lándzsavetések- és fegyver-játékokban, párviadalokban és más nemesek hadi gyakorlataikban; nem különben pecséteken, zászlókon, függönyökön (cortinis) gyűrőkön, pillangókon (papilio), egyáltalában minden rendű ügyeikben és kiadványaikban, a valódi nemesség czimével élhessetek; milyeneknek titeket mindenkittől, akar mely előkelő méltóságban, lépcsőn és állapothban legyenek, czimeztetni, és valódi nemeseknek

neveztetni és tartatni kívánunk ; hogy ezekkel mindenkor élhessetek mint különös kegyelmekkel, tiszteletekkel, szabadságokkal, jogokkal és előnyökkel, mint a többi főrendű nemesek, vitézek, és országunk pártfogoltjai, kik fegyvert hordanak, és jogaiknál vagy szokásaiknál fogva ezekkel élnek és ezeknek örvendenek. Ezen kívül, hogy az uralkodásunk alatt létező tartományokban járóknak számára a béke és biztonság biztosíttassék, a gonoszok és ártalmas emberek romlottsága és igazságtalansága kiírtassék, az igazak pedig és ártatlanok, az erénynek és az ehhez szükségeseknek megszerzésében fentartássanak, a kegyes uralkodó oltalma alatt, mindenütt birtokaitok területein, országunk minden vármegyéiben, és ott is, hol eddig birtatok, vagy szereztetek, vagy jövedőben szerezni fogtok, akasztófát, kerekeket, karókat, és más kinzó eszközök nemeit felállithassátok, és minden tolvajokat, latrokat, éjjeli rablókat, gyújtogatókat, gyilkosokat, varázslókat, és más mindennemű gonosztevőket, mindenütt említett birtokaitokon nyilvánosan és láthatóan, a tettek helyén elfogva, személyesen letartóztathassátok, és a letartóztatottakat, mint a törvény hozza magával, kivégezhessétek, kötéllel felfüggeszthessétek, kerékbe törhessétek, lenyakazhassátok, eltemethessétek, és az ő kihágásaik és érdemeikhez képest, más nemű büntetésekkel illethessétek, megölhessétek, és kiírthassátok, és mindazt, amik az előbcsátottakban az ország törvénye és szokása szerint végrehajtatni szoktak, végrehajthassátok és erre hatalmatok legyen; és pedig a mi királyi tekintélyünknel fogva ezennel e tekintetben adjuk hatalmunkat. Hasonlóképen megengedjük és kegyelmünket adjuk különösen, hogy eféle egyes és különös kegyelmünk orvoslatai fölött örvendezhessetek, és annál nagyobb igyekezettel a mi Felségünk szolgálatjára és tiszteletére, valamint a mi Fenséges Lajos királyfiunk iránt is annál inkább megerősödjék törekvés-

tek. minél inkább bővebb királyi kedvezményekkel és kegyelmeink ajándékaival magatokat megelőzőtteknek tekinthetitek. Mellyek emlékére örök megerősítésére, jelen függő és hiteles, titkos pecsétünkkel ellátott levelünket, kiadandónak tartottuk. — Kelt Posonban ker. sz. János ünnepének vigélyn. Az Úr 1515, magyarországi uralkodásunk 25. évében, csehországinak pedig 45-ben. — Nagyságos bucsáni Korlátköy Péter, kir. curiánk ítélőmestere. (P. h.) S. Olahy, e. c. t.

Ezeket előmutatván, hogy duna-nedeczei és és lábatlani Nedeczky Sándor, fia legyen Istvánnak, ez Nedeczky Mihálynak nemes Ormány Erzsébet feleségétől, Jánosnak és feleségének Földessy Katalinnak leányától, ez ismét Mártonnak volt légyen leánya aki t. i. Márton ismét, Földessy Jánosnak volt fia ; — és hogy ez, Ulászló privilegialis levelébe van beiktatva és megnevezve : ez által egyenes liniában említett Földessy Jánostól való leszármazásukat sok régi, hiteles és törvényszerű okmányokkal bebizonyította. — És pedig, hogy Nedeczky Sándor fia legyen Istvánnak, ez Mihálynak Ormány Erzsébet feleségétől, aki leánya volt Jánosnak bebizonyította 1667. Octbr. 2-án a B.-Sz.-M. nevezett thuróczi convent által 1575. „Judica“ vasárnap után csötörtőkön kiadott okmány által. — Hogy pedig említett Ormány Jánosnak leánya Erzsébet, feleségétől Katalintól Földessy Márton leányától származott, ki ismét Ulászló privilegialis levelében beiktatott és megnevezett Földessy Jánosnak volt a fia, az esztergomi Káptalan által sz. Lukács evangelista ünnepén 1603. kiadott okmány-nyal bizonyította. A negyedik okmány Rudolffé — donationalis — kiadatott Posonyban 1578. Mart. 25-én. Az utolsó említett posonyi káptalané 1577. May. 11. — Más levelet is felmutatott mely Rudolf-féle mandatum requisitorium mellett a posonyi káptalanhoz intéztetett és felvallást tartalmaz

1543. Laetare vasárnap után való keddről, mely hiteles pecsétekkel, és valódi, törvényes, kétségbe nem vonható expeditiók mellett, hoszadalmas terjedelmök miatt ide be nem irattak, hanem kihagyattak, — melyek szerint duna-nedeczei és lábatlani Nedeczky Sándor, és mások is, hogy fennemlített ősetől Nedeczky Mihálytól és ennek feleségétől Ormány Erzsébettől született és születtek mindkét nemű Nedeczkyek és utódaik, nyilvánosan és törvényesen bebizonyította. Melyek felett mi ezen bizonyítványunkat, a Vármegye hitelcs és szokott pecsétje alatt, említett Nedeczky Sándornak, és mindkét ágon lévő Nedeczky családnak mint a már említett Földessy Jánostól leszármazottaknak, az ő jogaik jövődő megóvására, kiadandónak véltük, ezt javasolván az igazság. Kiadtuk Közgyűlésünkben és ezt követő sedriából 1712. Invocavit vasárnap után való hétfőn, mely febr. 15. esik. Slavniczai Sándor Menyhért, alispán; Suár Menyhért eszterg. szolgabíró; Huszár Imre szintén szolgabíró; Bossányi Mihály—Sigmond, esküdt; Huszár László esküdt. (p. h.)

Ugyanezen okmányokat kihirdettette 1723. Jan. 9-én Komáromban a közgyűlésen Reviczky János, Felső-magyarországban causarum regalium director, a sz. Korona ügyvéde, és minthogy hitelesen bebizonyította Nedeczky Mihálytól és feleségétől Ormány Erzsébettől leszármazását, e felett kikapta bizonyítványát Keller Ádám, Komárom vgye helyettes jegyzője által aláírva fenn írt napon és évben.

1822. sz.

Ezen fenn leírt s 1515. évben kelt Ulászló levelét megőrizte levéltárunk eredeti egész épségében. Azért is méltó róla egy pár sorral megemlékezni. Ezen diploma 80. cm. hosszú és 50. cm. széles nagy hártján van kiállítva nagy selyem zsinóron függő egészen ép 10 cent. m. átméretű félgömb pecséttel. Maga a czimer is melyet már

leirtunk, egészen szép rajzban, szinezve díszesíti ezen diploma elejét. Az egész diploma felső és balfele szép arany, ezüst, kék és piros rózsákkal van szegélyezve: ezen szegély szegletén egész épségben ki van nyomva arany kertecskében magának Ulászló királynak arany s megkoszorúzott arczképe, kék háttérrel. Az egész diploma arany- és pedig az első sor nagybetűkkel van leírva. Az egész ornamentica, mely ezen diplomát környezi, figyelemre méltó. — Későbbi keltről reá van vezetve ennek kihirdetése is 1712. évben.

Méltán kérdezheti az olvasó, mi célja lehetett Nedeczky Sándornak, midőn ezen diplomát kihirdettette? Semmi más, minthogy a rablók ellen, kik prédálták és fosztogatták hazajövele után vagyonát és birtokait, bebizonyítsa ha szükséges lenne, hatalmát; második célja az volt, mit ugyan nem hirdetett, de magától érthető volt, hogy eltagadhatlan összeköttetését bebizonyítsa gróf Illésházyakkal és herczeg Eszterházyakkal; gróf Illésházy Miklós lévén a cancellár, gr. Eszterházy lévén a komáromi főispán, hazajövele után tőlük volt mit várni, mint ezt azon számos levél, melyet gróf Eszterházy József hozzá az alispánhoz írt, bizonyítja. A szükség kényszerítette őtet fellépni olyan okmányokkal, melyek őt, az üldözöttet felemelhették lealacsonyított állapotjában.

XI. XII.
tábla.

Ugyancsak gróf Illésházy Miklós a Cancellár bebizonyította tiszteletét irányában az által is, hogy VI. Károly M. O. királya 1713. 6. October összehivatván az ország primásának Kriszt. Augustus cardinalisnak és az országbirájának gróf Pálffy Miklósnak elnökei alatt az egész ország notabilitásait, számos püspököt és mágnást, mint alább olvasható avégre, hogy gondoskodjanak a katonaság élelmezéséről, és e célból minden egyes vármegyére eső terhet igazságos elosztás szerint szabják ki: ezen országos deputatióba N.-Szombatba meglett

híva más alispánokkal Nedeczky Sándor is. Bizonyos gróf Tyrhaimb Fer. Sebestyén volt a király telyhatalmazottja, egyszersmind generalis, aki utasítással ellátva, a jelenlévőkkel egyezett és elintézte ezen annál fontosabb ügyet, mert járvány ütött ki, és az utak is nehezek lévén, csak az országnak kerületenkint összehítt férfaira lett bízva ezen nagy teher igazságos szétosztása. — Meghívást maga VI. Károly irta alá. (nagy p.)

Nedeczky Sándor nem is késett elmenni, de előbb Esztergom vármegyében összeírást rendelt, mit azután a megyei Rende 1712. márt. 7. tisztelettel küldöttek meg neki azon utasítással, hogy köttesse be és így vigye el magával. — Aláírva: Pars Dnor. Inclyti Cottus Strigoniensis. (három p.)

Nem találok érdektelennek leírni azok neveit is kik ezen kiküldöttségben részt vettek

A Dunán-inneni kerületből :

Gróf Volkra Ottó—János, veszprémi püspök, és 1811. sz.
ezen megye főispánja.

Gróf Nádasdy László, csanádi püspök, győri nagy-
prépost, és fehervári káptalani örkanonok.

Gróf Erdődy Sándor, Vas megye főispánja.

Gróf Nádasdy Tamás, Somogy vármegye főispánja.

Nagy István prothonotarius és soproni alispán.

Nedeczky Sándor, komáromi alispán.

Madarász László, baranyai alispán.

Egy Sopron városából.

Egy Kőszeg városából.

A Dunán-túli kerületből :

Gróf Erdődy Ádám, nyitrai püspök, és ennek fő-
ispánja.

Gróf Kollonich Zsigmond, váci püspök.

Gróf Koháry István, Hont m. főispánja.

Báró Horváth Simoncsics János, personalis.

Hunyady András, vice országbíró, és Bars alispánja.

Dubniczky András, a personalis prothonotariusus.
Huszár József, Thuróczy alispánja.

Egy a kir. bányavárosok elébbkelő városából Kör-
mőczből..

Egy Budáról.

Egy Szent-Györgyről.

Tiszán-innen és túli kerületekből:

A kalocsai érsek, n.-váradi püspökség administra-
tora, és Bihar vármegye főispánja: Erdődi Gábor.
Sorger János, egri nagyprépost, esztergomi, és
egri püspökség coadjutora.

Foglár Gergely egri káptalan örkanonokja.

Gróf Csáky Zsigmond, tárnok, Abaúj- és Szepes
vgyk főispánja.

Gróf Károlyi Sándor, szathmári főispán.

Gróf Pethő Mihály, zempléni főispán.

Bornemisza István sárosi alispán.

Zoldán Jodocus szabolcsi alispán.

Lány Pál gömöri alispán.

Ráthi Gergely ungi alispán.

Borsi Mihály borsodi alispán.

Darvay Ferencz marmarosi alispán.

1811. sz. Mellékelve vannak azon napidíjjak is, melyek kö-
zöttük, kiosztattak nevezetesen: Komárom megyei
pénztár fizetett: 115 frt.; győri: 90 f.; vesz-
prémi: 130 f.; mosoni: 210 f.; soproni: 435
f.; vasmegyei: 455 f.; zalai: 230 f.; somogyi:
115 f.; tolnai: 40 f.; baranyai: 100 f.; fehér-
megyei: 80 frt. = 2000 frt. — Ebből
gróf Nádasdy László csanádi püspök: Győr-me-
gyétől kapott: 90 frt. Veszprémtől: 130 frt.
Mosontól: 210 fr. Tolnától: 40 frt. Fehértől:
80 frt. = 550 frt.
gróf Nádasdy Tamás, somogyi főispán Vasmegyétől
kapott 455 frtt. Soprontól: 85 f. Somogytól:
10 fr. = 550 frtt.

Nagy prothonotarius Sopronból kapott: 350 frtt.
Nedeczky Sándor Baranyából kapott: 100 fr Zalá-
ból 175 f. = 275. fr.

Madarász László Komáromtól kapott 115 fr. So-
mogytól: 105. Zalától: 55 f. = 275 frt.

Ezen megtsiszteltetés nem nagy örömeire lehe-
tett Nedeczky Sándornak, mert előtte egy pár
hónappal. 1713. aug. 29. Lábatlanon saját lakó-
helyén betegen feküdt; azért is összehíván a szom-
széd plebánosokat, nevezetesen: Horváth Györgyöt
L. B. Spáczy Gáspárt Eszterg. sz. kir. városi
plebánost, Almásy Pált bajtai plébánost, Szabó
Jánost kürti plebánost, Ivanics Jánost kebelkuti
plebánost, Venczel Istvánt N.-Újfalusi plebánost,
Gazics Ferenczet komáromi szolgabíró, Pamhake-
l Mihályt Komárom vgye főjegyzőjét, Baranyay Fe-
renczet, és Zichy Ádámot komárom-megyei esküd-
teket, végrendeletet alkotott, mely szerint birtokai-
ból, amelyek körül-belől 10 évvel ezelőtt kiterjedtek,
Trencsény, Poson, Komárom, Esztergom, Nyitra
Vármegyékben, most pedig igen leolvadtak, —
feleségének 2000 frt s ez is ugyananyit hagyott
neki; ha pedig ez férjhez menne, csak 1000 frtt
kapjon. Felesége, elismeri, hogy atyafiaival, édes-
anyjával, sok jót tett, hogy reá, jószágaira gondot
viselt; és költött; felemlíti, hogy a Sz.-mártoni
apátnak 2000 frt tartozik; minthogy azonban a
lábatlani, duna-nedeczei, bikói, és vérthi, radványi
ősi jószágokra a kamrának, a neo-aquisticának,
és a cancellariának és a keszegfalvi jószágnak
megvételeért sokat kellett fizetni, jó lesz azon
esetre, ha a szerzetesek megszorítanak az örökö-
söket, a keszegfalvi jószágot kéztől elbocsátani.

A második adóssága azon 900 frt volt, melyet
öcsésével a már meghalt Mihálylyal együtt, kan-
czákra, tehenekre, ökrökre, juhokra, építésekre fel-
vett; de ezt ki lehetne fizetni azon 1050. fbúl,
melylyel Pyber Ferencz tartozik; ezenkívül azon

1882. sz.

vagyonból, melyet Kádas András megtartott magának akkor, midőn ő Nedeczét gr. Pongrácz János és Gáspár után (propter proditionem fraterni sanguinis) impetrálta, de Kádas András kezelte és sok ökör, ló, marha, szekerek, kazlak, szemes gabona nála marad, ezenkívül fiát, Mártont is Budán tartotta; és ennek egy prétori aranyos kardot ajándékozott. — Reméli azért, hogy Kádas az ő kötelezvényét vissza fogja adni feleségének. Ezenkívül tartozott gróf Gyulay Ferencznek is 1100 frtal, melyből 646 frtig Madaron jobbágyságot vett; ezenkívül Huszár Imrétől (felesége testvérétől) vett Lábatlanon, Bikón, Karván, és Sárkányban kisebb jószágokat; ami ezenfelül pénze megmaradt, azt kamatra kívánta kiadni.

Testvérének Katának (férje Elevenkúty) 500 ftos adósságát, koldusok, barátok, — és pusztá-egyházakra kívánta fordíttatni.

Baranyay Gáspárnak Kurtakeszin 26 curiát, Pathon pedig 10 Curialis jobbágyhelyet adott át per manus 1600 fban, minthogy pedig Baranyai Kurtakeszre kir. adományt kapott, ha ezeket nem is, de Pathon tartozik a helyeket 50 frjval visszaadni.

Elevenkutynál, Katicza testvérének férjénél, Pyber Ferencz átengedett fél „Hölgyiek házának“ fejében maradt legalább száz tallér, — ezt kegyes hagyományokra hagyja.

Pathon Gyárffásnál ezer forintban van 10. curialis helye. Ezek ha visszaváltatnak, az épületekre csak kétszáz forint marad nála.

A Rákócziak ellen indított per a fiókjában lesz feltalálható. Mint felhatalmazott és a Zeleméry család örököse még nincs egészen kielégítve.

Pest vármegyében Alberti pusztán a Tassyakon szintén van 150. frt. követelése.

Vagy Kurtakeszin, vagy Marczelházán, vagy Pathon e három hely közül egyiken eladott két

fundust bizonyos Krizoszkolcsnak, hanem ezeket Baranyay úr által már kifizette és visszakapta, de az okmányokat meg nem találta.

Sárkányban egy jobbágyon kívül Nedeczky Mihály özvegyének s árváinak nevében két részt birt; de ez zálogban volt csak nála, mint a levelek is bizonyítják. Ezen kívül Huszár Pál cserélt oly formán, hogy ennek része Sárkányban, feleségének testvéréé, özvegy Nedeczky Mihálynéé, született Huszár Susannáé pedig Karván adatott ki, itt tehát kész pénze fekszik; — Sárkányban csak addig az övé a jószág, míg az özvegy akarja. Az árvák tekintetéből szemet húnyt, különben volna követelése.

28. §. Nedeczky Sándor levelezései. 1713.

Nedeczky Sándor mely napon választatott meg betegsége után Esztergom vármegye alispánjának, feljegyezve nem találtam, annyit mégis érdemes feljegyezni, hogy azon jelenet, mely szerint testvér öcsse, a már meghalt Mihály épen úgy Esztergom és Komárom főjegyzője, mint ő ezen két vármegyének egyszerre alispánja lett, előbbkelő állásukról hagyott számunkra hátra bizonyítványt. Komárom vármegyének már 1713. alispánja volt; igen valószínű, hogy 1712. febr. 15. lett a két megye alispánja, mert mint előbb láttuk, e napon hirdettette ki azon nevezetes okmányt a közgyűlésben, mely szerint ő mint a Földesy-család egyenes leszármazottja, pallos joggal bír. Hogy Komárom vármegye mikor választotta meg követjének, kitűnik gróf Eszterházy József komáromi főispán leveléből, melyet hozzá intézett 1714. jul. 23., melyben tudósítja, hogy ő Felsége az országgyűlést septbr. 8-ra tűzte ki és hogy ő ugyanezen év jul. 30-án tartandó közgyűlésre meg nem jelenhet, hanem követnek ötöt és Ordódyt ajánlotta.

1614. sz.

1593. sz. 1714. aug. 8. irt neki gróf Pálffy Miklós országbíró, mint mindkét vármegye alispánjának és tudósítja, hogy az országgyűlésen ő is jelen lesz, ott tehát ő, gróf Károlyi és Nedeczky Sándor egy-két napot kitűzhetnek a Bottyán-féle örökség elintézésére, mit úgy vélem, Madar falujában kívánt utólnéri.
651. sz. Ugyanezen ügyben 1714. dcbr. 5. irt neki Bátorkesztől gróf Károlyi Sándor is, hogy Posonyban elvégzik a Bottyán-féle successiót, kérvén, hogy tartsa meg ötet szép affectiójában.
1590. 1714. septbr. 11. irt neki Szkaricza György, komáromi szolgabíró Komáromból, hogy három rabot felakasztatott. Irt arról is, hogy gróf Pálffy Miklós országbírónak Nagy-Födémesen négy szép tehenet hajtatott fel Szluha Ferencz, ki Gyallán volt birtokos és hogy ő választatta ki ennek gulyájából.
1592. 1714. jul. 26. irt neki a főispán, gróf Eszterházy József Lábatlanra, hogy egy szegény aszszony ügyét vizsgálja meg, kit három hétig ártatlanul fogva tartottak és Komáromból kiutasítottak A levél Neszmélyről kelt, midőn a vecsei táborból visszatért.
1369. 1714. jul. 26. Szempeczről irt neki gróf Eszterházy Ferencz, ki miután bizonyos peres ügyet, mely a cancellaria előtt is információt kívánt, — ajánlotta volna neki, ezt írja: „— — — hogy a tisztartó is (ki arra való jó ember nélkül most valamennyire szűkölködik jószágunk) kíván in politiccis, a mig lehet sincere szolgálni, mint én, mint Bátyám úr eö kgylme, ebbeli sinceritását és szép jóakarátját minden alkalmatosságokban recognoscálni és meghálálni fogjuk, és örvidenem fogom, ha az proxime beállandó Országgyűlésnek alkalmatosságával Posonyban udvarolhatok kgylmdnek., és ugyan ezért küldöm az közelebb leendő n. vármegye gyűlésére az pápai számtartómat, hogy

mindkettőnk nevével ugyan kegylmed érdemes személyére adja a voxot. P. H.

Tehát meglehet, hogy azonnal, a mint haza jött Oroszországból, s most másodszor választatott meg alispánnak.

1714. jul. 19. irt neki a kalocsai érsek, gróf Csák Imre Pestről, hogy épen akkor kapta az országgyűlésnek reassumtiója és conclusiója iránt pro 8-a sebris. a levelet, midőn ő Felségének Bács vármegyéhez intézett parancsolatját; (folytatva) ha a Csár fia dolga valósodik, tudósítsa. (mi felől?) Vagyok és minden időben maradok réghi jóakaró kész szolgája. (P. H.)

1368. sz.

1714. jul. 21. ir neki gróf Pálffy Miklós Bécsből Lábatlanra és felelvén levelére, megköszöni, hogy gondoskodott azon tehenekről, melyeket inkább ajándékban, mint pénzért kapott. Ezen kívül — bizonyosan gratulációjára — ad választ: „hogy a mi a palatinális dignitást illeti, mig az megleszen, a Dunán elég víz fog lefolyni; azt sem tudja, fogja-e arra a Fölséges úr ötet candidálni és az ország acceptálni.“ Ezen levél Balog Imre sógor levelének kíséretében küldetett útnak, ki — úgy látszik — az országbíró oldala mellett és Bécsben lakott.

1367.

Ugyanezen gróf Pálffy Miklós, ki ekkor országbírája volt, de már 1715. palatinus lett, így irt Nedeczky Sándorhoz Bécsből 1714. jul. 25: „Jeszenszky Úr szegény palatinus herczeg secretariususa egykor nálam lévén azt mondotta, hogy szegény herczeg mindenkor eö kglmét pro restauratione Comitatum unitor. Pest Pilis & Sold küldötte és pénzbeli jövedelme igen kevés volt azon vármegyékből a herczegnek, hanem szép szekeres lovakat, szarvas marhákat, jó borokat adtak, s kedveskedtek herczegnek; — kérem azért mint régi confidens jó akaró Urat keglmdt, adgyon . . . egy kis információt énnékem, hány az az vármegye, kicsinnek köll

2015. sz.

lenni, mivel uniáltattak és mely felé, meddig extendálják magokat, hol tartatik a nemes Vármegye gyűlése, vannak-e azon vármegyékben valami okos, értelmes subiectumok, hány faluból, vagyis városból állók, kinek vagyon azokban jószága leginkább, micsoda urak birják, és kicsoda most viceispánya s hol lakik, és mit, megnyit importál a Fő-ispánnak, kérem ne terheltelessék kgylmd ezekről engem informálni Curiositatis causa, ahhoz micsoda fölgye, sí-tussa, szüllej hegyei, réttyei, vizek, erdők minémük, igen kedvessen veszem ebbeli kgld szép, jó akaratyát, tudósittását, Ceterum éltesse In sokáig szerencsésen kegylidet. Amicus ad Ser. par. Comes Nclaus Pálffy.

Lehet csodálni hogy az országbíró, és már jövő évben palatinus, ki ily szépen irt magyarul, csak ennyire ismerte Pest vármegyét, melynek főispánja lett.

1217. 1714. aug. 18. ismét ir neki gr. Pálffy Miklós, és Szluha Ferencznek Gyalláról irt levele melléklésével megköszöni Nedeczky Sándor által a Földemesre küldött szép teheneket. Ujságképen írja, hogy Eugenius herczeg pro ratificatione pacis cum gallo behivatik, és hogy a Csarovicsnének leánya született. A levél Bécsből kelt.

653. sz. 1714. nvbr 28. irtak neki a komáromi tisztviselők, hogy várják haza a hybernalis katonaság computusára; gondoskodnak halakról és vadakról; ajánlják ügyüket a város ellen is, és kérik ne sajnálja fáradságát. Komáromból Posonyba mint követhet. (három p.)

2254. sz. 1714. nvbr. 18. irt neki Komáromból Skaricza György szolgabíró Posonyba, mely levélből az tűnik ki, hogy ő gondozója Lábatlanon gazdaságának. Irja, hogy halakat, vadakat és madarakat készpénzen sem kaphat. Gondoskodik lovairól, kocsijáról; említést tesz a karvai ménesről; a juhászról; szénáról, fáról, arról is, hogy felesége beteges; egyút-

tal mint megyei tisztviselő a „díkák“ összeírását is megemlíti.

1714. 30. jul. irt neki Hunyadi László a cancellár titoknoka és köszönte, hogy Komaromy nevű alispán által hajtatott tizenkét tehenét Tarnoczra küldötte. 952.

1715. jan. 28. Divékújfalusi báró Újfalusy Pál átadja Nedeczky Sándornak és feleségének Huszár Ilonának keszegfalvi, máskép vizvári jóságát minden hozzátartozandókkal úgy, hogy a mit eddig zálogban birtak, ezentúl visszaválthatatlanul birják; hanem ezért évenként Csermenőly jóságára tartozának két mázsa friss vizát és más dunai halakat adni és szállítani. 2334.

Ugyan ezen Újfalusy családról 1714. nvbr. 14-ről feljegyezve találtam, hogy Pest felett birván Palotát, Fótot, és Káposztás-Megyert, birta a Duna halászatát is, vagyis joga volt nagy vizákat és más halakat halászni, mint ezt bizonyos, ekkor már meghalt Szúnyogh Imre pesti szolgabíró bizonyítja, ki felhatalmazásnál fogva ezeket összeszedette, és az Újfalusyagnak átadta. 259.

1714. aprl. 9. Horváth Simonchics János personalis parancsolatot bocsátott ki pecsétje alatt Esztergom vármegyéhez, hogy Gányi Péternek Szabó Mojzes elleni panaszát, mely Diva (most Gyiva) öröksége felett felmerült, intézze el (p. h.) Zlinszky Imre főjegyző által, bizonyosan Nedeczky Sándor alispánsága alatt. 138.

1715. octbr 2. Bécsből irt neki Hunyadi László a cancellária titkára sajnálkozva, hogy mindketten betegek. Tudósítja, hogy a váci püspök értesítette Bencsik Mátyás alkalmazása felől, ki majd akkor fogja udvarlását tenni ha Posonyba megy, hova már gyülekeznek a követek. 10-én ott lesz a generalis comissarius (Szirmay) Ő Excellja is a contributio végett. Kéri, hogy ügyeljen a megye dolgaira. 2136.

1715. jul. 28. irt neki Illaváról Frideczky 1599.

Miklós és igen hálásan köszöni, hogy fiát maga mellé fogadta diákul. Bizonyosan mint követ fogadta be mindkettőt.

1597. 1715. febr. 7. ír neki Szempczről gr. Eszterházy Ferencz bizonyos Illerné asszony perében, melyben a leérkezett parancsolatnak engedelmeskedni kell, hogy fellebbezhessen a cancellaria által. Nála lévén, Illerné ajánlatot tett neki, hogy többé ne legyen alkalmatlan Nedeczky Sándornak.

1596. 1715. jun. 23. Szempczről irt neki a komáromi főispán gróf Eszterházy József és kéri: miután szerencsétlenség érte gönyői vendégfogadóját s vízen már Komáromig leszállította a talpakat, ezeket húzassa szárazra és a megye igen deobligálná őtet, ha vele együtt egész Gönyőig elvitetné.

1522. 1715. máj. 29. Komáromból irt neki Cserko István atya, és a komáromi jezsuiták superiora különféleképp: 1) megköszöni a fajzási engedélyt. 2) irt a jövedelemről, mit ő nem kezelt, azért Nedeczky Sándor ispánja Sándor István lesz a felelős, kit azonban hűségéről nem dicsér. 3) irt a madariakról és a marczelháziakról, hol a jobbágyok nem Nedeczky Sándor osztálya szerint birják a telkeket. 4) Végre kéri, hogy pártolja a sz. Háromság szobrát, mert a három status 400 frtt resolvált.

2117. 1716. febr. 10. irt neki Kiris Ferencz a posonyi jezsuiták rectora, hogy egy más, ifjabb Nedeczky Sándort, ki vele rokonságban volt, jó útra nem téríthet. Ugyanis egy nőszemélyhez oly nagy szerelemmel viseltetett, hogy meghiusult minden törekvése. Haza jövéen Győrből, nála tartózkodott; neki pedig nem is köszönt és iskolába sem járt. Azért is minél előbb mozdítsa el helyéről, míg a város nincs tele a rossz hírrrel. Bezártni nem akarja, mert ez a családnak szégyenére válnék. Különben küldvén alázatos tiszteletét, a gróf cancellárnak is marad szolgálja. Posony.

Tehát volt egy ifju Nedeczky Sándor is (ki fia?).

1715. jan. 12. Budáról, újév alkalmából, a 1446.
budai consul, bíró és a senatorok gratuláltak neki
s engedelmet kértek, hogy elkéstek; de nem tud-
ták, hol legyen lakása, — az esztergomi alispánnak.

1715. decbr. 26. Eszterházy József gróf, a fő- 877.
ispán irt neki. Előre bocsátván Karácson ünnepi
gratulációját, helyesli azokat, miket a megyében
végzett; és minthogy lemondani készül, mielőtt
ez megtörténék, legyen egy „valedictoria“ azután
pedig a restauratióra tüzessék ki a határnap. Posony.

1716. april. 9. irt a főispán neki: jól tette, 877. cs.
hogy april. 20. kihirdette a restauratiót; ő maga
is meg fog jelenni. Posony.

1715. 25. sepr. Igmánd irt neki a főispán, 877. cs.
hogy egy zsidónak ügyét intézze el; és hogy a
mesterembereket nem kell elidegeníteni. Ezen kívül
kéri, hogy Maky pusztára és Pethelbe Francsics-
csal menjen ki, és a Semberger ügyet vizsgálja
meg s a fiscussal tegyen jelentést.

1716. mart. 16. irt a főispán ugyanazon Sem- 877. cs.
bergerrel elintézendő ügyben; köszönte jó akarat-
ját; kérte, hogy végezze; s vegye maga mellé
Francsicsot, kinek már irt. Posony.

1716. jun. 3. Semberger Ádám irt Nedeczky 1604.
Sándornak és előadta, hogy ő maga be ment volna
Komáromba gyűlésre szegény embereinek védel-
mére, kik hozzá Kedhelyre vették be magokat;
bizonyosan itt letelepedtek. Ezek azért érdemel-
nek pártolást, mert minden tartozásaiknak már
eleget tettek; és ha azon jószágok, melyeket ő
zálogban bír, kiváltatnak, ezen jobbágyságok is vissza-
háromolnak. (Lásd 2034. sz.)

Azt vélem, hogy azon jobbágyságokról irt, kik
gróf Eszterháznak Nedeczky Sándorhoz irt egy
levele szerint, az ő birtokáról szétszéledtek. Irja
— Semberger — hogy ha a nemes urak reambu-
lációra kijönnek, szívesen látja, csak hozzák ma-
gokkal a szerződést is. — Az nem igaz, hogy

predicátort akarnak fogadni, mert notariust és mestert sem képesek tartani. A szomszéd helységek Szend, Szák és Császár voltak. A főispán birtokai lehettek.

1241. 1715. aug. 14. irt neki a komáromi és esztergomi alispánnak Balog Imre Posonyból, ki most már a cancellár, gróf Pálffy Miklós oldala mellett van, és megköszöni értesítését, mely szerint most már tudja, melyik Káptalanhoz kell a „requisitoriumot“ küldeni; megköszöni azon hét szép tehenet is, melyet neki Köves majorjába küldött; még jobb szeretne volna, ha Posonyba küldötte volna.

1218. 1715. aug. 9. Fügedről irt neki Pamhackl Mihály, Komárom vgye főjegyzője, bizonyos megyercsi zálogos birtok végett. Jól lehet oly szándékban volt, hogy m. gróf Zichy Péter úrral fog végezni, mégis bizonyos meum-tuum casusokat el távoztatni kívánván, irt harminczados sógorának, hogy csak akkor vegye át nemes Aranyosy uraiméktől, ha ezek lefizetik a 3000 frtt és 45 frt kamatot, valamint a boki épületnek árát = 150 frtt, összesen 4695 frtt és a jobbágyaktól beszedik a hátrálékokat. — Tehát birtokot akart venni.

1069. 1715. jan. 2. irt neki Hunyady László a cancellaria titkára Bécsből, hogy itt van felesége is (N. Sándorné) de egymást nem látják, mert mindketten betegesek; különben kész szolgálatjára. Irt Malonyay Pál apaturról is, ki Esztergomban — bizonyosan a káptalannál — praefectus volt, s kinél bora lévén, kérdi, mikép lehetne Bécsbe szállítani?*

-
871. 310. * Hunyadi László felesége Sándor Anna—Mária volt.
Sándor Anna—Mária volt felesége Széchényi Mártonnak is, ki meghalt 1690. Győrött, Széchényi György eszterg. érsek öcsce.
1273. Sándor Anna—Mária volt felesége Ruttkay Ferencz vice-tárnoknak is 1693.
- 528.

1715. mart. 9. irtak neki Komáromból a megyei tisztviselők és kérték a komáromi nemesek nevében a főispán s Nedeczky Sándor pártfogását. Felküldték Pamhackl megyei főjegyzőt is kellő költségekkel és a Nedeczkynek determinált zálogokkal. Talán azon jószágokra vonatkoznak, melyeket Pamhackl akart megvenni.

1218.

Ezen kívül Somogyi György számára 51 frt, Lábod Ádáméra 212 frt, Szkariczáéra 100 frt, Bokoréra 100 frt, Francsicséra 42 frt 50 kr, Frölichére 42 frt 50 kr, Pamhackliére 51 frt, a főispánéra 425 frt, az alispánéra 215 frt van feljegyezve. Ezek bizonyosan a megyei ügyekben magok költségén tett fáradozásaikért lettek kifizetve. (lásd másutt.)

1715. jul. 16. Székes-Fehérvárott Újváry Istvánt, a kir. cancellaria registratorát egyszersmind földesurat sz. László napján ebéd közben, saját residentiájában békés állapotjában fegyverrel és botokkal kegyetlenül agyonütötték, Mednyánszky Istvánt a jegyzőt és a szolgákat botokkal megverték és megvérezték. Ezért III. Károly király nevében gr. Illésházy Miklós országbíró és Hunyady László megparancsolják, hogy a megye vizsgálatot tegyen és a törvények értelmében járjon el. Pálffy Miklós gróf a cancellár meghagyta, hogy torturát alkalmazzanak, több helyen akasztófát állítsanak és e rettenetes esetet halállal büntessék.

591.

Ezen oknál fogva Fehérvmgye írt Komárom vmgye alispánjának Nedeczky Sándornak, hogy az alcsüti és acsai jobbágysai által kegyetlenül meggyilkolt Újváry Imrének ügyében végrehajtandó kivégzéseken, melyek 1715. aug. 16-án fognak történni, másodmagával megjelenjen Fehérváron (p. h.) 1715. aug. 5. Fehérvár.

592. sz.

1714. Novbr. 23. Az udvari cancellaria által ki lett küldve, hogy Pest és Buda városai között bizonyos szőlő-kertek peres ügyét barátságosan

593.

intézzze el, de ez nem sikerülván, jelentést tett Nedeczky Sándor, mely szerint az országgyűlés bevégeztével ezek összeirandók és így lesznek elintézendők.

457. 1715. Febr. 22. A bécsi cancellaria kiküldötte Hunyady Andrást kir. tanácsost, a palatinalis hivatal helyettesét és barsi alispánt Nedeczky Sándorral és Szirmay Andrással avégre, hogy a pestiek és a budaiak között, és pedig Budán a pestiek által termelt borok alkalmából megszorodott pesti portiók miatt eredt vizsályt kiegyenlítsék. (n. p.)

278. 1715. márt. 11. Posony. Nedeczky Sándor kiadta a bizonyítványt arról, hogy Nedeczén és felső-középső Vadicson osztályban neki és testvéreinek jutott birtokrészeket, melyeket megholt unokatestvérenek Zsigmondnak zálogba adott, de ezen birtokoknak egyes részei, nevezetesen egy malom is, a Nedeczky curiához mint főbirtokhoz hozzá nem csatoltattak, most a záloglevélben kitett feltételek alatt úgy engedi át, hogy a főbirtokkal egyesíttessenek. Tehát Nedeczky Sándor mint örökös az 1384-ben nyert kir. adományból még most is birt. — Sőt még ezen században is Nedeczky Gáspár édes apám Nedeczefalván jogaink fentartását a Pongrácz-család ellenében sürgette.

100. 1715. Febr. 25. Pamhackl Mihály Komárom-megye főjegyzője a komáromi megyei közgyűlés határozata szerint írt Fröhlich Ferencz főperceptornak, hogy a főispánnak és az alispánnak saját költségükön Posonyban és Bécsben megyei ügyekben tett fáradozásaik díját: annak 425 frtot, ennek 215 frtot, vegye fel a számadásba.

762. Nedeczky Imre írt Nedeczky Sándornak Kis-Kottessóról, hogy öcsesét Andrást (nem azt, ki Referendarius lett) alkalmazza és tanítsa; tovább, hogy szeretné Nedeczky Györgynek, ki túl a Dunán birt és egy beteges leánykát hagyott maga után, örökségét biztosítani; végre hallja, hogy Nedeczky

Sándor Vadicsó miatt beperelni akarja, emiatt engeszteli őtet. (Az év ki van szakadva, talán 1702. decbr. 10.) Lásd 2247. sz. tehát másodszor irt.

1716. jul. 28. Jablonczáról írt labsi Korláthkőy 1716.
László sógorának Nedeczky Sándornak, hogy ő a korlátkői birtokokról atyjától semmit sem hallott, és először tőle értesül. Kéri, hogy jőjjenek össze 13. szeptemberben N.-Szombatban. Tehát ehhez is jogot tartott.

1716. jun. 11. Nedeczky Sándor írt sógorának 1612.
(talán Hunyady László titkárnak), hogy egy rossz személy elszökött urától a katonák közé; elfogatóván, megvesszőztetett és urának átadatott, de ismét a spanyor dragónosok közé szökött; ő most olyan véleménynyel van, hogy pallós-halál alá való; különben véleményt kér.

Nedeczky Ferencz a kanonok-prépost írt Nedeczky Sándornak testvér bátyjának, és küldött általa a Ferkónak, meghalt Mihály fiának, tehát unokaöccsének pénzt Komáromba, mint tanulónak, szállásra, kalapra, serre. 1716. máj. 14. N.-Szombat. 1608.
Nedeczky Ferkó utóbb sokáig volt alispán Komárommegyében.

Pálffy János gróf 1716. febr. 6. írt Nedeczky Sándornak, az alispánnak Posonyból, hogy hajnóczy birtokán jobbágysai szétszéledtek; az egyiknek fia Jaros Mátyás (voltak nemesek is) íródiák, legény; erre szüksége lenne. A jobbágyokat hajtsa haza. 2034.
(Lásd 1604. sz.)

1716. jul. 20. A szegedi táborból írt gróf Eszterházy József a főispán Nedeczky Sándornak, hogy az adószedő comissáriusokat, kiket a n.-vármegye Fröhlich (perceptor volt) helyett Pamhackl Mihály, Röth András és Baranyay Imre urakban megválasztott és naponként egy frttal, kiküldetésekor pedig két frttal fog dijjazni, helyben hagyja. Egy ehhez mellékelt levelében pedig örül, hogy 1606.

jószágaiban neki injuriát tenni, meg nem engedi.
1716. jul. 26.

1069. 1715. decz. 28. Bécsből írt neki Hunyady
(fele) László, hogy Taixlperger Ádám úr nemességet keresett és instantiája már ő Felsége előtt van; de a mágnások és prelátusok akadályozzák, azt hozván elő, hogy ő Felsége igen liberalis in creandis nobilibus; ha mégis a megye fogja ajánlani, ő azt a Fölség kezéhez juttatja.

1243. 1716. jan. 28. ugyancsak azt közölte Nedeczky Sándorral, hogy Taixlperger nemes kíván lenni bizonyosan armalis nemes, mert ezt hozza elé levelében.

1603. 1716. jul. 1. a szegedi táborból írt gróf Eszterházy József a főispán, hogy aszári jószágáról hozzá jöven, jobbágysai panaszolkodtak a beszálló katonaság által szenvedt terheltetésök miatt. Irt, hogy a főispán jószágát kimélni kell, mert ő többször küldött ajánló levelet és segített a terheken. Szemére hányja, hogy nem kimélik.

1601. 1716. jan. 9. gróf Eszterházy József új évre gratulált neki. Értesítette, hogy a „valedictoriát“ fogja vele közölni. A perceptor instructióját helyesli. Posony.

552. 1716. aug. 5. Szkaricza szolgabíró írt neki, hogy Magyar Péter úr fornicator béresén megvévén a 7. frtt ezennel küldi. Küld neki tekenyős békákat is, melyeket a piacon vett. Grimbergh hadi comissarius követel a Vármegyén négyezer egynehány száz frtt. Benneval regimentje miatt 1815 és 1716 évekre. Nem lévén hon sem a perceptor, sem a notarius kérdi: kik irjanak? Tartozik-e a Vármegye? A notarius Fehérvármegyén jószágán volt.

1817. 1719. évben Komárom vármegyében kihirdeték, hogy kőrösi Szabó Margit id. Kazay Andrásnak özvegye Komárom városában egy curialis fundust 600 frt eladott Kövecses János özvegyének Reichard Judit asszonynak. Aláírva a tisztviselők.

1818. nvbr 13. Nedeczky Sándor nővére, Éva 452.
Jaros Mátyásné és Nedeczky Ferencz a kanonok
646. fban egyenlő részekre osztva visszaváltják bir-
tokukat. Komárom. Tehát még mindig birtak Fö-
démesen.

Levelezések határ szabályozások felett.

1715. jun. 19. Nedeczky Sándornak Komárom 1594.
s Esztergom Vgyék alispánjának irt Ocsváról gr.
Károlyi Sándor (szathmári főispán). Minthogy Car-
dinalis Ö Eminentiajának falui, és a káptalan falui
között egy részről, másrészt a Mlgos Pálffy ház
falui között határ villongások támadtak és a primás
prefectusát, a káptalan Gyllányi püspök prépostot
küldötte volna ki, ő pedig maga jelen nem lehetne,
de tisztartójára (Kereskényi Jánosra) sem hizhatná
tellyességgel ezen ügy elintézését; instált a pala-
tinus előtt, hogy Nedeczky Sándor plenipoten-
tarius küldessék ki, mit — reményli — hogy
confirmálni fog a palatinus; azért is jó egészséget
kívánva, kéri hogy ötet genuine informálja.

1715. jun. 29. irt neki a palatinus Bécsből 1607.
és plenipotentiát ad arra, hogy a Nagy- és Kis-
Bény határ eligazításában járjon el, mert Gillányi
nagyprépost, mint hallja nem fog megjelenni. Kéri,
hogy azután tudósítsa, nehogy neki vagy maradé-
kinak kára legyen.

1715. jun. 29. irt a palatinus gr. Károlyi Sán- 1600.
dornak is, hogy adja át Nedeczky Sándornak az
elébbi levélben említett plenipotentiát. Kéri, hogy
ő is legyen jelen és informálja Nedeczkyt.

A hátára azután ezen levélnek azt írta, hogy
egyenesen Nedeczkynek küldte meg a plenipotentiát,
hogy annál hamarabb kapja meg.

1715. jul. 10. irt Nedeczky Sándornak gróf 2045.
Pálffy Miklós a palatinus Bécsből; megköszönte,
hogy tudatta vele Bátorkeszi (szomszéd Bénynyel)
határjárás napját, melyre Gillányi nagyprépost is
meg fog jelenni. Azt ígérte, hogy ha Pest várme-

gyébe veszi útját, kétsége ne legyen, hogy ő hozzá fog szállani, mert házánál jobb vendégfogadót nem kaphat; hiszi, hogy jól tudja, miszerint mindig kíván neki szolgálni, és ezt opere fogja contestálni. — Jól történt hogy a conscriptorokat Heves Vgybe már expediálta, mert az idő multon múlik.

1595. 1715. jul. 14. irt neki Gyllányi György nagyprépost és tinnini püspök (czimz.) mint sógor (lásd a geneol.) hogy az ő elámenetele Paluska praefectustól függ, a midőn vagy ez, vagy más embere a cardinálisnak alá fog menni a határvillongások elintézése végett, (hanem ebből sepbr előtt semmi sem lesz) ekkor talán kegyelme is — Nedeczky Sándor — haza fog jönni.

1240. 1715. aug. 25. Ócsváról irt Nedeczky Sándornak gróf Károlyi Sándor, hogy ha sepbr vége előtt nem lesz meg a metalis reambulatio, ő is ott lesz, mert a palatinus úgy rendelkezett vele, hogy ő is Posonyban legyen pro revisione conscriptionis. A levél szól Esztergom és Komárom alispánjának.

29. §. A jobbágyok és nemesek megadóztatásáról. 1714.

649. 1714. octbr 28. irt Nedeczky Sándornak sógora Lábod Ádám Komáromból, hogy Skaricza (szolgabíró) 500 frttal meg nem elégszik, hanem még egyszer annyit kíván a munkáért; (adó összeírás) mi azon szűk időben sok pénz volt.

Irtá azt is, hogy Komáromban avval bolondították az embereket, hogy egy vén asszony visszatért a purgatoriomból s az ügy az érseknek terjesztetett fel.

772. 1714. novbr 7. Komárom (oppidum) városa folyamodott a királyhoz a vármegye által reá kivetett adónak (portánként dikákban) terhe ellen azon oknál fogva, mert az egész vármegye adójából reá $\frac{1}{20}$ -ban kivetni szokott terheltetés helyett

— ide értve a nemesek által birt városi telkeket is — annak majd $\frac{1}{5}$, majd $\frac{1}{6}$ és ismét $\frac{1}{7}$ -vel terhelhetett meg; ennek következtében VI. Károly (m. kir. III.) gróf Illésházy Miklós által, Hunyady László ellenjegyzése mellett elrendeli, hogy addig is, míg ez iránt törvény fog hozatni, a megye a várost legfellyebb azon tehernek, melyet a megye visel, $\frac{1}{10}$ -vel adóztathatja meg.

1715. febr. 20. irt neki gr. Pálffy Miklós a palatinus Bécsből és megköszönte, hogy a komáromi conscriptorokat elküldötte Heves vármegyébe, és reményli, hogy Torna vgye conscriptorai már elérkeztek, kik a maguk instructiójuk szerint fog-nak procedálni.

1598.

1715. jul. 18. irt neki Lábodý Ádám sógora Lábatlanra és tudtára adta, hogy a dicatorok (adó összeírók) még nem érkeztek meg; bár csak addig megtörténhetnék az összeírás, míg a szegény nép asztagba nem rakja gabonáját! — Örömet látta volna, ha a conscriptio idaeája magyarra fordíttatott volna, hogy a dicatorok könnyebben megért-hették volna; ez azért is szükséges, mert a sze-génységet informálni kell; kéri arra is, hogy gondoskodják jó szakácsról és borról a dicatorok számára, mert falu helyen baromfiakon kívül mást nem kaphatni, és mert a szakácsnék sok helyen nem egészségre, hanem nyavalyára főznek.

1613.

680. sz.

1715. aug. 7. irt neki Bécsből Száraz György sógora (utóbb personalis) a kivetett portio ügyben. Irta, hogy száztizezerre limitálták a palatinussal tanácskozó columnák és a generalis commissarius ó Excelja (Szirmay) a kifizetendő portiót, melyben azután több rendű változtatásokat kívántak tenni, míg végre abban egyeztek meg, hogy ó Felsége elejébe terjesztik. Ez tanusítja, hogy terjedelmes tudósításai között Bécsben érdemesnek találták vele az ország fontos ügyeit közleni.

976.

1715. aug. 17. Cseklésről irt neki a főispán,

hogy Szluha Ferencz prothonotarius Gyöngyösről hazatérvén, ha a dicatióban fáradoznak, erről ötet tudósítsa; valamint szegény Újváry Imre (meggyilkolt) ügyének mint kiküldött által történt revisiójáról is.

1610. 1715. aug. 21. irt neki Farkas Gáspár, tudósítván, hogy vette levelét és hogy nálok sem a nemeseket, sem az inscriptionalistákat nem írják össze; hanem ha kir. városban laknak, összeírják az appertinentiákat is; sokan nem engedik magokat összeírni és a personalishoz folyamodnak. — Nedeczky Imréről írta, hogy Sáros vármegyében kegyetlenkedik; a nemes embereket is vereti, tagoltatja, bezáratja, mi a Nedeczky névhez illetlen.

Nedeczky Imre, ki Nagy Iván szerint (l. III. tábla) 1714. személynöki ítélőmester, Nedeczky Zsigmondnak, Sándor unoka testvérének fia volt.

1913. 1715. sepbr 3. Árok-Szállás irt Eszterházy József gróf a főispán, Nedeczky Sándornak, hogy a Főlséges udvar megparancsolta a vármegyének, miszerint az adóra a curialis nemessekkel egyezzék ki, mert ezek eddig a conscriptióban és dicatióban fel nem voltak véve; sőt minthogy a főispán saját elnöklete alatt tartott gyűlésekben panaszt nem vett észre, a nemes vármegye is olyan tekintettel volt, hogy mindennemű terhekben megkönnyebítette őket; a personalis quartelyozástól is felmentette: szükségesnek véli azon esetben, ha ő nem érkezik reá, hogy a tisztviselők közül egy deputatio menjen Bécsbe, mely esetben reményli, hogy az udvar parancsolatját meg fogja másolni.

877. cs. 1715. decbr 15. irt neki a főispán titkára Posonyból Újlaky Ferencz, hogy várja a mltszgos grófot, ki az udvarnál rendelt vadászatok miatt magát absentálni fogja. A nemesség contributiójára nézve a Főlség a vármegyék dispositióját várja. Az üléseken (az országosakon) a contributióról discourálnak; és az ígértnél többet per absolutum nem adnak.

1715. decbr 16. irt neki a főispán titkára Újlaky Ferencz Posonyból és értesíti, hogy ünnepekre a convocált urak ugyan szétszéledtek, de a palatinust mégis várja a gróf. Irja, hogy Szirmay és Paluska Bécsbe deputáltattak, hogy a katonaság tartására 7. xra szavazzanak; az udvar 8. xhoz accedált. A nemesek (az adóra nézve) meghallják a főispán választát, mert Sigray már kiadta a bizonyítványt, hogy Posonyban mikép járnak el.

877. cs.

A nemesek Zsigraynak Posonyban 1715. Dcbr 27 kiadott bizonyítványa szerint ekkép adóztattak meg, nevezetesen: fejüktől fizettek: 5. krt; a residentionalis curiától: 5. xrt; tíz mérő pos. vetéstől: 2. xrt; tíz kaszállótól: 2. xrt; tíz ásótól: 2. xrt; tíz juhtól: 2. xrt; egy dolgozó lótlól: 2. xrt; egy ökörtől: 2 xrt; két fejős tehéntől: 2 xrt; egy malomtól: 5 xrt; ez azután húszszal sokszoroztatott, és a megye terheinek arányában egy esztendőben egy—kétszer, sőt többször is kivettetett. Posony. Sigray Ferencz Posony vgye generalis adószedője. (p. h.)

877. cs.

Mínthogy pedig a contributio „dikák“ szerint lett kivetve, érdekes tudni, hogy egy dika a jobbágyoknál mennyiben volt felvéve. Az 1715. Dcbr. 15. a főispán által írt levélhez csatolt mellékletből kitűnik, hogy dika = 5 fr. 50 xr. volt; hanem midőn az egyes jobbágyok dikái összeirattak, le lettek húzva: az egyeseknél bequártélyozott lovas és gyalog katonaságnak kiszolgáltatott portiók; az élelmezés; a kiszolgáltatott fölösleg; a transenna is megtérítettett, tehát lehúzatott; így azután ha lett volna valami a jobbágyok által fizetendő (mi sokszor semmi sem volt,) az t. i. mi a tartozás kirovását meghaladta, a jobbágyoknak visszatérítettett.

877. cs.

1716. Febr. 2. irt Nedeczky Sándornak a főispán, hogy Posony vármegyének fennemlített tractamentuma szerint vesse ki Komárom mint első vármegye és szomszéd, a nemesek taxáját.

877. cs.

Az izetlenségek kikerülése végett tanácsosabbnak is véli mintsem, hogy a nemes vármegye per „pausch“ conveniáljon, mi közöttük is csak disconvenientiaát okozhatna.

Különben — folytatja — a nemes vármegyéből egynémely urak levelet irtak neki, hogy némely helységek dikájuk proportiojáról kételkednek; más falukban pedig substantiájukon felül való dicabevallást allegálván, ezek a dikák leszállításával aggraváltatnak; mi minthogy az igazság ellen van, de ezenkívül a paraszt ember mindig kevesebbet mint többet vall be: — azért kérdezi, mikép történhetett ezek alleviációjuk? — mit ha a nemes vármegye helyeselt volna, ezen esetben újabb conscriptiót kell peragálni és az dikákat is proportionálni; hogyha pedig valaki fundamentom nélkül kételkedik más helységek dicájáról, ilyenkor az új conscriptio se admittáltassék, hanem az elébbi megmaradjon. Hogy ehhez akkomodálja magát prae-sentibus recommendálja.

1591. 1717 jan. 16. Bécsből irt Hunyady László a cancellaria titkára (egy helyen referendarius) Nedeczky Sándornak bizonyos tumultusok és kalvinista csizmadiák miatt, kiket arestáltatott, most pedig erga fidejussionem szabadon bocsáttani kíván, és rendeli, hogy mind a magistratus mind a községből 3—3 tanu jöjjön fel Bécsbe, hadd tekintsen kártyájokba a cancellaria is, mert tilos ilyen exorbitans terhelés. Szerezze meg herczeg Bevern leveleinek cópiáját is. Kamocsai szegény embereit is ajánlja és kéri, ne restelje őket placidioribus accomodáltatni. — Irja végre, hogy Fekete György alispánnak eleget nem tehet mert akkor, midőn visszaveszik a jószágot, az alispán számítása szerint kárt fog vallani.

599. Az említett tumultusok bizonyosan azért keletkeztek, mert bizonyos Komárom várának őrsége élén álló gubernator, herczeg Bevern 1723-ban de

mint a tanuvallatásban megemlíttetik már tíz évvel előbb is tehát bizonyosan 1717-ben is igazságtalan adót szedett és zsarolt a néptől és a nemesektől; minek ily sokáig fentartott törvénytelenységét csak is hatalmából lehet megmagyarázni. Bevern ugyan is Excellentissimus Úr volt és a kincstár számára szedette az adót. Végre a megye lázadt fel ellene, és ikladi Szluha Ferencz, egykor Gyálán birtokos, s komáromi alispán, később prothonotarius, Pálffy Miklós palatinus parancsára, és Ujlaky Ferencz szolgabírónak egész Komárom vármegye nevében tett panasza következtében vizsgálat lett elrendelve és Nedeczky Ferencz megholt Mihálynak fia tehát Nedeczky Sándornak unoka öccse utóbb sokáig alispán, mint Tabulae Judicialiae juratus notarius, ki Szluha oldala mellett practisált kiküldetett a tanuk vallomásának kihallgatására. Összesen tizenegy tanut hallgatott ki, kik között szerepelt a megye perceptorja is Taixlperger Ádám, és valóban bebizonyult, hogy Komáromban, Almáson és itt a Dunán átkelőktől sokféle adókat szedett, nevezetesen mindennemű marháktól, az eladott földektől, malom kövektől, a halaktól, téglá és gabona szállítóktól, sótól, mit Tököly idejéből származtattak le, a talpaktól, fazekasoktól, és madaraktól. Ki vannak téve a szedett adók forintokban és krban; mit azután Nedeczky Ferencz pecsét alatt beküldött a prothonotariusnak. (p. h.)

Igy fenn maradt egy jegyzőkönyv töredék levéltárunkban 1726 évről, melyben a primás és Pálffy palatinus nevében a helyettes alispán Pamhackl, ki egyszersmind az érsekség tisztartója volt remonstrált a rosszul kivetett adó ellen. A közgyűlés Esztergomban, egy másik Karván egy nemes curián tartatott, hol Feichtinger József senator, és Nagy Ferencz főjegyző keltek fel és beszéltek a rosszul kivetett adók ellen. A primás az esztergomi vámszedéssel, a palatinus köbölkuti adójával volt

598.
és melléklet.

elégedetlen ; — végre is a rendes alispánt küldötték személyesen az érsek- s primáshoz az adóügy rendbe hozása végett.

Ha ezen levelezésekre visszatekintünk sajnosan fogjuk észre venni, hogy ezen korszakban a megyék magasabb hazafias eszmék vagy haladást jelző országos ügyek által nem vezéreltettek. Az adó volt mit beszédni, mire magát a kiváltságos nemesek osztályát is kényszeríteni kötelességöknek ismerték.

A főispán hatalma oly túlnyomó volt, hogy ennek mindenki hódolt.

A megyék a bécsi cancelleriától kaptak parancsolatokat, s innét kormányoztattak.

Végre csak nyomor és szegénység ri ki a megyékből. Nem ok nélkül panaszkodott Nedeczky Sándor egyik végrendeletében hogy a sok kül- s belháborúk alatt összeroskadt a haza.

30. §. Mikép nyughatatlanították Nedeczky Sándort hazajövele után ? 1712.

Az első szomorúsága az volt, hogy egy névtelen feladó irt az esztergomi érseknek, s el akarta vele hitetni, hogy a radványiak jogtalanul usurpálják akkor még Radványhoz tartozó zsitvatói halászatot. Avval lépett fel, hogy ugyanitt a Dunán révet állítson fel, korcsmát építtessen egy kis halmon, kiemelvén különösen, hogy a Dunában a „viza-halászat“ nagy jövedelmet ígér ; ezenkívül, hogy Izsa (község) felé terjedő és éjszának Madarral, (szinte határos Vérth s Zsitvatóvel) határos földek valamikor érsekiek voltak ; és mindezeknek jövedelmét 1600 fra, a földek értékét 1500 fra számította.

Nedeczky Sándor ezen névtelen feladót, ki az érseki tiszteket hanyagságról, a birtokosokat pedig usurpálásról vádolta, impostornak, hazugnak, nevezte védiratában, volt legyen egyházi vagy világi

férfit, kinek theoriájából csak ártani vágyó indulatra lehetett következtetni. Sorban véve a megtámadás pontjait így felelt: — A Dunán Zsitvatónál révet állítani nehéz lenne, mert a Duna túlfele herczeg Mansfeldé, ki Almást és Neszmélyt bírta; minthogy pedig ez nem engedné át jogát, a jövedelem is két részre oszlanék. Előhozta, hogy oly két vár között mint Komárom és Esztergom hadászat tekintetéből sem lenne megengedhető; de legelő sincs sem innen sem Dunántúl az átkelő marhák számára. A korcsma elhagyott, magányos helyen lenne építve, mi az átkelőket sok kellemetlenségnek tenné ki, leginkább ha egy pár napot lennének kénytelenek itt időzni. A Duna áradásainak is ki lenne téve, azon kis templommal együtt, mely omlófélben van, mint ezt a folyó év is bebizonyította. Nem is volt itt soha a Dunán átkelés mint az anonymus állítja; hanem igenis háborús időkben (mint Istvánffy libro 34. pag. 547. bizonyítja) 1606. midőn Bocskay és a török a mienkkel békét kötöttek és a török túl a Dunán, a mieink Komárom felé, Bocskay pedig a Zsitvatoroknál (most Zsitvatónak neveztetik) hol a Zsitva a Dunába folyik, táboroztak, ekkor szükségkép kellett közlekedésnek lenni, miből nem lehet következtetni, hogy itt valamikor állandó rév lett volna. Maga a templom, mely itt létezett, nem zsitvatói, hanem radványi templomnak neveztetett Pázmány P. zsinatjának 104. lapján a függelék 42. sz.-ban. Azt állította, hogy ezen szó „zsitva-tó“ a Zsitva-torokból eredt, mert valóban itt jelenleg sincsen tó, hanem ez csak torka a Zsitvának, itt folyván be a Dunába. Még azért sem lehetett az érseké, mert mint ilyen — Zsitvató név alatt — Szelepcsényi érsek előtt sem az Urbariumban, sem a „porták“ országos összeírásában, sem a királyi könyvekben; sem mint falu. vagy pusztá Komárom vármegye előtt nem fordult elő. Szelepcsényi mint magány

birtokot bocsátotta át az érsekségre, mi azután a radványiak által volt kiváltandó. A mi a „viza-halászatot“ illeti, azt állította Nedeczky Sándor, hogy ezt mindig, az ő idejében is, a radványiak szabadon gyakorolták és pedig azon széna kaszá-lással együtt, mely Izsáig terjedt, és a határt ezenkívül Path és Vérth képezte. mint ezt Zsig-mond király hiteles okleveleivel be lehet bizonyí-tani, mely 1429. évben Tatán tartott Congregatio tizenhetedik napján kihirdettetett. Azt is állította, hogy Szelepcsényi idejében a radványiak haszon-bérben birván „Madar“ felé nyúló földeket, éven-kint egy „tokot“ vittek fel neki Nyitrára, mint nyitrai püspöknek, mi két, vagy három frtot érhe-tett. Telegdy pedig, egykor kalocsai érsek egész Radványt és Lábatlant 1250 frtban birta zálogban, mint ezt III. Ferdinand 1647. mart. 26. kelt pri-villegiuma és consensusa tanúsítja; pedig ezen két falu ötvenszer nagyobb mint a mit az anonymus tőlök 1500 fr. magas árban el akar rabolni; hozzá tette még azt is, hogy egy „reambulatio“ alkal-mával ezen terület az érsek emberei által 50 fra lett becsülve. Végtére arra adott választ, hogy azon terület, mely éjszagnak terjed és az érsek által „Madar“ nevezetű birtokkal lenne határos, soha-sem volt az érseké, mert már száz évvel ő előtte „Madart“ a mostani birtokosok elődjei birták, mint ezt egy eredeti az ő kezénél lévő oklevéllel be lehet bizonyítani, melyszerint Madar mindig Viz-vár másképp Keszegfalva kastélyához tartozott, mi abból is kitűnik, hogy az úgynevezett „madar-kést“ vagy „cultellust“ t. i. a dézsmát (papi) Madaron, Marczelházán, Radványon, Karván az esztergomi Káptalantól szokták haszonbérbe venni. Mocson is, mely az érseké, ezek birják a dézsmát (csak a kilenczedet birja Mocson az érsek) hogyan lehetett volna tehát Madar az érseké?

141.

1445.

Ezen válasz után, melyet Nedeczky Sándor az

anonymusnak adott 1712. mart. 10. tanuvallatásokra került a sor, mi Baranyay György komáromi alispán megbízása következtében Gazics Ferencz szolgabíró, és Jó János esküdt által Neszmélyen ejtetett meg. Kihallgattatván tizenegy tanu, majdmind arra tett esküt, hogy Zsitvatő sohasem volt benépesített falu, hanem pusztá, hová a mocsiaik legeltetni jártak; ezenkívül, hogy volt itt egy roskadt kath. kis templom, mely már nem használtatott; a radványi templom pedig külön többször megújított reformatus templom volt; valamint két tanu azt is vallotta (a 9-ik és 10-ik), hogy a nyitrai püspök bizonyos földek haszonbére fejében egy „tokot“ kapott, a ki (Szelepcsényi György) érsekké neveztetvén az esztergomi érsekre, erről Széchényi Györgyre, erről Kolonicsra, erről a száz herczegre és Cardinalisra Krisztianus Augustusra szinte esztergomi érsekre szállította át: hanem, hogy a nyitrai püspökre hogyan szállott át kezdetben, tanuk nem tudták. A tizenegyedik tanu mint öreg ember már apjától értette, hogy ezen földek Radványhoz tartoztak és ezek birták, hanem milyen jogon nem tudta. Ez Alamáson lett kihallgatva.

1436.

Ezek után Baranyay Gáspár sajátkezü iratában arról tett tanuságot, hogy Széchényi György érsek halála után, Palogyay Gáborra, a jószágok prefectusára bizatván az érseki javadalmak kezelése, épen akkor midőn ő e mellett dolgozott volna, Nedeczky Sándor felkerestette azon okmányokat, melyek szerint a kérdésben lévő földeknek t. i. Zsitvatőnek, melyen egy kis templom is volt, a radványiak által lett elfoglalását fellehetne deríteni, — minek következtében még az elődök urbarialis okleveleit megvizsgálván úgy találta, hogy ezen földek a kis templommal együtt, ezekben mint érseki földek akár pusztá akár falu czím alatt elő nem fordultak, sem registrálva nem lettek. 1712. mart. 14. (p. h.)

1442.

1437. Most már Nedeczky Sándor másodszor is nyilatkozott és pedig az esztergomi érsekhez nyújtott iratában olyan formán mint már az anonymusnak adott feleletiben előadta, hogy az ő elődei Szelepcsényi Györgynek akkor nyitrai püspöknek és cancellárnak hír szerint harmincz tallérért adtak át egy elhagyott nemesi curiát, melynek egy calcaturája száz mérő alá való volt, és amelyért a radványiak egy „viza“ halat adtak haszonbérben. Ezen curia tehát nem egyházi vagyon, hanem csakis mint Szelepcsényinek kisebb birtoka, ment át az érsekekre azon oknál fogva, mert arról nem tett végrendeletet; a Nedeczky örökösök pedig részint a törököknek Újvárból 1663-ban lett kiűzetése, részint 1683-ban Tököly—török háború, részint a legújabb Rákóczy háború által okozott zavarok miatt visszaváltani elmulasztottak, azért is kéri az érseket, hogy ezen csekély értékű földeket adja a radványi templomnak felépítésére, vagy pedig más jó célra. Felemlítette azt is, hogy Istvánffy 34. könyvében pag. 547. Bocskay—török egyezség alkalmából 1606. a mostani Zsitvatő csak Sitvának neveztetett. Ismét, hogy (in generali regni decreto ultimo editionis Kolonicsianae folio 126. — Mathiae II. Impr. et regis decreto I. Anni 1608.) „Sitva—torok“-nak neveztetik. — Később ugyanennél (Art. 35. pag. 175. ismét) „Sitvatorok“ a neve.

1441. Ugyancsak ezen alkalommal Nedeczky Sándor írt a nyitrai püspök- s főispánnak is: küldjön ki akkor, midőn alkalmas lesz maga részéről valakit, hogy ő, Paluska az érsek felhatalmazottja; és a nyitrai püspöké, mindegyütt elvégezzék ezen ügyet, mely alkalommal felmutatja okleveleit is. 1712.

1443. Sepbr. 19. már maga Paluska György, az érsek praefectusa írt Posonyból Pongrácz Jánosnak érsek-újvári tisztartónak, hogy tegyen vizsgálatot Nedeczky Sándor jelenlétében Zsitvatő felett valamint

a kaszálók, rétek, határjelek, terjedelmök, minőségek, és azon értékek felől is, melylyel a török háború alatt birtak. Ennek következtében valóban az érsekújvári tisztartó Kurtakeszről 1712. Octbr 15., elébb irván Nedeczky Sándornak avégett, hogy ne fáradjon haza Posonyból, mert ez felesleges, tett jelentést, melyszerint azután Kudlik Sándor, érsekújvári plebános és még más megnevezett öt tanu megjárták a határt; másnap ismét Nedeczky Sándor jelenlétében mentek ki, és azt találták, hogy az az egész Zsitvató százkilenczven p. szapu alá való földet foglal el, mely három nyomásra lesz felosztható per 63¹/₃. szapu vetővel, melyet a Duna a magasabb helyekig el szokott önteni és a legelőket is elrontani; és minthogy igen homokos, szárazság idejében egészen kiszárad; minden harmadik évben pihenést kíván, és nem lévén határjelek, csakis a mocsiaoknak legeltetési gyakorlata által választatik el Vérrth, — s Radványtól, Madartól pedig háttal a kir. útnak Komáromból Esztergomba vezető út által választatik el. Vannak csekély káposztásai, valamint füvessei is, melyek Zsitva folyó által választatnak el a többi földektől. A török időkben 50 frtt érhetett (p. h.) Egy kis iratban arról is tudósította Nedeczky Sándort, hogy kedvező utasítást adott.

1485.

1439.

1460.

Végtevére van még egy levele Paluska György praefectusnak 1713. mart. 14. melyben irt Nedeczky Sándornak sógorának (miért?) és már komáromi alispánnak, melyben nyilvánította, hogy a nyitrai püspök is ingerálván magát, az okleveleit elő fogja mutatni, melylyektől ne tartson, mert jogának nem lesz sérelmére. Utóiratában pedig arról tett említést, hogy Lábody úr kapott utasítást, mely szerint a földek haszonbérbe adandók Úgy végződött tehát és döntetett el az ügy, hogy Nedeczky Sándor megkapta a maga curiáját; ezenkívül mégis Zsitvató külön puszta maradt, mint most is külön birtokot képez a Zsitvatorkolatnál.

1440. sz.

1444.

1712. jul. 23. irt egy levelet még bizonyos P. Halákj Miklós is, Hédervár plebánosa és komáromi v.-a.-diaconus, melyben bizonyítja, hogy Csilizköz szigeten van egy Radvány nevű falu, mely kalvinista templommal van ellátva, és Illésházy Miklós gróf ő Excellentiájáé; hogy ez a komáromi kerület ADiaconusának van alárendelve, és hogy nem lévén anyaegyház a „medvei“ egyházhoz tartozik; végre azt is bizonyította, hogy Izsa alatt Radványon (Komárom V.) catholicus plebános volt, és hogy ezen faluban volt anyaegyháza. — Ugyancsak egy másik levelében tudósította, hogy ezen templom kőből volt cserépre; hogy semmi proven-tusa, sem szántóföldje, sem halastava, sem filiája nincs. Egy pápista gazda lakja.

1418.

31. §. Második nyugtalanítása Nedeczky Sándornak 1714. év.

Levéltárunk Nedeczky Sándor zaklatásának, mely üldöztetésével volt határos, 2-ik okmányát is fenntartotta; minél fogva épen nem lehetett csodálni, hogy azon összeköttetéseit, melyek levelezéseiből kitűnnek, szorossabbá tenni törekedett.

50.

1714. Decbr. 26. történt, hogy Nedeczky Sándor mint alispán kénytelen volt Gután Komárom vgyben a plebánoshoz Illyés Jánoshoz egy-szersmind esztergomi kanonokhoz menni, s éjszákára is mint vendég nála szállást kérni; másnap korán reggel tehát 27-én négy-öt óra között befo-gatott, és Komáromba indult útnak. Alig egy negyedóra mulva a gútai plebánia lángba borult, és a tűz, mely a hátulsó istállóban, hol az alispán lovai elhelyezve voltak ütött ki, a plebánosnak mindenét hamuvá égette; azért is még az nap levelet irt Nedeczky Sándorhoz ezen sorokkal:

„Keservesen adhatom nagy jó Uram Vice-ispán Uram kglnek tudtára, mimódon kgylmed insalutato

hospite szegény parochialis szálláson Komárom felé vévén utját s még csak szolgai cselédemet sem költvén fel, pipáztak, gyertyáztak Kgyldm lovai (s. v.) faráinál, és alig menvén kegyld falun alól Komárom felé, egy jó ágyu lövésnyire, azon istállóm, a melyben kegyld lovai állottanak, meggyult, és csak hamar az egész parochialis ház hamuvá tétetett, énnekem elfelejtethetlen károssal, mert csak könnyen hét vagyis nyolczszáz forint ára kárt vallottam; oda gyermekségemtől fogva való keresményem; sok szép házi eszközöm, szép lovaim, tizenkét lóra való szerszámom, felvonó bőrös kocsim, két szekerem, és más paraszt vasas kocsim, mindenemü téli victualém, szalonnáim, számos baromfiam, feles gabonáim, lisztem, és kész pénzem, melyről az dolognak valósága szerint genuine keserűségem nem is enged sokat irnom, el küldtem mindezekről ezen leveletem presentáló gutai követet; emberséges emberek bővebben fogják tudósítani kgylmedet, az kiknek is, úgy nem különben én nekem is consolátiómról mint okos, bölcs úri ember méltóztatni fog dispositiót tenni. Nemis gondolnám hogy igazságomban és illy kár vallásomban satisfactiót ne tenne; magam is azon leszek, csak nem kevés napok mulván is Komáromban megudvarolhassam kgylmedt, és szóval in claris informálván minden jót végezhessek kgydel; az pedig világosan kijő, hogy az kgydembereinek supina negligentiai hozták mind rám, mind az falura ezt a kárt. In reliquo servet Deus Perillustr. ac Gsum. — Guta 27. Xbris 1714. Jean. Illyés E. M. S. C.“

Erre Nedeczky Sándor 29 Decbr. így felelt:

50. sz.

„Rme Dne Fautormihi coldisme. Salutem. Kivánván hogy ez óó esztendőnek hátra maradott részét szerencsésen eltöltvén nem csak az immineáló új esztendőt de az többit, — — következőknek recursusát is állandó friss jó egészségben s örvedetesebb állapotban cum pleno contento érvén

sokáig frisen s szerencsésen élyen kgyld. — De dato 27-a expirant irtt kgyld levelét nagy szivem fájdalmával vettem, kk. nagy búját s tűz miatt vallott substantiájának dispendiumát szomorúan értvén continentiájából: Kire nézve kgyld esetét nagyon sajnálom, de öregbitti bánatomat, hogy az én embereimnek incuriáját maga kárvallásinak okául láttatik vetni kgyld., holot mindenkor legfeő gondom arra volt, hogy az embereim vigyázatlansága miatt valami kár ne történnyék: sed dato most egyszer (noha nehezen hihetem tiz esztendőötől fogvást experiálván kocsisomnak vigiliantiáját) ha pro instabili verum humanarum vicissitudine történhetett, hogy kgyd kárvallását eő okozta (mivel mások ott nem lévén suspitióba sem eshetnek) mindazonáltal tudom oly lelki úri ember kgyld, hogy mindjárt roszt consequentiát ki nem hoz, s engem directe nem okozhat, hanem ha cselédem gondatlanságából történt satisfactiója is onnan a mennyire lehet következék. — Én ugyan juthat eszébe kk. insalutato hospite el nem jöttem, mert priduanó vespere kgyltül elbúcsúzván s igen korán kk alkalmatlankodnom nem illetvén, indulásomkor fent lévén az kgyd inassa, általa mind el búcsúztam, mind kötelességem szerint megkövetni kgyldt; és így eljövetelem kgyd cselédjének jól constált, de ha nem constált volna is, nem tudom micsoda más sequelát ebből lehetne kihozni. Mindezekre nézve ha Isten ide hozza kgyldt bővebben beszélgethetnének s úgy látom egy generalis inquisitio szükséges ezen dologban. — Én valóban bánom, hogy így történt, mert jól lehet engem senki sanatione nem okozhat, mindazonáltal roszt akaróimnak, hogy ansájok leszek ad obloquendum igen fájlalom. In reliquo. Alex. Nedeczky. Komárom 29 Xbr 1714.“

50. sz.

50. sz.

1715. jan. 4. a gutai plebános és kanonok Komáromban már „arbitrarium iudicium“ elé vitte

ügyét, megjelenvén Balog Mihály, Nedeczky Sándornak felgyújtással vádolt kocsisa is, a felperest Cserkó István a jezsuiták komáromi residentiájának superiora képviselte. A felperes négy tanut hozott, kik egyenkint kilencz eléjük terjesztett pont szerint vallottak. Az alperes hét tanut hozott, kik tizenegy pont szerint adták elő vallomásaikat. A végzés az lett, hogy miután Balog Mihály kocsis a hátulsó istállóban az égő gyertyára jól vigyázott, azt a falra nem akasztotta, sőt midőn a lovakat már befogta, az elojtott gyertyát bizonyos Marha Márton kezébe adta, ő pedig vissza nem tért, a kocsist alaptalan gyanúból elmarasztalni nem lehet. Aláírva: Szkraciczka György r. szolgabíró; Somody György táblabíró; Bokor László esküdt; Francsics Ferencz szolgabíró; Tyszó János ö Felsége komáromi hadi bírója; Csigáji János, Hajnal Adám esküdt; Skéntl András esküdt (8. pecsét).

Ezekután Nedeczky Sándor Posonyba menvén mint követ, őt a personalis látogatta meg, és azt fedezte fel előtte, hogy említett plebános és kanonok nem vallott senki előtt plenipotentariust; azért is az „arbitrarium iudicium“ semmit sem ér; mint-hogy pedig maga a plebános eltávozott, Cserkó úr pedig azt állította, hogy sem barátságos, sem hosszú perre nem bocsátják az ügyet, hanem arbitrarie tárgyalják; a plebános sem akar többé az arbitriumról semmit is tudni, holott már ki is vette a bizonyítványt és ez által „litem contestatus est“: most arra kéri Nedeczky Sándor az arbitereket, hogy adjanak erről bizonyítványt, mire annál inkább szüksége van, mert a plebános Gután egy juratus által vizsgálatot tartott, az arbitrativumról sem akar tudni, és ezeket sőt magát a megyei törvényszéket interessátusoknak proclamálta, s a rendes utat elejtván az országgyűlés elé akarja az ügyet terjeszteni. 1715. Febr. 7.

Erre az arbiterek öt pecsét alatt ki is adták

1902.

50. sz.

22*

a bizonyítványt nevök aláírásával arról, a mire őket Nedeczky Sándor elébb megkérte 1715. Febr. 11. (öt p.)

92. Ezekután már az országgyűlés előtt találjuk az ügyet, és minthogy a másolatok keltezés nélkül a plebános - a feleletben pedig Nedeczky Sándor aláírásával maradtak fenn, de egy második tanuvallatás 1716. június 30-ról tesz biznyságot, azt vélem, hogy ezen időben vitetett az Országgyűlés elé. A második tanuvallatás ismét csak Nedeczky Sándor kocsisa javára ütött ki; ugyanis egy tanu Zanovics Pál, ki a plebánosnál épen akkor mint szakács szolgált, azt vallotta, hogy az alispán elutazása után jó egy óra mulva ütött ki a tűz; és ismét, hogy ugyanekkor a plebánián pénzért bort is adtak annak, ki ezt kívánta; meg hogy a kocsis a gyertyát künn a lovon ojtotta el.

1903. Illyés János plebános hat pontban tett panaszt az Országgyűlés előtt az 1.-p.) Nedeczky Sándort és a törvényszéki birákat részrehajlásról vádolja és azt állítja, hogy ő plenipotentiával senkit fel nem ruházott. A 2.-p.) előadja, hogy az alispán lovaival, inasaival, kocsisával és több cselédjével éjjelre Gután hozzá szállott, és az istállóban senki más nem volt, mint ezek, sőt az ő inasa, ki az alispán elmenetelekor kinyitotta a kaput, újra lefeküdt. A 3.-p.) előadja, hogy kivévén a hivatalos okmányokat mindene elégett, és a kárt, mely ezer fra rüg, közvetlen a szolgálkra, közvetve pedig mint paterfamiliásra az alispánra hárítja. A 4.-p.) előadja, hogy a jezsuiták superiora Cserko István atyát ő csak szóval hatalmazta fel barátságosan és javára elintézendő ügyében, de ez azzal vagy visszaélt, vagy mások által lebeszélve lett; az alispán által pedig oly formán hivatott össze a törvényszék, hogy ez egyedül, s kizárólagosan a kocsis ellen tárgyalta le az ügyet. A 5.-p.) ismét előadja, hogy ő a plenipotentiával csak önjavára bizta meg a

jezsuita atyát: hogy ez nem adatott valamely törvényszerinti elintézésekre; hogy a „Deutri punctumok“ az ő tudta nélkül tétettek fel; hogy csak az alispán cselédjei esküdtettek meg, kik a részrehajlás gyanujában voltak; hogy csak a kocsis ellen lett ítélve, holott a tűz a többiektől is eredhetett; végre hogy ő más vizsgálatot tétetett, és azon plenipotentiát, melyet ő a jezsuita atyának semminemű törvényes lépésre nem adott, tehát ez „arbitrarium judiciumra“ sem volt alkalmazható, ezennel a káptalan előtt visszahúzza. A 6.-p.) kéri, hogy az országgyűlés egy deputatiót küldjön ki, mely jobban vizsgálja meg az ügyet és ezt jó útra vezérelje; adjon is neki elégtételt.

Nedeczky Sándor ugyanezen országgyűlés előtt következőkben adta be válaszáat. Mindenekelőtt felpanaszolja, hogy ezen feljelentett tüzeset reá mint országos követre és az ő becsületére úgy, mint az egész vármegyére sértő.

92.

Előhozza: hogy ötet és a megye prélatusait, bíráit és nemeseit legigazságtalanabban sérti az által, mintha a megyénél az igazság kiszolgáltatásáról le kellett volna mondania; az által pedig, hogy részrehajlóknak állítja, nem szégyenlett bélyeget ütni az egész Universitásra, azért is mint követ ennek megtorlását magának fentartván, hogy a sérelem nyilvánosabbá váljék, ezt így írja le:

Mily igazságtalan a közönség iránt úgy tün-
teti ki, hogy az apa fiaiért, a fiu apjáért tartoznék
eleget tenni, kik között pedig a viszony legszoro-
sabb, ezt a törvény mégsem rendeli: mily tágas
út nyitnatnék leginkább nagyobb megyében a szol-
gáknak uraik iránt a sérelemre, kik között sok
gonosz felhasználná az alkalmat ura felett az árta-
lomra; nem ritkán a legkisebb bántalmat, mely
pár nyers szóból szokott eredni, a szolgák uraik
súlyos kárával bosszúval fizetnék vissza. Sőt azon
számban sem vehető embereknek, kik nyilvánosan

nem mernek fellépni, alattomban mód nyújtatnék azokon magukat megboszulni, kiket ellenségeiknek tartanak az által, hogy az úr érettük eleget tartoznék tenni, mint jelen eset is tanúsítja, melyben a szolgának a törvényszék előtt bebizonyított ártatlansága tekintetbe nem vétetett.

Előhozza, mily sérelemmel illeti őtet, midőn — mondhatni — szükségből, az éjj által meglepve szállott a feladóhoz és mégis őt, mint károkozót vádolja. Mely rágalommal illeti akkor! midőn először írásban, azután élőszóval kérvén elégtételt, ő a törvényes eljárás szerinti megtérítésben meg egyezett; akkor midőn az ő emberét merő gyanuból a helyettes alispán által bezáratta; ennek véghezvitele után akkor is midőn azért mert magát szenvedőleg viselte, az egész kártételt őreá hárította; midőn, tíz év alatt igen nagy távolságban tett utazásai között is tapasztalt hűsége miatt bizván szolgájának ártatlanságában megigérte másnapra az ügy tárgyalását, de a panaszló jó hírének kockáztatásával eltávozott; telyhatalmazottját Cserkő Istvánt a jezsuita atyát, Lábody Ádámot valamint Tiszó ügyvédét is és saját inasát hagyván hátra; midőn végre ezek „arbitrativum“ által kívánván az ügyet elvégezni ebbe is beleegyezett, és embere itt is a gyanu elégtelenségénél fogva felmentetett. — Világos a panaszló rágalma azért is, mert midőn az arbiterek által az ügy eldöntetett, nem hogy fellebbezett volna, mi jó hírének kimélésével történt volna, hanem más uton ismét megtámadta, s nyilvánosan üldözi.

Előadja, hogy az adott felhatalmazásnak elégtelenségéből levont következtetések sem érnek semmit, t. i. mintha ez a törvényes cselekvényekre nem lett volna általa kiterjesztve, és pedig azért, mert betudja bizonyítani, hogy őtet személyesen felkérte elégtételre; emberét bebörtönöztette; a számolásra kitűzött napra elküldötte inasát és

bizonyságait; ha tehát az adott felhatalmazást qualificálja, ezt csak jólelkűségének rovására teheti, mi egy felszentelt paphoz illetlen; különben pedig a csalás és hazugság senkit sem menthet ki. — Azt sem állíthatja panaszló, hogy felhatalmazást nem a törvényes eljárásra, hanem saját javára és kényelmére adott volna, mert ezt ki fogja elhinni? midőn ügyét az arbiterek ítélete alá bocsátotta, ezek ítélete szerint el is vesztette, — ezt csak az állíthatja ki a törvényeket ignorálja. — De ha ez állana is t. i., hogy a felhatalmazást a felhatalmazónak mindannyiszor csak a maga kényelmének körére lehetne szorítani, valahányszor a panaszló kevésbé kedvező ítéletet kapott: mily sok zavar támadna ebből a közönségre, s mennyire megrontatnának a peres ügyek elintézéseit!

Ha pedig azt vitatná panaszló, hogy felhatalmazását visszahúzta, ez csak akkor használna, ha a per bevégezése előtt történt volna; de ha megengedhető lenne is, csakis a felhatalmazottnak cselekvényeit semmisíthetné meg, nem pedig az ő előtte nyilvánított beegyezését, mely szerint az ítélet alá vetette magát.

Vallja meg panaszló a megye igazság kiszolgáltatásában mért nem bizott? Talán a sok közül kiválasztott hat-hét nemes, kik arbiterek voltak és kiktől a megyei közgyűlésre lett volna fellebbezés, mind részrehajló? Lehet-e ezt annyi jeles ember felől feltenni? — Szabad-e ezeket az egész Országgyűlés előtt mind érdekelteknek s részrehajlóknak állítani, kiktől nem lehetett igazságot várni?

Ha már most eszünkbe hozzuk, hogy Isten a szerencsétlenségeket azért bocsátja az emberekre, hogy a földiekhez túlságosan ne ragaszkodjanak, néha pedig próbára tétessenek; ha megemlékezünk, hogy a szolgának be nem bizonyított gondatlansága felett pálczát törni igazságtalanság volt; hogy az

urat szolgáljaért elégtételre szorítani a közönség ellen való vétség, mely csakis az ellenséges rosz akaratsnak kedvez; sőt midőn az állittatott, hogy nekem mint paterfamiliásnak kellett volna elmenetelemkor cselédjeimre ügyelnie, nehogy tüzet okozzanak, ezzel vádló csak magát ítélte el, mert mint házi úrnak sokkal több módja lett volna mindenre felügyelni és a kiütött tűznek elejét venni; végtére minthogy a tűznek kigyúlása nem egy, de ezerféleképen gondolható, miért is ez nem a valószínűség szerint, hanem bizonyítványok és szemtanuk vallomásából ítélendő meg: mindezeknél fogva beláthatja minden ember, hogy itt nem az elmés okoskodás, hanem tények dönhetik el azon ügyet, mely a szegény szolga fejére nehezedett.

Ezen okoknál fogva Nedeczky Sándor panaszló felperest rendes utra, a fellebbezésre vezérelni, magának pedig e felett a bizonyítványt kiadni kéri.

32. §. Harmadik nyugtalanítása Nedeczky Sándornak. 1714.

1216. A harmadik zaklatás, mely Nedeczky Sándor ellen intéztetett Amstelodámból (Hollandia) eredt. Innét irt neki 1714. Sep. 28-ról Zékány János, ki a czár testvérének unokáinál volt nevelő, hogy azon kétszáz rubelt = 110 aranyat, melyet Nedeczky Sándor még Oroszországban az ő fizetéséből felvett, most pedig édes anyja halála után, hűgának Zékány Annának mint kifizetendő assignált, báró Prényi László által küldje meg.

1248. Ezen követelésről azon tudósításból értesülünk, melyet ikladi Szluha Ferencz a personalis proto-notarius az alkalommal tett, midőn Nedeczky Sándor Posonyban az Országgyűlés színe előtt megintést eszközölt ki VI. Károly császár és m. királytól báró Prényi László ellen, illetőleg protestált ellene 1714. Decber 14. — Hogy Nedeczky

Sándor mennyire bizott ügyében, nemcsak abból tűnik ki, hogy ő „admoneáltatta“ b. Prényi Lászlót, hanem ezen kifejezésekből is, melyek a királynak nevében, nagy pecsét alatt kiadott levelében előfordulnak, t. i. „ámbár Nedeczky Sándornak eleendő okai volnának, melyek által magát ezen pretendált adósságból kimenthetné, azért is nem kötelezettségből, mintha jogaiban nem bíznék, s melyekben ha a kiegyenlítés nem fog sikerülni semmit sem fog tágítani, hanem a vexe eltávolításánál, vagy megtorlásánál fogva, és ha igaz, hogy azok kiket illet a pénz, semmit sem kaptak volna merő könyörületességtől vezéreltetve, egyez a kiegyenlítés megkísérlésébe.“

Az ügy ekkép folyt le: duna-nedeczei Nedeczky Sándor, Komárom Vgye rendes alispánja, és jelen Országgyűlésen, mely 1714. Sepbr. 8-ra Posonyba hivatott össze, követ, kéri ikladi Szluha Ferencz prothotonariust avégett, hogy Mlgs báró Prényi Lászlót, ki az Országgyűlésen személyes jogánál fogva jelent meg, expeditora és a kir. Tábla juratusa Reviczky János által kerestesse fel, ki azután említett protonotariusnak ilyen jelentést tett: Felkeresvén Posonyban, „magyar utczában“ bizonyos Keller János házánál szállásoló b. Prényi Lászlót, ezt következőkről tudósította, t. i. Nagy — Magyarországot előzőnlvén Rákóczy fegyveres seregei, ennek parancsából Nedeczky Sándor Muszkaországba, a muszka czár Ő Felségéhez küldetett követül, és ott három évnél tovább járt el hívásában; mint-hogy pedig bizonyos nemes Zékány Jánostól, ki magyar hazánkból származott és a czár testvérétől származott unokáinak nevelő-tanítója volt, kétszáz muszka rubelt, mi császári pénzben körül-belől százaranyat ér, kölcsön felvett, és csere utján édes anyjának járadékából szokott kifizettetni, oly fel-tétel alatt, hogy ezt Nedeczky Sándor majd Magyarországbán tartozik lefizetni; — most pedig ezen

pénz sem anyjának, sem halála után Anna húgának le nem fizettetett: ez iránt őtet megintette. Nedeczky Sándor, kinek elegendő okai voltak ezen követelés elhárítására, merő könyörületességből és mert a vexatól szabadulni s ezt megtorolni kívánta, beegyezett a barátságos kiegyenlítésbe, mit azzal bizonyított be, hogy felajánlott egy nyereg alá való bársony díszterített, (ephipium) mely meg-aranyozott ezüst lemezekkel és szegecskékkal művészileg volt felékesítve; hasonlóképen egy be-aranyozott sarkantyút; mindezekon kívül, egy ló-terített — mit czafrangnak neveztek — gazdag művészettel, tiszta aranszálakkal, — mit arany scoffiumnak neveznek, — és tüvel himezettet. Mindezeket, melyek Nedeczky Sándornak hatszáz forintjában voltak, egészen kárpótlás fejében felajánlotta. Minthogy pedig fennemlített felhatalmazott mindezeket a kielégítés fejében elfogadni nem akarta, Nedeczky Sándor jogainak biztosítása tekintetéből a vexának megtorlása és a költségek mellőzése végett is, ugyanazon kir. tábla juratusa által törvényesen megintette, hogy kellő értékben fogadja el a felajánlottakat, ki valóban elment b. Perényi Lászlóhoz és az el nem fogadott tárgyak miatt protestált. Ezekután a báró ilyen feleletet adott: hogy ámbár ő a megintés után felelettel nem tartozik, mert ez által a törvényes térre van utasítva; mindazonáltal az elfogadás mellett nyilatkozik, csakhogy vagy készpénzre tett értékkel, vagy tiszta arany s ezüsttel elégíttessék ki. Azért is a zabla, sarkantyúk, a nyereg alá való becslés útján határozassék meg; mennyi ezüstöt foglalnak magokban? és a hány uncia ezüstöt rejt magában, annyiban értékben elfogadtatik; a többi, minthogy nem lehet tudni, mennyi ezüstöt rejt magában, el nem fogadható. Nedeczky Sándor könyörületességére nincs szükség, mert azt véli, hogy törv. igazság szerint tartozik eleget tenni, anélkül, hogy a vexa meg-

torlása számításba jönné, habár kétszeres fizetésbe kerülne. — Az aranyművesek meghivatván a zablán minden uncia ezüst 1 fra és 10 xra, a sarkantyúkon és az ephipiumon 2 fr. 25 xra becsültetett. Ezek után a juratus Nedeczky Sándort a feleletről tudósította, ki b. Perényi Lászlót újra megintette, és nyilvánította: miszerint ha a fenn előadottak nem tetszenének, felajánlja Pyber Ferencznek vagy Gyulaynak tartozását, amennyiben a Zékány-féle tartozás ezeket igénybe veheti; vagy ha ez sem tetszenék, kész kezére bocsátani bizonyos földeket is; de a költségeknek jövőre is ellenmond. Mellyek felett azután Nedeczky Sándor a bizonyítványt magának kiadatni kívánta; mi valóban királyi pecsét alatt neki ki is adatott. 1714. Decbr 14-én (p. h.) Olvastatott és kijavított Szuha Ferencz a personalis prothonotariusus által.

Levéltárunk megőrizte, mikép elégítettett légyen ki ezen Zékány-féle tartozás. Ugyanis, 1714. Octbr 1. tehát ugyanazon Országgyűlés alatt fizetett le Pyber Ferencz Nedeczky Sándor sógorának ötszáz forintot: azt kellene hinni tehát, hogy ezen fennemlített s felajánlott Pyber Ferencz-féle tartozás a leirt ügy kiegyenlítésére fordítottatott; mint-hogy azonban Zékány Annát ki Ugoesa vgyben Karácsfalván lakott, Gyulay Ferencz testvér bátyja János által, Farkasfalván 1716. jan. 24. kelt és Zékány Anna által irt elismervény szerint tökéletesen kielégítette; 1717. aprl. 16. pedig Komáromban saját kezével pecsét alatt, ugyanannak végéhez Gyulay Ferencz később azt irta, hogy ezen „cessio“ excontentálva lett: kétséget nem szenved, hogy Nedeczky Sándor többé adós nem maradt. (572. sz.)

1270. & 572.
sz. sz.

32. §. Gyulay Ferencz és Nedeczky Sándor közötti viszály. 1714.

Azon viszály, mely Gyulay Ferencz és Nedeczky Sándor között ennek birtokai és annak ezekutáni

esengése miatt keletkezett, ápolva feleségének Huszár Ilonának hűtlensége által is, annyira elmérgesedett, hogy sem a prothonotarius, sem maga a király közbejötté nem volt képes lecsillapítani, míg végre az országbíró intette meg Gyulait, hogy ne bántalmazza Nedeczkyt, mert már úgy is megvannak a betegnek számlálva napjai, a mint valóban a viszály és perlekedések között meg is halt, utódokra hagyván a folytatást, mit ezek még húsz év múlva sem egyenlítettek ki Gyulaynak sem első sem második feleségével.

1650. sz.
(így)

Azon ügy, mely miatt a perlekedés kezdődött, nem volt ezen mostani: 1714—15 év keletű, mert már 1650. Pálffy Pál palatinus tudtul adta Posonyban Octavalis gyűlésen, hogy megidézttetvén Újfalusy István, ki fia Andrásnak, ez Lászlónak, ez Györgynek Posár Katalin feleségétől Vitalis leányától, kire már őseitől és apjáról mint felperesre háromlott ezen per; — továbbá megidézttetvén Sibrik Dániel, ki tutora volt Posár Lukácsnak, Ferencz fiának, ez Lukácsnak, ez ismét öregebb Lukácsnak, ez már említett Posár Vitálsinak Sibrik Éva feleségétől kinek előbbi férje Posár Ferencz volt, ezzel együtt megidézttetvén Posár Lukács gyermek is; — végre megidézttetvén Majthényi György, h. tutora Posár Mária hajadonnak, Ferencz leányának Majthényi Susannától, — ezek mint alperesek részint procurator, részint okmányok nélkül jelenvén meg, egész Marczelháza, Madar, Závad, Keszegfalva birtokokban elmarasztaltattak. (1650. év.)

Ugyancsak Majthényi György Posár Máriának, Ferencztől és Majthényi Susannától született leányának tutora egy részről, — más részről Maszlik Pál gyermekeinek nevében is szerződésre léptek még 1589-ben a personalis előtt oly formán, hogy ha Posár Mária deficiálna, mindkét nemben. örököljön Maszlik Pál mindkét nemben minden birto-

kokban ; minthogy pedig Posár Lukács Mária testvére meghalt, erre háromlottak volna a jószágok, t. i. ha a nőág ki nem lett volna a donatio szerint zárva ; de ő a békeséget óhajtván így egyezett ki : Maszlik Pálnak biztosíttásul Marczelházán, Madaron és Keszegfalván mindenütt egy deserta sessiót adott, azután kölcsönösen kikötötték, hogy az örökösödés viszonyos legyen és egymást védelmezzék. (1655. év.)

1650. sz.
(mint előbb)

1662. jun. 27. Komáromban tőkésújfalusi Újfalusy Ferencz és marczelházi Posár Mária felvettek Huszár Istvántól Nedeczky Sándor feleségének apjától 464 frtt és lekötötték névszerint megnevezett marczelházi és madari jobbágyaikat úgy, hogy öt év mulva visszafizetik. — Tehát már ekkor leányágon birta Huszár István, kitől felesége után is donatio szerint is öröklötte Nedeczky Sándor

1646. sz.

1694. 28. nvbr. az eszterg. káptalan kiadta a bizonyítványt, hogy III. Ferdinand király parancsára kiküldötte egyik tgját, és a királyi emberrel mások jelenlétében Gosztonyi Miklós mint felperes részére, Sibrik Dániel, Posár Lukács Ferencz fiának tutora ellen, és Majthényi György Ó Mlsga ellen, ki Posár Máriának a hajadonnak, Ferencz leányának tutora volt Zavadon másképp Szöllőson (Keszegfalva mellett volt) 1200 frig és 300 frt perköltség erejéig exequáltak, ezt 20 jobbágyra terjesztvén ki. Erről azután jelentést tett a kiküldött. Ezen executio történt 1651-ben. — 1694-ben (már ekkor Nedeczky Sándor kapott volt palatinalis donatiót) pedig Gosztonyi Pál, és András elismérték, hogy Nedeczky Sándor Zavadon letett 100 frt s erről nyugtatták. Tehát már ekkor nyughatlanították a Posár örökösöket.

1646. sz.

1714. april. 17. irt Nedeczky Sándornak kedves druszájának gróf Károlyi Sándor a szatmári főispán, és tudtára adta, hogy Gyulay Ferencz

648. sz.

jószágát meg akarja venni, és erre resolválta magát, Egyúttal értesítette, hogy tudtára adta Gyulaynak, hogy távollétében házánál ne lakjék, és scandalumra alkalmat ne szolgáltatasson. — Tudósíttást kért egyúttal azon nagy vasekéről is, melyet tizcenkét pár ökör húz, és árkot mélyíttének vele.

785. sz. 1714. jul. 18. irt neki Hunyady László a cancellaria titkára, kivel barátságos viszonyban volt, hogy ajánlatot tett egy bizonyos Bécsben jószágának megvételére (Gyulay Ferencz) mert azt írta a titkár: „inkább ne látta volna“ és hogy neki mindegy „akar mit adnak, akar adnak, akar nem“ — Irt a Csarevicz-ről is, de mit kell ez alatt érteni, ki venni nem lehet.

952. sz. 1714. jul. 28. irt neki ismét Hunyady László barátja Komáromba, hogy bizonyos exekutiót hárított el, és hogy bizonyos parancsolatot igyekezett úgy accomodálni, hogy azok kiket illet, észre ne vehessék, honnan indíttatott Ő Felsége ezen parancsolatra. Hiszi hogy pro contento lesz. (Bizonyosan Gyulay ügyében.)

1648. sz. Ugyancsak 1814. évben Nedeczky Sándor alispán megkeresése folytán Závad máskép Szöllőstre kimentek Szkaricza (sz. bíró) Zámory, és László s tanukat hallgattak ki.

2432. sz. Már 1715. mart. 16. kötött szerződés miatt 1717. Jan. 2-án kilett küldve Szent—Iványi János protonotarius avégre, hogy a nőágról leszarmazottak, (Posár) tehát post defectum birtokosok között, kik igen számosak voltak, hozzon létre egyezséget; mi valóban létre is jött, mely szerint Nedeczky Sándor, ki a nőágról leszarmazottak között legtöbbet birt a Posár féle birtokokból, tízezer 10,000 forintot kapott, mi ki lett terjesztve feleségére Huszár Ilonára, ennek testvérére Susanára (özv. Nedeczky Mihályné) s ennek árváira, ezenkívül Hejbli jusra, Nadányi Borbálára, Sándor Juditra, péli Nagy Máriára. Ezek kaptak 9700 frtt.

mihez a kir. fiscus az átengedett komáromi residentialis házáért hozzájárult 300 ftl = 10,000 frt. — Heybl a komáromi várórségi kapitány volt; péli Nagy Mária először ifj. Sándor János, utóbb Vetéssy Ferencz felesége; Nadányi Boris Sember János felesége; Sembery Sophia Gyulay János felesége; Sándor Judith Magyary Péter kalvinista pap felesége volt. Érdekelt fél volt Sembery Gábor is. Ezenkívül Cserkó István a komáromi jezsuiták superiora, Ordody György, Lábodý Ádám. Ezeken kívül divék-újfalusi báró Újfalusy Pál, és Benyovszky Pál mint evictorok megidézettek. A felperes Majthényi János, Caus. Reg. Director volt. A megintésre és executióra kilett küldve Foghlár Imre, juratus notarius. 1716. maj. 8.

2434. sz.

1643. sz.

Ugyancsak fel vannak sorolva hosszasan egész íveken azon befektetések is, melyek Nedeczky Sándor által ezen jószágokba számos éveken át tétettek, valamint más költségek is, melyek végösszege: 10,772 frt 56 1/2 krt tesz ki. Miből kitünik, hogy Nedeczky Sándor bár eladósodva, még mindig sok birtok ura volt, mert a Posár birtokokon kívül, amelyek kezéről most elesendők lettek volna, ha Gyulay Ferencz ki tudta volna fizetni, több más jószágokkal is birt, Lábatlanon, Bikón, Piskén, Radványon, Vérthen, ezenkívül Posony Vármegyében Újfalun, Spáczán, Trencsény vgyben Nedeczn.

Hogy igaza volt Nedeczky Sándornak, midőn szemére vetette Gyulaynak, hogy az egész vidék megszerzésével foglalkozván, a kisebb birtokosokat nem tűrte maga mellett, hanem nyughatatlanította és végre eladásra kényszerítette; sőt hogy néha tiltott eszközökre vetemedett, mint ez feleségének, itt szintén birtokosnak elidegenítésével és így Nedeczky Sándoron elkövetett legnagyobb igazságtalansággal történt, kitünik ezen idézetből is, mely következik és nem ugyan feleségére, hanem más birtokosokra vonatkozik.

1968. 1717. aug. 10. Gyallán. VI. Károly császár és kiraly parancsára kiküldött ikladi Szluha Ferencz, a personalisnak báró Horváth—Simoncsis Jánosnak protonotáriusa előtt egyességre léptek: egyrészről Huszár Éva, Lábody Ádám felesége, (Éva leánya volt Huszár Mátyásnak és Maszlik Katalinnak, ki ismét Maszlik Pál leánya volt) továbbá disznói Horváth György; Kelecsényi Mária először Huszár Mátyás fiának Pálnak, már említett Maszlik Pál leányától Katalintól származott fiunak azután Komeáty Jánosnak felesége, mint leányainak: Julianának és Katalinnak első férjétől származottaknak tutrixa is; — más részről Gyulay Ferencz és Sándor egész Keszegfalvára, Szöllösre (Závod) Vékre, azután egész Marczelházára, Madarra, Pathra.

Hogy ezen birtokokra: Madar, Marczelháza, Path, Kurtakesz, Vék, a Benyovszkyak is tartottak jogot, onnét tűnik ki, hogy midőn 1696. nvbr 22. mindazon birtokosokat, kik a török iga alatt elvesztették birtokaikat, jogaik igazolására Bécsbe peremptorie megidézték volna, Benyovszky Pál is említett birtokai végett meg lett idézve, és megjelenését is megigérte, mint ezt Benyovszky László juratus notarius bizonyítja 1696. nvbr 22.

1447. 1715. aug. 7. A kir. Kamara arról tudósítja Gyulay Ferenczet: miután bejelentette, hogy a Kamarának bizonyos birtokokban olyan fiscalis jogai vannak, melyek jogszerint Ordódy Györgyhez és érdektársaihoz tartoznak, tényleg pedig hypothecarius joggal Nedeczky Sándor által birtokoltatnak: ezen-nel őket ezen ügy barátságos kiegyenlítése végett megidézi Szpbr 2-an, hogy e szerint Gyulay Ferencz, mint ilyen kamarai fiscalitás bejelentője bejelentése felett még jobban örködhessék.

Ennek következtében azután Majthényi János, Caus. Reg. D. irt Nedeczky Sándornak és előadta, hogy az Itélőmesternek defectus ügyekben nincs megengedve ítéletet hozni, s ezen oknál fogva az

alperes hozzá folyamodott. Kéri tehát, hogy 1-ső Sepbrre legyen Posonyban, hogy ott Prileszky, vagy Brogyányi urakkal, kiket meghívott, az ügyet megvizsgálhassák, mert eljön maga Gyulay is, ki producálni fogja okmányait, melyek ha elégségesek megkíméli magát a költségektől, és új terminust kérhet profigáltatni; ha pedig elégtelenek fel lesz világositva ügye felől. Irta, hogy minderről Nedeczky Mihály, ki utóbb Komáromban alispán lett, bővebben fogja informálni. 1715. aug. 11. Posony.

1447. sz.

1715. Ochr 15. Komáromban Pamhackl Mihály megyei főjegyző, Bajcsy Gábor és Nedeczky József előtt, Gyulay Ferencz nyilvános nyilatkozatot tett, illetőleg magát lekötölte: hogy ő Keszegfalvához tartozó Závad, másképp Szöllös, Madar, Marczelháza, Path és Vék nevű falvak és prediumok egy harmadához hasonló harmadrészét, melyek most a kir. fiscus pere alatt vannak, de ő Felsége által az ő számára biztosítottak, azon atyafiságos szeretetért, melyet betegségében is tanusítottak iránta, Nedeczky Sándornak és feleségének Huszár Ilonának átengedi; de egyszersmind a kezéhez vett adománylevél után magát azonnal statuáltatni fogja. Ezen harmadrészt pedig oly feltétel alatt engedi át, hogy azt az említettek zálogban birhassák azon pénzben, mely ezen birtokokon fekszik, és pedig halálukig; amely esetben az okmányok előmutatása és a terheknek kifizetése után ezen birtokokat kezéhez veszi; minek nagyobb biztosítására ezer arany = 4000 frt vinculum kötteték ki, az által fizetendő, ki ezt megmásítani akarná.

188. sz.

1715. Posony gróf Pálffy Miklós palatinus tudtára adta Szentiványi János protonotariusnak, hogy Majthényi János Causar. Reg. Director által jelentetett, miszerint Posár család fiága kihalván, minthogy a Posár-jószágokat u. m. Marczelházát, Madárt, Véghet, Szöllöst, másképp Závad-ot, Pathot, melyek nőágra nem szállhatnak Nedeczky Sándor

1646. sz.

és felesége Huszár Ilona, ennek testvére Susanna, Nedeczky Mihály özvegye úgy is mint gyermekeinek Nedeczky Ferencznek, Istvánnak, Magdolnának, Ilonának és Annának tutora nőág jogán birják: ezeket absque omni pecuniaria solutione vegye vissza és tegyen jelentést.

1069. sz.

1715. Detz. 28. Bécsből irt neki régi jó barátja Hunyady László a cancellaria titkára, és minekutána deprecálta volna Nedeczky azon complimentumát, amely szerint ötet Mátyás királyhoz hasonlította, mit mégis csak azért bocsát meg, mert ötven esztendeje hogy ismeri: előhozta, hogy az előttök tudva lévő ügyben — bizonyosan, hogy Gyulay jószágát akarja impetrálni — ő jó intenióját senkinek sem fogja akadályozni, azért is haszontalan fáradna Bécsbe.

1602.

1716. jun. 17. irt ismét neki Hunyady László, hogy nála volt Gyulay Ferencz s beszélt vele a projectumról, de ő az evictióról semmit sem akar tudni; elmondta, hogy 9000 frtban van a birtok; mert ennyit költött Nedeczky Sándor és kapott 4000 frtot; de ezt ő nem érti, mert ezen esetben hogyan fogja 9000 frtéért kiváltani? hát a 4000 frt hol, kinél marad? — Irta: hogy igen panáskodott a sok rágalmak miatt, melyektől még a szerzetesek előtt sem kiméli. Végre érinti, hogy criminalis ügyekben nem lehet kiegyezni; itt csak „gratia“ használ.

56. sz.

1716. Obr 27. — Kurtakesz. Raptim. Irt Gyulay Ferencz Nedeczky Sándorhoz, hanem oly szétszórakozva és némely helyen érthetetlenül, hogy levelét szórul-szóra leírni lehetetlen.

Sok dolgai és Nedeczky öregsége tekintetéből — kit mindenkor fiui kegyességgel venerál, csak későn ad választ. Ne csodálja, ha a fiu inti és adhortálja atyját, ha teljes sinceritással agálni remél és az ő atyai igaz szeretetének ábrázatját representálja Nedeczky Sándor Urának; nem csak

experálja írott kegyeit venerációval, nem csak betölti atyai szeretete iránt kötelességgel teljes levelével affectusát ; hanem midőn atyai szeretetének ábrázatját representálja, azokat, miket irt, egészen beteljesíti, mert többeknek Contestatiójára is módja lévén, készen van természetének és cselekedeteinek változása mellett (Nedeczky természete) reá bizoni az ítéletet, hogy azután azon proxis, melyet ő maga tud, mások és ő előtte is experálva legyen és hogy gyalázatos emlékezet nélkül nyugodhassék koporsójában, ne csodálja, hogy sinceritással ír és vár becsületes öreg uri embertől levelet. (Ezek eddig majd mind gúnyolódások.) Ő fél és fősóválással csodálják Pamhackl s mások, hogy balra magyaráz mindent ; — ha a világi becstelenség nem rettentí vissza, rettentse vissza az igaz bíró, kinek széke előtt rövid napok után meg fog jelenni és ha vérszerinti atyafiaknak bosszúságából és nem hozzá való jóakaratból torkukat metszi, holott levelei szerint azokat persvadeálta, legalább most lelki kárával ne végezze. Jobb egy igaz pénz száz hamisnál ; ehhez képest tartsa leveleimet és reversalisomat míg tetszik, míg a vesszejével fenyegető Úr Isten megengedi ; mert ha a becsület semmiben sem tartatik, hagy producáljuk egymás leveleit bármely méltóságok előtt, mert ha azokat, kiket ő Felsége maga akaratjából megbizott és interessatusoknak nem tapasztalt, sem ő Excellentiját, sem conmembrumait erről nem vádolta, mint Kgylmed személyemhez való reflexióból vádolja : mit hoznak majd kegyld öreg orcájára Darvas Mihály uram nevével csinált irások és azon dolgokról írott levelek ? — — Bezzeg csodálhatja majd Pamhackl Uram álmélkodással ipa megnyomorítását is ; ezen felől adott mézes szavát, miket annak idejében, ha kényszerít a levelekkel együtt producálhatja kgylmd. — Én Felséges Urunktól egy delegációt kérek, mely köztünk igazságot tegyen és ha

szükséges kgylmednek úgy, mint nekem a nyelvünkre lakatot tegyen; mert mint az asszonytól üzentem, ha kgymed nem kér, én kérek, hogy tűnjék ki kinek-kinek az igazsága és hamissága és a mikkel engem mocskol, mocskolja önön magát. Gondolja meg kérem! *quam turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum; de menthetetlen kgylmd azért is, mert kinek sirásáért reversálist adtam és mindeneket tettem; kinek jószágom és becsületem marczangolását eddig megengedtem és ártani semmi pretextus alatt én nem kívántam, most az ellen statuáltatni kívánom magamat; az legyen ítélője kgylnek, kinek szent nevében bona fide valo velem procedálását ajánlotta; ki nem siet, nem késik. Ő statuáltatja magát, vegye lelkére praxisa szerint újabb conclusióját is. Ezzel kegylmd discretiójára hagyott maradok, — szívből lelki, testi jót kívánó szolgálja. Gyulay Ferencz (p. h.)*

156. sz.

Ezen levélre 1716. octbr 30. Komáromból felelt Neđeczky Sándor, melyet saját kezeirásával lemásolt, hogy fenmaradjon levele: mi abból is kitűnik, mert még az órát is feljegyezte: hora 11. meridiana.

„Bizodalmas nagy Uram, Fautorom! Köteles, Isten előtt nyilvánvaló s igaz szolgálatomat ajánlom, és mindenekben tetszése szerint való (reám is háromlandó) jókat Istentől kívánok szívesen kgylnek.

Mai napon vettem engemet szomorító kgylmd levelét, az én, még 17. pstis kgylnek igaz tökéletességgel írott levelemre várt méreggel és szennyezéssel nem szívvel tellyes, csak éppen tizedik napra adott keserű válaszát. Igaz, hogy dolgai egy Császárnak síncsenek annyi, mint kgylnek, *quia volatilis juvenus in omnibus distrahit genium*. Ha engem feleségemnek szóló levelében csak egy hetire retardált válaszomról gyalázatosan kárpált, és Asmodeuskodott kedves hitvesem előtt ellenem, nagyobb okom volna nekem, ha ilyen nagy putativus jó

Uramtól oly sokára levelemre válasz adása ellen panaszkodhatnám; sed hoc transeant; excusat juvenilis ventosaque juvenitus, simul genius Veneris personae ingenitus: mindezen kgyl Harpia és Aspis-beli halálom közelítésére célzó szép és rész-mástól concipiált erdélyi vagy ha igazabban kell szóllanom székei szikornyás és euphoniás stylussal s jobbára a ki nem ismerné természetét és bevett szokását, azt tudná mind szent írás az írása, de tapasztalt módja és szokása szerint (az egy Isten szaván és nevezetén kívül mind ironiával, sarkasmusokkal, hazudságokkal tellyes levelére, az ki milyesnek le van írva) a mint lehet pro ultimo responso válaszolok. Nagy Uram Gyulay Uram valamenyire symphorisál kgyl ezen mézes madzagos levelében mind máskép vannak a dolgok, mert aliud verbis et scriptis, aliud vero factis exoperatur; egész szemfényvesztés, hamisság, hazudság, szín és képezés ezen írás. Hannya kgyl a szememre a sinceritást, bezeg meg volt bennem, meg is van, s meg is lesz; de valóban számban az izi, mert keserves reciprocatiója vagyon; nem-de nem nehéz néven veheti azon synceritásom, a hol kegyl sok dologban fraudulenter meg csalt szavaival, leveleivel truczolt, cselekedetivel alattomban ellenem áskált, ha az inpostorságában tisztán becsületessen viselte volna magát, soha bizony erre a válasz adásra nem fakadtam volna, de mióta hét vagy nyolcz esztendőől fogvást csak nem kulláncs formára miris modis et mediis magát hozzánk kapcsolta, és csudálatosan kigondolt móddal és formával hozzám és feleségemhez impatrolálni igyekezett, soha bizony legkisebb synceritását nem tapasztaltam, hanem quidquid factum non propter Lazarum sed Martham est, ha talán töl hányná kgyl szemünkre a sok ajándékot, meg nem irom, de talán superálják a mi ajándékjaink, a kiket mink kk tettünk: tegyük ehhez előbbeni minden

leveleiben magához kgydhez való tölünk vett és recognoscált számtalan jó akaratunkat, szép alkalmazatosságnak és jószágnak szerzését et sexcenta alia semilia.

„N. T. és n. Nedeczky Sándor Uramnak“: ezen három betűket nem tudom mire magyarázni, s nem értem; a mi pedig utána való Stylusát illeti, legkissebben, miben általam megcsalatott kgyd, csak tegye föl, leszen refusiója kk; de csak jól kombináltassanak kgyld levelei, az kgyldm üzenetivel és cselekedetivel, megtetszik, hogy én bona fide procedáltam s procedállok ez után is, kgyd penigh bárány bőr alatt farkas, vagy róka módon bánt velem, házasságomban gyakran törést csinálni igyekezvén, nem fiam hanem mostohám s alattomban való gyilkosom akart lenni s nem ugyan nyilván ha nem mediate sok truczolásával s igaz jámbor feleségemnek elcsábításával szívemet gyötreni, mortificálni éjjel-nappal arról gondolkodván, álmodván és fejét, elméjét abban törvén, rövidítésemre életemnek nyilván szándékozott; most a mindenható ellen, az ki eddig is éltetett, noha elég nyomorúságosan és nyavalyán, kgyd látván hogy truczára még tengődöm, nem győzvén halálokat várni, hogy assequálhassa istentelen szándékját furlára, és impatientiára erumpált non ex justitia, sed prima mentis operatione. Azért hogy az én lelkem tegyen ítéletet ezen dologban, reám hagyja kgyd: igen jó, egyedül azt válaszolhatok erre, hogy valamit rosztat kívánok kgyldnek, Isten azt nekem életemben főképpen halálom óráján azt adja, mert azt tanultam mindenkor, valaki másnak kárt kíván vagy teszen, nem annak, hanem maga lelkének kárhózatjára esik, és ki én, még kgyld még a világon sem volt, firmissime observáltam, observálok is a mig Isten fog tartani. Dissinceritást kgyd legkissebben sem bizonyíthat bennem, mert saját számtalan levelei is nagy fönt bizonyítják és trombi-

tálják, hogy kgyldt dorgáltam leveleimmel és néha szóval is pirongattam, sőt inkább szidtam is kgyldt, főképpen posonyi szállásomon országgyűlése alatt, úgy Bécsben Száraz-Uram szállásán, itt is, együtt is, másutt is. Azt mintegy becsületes ember úgy cselekedtem dehortálván kgyldmet ne scandalisáltassa feleségemet, és magát a n. vármegyékben halála óráján is fogja pyötreni kdt az a sok intésem és pirongatásom, hiszen ha én azt ex synceritate, quam vesana superbia, pertinatia, et obstinatia Gyulaiana Contra Deum et justitiam mordicitus negat esse in me. meg nem követett volna kgyld sírva, és kezeimet nyalta, harapta, és csókolta, meg könyhullatásaival deprecált és pardont kért, agnoscálván minden vétkét ellenem, sőt leveleiben is azt írja, hogy valamint akarok a tévő legyek kgydel, csak ne haragudjam tovább kgyldre; még tetszik itt azért kgylhez való superioritásom és felebarátságom, kit én holtomig is kész vagyok kegydnek mutatnom, csak kgyld az alattomban való hamisságnak, Asmodeusságnak, hízeltetésnek, csempességnek, és flotteriának békét hadgyon, s jámbor feleségemet sok istentelen conceptussival ne hitesse, és embereknek gyanusságra való okot ne adgyon, és az emberek előtt ne botránkoztassa. Kgyd sok számtalan leveleit másutt nem mutogattam s nem is mutatom ha lehet, s nem leszek kéntelen, az egy Baranyay, Pamhackl és Nedeczky Mihály Uraimék pro informatione olvasták, és juxta datum et tempora in ordinem redigálták; nem volnának csak azon kgyld leveleiben matrimoniumot illető czikkelyek commisceálva, megmutatnám örömet is mindeneket, de megirt okra nézve patientálnom köll valamennyire magamat; noha kgyld maga iffiú legény lévén nem sokat gondol azzal, ha süvege porba esik is, fölemeli, megrázza, fölteszi a fejére, de én ártatlan feleségemnek a mint lehet manuteneálnom kell a becsü-

letit; ha orczája, és nem czápa bőr pofája van ifjú legénynek vagy lenne, látván a gazdáját, a háznak goromba és botránkozásra való supra modum confidentiával élén, rossz füstöt hírt és gyanúságot hoz a fehérceledjével való bánással és conversatióval.

Nagy uram nem kevésbé apprehendálora, hogy kgyd Pamhackl uram által egyképpen, Nedeczky Mihály uram által másképpen resolválta magát, a kik félén történhető kgyld respectusától, nem is mernek igazságomban mellettem szólni. Hozza kgyld elő valami levelét Darvas Uramnak, a ki vagy meg van, vagy nincs, mindegy: ha megvan, producáltassék a calumniatornak szeme előtt, nem érzem semmiben is magamat — justus ubique tutus — elhitesse magával; ha volna is valami olyan fontosnak kell annak lenni, kinél fontosabb nem lehet, de talán nem bolond elméhez való. Pamhackl Uram dolgában akkor is tudta azt ő kgylme, most is tudja, mostani kgyld levelét is communicálom eö kgylmvel, úgy köllött lenni jól is lött, mert bíró voltam az dologban, hitem azt tartotta; kérem Gyulay Uram kgyldet, már egyszer békét hagyjon eöregségemnek, ne boszantson, és ne röviditse jobban rövid életemet, nem birom semmijét ingyen; lássa ha torkon verve elveszi tőlem, Isten úgy fogja áldani kgdt és a kgyd hite a ki nálam van írva, ha megtarttya; uralkodjék valamint tetszik kgyd, és Isten engedi, csak nekem és ártatlan feleségemnek békét hadjon, az kinek kgyd m'att csak nem az egész vármegyében hire van, noha tudom, hogy ártatlanul, de csak a gyanúság nagy dolog, nem is ártott más egyébb neki az ő becsületének, hanem az kgyd nimia confidentiája és barátsága, statim enim facit pronos ad suspitionem nimia charitas, kgyd avval a szép s nimia charitással megmocskolta, ezért ez nekem utolsó exaggeratióm quia hoc scio procerto ect. vincam vel vincor sem-

per ego maculor. Panaszolkodik kgyd hogy gyalázom kgydt, arra való a papiros és penna, engemet is megtalálhat a törvény: az igaz mondás nem ember szólás; tudgya azt kgyld, a nád sem mozdul meg magától, ha nem a széltől. — Ami a statutióját illeti nincs hatalmamban, de ha volna is, oly állandó vagyok dolgaimban: quod mihi semel placuit amplius displicere nequibit: quo ad haereditatem et summam inscriptivam, nec non meritum bonorum praesentibus assecuralom, nem kívántam s kívánok se most, se azután ártanom, ha nem inkább használnom, kk; nem vagyok „Juventus ventus“ csak az olyanoknál van az állhatatlanság a kik előhasu patvaristák, curtisánok, avagy aulicusok, katonák s gazdák. De hogy respectu summae hypothecariae et commetaneorum limitum cautiót ne tegyek, kgyd ítéletére hagyom, mert tartozom avval. Irt kgyld felőlem, hogy azért nem adtam kgyld levelére választot hamar, hogy sehol restauratóriának hire nincsen; nem vethetném-e kk szemére én, hogy kgyd még minekelőtte megbetegedett volna, két héttel előbb azt írta volt, hogyha Isten m. kegyelmes Urunkat Trencsinbe viszi, ne bánnyam, ha feleségem látogatására Stubnyára rándul postán, tehát már praeconcepta uttya volt kk, azután penig hogy hévvizből haza jött, immemor mendacii, azt írta kgyd, hogy a doctor praescribálta volt kk ott való főrdőt, mely practicájaért még Bécsből is megítélték kgyldt, nem denem ez a casussa kk csupán, az egész litániának rája való mondását megérdemelné: sunt centena plura, kinek enumeratiójára megvallom kifáradok, megvallom felix qui patitur, quae numerare potest, mert ha egyiket akarom előhoznom, tíz hús is előjön; hagyom békét kérem kgyld ennek a farkas és róka erkölcsnek, térjen Istenihez egyszersmind legyen syncerus: igazán és alázatos s nem kövély s fölfuvalkodó, mint a nevéen való régi principálisa,

ne affligáljon engem vénségemre elannyira, contra quantum praeceptum Decalogi, mert ez ilyen flotteria s hypocrisis, nem állandó, az Isten se nem siet se nem késik, azt sem tudja, mely órában meglátogatja, kgyld térjen magába, bár csak három óráig zárja be magát magánosan, de nem közel az Venushoz, igazán imádkozzék, meglátja, hogy Sz.-Lélek meg szólja kgyd szivét. Nem érthetem kgyld Pamhackl és Nedeczky Mihály uraimék által tett üzenetét, mit teszen az, hogy csak per paus alkudjam kgydel, mert én paussal való alkut, ugy hal-lottam volt, hogy az kívánja, a ki másik társát vagy contrahenst meg akarja csalni, vagy hogy valami mód nélkül való dubietások vagynak az dologban, köztünk pedig nincs semmi olyas, mert jószágon heverő hypotheca contractu Szentivaniano dilucidáltatott és determináltatott, kiben ha kgyd valamit exolvál, jövődöben annyival kevesebbet fizet, ha peniglen kevesebbet exolvál azon kilencz ezer hét száz forintból, több summája leszen tempore redemptionis. Más támasztható kérdésben már tudja kgyd consiliarius H. U. előtt hármezer háromszáz forintra léptünk, és így semmi paus nem lehet effélékben, ha nem jure jurando promissae synceritatis effectuatio. Irja kgyld azt is, hogy marczanglottam kgyd jószágát; az nagy hazugság; kitetszik jobban, kicsoda jobbágysai fölött Nero vagy Diocletianus, tele vagyok a vármegye vele, bár sok olyan kegyes volna jobbágysaira mint magam is voltam s vagyok is. Hiszem még fél esztendeje ha van, hogy conportionatus vagyok kgydl, ha jószágát elpredáltam kkd, vagy valamiét elloptam, meg-téritem; inkább énnekem van elég panasom kgyd ellen az iránt, hogy ne adjon ösztönt, ilyen hamis szókkal maga ellen való igaz megszólásra és szokott litániáknak kgyd ellen való mondására. Ezek után Szentlelket kívánván kgydnek, maradok: Igaz tökéletes syncerus és állandó köteles szolgálja, jó-akarója.

N. Sándor.

Nov. 1. 2. 3. 1716. Fenmaradt levéltárunkban másolata azon adománylevélnek, mely szerint Nedeczky Sándor édes öcscsének Ferencznek az esztergomi kanonok s prépostnak, valamint Baranyay Imrének utólagos statutiója mellett Gyulay Ferencz és ennek unoka testvére Sándor, ki Mihálytól és Icsonczi Bánffy Borbálától született Márczelházába mint főbirtokba s a hozzátartozandókba u. m.: Madar, Vék, Keszegfalva, Szöllös másképp Zuád, Path-birtokokat megnyerték. A kir. adományt VI. Károly adta Gyulayaknak hű szolgálatukért. Ezen, mint egykor Posár-családnak adott és csak fiörökösökre kiterjesztett birtokokat szintén csak a fimaradékokra kiterjesztve azon feltétel alatt kapta Gyulay Ferencz és öcsce Sándor, hogy a nőág kezén lévőket is kiválthassák; amint valóban tizezer frt lefizetéssel ki is váltották; ezen kívül huszezer forint lefizetésével, mint Bánffy Borbálának hozományával, a nőág zálogjogot nyervén azokban, a melyekben ez be lett fektetve, idővel a fiág örökösei által kiváltandók.

189. SZ.

Gyulay Ferencz kir. adománya. 1716. év.

189. SZ.

Mi VI. Károly Isten kegyelméből választott római császár stb. — Tekintvén és figyelembe vévén nemes gyulai Gyulay Ferencz hívünk hűség és szolgálatainak érdemeit, melyeket az idő és hely különbfélesége szerint ő és családjának ősei és elődei Felségünknek és Elődeinknek, egykori dicső és dicsőséges Magyarország királyainak hűségesen és állhatatosan tettek és magoknak szerztek, és kedvezményünk és állhatatosság által Gyulay Ferencztől jövődöben is várunk és remélünk kegyelmünk által; tehát mindezekért, mind pedig azért, mert legkegyelmesebb tekintetbe vettük, hogy alább említendő Posár-birtokokat saját szorgalma és egynehány ezer forint beruházása és

költségei által, valamint jogszerűen is reánkharomoltaknak bebizonyította legyen: ezennel egész és hiány nélküli Marczelháza birtokot és pedig ezt mint a birtokok fejét (főbirtokot) jelezve, egész és hiánynélküli Madar birtokkal, egész Vék, Keszegfalva, Szöllös másképp Zavad és Páth pusztákkal, valóban a jelzett főbirtokhoz minden járulékaival tartozandókkal és Komárom vármegyében létezőkkel, melyeket ézelőtt Posár-család birt, hanem a fiág nyilvános kihalta után, melyek azután a perben hozott ítélet szerint a m. kir. fiscalisunk által, részint a fenmaradt Posár-család nőmaradékai ellenében, részint pedig mint a fiág által régi időkben tett inscriptiók és elidegenítésekből zálogos birtokok bizonyítottak be, és ekkép a nőág joga meghaladt kérdésnek és kizártnak tekintendő lenne, sőt a törvény előtt a mi kir. fiscusunkkal kötött és visszavonhatlannak tekintendő egyezmény szerint és az által, hogy említett Gyulay Ferencz által mint cessionarius által kifizetett tízezer forintot említett kir. fiscusunktól a nőág felvett, és ekkép fiscusunk a rá ternekekkel együtt lett átruházásával minden követelésről lemondván, a magyar szent koronára, következésképen a mi adományozásunk alá háromlott és törvényszerűleg esett: minden és egész királyi jogunkat, a melyekkel említett birtokokban és Posár-féle fiscalításokban bármi módon birnánk, vagy ezek bennünket és Felségünket bármely okoknál fogva illetnék, minden hasznokkal és tartozékaival, t. i. mivelt vagy miveletlen földjeikkel, szántóföldjeikkel, rétjeivel, legelőivel, hegyeivel, halmával, völgyeivel, berkeivel, füzesseivel, bokraival, szőlőivel és szőlőfokaival, vizeivel, folyóival, halastavaival, halászatával, haltartóival, vizárkaival, malmaival, őrleivel és ennek helyeivel, korcsmaival, mészárszökeivel, általában minden haszonvételek jövedelmeivel, melyek régen bármely módon hazánk törvényei szerint és

az ujak szerint is ezen birtokokhoz és pusztákhoz tartoznak és tartozandók, vagy a melyek a tulajdon jognál fogva, és uri jogokból folynak, valamint ha azok említett területekhez, mint kiegészítő részek tartoznak, bár mely név alatt neveztesse, a magok igaz, régi határai között levőket, és említett birtokokat és pusztákat régi jog szerint illetik, úgy említett Gyulay Ferencz ősei és elődei hűséges szolgálatait és jövőendőben is telyesítendőket tekintve, mint azon húszezer ötszáz forintot is, melyet említett birtokokért kifizetett:

említett Gyulay Ferencznek és törvényes leszármazás szerint minden finemű örököseinek, ezek kihaltával vagy nem léteben unokatestvérének Sándornak, a ki gyulai Gyulay Mihálynak nemes losonczy néhai Bánffy Borbálától feleségétől született fia és ennek hasonlóképen minden finemű leszármazottjainak örökösen és visszavonhatlanul; Gyulay Ferencz mint szerző nőnemű örököseinek pedig huszezerötszáz forint és az épületekre s más javításokra befektetett akkor felbecsülendő költségekben esendő erejéig, és csakis zálog és visszaválthatásképen; mindezeknek nyilvánosan kijelentett feltétele mellett, t. i.: a fiágnak említett Gyulay Ferencznek mint szerzőnek utódaiban kihaltával, unokatestvérének Gyulay Sándornak utódai, vagy ezek nem léteben a mi kir. fiscusunk, említett birtokokat, vagy ezeknek egész vagy részletes örökségét, semmikép el ne foglalhassák, sem birtokokba ne vehessék, míg Gyulay Ferencz nőutódainak, vagy azoknak, kiknek ő fogja rendelni a húszezerötszáz forintot, a javításokkal egyszerre mindenkorra ki nem fizettetik és le nem tétetik.

— Ezenkívül Gyulay Ferencznek mint szerzőnek, akár legyenek neki vagy említett unokatestvérének bármely nemem levő gyermekei, akár ne legyenek ilyenek, szabad marad és lesz az említett somma pénz és az említett épületekbe fektetett értéke

felett rendelkezni, csakis fiágneműek nem létében, unokatestvérének részére és fiutódainak számára maradván fenn a megengedett örökösödés, a mi kir. fiscusunknak húszezeröttszáz forintig elvállalt kezessége mellett, mások jogainak, különösen az Isten egyházának jogai fentartásával, kegyelmesen adtuk, ajándékoztuk, adományoztuk, illetve reájuk irtuk.

Ezen kir. adomány, mely kiadatott 1716. aug. 9. Bécsben, másolat. — A hátára pedig az van vezetve, hogy a statutio a káptalan bizonyosága mellett, t. i. Nedeczky Ferencz esztergomi káptalanbeli kanonok és prépost és Baranyay Imre kir. ember előtt 1716. nov. 1. 2. 3. és következő napokon történt.*

28. sz.

1716. Nvbr 13. Bécsben, gróf Illésházy Miklós, Hunyady László ellenjegyzése mellett nagy pecsét alatt kiadta a bizonyítványt arról, hogy Nedeczky Ferencz, néhai öregebb Nedeczky Mihálynak, Sándor öcsésének fia minden Nedeczkyek és Huszárok nevében Károly (VI.) király előtt ünnepélyesen protestált Gyulay Ferencznek Keszegfalvába, most pedig Marczelházába és a Nedeczkyeknek adományozott jószágukba, u. m. Vérth, Radvány, egykor Posár család birtokaiba lett bevezetése ellen. Kiadatott a király secretus pecsétje alatt. (ekkor Nedeczky Ferencz még kiskoru volt)

Ezen statutio után méltán azt vélhetné az

* Ezen Gyulay Ferencznek más ágból kellett leszármazni, mint azon Ferencznek, ki 1859. Olaszországban mint tábornaszernagy harczolt és pedig következő okoknál fogva:

1. A tábornaszernagy ősei már 1651-ben grófok voltak.

2. Ezen ág „marosnémeti és nádaskai“ predicatummal élt; míg azon Gyulay Ferencz, ki elvette Nedeczky Sándor özvegyét, mint a kir. adományból is kitűnik, „gyulai“ predicatummal élt. Ezenkívül csak 1730 után, tehát későbbben lett báró, azután gróf. Mindazonáltal ez is Erdélyből eredt, mert Nedeczky Sándor egy levelében székelynek nevezi. — (Lásd Nagy Iván V. kötet. 486. lap.)

ember, hogy Nedeczky Sándornak Gyulay Ferencz elleni kéréseket haragja birtokainak Gyulay impetrációjából eredt; pedig főökát abban találjuk. hogy idősb korában elidegenítette tőle szeretett feleségét Huszár Ilonát. Ezt nem tudta megbo-csátani. Nedeczky Sándor szégyenlette, hogy azon viszony, melyet felesége Gyulayval akkor szövött, midőn ő távol hazájától Oroszországban lakott, ilyen sokáig tartott: ennél jobban fájt neki, hogy ezen viszony Gyulay által arra lett felhasználva, hogy azon birtokokat, melyeket egykor feleségének atyja Huszár István birt, most birtokába kerítse; különösen rosz néven vehette, hogy öregebb korában feleségében, midőn közel volt a halálhoz, ápolót nem talált; gyermekei nem lévén magát egészen elhagyva találta, mint ezt az is bizonyítja, hogy öcscsének fiára néhai Mihálytól származott unokájára, nekünk élőknek nagyapánkra bízta magát és birtokait. Hogy milyen viszony lehetett Gyulay és Nedeczky Sándor között, a hátra maradt levelek árulják el, melyek közül az egyik oly kiméretlen válasz, hogy az olvasót megbotránkoztathatja; de minthogy Nedeczky Sándor elkeseredésének ment-ségére szolgált, közlendőnek véltem, mint fenn olvashatót.

1717. Febr. 3. Nedeczky Sándorhoz Száraz Györgynek Bécsből irt levele is illusztrálja ezen viszonyt. *Salutem plurimum et servitiorum meorum promittudinem. E mea confidentia megh irtam klmdnek; megvallom sokat hantam vetettem elmé-met azótától fogvást is ezen az gyűlölségben, s tudván hogy Isten előtt is utálatos az ilyen dolog, ujabban leczkére vettem és cselekedetit szörnyen exaggeráltam, eleiben terjesztvén micsoda prostitu-tiora válik ez, midőn constál minden ember előtt az egymáshoz való relatio, melynek holtig való szeretetet inkább, hogy sem mint gyűlölséget kelle-tett volna okozni; erre a sok rendbeli exprobatiomra*

veszem észre, hogy magában szállott, s kezdő ösmerni a magha vétkét, s úgy tetszik nem volna idegen az meghegyezéstől, melyhez képest édes sógor! minthogy a sz. irás azt mondgya „ut sol non occidat super ira vestra“ kgyld is csendesedgyék, s legyen kegyelmetek egymásnak jó akarói mint az előtt; s mivel ez a gyűlölség hihető „propter meum et tuum esset“ jó volna azt is egy jó amicabilis compisatio által sopiálni; ha én valamit contribuálhatok hozzá, igaz tiszta szívből megh cselekszem, az én sinceritásomat réghen experiálta kgyld. His me favori ect. servus et affinis obsequentissimus.

647. sz.

1717. aprl. 20. Bátorkesről irt neki gróf Károlyi Sándor. Örömmel értettem, hogy Gyulay Uram ben volt kegyld látogatásán és szépen mulatott kegylmetek s mind kgyldnek irott levelet, úgy a replicát is megolvassván alkalmasint declaráltam s megis ismertettem magával, hogy precipitans volt izenetében és kívánságában nem tudván magát alkalmaztatni kgydnk tött resolútiójához; hogy csak most kevés, vagy valamely ideig távoztassa oda járását és tartóztassa magát, hogy a gonosz emberek elméje s balitélete csendesedjék, azután maga is elhíjja kegyelmed s jó szívvel látja, becsületesen conversálódhatik s jöhet-mehet, csak ottan ne lakjék s ne háljon. — — — Én újabban is megintettem: olyatén gondolatokat félre tegyen és alkalmaztassa magát kgyd fellyebb megirt resolútiójához s abhoz képest való magafogadásához, mert a contractusban semmi homály nincs; az istenes sinceritáson az értetik, hogy istentelen s embereket botránkoztató ne legyen; a tisztességes atyafiságos affection pedig az, hogy disztelen és rendetlen ne legyen. Azért ezeknek magyarázatjáért nem látom szükségesnek a jól végbement dolgot változtatni s újabb contractust concinnálni.

— — Mostani kijövetelének alkalmatosságával

kgylđ elméjét megértvén ő kgyltől (feleségétől) hogy t. i. a jószágot tartaná meg maga kezénél, mindaddig disponáltam s munkálkodtam, hogy noha mint előbbi levelemben felt tött sok consideratioira nézve, úgy mostan eő kgylmén elkövetett kgylmđ kedvetlen s izetlen házastársaságot megsértő szavaira nézve tellyességgel kiakarja vala bocsáttani a jószágot kezéből és a contractust subscribálni, de hogy ha abban bizonyos lehetne, hogy ezután lelki csendességével élhetne kgylmddel s azon sok mocskokat s igaz házásokat irtóztató szitkokat, zsémbeket nem kellene hallani, tehát sok adhortatioimra nézve tovább is a gazda és gazdasszonyságot kész volna continuálni s mivel ezen jószág nélkül abban épen semmire sem fogna mehetni, sőt egészen nyaka szakadna, azért ha Gyulay Uram disponálathatnék, reája kész lenne a jószágot megtartani maga kezénél és a contractust sem subscribálna.

Kire nézve keresztény szeretetem és kötelességem szerint javallanám kgylđnek is, hogy considerálván már meg élemedett voltát mind magának mind eő kgylnek, ámbár eddig hirtelenségből vagy megrögzött szokásból kedvetlenségek s ebből megszomorittásra való illetlen szitkok és szók estenek is, de ezután kívánja azoknak eltávoztatásával, — mint házastársak egymásközt szokták s tartoznak is vele szépen tractálni s csendes életben tartani.

Én azon leszek, hogy Gyulay uramat disponáljam az asszonynál hadgya meg az jószágot s ámbár hitet is tött le, hogy kezéhez válttya egészen, de végben viszem, csak kgylđnek az asszony iránt való securitássáról resolutióját vehessem, hogy meghadgya az egész quartalitást Madarban magának excindaltatván és az egész hálászatban való quartalitássát is az asszonynak cedáltatom.

Hogy penig ezen dolgot exoperálhassam kgylđ engedelmeből holnap az asszonyt eő kgylmt egy tál tehén húsrá által hivatom s

Gyulay uramat is, Baranyay Urammal, addig elvárván kgylmdnek válaszát. Maradok igaz jóakaró druszája. Károlyi Sándor.

Ezen levélből azt lehet következtetni, hogy Nedeczky Sándor feleségével már nem élt egy fedél alatt és hogy gr. Károlyi szeretné látni, ha együtt gazdálkodnának.

934. sz.

1717. jun. 20. Marczelházáról irt Gyulay Ferencz Nedeczky Sándornak, hogy útjában fájdalmasan hallotta hírét annak, hogy újabb veszedelmes passioval legyen iránta, mifelett annál inkább szomorodik mert keresztény parolát és reversalist adott. Előadja, hogy két ízben is megengedte, hogy Lábatlanon annyi követ vágathasson, mennyit kíván, csak embert ne kíváncson hozzá. Ezen oknál fogva Bécsbe menetele után meghagyta Bossányi urnak, hogy menjen el Nedeczky Sándorhoz és azokkal, kikkel ő vágat, alkudjék meg; Bossányi haza menvén (Marczelházára), mert tele volt némettel a háza, az asszonyt kérte, hogy beszéljen Urával a kővágás felől; és ámbár soha titkon semmit sem tett, midőn az ő emberének az asszonyhoz (Nedeczky S. feleségéhez) igazítását megtudta, a kővágást nemcsak eltiltotta, hanem úgy kívánta sújtani (kövel), hogy — mint közönségesen beszélük — ha az Isten csodálatosan nem őrizte volna, halálosan megsebesítette volna; sőt őtet megverte. — Kérdi, hogy ez az igazi sinceritásnak megtartása? Tehát ezért is így kíván tőle annyi ezereket és recognoscálja, elismeri, hogy gratificatiót tett? Irja, hogy tartsa meg a követ; és hogy azért nem lett volna szükséges hitvestársát utolsó nyavalyába ejteni. Hogy házától elment, egy részről bánja, másrésztől pedig akarja, mert ilyen tragöediára ő kgylmének okot semmikép sem adott, kivált úgy, mint ezen casus újabban naponkint kitudódik. — Kész köteles szolgája — —

Úgy látszik, hogy Nedeczky Sándor bele nem

fáradt a bajba, míg össze nem roskadt. 1717. Pünkösdt után szombaton az esztergomi káptalan előtt az egész országban minden ügyeire procatorokat vallott, kiket nevök ismertetésénél fogva leírni érdemesnek tartok: Majthényi Jánost, caus. reg. direc. Oltványi Mihályt, Prileszky Pált, Hrabovszky Gáspárt, Brogyányi Jánost, Bartakovics Mártont, Bencsik Mihályt, Semberger Ádámot, Villegrand Pált, Tiszó Jánost, Krassalkovics Antalt, Csejtey Jánost, Podmaniczky Jánost, Csöke Istvánt, Litteraty Jánost, Szkaricza Gábort, Lehotay Andrást, Szentiványi Rafaelt, Kruspier Istvánt, Herkal Mártont, Virág Jánost, Bohus Mihályt, Mikos Mihályt, Dongó Istvánt, Munkácsy Istvánt, Niczky Györgyöt, Kelemen Imrét, Demkovics Józsefet, Csernyakóczy Mihályt. — Plenipotentariusokat is nevezett: Farkas Gáspárt, Baranyay Imrét, Haynal Ádámot, Nedeczky Mihályt, ifj. Nedeczky Ferenczet, együtt és összesen, míg őket vissza nem hívja. (p. h.) N.-Szombat.

Ezen Nedeczky Ferenczet, ki testvérének néhai Mihálynak volt fia, azután Komáromban sokáig alispán, különösen szerethette, mert 1717. Sepbr. 10. Komáromban pecsétje alatt még ezen kívül ilyen bizodalommal ajándékozta meg: tekintvén hozzám ajánlott engedelmességét kedves Öcsémnek, Nedeczky Ferencznek, — mindennemű akárhol lévő örökös vagy keresett javaimból engem illető részeimet, Öcsém Nedeczky Ferencznek, holta után testvér-öcsésének Istóknak és successorinak most és ezen napon s órában tizezer forintokban = 10,000 frt kötöttem és kezéhez bocsátottam megmásolhatatlanul alább megírt conditiók alatt, hogy már megöregedett voltomhoz képest, — — — akár hol található ingó s ingatlan jószágbeli részeimben az directiót per absolutum nekem engedi, jövedelmeit velem kezeli, itt való házban szállást ad, holtom napjáig mellettem lakik, segít mindenben, tür,

241. sz.
(hátán)

szenved s gondomat viseli, holtom után pedig a feleségemhez hasonló kötelességgel tartozik lenni, valámig nevemet fogja viselni, másképen ezen kéréssem semmire való legyen. Kirül adtam ezen saját kezem írásával irott assecuratiomat és obligatiomat. (p. h.)

1645.

1717. Ochr 19. VI. Károly cs. kir. nevében gr. Illésházy Miklós országbíró és Sigray József által megparancsoltatott Szent—Iványi János prothonotariusnak, hogy 1715. Ochr 15. Komáromban kötött, és 1717. Aprl 10-én ezer arany vinculum mellett megújított egyességet, mely gróf Károlyi Sándor előtt Bátorkeszin létrejött, sőt keresztény parolával megerősítettett és Nedeczky Sándor által adott reversalis által is megmagyaráztatott, megvizsgálja és minthogy ezen ünnepélyesen nyilvánított egyességrek megsértése miatt a felperes Gyulay Ferencz panaszt emelt, azt végrehajtsa és a vinculumot rajta megvegye. — Ugyanitt azután szórul szóra leiratik azon egyezmény, mely 1715. Komáromban létre jött, valamint azon vincularis második szerződés is, mely Bátorkeszin iratott alá és a melyek szerint a már egyszer említett tízezer forint Nedeczky Sándornak és érdektársainak ki volt fizetendő, elősorolva holmi jótéteményeket is, melyeket Gyulay Ferencz Nedeczky Sándornak és feleségének tett. Mindennek daczára, mint ismét szórul-szóra beiktatva van és gróf Károlyi Sándor neve alatt 1717. máj. 10. Bátorkeszin kelt s kihirdetett nyilvánításából kitűnik, Nedeczky Sándor az egyességet megsértette; sőt le vannak tizenöt pontban a prothonotarius által írva azon sérelmek is, melyeket az egységen elkövetett.

A tizenöt pontban felsorolt sérelmek között ki vannak emelve, hogy Nedeczky Sándor a madari dézma végett (cultellus) megintette Gyulayt azért, mert ezt haszonbérbe vette az esztergomi káptalantól. Hogy ígérete ellen másoknak, nevezetesen

megholt testvérének Nedeczky Mihály feleségének Huszár Susannának nevében, úgy Huszár Imrének és Labody Adám feleségének Huszár Évának nevében is ezek tudta nélkül ellene tör. Hogy bizonyos legelést usurpál Madaron, sőt alattvalóit felizgatja, ezeknek lakást ad. Hogy azon gyalázásokat, melyeket ellene hirdetnek, megengedi s ápolja. Hogy hazugnak állítja. Hogy Maszliknak rossz tanácsot adott és nyilvánította: ha helyében lenne, tudná, mikép kellessék magát megboszúlni. Hogy többszöri sérelem miatt többször érdemes a vinculum-ot rajta megveendő büntetésére; és megígérte, hogy passióját s ellenszenvét fékezni fogja, pedig nem barátságot, hanem nagyobb gyűlöletet öltött magára.

186. sz.

Mindezekre 1717. aug. 21. úgy adott választ Nedeczky Sándor, hogy ő is öt pontban megintette Gyulayt. Nevezetesen a törvények sérelmével Gyulay Radványon a tavaszi és őszi dézmát szedette, holott ez ötlet és az érdekelteket illette. Hogy Radványon a kilenczedet is szedette, mi ötlet és feleségét illette. Hogy bizonyos Tolnay által zálogban birt, de felében már lefizetett réteket kaszáltatott; tehát Gyulay is érdemes a Bátorkeszin kikötött vinculum büntetésére. Hogy Gyulayt és madari marczelházi jobbágysait az emberek és marháik letartóztatásának terhe alatt eltiltja minden radványi és vérthi legeltetéstől. Hogy parolájával és szájával megígért könyvét Marcus Aureliust küldje vissza, mert nem lehet hinni, hogy ezt merő bizodalomból tartaná magánál. Mindezekre ismét Gyulay válaszolt és magát mentette. — Rötth András szolgabíró és Haynal Ádám esküdt előtt. (p. h.)

Már 1717. ápril. 27. Baranyay Imre szolgabíró és Nedeczky Mihály esküdt megintették Marczelházán Nedeczky Sándor és érdektársai nevében Gyulay Ferenczet, hogy ne szedje a madari cultellust, mert a káptalan nekik adta haszonbérbe; ő azonban azt felelte, hogy ő nem kanonok, sem dékán,

1651. sz.

tehát ötet meg sem inthetik. A káptalan annak adja ki, kinek akarja. (p. h.)

1515.
és
1415.
(kétszer) 1718. Fehér vas. után kedden pedig az esztergomi Káptalan Gyulay Ferencznek és utódainak kiadta Madaron, Marczelházán, Kurtakeszin, Zsitvátón, Radványon, Vérthen, Mocson és Karván a Cultellust = madarkést (dézma) 125 frtért haszonbérbe úgy, hogy Nedeczky Mihálynéra özv. Huszár Susannára is kiterjedjen aránylag annak beszédese. Tehát ezekből is kitűnik, hogy az egész dézma szedésére Gyulay feljogosítva nem volt.

281. Méltán ide lehet sorolni Gyulaynak azon nyugtalanítását is, hogy 1718. máj. 4-én eltiltották közgyűlésileg a legeltetést.

492. 1718. jul. 3. Huszár Susanna özv. Nedeczky Mihályné, mint Ferencz, István, Magdolna és Katalin tutora is, valamint Nedeczky Ilona, Ujlaky Ferenczné folyamodnak Szkaricza Györgyhez Komárom helyett. alispánjához, hogy „de eo utrum“ p. p. szerint hallgassa ki a tanukat Vérth, Radvány között felmerült határvillongások miatt. Mi megtörtént 1718. jul. 20. s jelentés tétetett.

282. sz. Az tűnik ki az iratokból, hogy gróf Károlyi Sándor különösen jó s barátságos szívvél viseltetett Nedeczky Sándor iránt, mert ugyanazon évben, 1717. még egyszer összejöttek és mint az 1717. 1433. Dbr 5. kelt okmány bizonyítja, a felek Szent-Iványi János prothonotarius által ismét összehivattak egyezségtétel végett. Már-már eloszló félben voltak, midőn végre több előkelő Méltóságok, de különösen Cserkő István jezsuita atya esedezésére következőkben állapodtak meg az ellenséges felek:

1. Úgy Gyulay Ferencz, mint Nedeczky Sándor, felesége és a többi érdekelt rokonok mindennemű követeléseket, pert és viszályokat, akár személyre, akár jószágra vonatkoznak, félretesznek; a gyanakodásokat, szenvedélyeket, elhíreszteléseket, rágalmakat, károsításokat, izgalmakat, intriguakat örökre

megsemmisítenek, magát a perlekedést cassálják ; mindazt kitörlik sziveikből, mi őket elidegeníthetné egymástól, vagy bármely szín alatt őket az egyezés megsértésére vezérelhetné.

2. Nedeczky Sándor őszintén kívánván a békés kiegyenlítést, azonnal átadta Gyulay Ferencznek azon egész birtokokat, a melyekhez jogot tartott, u. m. : Madart, Pathot, Véghet, Keszegfalvát, Szöllőst másképp Zavadot.

3. Gyulay Huszár Ilonának és férjének Nedeczky Sándornak kedvét akarja keresni és őszintén óhajtja az egyezséget, azért is átengedi Keszegfalván és Szöllősen ötet illető birtokokat, csak Madaron tartja fenn jussát, egyébiránt jogairól lemond.

4. Nedeczky Sándor és felesége a jószágokat illető okmányokat átadják Gyulaynak.

5. Azon iratokat, melyek egymás ellenében létrejöttek és kezeik között vannak, megsemmisítik és elégetik, a többi harmincz nap alatt fogják megsemmisíteni.

6. Gyulay Ferencz az átengedett jószágokért egy somma pénzt ad ezennel Nedeczky Sándornak és ez megelégszik.

7. Huszár Iona madari jószágát életfogytáig visszaválthatlanul 5000 frtban fogja birni, és az örökösök csak ennek lefizetése után adják át Gyulaynak.

8. A határok kiigazítása, vagy a szerzemények feletti jogok igazolása, törvények értelmében fennmaradnak és fentartatnak.

9. Aki ezen egyezséget megsérti, a hányszor megsérti, annyiszor fizessen ezennel kikötött ezer frt vinculumot, a szerződés emellett épségben maradván (p. h.)

Az egység megkötött és aláíratott; de a gyűlölség sokkal mélyebben rejtett, hogysem ennek eltitkolása sokáig tarthatott volna. Nedeczky Sán-

2167. sz. dor 1718. Pünk. hatodik vasárnap megjelenvén az eszterg. káptalan előtt, az egész egyezséget revocaltá, megsemmisítette és mortificálta. Nyilatkozatából az tűnik ki, hogy erkölcsi kényszer működött ezen kiegyeztetésben, mert így van megírva: egész öt nap és éjjel vitatkoztak. Az allegáták halmaza, és neheztelések között küzködvén, a prothonotarius és mások gyakori, alkalmatlan reábeszéléseik- és adhortatióikkal végre 5-ik Dcben eljutottak egy bizonyos barátságos, és quasi kölcsönös őszinteség útján Gyulay Ferenczcel kötött vincularis szerződésre, minek leirt fejezeteit csak ellehetett volna túrni; mindazonáltal, midőn az egyezés első pontjának ezen kifejezése: „minden álnokság és egymáseránti idegenkedések s ehhez hasonló új viszálykodások megsemmisítettnek“ — Gyulay zabolátlan értelmezésénél fogva, eltorzítva a házasságra is kiterjesztetett volna, és az erre vonatkozó bizalmasságot is felesége eránt befoglaltának vélte és maga részéről tapasztalta is; midőn továbbá az egyezségből kihagyatva ezen szavak: „ha Gyulay úr okot adni nem fog“ ez készakarva, sürgetések ellenében, a házasság tekintetéből maradt legyen ki: ezen belső indulatnak fékezésére Nedeczky Sándor a vinculumot kiterjeszthetőnek nem vélte. Minthogy tehát valakinek elméje és akaratja ilyen tárgyban kényszer alá nem eshet, és midőn valaki az általa kötött szerződést a házassági viszonyra, ezen leggyengédebb és legbizalmasabb állapotra is kiterjesztteni igyekszik, magában értetik, hogy az kényszerítésbe megy át; erkölcsileg lehetetlent kíván; a család becsülete ellen vét; a lelkiismeret törvényét, a tiszta becsületesség jó hírét nevét sérti, és épen ezért józan- szemérmes- és észellenesnek tartatik; sőt Mátyás király 26. art. Decret. 3. artic. 53., legújabbán pedig a posonyi országgyűlésen 1715. hozott törvénybe, és partis 2-da t. i. 82. ütközik; minthogy ehhez járult, hogy ezen

alkalommal a prothonotarius és Cserkó István a komáromi jezsuiták superiora, a már említett házasság-ügyben úgy nyilatkoztak (bizonyosan jó lélekkel) Gyulay nevében, hogy tiltakozó Nedeczky Sándor ezen létrejött szerződéssel meg lesz elégedve, végeszakaad azon levelezéseknek, melyek eddig a házasságot háborgatták, most pedig remélhetőleg Gyulay ezekkel fel fog hagyni; tiltakozó szemei előtt azonban jó híre neve s becsülete annyit ér, mint élete, és előrelátó kívánván lenni, nehogy hallgatása által alkalmat nyújtson a szerződésnek tág értelmezésére, mintha a bizalmasság színe alatt olyan barátságos kiegyenlítésbe egyeznék bele, mely az őszinteséget és becsületességet sérti: azért annak ellenmond, protestál, azt az előadottak szerint nyilvánosan cassálja. (n. pecsét zsinórral. 1718.)

A dolog annyira ment, hogy az ügy a Felsőz elejébe került. Ugyanis év jelzése nélkül egy conceptuált őrzött meg levéltárunk, mely minthogy említett 1717. aprl. 10. és 1717. Dcbr 5. egyezségekre vonatkozik, tagadhatatlanul ezen ügyhez tartozik.

187. sz.

Visszatetszésünket keltette fel tudtunkra esvén, hogy már nyolcz év óta növekednek azon ellenségeskedések, vexák, egymáselleni áskálódások, melyek Nedeczky Sándor, felesége, és Gyulay Ferencz között a birtokok enyészetére vezetnek, midőn ezen felek által részint a political és gazdaszáti, részint pedig a nemes birtokok jogai, vagy ezek elvesztése, sőt a házasságot érdeklő ügyek körül is az egyenetlenségek szíttatnak, és károkat, egymás jogaik kijátszását, az egész országban pedig megbotránkoztatását okozzák. Az ügy említett felek között bizonyos Posár családtól származott jószágok, Nedeczky Sándor és felesége által Komáromban Gyulay Ferencznek adott reversalisokból, és 1717. apr. 10. Bátorkeszin és Komáromban 1717. Dcbr. 5. Szent-Iványi prothonotariusunk előtt kötött szer-

zódésekből eredt, ebből ismét vetélkedések, viszályok, bántalmazások származtak, melyek egész üldözésig, sőt egymás életének veszélyeztetéseig fokozódtak, és naponkint nagyobb bectelenítésekre vezetnek; sőt ha az erőszakoskodások, melyek a szerződésben kikötött vincularis — száz arany — sérelmek által tápláltattak, nem fognak megszüntettetni, és ha ezen rendetlenségek és scandalumok tőlünk orvoslást nem nyernek, ezek mellett még a jószágok tékozlása, az élelem szüksége, nyomor, az isteni s emberi törvények megvetése, egymásnak elemésztese és valamely véletlen eset következtében a lélek kárhozata, és az egész ország előtti botrány is bekövetkezhetnek. Ezen okból legfőbb hatalmunk, tekintélyünk és királyi gondoskodásunktól indíttatva ezen viszályok végeredményét, alapjában s gyökerében minden úton akadályozni óhajtjuk; minthogy pedig a felek közül az egyik betegség által visszatartóztatik, a költségek miatt sem léphetne törvényes térre, Komárom Vgyben pedig egymástól igen távol nem laknának (mint erről értesítve vagyunk): ezennel a mi kir. Udvarunk m. országai Referendáriusunk titkárának a felekhez előre bocsátott informatiója után, minthogy vérszerinti atyafiság tekintetéből is érdekek által legkevésbé sem vezéreltetnék: ezennel k. meghagyjuk és parancsoljuk: hogy levelünk vételétől azonnal munkához fogjon, mind három felet személyes megjelenésre idézze, és az aratás idejét sem tekintve Komárom városába vagy pedig a residentianak legkényelmesebb helyére, ha a szükség úgy hozná magával némelyeket az egyházi és világi sőt szerzetesi rendből is olyanokat, kiknek a békeség szívükön fekszik oldala mellé véve, élő szóval, törvényes bizonyos bizonyosságok mellett barátságos egyezségre, minden eddig adott reversálisok és kötött szerződések megsemmisítésével, melyek az egész ország előtt immár gyűlöletesek lettek,

összehívja; és a békeesség helyre állítására törekedjék. Végre a felektől kivéven a szóbeli információkat és nyilatkozatokat, valamint azon okmányokat is, melyek még léteznek, felmutatván mindazt, mi akar a személyes, akar a birtokjogokat illeti, feljegyezze, összetegye és vélemény kíséretében hozzánk felterjessze, és míg e felett biztos határozatot hozhatnánk, a feleket minden személyes vizsgálódásoktól és minden a törvények által tiltott boszúállástól eltiltsa; a házasségeket és alattvalókat pedig a hazai törvények által megszabott jurisdictióra, és azon függésnek fentartására utasítsa, melyet a mi vizsgálatunk eredménye is magával fog hozni, és melyek eránt engedelmességgel tartoznak.

1718. jun. 11. Marczelházáról irt Gyulay Nedeczky Sándornak: hogy megkapta Nedeczkytől a t. Huszár család contractusát, melynek nem ő hanem egy harmadik lesz bírója; most arra kéri: ellenzi-e Huszár Imre atyafiságos ajánlatát? Ő pedig megengedi-e a marhák áthajtását (bizonyosan saját legelőin vagy földjein)? — Hogy ki legyen az, kinek birtoka accedáljon a fenn nevezett portióhoz és ha azé, kit említ, úgy annak jövedele (megszerzése) még könnyebb; de neki fogadása azt nem kérni.

57. sz.

1718. jun. 11. Komáromból felel Nedeczky Sándor Gyulaynak: Mai nap irt becsületes levelét kötelességgel vettem, kire más választot nem adhatok, hanem amit utolsó levelemben válaszolhattam kgylidnek. Minthogy vagyok is nem is jószágban részes gonosz akaróm miatt, úgy hallom hatalmas ember lévén az ur s nád között ölvén a minemő sípot akar csinálhat magának, fenegessen, gázollya, foglallya az jószágokat s a portiókat, még az Isten engedi, csak az lölkemnek ne árcson és kétségben való esetre nagy szorgalmatosságot, okokat ne keressen. Nám szegény árvák s az özvegy nem kíván se Madaron, se Marczelházán alkalmatlan-

57 sz.

kodni másnak nagy alázatossággal és szenvedéssel siratja sok érdemetlen rövidségét és erőszakkal való foglalását maga kevés portióbéli határainak ne kívánnya az ur azt az utolsó falattyukat szegényeknek s ne engedje, hogy continuus ususával egészen a Radványt s Virteth madariak s marczelháziak ha most nemis de successive magokévá tehessék. Lölköm nagy Úr, Patronusom! ha Istennek irgalmát kívánnya (noha szép maga jóviseletinek és sok jóságos cselekedetinek nincs arra szüksége) azért tekintsen kegyelmes szemeivel reám és ne ostorozzon úgy, hadgyon békét szegény örög beteg szolgálának, ha lehet inkább fogom svadeálni, de nem tom persvadealhatom-e? adgyák el minden jószágokat, mint túl úgy Dunán innent valót az Úrnak, mert tudom úgyis lehetetlen az Urk azokat, annyival inkább engem, közöl maga Dominiumjához, annyival inkább szomszédságban szenvedni, úgy tudom a sors nem jön másra hanem Mocsra, Bátorkeszre, Szent-Péterre, K. Keszire és Isára.

Nem tudom az Asszonynak hallya-e kgyd hírét, miként van mi dolgos, lévén gyakrabban Karván, vagyis másképpen megtudhattya, kérem tudósítson, nagy gratiának veszem. Most érkezett meg ugy hallom menyem-asszony, majd délután közleni fogom, kgyd szép kegyes leveleit, lássa mit csinál ő kegylme. Az Istenér az titulosomban való Nedeczei s lábatlani praedicatummal mért fáraszttya magát, kit már régtől fogvást méltán elmúlatta kgyd, amint meg özente volt kgyd, hogy rosز fát tettem a tőzre, miért vindikalom aztat a praedicatumot magamnak, kit én engedelmissen vévén abba hattam volna, de mindhogy kgylmes Urunk Ő Fölge mind pediglen palatinus Urunk úgy feld-marschal Urunk maga a fő-ispány Urunk is juxta datum clementissimum diploma érdemem fölett condecorál vele, kéntelen vagyok patienter eltörnöm. Ezzel kgyd gratiaba és szép favorába ajánlván nyomorút, vén,

és halálozó személyemet maradok az Úrnak, aláztos, köteles szolgája s nyomorúttya N. S.

P. S. Lölköm nagy Uram! kérem az asszony léteről tudósítson, mert én azt sem tudom, föl- s alá van-e? talán ki rekesztett mindenbül, ellhiszem pedig kgyldre bizta pártfogását, mint a gazdaságot, ha ki nem verettetném Kárváról, magam is örömet kimennék.

1718. jun. 8. Marczelházáról; Gyulay Ferencz Nedeczky Sándorhoz az alispán s Fautorhoz! Minthogy Lábodý Ádám Karván curiája után járó rétteit neki adta: kéri Nedeczky Sándort, hogy vagy ő vagy más jöjjön ki, hogy ezen rétek atyafiságosan átadassanak, mi vele is a szomszédos szép harmoniát meg fogja erősíteni; és ha megengedi; és ha megengedi Nedeczky Sándor, hogy a madariak nyavalyás marháikat Radványon keresztül vizre hajthattják a cultellusában lévő dézmát egy évre elengedi, az árváknak is (öcsce fainak); ő már a Káptalannál lefizette a taxát. Huszár Imre is megengedte, hogy a madariak arra hajthatják vizre a marhájukat és ha az atyafiság apprehendálná, a határból egy ötöd részét kihaláltatja. Nagy a bizodalma, hogy Nedeczky Sándor a harmoniának és a maga hasznának elbontója nem lesz.

57. sz.

1718. jun. 9. Komáromból irt Nedeczky Sándor Gyulay Ferenczhez. — Nagy Uramnak kötelességgel szállok kegydnek! Marczelházáról tegnapi napon irt böcsületes levelit tartozó kötelességgel vettem, kibül értem sógor asszony ő kegyelme karvai réteiben lévő 12-dik részét kgylnak aján-dékozta volna, megvallom csak mindenöt szerencsétlen vagyok; ha valamikor lött volna szükségem, hát most, amidőn kgyld szép, jó akarattya által is az sok rétekből kimaradtam, és elestem, magamnak s feleségemnek árendában kértem volna sógor asszonytól eő kgylmtül, de contra potentes debiliores quid prossunt facere? Ugyis csak veszendő

57. sz.

már ami jószágunk ; inkább koldússal sem tehetne kygd jobbat hogy ha nékem, és feleségemnek erga pecuniam ki bocsáttaná, mert tudgya kgymed maga is, csak Pathon is két annyi rétje van kgyldnek, mint nekünk ; én tiszta szívből udvarolnék kgylnék, de láttya az Isten, hogy csak alig lélek van bennem, csak szempillantásként várom az utolsó órát az Istenemtől, mert ágyban hevernem nem lehet, mivel sokkal jobban kínozó a fuladozás, hanem nagyobb időmet mint ölvé köl tötenem nyavalyás életemnek. Tegnap-előtt itt volt Bencze András ispányunk jelentette, hogy a karvai réteket haszontalan osztani, mert még most semmi feő nincsen rajtuk, hanem aratás után, ha kaszálhatni ; valamikor ideje lészen, magam ugyan azokra ki nem mehetek, nem kívánván azzal alkalmatlankodni kelletlen személyemmel, hanem meghagyom vagy küldök embert, hogy 12ifk részét a rétekk, (ha csak ugyan úgy köll 'lenni) adgyák ki istenessen, ami pedig közelebb leendő szomszédság, mostani szép (adna Isten hogy úgy volna) harmóniánkat confirmallya és rövid nap controversiában lévő földceskéinkben is atyafiságos megegyezést hozzand ; nagy csudának fogom tartani, hogyha az Úr annyi grátiát és igazságot téssen az árvákkal, hogy egyszer disinteressatusokkal intézné a dolgot, de tartok tüle, hogy úgy járunk mindnyájan, az mint praefigált volt kgyld pro amicabili revisione manifestar. metar. pénteket, kihez való képest sógor Újlaky úr Nedeczky Ferkóval in praesentia D. Emerici Baranyay csötörtökön alig jüttek Kurta-készire, azonnal érettek méltóztatott küldeni és parancsolni, hogy már kgyld készen van és inkább akkor, hogy sem mint pénteken, revideáltattya ; tartván kgyld operatioitól, ki mentek ugyan szegények, mely szépen bánt kygd velek nem szükség referálnom, elég az „legati non inpetrata pace“ „sicut iverunt, ita rediverunt“ ; hogy azért a mada-

riaknak szabad pascuatiók és transitusuk legyen, (amint mondgyák) a madariak, a radványiakat, a marcelháziak, a virthieket nagy igazságból kitúrták erő hatalommal; is mint özeni a szegény özvegy ekéjét is kiverték, et hoc per continuum exarendationem permissive factam, et in radványiensi ae virthensi territoriis permissam ezután úgy lesz, hogy egészen ell foglalják. Szálljon azért az Úr magában ne kívánnya azzal jószagunkk veszedelmit; hiszem az Isten adott eleget meg ad is még ifjú korában s maga lévén eleget kereshet; ha igazsága nem volna is ennek a félnek, irgalmasságból cselekedgye kgyd, hogy az mindenható Isten, nagyobb boldogulását, ennél is adgya érette kgylk. A mi pedig a cultellusban való proportionaliter minket illető részt illeti, hogy sine taxae proportionalis depositione kész engedni pro hic et nunc az atyafiakk, Jehova Isten halála napján is fizesse meg kgyd jó akaratját. Nagy Úr csak essünk által az métáknak erectiójában, tudgya kgyd hogy ezen ell nyomattatott sok possessorból áló, ki árva, ki özvegy, ki pedig csak nem feleség nélkül való részecske. Huszár Imre sógor Uram lássa mit csinály, hihető nem tgya A 1689. mirül contrahált, több is van azon kívül az levelek között, de most föl nem találhattam; vak az aki rostán által nem lát. Haec omnia duntaxat sunt auguria, ad debilitationem juris Radvaniani et Virthiani ect. tendent. Ha nagy Úr Fautorom, minthogy már valamit kívánhatott kgyd per potentiam et suum proprium arbitrium obtineált, kérem alázatosan ennyihány hátramaradt napját életemnek, ne keserítse, hadgyon már nyugodalmacskát és tegyen annyira való irgalmasságot velem régi és nem haszontalan szolgájával, hiszem úgy is rövid nap mulva én meghalván, csaknem által láthatni, hogy nem csak Virth, Radvány, Karva, hanem Sárkány, Diva, Béla, Lábotlan, Duna-nedecze s Bikó ha

törvényesen nemis, legalább pénze által, vagy más módon is kgyldé fog lenni, mit gyönyörködik kgyld már magam mortificatiójával. Jussának szép és kegyes hozzám való ajánlásit kgyldnek be keservessen és sírva hallanom kellett a minap amidőn kgyd üdvözült Boriska temetésére Karvára ment, ebéd fölött, vendégek előtt nyilván, mely szépen extollálta és dicsérte a szegény Nedeczky rongyos familiát; soha bizony nem tudom nagy Úr Nedeczkyek közül a ki felesége fein vizet hordatott konyhára, sötötetett kenyeret eladni valót az piacra, az elsőt tudom másra nem értette kgyd, hanem Huszár Ilona Asszonyra, de szóllyon az igazság; semmitsem felelek reá; úgy áldgya meg az Isten valamint igazán mondgyák. Ami pedig másodikát, úgmint kenyér-sötést illeti, tagadhatatlan hogy szegény örög Huszárné Fabricius Magdolna Asszony, Huszár Ilona és Susanna asszonyok édes anyyok bécsi obsidío alatt oly nyomorúságra jutott volt, nem tudván sehonnán semmi pénzt teremteni jószágából; valami vermes gabonája lévén itten az curián abból kellett sötetni a piacra, úgy hogy hat-hét frtra ment egy mérőből való sötötése, úgy kellett maguk eözvegységét és szegény árváit táplálni, tudom azért pokolba nem ment, se gyalázattyára nem vált, nem de nem jobban esett, hogy úgy táplálta magát s árváit, hogy sem mint más-kép kereste volna kenyerét. Hihető Huszár Susanna is ebben a háborúban arra szorult: volnának sok más dolgok, akiket kgyd sem tagadhatna; de cum maxima violentia patientálom magamat. Az eözveggyel és a Ferenczczel nem lévén ithon holnap fogom közleni azon szép s kegyes kgyd levelit. Mindezek után amidőn ajánlom kgyd favorába és gratiaba magamat maradok mindenkor kgyd aláza-tos szolgálja és igazzan való nyomorúttya: Nedeczky Sándor.

P. S. Mért confidenter meg nem irta kgyd

inkáb, hogy ki portiója fog accedálni Huszár Imre portiójához; épen úgy is maga szolgájának irtt kgyd nem rosz akarónak; általláttya azt mindenik, hogy H. J. asszonyé; kérem alázatosan tovább is legyen pátronusom, ne kénszeríttsen desperálni.

1718. jun. 12. Gyulay Ferencz Nedeczky Sándornak Marczelházáról. Fautor mihi Coldme! Tegnapi napon nagyon becsülettel iratott kgyd levelét szokott kötelességgel vöttem, az kibül értett kgyd hozzám való kedves intentióját felette kedvesen vévén, köszönöm s assecurálok kgyd in effectuatione meglészen az érdemes cuplpelcz zc. noha szegény lévén az legény, oly fába vágni nem presumált volna, de patronusim gratiaja accedálván kgyd hathatos cooperatiójához benedictio Dni facit divites; nem esem desperatióba, még az kik nem kívánnják is, hivatlanul is reméllem szolgálhatok Inem engedelméből; az protectorságot hogy megbecsülni nem terhelhetett kgyd, azt igen köszönöm, csak parancsolni ne terheltessek egész tehetségemig in effectu kgyldnek is contestálni kívánom, nem kételkedvén kgyld kedves fávörában s affectiójában is, az kinek hogy érdemesebben megfelelhessenek szándékozom legközelebb való szomszédságban oecónomiámnak egy részével szállanom, hogy akképpen az midőn unalmas és fáratcságos tisztibül szándéka szerint nyogodalomra adgya kgyld magát, distrahálhassam magam viskójában is nagy Uramat kgyldt. — Mostan semmi új híreket se Moskovárúl se Lengyelországrúl nem hallottam, kivel nagy Uramnak udvarolhatnék, hanem az midőn Karvára indulni nem terhelheték kgyld pusztás házomnál ebédre itten is, mig az másik elkészül jó szívvvel látom kgyldt; gratiaval veszem maga megalázását, hogy ítélő-mester Szent—Iványi János Úr eő kgylme mostan vött s följöveteléről irott levelét és bizonyos expeditióját is közölhetném kgyldl, az melynél úgy veszem észre kgylmed tellességgel elfeledkezett,

57. sz.

az mely igen ártalmas, ne talán újab desperatióhoz való materiák essenek; kire nézve csak az első punctumot is megolvasni jó lenne, mely ha jól jut eszembe így kezdődik: „tam supra recensitus etc.“ In quacunque contrahentium personarum cadentes suspiciones, et passiones etc. animorum alienationes ect. ex integro oblitterarunt nullis unquam temporibus similia, aut quaequae nova sub quorunque tandem pallio, et colore resuscitatura. Micsoda fa tüzre való rakásáról írnya nem terheltek kgyld, azt nem tudom, az kettőhöz ugyan ha harmadikát kíván kgyd, quod omne trinum ebben is legyen perfectum, maga szolgáját tapasztalni fogja nagy Uram, az mint is kgyd fájorában és gratiában ajánlott persevero pttae Perrilustris G. D. V. Servus devote obligatissimus Franciscus Gyulay.

P. S. Ha pedig magam házánál nem lehetne szerencsém miként Isten Karvára viszi kgyldt ottan azonnal udvarlani fogok kötelcségem szerint; proxime ugyan Bécsben szándékozom rugaszkodni; de ottan nem leszen, azért oda is ha mit parancsolni nem terheltek kgyld, kedvesen fogom értendeni.

57. sz.

1718. június 15. Komáromból írt Nedeczky Sándor Gyulay Ferencznek. Nagy Uramnak kötelcséggel szólok. Marczelházáról 12. praesentis irtt Uri s kegyes levelét alázatosan vettem. Lehetetlen recompensálnom fölöttéb való hozzám maga alázatos szolgája, s nyomorúltjához eddig tett s azon levelében ajánlott kegyelmességet. Nincs mit insinualnom, kit bécsi útjára méltónak ítélne az Úr, hanem ha ezen veszi maga uttyát az Úr, erit salus hospitio hic, ha megalázza magát vagy ebédre vagy koplalásra való collatióra, irhatom, hogy nagy kegyelmességnek fogom tartani, azért abban ajánlván nagy, engedelmissen magamat, úgy a szegény megnyomorodott árvákat is özvegy anyokkal ed-

gyütt, maradok alázatos szolgája s nyomorúttya.
Nedeczky Sándor.

1718. jul. 3. Marczelházáról írt Gyulay Ferencz Nedeczky Sándornak. Ezennel megküldi a 40 kr birságot. Nagy munka ideje lévén, ha ezennél oly sietve nem küldené meg a birságokat, engedjen meg; az ő emberei szegények és a nyavalyások helyett ő küldi meg; ha nem volna nagy munkaideje, ő maga menne udvarlására; proxime vesz magának időt szolgálattýára. — Ő Bécsbe utazik, minekutána (Nedeczky S.) oly veszedelmes betegségben szenved, hogyha hamar elejét nem veszik, meghal, ő küld orvost és orvosságot. Felhozza, hogy tőle (sub rosa) kér tanácsot: egy atyafi, ki mint szolga conventio nélkül s talán nemes ember, igen nagy boszúságot okozott neki, úgy hogy majd megverte, valjon mit és mikép kellene ezt elkövetnie, hogy actus majoris potentiae vádjába ne essék? (Nedeczky Sándort érti alatta. Gúny.) — Előhozza, hogy valaki tekenősbékákat vitt számára a Dunán át Karvára és a réven megfizettették; ez kiválogatta a javát s ezzel fizetett. Minthogy bőjt lesz (?), tehát jó lesz, ha őtet szívesen látja ebédre; különben tizenkét garasért ne prostituálja magát egy vice ispán. — Akkor megy hozzá ebédre, ha Szent-Iványi prothonotarius megjelen, kivel úgy is van dolga (ez volt a bíró közöttük). Az árvák talán nem szorultak a dézsma ajándéokra, mert se fehéret se feketét nem irtak. (Az egész levél sértésekkel telyes gúny.)

57. sz.

Ezen levélre 1718. jul. 21. felelt Nedeczky Sándor Gyulay Ferencznek. Ami a birságot illeti, abban diákjai hibáztak, mert a „sietős“-t reá irták, pedig nem volt hivatalos levél. Ezért vette meg Lábody a birságot; különben a ki vitte kapott egy „máriást“. Komáromig elég volt. Többé nem küld Marczelházának levelet utra. Ha az az ember, kit meg akart verni fizetett cseléd volt, úgy habár

57. sz.

nemes volt is, bántása nem lett volna. Különben nem tanácsolja a verekedést. — A tekenősbékákért, ha átszállításkor vámot vettek, jóltették, mert erre privilegium van adva, mint ezt megis mutathatja; és ha nem erőszakkal, hanem csak pénz helyett fizetett tekenősbékákkal a szállító, annál jobb, mert hamarabb elérnek Bécsbe. Anélkül is már dögleni kezdettek. Hogy a becsületére vigyázott, köszöni. — Ha eljön Szent-Iványi, azonnal megüzenni, hogy a dézsmát és az árvákat elhozhassa. Különben köszöni a gratiát. Nyomorult beteges szolgálja. N. S.

P. S. Az együgyűséget nagyobb nyavalyára gerjesztő és mutató superfluus titulust alázatos tőrrel veszi az Úrtól.

34. §. Nedeczky Sándor végrendeletei s halála. 1719.

1943. sz. Mennyire elnyomorodott volt legyen Nedeczky Sándor életének végső éveiben, és mint megírta, fuldoklásai miatt ágyban fekvést nem tűrt betegsége, kitűnik azon levélből, melyet gróf Illésházy Miklós, a Cancellár, 1718. július 24. irt Gyulay Ferenczhez.

„Immár két esztendőttől fogva nem láthatván pusztá magyarországi jószágomat, se az morvait, tandem nyervén szabadságot klmcs Urunktól Ő Felségétől, megyek föl Trencsén felé Isten segítségével, és amidőn tegnap szerencsésen ide Nagy-Szombatba érkezem, jöve hozzám, vagyis inkább hozatta magát Nedeczky Sándor Uram mint félholt, kinek is állapota éppen szánakodásra való, nemcsak egészségtelenségére nézve, de másként is kgydl való dolgaihoz képest. Mivel pedig úgyis nemsokára viszi ő kgylme immár az maga nyomorúságos életét, hogy azt az kevés hátralévő napjait lölki és testi csendességben tölthesse és végezhesse

nyaválás (sorsát): kgyldt kellett megtalálnom s
egyszersmind atyai képen szeretettel intenem is,
ne adgyon legkisebb okot is kegyelmének, kivel
csak megh kedvetlenítse, annyival inkább megká-
rosíthatná. Isten előtt kedves, emberek előtt pedig
igen dicséretes dolgot fog cselekedni; megvallom
magamnak is fog tetszeni úgy, hogy annyival
inkáb várhattya jó akaratomat, vagyok azért abban
a tellyes reménységben, hogy consideratis conside-
randis meg nem veti kgyd ezen jó szántomból való
s kgyd javára czélzó irásomat. Cupiens Deus ean-
dem servet diu salvam et incolumem. Raptim Tyn-
naviae, amicus ad offa paratus.

Hogy Nedeczky Sándor végső éveiben meny-
nyire ragaszkodott vallásához, kitünik nem csak
végrendeleteiből, melyeket egyenkint vallásos s
felesége eránt kiméletes érzelemmel alkotott; ha-
nem azon különös csakis személyére szorított enge-
délyből is, melyet kérelmére a vele rokonságban
lévő Pyber László val. almissi püspök és eszterg.
vicarius saját pecsétje alatt még 1716. Ocbr 29-én
kiszolgáltattott avégre, hogy bizonyos szívreható
okoknál fogva betegségében az év nagyobb ünnepein,
midőn templomba ajtatoskodni nem mehetne, olyan
felszentelt papok által, kiknek szabadságuk van
az esztergomi egyházi megyében misét szolgáltatni,
saját residentialis privát házában, ha mégis ebben
illedelmes hely fog kijeleltetni, misét szolgál-
ni fognak, ezen illedelem fentartására ügyeljenek.

2328. sz.

Méltán ide, s ezen engedély mellé irhatom
azon imát is, melyet Nedeczky Sándor szenvedései
között szokott elimádkozni. Ugyanis Rákóczy Fe-
rencztől Nedeczky Sándornál maradt kéziratban,
egy francia nyelven irt imakönyvecske; ebből
van ez magyárra fordítva kivéve, mely méltán az
üldözött imájának nevezhető.

Un Oraison dans l'affliction.

Édes Megváltóm Jézus Krisztus! igaz Isten,

1022. sz.

ki a mindenható Atya kebeléből szállottál e világra, hogy a bűnöket eltöröljed, a szenvedőket megszadítsad, a szétűzötteket összegyűjtsed, a kimenekülteket hazájokba visszatérítsed, légy irgalmas azoknak, kik szívből bánkódnak, és vigasztald, kik fájdalmaik között fohászkodnak. Megváltó Jézus Krisztusom! oldozd fel és szabadítsd meg a te szolgádat a bűtől és keservektől, melyeket reá mértél; Megváltóm! ki mint ember a mindenható Atyaistentől az egész emberi nemzet felett oltalmazóul rendeltettél, és irgalmad szerint drága véreddel kegyetlen szenvedés által csodálatosan paradicsomot szerezteél számunkra, és békeséget hoztál az embereknek és angyaloknak: Uram Jézus Krisztus: alapíts jóságoddal békét, és erősítsd meg az egyességet közöttem és ellenségeim között; mutasd meg erántam kegyelmedet; fordítsd hozzám irgalmadat; töröld el, engeszteld meg minden gyűlölségét és haragját ellenségeimnek, kik ellenem fordultak, mint eltörülted Ezsau haragját és gyűlölségét Jakob testvére ellen; ehhez hasonlóképen Uram Jézus Krisztus! terjeszd ki karodat és kegyelmedet felettem szolgád felett gyűlölőimtől való megszabadításomra. Megváltó Jézus Krisztusom! megszabadítottad Ábrahámot a Chaldaeusok kezei közül, és fiát Izsákot egy kos feláldozása által, Jakobot Ezsau testvéreinek kezei közül, Noét a bárkában a vízözöntől, Lóthot Szodoma városában, Mojzes és Áron szolgáidat Izrael népével Pharao kezei, és az egyiptomi rabságból, Dávid királyt Saultól, és a Góliattól; Susannát a hamis tanuktól és bűntől, Judittot Holofernestől, Dánielt az oroszleányok barlangjában, Sidrák, Misách és Abdenágó ifjakat az égő kemenczében, Jónást a czethal hasában, Kánaán leányait, kik kinoztattak az ördögtől, Ádámot drága sz. véreddel a pokol mélységéből, sz. Pétert a tenger mélységéből, sz. Pált a fogság lánczai közül: úgy édes Megváltóm Jézus Krisztus!

az élő Isten fia, szabadítsd meg a te szolgádot minden ellenségtől; jöjj segítségemre szent jótéményeiddel sz. megtestesülésed által, melyet mint ember a Szűz Mária által magadra vettél, a te sz. születésed, éhséged, szomjúságod, általad szenvedett hideg s meleg által, munkád és fáradozásod, vérizzadásod, arczulsapásaid, ostorozásaid, a szegek, lándzsa, töviskoszorúd, epe- s eczetitalod, kinos halálod, hét szavaid által, melyeket a kereszten függvén intéztél a mindenható Atyaistenhez mondván: bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekesznek; és ismét a latorhoz, ki függött a kereszten: bizony mondom neked, hogy ma velem leszel a paradicsomban; nem különben atyádhoz: Én Istenem: én Istenem! mért hagytál el engemet? — Ki anyádnak mondottad: Asszony! ime a te fiad! mindjárt azután tanítványodhoz: ime a te anyád! akarván nyilvánítani: mily gondod van azokra, kik barátjaid; Megváltó! te monád: szomjúhozom! t. i. szent lelkek üdvéért, kik a limbusban vannak, és várták a megváltást; te monád atyádhoz: kezeidbe ajánlom lelkemet; te monád: hogy minden bevégeztetett, kijelentvén: hogy a munka és a fájdalom, melyeket érettünk, magadra vállaltál elvégeztetett; ezekért is kérlek Megváltóm J. K.! és Szabadítóm! őrizd meg szolgádat a gonosz ellenségtől, és minden veszedelemtől most és jövőre; védelmezz az által, hogy leszállottál a poklokra; sz. feltámadásod; tanítványidnak gyakori vigasztalódásai, csodálatos mennybemeneteled, a sz. Lélek eljövetele, a Vigasztalónak elküldése, s rettenetes ítéletnapod által; — mindezekre kérlek: hallgass meg engem; valamint minden jótéteményeid és cselekedeteidre is, mert hiszen te hoztál ki engem semmiből, te teremtetél, te vezettél be szent vallásodba, te láttál el fegyverrel az ördög kísértetei ellen, örök életet ígervén. Ezen okok és sok más dolgoknál fogva, melyeket

a szem nem látott, a fül nem hallott, és az ember szíve nem érzett kérlek édes Megváltóm J. K. ! és könyörületességedre most és jövődében szabadíts meg minden testi és lelki veszedelemtől, és vezérelj ezen élet után hozzád élő igaz Istenhez, ki élsz és uralkodol mindörökkön örökké. Amen.*

Nedeczky Sándor mielőtt meghalt volna többször tett végrendeletet. Először 1713-ban mint ezt 1882. sz. a. már leírtam. Második végrendeletét 1715. maj. 17. gr. Koháry István országbíró előtt tette Posonyban. Ebben mint a többi végrendeleteiben is kath. hitvallomásának előre bocsátása után 1. azt rendeli: hogy Lábatlanon a roskadozó templomban, minden pompa nélkül, egyszerűen, pap által, és pedig estve felé temetessék el.** 2. Komáromban, Budán, Pesten, és Esztergomban a sz. Ferencz rendűek szerzetének egyenkint 50 frtt. — Ugyanezen városokban a kórházakra egyenkint 10 frt, bárhol létező szegényeknek pedig azonnal kiosztandó 60 frt hagyott. — 3. Minden bár hol létező birtokait, mivel azokat a trenchényi s posonyi birtokainak nagy megterheltetésével szerezte, tehát saját szerzeményei, hagyja édes, már meghalt testvér öcscsétől Mihálytól származott két fiúra: az ő unoka öcsceire: Ferenczre és Istvánra, ezek kihaltával leánytestvéreire, úgy hogy ezen jószágokban szeretett felesége, ha férjhez nem megy, haláláig benn maradjon. 4. Az ingókból és zálogjószágokból, minthogy felesége is szerző volt, s nem tékozló, szabad rendelkezésére ezer frtt hagyott úgy, hogy a többi ingatlanokat és zálogokat is

Schmidt Eppi
Agri. Tom
III. pag. 301.

* Nem az officium Rakoczianumból vétetett ki, mely első Rákóczy Ferencztől ered, ki Kassán lett eltemetve, és felette 1677-ben 18 aug. parentáltak, — hol elébb gr. Pálffy Tamás egri püspök előtt convertált is. — Meghalt 1676. 8. julii. életének 31. évében.

** Azt hallottam — hogy most református templom a crypta pinczévé, alakíttatott át; a sírnak nyoma sincs.

haláláig bírhasza, de el ne költthesse, hanem említett Mihály öcsétől származott gyermekekre száljanak.
 5. Az ajtatos hagyományok — legatumok — és az 1000 = ezer frt kielégítése után, az adósságok az ő feleségének szerzeményéből fizettessenek ki.
 6. A családi okmányok, maradjanak azoknál, akiknél azoknak maradni kell.

Ugyanezen végrendeletet 1715. Decbr 8-án Posonyban a palatinus Pálffy Miklós gróf protho-notariususa felső-büki Nagy István előtt megújította; de négy nap mulva már visszahúzta és megsemmisítette. (nagy pecsét; zsinór.)

1820. sz.

1718. Octbr 11. érezvén közelgő halálát még egyszer, tehát már negyedszer alkotott végrendeletet, melyet minthogy vissza nem húzott, leirok mint olyat, mely halála után érvényesítendő volt. Végrendeletének elején hitvallomása után leírja: miután tapasztalatai szerint az életben mindenben a szerencse játékainak nagy része volna, és nincs semmi a nap alatt mihez a fatalis erőszak hozzá nem férhetne: ő ki már (64. év) = a hatvannegyedik évbe belépett, a sok munkába belefáradt, sok mindenféle betegség alatt összeroskadt, és e föld keserves viszontagságainak hullámai között arra intett, hogy közel van azon kikötőhöz, hol célját eléri, nehogy végrendelet nélkül a meghasonlást és gyűlöletet hagyja maga után, vagyonáról, melyet jobbára saját szorgalma által szerzett, és amennyire lehetséges volt, a sok külső és belső háborúk alatt összeroskadt haza körülményei között fentartott, ekkép tesz rendelkezést. Gondoskodván már lelkéről, testét ha lehet Lábatlanon kívánja egyszerűen eltemettetni. Hagyományaiban megemlékezett a komáromi Redemptoristák templomáról, ugyancsak ezen atyák komáromi zárdájáról, hagyván ezeknek 50, 50 forintot. Megemlékezett továbbá a komáromi, budai, pesti, esztergomi sz. Ferenczrendűek zárdáiról, melyeknek egyenkint 50 frtt és ugyancsak

1821. sz.
 2022. sz.
 (ugyanaz)

ezen zárdahelyeken létező kórházakról is, melyeknek egyenkint 10 frtt hagyományozott; ezeken kívül 60 frt azonnal halálakor a szegények között kiosztandónak rendelt. — Rendelte, hogy miután adósságait nagyobb részben kifizette, azon adósságát, melylyel sz. Márton apátságnak tartozik, felesége fizesse ki (ezt sub anathemate rendeli). Nem különben kívánja, hogy azon adósságai, melyekkel Kádasnak és Hunyady Lászlónak tartozik, úgy a trenchényi és posonyi birtokain fekvő adósságai is, melyekre felvett zálogpénzei a komáromi birtokaiba lettek befektetve, fi s nő rokonai által fizetessenek ki. Ezekután mindennemű bármely várgyében létező birtokai kétfelé osztassanak szét felesége és meghalt Mihály öcscsének örökösei között. Posony vármegyében Pusztá-Födémesen és Tót-Újfalun léveő birtokait, melyeket ő váltott vissza, Mihály öcscsétől származott Ferencz- és Istvánnak hagyta úgy, hogy egymásnak örököljenek, anyjuk Huszár Susanna tótorsága alatt, ezek után pedig nőtestvéreire háromoljanak. Magdolnának 450 frt hagyott. Az ingókat két részre kívánta osztani felesége és Mihály öcscsétől származott unoka öcscei között. Az okmányok őrizetét Baranyay Imrére, és Nedeczky Mihályra bizta, ki a megyénél jegyző volt. A végrehajtók Szluha Ferencz, Lábodý Ádám és az oklevelek őrzői voltak. Aláírva: Nedeczky Sándoron kívül tíz tanu által, tíz pecséttel hitelesítve. Nevezetesen a Redemptoristák főnöke: Joannes a Felice atya, Szkaricza György helyett. alispán s szolgabíró, Bokor László esküdt, Gyárfás István esküdt, Taixlperger Ádám esküdt, Töltéssy István öregebb, Gábor János, Cseh József máskép Szombathj, Martin Pfruner, Mathias Shandl által. (a pecsétek egészen épek). Ezen végrendelethez van mellékelve, egy codicillus, melyben nyilváníttja, hogy Födémes Tótújfaluból azért zárta ki Mihály öcscsének leányát Ilonát Ujlaky Fe-

rencznét, mert Elevenkuty Ferenczné, Nedeczky Katalin ki szinte Nedeczky Sándor testvére volt, halálának esetére azt részesítette örökségében, a többi testvérek pedig ki lettek zárva ; mégis végkép kizárni őt nem akaria, hanem azt rendeli, hogy ha Magdolnának és Katalinnak örökösei kihálnak, Ilona is részesüljön az ingatlanokban úgy, mint az ingokban. Ezen codicillust 1718. Ocober 11. után alkotta, és minthogy ezt írta : „recenter evoluti anni“ tehát a nem régen elmúlt 1718. év után, 1719. év elején jöhetett létre. Aláírva kívülről : Szkaricza György szolgabíró, Rötth András sz. bíró, Csejtei János, és Baranyay Imre sz. bíró által. (p. h.)

Hogy Nedeczky Sándor mely napon mult ki és zárta be sokat szenvedett és tapasztalás teljes életét, azon parancsolatból tudjuk meg, melyet III. Károly 1719. Sepber 12-én Bécsben Erdődy László Ádám nyitrai püspök és Hunyady László által említett végrendelet végrehajtóinak, Huszár Ilona özvegy kérelmére adatott ki a végre, hogy ezek özvegyi jogait tekintetbe nem vévén, a lakástól, ellátástól, ruhaneműektől a fogatoktól, és kocsiktól, valamint másnemű ingóktól is megfosztották ; sőt minthogy atyai és anyai javakból is kizáratott, azonnal ünnepélyesen protestált, amely okoknál fogva azután a végrehajtók a végrehajtással felhagyni rendeltettek. Ezen kir. parancsolat szerint Nedeczky Sándor meghalt 1719. aug. 9-én és pedig saját birtokán Lábatlanon, hol másnap már eltemettetett.

701. sz.

35. §. Nedeczky Sándor halála után — 1732.

Nedeczky Sándor halála után végrendeletének végrehajtói : nevezetesen Nedeczky Mihály és Baranyay Imre Komáromban 1719. Nvber 19. bizo-

724.

700. hajtattott végre. Ugyanis már elébb 1719. Ochr 14. a palatinus gróf erdődi Pálffy Miklós megparancsolta Szent-Iványi prothonotariusnak, hogy Huszár Ilonát özv. Nedeczky Sándornét saját kérelmére eskü alatt hallgassa ki, és tegyen jelentést azon elintézendő követelése felől, mely szerint közös megyegyezés és felvállás értelmében az ősiekből kétezer frt, ha férjhez megy 1000 frt. a szerzeményekből pedig minden ötöt illeti. Nem különben az okmányokat is vegye át. — Posony. —
1438. Ugyancsak 1719. év Ochr 23. Posonyban a palatinus Huszár Ilona kérelmére másodszor is megparancsolta Szent-Iványi János prothonotariusnak, hogy szolgáltatassa ki az igazságot, mert az özvegy úgy adta elő ügyét, hogy a rokonok Nedeczky Sándornak mindennemű ingóságait, arany, ezüst ruha neműit, különösen irományait lefoglalták, holott neki férje halála után 2000 frt. ha férjhez megy 1000 frt adandó ki. A kir. adomány is kettejükre szól; életükben is vinculum mellett viszonyos szerződésre léptek. Tegyen jelentést is.
711. 1719. Octbr. 30. A palatinus nevében Szent-Iványi János prothonotarius által már Huszár Susanna Ilona testvére is, és pedig fiainak és leányainak nevében is, követelései miatt Aszódra (Pest-Pilis-Solt Vgybn) Dcbr 12-re idéztetett.
712. Ugyanezen napon 1719. Ochr 30. Nedeczky Ilona Ujlaky Ferencz felesége és Huszár Susanna leánya is, Szent-Iványi János ítélőmester által Aszódra lett megidézve.
1877. Aszódra pedig, hol a palatinus birt, azért voltak megidézve, az örökösök, mert Gyulay egy tervet terjesztett elő, mely szerint Huszár Ilonának nevében is, ki már 1720. Aprilban törvényes felesége volt, ámbár elébb is megsekküdthettek, minden per nélkül akarta birtokába keríteni, természetesen kifizetések mellett a birtokot. Ugyanis, miután Nedeczky Sándor végrendelete szerint (de nem az

érvényes utolsó végrendelet szerint) ennek felesége benn marad minden ingó s ingatlan birtokaiban; két ezer forint is illetné; száz arany vinculum terhe alatt pedig nem lenne szabad a szerződésektől eltérni; (ez megsemmisítettett) sőt minthogy nyilvánossá lett, hogy az örökösök kezébe ezer frt., ezenkívül kétszáz arany került, a lovakat, két hintót, ruhákat, fegyvereket, bútorokat, a melyek kétezer forintot megértek, lefoglalták (a végrendelet nem lett végrehajtva) ő következő tervet terjesztett elő:

Oldassék fel a vinculum. A kétezer frt felére szállíttassék le. Az örökösök maradjanak benn mindenben, mit lefoglaltak, kivéve az ezüstöt és ruhákat. A legatumok kifizetése terhelje az örökösöket. Az ő legatumaik kölcsönösen kielégítettettek tekintessenek. Az okmányokat Huszár Ilona vegye kezei közé. A tervben az volt az alap eszme, hogy az örökösök egyszerűen mondjanak le kerektükről és ő bizonyos kifizetések mellett per-patvar nélkül birja a jószágot; pedig Nedeczky Sándor éltében visszahúzta a Gyulayval kötött szerződést azon oknál fogva, mert ez a feleségére oly módon terjesztetett ki, mely szerint az egész megrontatott; de a legutolsó 1718-ki végrendelet szerint is csak mindennek fele illette özvegyét Huszár Ilonát, a másik fele pedig az örökösöket. — Az ingatlanokat mennyiben foglalhatták le az örökösök, bajos megítélni, miután a végrehajtás felfüggesztetett. — Nem is lett Aszódon elfogadva Gyulay terve, mert azután még számos évekig folyott a perlekedés, és utoljára is Huszár Ilona halála után egyezés lett vége.

1719. advt. 4. vásár. után csötörtökön az esztergomi káptalan előtt Ujlaky Ferencz, és Nedeczky Ferencz saját személyökben, és Huszár Susannának s ettől származott Ferencz, István fiainak; valamint Katalin, Ilona leányainak (Ujlaky

740. & 1483.
sz. sz.

Ferenczné és Istvánné) nevében eltiltották Huszár Ilonát a reá háromlott jószágok elidegeníttésétől és eladásától. (n. p.)

1486. sz.

1719. gróf Pálffy Miklós palatinus megparancsolta Szent-Iványi János protonotariusnak, hogy Huszár Ilonának mint felperesnek, Huszár Susannának s gyermekeinek: Ferencz, István, Magdolna, Katalin és Ilona Ujlaky Ferencznének mint alpereseknek közös kérelmökre, a mandatum executorium kiadása mellett halassza el az ügyet, melyben Huszár Ilona meghalt férjével kötött szerződésre és ez által tett végrendeletre hivatkozik, és pedig azon oknál fogva, mert felperesnek okmányai kezénél nincsenek, az alperesek pedig a felvállásnak felmutatására időt kérnek. (Másolat.)

439. sz.

1719. Decbr 28-án Huszár Susanna úgy is mint gyermekeinek tutrix, Nedeczky Sándor végrendeletét érvényteleníteni akarta, azért Spáczay Pál, vicarius generalis elé idéztetett N.-Szombatba.

2181.

1720. mart. 16. zsinóros nagy pecsét alatt Bothfalván Szent-Iványi János protonotarius kiadta a bizonyítványt azon jelentésről, mely Varanno mező-városában 1720. Febr. 11-ről kelt, és azt tartalmazza, hogy Nedeczky Sándor halála után végrendelete ellenére Huszár Susanna gyermekeinek nevében is lefoglalván Huszár Ilona testvérének és a megholt özvegyének jószágait, ingóságait, arany-ezüst neműit, és irományait, Szent-Iványi J. protonotarius az alperest Huszár Susannát elmarasztalta, és Erőss László juratus notáriust kiküldötte a felperesnek mint triumfansnak nevében végrehajtás végett; de midőn az alperes házában megjelent ennek nevében veje Ujlaky Ferencz, a szomszédos birtokokból összegyűltek előtt felmutatta a „mandatum inhibitoriumot“ és felemelvén egy fejszét, a másik egy nádbotot, ünnepélyesen ellenmondottak, miről azután a juratus notarius jelentést tett. (Ezen hosszú periratban be vannak

iktatva szórul-szóra másolatban Nedeczky Sándor végrendeletei.)

Hogy Gyulay Ferencz Huszár Ilonának 1720. apríl. 23. már törvényes férje volt kitetszik abból, hogy ezen napról kapott Huszár Susanna a cancellariatól egy megintést, mely szerint Gyulay Ferencznek, most már Huszár Ilona férjének folyamodására, testvérével egyességre szólíttatik fel azon oknál fogva, mert Huszár Ilona 1713-ban viszonyos örökösödésre és szerződésre lépett vele; de mint-hogy az idézésre meg nem jelenvén elmarasztaltatott; ez ellen Huszár Susanna folyamodott; azután Nedeczky Sándor végrendeletének megsemmisítése végett az esztergomi vicarius elé terjesztette ügyét; végtére pedig oponált: most mint fiainak tutrix is május 27-re a cancellaria elé idéztetik egyesség végett.

708. sz.

Mennyire eltalálta légyen már éltében Nedeczky Sándor Gyulay Ferencz terveit és szándékát, mely szerint az egész környék birtokait megvenni törekedett, kitetszik azon felvallásokból is melyeket a váczai káptalan előtt, Huszár Ilona és most már törvényes férje Gyulay Ferencz egymásnak, nemkülönben Huszár Imre annak mostoha testvére is, Gyulay Ferencz sógorának tettek. Ugyan is 1720. Nvbr 13. megjelenvén említett káptalan előtt ilyen felvallásokat tettek, mit azután említett káptalan zsinóros pecsét alatt 1732-ben 14. Febr. kiadott Huszár Susanna kérelmére. Először Huszár Ilona tett felvallást következőképpen: Hogy én kedves házos társomnak tekintetes nemzetes és vitézlő Gyulay Ferencz uramnak eö kegyelmének hozzám való igaz szívbéli szeretetét, magamnak és jószágimnak gondviselését, pörös, törvényes és törhes dolgaiban való szíves és másként is igen költséges fáradozását, attyánkfiainak velem való pörlekedésekben tapasztelván; de kiváltképen tekintvén azt, hogy még az elmúlt kurucz háborúnak alkal-

359. & 346.

matosságával, midőn előbbeni megholt Uram Nedeczky Sándor eö kegyelme követségben Moszkva Országban küldettetvén, és általa Lengyelországban minden cselédimmel oly gyámoltalanul hagyatattván, hogy ha akkor mostani édes uram eö kgylme által nem segéttetem volna, az ki Szi-nyovszkiné Lubomirszky herczegh-asszony szolgálattýában lévén, eö kegyelme jó akarattya által nevezett herczeg-asszonytól ingyen való szállás. és cselédimmel, s lovaimmal tartatásom nem szereztetett és adatott volna, akkori hitves uramnak eö kegyelmének olly messze országban, az honnan mind két esztendeig csak hírét sem halhattam, létele is eö Fölsége hadaitul való félelem, költségtelenségem miatt helyből sem mozdulhattam, anynyival inkább jószágaimban nem lehetvén meghtérésem idegen országhon is földön gyámoltalanul minden költség nélkül néhai Uramtól sok ígéretekkel és minden effectus nélkül lévő biztatásokkal való ellhagyatásomban, desperatióban, vagy más utolsó veszedelemben költetett volna jutnom, seött már azután is jószágomban mostani kedves édes uram eö kegyelme segítsége és költsége által lött meghtérhetésemmel Istennek eö szent Fölségének akarattýából súlyos, és tovább három esztendőnél tartó betegséggel látogattatván s említett előbbeni Uram velem tellyességgel nem gondolván, utólyára ugyan eö kegyelme engedelmével, de mostani édes uram külségén Bécsben magamat föll vitetvén, hogy ottan az eö kegyelme és orvosok szorgalmatos gondviselése által saját eö kgylme alkalmas külségével négy egész holnapigh ott való maradásommal betegeskedésemből előbeni egésségemre terittetem, Istenem után egyedül eö kegyelmének és nem másnak köszönhetem : — mindezeket tehát, úgy hasonlóképen azt is, hogy mind akkoron mind pedig azután holmi szükségeimben, akkoron ugyan kölcsön fejében adott ezer valamely száz forintokra

menő kölcségekkel segített, és eö kegylméhez mostani édes Uramhoz férhez menetelemkor énnekem moringul tizenötezer forintoknak kötésével mutatott szeretetét, és kegyességit is méltó tekintetben vévén, és hogy annyi sok jó téteményeiért Isten után életemnek is eö kegyelme által megthartásáért, és minden napon tapasztaló kegyességeért, nyavalyámban való ápolgatásáért, gondviselésért, és szívbeli szeretetért sokszor nevezett kedves édes uramnak, hogy háladatlan ne legyek, tehát Istennek eö szent Fölségsnek öröktül fogva ell látott titkos rendellése szerint való akarattyából (aki által emberek élete léte és halála rendeltetik) én nekem előb találna lenni az árnyék világból maradék nélkül való kimullásom, mindennemű magyarországi korona alatt találandó engem akar örökössen akar zálogképpen, és akar magamat idvözültt néhai Uramtúl reám szállott jussul illető ingó és ingatlan eddigh is Istennek kegyelméből acquirált és ezután is acquirálandó jószágimat, nevezett szerint pedig Gyivai, Bélai praediumokat; Karvaj, Sárkányi, Lábatlani, Piszkei, Bikói, Radványi és Vérti örökös és zálogos portioimat az most ujabban Eöcsem Huszár Imre Uramtól, örökössen ugyan mostani édes Urammal együtt aquirált portiokkal és más több akar mely szerzett, és néhai kedves uram eö kegyelme halálával is reám szállott részekkel, úgy hasonlóképpen ménes és gulyabéli vagy más egyébféle marhaimmal clenodiummal, egyszóval mindennemű akar mi néven nevezendő már lévő s tovább is szerzendő mobiliummal együtt megh irt édes kedves házostársomnak Gyulaj Ferencz Uramnak eö kegyelmének és az ő kegyelme mindkét ágon leendő maradékinak, successorinak, legatariussainak és cessionariussainak örökösen és meghmásolhatatlanul adom, kötöm, nunc pro tunc transferalloom és assignáloom, semmi just, és semmi proprietást magamnak és akarmely névvel nevezhető successo-

raimnak mindazon fönt nevezett jószágokban és portiókban nem reserválván úgy, hogy mihelyest Istennek szent akarattjából függő életem változása leszen azonnal eö kegyelme mindazokat jure jam proprio et absolute mindennemü jussomnak nunc pro tunc lött transactiójával megh irtt mód szerint birhassa, s mindazokkal úgy disponálhasson valamint eö kgylmnek tetszik. Datum Vacii die 13. Nvbri 1720. Huszár Ilona.

Gyulay Ferencz felvallása ugyanott és ugyanakkor ez volt: Én, alább is meg irtt Gyulai Gyulay Ferencz magamra válalván mindennemü successorimnak vér szerint való egy testvér és távol lévő atyámfiainak és mindazoknak, kiket az alább irtt dologh akar mimódon most és jövendőben illetve, vagyis illethetne törheket, adom tudtára mindeknek az kiknek illik: Hogy én az én kedves édes feleségemnek Tekintetes és nemzetes Huszár Ilona asszonynak hozzám való szívbeli szeretetit és az én súlyos betegségemben meghmutatott kegyességét, és gondviselését méltó tekintetbe vétén ha az Úr Istennek szent és ellrendelt akarattjából énnekem előbb lenne ez árnyék világból kimullásom, kötök és in instanti resignálok Fölséges koronás királyunktúl eö Fölségétől adatott hatalmom szerint is, marczelházi jószágomból tizenötezer rehnen. forintokigh valót úgy, hogy in toto vel in parte nevezett jószágomat akar melly névvel nevezhető successoraim ne apprehendálhassák semmi úttal móddal, mígh nem az nevezett kedves édes házastársomnak le nem tétetik, ha pediglen eö szent Fölsége máskint lévő szent decretumából énnekem talál lenni tovább való életem, kedves édes Feleségemnek maga kívánsága szerint is szályon vissza reám az megh irt summa, az kibül mindazonáltal pium legatumokat szabad akarattya és tetczése szerint tehessen. Kelt Vaczon 13. Nvbr. 1720.

A harmadik felvállás Huszár Imreé: Huszár Ilona öcsceé, ekkép következik ugyan azon év s napról:

Én alább megh irtt Huszár Imre magamra válalván mindennémü successoraimnak vér szerint való egytestvér és távul lévő atyámfiainak és mind-azoknak, kiket az alább irt dolog akar mimódon most és jövődöben illetve vagyis illethne törheket; adom tudtára mindeneknek a kiknek illik: Hogy az minémü és ugyan engem örökesen optimo ac indubitato jure illető portioimat birta ekkoraigh zálogképpen Karván, Sárkányon, Labotlanon, Pisz-kén, Bikon, és Radványon kedves néném Tekintetes és nemzetes Gyulai Gyulay Ferencz Uram eö kegyelme kedves házastársa, az mellyekre is ennek-elötte való esztendőkbén azokról költt fassionalis contractualis leveleim bizonyíttása szerint egyszeri másszori ellkerülhetetlen szükségeimtül viseltetvén már in toto kétezerháromszázhatvannyolcz ídest: 2368 Rhenen. forintokat vettem vala föll eö kegyelmétül, és Vértén lévő curiaimra, Sárkányon lévő épületemre és házomra bizonyos és eltávozthatatlan szükségemtől kényszeríttetvén vettem föl ismét eléb titulált Gyulay Ferencz sógor Uramtül és jelentett néném asszonytül eö kegyelmétül ezer forintokat idest Rhenen. 1000. az mely mind egész summában már in toto teszen háromezerháromszázhatvannyolcz i. e. 3368 forintokat, de mindezek felett tekintvén kedves néném asszonynak Tekintetes nemzetes Huszár Ilona asszonynak mind ekkoraigh sok alkalmatosságokban, de leghkiváltképpen az ell mult háborúban rajtam esett szerencsétlenségeimben nagy extremitásu szükségeimben és életem elvesztésében forgó nyavalyaimban, s többi között jobbik karomnak összveterésekor karvai házánál maga életének kockáztatásával is bújkáltatván megmutatott édes szülei szeretetit, gyógyíttását, és segítségét, és ugyanaztat is, hogy

jöllehet az radványi nemes Komárom Vgyben lévő portiómát mégh ennekelőtte alkalmas esztendőkkal arrul költt fassióm szerint zálogba vetettem vala, eő kegyelmének és subsequenter birta is azután, mindazonáltal akkori sorsomban segíteni kívánván ppria hypotheca non obstante mindennemü appertinentiaival és beneficiumaival visszaeresztette és holtomigh birnom engedte, az minthogy minden census, vagyis arenda fizetés és háborgatás nélkül már ab Anno 1703. birom, és usuálom mindekkoráigh az eő kegyelme jó akarattyából hasonlóan sárkányi portióm is bátor mindez egészen zálogban legyen is eő kegyelménél alkalmas időtől fogvást, ott is mindazonáltal csupán csak igaz atyafiságtól viseltetvén egy fundust hozzávaló mindennemü pertinentiáival együtt assignált eő kgyelme a kin residentiam actu vagyon segítettvén minden esztendőben oeconomiám alkalmasb folytatására Gyiva és Bélai jószágiban is vetés alá való földekkel és rétekkal is ugyanottan Sárkányon lévő szőlömet, és vérthi curiámat is mindennemü fructussival non obstante in hypothecatione holtomigh kezemnél hat-ták eő kegyelmek, az miket is mindenütt minden censualis vagyis arendális, avagy nonalis pensio és praestatio nélkül bírok, és mindekkoráig birtam. Mindezeket tehát (kik által mondhatom utolsó szükségemben segítettvén semminémü egyéb jószágom kiből élhettem volna nem lévén) úgy hasonlóképpen magának titulált Gyulaj Ferencz sógor uramnak eő kegyelmének is hozzám gonosz akaróim persecutióiban büvön megmutatott attyafiságit protectióit tapasztalván, de legkiváltképpen (az fellyeb nevezett zálogban lévő józághim és portióim iránt azoknak in hypothecallásakor magamra vett evictiónak onussát cedálván, hogy már is kezdett és ezután is lehető eő kegyelmek impetitióiban) kétséges lévén a pörnek kimenetele az nagy fáradságtól és súlyos külségektől, ugy történhető veszedelemtől is in

casu non evictionis ment lehessek; azért ezen és több elől számlált eö kegyelmek igaz atyafiságit méltó consideratióba vévén azon praerecenseált karváí, sárkányi, labatlani, pizskei, bikói vérthi és radványi portióimat és jószágimat (kinek ususában eleink csak zálogképpen valának az örökséget per impetrationem juris regii több cointeressált atyafiakkal edgyütt magam is acquiráltam) mindenémü hozzájuk tartozandó appertinentiáival jobbágyival, selléreivel, réttyeivel, legelőmezeivel és szántófölgyeivel, erdeivel, malmaival, szőlőivel, halászó yizeivel, korcsmaival, mészárszékivel, egy szóval akar mely névvel nevezhető mindennemü beneficiumival, emolumentumaival, és obventióival praetitulált Gyulaj Ferencz Úrnak, és kedves néném Huszár Ilona asszonynak eö kegyelmének, és mind két ágon leendő maradékinak, successorinak, legatáriussainak és cessionariussainak örököszen és meghmásolhatatlanul minden kényszerítés, avagy is erőltetés nélkül, szabad jó akaratomból az felül elől számlált okokért való háladatosságomtól viseltetvén adom, kötöm, nunc quoque et in instanti transferalom, és per manus assignálom, semmi just, és semminemü proprietást magamnak és successoraimnak többé azon fellyeb ellő számlált és meghnevezett portiókban nem reserválván, kiknek eö kegyelmek úgy disponálhatnak és jussokat úgy solidálhattyák valamint magoknak eö kegyelmeknek fogh tetczeni, contradictione, revocatione, inhypotecatione, et aliis quibusvis juris vel facti remediis sive aperte meis, sive aliorum quorumvis successorum meorum non obstantibus, neque obstare valentibus. Datum Vacii 13. Nvbris 1720. Huszár Imre. (L. S.) Kiadta a váczí káptalan, melynek tagjai egyenkint aláírva. 1732. 14. Febr. (zsinóros pecsét) Ugyan ez megerősítve a personalis előtt 1732. 13. Mart. (p. h.)

359. sz.

336. sz.
741. sz.

36. §. Nedeczky Ferencz 1703.

Nedeczky Sándornak nem lévén maradékai, öcscsének már 1711-ben megholt Nedeczky Mihály-nak gyermekeiben tartatott fenn azon ág, melyből mi élő testvérek leszármazunk; mit azért is czélszerűnek véltem megemlíteni, hogy megkülönböztessém azon Nedeczky Mihálytól, ki szintén Komárom vgynek főjegyzője, utóbb alispánja lett; de Nedeczky Imrétől véle közel rokon ágból származott. — Nedeczky Ferencz fia volt Mihálynak, és Huszár Susannának; születésének napját feljegyezve nem találtam; de minthogy 1716. Komáromban tanuló volt, mert nagybátyja Nedeczky Ferencz esztergomi prépost s kanonok küldött mint rethoricát tanuló-nak pénzt, azt vélem 1702 v 3-ban születhetett. Felnövekedvén Szluha Ferencz komáromi alispán és prothonotarius mellett patvaristáskodott, ki nem messze Vérthtől Gyallan volt birtokos; mi úgy látszik nem volt rosz választás, mert Szluha Ferencz országos nevezetesség lett, tehát a jogi és megyei életbe Nedeczky Ferenczet bevezethette; mely megyei pályát elég nagy sikerrel végzett, mert Komárom vármegyének hivatalaira egyenkint és fokozatonkint megválasztatván, legutóbb kir. táblai ülnök lett. Hogy jogvégzett alkalmas ifjú volt abból tűnik ki, hogy 1723-ban már mint Tabulae R. juratus notarius herczeg Brevern ellen tanukat halgatott ki, és jelentést tett. 1726-ban a megyének aljegyzője; 1727. szolgabírája, 1738. főbírája és helyett. alispánja volt, később pedig mint r.-alispán hivataloskodott. Főbíró Csallóközben — districtus insulanus — volt; épen akkor mikor hazánkban pestis uralkodván, működése eléggé igénybe vétetett.

1004. sz.

1021. sz.

1999. sz.

Nedeczky Ferencznek a megyénél nagy befolyását képességén kívül ezekkel lehet indokolni: Nevezetesen gr. Nádasdy Leopold mint alcan-

cancellár minekelőtte komáromi örökös főispán lett volna bizonyos Muray birtokok megvétele végett felhatalmazta Nedeczky Ferenczet, mit közel 17 ezer forinton Nádasdy L. meg is vett; mit midőn Nedeczky Ferencz kir. táblai ülnök és kir. tanácsossá neveztetett ki azzal hálált meg, hogy előmenetelében segítette; ez pedig midőn Nádasdy főispán lett Nedeczky Károly Referendarius rokonával installálta. — Gr. Nádasdy Leopold egész haláláig különösen megbizott benne.

Második összeköttetése Baranyay János generálissal volt, ki véle rokonságban lévén szintén felhatalmazta Kurtakesz Vérthez szomszéd birtokainak és peres ügyeinek, de különösen pénzeinek kezelésével, Baranyay ugyan is gazdag száezrekekkel rendelkező generalis volt, ki az udvarnál Bécsben nagy befolyásnak örvendett úgy, hogy számos sereg rendelkezésével volt megbizva, mint ez leveleiből kitűnik. Nem egy de számos előbbkelő család Nedeczky Ferencz által jutott kölcsönhöz Baranyay pénztárából.

A harmadik támasza fia András volt, ki utána helyett. alispán, azután utána a kir. táblánál prothonotarius, végre a cancellariánál referendarius lett. Ez igen háládatos fia volt, helyette sokat dolgozott; apja által ajánlottakat támogatta; nem volt levele, melyben szeretett édes anyjának kezét Bécsből ne csókoltatta volna; — Ezen András fiának ügyessége, tolla, legnagyobb támasza volt apjának.

Volt ezenkívül akkor midőn helyett. alispán volt a cancellariánál Nádasdyn kívül egy rokon bátyja is Nedeczky Károly referendarius, ki mint elébb említettem installálta a főispánt; evvel mint rokonával sűrű levelezésben állott és pedig azon oknál fogva, hogy szabaduljon a megyétől és fiának Andrásnak csináljon helyet; sőt meghalván ennek szintén Károly unokája sem szüntette meg rokon

részvételét; mert ez mint veszprémi nagy prépost az utódokkal fentartotta az összeköttetést; ez vette be Kopácsy primást is papnak; és midőn ezen sorok íróját ismét Kopácsy vette volna be kispapnak; örömét fejezte ki a felett, hogy édes anyjának kedvére ezt megteheti, mert őtet is Nedeczky Károly vette be kispapnak.

Volt egy másik esztergomi nagy prépost is Nedeczky István; ez is fenntartotta levelezését Nedeczky Ferenczcel mint rokonnal; mi azért volt igen kedvező, mert a Nedeczyeknek mint Komárom és Esztergom testvér vármegyei birtokosoknak, sok dolguk és ügyeik voltak a káptalannál.

Volt egy septemvir barátja is Jankovics Miklós ki Udvardon volt birtokos, és Nedeczky Ferencz felesége Benyiczky Johanna testvérének Benyiczky Istvánnak leányát birta. Ez közel lakván Vérthhez gyakran látogatták egymást sőt kölcsönre lévén szüksége ő általa kapott Baranyay János generalistól. — Ezen okoknál fogva azt vélem hogy Nedeczky Ferencz birtokainál, rokonságánál, összeköttetéseinél és számos éveken át hivatalaiban szerzett tapasztalásainál fogva Komárom Vgyben nagy befolyásu alispán volt. — Mint az olvasó észrevehette, a papi, s katonai, rendnél; a cancellariánál, a legfőbb törvényszéknél és megyéjénél is tudott magának embereket megnyerni.

Hogy Szluha Ferencz, kinek oldala mellett tanult Nedeczky Ferencz, ezen időben országos nevezetes férfi volt, kitűnik két válaszából, melyet adott a palatinus felszólítására azon alkalommal, midőn a sanctio pragmatica ügyében és kérdésében tőle véleményt kért. Ezen ügyben fenmaradt leveleit érdemesnek találtam szószerint közleni, melyből önálló véleménye tűnik ki. — Szluha György Ferencz fia 1762-ben mint gróf fordul elő.

Méltóságos gróf Palatinus és Locumtenens

Jó, Kegyelmes Uram!

Miképen kellessék vagy illenék az országh és a tekintetes Statusok consideratiója és jövőendőbeli hasznos megmaradása felől elmélkednünk Exelltiád eránt való gondos provisiója és bölcs gondolkodása, minnyájunknak igen tetczik, kiért Istentől nagy jutalmát várhattja Excellád; szegény hazánk penigh, ezen atyai gondviseléseért érdemes hálaadásával méltán tartozni fog Excelladnak, mivel az által valakivel eránta Excellád parancsolattja szerint sub manu discursáltam igen vonyogatva szólnak és nem tudván a Statusok inclinatióját, a publicumot illető dologban nem igen adgyák ki magukat, minthogy a Statusokk öszve való gyülekezeti és pro és contra leendő discursusok után mind az gravame- nek, mind pedig a prostulatumok szoktanak vár- megyék szerint föltétetni, úgy azokból a generali- tások eruáltatni. — Sokan ezenkívül állitván feles dolgoknak lennie, melljek nem hogy mai napigh effectuáltattak volna, hanem inkább in deterius az országh precipitáltatik. Ezek között értetnek, hogy az erdélyi partiumok, a temesi Fő-Ispanyságh, Szerémségh, Servia militaris helyek az országhoz nem reaplicáltatnak, Austria, Styria, és más vicinia között lévő régi méták nem rectificáltatnak; hazánkban jószágot biró austriacusok, se a vár- megyék közé, ad privatas comittum necessitates se publicumra nem contribuálnak, noha mind a kettő költséges országh comissioji által törvényesen evincáltatott. Járul ahhoz nagy contributio, téli és nyári quartély és aztat követő nagy kárvallások; az egész hazánkknak notabilis szegényítése, haza- fainak hasznos functioban való nem aplicatioja, avagy csak kevésnek ac commodatiója, a sónak nagy drágasága, avagy hogy előkelő beneficiumoknak nemesi Rendeknek nem collatiója, idegenekre való

translatiója, magyar regimenteknek reductiója, eh-
höz a magyaroknak a hadak közül való exclusiója:
nemesség maga pathrialis magistratusiban turbatiója,
octavalisoknak nem celebratiója, és másféle s ezek-
hez hasonló gravamenek passim számláltatnak.
Gondolván azért kiki vonyogatja elméjének kiadását,
minek előtte hazánk consolidatióját in effectu nem
experialja, s addigh talán nem is tanácsos privatus
embereknek csak szót tenni is a Successio felől,
méggh az egész Statusok jelen nem lesznek, mert
ha contributiót privatus által offerálni poenale-
törvény szerint való, annyival inkább nagyob dologh
balra fordittatnék, kivált ha nem succedálna ehez
a másoknak vélekedése. — Én pediglen továbbis
tartozván Excelládnak úgy mint kgylmes principá-
lisomnak kgylmes parancsolatjára csekély difficultás-
saimat fölleb irt dolgokban adaperiálnom, pro et
contra hánjván az elmémet különbféle difficultá-
sokban megakadtam, mert ha consideráлом tovább
is kegyelmes urunk idejit jó friss egésségben, és
nagy emlékezetű Leopoldus császáruk példáját,
Istennek Ő Szent Felségének kegyelmességét ki
által Fölséges Austriai házát az országhlásában
mindeddig csudálatosan és dicsőségesen vezérlette,
látczatik az Istennek az ő providentiája ellen mint-
egy gondolkoznom, és ő Felséghe fiúi successiójában
kételkednem „et ex magis sperata“ ac Deo. auxi-
liante publica lege formata masculorum successionem,
in minus certam eadem lege foeminarum natura sua
debiliorem felicitatem promaturam inclinari“ kivált
ebben a fiatal erőben, az ki gyöngé virágok gya-
nánt annyival könnyebben el száradhat, mennyivel
több erő kívántatik a maturitásokhoz; de adgya
Isten szerencsésen adolescáljon! mégis bizonytalan
ki leszen a férje, és a hazánkhoz minémő incliná-
tióval. Fölséghes Austriai-házból nem lehet quia
sumus in supposito defectus, ergo extraneus; már
kgylmes Uram! ebben is sok a consideratio, töbi

között az is, casu quo fidei commissum lenne az Austria és több provinciák, láczatik az Imperiumtól függni az investitúrája is, és így könnyen reménységünk praevertáltatik. De dato, leány ágot is illessenek, mégis incertum, ki lenne az Imperator? Több reménségem azért Isten után lehet eő Főlséghe fiui successiójában, mint sem akar minemő más gondolkozásokban; ezen kívül ha megfontolom magyar hazánknak Austriával való conjunctioját (az kit a successio hozand magával) miképen lehetne: „Regnum natura et origine liberum, ac ab Imperio independens cum membro ejus conjungere politice et Sacrae Regni Coronae decori non congrueret majus minori accedere & Regnum subijci ducatus“ ne talántán Magyarország idővel az Imperiumhoz az által praetendáltatnék, — de hiszem ennek lehetne ellent vetni. Azonban mit teszen asszonyt királlyá tenni, ha nem a férjét uralkodni, Anglia Svecia példát mutat; nem illik akar mely nemzetet is a Főlséges austriai-házhoz hasonlitanunk, kinek kgyelmes gondviselése segítsége és ereje által gonosz szomszédunk a pogányság meggyaláztatott, mely hazánkhoz kegyessen contestáltatott dicsőséges jóval más nemzet épen nem dicsekedhetik, nem capialom azért homályos elmémme oly okot, kire nézve köllenék eő Felségének oly viriditássában, ez állandó békességben időnek előtte jobban örökösíteni az országot, kinek securitássának annak ideiben ex contracto matrimo secuta in regem Romanorum Sponsi stabilitate (az ki mostani békességnek eltellyesse alatt csak meg lehet) az electionális lehet prospiciálni, mely electio után a Főlséges Austriai-háznak dicsőséges masculusai usque ad tempora haereditatis szerencsésen per secula országlanak, illendő hogy a foëminens sexus az szerint tractáltassék hogy az országh mindegy hálaadatlanná magát ne tegye, oly hirtelen többet engedvén ennek, mint sem seculumok alatt, az austriai

Fölséges dicsőséges masculusoknak engedett; — lehet ugyan könnyen adducálnom elmémet erre; nem kicsin motivum lenne az Imperiumnak consequallásához, mint hogy az által oly dispositióval találkoznék a Fölséges ház és annak házasság által leendő successiója, az kivel senki nem compe-tálhatna, annyival inkább föl nem tehetne! de ha praetereáltatnék is az Imperiumban legkisseb fárad-ságal ahoz majd hasonló potentiat formálhatna, hogy előb vagy utób ugyancsak terrori omnium aemulorum esset; de bizonyára az szegény hazánk is restabilitássát valóságosan megérdemlené, mi lehetne penigh ez? Nagy és örökre maradandó lévén, üdőt, consideratiót statusok publicus assen-sussát kívánja; és más országhoknak példájátúl is köllenék várunk. — Melly Excellád kegyes paran-csolatjára nézve occuralt sincera expectorationról alázatosan bocsánatot kérvén, supplicállok Excel-ladnak, hogy valaha vétkül nekem ne tulajdo-níttassék, kiben tellyes reménységemet Excellentiád gratiájában vetvén, tovább is abban magamat devoveáлом, mégh élek, maradok Excellád aláza-tos hív szolgája Szluha Ferencz. Posony die 3 martii 1722.

1767.

Méltóságos gróf Palatinus és Locumtenens.

Jó Kegyelmes Uram!

Újabban 7-a praesentis Bécsből irott Excellád leveléből, annak klgymes parancsolatait alázatosan megértettem, hogy t. i. proxime leendő ország gyű-lésében proponállandó Fölséges Austriai-ház leány-ágának a magyar Szent Coronában való Successiója felől, itt lévő némely tekintetes Statusokkal sub manu discurálván vegyük opiniojukat, és alázato-san megírjuk Excelladnak, mit kölessék pro illo casu felelnünk, a vagy inkább a Fölséges háztul az Országh és Mltghos Statusok stabilitássára és com-modumaira rationabiliter kérnünk, mely kgyelmes

parancsolattjának annak előtte is engedelmeskedvén minemő opinióban felessen legyenek? Secunda prsent írott alázatos levelemben magam difficultással együtt detegáltam Excelldnak és azután is utánna gondolkozván két okát kivált találtunk lenni, kiben szükséges lenne ezen questiót fundalni: „necessitatis“ videlicet „et utilitatis“; mely két motivumban az egész világi potentiák fundaltatnak, minthogy ezen principiumokra a több „rátiók Status“ reducáltatnak úgy, hogy tam respectu regnantium, quam et subjectorum jó formában öntetett respublicában azon országlásokban pro fundamento humane societatis et ejusdem in suis juribus conservationis tétetnék. — Az, ki azért a szükségét illeti felyeb nevezett alázatos levelemben is megírtam mások vélekedését, hogy t. i. (præscindálván könnyen recurrálható titkos ratióktól) kegyelmes Urunk eő Fölséghe jó friss és vivax idejire és a mostani alkalmas esztendőkre terjedett békességre nézve nem csak nem szükségesnek láczatik, hanem inkább mint egy Istennek providentiában valo kételkedésnek vélik, a ki által nem jár senkinek az elméje oda, hogy valaki idegen választassék avagy annak idejiben (azt kit Isten távoztassa) ne választassék a Flsghes austriai háznak provinciaival birandó Fejedelem, hanem quod nondum sit de tempore; hiszen szomszédságossak a provinciák; se nagy idő se hosszas Consultatiók nem fognak kívántatni. Nyilván módon lévő, hogy mindenkor ő Fölséghe hada ben marad az országban, et sic nec inter regni mala prudenter possunt metui. Utilitas ellen penigh számíttatnak minapi alázatos levelemben attingáltatott gravamenek, melyek napról napra szaporodnak, holottan mondgyák hogy minden országlásban és respublicákban nem csak az országlónak hasznát és a méltóságának öregbítését, hanem subjectusok utilitássát és emberi társaságban való és fundamentalis Statusokhoz

illendő törvényes megmaradását principaliter szükséges tekinteni, úgy hogy *commoda Principum sint etiam pro utilitate subditorum*. Minekelőtte azért a magyar haza, és annak a Statussai magok praerogatíváiban *Conventio* szerint *fundamentalis* Statussában *effective et cum re* nem állítottak, nem csak nem ítélik *nostro rerum statu* és oly hirtelen hasznosnak lenni, mert ha megfontolnák de *successione masculina* lett országgal való végzést és annak akkori *motivumát* éppen semmi új *fundamentum* mostanában nem adnectáltathatik az ki akkoron nem *consideráltatott* volna! mégis Felséghez ház csupán az *ex lumbis divi quondam Leopoldi* származandó *masculusok* *successiójával* *contentáltatott* és az országgal együtt *termett* s *fundáltatott* régi *electiót* nem csak *conventionaliter* és *diplomatice* *stabilizáltatván* hanem meg is . . . mert az országh, úgy eő Felséghez is, csak addig *stabilizálták* örökös országlásokat; annyival inkább mostani *circumstantiákban* a midőn az ország nagyobb *securitásba* *helyeztetett* tanácsosab annak megtartása, sőt talán nem is illik, nem is lehet a szent Coronának nagy *praejudiciuma* nélkül attól elmenni; minthogy az ollyatén véghetetlen *successio* az országnak *abalienatiót* is látczatik *inducálni*, és olly *naturaliter* valamint a midőn kis patak nagyobbban be megyén; az ki kiváltképen azért oly nagyon meg szegényedett, hogy hatalmasab *Imperiumra* és hazánknál nagyobb dolgaira nézve két *seculumtól* fogvást a királyok hazánkban nem láthattak, az egész jövedelem kimenvén *respective* *penigh* igen kevés jött be. Azonban az *electio* mindenkor jobban *stabilizálja* a Statusok *praerogativáit*! Példánk a Római *Imperium*, az kinél se töb se nagyobb se erősebb, se dicsőségebb nincsen, *et tamen est electivum*; ebben a materiában többet is beszéltek mellyekből méltóztatik bölcsen *penetrálni*: mi legyen az országot érő

megbecsülhetetlen kincsitül az electiótól annak Statussait, és a Szent Coronat denudálni? — pro quo aequi valens nec peti nec dari posse plurimis videtur. — Midőn azért ezeket Excllád parancsolatjára alázatossan detegáltam, magamat további kegyelmességébe devoveáлом s maradok Excád az alázatos szolgája Szluha Ferencz. Posony 11. martius 1722.

1767. sz.

Nedeczky Ferencz felesége benyiczzei Benyiczky Johanna István leánya volt, kik Benyiczéből származtak. Ez nem csak a geneológiából, mint hiteles adatokkal ellátott és alább közlendő okmányból tűnik ki, hanem abból is, hogy legidősb fia András 1727. született, miből arra is lehet alaposan következtetni, hogy 1725—1726-ban léphetett házasságra. — Nem különben ezekből is: Benyiczky István írt hozzá 1735. mart. 30. egy bizalmas levelet, melyben bizonyos Makveczné asszonytól, kinek férje száműzetett, az őrt, ki mindig háza előtt állott, elmozdítani kérte. Ugyanez írt neki 1736. Febrban, melyben ajánlja fiait: Istvánt, Antalt és Ignácot, kinek hajlama volt a katonaságra. — 1738. Ocbr 24. ismét írt, hogy beteges, és fiáért Antalért sokat nem költhet; Istvánt pedig haza hívta, mert még nem volt hivatala.

1322.

947

2228.

Nedeczky Ferencznek több testvére volt. István, kinek felesége Zámory Teréz volt; Magdolna, kinek férje Lehoczky Pál, utóbb őrnagy volt; Ilona, kinek férje Ujlaky Ferencz százados, azután szolgabíró volt; Katalin, kinek férje Ujlaky István volt; ezek által azután, nevezetesen: a Zámoryak által a komáromi Terstyánszkyakkal, Milkovicsokkal, a Királyokkal, a Balogokkal, a Böhmmekkel és Stupiczkyakkal; — továbbá a Lehoczkyak által a Lendvayakkal; Ujlaky Ferencz által a Hegyiekkal; Ujlaky István által pedig a Pyberekkel, Kondékkal, Somogyiakkal és az ezektől származottakkal lettünk vérszerinti rokonok. Lásd % geneológiát.

% VII.

- Hogy Nedeczky Ferencz, apja Mihály, és Sándor nagybátyja után milyen örökségbe lépett, és feleségével mit kapott vagy szerzett, különösen feljegyezve nem találtam; és minthogy Benyiczky István többször panaszkodott veje előtt a rosz termések miatt, a fiait is többször ajánlotta neki; azt vélem, hogy inkább a Benyiczkyek támaszkodtak a Nedeczkyekre, mint ezek azokra. — Különben Nedeczky Ferencz birt Vérthen, Radványon, Karván, Piskén, Bikolon. 1735. mart. 8. a testvérek egész Vérthet, öt részre osztották magok között. Birt Ócsán 1729. jun. 22. kelt okmány szerint. Birt Posony vgyben Födemesen, mint ezt Farkas József sógorának levelei bizonyítják, melyek 1727. és 1726. keltek. — Birt Sárkányban, és minthogy Gyulayval cserélt, átadván ennek a karvai révet, és itt Magócsy Jánostól valamint Balogh Ferencztől is 1737. 1. mart. (p. h.) szőlőket vett; itt is eléggé birtokos lehetett; annál is inkább mert köztudomás szerint a révjog szépen jövedelmezett. — Birt Keszegfalván, és pedig nagybátyja Nedeczky Sándor után, kinek Benyovszky egy bizonyos mennyiség halért engedte át Keszegfalván birtokát; honnét magyarázatot nyer Benyovszky Istvánnak 1736. nvbr 16. Posonyból Nedeczky Ferenczhez irt azon levele, mely szerint ő Bécsben halakkal akar kedveskedni mert itt ezek igen kedvesek; azért is a halászokkal úgy kellene rendelkezni, hogy tokot is vizát küldjenek, minek mászája : 11 fr. 20 xr. — Birt Trencsényben Nedeczefalván is, mi kitetszik Nedeczky Györgynek 1725. és 1731. hozzá intézett leveleiből. — 1742. aug. 9. Nedeczéről ismét irt Nedeczky György Nedeczky Ferencznek, hogy Nedeczky József az ő telkén kőházat épít. Ő tudja, hogy 1500 frban volt elzálogosítva, és egyszer már el lett tiltva. — 1759. maj. 5. Laczay Pál Nedeczén haszonbérelő volt, s megküldvén a haszonbérletet azt irta Nedeczky
2224. sz.
- 109.
2012. 2013.
2017. 1004.
sz. sz.
- 1477.
- 1711.
763. 765.
140.
- 1773.

Ferencznek, hogy midőn Nedeczky Józseffel, ki már meghalt osztály volt, ő is elment Hliniczére, ott volt Gábor is, és ekkor megigérték, hogy a nedeczei birtokot nem adják ki másnak, mint neki; most pedig azt hallja, hogy b. Pongrácz Antal szeretné kivenni, de özv. Nedeczky Györgyné ellenzi. Tehát még ekkor sem pusztultak el Nedeczéről a Nedeczkyek. — Hogy birt Lábotlanon is előttem kétséget nem szenved. — Hogy birtokaival számos peres ügyet is örökölt, onnét gyanítható, mert már 1725. nvbr 8. mint aljegyző Gyulay alispánsága alatt a megye előtt számos ügyvédet vallott, kik névszerint előszámláltatnak. (p. h)

2493.

A Nedeczkyek hiteléről és birtokosságokról tesz bizonyosságot az is, hogy 1730. nvbr 2. Komáromban Nedeczky Ilona Újlaky Ferenczné gróf Castelli commandanstól 3513 frtt vett fel kölcsön; valamint Corsett Sándor—Leopoldtól a szt. római imper. grófjától s őberstertől szinte 3513 frtt vettek fel, mire azután Nedeczky Katalin Újlaky Istvánné, és az anyja Huszár Susanna lekötötték birtokaikat.

1485.

1818.

Hogy más ágból származott Nedeczkyek is átköltöztek Komárom Vármegyébe és így mint nagy család is összeköttetésöknél fogva befolyást gyakoroltak, abból lesz világos, hogy egy más Nedeczky Mihály is hivataloskodott Komárom vgyben és pedig mint főjegyző és alispán, egy másik József 1727. maj. 10. irt Pestről Nedeczky Mihálynak, és meghívja őtet pro copula és ebédre, egyszersmind el akarja vele hitetni, hogy előmozdításáról is van szó „jobb is — írja — az örökös kenyér mint a megyei notariusság vagy alispánság“. Ezen Mihály Ferenczezel harmadízben volt vérrokon. — Így Nedeczky András és felesége Rudnay Katalin kérelmére, Száraz György personalis által, tanuk kihallgatása 1725. jan. 3. pecsét alatt rendeltetett el, ennek holtta után pedig fia 1739. Nv. 8. Komáromban

769.

2430.

1308.

járt syntaxis iskolába : neve ennek is András volt ; szinte közel rokon lehetett, mert Palugyay Leonárd által Posonyból ajánltatott Nedeczky Ferencz pártfogásába.

697. Ezen említett Nedeczky Mihálynak egy 1721. oabr 11. szóló ítélet szerint különös violentialis pere volt Komáromban a városi tisztviselőkkel. Ugyanis ekkor a már fenn említett ikladi Szluha Ferencz palatinalis prothonotarius egyszersmind Komárom megye alispánja lévén hozzá folyamodott Nedeczky Mihály, ekkor e megye főjegyzője feleségének Honnin Anna—Katalinnak nevében, hogy július 8-án Komárom városának első birája Volter György, a városi jegyző, a senatorok, és maga a község (a város) egyetértve, nem tudni mi okból és miféle vakmerőség által indítatva, ártani kívánó szándékból, elküldvén Czencz János—Györgyöt ; Fehér, máskép Gombkötő Györgyöt senátorokat, panaszló feleségének házáat, mely megnevezett két szomszéd között a nyilvános téren volt építve, erőszakkal megtámadták és elfoglalták ; erre fegyvereket függesztettek fel, sőt ezzel sem elégedvén meg 12-én Krapfl Bálintot, Szabó Mihályt, Tóth Mihályt és másokat mint fegyveres öröket ezen ház elejébe állíttatták, a tulajdonos nem csekély kárára, a hatalmaskodásnak pedig nyilvános bebi nyíttására, mely kárt, az „actus potentiae“ büntetését ide nem értve kétszáz frra becsüli. Ezen okoknál fogva hivatkozva a törvényre elégtételt kért.

Szluha Ferencz az alispán felszólította a megyei szolgabíró Újlaky Ferenczet, hogy maga mellé vévén egy megyei esküdtet, idézze meg, és tudósítsa az alpereseket, hogy Sepbr 11. és következő napokon a nemes Vármegye curialis házánál jelenjenek meg, rendeletét kiadván Gyallán 1721. aug. 27-én.

Minthogy pedig az alpereseknek nem volt

ügyvédjök, sőt magokat nem is védelmezték száz = 100 frt violentialis büntetésben, azon tekintetnél fogva, hogy mások által követették el a bűntényt 1100 fban a károkért mérsékelt: 12 fban, a birói költségek tekintetéből 150 fban, összesen: 1362 frban lettek elmarasztalva. Végre még bizonyos compromissum végett a Cancellaria elé is felterjesztetvén és ismét visszaküldetvén, ennek végrehajtása a megyei gyűlésből az alispánnak vagy e helyett Ujlaky Ferencz szolgabírónak kiadott, mint fenn 1721. Ochr 11. — Helyettes jegyző: Keller Ádám által.

Ugyanezen Nedeczky Mihály 1728. jul. 14. Komáromban vett egy nemes Curiát is, mit Rittersheim Curiának nevezték, a pénzt 2600 frt Muray László a komáromi kir. rév haszonbérllője és a fiscalitások inspectora vette fel tőle ki a Camerae praesestől per „amico honorando“ czimeztetett. Ezen időben Cserkő volt a jezsuiták Superiora, Csukás Imre a komáromi bíró, Missics Mihály jegyző. (3 p. h.)

2377. sz.

Ámbár igaz, hogy Nedeczky Ferencz ez időben birtokait fentartani és gyarapíttatni törekedett, mégis valamint Nedeczky Sándor, úgy ő is Gyulay Ferenczben, ki birtokaira vetette szemeit, nem csekély akadályra talált, mert azon nyugtalanítás mely Nedeczky Sándor halála után feléledt, ő benne mint örökösben folytatott. Legalább azon sok per és vizsály, mely a hátrahagyott iratokban nyilatkozik. erre hagy következtetni. Ez Nedeczky Ferencznek nem csekély aggodalmat okozhatott, és pedig azért, mert Szluha Ferencz után Gyulay lett Komáromban az alispán, tehát ennek alárendeltjévé vált. Ugyanis 1724. Ochr 24. Karváról kelt határjárás azt bizonyítja, hogy már ezen esztendőben Gyulay Ferencz kir. tanácsos úgy Esztergom mint Komárom, tehát mindkét megye alispánja lett. Minthogy jelenkorunkra nézve sem

1493.

érdektelen, hogy ezen időszakban kik voltak komárom tisztviselői ezen határjárásból, kiírom azok neveit: A határjárásra egész deputatio lett kiküldve, nevezetesen: Grassalkovics Antal utóbb personalis, elébb Causar. Reg. Director elnöklete alatt kivoltak küldve: Baranyay Imre komáromi törvényszéki ülnök, Tersztyánszky János Esztergom megyei főjegyző, Czagány Sándor ügyvéd; Somogyi Ferencz, Rötth András szolgabírók, Rötth Sándor megyei főügyész, Hajnal Ádám esküdt, Missics Mihály sz.-bíró, Huszár László esküdt; Gyulay Ferencz kir. tanácsos Esztergom és Komárom megye alispánja, Paluska György de Aranyos-Maróth a consilium és kir. tábla ülnöke, a cardinalis és esztergomi érsek teljhatalmazottja.

Ezen Gyulay gazdag ember volt; azt vélem, hogy második feleségével is sok pénzt kapott. Ugyanis első felesége özv. Nedeczky Sándorné s 301. letett Huszár Ilona 1731-ben Nvbr 24. meg halván, 1376. már 1733. Kisasszony hó 5-én gróf Falusi Borbála lett felesége; mi abból tűnik ki, hogy ezen évben Huszár Ferencz, Huszár Ilona mostoha testvére felvett báró Gyulay Ferencztől és mltgos gróf Falusi Borbálától ennek már feleségétől ezer forintot azon feltétel alatt, hogy hogy együtt fognak kereskedni, mit visszafizetvén maga kereskedett, ebből egyszersmind az is kitűnik, hogy báró lett, bizonyosan akkor midőn másodszor házasodott, mert ezen év előtt mint alispán csak kir. tanácsosi és tekintetes czimmel fordul elő az iratokban; míg később 1735-ben már gróf lett, és Ung vármegyében egy egész uradalmat vett, mely megyének azután főispánjává neveztetett ki, Benyiczky István 1322. 1735. mart 30-án tudósította Nedeczky Ferenczet, hogy Gyulay Posonyban mulat és száznolczezer forintért vesz uradalmat. Tehát mig Huszár Ilona volt felesége, nem volt mágnás, hanem később.

Hogy Gyulay mely napon vált meg Komárom

vármegye alispánságától és neveztetett ki Ung megye főispánjának, feljegyezve nem találtam, annyi még is hátra maradt számunkra, hogy 1736. Otbr. 1478.

5. midőn a sok perlekedések után, mi végtére is Gyulay egyezkedésével és pedig komáromi jószágainak a Nedeczkyeknek bizonyos feltételek alatt át-illetőleg visszaadásával végződött, Pesten b. Grassalkovics Antal personalis előtt plenipotentariusainak vallotta Beniczky Istvánt, Nedeczky Ferenczet, és Csúzy Imrét, midőn t. i. mint gróf és főispán kénytelen volt megválni Komáromtól.

— Hogy első feleségét, ki miatt Nedeczky Sándornak sok keservet okozott, és kit halála után mégis egy év alatt elfelejteni tudott, hol temette el, nincs feljegyezve; hanem minthogy 1731-ben még Gyulay Komáromban alispán volt, és a most is fennálló szent András templomának kriptája a Huszár család tulajdonát is képezte, egészen megbízható alapon állíthatjuk, hogy Nedeczky Sándornak szeretett felesége itt van eltemetve. Ugyanis 1739. nvbr. 3. 1909.

A komáromi három status Komáromban a Szent-András templomát a jezsuitáknak azon feltétel alatt adta el, hogy a nem rég épült de megromlott templomot és az iskolát (trivialis) fenn-fogják tartani, és ők lesznek a lelkészek; a kriptában pedig Huszár, Drahosócz és ekkor már catholicus Haajnal családok temetkezzenek. Aláírva: Nedeczky Ferencz főbíró, Drahosóczy Ádám kapitány, Felső-Gelléri Hajnal Ádám, a fellebbező ítélő-tábla ülnöke, pater Vilibaldus Krieger Provincialis S. Jezu, Khüchl Menyhért első bírása Komárom városának, Tiszó János judex bellicus, Gindl Sebestyén Senator, Khurcz Ferencz tribunus plebis.

Hogy Gyulay Ferencznek Huszár Susannával, kit mint édes anyját mindig fia Nedeczky Ferencz képviselt mennyi sok izetlensége lehetett következőkből tűnik ki: Meghalálozván 1731. Huszár Ilona Gyulay felesége már 1732. ennek testvére 2416. sz 301.

Susanna kénytelen a Kamrához folyamodni az ellen, hogy Gyulay sárkányi, karvai, lábatlani, radványi, bikói és vérthi birtokaira az ő sérelmével királyi beegyeztést eszközölt ki.

342. 1732. maj. 6. Nedeczky Ferencz Grassalkovics Antal personalis előtt folyamodott, hogy a Huszár testvérek: László, Ferencz, Judith édes anyjuk halála után tehát Nedeczky Ferencz mostoha nagy anyja után karvai, sárkányi birtokaikat eladták Gyulaynak. (p. h.)
344. 360. Ugyancsak 1732. maj. 9. ezen említett testvérekkel Gyulay cserélt s Béla felét átadván, Nedeczky Ferencz Grassalkovics Antal personalis előtt protestált olyan értelemben, hogy Huszár Imre közel lévén ahhoz, hogy örökös nélkül haljon meg, a felvállás reá sérelmes.
494. Gyulay Bikó pusztára is kiterjesztette örökös jogát, mert 1732. 12 Sepbr. Paxy szolgabíró által Huszár Susannával együtt megintettek, hogy vegyék fel rajta fekvő pénzüket s adják okát, mért nem veszik fel? jeléül annak, hogy ragaszkodtak ezen birtokhoz, de nem egyenlő jogosultsággal.
606. Már 1731. jul. 16. feljegyezve találtam, hogy Gyulay egyezett Huszár Juliannával Paxy István-nal, és Huszár Katalinnal, Missics Mihálynéval, Huszár Mátyás leányaival, tehát Huszár Ilona igen közel rokonaival (testvérének leányaival) oly feltétel alatt, hogy ha nem lesznek örökösei. Sárkányban tíz jobbágytelket, és pedig már életében kettőt, és Marczelházáról Heténybe, innét Keszegfalvára áthelyezett jobbágyok közül egynek megtartását adta át, ezek pedig Lábatlan és Sárkány örökösödéseikről mondjanak le. Grassalkovics Antal causar. regal. Director előtt.
718. 1732. jun. 7. Huszár Susanna megidéztette Nedeczky Mihály helyettes alispán alatt Gyulayt Szönyre, egy jobbágy miatt.
739. 743. 1732. aprl. 20. Nedeczky István és testvére

Ferencz követelték Gyulaytól a karvai révjog kétharmad részét, mit apjuk után örökölték, de Gyulay használt. (p. h.)

Huszár Susanna a kir. tábla előtt protestált és megidéztette testvérét, Huszár Imrét (tehát 1732–33.) mert 1695. Jaklin Balás nyitrai püspök és cancellár előtt kötött szerződés ellen jószágát Gyulayra ruházta át, mi már csak azért is szerelmes reá és gyermekeire, mert valószínű, hogy örökösök nélkül fog kimulni. 742.

1732. april. 20. Huszár Susanna, gyaraki Grassalkovics Antal personalis előtt Kostyán Imre által megintette tekintetes Gyulay Ferencz alispánt, hogy adja vissza Karván, Sárkányban, Lábatlanon, Radványon, Piskén, Bikón ötet illető részeket; megintette a karvai és radványi dézma, valamint a hozományok: arany, ezüst, ékszerek, marhák letartóztatása, nemkülönbben a családi irományok, végre a halászatnak aránytalan gyakorlata miatt. Ez az okmányokat átadta 1733-ban. 1393. sz.

1732. april. 20. Huszár Susanna Grassalkovics A. personalis nevében, Kostyán Imre által megintette Huszár Imre testvérét, kinek felesége Ramocsay Katalin volt, hogy sérelmével örökösödési jogát eltékozolta, ez pedig reprotestált és azt állította, hogy azon szerződés ellen, mely 1692. nvbr 17. Orbán Pál prothonotarius előtt kötött, nem vétett. 1885. 246. sz.

Huszár Imre 1733. a kir. tábla elé idéztette b. Gyulay Ferenczet azon oknál fogva, mert Váczon a káptalan előtt 1720. és b. Grassalkovics A. előtt 1732. tett szerződés után örökre eladta azon birtokrészt, mely ötet megholt Huszár Ilona testvére után illette, megsértve Jaklin Balás nyitrai püspök előtt 1795. kötött szerződést, nem tekintve a rokonok jogait sem, a melyek Vérthre, Karvára, Sárkányra, Lábatlanra, Radványra, Piskére, Bikóra kiterjedtek. 1891.

1733. april. 24. Huszár Susanna megintette 605.

Gyulayt, hogy Lábatlanon, és Piskén foglalásokat tett.

717. 1733. jun. 21. b. Gyulay F. rétjeinek kaszálását Vérthen és Paton, Nedeczky István pedig Karván egymásnak kölcsönösen átengedték, (p. h.) tehát Gyulay Paton is birt.

773. 1733. febr. 28. Görgey Ezechiél juratus notarius által Huszár Susanna tanuvallatásokat rendeltetett el, mert már előtte való esztendőben panaszt emelt Gyulay ellen, hogy ez meghalt felesége után a jobbágyok földjeit elszedette, mint ez Lábatlanon ki is világosodott. — Ugyancsak tanukat hallgatott ki Bikolon is a rétek miatt, hogy t. i. ezek öt részre osztatván, Gyulay kettőben részesült. Nemkülönben a felett is, hogy 1731 Lábatlanon milyen jobbágyoktól vétette el és exequáltatta a földeket?

950. 1733. jan. 25. Somogyi László esztergomi alispán Kovács János ügyében megidézttette Huszár

986. Susannát; 1733. maj. 11. pedig Huszár Susanna Somogyi László előtt indított pert Bikol kiváltása miatt, de jogosult keresetet indított b. Gyulay F. is; végre Nedeczky Ferencz mint legidősb testvér testvéreinek nevében is más czímen indított keresetet mint édes anyja, azért is VI. Károly kir. parancsolata felfüggesztette a pert, és jogának kimutatására utasított. Ezen oknál fogva történt, hogy már 1732. debr 12. Somogyi László alispán megintette Huszár Susannát és fiait, hogy Bikóért Kovács János által letett pénzt vegyék fel, különben a törvények szerint fog eljárni.

A sok pereskedés miatt ne csodáljuk, hogy 1481. Bécsből 1733. maj. 2. bizonyos Klósz azt írta: örül, hogy a méltóságos úr (Gyulay) confundáltattott. Tanuljon szegény legényt is megbecsülni; reméli hogy a vice-ispán ur nem fog tréfálni; különben nem lesznek jó barátok.

1502. Bárá Gyulay 1733. megintette Huszár Susannát, hogy Radványon foglalt, Lábatlanon pedig

Nedeczky István és Ujlaky István által erőszakkal elfoglalt „Csordály“ helyet adja vissza. Továbbá, hogy Bikón $\frac{3}{5}$, Vérthen $\frac{3}{5}$ bir, mégis Huszár Susanna Vérthen minden rétét kaszál; ezt szándékozik tenni Bikón is. — Megintette, hogy mint tutrix fiai és leányai száma szerint Karván $\frac{1}{6}$ részt foglaljon el. Végtére megintette Lábatlanon és Radványon a bor mérés miatt, mi violentia.

1733. mart. 8. Vérthen Görgey Ezechiél által Huszár Susanna megintette b. Gyulayt, hogy Lábatlanon, Bikón, Piskén Pázmándy Pétertől, Horváth Jánostól, és Pálffy Jánostól a szabad makkoltatásért felvett 56 fr. 32 reá eső részt vegye fel, a többi jövedelem $\frac{3}{5}$ részét pedig ő fizesse le és vissza. 1733. april. 24. Pázmándy Péter, Horváth, Pálffy János, Jankovich Miklós prothonotarius által megintték b. Gyulay F., hogy emberei azon sertéseket, melyeket a lábatlani, bikói, és piskzei erdőben hízlaltattak, elhajtották.

1763. 1871.
1872.

2443. sz.

Báró Grassalkovics Antal personalis előtt: báró Gyulay Ferencz egy részről, — más részről Nedeczky Ferencz, István, és Ujlaky István mint tellyhatalmazottak, Huszár Susanna, Nedeczky Magdolna, Lehoczky Pálné, Nedeczky Ilona, Ujlaky Ferenczné és Nedeczky Katalin Ujlaky Istvánné nevében, úgy 1720-ban Huszár Ilona és Imre által a vácsi káptalan előtt Gyulaynak Lábatlanon, Radványon, Piskén, Vérthen, Karván, Sárkányban átadott birtokokra, mint a karvai rév-jogra, (miheyyett Sárkányban szállót kaptak) és daczára az 1732. b. Grassalkovics előtt bevégzett pernek, nyolcz pontban kiegyeztek akképen, hogy Gyulay halála után az épületeknek szakértők által történendő felbecsülése és négyezer frt letételével vehetik vissza birtokaikat. 1733. sepr. 20. (n. p. zsinor) Mellette a terv év és név nélkül.

1814. 1884.

1871. sz.

1734. után báró Gyulay F. oly egyességre lépett Huszár Susannával, mely áldozatokra is kész

535.

volt, nevezetesen azt állította, hogy 12,000, = tizenkétezer frt kár szenvedéseit, és a mit elfoglalt az özvegy, mind elengedi.

1735. jul. 25. Szerencsről már mint gróf Gyulay Ferencz irt Nedeczky Ferencznek, hogy intézze el Galgóczon (bizonyosan mint felhatalmazottja) peres ügyét, nehogy meghalt feleségének Huszár Ilonának neve fenforogjon ; — az ügy Huszár Magdolnával Brunzvik Antalnével volt elintézendő, ki közlelről volt rokon, mert Nedeczky Ferencznek sógora volt, Huszár Imre, Ilona, és Susanna pedig evictorok voltak. 1735. maj. 29. jun. 23.

1564.
1563.
774. & 1633. A Nedeczkyekkel fenn említett kiegyezés után Gyulay még mindig kénytelen volt perlekedni. Ugyanis 1737. sepbr 27. Csery Sándor, Imre fia, ez Ádámé, ez Istváné, ez Mihályé, pert indított a kir. tábla előtt gróf Gyulay Ferencz ellen, mert egész Karva és Sárkány, melyek ötet illették, örökös felvállás szerint eladattak ; minthogy pedig gróf Gyulay a per folyama alatt meghalt († 1740.) ez második felesége gróf Falusy Borbála és ettől született fia gróf Gyulay Ferencz ellen megújított, és Lehoczky Pálné Nedeczky Magdolna mint érdekelt fél, feleletre vonatott Vérthen 1747. 23. sepbr. A „Csery“ per utóbb még elé fog fordulni.

37. §. Nedeczky Ferencznek hátrahagyott irataiból. 1742. év.

Nedeczky Mihálynak, Ferencz atyjának maradékai Vértet öt felé osztották maguk között nevezetesen Nedeczky Ferencz, István, Magdolna, Lehoczky Pálné, Ilona, Újlaky Ferenczné és Katalin, Újlaky Istvánné. Ezen irat csakis a leszármazás tekintetéből készült, és nem mint osztálylevél : azért az év nincs reá írva, minthogy azonban Gyulay Ferencz gróffal leginkább első feleségének Huszár Ilonának (özv. Nedeczky Sándorné) halála

után éledt fel a régi perlekedés, ez pedig 1731. 98. és mellék. nvbr 24. halt meg közvetlen ezen évre lehet tenni ezen osztály idejét azon oknál fogva is mert a perlekedések arányos költségeit is csak így viselhették egyenlően.

1742. nvbr. 21-én Nedeczky Ferencz Komárom városában Kaitor utczában Saller Judittól Zichy György nemzeti őrség kapitányának özvegyétől feleségével Benyiczky Johannával 2200 ftért vett egy házat, mit későbbben 1748. mart. 12-én ugyanígyen árban eladott katonai szállásnak. 1987. 2395.

1744. aprl. 26. gróf Szluha György, azon Ferencznek fia, kinek mint komáromi alispánnak oldala mellett Nedeczky Ferencz a megyei hivatalba bevezettetett, biztosítja őtet a helyett. alispánt barátságáról. — Ugyancsak ezen év decbr 6. Kárváról irt neki megholt id. gróf Gyulay özvegye gróf Falusy Borbála, és köszöni üdvözlétét, jeléül annak. hogy férje halála után mint Karván vele közbirtokos barátságos viszonyban volt fiával együtt, ifj. gróf Gyulay Ferenczczel. 1378. 1300.

1745 – 1759. években a győri káptalannak le volt téve Nedeczky Ferencznél 800 ftos tőkéje misékre, mitől szorgalmasan fizette a kamatokat. 2371.

1743. dcbr 24. ir neki Udvardról Jankovics Miklós sógora, hogy meglátogatta a personalis és b. Sándor Mihály. Örömet irt, mert Nedeczky Ferencz által remélt pénzt Baranyay János generalistól. 307. cs.

1746. ocbr. 16. Spáczáról Paxy György, kivel Nedeczky Ferencz nagyanyjáról Bozor Ilonáról harmad ízben volt rokon, irt levelet, hogy adja ki levéltárából azon családi okmányokat, melyek Bozor, Fehérváry, Zitás, Kéméndy, Pataky, Névery, Hodossy, Laszkár, Nedeczky családok összeköttetését bizonyítják mert Palásthy József Felső-Korompán öt telket (fundus) vett meg mint Fehérváry örökös és a Simoncsicsiaknak auctiót adott. Ha a Ne- 938.

deczkyek magokat beavatják, szívesen veszi; ha nem, őket törvényesen megtámadja, jeléül, hogy mindezen családokkal rokonságban voltak.

1747. aug. 16. Nedeczky Mihály lévén a rendes alispán Komáromban özv. Huszár Susanna, kit rendesen fia Ferencz képviselt, Nedeczky Magdolna, Lehoczky Pál őrnagy felesége, Nedeczky Katalin, Újlaky Istvánné, Nedeczky István táblabíró, mind testvérek előtte ügyvédekét vallanak, mi összekötésben látszik lenni a még mindig folytatott Gyulay perrel.

1922. 1749. maj. 19. Huszár László irt Tagyosról Nedeczky Ferencznek, annak jeléül, hogy a Huszárok Nedeczkyeknek közléről vérrokonai itt is birtokosok voltak. Ennek bátyját, vagy öcsését: 2402. Ferenczet, Nedeczky Ferencz 1742. temettette el, mert ezen évről vannak általa a temetési költségek feljegyezve.

2386. 1749. Nedeczky Ferencznek 560 mérő búzája romlott meg, mit Csepy István a magájával összekevervén, hogy eladhassa, irt neki, de kárát nem akarta kifizetni.

1112. 1748. oebr. 19. Maria—Eleonora Germethen Bécsből irt Nedeczky Ferencznek, hogy exequáltassa a győri püspököt. Ő bízik b. Toussinben. Nedeczky 1092. Ferencz a helyett. alispán exequált nyolcz ezer frt; mit azután megköszönt neki.

Huszár Susanna Nedeczky Ferencz édes anyja már életében elosztván mindenét gyermekei között 1944. 1750. Decbr. 14-én Komáromban megmaradt vagyonából különféle sz. czélokra 430 frt hagyott, s ezen végrendelkezésének végrehajtását fiára Ferenczre, és Ribics Xav. Ferencz jezsuita atyára a komáromi plebánosra bízta.

2182. 1750. Dcbr 16. Nedeczky Károly Bécsben Referendarius a Cancellariánál irt Nedeczky Ferencznek nem-e vállalná el a kerületi Tábla (Distr. tabula) elnökségét? — Azt felelte, hogy nem vállalja el.

1751. Sep. 22. Nedeczky István, esztergomi prépost és az egész káptalan előtt (névszerint leírva) protestált Nedeczky Ferencz helyett. alispán, testvére Ilona özv. Újlaky Ferenczné ellen, minden érdekelt rokonok nevében is azért, mert Spáczán és ugyancsak Posony Vgyben más birtokokat is, amelyek osztatlanok, túlságosan megterhelt. Tehát birt Spáczán is. 2024.

1751. Sep. 26. irt Nedeczky Károly Bécsből Nedeczky Ferencznek az alispánnak, hogy gróf Nádasdy Leopoldot a komáromi főispánt ő fogja installálni, azért kéri: hogy 30 személyre készítesen ebédet. A főispán ugyan hoz magával mindent, de úgy illik, hogy emberei honoráltassanak. A nemesek hozzanak vadakat. Jöjjön Győrig egy küldöttség; azután Komáromban ismét kell őt fogadni. A butorokért négylovas négy fogat jöjjön Bécsbe; melyeket azután vissza kell szállítani. A megye házánál ismét lesz ebéd. A Referendárius már 19-én Komáromban lesz és maga fogja a főispán-cancellárt latin nyelven üdvözölni. Jelen voltak a főispán testvérei is: gr. Nádasdy József obester és Ferencz generalis. Ezen alkalomból már elébb aug. 25-én azért is irt, hogy az elébbi főispánnak beigtatására mondott beszédek is közölje vele. 963. 1103.

1752. maj. 16. Nagyszombatból irt Nedeczky István esztergomi nagyprépost Nedeczky Ferencznek most már rendes alispánnak azért, hogy Bars és Komárom vármegyében a sz.-miklósi jobbágyság igazságtalanul, mert felerészben kétszer adóztattak meg. Nedeczky István nagy prépost vérszerinti de távoli rokon volt a Nedeczkyek azon leszármazottjaival kiktől mi is születünk; nevezetesen Miklós ösatyénknak, ki kilencz fiával II. Lajostól kapott kir. adományt, János fiától, mi pedig Erasmustól származtunk és ekkép Nedeczky Ferencz a nagypréposttal hatod ízben volt vérrokon. Volt egy más nagyprépost is Veszprémben, Nedeczky Károly, 2373.

ki Károly Referendárius kilencz gyermekének egyikétől Tamástól és Ambró Franciscától Tomajon született. A Referendárius Lengyel Krisztina feleségétől született kilencz gyermek közül heten ezek voltak: Tamás, Béla, Ignác, Erzse, Apollonia, Teréz, Julianna.

195. 1750. mart. 3. irt Nedeczky Ferencznek bizonyos Noszticzky Ferencz kinek felesége Jaros Borbála volt; ez Nedeczky Évától, Mihálynak, Ferencz atyjának nővérétől született. Ezen Noszticzky osztály leveleket kért tőle, nevezetesen Zeleméry László testvéréét Miklósét, kitől Rákóczy fejedelem származott, t. i. Noszticzkyt Lednicz uradalom örökösei a Matyasovszkyak mint utódok háborgatták. Zeleméry Lászlónak két leánya volt Anna, Forgáchné és Katalin Bossányi Jánosné, kitől származtak Nedeczky Ferencz és Noszticzky felesége, Éva. — Nimniczéről ir.

2407. 1752. apr. 8. Jankovics Miklós irt Nedeczky Ferencznek, a kurtakeszi, vérthi, madari, radványi, marczelházi dézma elintézése végett, már rendes alispánnak czimezi; ezen évben lett ezzé.

1859. 1752. maj. 21. irt Nedeczky Károly Referendárius Bécsből Nedeczky Ferencz alispánnak, hogy Nedeczky András és Mihály maradékai, (nem az alispán fiát érti ki szinte András volt) fölmentek bátyjához Józsefhez Nedeczére, ki tudtommal septemvir volt, a végett, hogy osztozzanak; a komáromi atyafiak megegyeztek de András örököseivel nem lehetett megegyezni (András és Mihály a referend. és septemv. atyjával testvérek voltak) mert már a Referendarius atya által lévén kifizetve, vissza akarták adni a pénzt és a jószágot osztály szerint követelték, ezt pedig azért nem lehetett helyeselni, mert a jószág annyira megoszlik vala, hogy elpusztul. Ő tehát arra kéri Ferenczet, hogy mások tudta nélkül készítsen tervet, mit azért

lesz könnyű kivinni, mert feleségének van birtoka Komárom Vmgyben. (talán cserét ért).

1752. aug. 1. irt Nedeczky László jezuita (a Referendarius és Septemv. testvére) Nedeczky Ferencz alispánnak N.-Szombatból, hol lakott, hogy Nedeczky István az esztergomi nagyprépost Besse-nyőre megy; legyen ott ő is, vagy fia András, mert ezt haszonbérbe veheti. 836.

1752. Nedeczky Ferencz Komáromban minden hóban kilencz misét szolgáltatott. Kimmel Quardián nyugtatta. Ezen kívül be volt véve feleségével együtt Confraternek 1745. aprilben; kiadták neki a diploma-t is; mi vallásosságára vall. 676. 696.

1751. apr. 21. gróf Gyulayné gr. Falusy Borbála már özvegy, Sopronyból irt Nedeczky Ferencznek és pedig latin levelet, melyben kéri, hogy legyen az országgyűlésen absentium ablegatus, tehát itt is megjelenhetett, fia András is meg lett híva, mert kir. táblai assessor lett. A Gyulaynéval — úgy látszik — már előbb kibékült, mert ez 1749. Dcbr 13. Sopronból gratulált neki. 2164. 839.

1753. jun. 16. gr. Nádasdy Leopold a főispán irt Nedeczky Ferencznek az alispánnak, hogy a tisztujtást jul. 29-ra hirdesse ki. — Ugyanezen év mart. 27-ről pedig irt gróf Szluha György most már generalis ügyében. Azon Szluha Ferencznek fia ez ki alispán később prothonotarius lett és Nedeczky Ferencznek mint fiatal embernek főnöke volt Komáromban. 791. cs. 791. cs.

Nedeczky László N.-Szombatban a Collegiumban jezuita, irt Ujlakinének, ki testvére volt az alispánnak, hogy ha nem fizet kamatokat, exequaltatja; valjon nem volna-e kedve elvállalni a földeket? Ugy vélem, haszonbérbe adta azoknak, kik Komáromban voltak birtokosok. 1753. Febr. 6. 932.

1754. mart. 21. a vérti és pizskei közbirtokosok kiadják a pizskei korcsmát 265 frt Veisz Miklós-nak; ekkor már Nedeczky Ferencz testvérei: Ne- 1917.

deczky István és Ilona férje Ujlaki Ferencz nem éltek; Lehoczky Pál, Ujlaky István, Nedeczky Ilona és Zámory Teréz Nedeczky Istvánné éltek, Katalin nincs említve.

1754. Decbr 17-én Huszár Susanna özvegy Nedeczky Mihályné, ki testvér volt Huszár Ilonával Nedeczky Sándornéval utóbb Gyulaynéval, mert két Nedeczky testvér két Huszár leánytestvért vett nőül és anyja volt Nedeczky Ferencz alispánnak, meghalt Komáromban. A szent Ferencz-rendüek templomában lett eltemetve. A temetés ünnepélyes volt. Minthogy még 1691. Sepben vette őt nőül Nedeczky Mihály, bár mily korán ment is férjhez, 80 éves lehetett, midőn jobb életre költözött.

1754. mart. 15. Gróf Gyulay Ferencz a megholtak fia és Nedeczky Ferencz alispán Huszár Susanna édes anyjának; Lehoczky Pálné főstrázsamesterné Nedeczky Magdolnának; Ujlaky Istvánné törvényszéki ülnökné Nedeczky Katalinnak; megholt Nedeczky István özvegyének Zámory Teréznek; és megholt Ujlaky Ferencz özvegyének Nedeczky Ilonának, tehát az alispán testvéreinek nevében oly egyezségre lépnek, hogy a lábatlani és pizkei birtokokon lévő épületeknek 6000 frtra felbecsülése a felek által elfogadtatik, minthogy azonban gróf Gyulaynak állodiális jószágában másutt épületei nincsenek, hová felszereléseit (fundus instructusát) átvihetné: a birtok négy évig nála marad, mi után a 6000 frt és még 4000 frt teher, valamint a karvai rév jognak kifizetése mellett a Nedeczkyek gr. Gyulaytól a birtokokat átveszik. — Benyiczky István előtt, ki Pest vgyben főjegyző és Benyiczky Johannának az alispán feleségének testvére volt (4. pecsét.) Ez lett a hoszu perlekedés vége.

839. cs.

1755. Sep. 20. Jeszenák irt Nedeczky Ferencznek és tudtára adta, hogy ő azon van, nevezzék ki a kir. Táblához és Pestről Bécsbe felőle kedvező fog felmenni.

1755. Sep. 21. A főispán irta Nedeczky Ferencznek, hogy kinevezési ügye a kir. Táblán van. Egy úttal irta, hogy ő Felsége azon okból, melyek a hivatalnokokra vettettek ki, nem enged el semmit. 1757. mart. 29. A főispán pártfogásáról biztosította. 1757. Sep. 30. A főispán irt és örült, hogy fiával — Andrással együtt meg van vigasztalva, — de azért az aerarium részére sürgeti a zabot. 1757. Ochr 6. a tisztujítást kitűzte, mi után még mindig vitte alispáni hivatalát. 839. cs. 1185. sz. is.

1755. Ochr 4. Jeszenák Posonyból tudtára adta Nedeczky Ferencznek, hogy a kir. Táblához csak ketten fognak candidáltatni, mert Biró István beteges. Kéri, javasolja, hogy menjen a personálishoz. 1200.

1755. Sepbr. 8. Niczky Ferencz meghalván Nedeczky Ferencz kivánt helyébe lépni a kir. Táblához, mi végett lépéseket tett a Fölség és Cancellár előtt. 815.

1756. Febr. 10. Misics Mihály Huszár Katalin férje megidézttette Nedeczky Ferenczet azért, mert gróf Gyulayné karvai hatodréssében ő a jót álló (evictor) azon perben, mely megindíttatott Huszár Ilona, Imre és Katalin ellen Sissay János esztergomi szolgabíró által. 338.

Nedeczky Ilona Nedeczky Ferencz testvére felvett Hellmayer Miklóstól, ki jezuita regens volt a Seminariumban 2000 frtot és átadott Radványon öt jobbágyot, s ezeket kiadta haszonbérbe Nedeczky Ferencznek azon feltétel alatt, hogy ha nem fizetne, eladhassa. 1756. Febr. 2. Talán e miatt akarta Nedeczky László a jezuita őket exequaltatni. Hogy mily pontosan fizette a kamatokat, kitetszik a nyugtákból 1751—1765 évig. 2326. és 780. 1114.

1757. Nedeczky Ferencz a főispán közbenjárására is kineveztetett a kir. Táblához. Fia András pedig a megyénél főjegyző lett. Ugyan csak egy 1746. Sep. 24. kelt levélből kitűnik, hogy Jankovics Miklós ezen évben már septemvir volt. 791. cs. 791 cs.

1904. 1757. Ocbr 8. Nedeczky Károly a Referendarius ir Nedeczky Ferencznek, ki már a kir. Táblánál van és ajánlja neki Tamás fiát, kit Hrabovszky Antal Caus. reg. Director mellé küldött patvaristának.
1863. Nedeczky Ferencz diplomája, mely szerint ki-neveztetett kir. Tábla ülnökének 1757. jun. 20-ról szól; ellenjegyezve Nádasdy Leopold (alcancellár); aláírva Mária-Theresia által. Ki van benne emelve, hogy sok éven át szerzett tapasztalásai, alispáni hivatala és a miatt neveztetett ki, mert mint követ is részt vett az Országgyűlésén. Azt vélem mint absentium ablegatus.
1196. és 2164. cs. 1757. Febr. 14. Bécsből irt Toussain. ki nagy birtokos volt Kis-Béren Komárom vgyben. Nedeczky Ferencznek, hogy mindenki tudja Magyarországon ki által és hogyan adatnak a hivatalok; és hogy felső Magyarországból legalább huszan könyörögnek a kir. táblai ülnökségért.
1191. 1757. nvbr 11. Koller Referendarius Bécsből irt Nedeczky Ferencznek, hogy Batta László által küldött irományok értelmében járjon el a Cancellár disgustállása nélkül. Ez tehát akkor volt, midőn már ki volt nevezve.
669. 1757. Sep. 15. Pesten 150 frt négy szobát, istállót, pinczét fogadott ki bizonyos Thausz Mihálytól. Ekkor tehát a pesti szállások igen olcsók voltak.
2182. cs. 1757. jan. 11. irt Nedeczky Károly a Referendarius Bécsből, hogy ő előmozdítja ügyét. Majláth Septemvir, Sigray Kőszegen elnök lett. Többször bebizonyította rokon érzelmét.
2164. cs. B. Jeszenák Pestről 1757. Febr. 12. ezeket írta Nedeczky Ferencznek: ő elmegy a palatinushoz, és a personalishoz és „faciet offum fidelis amici“ mert ki fogják őt nevezni a kir. Táblához. Irta, hogy a Zichyek átveszik a szőnyi birtokot, és hogy Huszár László 6000 frt. tartozik gróf Bartholottynénak. Úgy látszik voltak jó barátjai.

Paxy Györggyel többször találkozik az olvasó ezen iratok között: ez igen szeretett másokat is felbízttatni arra, hogy örökösödés útján beelegyedjenek a perekbe; így tett most Nedeczky Ferencz-czel is midőn ez a hír Táblához jutott; irt neki Spáczáról, és megkínálja nem-e volna kedve kiváltani a Hodosy-féle fundusokból, melyekre egyenlő joguk van; személyesen majd bővebben fogja felvilágosítani. Közöl vele több okmányokat is, nevezetesen: Paxy Györgytől (tőle v. apjától?) báró Sándor László felvett 600 frt, ő pedig mint Ramocsaházy örökös egy pusztá- és egy Hodosy fundust engedett át feleségével Chrackly Annával. Azután Ramocsaházy János és felesége Laky Katalin, Ramocsaházy István öcsese özvegyének Eva-Rosina Milhausernének zálogba adott Spaczán 400 frt egy nemes curiát, mely azelőtt „Hodosy Ferencznek“ nevezetett 1685-ben. Később ismét 1698-ban Nedecy Sándor, Pataky Gáspár, Baranyay Gáspár előtt és mindnyájok aláírásával slaviczai Sándor Gáspárnak és hitvesének késmárki Tököly Erzsébetnek, Hodosy család után (tehát ez után birták) részeitet úgy, hogy majd az épületekkel együtt tartoznak kifizetni. — 1726. id. Paxy György és felesége Chrackly Anna-Maria Spáczay Pál esztergomi kanonok és cz. püspöktől felvettek 1300 frt és ebben átadták Alsó-Gyepen cúria helyöket, majjorral, jobbágyokkal, rétekkal sat. és b. Sándor Lászlótól kiváltották Hodosy portióját az épületekkel, mit Bozor ágból származó Hodossy adott zálogba, és Paxy György mint Ramochaházy Márton örökös 1726. megszerzett. 1746. aug. 17. ismét irt Nedeczky F-nek hogy adja ki az ősi okmányokat, mert ő keresni fogja Spáczán birtok részeit, hol Laszkárok, Patakiak, Bozorok, Hodosyak, Néveryek, Spaczayak birtak. Végtére még nagy alázatossággal házasságot ajánl, t. i. Nedeczky Mihálynak a volt komáromi alispánnak két leánya közül bár melyikét elveszi,

- ha van pénze; ő pedig lakással szolgál Spácán. A czímen ezzel tünteti ki Nedeczky Ferenczet: „Hereditario in Dominio Lednicze“ tehát Rákoczy örököse. — 1758. Febr.
- 1925.
837. 1758. Febr. 10. irt Vétről Benyiczky Johanna férjének Nedeczky Ferencznek Pestre. — Az Úr Isten minden jókkal aldja meg Kendet Édeském! Édes Angyalom! két rendbeli levelét nagy örömmel vettem, noha megszomorodtam egészségének változásán. — — — Édes kincsem! tudom hogy az fővenyben egynehány nap volt kend rosszul, mert az olyan nyavalya kemény szokott lenni. . . . Édes kincsem! tojás, egy bárányka, — (fnt) írósvajjal kedveskedem. A csigát Édes kincsem! kedvesen vettem. — Édes Angyalom! a kend fluxus-sara is tudna ez orvos specieseket. Maradok még élek igaz házastársa. Beniczki Ioanna. Vért 10 Febr. — Tehát Nedecy Ferencz öregségére fővenyben — kőben — szenvedett; mi ellen tekenyősbéka tojást és galamb-zúzáat szokott használni; mert ezen recept van feljegyezve iratai között. — Ő is gratulált feleségének nevenapjára 1758. máj. 23. Feleségének van hozzá intézett más levele is, melyben ismét a fluxusban szenvedőt vigasztalja; ebben is: Kend! Édes kincsem! czimezi.
- 1214.
- 2303.
2164. cs.
2349. és 1230. 1758. 12 mart. Nedeczky Ferencz testvérei nevében is felvett a sz. mártoni apáttól három évre hat ezer frt, mit még örökösei is törlesztettek mint adósságot.
107. 1758. Ochr. 23. Nedeczky Katalintól Ujlaky István feleségétől született Erzsébet Pyber Ferenczné, és Francisca Kondé Jánosné (1-ső férje Hegyi volt) között osztály történt Vérthen.
1953. 1762. máj. 2. Nedeczky Ferencz Nedeczky Julianna Ujlakyné helyett mint haszonbérllő a rádványi jószágban fekvő és a n. szombati Collegiumot illető 2480 frtt lefizette (lásd felyebb 2326. 780.

1114. sz. sz.) és átadta gr. Berchtold eszterg. kano-
noknak.

Gróf Szluha György Nedeczky Ferenczet vallja
telyhatalmazottjainak 1762. (p. h.) tehát mint gene-
rális is megtartotta bizalmát Nedeczky Ferenczhez,
ki akkor a kir. Táblánál volt. 823

1763. Sept. 27-én, midőn Nedeczky András 1868
a királyi Tábla Ülnökévé kineveztetett, édes atyja
Nedeczky Ferencz a kir. táblai ülnökségről lemond-
dott; nyugdíjaztatott és kir. tanácsosi diplomát ka-
pott. (n. p.)

1765. jan. 14. Nedeczky László a jezuita és 36
Károly Referend. testvére a csejtei uradalomban,
Újhelyen, Podolán, Prasnyikon, Miaván, eladja bir-
tokait bizonyos Gerhard György kapitánynak har-
mincz esztendőre ezer frtért. a bánya joggal (jus
montanum) Ugyan itt előfordulnak: Nedeczky Ilona
Bosányi Ándrásné, Nedeczky Antal, Nedeczky Boris
kisasszony, Nedeczki Johanna, Sárvári Wolfgang
felesége. Nedeczky László jezuita N. szombatban a
Collegiumban lakott. Tehát ezen ágbeli Nedeczkyek
Csejten is birtokosok voltak.

Mint alább fogom közleni Nedeczky Ferencz
telyhatalmazottja volt Baranyay Jánosnak Kurta-
keszin és más helyen is nagybirtokos, generalis
rokonának; kinek első feleségétől Matyasovszky
Magdolnától született Magdolna leányát Palásthy
Ferencz utóbb generalis vette nőül; 1766. nvbr. 27.
ez irt Palásthról Nedeczky Ferencznek: igen sajnálja 1175
hogy betegeskedése miatt el nem vállalja megha-
talmazását; fia András sem vállalhatja el, mert
ez a felzendült parasztság vizsgálatára van kiküldve;
de mégis kéri őtet, írja meg: milyen öröksége
maradhatott a meghalt generalisnak, mert magá-
nak a grófnénak (második feleségének szül. gróf
Zichy Josefának) az ő ipa, és proprietáriusa özve-
gyének a tatai grófnál van százezer forintja, ezen
kívül 31.700 frt adott szabad rendelkezésére. Azt

írja, hogy ipa a kereszt-dámaságra sokat költött; de az ő előmozdítására keveset tett. Voltak leányai az egyik Constantia Almásy Józseffel váltott gyűrűt.

38. §. Nedeczky Ferencz sógorai 1742.

Nedeczky Ferencz feleségének Benyiczky Johannának több testvére volt; nevezetesen: István, Antal, Ignác, Miklós, Judith.

Benyiczky István 1742. jan. 3. Komárom Vármegyénél jegyző volt, mert ezen évben állította ki Lehoczky Pál, Ujlaky Ferencz, Nedeczky Ferencz és Nedeczky István számára a bizonyítványt, a mely szerint ezek a megye zászlója alatt magok helyett lovaskatonákat állítottak.

1223. 2164. 1746. máj. 17. már Pest vármegyénél szolgált, mert innét irt, hogy b. Sándor magát akarja statuáltatni; kéri Nedeczky Ferenczet, hoey ezt hállassza el. Ezen alkalommal írja azt is, hogy Ignác fivére rongyos ruhában járt; később katona lett, de ezt is elhagyta (quietált); feleségül Benyiczky Sándor sógorának mostoha leányát ajánlotta neki.

839 (csomó.)

839 cs.
1006.

1764. jul. 26. azt írta, hogy felesége Fodor Mária-Teréz meghalt, kivel 32 évig élt házasságban, és 58 éves volt. Ezen Fodor család nemességét Komárom vármegyében 1725-ben hirdette ki. (Lásd 895. sz. a.)

839 cs.

1776. Febr. 24. irt Pestről Benyiczky István nővérének Johannának Nedeczky Ferencz feleségének, hogy Tarkóne, már özvegy leányától született Teréz unokája, ki Szirmainál volt férjnél, meghalt. Volt egy leánya MariaHonoráta is, ki 1784. Sep. 18, Beczkóból irt Nedeczky Pálnak Ferencz fiának, hogy gyásza van, mert férjének huga Sós József kapitányné meghalt. Meghalt egy barátnéja is Splényi generalisné, Orczy Susanna, ki tizenkét gyermeket hagyott maga után

1352.

Tarkó Annát 1779. Február 23. eljegyezte Rakovszky Ferencz Zólyom vármegye alispánja; Rakovszky Ferencz anyja Sz. Iványi ítélőmester anyjával és Szirmay Tamás anyjával testvérek voltak. (928. sz.)

1781. maj. 13. irt Nedeczky Pálnak Ferencz 2182. cs.
fiának és kéri, eszközölje ki szolgálatainak bizonyítványát, mert ő nyugalmaztatni kívánja magát, Ő 1732 – 1742. mint jegyző szolgált, 1841. az Országgyűlésen Nedeczky Ferenczczel a koronáczió követ volt. Már irt Nedeczky Józsefnek kir. tanácsos alispánnak is Komáromba. Helyettes alispán Komáromban ekkor Bossányi András volt.

1748. mart. 4. irt Beniczky Miklós Beniczről 1192.
Nedeczky Ferenczhez, hogy atyjok István halálán van és aggódik hitelezői végett. Miklós testvére István is irt Pestről és azt állítja, hogy ennek a bajnak oka Ignác fivérek is; ezen kívül volt Judit nővérük, ki Komáromban lakott. Antal ifjabb volt Johannánál, mi 1748. Debr 24. irt leveléből tűnik ki. 1090.

39. §. A Beniczkyek leszármazásának bizonyítványai. 1591.

Mi a b. sz. Máriáról nevezett thuróc-i convent 2442. sz.
zárdája ezennel mindenki emlékezetébe ajánljuk, kijelentvén azoknak kiket illet. Hogy nemzetes beniczi és pribócsi Beniczky Péter, előttünk személyesen megjelenvén, mind saját, mind pedig többi osztályos úr rokonainak (fratrum) és nővéreinek nevében és személyében néhai nemes Szent Pétery Anna Urnót nemzetes néhai Beniczky János úr feleségét is illető, saját és leszármazottjainak geneológiáját, hiteles és minden gyanút kizáró előttünk eredetiben felmutatott okiratokkal bebizonyította ekképen :

1. II. Rudolf Isten kegyelméből választott római császár és Magyarország etc. királyának országbírája

néhai Báthory István gróf által kiadott megkereső (requisitorium) okmányából, mely Posonyban a B. Sz. Mária Fogantatása ünnepe után való hétfőről 1590. évben kelt és tek. Thúrócz vármegye levéltárából 1591 évben Gyertyaszentelő B. Asszony ünnepe után csütörtökön adatott ki, mely szerint említett Szent—Pétery Anna Úrnő néhai nemzetes Beniczky János Úrnak hatrahagyott özvegye és attól született gyermekeinek természetes tutora és curatrixa néhai nemzetes Beniczky Benedek Úr ellen említett férjének édes és egy méhből született testvére ellen pert folytatott.

2. Bebizonyította és pedig Szent Márton mezővárosában említett Thúrócz vármegye sedriájának és közgyűlésének 1679. évben Szent-Háromság vasárnapja után csütörtökön kelt okmányból, hogy említett Beniczky Jánostól fennirt néhai Szent—Pétery Anna házastársa két fiát: Istvánt t. i. és Imrét, István pedig Miklóst nemzette.

3. Ezen megnevezett Miklós nemzette egy másik Jánost és Miklóst, mit bebizonyított ezen convent előtt 1682. évben „Exaudi“ vasárnapján bejelentett protestatiójából.

4. Ezen második Miklós nemzé öregebb Beniczky Istvánt, mi kiviláglik egy tek. Thúrócz vármegye alispánja előtt és más ezen megye hat birója előtt Benics birtokban, 1696. január 10-én kelt és kiadott osztályos okmányból. Ezen Istvántól, ki jelenleg is életben van, származott azon István, ki Pest vármegyének felesküdt jegyzője.

5. Az imént említett második Beniczky Miklós János fiától egyenesen leszármaznak: Imre és Mihály, mit bebizonyított egy osztálylevélből, mely 1714. évben junius 28. Beniczen szerkesztetett és hiteles tanuk által aláíratott.

6. Imre nemzé Pétert, a fenn említett megkeresőt és folyamodót, a mi conventünk jegyzőjét. Továbbá hogy a 2. p. alatt jelzett Imrének, István

testvérének örökösei alább leírt rendben származnak le, hasonlóképen előttünk hiteles okmányokból bebizonyíttatott, nevezetesen, hogy János Imrétől származott, tehát hogy ennek fia; kiviláglik egy Beniczen 1641. évben 19. martiusban kiadott hiteles okmányból, kitől hogy György származott, hasonlóképen egy 1668. évben „Judica“ vasárnap után kedden Trencsén Vgyben Trencsény városában mint a törvénykezés helyén kelt okmányból: osztályos levélből bizonyítható, mely előttünk a convent előtt 1705. évben Sz. József hitvalló ünnepén nyilvánosan bejelentve lett. Hogy említett Györgytől származott János, János pedig nemzé Beniczky Susannát, nemzetes öregebb Beniczky Tamás néhai házastársát legvilágosabban kitűnik egy bizonyos egyező levélből, mely 1740. évben július 7. Beniczen kelt, kinek örökösei Samuel, Kathalin és Susanna, hogy jelenleg is életben vannak, ezennel elismerjük és bizonyítjuk.

Melyekről, t. i. az előttünk eredetiben felmutatott és felolvasott hiteles okmányokról és említett Beniczky Jánosnak valamint feleségének Szent—Pétery Anna Úrnőnek bebizonyított leszármazottjairól, vagyis geneológiájok levezetéséről, jelen elismerő bizonyítványunkat, folyamodó említett Beniczky Péter Urnak és az ő és érdekelei jogainak védelmére, valamint örökösei végett is egyházunknak hiteles pecsétje alatt kiadandónak véltük a közigazság érdekében is. Kelt 26. April, 1744. évben. N. Tiszteletű Borza Mihály atya, a thuróczi convent előljárója, a B. Sz. M. nevezett prépost helyettese (vice); Zachariás Miklós atya és Kanyovics Mátyás, Hoffer János és egy más János Hersány, atyák, ezen convent hivatalnokai, mint az ügyek igazgatói és kiszolgáltatói által. Olvastatott és kiigazított ezen közben eső szó: „és hűgának“ általam: Zachariás Miklós conventualis által. Lásd a geneológiát /. XVI.

- Ezen családon kívül laktak Beniczen Trencsény Vármegyében több más Benyiczkyek is, nevezetesen : 1740. jul. 7. Benyiczky Susanna, kinek férje id. Benyiczky Tamás volt, Trencsény megyénél követelte azon 3500 frtot, mely őtet mint anyjának hozománya illeti. Apja Benyiczky János volt, ennek felesége tehát anyja Raimann Katalin. Ezen perbe beavatkoztak Benyiczky István, id. Péter, ifj. Sándor, kik azon esetre ha nem fizetnének lekötötték Rakkó birtokukat, jobbágytelkeikkel és kiegyeztek Beniczen 1600 frtban.
688. Nedeczky Ferencz testvérét Magdolnát feleségül Lehoczky Pál birta, utóbb őrnagy lett.
891. 1695. Lehoczky Pál irt Gidosfálváról és köszöntette két fiát, kik iskolába jártak; egyszermind azon újsággal szolgált 1738. Dcbr 16. kelt levelében, hogy Rákóczy József II. Ferencz fia, Bukarestben pestisben meghalt, kiről VI. Károly 1738. máj. 6. oly parancsolatot hirdettetett ki a megyéknél, hogy 1690. Törökországba költöztén ott sereget gyűjtött és Magyarországra betört és m nthogy magát Erdély fejedelmének hirdette, ezt az európai fejedelmekkel is közölte, őt lázadónak nyilvánította; azért is aki őtet élve elfogja, annak tizezer frtot, aki pedig halva átszolgáltatja, annak hatezer frtot ígért. A rendelet Laxenburgból kelt gr. Battyani Lajos és Mátyás Antal ellenjegyzése mellett.
972. Lehoczky Pál irt Glogauból, Keresztesről 1735.
1294. Posonyból 1737. — 1736. a kobilai táborból, hol vele volt felesége, az ő Manczikája is és azt üzenete, hogy olyan mentét csináltassanak fiának, amilyen tetszik. Sziléziából 1737. azt írta, hogy b. Révay lengyellé lett. — Pásztoháról 1735. pedig pénzt, 1709. 400 frtot kért.
- 1728.1725.sz. Polyánból három levelet is irt, melyekből kitűnik, hogy felesége vele volt. Ugyan innen 1740. aug. 16-ról azt írja, hogy gróf Gyulay Ferencz meghalt. Ezen leveléből az tűnik ki, hogy „spélyi“

ezrednél szolgált, mert ezt kisebbé alakították. Irja azt is, hogy Benyovszky alatt nem akarnak szolgálni.

Ugyan innen 1740. máj. 31. irja, hogy Erdélyben nagy a szükség és éhség van. Ők ugyan eddig a húsnak fontját 2 xr. vették, de lovaiknak jövő hóban semmijök sem lesz. Irja: hogy pestis nincs. Egy köből buza—liszt 4 frt 24 xr. volt.

1744. Ochr. 12. Pranauból Sauldorfból irt, midőn fia János nála volt.

1745. nhr. Krisdorfból irt Nedeczky Ferenczhez. Ott volt elhelyezve Baranyay János generalis is, ki ezt köszöntette.

1745. 1. maj. Rottenburgból, hol ismét együtt volt a generalissal.

1746. Piaczenzából. 307. cs.

1744. aprl. 20. Hegyeshalomról irta, hogy Nedeczky András nem gátolja a Juliska szerencsését a házasságban. 1746. aug. 27. Ponte Corono-ból.

Ujlaky Ferencz szinte sógora volt Nedeczky Ferencznek, mert ez Nedeczky Ilona nővérét birta. Ez is több levelet intézett Nedeczky Ferenczhez.

Ujlaky Ferencz 1736. és 1739. azt irta, hogy Grocskánál oly nagy ütközet volt, hogy nyolczvan-ezer ember esett el és hogy a banát veszedelemben van. Félti fiait és szeretné, ha Komáromban lennének. Ugyancsak 1739. irta, hogy gyermekei maradjanak Komáromban. 1736. aprl. 23. azt irta Bécsből,

hogy Eugenius herczeget csütörtökön temették el. 1735. a tarcsi táborból irt, hogy Havasalföldre törnek be. Gyermekeiről ismételve megemlékezett. 1735. Sepbr. 27. Podenhaimból irt, hogy Eugenius átment a Rajnán és hogy Mainzba naponkint átjárnak. Felesége nem volt vele. 1738. Temesvárról azt irta, hogy a rablók igen elszaporodtak. Örült,

hogy Nedeczky Ferencz nem volt beteg, mert pestis uralkodott. 1737. maj. 3. Szelistyéről irt, hogy vigasztalják beteges feleségét. Hogy Moldáviába mennek.

1294.
1303.
1307.
1317.
1708.
1717.
2209
2226.

1693. 1740. 11. aug. irt Nedeczky Ferenczhez: hogy gr. Gyulay Ferencz meghalt és nem fogja többé a Nedeczkyeket vexálni. Hogy Huszár Lászlónak eladja ekli birtokát s kielégíti gr. Castellaniné asszony adósságát. Irja, hogy haza fog menni. Volt fia: Ferencz. Szolgált a Ghiláni ezrednél.
1202. 1740. Febr. 19. Ober városában volt s innen irt mint százados.
978. 1740. Oebr 8. mint kapitán Szlettennics-ből irt, örülni fog, ha sógora eladja ekli birtokát és ha Castelláninét kifizetheti, azért is nyissa fel ládáját és vegye ki az irományokat.
164. 1736. Sep. 13. A keresztúri táborból irt feleségének Ilonának.
1389. 1747. aug. 31. Ujlaki Ferencz már meghalt, mert felesége, mint özvegye a komáromi közgyűlésben Nedeczky Mihály alispán előtt, Nedeczky Ferenczet vallja teljhatalmazottjának. Kürthy Imre volt a jegyző.
1023. 1758. aug. 14. Ujlaky Ferencz ifjabb; fia a megholt Ferencz kapitánynak, mint főhadnagy anyjával Ilonával, Juliannával Hegyi Sándornéval a hadnagy nővéreivel, és Boris hajadonnal együtt elcserélték $\frac{1}{5}$ vérti birtokukat Nedeczky Ferencz birtokával hogy könnyebben gazdálkodhassanak. Nedeczky Ferencz magára vállalta a sz. mártoni apát 1000 frt adósságát is. (p. h.)

Nedeczky Ferencz Katalin nővérét elvette Ujlaky István; Nedeczky Istvánnak Ferencz öcsésének felesége pedig Zámony Teréz volt, tehát ezek is sógorságban voltak a Nedeczkyekkel.

40. §. Nedeczky Ferencz és Baranyay János generalis. 1744. év.

Baranyay Jánosnak számos levele van Nedeczky Ferenczhez intézve, mert Baranyay távol Komárom megyei kurtakeszi birtokától személyesen sem nem

gazdálkodhatott, sem peres ügyeit maga el nem intézhette; ez volt oka, hogy olyant volt kénytelen felhatalmazni, ki nem csak mint jogvégzett s komárom megyei birtokos ezekhez értett, de mint alispán és vele szomszéd birtokos elegendő hatalommal is birt; vele harmad ízben vérrokon is volt, tehát bizodalomára is méltó volt. Ezen kívül Baranyay generális gazdag, pénzes ember lévén, olyan megbizottjának kellett lenni, ki haza küldött tőkéit és kiadott kamatozó kölcsöneit hiven, számadás mellett kezelte; ezt pedig az alispánban, kinek hivatala és működése egészen nyilvános volt, úgy a generális, mint alárendelt tisztjei feltalálták.

1744. máj. 31-ről lett az első számadás — és pedig hat évről — Pruner Ferencz tisztartó által Nedeczky Ferencz elé terjesztve; ekkor a kurta-keszi jószágban Baranyaynak (Generalis Campi Marechallus) volt 6420 frt jövedelme, a kiadás pedig 5595 frt. tett hat év alatt.

1744—1746. évig Filó tisztartó alatt beterjesztett számadás szerint oly kevés volt a tiszta jövedelem, hogy figyelmet nem érdemel. Ez is Nedeczky Ferencznek adatott át.

2429.

Baranyay János 1744. máj. 28. Nedeczky Mihály alispánsága alatt a közgyűlésben nevezte ki telyhatalmazottjaivá Nedeczky Ferenczet helyett. alispánt, Farkas Gáspárt, és Peták Jánost; ügyvédeket is vallott: Nyiczky Zsigmondot, caus. reg. Directort, Majláth Józsefet, Zsitkovszky Istvánt, Prónay Gáspárt, Jeszenák Jánost, Bohus Jánost, Csányi Istvánt, Hrabovszky Antalt. Meglehet hogy más birtokaira ezek ügyeltek, de Komárom megyében Nedeczky Ferencz volt megbizottja, mint sűrű levelezései bizonyítják.

2394.

1744. 20. jun. irt Nedeczky Ferencznek Bécsből, hogy ki most épült fel betegségéből, kéri őt, közölje felterjesztését a personalissal, irjon Neindlinger Ágensnek is, mert ő Brabantiába utazik.

1181.

Ezen felterjesztés a Felséghez legyen intézve, ki jelenleg nincs Bécsben. — Kéri, hogy Jankovics Miklós kir. tanácsossal is közölje.

793. 1744. Octbr. 20. Ámbár generális, mégis köteles volt maga helyett katonát is állítani, mit öccse más Baranyay János vitt véghez helyette. mert ez nyugtatta azon száz frtot, melyet Nedeczky Ferencztől e célra tett költségek czimén kapott.

1995. 1744. ismét átmentek a Kurtakeszin kifizetett költségek Nedeczky Ferencz kezén.

2164. 1745. Dcbr. 18. irt Heppenheimból, hogy van neki 30,000 frtja, hova lehetne biztosan elhelyezni? A 40,000 frtnak befolynak-e kamatai. Irjon Bécs — Heidelbergben át Heppenheimba. — Ugyan ezen pénz miatt irt 1746. jan. 18. is; örülne, ha már levelét vehetné.

Előfordul Baranyay István Csehiben birtokos szolgabíró is. ki bizonyosan a generálissal közel rokon, de hányad ízben? nem tudom; ez is irt Nedeczky Ferenczhez, hogy csavargó szerzetesek jártak nála, kiket letartóztatott, mert nem volt úti levelök. A szemerei plébános előtt levetkeztette.

307. cs. 1747. mart. 3. Csehi. — 1740. mart. 13-ról pedig
2227. előfordul Baranyay Imre, mint Kir. táblai Ülnök, és az esztergomi érsek általános telyhatalmazottja. Azt vélem, hogy ez is Gáspár fia, tehát a generális Jánosnak fivére volt.

307. cs. 1746. máj. Jankovics Miklós, fiának Józsefnek számára pénzt kért Nedeczky Ferencz által Baranyay János generálistól. 1747. mart. 10-én ismét irt Udvardról és már a sommát is jelezi, hogy 3500 frt kölcsönre lenne szüksége.

2164. cs. 1746. mart. 26. Antverpből irt Nedeczky Ferencznek, hogy 2000 frtot bíz rendelkezésére, és hogy Brüsselt bevette az ellenség, hol 5000 frtja ment kárba; azon 9000 frtját pedig, melyet Heidelbergből váltóra küldtek Neinlingen agensnek, most sem fizették le, mert cassára assignálták. Köszöni az

alispánnak, hogy felügyel birtokára. Irja, hogy az egész belgiumi ármádia alatta van, de csak koldulással tudják magokat fentartani.

1746. maj. 14. Farkas Gáspár Csuzon, az ő nénjével Csúzinéval lefizette azon kétezer frtt melyet Baranyaitól vett fel kölcsön. Tehát ez is Baranyayra szorult

1747. mart. 29. irt Jankovics Miklós Nedeczky Ferencznek, hogy Jezzerniczky tudósítása szerint, jó lenne ha Bécsbe menne, mert Ő Excellja a generális iratai már áttétettek, és a Mattyasovszky-féle per már felvétellett. Ez egy igen régi Rákoczzyak után nyert birtokra vonatkozott.

Már elébb 1747. jan. 21. Thau-ból irt, hogy Jezerniczky Bécsből irt és tudósítása szerint Mattyasovszky József, László nyitrai püspök és cancellár végrendelete ügyében győzött, és a nőág csak úgy örököl mint a fiág, és pedig azért mert szövetkezett a jezsuitákkal, kik most már a király auctoritása által akarnak magukon segíteni. Ő ugyan nem mehet Bécsbe, mert nem adnak neki szabadságot, irni pedig azért nem lehet, mert nincs eléggé tudósítva, hanem jó lenne Nedeczkynek Bécsbe menni, és Jankovicsot értesíteni. Volna ezer frtja is, de nem meri váltóban megküldeni, mert kilencz ezer forintját most sem veheti be agense Bécsben; másik öt ezer frtját pedig egészen megtagadták, mert Brüsszelben ellenség van; a mi nála van az is az ellenség torkában van, mert csak az Isten oltalmazza bagazsiáját. Kéri Nedeczky Ferenczet közölje Jankovics Miklóssal ki többet tehet dexteritással, mint ő pennával.

1186.

1747. Tatából is küldenek neki kamatokat 500 frt, tehát itt is tartoztak neki.

1747. Apr. 6. irt, hogy egy aquisgranumi (Achen) kereskedőnek Gottiernek adott 2200 jó aranyat; ezt vegye fel Posonyban. Vett egy órát is, melyet Kampf kanonok, ki Kurtakeszin átutazik

2164. cs.

Tatába, visz magával; kéri vegye át tőle és fogadják becsülettel. Végre, hogy tudósítsa őtet ezen czim alatt: Colonia (Köln) ad armadium Caesaream in Belgio.

892. cs. 1747. aug. 28. Belgiumból irták, hogy Gottier Miklós Kampf kanonokkal és ifj. Eszterházy Generálissal Komáromba és Tatába fog megérkezni és Gottier fogja tudósítani, hogy bizonyos Mayernél, Posonyban felveheti Baranyay 9075 frtját. — Elhozták az órát is.

839. cs. 1747. Febr. 14. Theuxból irt Baranyay János, hogy a Mattyasovszky processust gróf Battyány cancellár fogja a Fölségnek előterjeszteni. Ezt titokban írja; s bizik benne és Jankovicsban.

1189. 1747. Ochr 19. irt Kesseltből, hogy az acheni kereskedő már lefizette az 5000 frtt, elébb pedig 4000 frt. Az óráért Posonyban a harminczadon 15 frtt kellett fizetni, ha tudták volna, hogy az övé, elengedték volna. Azt is irta, hogy Majkán*) egy camaldulensis szerzetes számára egy cellát építtetett öcscsével; az ellátásról is kíván gondoskodni és alapítványt tenni, csak hogy nem tudja mi lesz ezen szerzetes kötelessége és mibe fog kerülni? Irja meg.

1198. 1749. Febr. 28. már Majkról a klastromból ir P. Radossán László, hogy a Generalis őtet Nedeczky Ferenczhez utasította a végett, hogy értekezzék vele egy szerzetes örökös alapítványáról.

1120. 1071. 1748. Febr. 13. Vervier-ből irt, hogy leányát
1091. 923. Manczikát elveszi Palásthy Ferencz főstrázsamester,
960. mit közöljön Jankovics Miklóssal és rokonaival; Készítsenek Kurtakeszin helyet is és lássa el őket. Ha férje elmegy leánya hon maradhat, mert a tiszteknek feleséget vinni a táborba, el van tiltva. Az aquisgráni kereskedőtől már megkapta a 9000 frt.

*) Majkon, az Árpádok korában már volt premontrei prépostság. Lásd Komár. Vgyei 1889. évi régészeti jelentés 17. lapon.

Egy másolat szerint kitűnik, hogy a fekvő birtokon kívül, miről alább lesz szó és mi fél Kurtakeszre terjedt ki, mit kapott Palásthy Ferencz Manczikájával a generalis leányával? Matyasovszky Józsefnél lévő pénzét hétezer frtt két év mulva tartozott letenni; másik hétezer forint maradt kamaton Palásthy Ferencznél és Ignácznál, de a tőke Susanna leányáé volt. Ezenkívül felvett Palásthy Baranyaytól kölcsön hétezer frtt, mire lekötötte minden birtokát. Minthogy 1748. Febr. irta haza, hogy Palásthy elveszi Manczika leányát, azt vélem, ezen szerződés is ekkor jött létre.

1748. sepbr. oabr. nvbr. háromszor is irt haza egyszer Regensburgból, hogy haza jön s Kurtakeszin megparancsolja az egész ház berendezését, valamint jó borokat, tokajit is rendelt. Tiszteletére Jankovics septemvir is készült, mert 1748. Udvardról irt, hogy nem jöhet tiszteletére.

Baranyay generális — úgy vélem hazajövele alkalmából, a hetényieknek (szomszédok) — kurtakeszieknek, madariaknak, bátorakeszieknek szükségben adott kölcsönbuzát, per 65—80. 396. p. mérőt. 1748.

Török Imre Nedeczky Ferencz által, Baranyaytól kért 1000 frt kölcsönt, mert b. Amade jószágát megvette. 1748. jul. 4. N.-Szombat.

1749. jan. 14. B. Sándor Mihály irt Bajnáról Nedeczky Ferencznek és küld neki tiszttartója által 10,000 frtról albát, melyet felvesz Baranyay János generalistól szükségére, ő maga a Duna árja miatt nem mehet tiszteletére.

Mily mérvű lehetett azon Matyasovszky-per, melyet a generalis ellen megnyertek, kitűnik azon adatból, mely szerint Jezerniczky István és felesége Matyasovszky Klára, Györgynek és Okolicsányi Máriának leánya; Hunyady János, Antalnak és Matyasovszky Borisnak fia és Györgynek leánya; másrésről Zeno Antonia, Matyasovszky György

- fiának Lászlónak özvegye, teljhatalmazottjaik által Jezerniczky István és Vietoris György által 13,500 frtban egyezkednek. N.-Szombat 1747. Szept. 4.
224. 1748. Ochr 25. Jankovics Miklós irt Udvardról,
839. cs. hogy gróf Gyulayné négy hétre Baranyaytól 5000 frtot kér kölcsön.
1071. 1749. maj. 17. Kurtakeszin Mattyasovszky József, kivel perlekedett, meglátogatta a generalist.
806. Egy jegyzet szerint 1749. a generalis jövedelme a tатаi uradalomnál lévő 40,000 frt kamatjaival együtt Kurtakeszin 21,999 frtra ment, de a költség 15,045 frt 72 xrra rúgott.
2164. cs. 1750. Ochr. 9. Bécsből a kalocsai érsek Nedeczky Ferencz által Baranyaytól 6000 frtot kért kölcsön. Kapott.
1179.
839. cs. 1750. nvbr. Disznósy rokonok 500 frt, b. Amadé Tádé 2000 frt. Balog a tатаi gróf regense 3—4000 frt (1751. Febr.) kért kölcsön.
839. cs.
1201.
1750. Ochr. 27. Bécsből irt Nedeczky Ferencz alispánnak, hogy keresse fel gróf Gyulayné Karván és birja reá, hogy Kurtakeszin ne káplán, hanem plébános legyen. Marczelházán tehetne örökös alapítványt; ő már értekezett Nedeczky István nagypréposttal. Menye ugyanezt kívánja és már tettek is alapítványt. Ekkor nem kellene a Zsitván át járni; bizonyosan Izsára jártak templomba.
1188. 1750. aprl 25. Ordódy György kért kölcsönt 2000 frtot.
791. cs. 1753. jun. 24. Gróf Nádasdy Leopold Baranyay generalis által küldött 10,250 frtot Nedeczky Ferencznek, hogy fizesse ki azon házat, melyet Muraynétól vett. Azt is kívánja, hogy rajzolják le.
799.
2164. cs. 1753. Bécsből irt a generalis Nedeczky Ferencznek, hogy a szakácsot a szabóval „recollectióba tette“, mert a szerzetesek nyolcz napig szoktak recolectióban lenni. Azt vélem, hogy a szakács és a szabó Kurtakeszin Baranyay házában szerzetes barátok voltak.

1759. jun. 19. Baranyay János generalis közli 1206.
 Nedeczky Ferenczczel, hogy jegyesének gr. Zichy (2 oklevél.)
 Josephának özv. Andrassy Jánosnénak a tatai ura-
 dalomnál lévő 100,000 frtból 40,000 frtot, ezenkívül
 kurtakeszi házát, jobbágyságait, majorságát, özvegyi
 tartásul, ha valamit fognak szerezni, ennek felét;
 ruhára ajándékban pedig 10,000 frt. fog adni. 1206.
 Báró Schmidegg Ferencz előtt. (fekete pecsét.) Első (első okl. vél.)
 felesége Mattyasovszky Magdolna volt (80. sz. a.)
 Hogy ezen házasságról több bizalmas levelet vál-
 tottak, abból tűnik ki, mert már előzőleg májusban
 18-án közli Nedeczky Ferencz feleségével örömét 782.
 a felett, hogy a generális házasodik.

41. §. Kik voltak nevezetesebb birtokosok Komárom Vármegyében Nedeczky Ferencz idejében ? 1742.

1742. Nagykeszin birtokosok voltak : gróf 1700.
 Eszterháziak, Széchényi Péter, Mórócz József, Ist-
 ván, Imre ; a sz.-mártoni apát, Biró, Zámory György,
 Hajnal Adám, Fehér Mihály. Némán birtokosok
 voltak : a sz.-mártoni apát, id. Eszterházy Ferencz
 gr., János, Széchényi Péter, gr. Eszterházy István,
 József, Mórócz Imre, Vigyázó Mátyás, Potyondy
 Gáspár, Somody család, Nedeczky Mihály (alispán),
 Szabó Péter, Biró Imre.

1743. Özv. b. Gyulay Ferenczné Karván lakott 307 cs.
 és ott volt férje után birtokos.

1743. 1. jan. B. Amadé László irt Nedeczky 931. sz.
 Ferencznek, hogy ő hivatalos eljárást kért; ugyanis

Maria-Theresia megparancsolta Nedeczky Fe-
 rencznek, hogy özv. b. Amade Péterné, Somogyi
 Erzsébet kérelmére szolgáltatasson igazságot b. Amade
 László ellen. Battyányi Lajos által ellenjegyezve.
 1743. Mart. 12. irt Nedeczky Ferenczhez, hogy 1079.
 átadta a réteket. Mily nevezetes birtokosok voltak
 b. Amadé, lásd 2354., 2367., 2355. sz. a.

- 164 cs. 1743. Febr. 6. B. Amade László öcscsével Thádéval, Báron (Komár. V.) azt írta Nedeczky Ferencznek, hogy a főispán közbejöttével és a nyitrai püspök kérelmére kiegyezett.
2299. 1744. mart. 26. Muray Ferencz—László donátiót kapott, mert magát statuáltatta, de ellenmondtak Burján György, Ujváry Mihály, Márffy József, Amandus sz.-mártoni conventbeli atya előtt.
2440. 1744. apr. 20. Madáry Gáspár palatinális adományozásánál a bevezető Nedeczky Ferencz; ellenmondók pedig: Mártony Mihály, Csóka Péter, Forgách István nemes, Szigethy János voltak. Tehát a Madariak is birtokosok voltak. Ezen Madary a 2292. sz.-mártoni apát által sok jelenlévő előtt már 1742. maj. statualtatta magát curiájában feleségével nemes Marcsa Ersébettel. Ugyanekkor is ellemondott Martony Mihály és felesége Egerszeghy Judit, ki Posgayaktól származott.
2396. Muray Ferencz milyen birtokos volt Komáromban, kitetszik végrendeletéből, melyet 1752. Dcbr. 7. alkotott. Őrsön voltak curiái; úgy Kis-Tanyon is „Czudor-ülés“, Eklen is birt. Komárom városánál volt tökéje, melyből Dudás leányának háromezer frt, ezenkívül ékszereket, lovait, kocsit hagyott. Lelkének nyugalmaért ezer frtt hagyományozott. Volt Komáromban is egy curiája, Megyeresen jószága, voltak marhái és ménese. A végrendelet végrehajtójának Nedeczky Ferenczet rendelte, ki azután nemes-örsi Muray Ferencz birtokait gr. Nádasdy Leopold főispán számára szerezte meg. Rokonai: Csécsiek, Miskóczyak és Dudások voltak.
2301. 1753. Özveggy Muray Ferenczné, Marasko Judit Komáromban eladott egy curiát, allodiumot, kivéve a „pataki curiát“ gr. Nádasdy Leopoldnak az alcancellárnak és komáromi főispánnak 10,000 frtéért és 50 aranyért.
794. 1753. Özveggy Muray Ferenczné, Marasko Judit Komáromban eladott egy curiát, allodiumot, kivéve a „pataki curiát“ gr. Nádasdy Leopoldnak az alcancellárnak és komáromi főispánnak 10,000 frtéért és 50 aranyért.
2360. 1754. Marasko Judit, Muray Ferencz özveggye 2368. gróf Nádasdy Leopoldnak nemes-eörsi két curiája

statutiójába azon feltétel alatt egyezett bele, ha ez a költséges épületeket kifizeti.

Gr. Csáky Miklós eszterg. érsek, gr. Nádasdy Leopold cancellárnak és komáromi főispánnak, Felső-Lendva és Fogaras föld örökös urának és fiörököseinek érsek-léli praedialis érseki székhöz tartozó Kis-Tany egész pusztát adományozta, mely nyolcz curiából állott és amely érseki adomány statutiójának végrehajtására ki volt küldve Benedek pannonhalmi apát 1753. 23. január. Jelen volt Nedeczky Ferencz is. 1753. jan. 23. *) 30. jan. kéri a főispán, hogy őt N. F. bevezesse. Az apát statualta; és Murayné ellenmondott. — 1753. évben Murayné az ő birtokáért 12,000 frtt kívánt. Ugyanezen évben Murayné a „pataki“ Curiával együtt 15,000 frtt kívánt. Később már ugyancsak ezen évben 17,000 frt. — Az eörsi curiában 1754. statualta a főispánt az alispán, ki az összes épületekért 500 frtot fizetett Muraynének és azt remélte, hogy megelégszik, ez pedig nyilvánította, hogy ha lefizetik, vissza húzza ellenmondását. — Lefizették, és revocálta 1754. 1753. tudósíttatott a főispán, hogy épületekkel, olyan házért melyben fenn tiz, alol tizenegy szoba és istálló van húsz lóra, hatvan hold földdel, Murayné tizezer frt és 50 aranyat kér. Ugyancsak 1773. irt Nedeczky Ferencznek, hogy ő csak azt veszi meg Muraynéától, mi kir. adományon alapszik, és a felvállásba is bejőjön, kész Muraynak külön lakást is adni haláláig, de külön szerződés mellett. Ezen felvállásban bennfoglaltatnak öcsese utódai is. Azután fog kérni reá királyi beegyezést. A „pataki“ Curiától kész elállani, de a ház legyen, mint a kir. adományozás szerint nyert Curián lévő beiktatva; mert a „pataki“ Curia nem így szereztetett. 1773.

Gróf Nádasdyákról 1414-ről még ezeket talál-

323. sz.

1773.

1991.

1779.

1777.

1778.

1783.

1782.

2300.

1102.

794.

796.

798.

902.

*) Ki ezen alkalommal 50 aranyat kapott. 963. sz.

tam feljegyezve. Nádasdot (talán Vasban Felső-Lindvát nevezték így, mert itt voltak birtokosok) többen birták, ezek között Nádasdyak is. Már 1500 előtt egy Nádasdy linea mágnás lett, a másik lovag, az az nemes. 1670. körül Nádasdy Ferencz per notam elvesztette; a másik linea Imrében kihalt. A fiscus elfoglalván Széchenyi érseknek adományozta, míg Széchenyi Zsigmond felvállás útján eladta Battyányi palatinusnak, és ez per fiscum megszerezte a nádasdi portiókat is. Ezenkívül birt Nádasdon Pásztori Zsigmond, ezt is per fassionem perennalem a palatinus szerezte meg. Ugyanott birtak Sanko és Tarródy is, ezt titulo latentis juris regii, és ex defectu szerezte meg az adományos. Egy ily című jegyzet szerint: A palatinus ügyéhez azon portióra nézve, melyet Nádasdon gróf Battyani Ádám, és Imre, Zsigmond ott birtak.“

901. Volt egy Nádasdy László püspök is, kitől 1728. Baja városa 3000 frt vett fel gróf Czobor Márk számára; meghalván mindketten, a püspök után a kincstár által Baja városa elmarasztaltatott. — Egy része ugyan elengedtettet, de a költségekkel együtt hat ezer frtra felnőtt tartozást tartozott a nála zálogban levő Holics és Sassin birtokokba beruházni.

2164. 1756. aprl. 1. gr. Nádasdy Leopold szándékozott ugyan csak Komárom vgyben Gyallán is egy nagy birtokot venni. Ugyan is Fekete György personalis Mária Terézia nevében meghagyta Komárom vgynek: minthogy Mária-Regina született Waffenberg b. Bartoloffy a Bartenfeld özvegye, nagy-szarvai b. Babocsay Ignácznak 20,000 frt kölcsönzött és a gyallai birtokra intabuláltatott is; ismét Maria-Rosália Horváth-Simoncsics várkonyi b. Amade özvegye ugyanannak 7000 frt kölcsönzött, és Viszlai Józseffel, kinek 22,000 frtja feküdt szinte ezen jószágban, pénzüket rajta már exequáltatták volna; sőt Aponyi Lázár gróffal együtt, ki annak 15,000 frt kölcsönzött, és ezt utóbb tábláztatván ezen

birtokra, a Babocsay vagyont egészen kimerítették volna: említett báró Bartaloffy özvegyének jogos követelését biztosítsák. 1750. Ez lehetett oka, hogy b. Babócsai Ignác pénzt kért 1748. Sept. 14. Nedeczky Ferencz által Baranyay generális tőkéjéből, vagy pedig gr. Gyulaynétól, mert mint állítá, megvette Szluha György jószágát Gyallán. 1748. maj. 19. ismét ugyanezen Babócsay Ignác és felesége Szluha Eleonora Huszár Lászlón és felesége Konkoly Julianán 2250 frt követelt, mire ugy egyeztek ki, hogy két év alatt kamatostól lefizetik Nedeczky F. előtt. 586. sz.

812.

956. sz.

Ezen megterhelt birtokot szándékozott fenn említett évben gr. Nadásdy megvenni, mert irt Nedeczky Ferencznek, hogy özv. Bartaloffyné kínálja neki azon megterhelt és részére már exequált gyallai birtokot; azért kéri, ha az özvegy nála fog jelentkezni, vizsgálja meg ezen birtok állapotját és tudósítsa.

Gróf Gyulay apja után még mindig birt Karván, Pizskén, Bikolon, Vérten, Radványon, mit azután visszaadott egyezés útján a Nedeczkyeknek: mert 1754. számba vétetett a karvai rév jövedelem és pedig 410 fr. 63 x-ban; — felbecsültetett kívánatára a pizskei serfözde is 208 frt 36 x-ban Nedeczky József, és Sz. Mihályi István előtt. 1755. évben.

1974.

1973

1755. aug. 12. Sissay János Esztergom v. szolgabirája küldötte meg gr. Gyulay Ferencznek Trestyánszky József alispán megidézését. Ugyanis Huszár Pál leánya Katalin, Missics Mihály felesége cserélt Huszár Ilonával, ki Sárkányban birt (először Nedeczky Sándornak, azután Gyulay Ferencznek már ekkor meghaltnak egykori feleségével) amaz pedig Karván; és minthogy a karvai birtok nem ért annyit mint a sárkányi, reá kellett 400 frtt fizetni; de Gyulay Ferencz a kir. tábla előtt elvesztvén Sárkányt, egy curialis fundust kivéve, megintetett 1755-ben, hogy kiegyenlítvén ügyét, adja vissza.

Ezen ügyben b. Gyulay Ferencz, tehát az ifj. grófnak apja által még 1733-ban kötött szerződést mutatta elő, mely szerint b. Gyulay Ferencz említett birtokokban u. m. Karva, Sárkány, Lábatlan, Radvány, Piszke és Vérten Huszár Ilona és Imre birtokait átengedte; de az ellenfél mindennemű rajta fekvő terhek erejeig a kezességet tartozott magára vállalni, hogy felesége gróf Falusy Borbála az összes vagyont békében birhassa (Aláírva: b. Gyulay Ferencz, Újlaky István, Nedeczky István. Kiadva Grassalkovics personalis által.

Azután 1754. ugy jött létre az egyezés, hogy mivel a grófnak (fiának) fenn említett birtokokban nincsenek allodialis épületei, s így csak nagy kárával hozhatna oda más birtokairól felszerelést: a karvai birtok, melynek Huszár Susanna, és Ilona után a Nedeczky örökösökre kellene háramlani, valamint Huszár Imre birtok $\frac{1}{6}$ -nak és a rév $\frac{1}{6}$ részének is; maradjon a gróf kezén azon 10.000 frttal, melyet ennek apja befektetett, hanem négy év múlva az épületekkel s a pénzzel a gróf tartozzék vissza adni, kivéven Nedeczky István részét, melyet örök joggal megvett, az evictiót mégis 10,000 ftig az ellenfél tartozzék magára vállalni, ha a gróf a birtokban háborgattatnék. Gr. Gyulay Ferencz, Nedeczky Ferencz, Lehoczky Pál, Újlaky István. Benyiczky István előtt, ki Pest. P. és S. vármegyék jegyzője volt. 1754. mart. 15.

1501.

1470.

1756. Febr. 10. meglett idézve Sissay János eszterg. sz. bíró által Zámory Teréz Nedeczky István özvegye is azon perben, melyet Huszár Katalin Misics Mihály házastársa indított gróf Gyulay ellen 1755-ben azon oknál fogva, mert a felperes bebizonyította, hogy az ő követelése Huszár Pál birtok részére, valamint ennek osztályosaira Huszár Ilona, Imre, Katalinra is kiterjedt karva i és más Esztergom megyei birtokaiban. Ezekből világos, hogy Gyulay Ferencz ekkor kapitány, édes

anyjával gr. Falusy Borbálával Komárom vgyben még mindig birtokos volt.

Ezenkívül Marczelháza is Gyulayé volt, azért is 1758. irt Nedeczky Ferencznek ifjabb gróf Gyulay Ferencz a százados: ő ugyan sajnálja, hogy hajdani jótéteményeit meg nem hálálhatja; de mindemellett követeli, hogy a két ezer frtt és ennek $\frac{1}{3}$ kamatját rövid idő alatt fizesse le és pedig marczelházi pénztárába. Marczelházát egészen birta és pedig kir. donatióban. 1918.

B. Neffczér Jakab Nedeczky Ferenczhez flyamodott s megküldte neki adóssai kötelezvényeit 14 ezer forintról a végett, hogy minél előbb exequálja, netalán az intabulációban ötet máshol megelőzzék 1848. márt. 5. Neffczér egész Szőnyt birta. (2379. sz. a.) Volt ügyvéde is és pedig Szabadhegyi János, egyszersmind Esztergom vgye ügyvéde, kinek Szőnyön 1735. egy telket mindennemű praestatiók nélkül, és hogy házat építhessen nyolcvan frtot adott; mit később erőszakkal foglalt el és e végett Nedeczky Ferencz lett kiküldve 1744. apr. 26. 1187. 1318.

A Konkoly család Komáromban egy a legrégiebbek közül. Nyomuk van már 1400-ban. Nedeczky Ferencz alispán alatt 1754. Dec. 9. Konkoly Thege Katalin Csapó István felesége pert indított fivérei István és György ellen, Ó-Gyalla, Aba, Konkoly Martos és Tagyos birtokok miatt. (Lásd 1321. sz. a.) 2381.

1755. jan. 7. Báró Neffczér Jakab-Benedek, ki egész Csehország- és Ausztriában a Dicasteriumnál Referendarius volt, atyjának János-Jakabnak halála után, minden szőnyi birtokán létező ingóságait leltároztatta. Nedeczky József főbíró, Nedeczky András jegyző, és Nedeczky Ferencz rendes alispán előtt, miből az is kitűnik, hogy egykor itt Gyulay Ferencz gróf is épített mint haszonbérő egy emeletes házat, melynek hypocaustumja is volt. 2364. sz.

A Csécsy család szintén már 1744. jul. 13. mint birtokos fordul elő Komárom vgyben, mert 2369.

2357. Nedeczky Ferencz előtt Csécsy István kötelezi magát, hogy a családi okmányokat kiadja Csécsy Ferencz özvegyének. Kitünik abból is, hogy Csécsy István mint Muray örökös ellenmondott gr. Nádasdy Leopold főispán statutiója alkalmából.
928. sz. Csécsy család egy a legrégiebbek közül. Trencsény vgyből származtak Komáromba épen úgy mint a Nedeczkyek. Levéltárunk ugyan is bir egy Zsigmond király által, hártján 1419. Sz. Mátyás apostol napján kiadott diplomával, mely szerint Streche-i és Zuliói Chych Miklós kihaltával ezen két egész birtokot 1250 arany forintért tíz évre Lizkowthy Lőrincz (Lieszkoy) fiának Istvánnak adományozza minden hozzátartozandókkal úgy, hogy ha ezen idő eltelte mulva ezen Istvántól, ki nála udvari vitéz volt, a király parancsaira Streche és Zúló birtokok vissza nem váltatnának reá, és örökösire háromljanak. (p. h.) Tehát mind két család Trencsényben kapott kir adományt. A Csécsyek a megyénél szolgáltak Komáromban.
1184. Gróf Szluha György Gadóczon hat curiát birt, Komáromban pedig házat vett; de a curiának árában még 2200 frttal tartozott; a ház árát átvette Nedeczky Ferencz 1745. máj 29.
2206. 1755. Sept. 3. Bokodot b. Jeszenák Pál birta, mert ezen évben szabályozta Nedeczky Ferencz alispán fiával Andrással az Urbáriumot. Tajnay Károly volt a főjegyző, Ordódy Péter és Nedeczky József főbírák. Jeszenák barátságos viszonyban volt a Nedeczkyekkel, mint leveléből kitünik. Tehát b. Jeszenákok birtokosok voltak Komárom vgyben.
2398. 1749. apr. 22. Hogy Jankovics Miklós a septemvir mily birtokos ember lehetett Udvardon és másutt is, abból lehet következtetni, hogy Szluha Györgytől a gróftól 70 ezer frtért akarta megvenni a Salgó féle birtokot, de megtudván, hogy ez kiterjedt a nő örökösökre is, és hogy rendezetlen állapotban van, Nedeczky Ferencz által megintette b.

Babócsay Pált Ignáczi fiát, ki Szluha nővérét birta feleségül, hogy adna választ, ki tovább is ragaszkodott jogához.

970.

Gr. Toussain Kis-Bért birta, és 1751. Okt. 17. az urbéri regulatióra hívta meg Nedeczky Ferenczet. — 1752 Dec. 25. pedig már Bécsből irt elismerő levelet a helyesen véghez vitt szabályozásért.

2372.

1756. Dec. 19. Karvát felmérte Ericus Fries mérnök, mely sznrint Karvának $\frac{1}{4}$ részét Csery Sándorné, $\frac{1}{4}$ Huszár Katalin Missics Mihályné Huszár Juliannával és $\frac{2}{4}$ részét özv. gr. Gyulay Ferencné birta. Ebből kitetszik, hogy midőn 1755. Nedeczky Ilona Újlaky Ferenczné Kondé Jánostól, ki a Helytartótanácsnál szolgált. felvett 1500 frt, 1758-ban pedig karvai birtokának kiváltására és Kondé János kifizetésére ismét 2000 frt, azután 1500 fr = 3000 frtt azt gr. Gyulainétól akarta kiváltani. Ugyanezen karvai birtoknak megtarthatása végett perlekedtek a Nedeczkyek Cseryekkel is, kik ismét Kapyak és Telegdyek után birták; ezzel látszik összekötöttetésben lenni, hogy Kondé János 1752. Dec. 17. tudósította Nedeczky Ferenczet Posonyból, hogy Kapy család magvaszakadtáról irományokat nem talált (pedig a mi levéltárunkban is vannak régi okmányok a karvai Kapyakról) mert ez Teplában birt, ki után Usalyi, ezután veglai Horváth, ezután Dovornikovicsok örökölték. — Sárkányban (Eszterg. megye) 1553. Chernaházy András; 1632. Telegdy János, György, István, ezek után Komáromy János és Bessenyei István inpetráltak.

1900.

1745.

1754. sz.

1921.

Az Aranyosiak 1745. perlekedtek, nevezetesen Imre, Pál, Miklós fiai egy alsó-aranyosi curia végett Hollóssyné, Csakó Susanna, Magyar, Móróczi István, Csejtei János ellen; és 1580. 1612. 1628. évekről hivatkoztak aranyosszéki birtokaikra; tehát régi birtokosok voltak Komárom megyében.

2291.

Nedeczky László, ki N. Szombatban jezuita 1222. 1734.

volt, 2000 ftért akarta eladni azon birtokot, melyet Radványon zálogban birt. 1753. apr. 17.

1990. Ugyanezen László 1749. Nov. 25. kérte a nyitrai káptalant, hogy a csejtei uradalomban és Kis-Bossányban, Nedeczky Andrástól és feleségétől Rudnay Katalintól a seminarium részére exequált ősi birtok azon részét, az ötet terhelő adósság lefizetése mellett adják ki, mely ötet illeti. Ki adták.

249. 1756. Febr. 2. Ezen Nedeczky Lászlónak, Nedeczky Ilona Ujlaky Ferencz özvegye lekötötte Radvány $\frac{1}{5}$ részét oly formán, hogy Nedeczky Ferencz hat év alatt (mint haszonbérelő) lefizeti azon 2000 frt a jezuitáknak, a melyet tőlök kölcsön vett. László regens volt N. Szombatban.

1752. Jul. 26. Csúzon lakó Bakácsok, kik egy curiát birtak és akik egyike Érsek-Újvárbán a várbán egy század előtt örkatona volt, névszerint: Bakács János a palatinus Battyáni Lajos által megkeresztette Komárom vgyét: valjon a Bakácsok a nemesek lajstromában vannak-e. Jeleül annak, hogy a Bakácsok nem voltak mindnyájan birtokos nemesek.

1321. sz. 1733. Nov. 21. Posonyból irt gróf Pálffy János Nedeczky Ferencznek a végett, hogy Konkoly Tege Julianna özvegy báró Szluha Ferenczné és Konkoly Lidia Mórócz Istvánné részére Gyallán — hol a Szluhák birtak, hozott ítéletet, és egy fél curia exequálására kapott mandátumot, elhalasztaná azért, hogy Eperjesen, tehát nagy távolságban tartózkodása miatt magát a beszerzendő okmányokkal védelmezhesse.

Ebből kivehető, hogy a Konkolyak Szluha Ferenczczel összeköttetésben voltak, valamint az is, hogy Szluha ekkor már meghalt; — és hogy Komáromban birtokosok voltak.

1380. 1731. aug. feljegyezve találtam: a győri káptalan előtt megjelenvén Pázmán Ferencz, Tamás fia ez Lázáré úgy is mint Pázmán János képviselője, továbbá Laki István, Bálint fia, Végh Mihály Ferencz fia, Benedeknek az egész Végh családnak,

vége Csepieknek nevében is, ünnepélyesen ellenmondottak és protestáltak azon oknál fogva, hogy gadóczi Rötth Sándor érsekléli predialis széki alispán Fekete család magvaszakadta után Lakon Komárom megyében curiákat kapott és magát statuáltatta; mindazonáltal minthogy derecskei Fekete Ferencz és György mint az ellenmondókkal együtt örökösök, 1730-ban a győri káptalan előtt ezen statutionak ellenmondottak és mégis ugyanezt ugyanezek visszahuzván örökösen átengedték említett Rötth Sándornak: fennevezett örökösök jogaik jövődő biztosítására Fekete György és Ferencz örök eladásuknak most még egyszer ellenmondanak és ezt megsemmisítik. Aláírva az egész győri káptalan: Excellentissimus gróf Bottyán Pál, nagyprépost, Sgodics András lector. L. B. Maltan Károly cantor. — Kantor István custos. Gróf Erdődy László Ádám prepositus S. Salvatoris de Papócz. L. B. Piláty Ignác praepositus — S. Adalberti de Jaurino. Nyitrai István cathedralis. Gróf Thurn Antal sopronyi, Grazoll János mosonyi, — Acsády Ádám, Locsmándi, L. B. Gaun Antal Papensis; Károly Lőrincz rábai; — Pogány Pál komáromi, Archidiaconusok. Milkovics János.

VI. Károly alatt Csepy János 1723. kapott Csallóközben Várbogyára (Komárom v.) Pálffy Miklós palatinustól donációt, midőn magát statuáltatta, Baross Pál felesége Takács Anna nevében a félbirtokra, melyet zálogban birt, oponált, s kérelmezte, hogy annak kifizetése mellett megkapja és statuáltassék, minek következtében azután azigazság kiszolgáltatta a törvények értelmében tőle meg nem tagadtott. 1725. Pesth. kiadva Száraz György personalis által (p. h.) Ebből kitünik, hogy a Cseppek és Barossok Komáromban birtak.

1723. évi osztály szerint Gubasóczy érsek Gubasóczy Györgynek hagyta svarczpach-i tizenhétézer frt beruházását, úgy hogy először a férfiak, ezek kihaltával a nők örököljenek. A férfiak kihaltával

fenmaradt Gubasóczy Johanna, ki báró Sándor Mihálytól (vagy Menyhértől?) szülte Mihályt, Borist Dávid Zsigmond feleségét, kitől ismét Károly született, továbbá Rosáliát, ki Motesiczky Imrétől szülte Johannát, kinek férje Madocsányi Antal volt, és Borist, kinek férje Sándor Ferencz volt. 1723. az örökösök megosztottak, de a végrendeletet nem vizsgálván meg, azon véleményben, hogy az örökség b. Sándor Menyhértet illeti, átengedtek fiának Mihálynak mindent, és követeléseiket egymás között megsemmisítették. A báró (Sándor Mihály) leány testvérétől származott örökösök azután felkeltek és követeltek; a báró pedig, ki az okmányok őrzője volt, csakis praescriptióval védelmezhetette magát, mit mégis helyesen számítva a közbejött időt, bekövetkezettnek állítani nem lehetett: az örökösök új osztályra voltak jogosítva.

Ezen „promemoria“ iratból azt lehet következtetni, hogy a bajnai gróf Sándor család (mert ezek is említetnek) ekkor báró volt, és a Gubasocziak, Dávid, Motesitzky, Madocsányi családok vele rokonságban vannak. — Ezen irat azért őriztetett meg, mert a Sándorok Komáromban is birtokosok voltak.

1950. 1729-ben jun. Ottlik András Örkényben Komárom vgyben curialis házánál eladta Nagy-Léli pusztá felét 1700 frt Kossa-Magyary Péter özvegyének Sándor Judithnak, de midőn lefizetés mellett vissza akarta venni, ez neki mást akarván visszaadni, e felett bizonyítvány állíttatott ki.

2370. Ugyancsak ezen kohanóczi és ozoróczy Ottlik András 1732. jun. 5. megintette Sándor Judittot, Kossa-Magyary-Péter özvegyét, hogy adja ki az okmányokat, mit ez kiadott.

Nevezetes család volt Komárom vgyben 1739. báró Amade család is; ugyanis ezen év jan. 14. Várkonyi báró Amade László vissza váltotta Akács Józseftől tizenháromezer száz = 13,100 frt a csúzi

birtokot, melyet ennek b. Amade Antal, Ádám, József, Ignác, János és Péter egykor elzálogosítottak, és pedig a szerződés megsértésének 200 arany vinculum terhe alatt Jankovics Miklós, a personalis magister prothonotariusus előtt. — Ugyancsak ez előtt vett fel b. Amade László Baranyay János generálistól 9000 frt. Baranyay Imrétől 4000 frtt, mit azután lefizettek Akacsnak Udvardon 1739. marc. 2. A kötelezvény pedig kiálíttatott Baáron 2367. marc. 1-én (p. h.)

Hogy az Amadék mily birtokosok lehettek Komárom vármegyében abból is kitűnik, hogy a fenn említettek: b. Amade Antal, József Péter 1723. máj 23. csúzi, jászfalusi, szemerei, kamocsai ősi birtokaikat elzálogosították Róth Ádámnak és feleségének Róth Borbálának. 2355.

Hogy 1734. jul. 17. Komárom megyében Szőny helységét gróf Zichy Miklós és Ferencz birták abból tűnik ki mert Stegner Mátyásnak és e helyett fiának Károlynak haszonbérbe adták, ki azután ezt, elébb az általa emelt épületekért kifizettetésén magának per utján 2600 frt, átengedte bizonyos Neffczér János-Jakabnak Kamara Consiliariusának úgy, hogy ez legyen mindenért felelős, kivéven gróf Gyulay Ferencznél időközben felmerült költségeket és romlásokat; Neffczér valóban azután Stegner teljhatalmazottjának Ejnéder F. Antalnak azonnal letett 2000 frt, és 2300 fr. Sz. Mihályra volt leteendő = 4300 frt. (p. h.) Tehát Gyulay Szőnyben haszonbérelt; Komáromban pedig kereskedett, mint már említettett. 2379. 1476.

Stegner Szőnynek régi haszonbérlője volt, mert már 1722. máj. 28. mint gróf Zichy Péter haszonbérlője Szluha alispán előtt panaszt emelt a végett, hogy sok kárt tesznek neki. — Ezen esztendőben a helyettes alispán Szkaricza György volt. 1106.

A fenn említett családokon kívül még több család mint nemes kihirdette magát a megyei köz-

gyűlésen. Ilyen volt a Fodor család, mely ugyan Komáromban lakott, de minthogy Győrben bizonyíthatta be őseinek nemességét előhozván II. Rudolftól 1606-ból armálisát, őt mint valóságos nemest elismerték azon nyilvános bizonyság kiadásával, hogy máskép Borbélynak neveztetett. 1725. év.

895.

2183.

1727. dec. 19. Komárom vgye elismerte, hogy Patkó Péter valóságos armalis nemes, mert előhozván még Ulászló alatt 1503-ban nyert armálisát bebizonyította: hogy ő ámbár asztalos mester mégis nemes, és pedig fia Jánosnak, ez Péternek, ez Balásnak, ez id. Péternek fia, Bizonyosan azért volt szüksége nemességének bebizonyíttatására, mert sok gyermeke volt nevezetesen: János, Péter. Ádám, József, Samuel, Éva, Sára, Susanna. Édes anyjuk Beke Susanna volt. A megye szép finom hártján adta ki nemességök elismerését czimerökkel. — Nedeczky Mihály főjegyző alatt.

Birtokosok volt Komárom megyében a Kovácsok is, kik Bikolt birták, nevezetesen, hogy ezen pusztát Kovács Éva Takács Mihály felesége, és annak apja Kovács János, ez előtt pedig Horvath Ilona birták, haszonbérlok pedig Süttő lakosai voltak; nyilvános bizonyságaul, hogy 1733. aug. 14. Bicol Komáromhoz tartozott; a bizonyítványt Nedeczky Mihály alispán adta ki, ugyanezen évben.

2494.

2497.

Akács György Udvardon volt birtokos, mert panaszt emelt, hogy az udvardiak a baromlaki evvel határos határjeleket elrontották 1725. sept. 15. Különben is már fenn előadtam, hogy b. Amadéktól váltották vissza birtokaikat és pedig Udvardon Jankovics Miklós protonotárius előtt, ki Nedeczky Ferenczczel feleségül Benyiczkyeket birtak.

Karván is lakott egy előbbkelő birtokos báró Magócsy János 1733. május 20.

196. 707.

1919.

Nevezetes volt Komáromban a Thaly család is. Ugyanis Gyulay Ferencz komáromi alispán és

kir. tanácsos 1729. nov. 7. tanukat hallgattatott ki nemes Thaly Ferencz és József részére, kik István-
nak fiai, ennek testvére pedig Thaly János, a felett:
volt-e osztályuk? és ki nyitatta fel azon vasas
ládát, melyben üstös pallos, egy üstös aranyos kard,
egy aranyos gömbfejű buzogány és egy aranyos
ezüst pártá-öv volt elzárva? — Egyik tanu Thaly
Judith, özvegy Balassa Ferenczné volt.

Mint birtokosok ezen korból előfordulnak még
ezek: Ordódyak, Missicsek, Balogok, kik közül
Ferencz 1752. A tatai gr. Eszterházy teljhatalma-
zottja, Somogyiak, Kovácsok; a Somogyiak közül
egy Hevesbe költözött és bizonyoságot kért nemes-
ségéről; Kovácsok Pozsonyból vették ki bizonyít-
ványokat. Birtokosok voltak: Bírók, kik közül
Jánosnak anyja mlttgos Saller Judith volt; és a
Babócsayakkal rokonságban volt. 1747. év. Ezen
birtokosok neveit csakis a Nedeczkyek levéltárából
irtam ki, a nélkül, hogy sok más most is élő csa-
ládok neveit megemlítettem volna.

1190. 1184.

1096. 1078.

1718.

1699.

1176.

783.

42. §. Megyei ügyek.

Hogy ezen korból a megyei ügyek elintézéséről
kevés található levéltárunkban, abból magyarázható,
hogy ezeket fentartani a vármegyék jegyzőkönyvei
voltak hivatva, nem pedig egyes családok levél-
tárai; minthogy pedig — mint Komáromban érte-
sültem, — azok más helyre, nevezetesen a várba
átvitetvén elvesztek: már nem nehéz felvilágosodni
a felől: miért jutott el hozzánk oly kevés a megyei
életről? Pedig alig lenne valami érdekesebb, mint
annak leírása, hogy Rákóczy Ferencz mozgalmai
után Nedeczky Sándor alispánsága alatt mikép
viselkedett és intézkedett Komárom Vármegye?

Levéltárunk azt látszik bizonyítani, hogy Ne-
deczky Ferencz alispánsága alatt az adót és katonaság
ellátását kivéve, a megye nem igen foglalkozott

- országos ügyekkel; minthogy azonban a családok birtokviszonyai, valamint a tisztviselők is azért elég érdekesek, mert ezek majd mind rokonságban voltak a Nedeczkyekkel, ezek neveit is feljegyzendőknek véltem. — 1730., 1732., 1743. években Komáromban gr. Eszterházy József volt a főispán.
2182. 1746. még mindig főispán volt; meglehet, hogy
2297. egész 1751., mert gr. Nádasdy Leopold ezen évben
2164. installáltatta magát, ki azután meghalt 1761-ben. Utána főispán lett gr. Nádasdy Boldizsár, ki igen rövid ideig volt főispán, mert ez is 1761. ápril 24. már meghalt. Ezen Boldizsárt, kinek részére mielőtt meghalt volna Leopold lemondott, Nedeczky András
2445. Ferencz fia ekkor már főjegyző, üdvezelte, mint fennmaradt töredék beszéde bizonyítja. Ezt követte a főispánságban Leopold fia gr. Mihály, ki fiatal lévén, administratorává gr. Zichy István nevezetett. Ezeket beiktatta gr. Eszterházy Ferencz mosonyi főispán 1761. Kisasszony hava 4-én. Ezen Mihályt még 1772. is főispánnak találtam. —
45. A beiktató beszédet Hermann József győri kanonok tartotta.

- Miután gróf gyulai Gyulay Ferencz 1724—1733. tehát tíz évi komáromi alispánsága után unghi főispán lett, Nedeczky Mihály ekkor főjegyző lett
1219. alispán. A Nedeczkyek nem igen sóhajtoztak Gyulay
2376. után. Nedeczky Ferencz ekkor Csallóközben főbíró lévén, örült, hogy kibékülve megválhatott tőle;
296. elvállalta Gyulay felhatalmazását is, mi által ki lett mondva, hogy előmenetelében nem fogja hátráltatni. Nedeczky Ferencz mint helyett. alispán 1737.
1999. fordul elő. 1734. a megyei főjegyző Benyiczky
3182. István volt. Úgyanezen évről, mint szolgabírók
991. felemlítetnek: Akács Márk, Ordódy Péter, Paxy István, Horváth Gergely főbíró, Végh másképp Fröhlich Ignác esküdt; Baranyay Imre kir. tábl. ülnök és az eszterg. érsek felhatalmazottja, Ordódy Simon ugyanennek ügyésze, Pamhackl Mihály tiszt-

tartója — tehát ezt kivéve, mind rokon a Nedeczkyekkel.

Ezen korból érdemes leírni azt is mit később, mert 1781. Dcbr. 28-án Pestről Benyiczky István Nedeczky Pálhoz, Nedeczky Ferencz fiához irt: „Nedeczky Mihály akkor alispán és néhai Hajnal Ádám, valamint sógora Nedeczky Ferencz is (felesége Benyiczky Johanna, István testvére volt) beszélte, hogy kurucz háboru alatt a külső nemes-ség veszélynek lévén kitéve, néhai Konkoly János kénytelen volt ő Felsége hűségétől hozzájok pártolni, kit azután megválasztottak viceispánnak és midőn Komáromban eő Felsége hívségében levő ord. vice-ispán több magistratuálissal a valóságos authentikumot (sigillumot) nem akarták kiadni, eők oda künn szolgabirákat és egész különös magistratust rendeltek és ezen alkalmatossággal csináltatták azon pecsétet, amelyet a részükön lévő vice-ispán táborozáskor mindenkor nyakában hordott, már nem emlékszik posztóból varrt, vagy gombkötő munkával kötött erszénykében-e? Ezért van zsinór most is az erszénykén, amelyben volt ezen pecsét. Lecsendesedvén Isten kegyelméből hazánk, hogy néhai öreg Konkoly uram maga resignálta volna a nemes vármegyének azt nem tudja, ha csak a protocolumban nincs róla említés. Hozzá tette: bár csak Majthényi cameralis fiscalis ur ezen pecsétnek az archivumban conservatiójáról beadott protestatiójáról a n. vármegye fidedignitása iránt oly sérelmes suppositumot ne subsummált volna.“

1031. sz.

1724. nv. 6-ról fennmaradt jkönyv szerint, mely azután a Helytartótanács-hoz is felterjesztett, a már fennemlített gr. Eszterházy József egy-szersmind főstrázsamester a Curiánál prothonotárius, gróf Károlyi Sándor pedig kerületi comissarius volt. Ezen alkalommal a Törökországból jött gyujtogat-ók és koldusok ellen, a pénztári számadások fel-

601.

- küldése, a katonaság beszállásolása és az armalisták számbavételéről is gondoskodott a megye. — 1725. jul. és aug. hóból Nedeczky Ferencz mint aljegyző feljegyezte, hogy Komárom vármegyében táborozás alkalmával „in stativis aestivalibus“ a Hohenczoller katonák 12,184 frt áru kenyeret emésztettek meg.
2491. 1727. mart. 24. Nedeczky Ferencz, mint szolgabíró Zámolyi György a komáromi várbeli nemzeti sereg zászlótartója, Lándor János a lovasok vitéze és Sarlós György előtt intézett el egy perlekedést, mely bizonyosan a katonaság élelmezését illette.
594. 1724. apr. 27. Szluha Ferencz alispánsága alatt intéztetett el Konkoly István és Csejtey Zsigmond Tagyoson szenvedett sok kárszenvedése, miből bizonyossá lesz, hogy közvetlen elődje Gyulaynak Szluha volt a komáromi alispánságban. — 1733. jan. 27. a Helytartótanács a megyéknél kihirdettette, hogy
1219. a vasárnapokat és decretalis ünnepeket, ezeken kívül az egyházak patronusai ünnepeit (a bucsú napokat) büntetés terhe alatt meg kell ülni; ha nemes ember vétene ellene, 6—15 frt, ha nemtelen, tizenkét bot büntetés terhe alatt. Ezt Nedeczky Károly, ki ez időben a Helytartótanácsnál, később a Cancellariánál volt referendatus, hirdettette ki.
1295. 1725. jan. 9. a palatinus az országgyűlés által a Borromaeus Károly templomára évenként megszavazott 66 frt 25 xr. költség hátrálékot követelte a megyétől, mit azután két évre Nedeczky Mihály főjegyzősége alatt lefizetett Zsigray János kincstárnoknak.
2418. sz.

Van levéltárunkban egy a Felsőhez intézett felirat is, mely ugyan sok szavakban nem áradozik, de minthogy a haza integritásának és függetlenségének tárgyában terjesztetett fel, méltónak tartottam egész terjedelmében közleni. Hogy mikor terjesztetett fel és ki volt szerzője, feljegyezve nem találtam; minthogy azonban Nedeczky András Ferencz alispán fia által lett leírva, kinek igen

olvasható szép írása volt és Komárom vármegyének apja helyett is sokat dolgozott, mint hátrahagyott iratai bizonyítják, sőt utóbb az országgyűlésre is meghívót kapott, nem lehetetlen, hogy ő volt szerzője latin nyelven:

„Az ősök példája szerint ő Felsége által felhivatván a K. K. és R. R. az Osztrákmonarchia védelmére, midőn a védelemnek feltételeiről tanácskoznánk, el nem feledkezhettünk azon sérelmekről, melyek a „sanctio pragmatica“ idejétől fogva a nemzet és ezen független ország ellen fájdal munkra elkövetettek; mégis a Fejedelem iránti fedhetetlen hűségünk tilt, nehogy azok felemlítésével minden kedvező alkalmat felhasználó ellenségben gyanút gerjeszszünk, mintha a Felség és a K. K. s R. R. között a birodalom csak kevéssé is kétséges lenne. Azért is a jelen országgyűlés sérelmeitől eltekinteni jónak láttuk és bizván az ország palatinusának, mint a király és ország között törvényes közbenjárónak hatalmában és kegyességében, orvoslás végett ő Felsége elé következőket terjesztjük fel:

Ámbár a sanctio pragmatica és a királyi diplomák szerint, bármely uton visszaszerzett s Magyarországhoz tartozó tartományokat be kell kebelezní és Magyarországot, valamint a háboru terheiben, úgy annak hasznaiban részesíttetni kellene; mind ennek daczára tagadhatatlan, hogy a sanctio pragmatica óta, a viselt háborúk terheit M. Ország viselte; anélkül, hogy a fegyverrel visszaszerzettek kedvezményeiben részesíttetett volna.

Bánatban a családok tulajdon örökeiktől elesetek és érdemetlenek s többet ígérőknek, sőt török alattvalóknak adattak el, mi által a haza fiain ejtett igazságtalanságon kívül a magyar nemzet közé, mely magának a királyi előterjesztésnek k. szavai szerint, az osztrák ház monarchiáját fen tartotta, oly nyereségre vágó emberek vegyülnek, a kikben semmi erény és nemesebb gondolkozás

690. sz.

nem lévén, a nemzet természetes characterere elromlik.

Leginkább magyar fegyverrel és erővel vívott porosz háboru után, a hazának különösen Sileziában üzött borkereskedése, Csehország lenkereskedésének áldoztatott fel.

Jogszerint M. Országhoz tartozó és a lengyelektől nagyrészt a diplomák erejénél fogva magyar családok által szerzett és visszakapott Gallicia és Lodomeria tartományok, a magyaroknak nyilvános sérelmével a Fölséges Osztrák-ház német osztrák tartományaiba kebelezettek és ez által piemonti borkereskedésünk akadályai igen nagyon megszaportattak, holott egykor ezen kereskedés virágzott.

Dalmatia szintén jogszerint Magyarországhoz tartozik; ámbár országunk a francia háború egykori előmozdítására több mint 20 millió frtt. áldozott, harczosokban 200 ezernél többet kiállított (mint egyáltalában elismertetik), a dalmát Rendek sürgetésére még sem nyilvánított magyar tartománynak.

A határörvidék, a Consilium bellicum által magának Magyarországnak testületében úgy igazgattatik, mintha ennek részét nem is képeznék, pedig az ország ősi constitutiója szerint, a határörvidék egyenesen a palatinus jurisdictiójának van alávetve.

Ámbár hazánk és nemzetünk, mint független ország, oly előnyökkel és méltóságokkal van felruházva, melyek egy független országot és nemzetet megilletnek; mégis ezen ország úgy vezéreltetik, mintha a többi örökös tartományok gyarmatja lenne és Főurai korántsem részesülnek a monarchia méltóságaiban azon arányban, amelyben áll a többi tartományokhoz képest.

Kereskedelmünk, az osztrák kereskedelemnek van alárendelve; és pénz- valamint bánya-ügyünk az osztrák tanácsosok által, a magyarok kizárásával

kormányoztatik; — midőn a magyar termények kiviteléről van szó, nem szégyenlik megvallani, hogy azon haszon, mely visszaköveteltetik, meg nem adható, mert ez által az osztrákok károsodnának, holott ha barátaink lennének, a kereskedésben semmit sem kellene egyoldalúlag elrendelni és ezen jövedelem igazságos mérték szerint lenne kiszabandó.

Intézeteink, melyek a nép boldogságát és nemzetünk dicsőségét emelik és melyekkel minden független nemzetnek birni kellene; milyenek a katonai Academia, a tudományos és szabad művészetek társulatai, Ausztia által Magyar Országtól annyira eltulajdoníttattak — holott némelyek magyar jövedelmekből tartatnak fen — hogy nemzetünk kizárásával Austria monopoliumát képezik.

Ámbár nemzetünk harczias hősiességéről dicséretetik, a katonai tudományok Magyarországon azért még sem adatnak elé; azon fegyverek, melyek előállítására Magyarország adja az anyagot, nem itt készíttetnek; azért szomorúan tapasztaljuk, hogy midőn fegyvert kell ragadnunk, Országunk ettől egészen meg van fosztva; és nehéz azon gondolattól megszabadulnunk, hogy minden harci erényünk csak a közkatonák vitézségére van szorítva; és habár ezen osztrák intézetekből nem is vagyunk kizárva, a nevelés mégis és tanítás idegenekre van bízva, mi már az ifjúságban nemzeti characterünket átalakítja; s ámbár tagadni nem lehet, hogy a katonai méltóságokra és tisztségekre nemzetünk férfiai előtt az út nincs elzárva; a magyar hadseregek vezényletére igen nagyrészen másnemzetiségű tisztek alkalmaztatnak: ezek a magyarok elé helyeztetnek és az át- és felyebbhelyezések által a nemzetiség s katonai önérték annyira sértetik, hogy mielőtt nagyobb katonai tisztségekre juthatnának, lemondani kénytelenek.

A titkos tanácsadásokra, amelyek a Fölséges

Osztrák-ház egész monarchiáját illetik, magyar tanácsosok nem hivatnak, hanem csak akkor szólíttatnak elő, midőn a háború terheit viselni kénytelenek.

A Fölséges Uralkodó Osztrák-ház boldogságának előmozdítását és őszinte nemzeti ragaszkodásunk erényét, melyet őseinktől örökségképen szerzettünk, utódainkra átbocsáttani óhajtván, minthogy ezen nemzeti erény, nemzeti character és önzérzet nélkül nem képzelhető: hogy az osztrák Fölséges házat a magyar nemzet utódaiban is hasonló hűséggel és kívánt sikerrel, mindenkor szolgálhassa; méltóztassék Magasságod (Palatinus) hatalmas közbejárásával kieszközölni, hogy ő Felsége a békének visszatértével, ezen országot azon gyarmati állapotból, melyben van, kiszabadíttani; minden előnyöket, javakat közössé, a nemzetet magát újjon szülötté tenni és azon virágzásra emelni méltóztassék, amely ezt függetlenségénél fogva megillet.“ (L. Nedeczky Pálhoz írt levelei között: 1772. évről: 1055 sz. csomaga között 14.)

690.

1211.

1741. máj. 14. Fehér vármegye tudtára adta az esztergomi érseknek, hogy M. Terézia királyné koronációjára kiküldötte Rötth Sándor alispánt és Hrabovszky István főjegyzőt. Komáromból — mint már említém — ki volt küldve Nedeczky Ferencz és Benyiczky István megyei jegyző.

102.

1740. aug. 16. Nedeczky Ferencz Járásában átment egy török küldöttség, melynek tovább szálítására ki volt rendelve 156 kocsi, 543 ló s marha, ki van mutatva 970 frt 60 kr költség. Ha minden járás ennyivel terheltetett, nagy költséget okoztak, míg ide s haza értek.

965.

1748. dec. 30. Gr. Grassalkovics Antal írt Nedeczky Ferencznek a budai királyi várpalota építése ügyében. 1749. jan. 15. Már megköszönte a budai várpalotára küldött adományt.

839. cs.

2004.

1742. dec. 1. Gr. Pálffy János, Fabiankovics

György és Bruncpik Antal sürgetik a megyét az insurgensek beküldése miatt, miután haza mentek.

1746. apr. 4. Nedeczky Mihály elnöklete alatt a közgyűlésben többen előadják, hogy a nemesek a katonák beszállásolása által terheltetnek; ezért felhatalmazták Nedeczky Ferenczet, Tajnay Károlyt, Ordódy Pétert, Újlaky Istvánt, Madary Gáspárt, Szombathy Józsefet, Csepy Istvánt, hogy Pozsonyba menjenek és ott nevökben határozzanak.

1325.
2219.

1752. Panaszkodott a megye, hogy a díkák által a nép nagyon terheltetik.

814.

1776. 18. okt. Felirt Komárom vgye a Föl-séghez katona-állítás ügyében, Tajnai Antal tette fel a jegyzőkönyvet. Száz gyalog, fejenként 10 frt kapott. A fogalmazás szépsége őrizte meg levéltárunkban. 1748. Almássy Pál a konok palatinális főkapitánya folyamodik gr. Batthyáni Lajos palatinushoz, Galambos pusztának Kecskemét által, felében Félegyházhoz, felében pedig felső-alsó Monostorhoz csatolása és így lett visszaadása miatt. 1760. nov. 19. Nedeczky Ferencz volt a küldöttség elnöke. (2364. és 2393. sz. a.

810.

1756. jan. 26. Irt gr. Nádasdy L. Bécsből, hogy ő Fölsege a krajcáros adót a gazdasági tisztekre is kívánja kiterjeszteni 1756. 5. jan. b. Jeszenák azt írta Nedeczky Ferencznek, hogy a két xart nem szívesen fizetik a megyék, sokan úgy magyarázzák, hogy egy krajczár a contributióban acceptáltassék; sokan megtagadják és minthogy a katonák szedik, azt véli, a megye fog suplikálni, hogy vétessék be a contributióba. Pozsony.

795.
2164 cs.
930.

1742. A megye határozatánál fogva az uradalmi tisztek és nemtelenek tartoznak az insurrectióra fizetni.

1997.

1751. dec. 8. A főispán megküldötte véleményét az adó végrehajtásában, amely szerint a nemtelenek, az armálista nemesek, és némely esetekben

687.

- minden nemesek adóznak. Valamint azt is, hogy az összeírás mikép történjék.
680. 1756. Megadóztattak azok is kik mint nemtelenek nemes jószágokat birtak.
800. 1755. nov. 18. Gr. Nádasdy Leopold közölte Nedeczky Ferenczczel a katonai központosítást.
966. 1751. nov. 18. Gr. Nádasdy Leopold közölte Nedeczky Ferenczczel a katonai központosítást.
1081. 1751. jun. 3. A komáromi közgyűlésen a „rákosi“ tóborozást közlik: Ordódy Péter helyett. alispán, Nedeczky András Ferencz fia aljegyző.
1070. 1764. okt. 23. Feljegyeztetett, hogy a országgyűlés nagy alázatossággal representált Mária-Terézia királynő előtt az insurrectio és a 3.900,000 Contrubatio ellen.
2437. 1778. jul. 24. Mária Terézia ismét ujonczokat kért az országgyűléstől, mert a porosz betört.
967. 1751. aug. 27. Komárom vgye az esztergomi érseknek tudtára adja az országos követek credentionálisát, ez pedig örvendetesen helyeslését nyilvánítja. Nikolaus (Csáky gr.)
1784. 1754. Az alispán Nedeczky Ferencz jelentést tett az armalisták taxatiójáról, és a nagy szükség-ről. Ugyaezen évben jelenti a főispánnak, hogy a predialis nemesek taxát fizettek, ezek pedig protestáltak; de mégis különös repartitio vettetett ki reájuk.
1781. 1742. jun. 23. 24. Az emberek felfele hajóhúzásra rendeltettek ki; mert lovak hiányában gabonát szállítani elkerülhetetlen volt. Nádasdy Leopold alkanczellár alatt. — A kirendelt kapott kenyeret és 17 xr. — Ezenkívül ezer kocsi rendeltetett ki Bécsbe, mit aránylag a megye küldött területéről. gr. Pallfy János alatt.
1383. 1742. jun. 23. 24. Az emberek felfele hajóhúzásra rendeltettek ki; mert lovak hiányában gabonát szállítani elkerülhetetlen volt. Nádasdy Leopold alkanczellár alatt. — A kirendelt kapott kenyeret és 17 xr. — Ezenkívül ezer kocsi rendeltetett ki Bécsbe, mit aránylag a megye küldött területéről. gr. Pallfy János alatt.

A szükség ezen korszakban nagy lehetett, mert nemcsak a pestis uralkodott, mit meggátolni nem tudtak, hanem úgy egyesek mint egész közösségek, inségökben kénytelenek voltak a megyéhez, alispánhoz és a főispánhoz is folyamodni, mit egyenkint leírni fölöslegesnek véltem. Így könyörögtek

- a némai szegények a megye előtt. — 1741. nov. 25. 2002. sz.
A vízkárosultak folyamodtak. — 1746. apr. 21.
A neszmiélyiek folyamodtak gabonáért. Így Baranyay János a generalis Kurtakesz környékén gabonát osztatott ki. A lábatlaniak 1746. apr. folyamodtak szükségökben, ha földet nem kapnak, éhen halnak meg. 1744. febr. 5. A Helytartótanács megtiltotta az ökör-kereskedőknek és mészárosoknak a marha kivitelét és pedig a szükség miatt, a forgalmat a vásárookra és mészárszékekre szorítván.
1753. okt. utol. midőn Nedeczky András állott 1790.
Komárom vármegye ügyeinek inkább, mint kormányzata élén, mint jegyzőnek irata szerint, Teixelperger Antal pénztárnoksága alatt a megyei hátralék 12,152 frt. — 1751-ben 16,463 frt. — 1752. 18.413 frt 22 xr. — 1752. okt. 20,003 frt 1 xr. 1753. apr. 27.780. 1753. apr. utol. már 37793. volt a hátralék.
1759. máj. 12. midőn apja után Nedeczky 2265.
András lett a helyettes alispán, gr. Eszterházy József 8000 frt. — Kiss János 1800 frt. — Hunyady Elek 1000 frt. — Tarnóczy József 7000 frt. — Závodszy István 2200 frt; ezenkívül sok zabot és másneműt adtak a kincstárnak kölcsön.
- Hogy ezen korszakban már a községek rendezett állapotban lehettek, abból tűnik ki, hogy Nedeczky Ferencz 1740. apr. 26. mint szolgabíró 1729.
berendelte a jegyzőket és bírakat computusra. Abból is, hogy Lábatlan községnek 1742. jun. 11. már 307.
saját pecsétje volt.

43. §. Egyházi ügyek. 1742.

1742. jun. 11-ről megküldötték Boroszlóbból 692.
Nedeczky Ferencznek Poroszország békekötésének pontjait, melyet a magyar és cseh királylyal kötött. Ebben nevezetes, hogy Poroszországban fentartatik a kath. vallás, de a protestánsok lelkiismeret sza-

badságának sérelme nélkül. Artic. 6. Az érdekelt felek, az Angol, Orosz, Dán, Holland és Lengyel voltak.

693. Ide van mellékelve a porosz király hitvallomása is, melyben az nevezetes, hogy hiszi az Oltáriszentséget és magát sem luteránusnak, sem kálvinistának, sem pápistának nem akarja neveztetni, hanem kereszténynek. Ratisbonae.

2439. sz. 1757. 19. Január; latinul. A paulinusok generalis procuratora Rómából a magyarországi paulinusok szakállevételét sürgette, erre az egri püspök elég éles tollal azt felelte, hogy ez Magyarorszában régi magyar szokás és hogy ez női kinézet és puhaságot mutat; épen azért őket meg fogják vetni, végre, hogy a király asszonynak országgyűlés alkalmával a pesti tábor megsejtelésekor nála lévén szálláson, a paulinusok templomában ajtatosság alkalmával a szakál igen megtetszett. Előhozta a római pápát is, kit rosszul értesítettek. Levelét azzal végzi: Vale et sanguine institutoque tuo digniora sape.

906. 1756. 13. mart. A győri püspök theologusával ezek közöltettek, minthogy azonban csak emlékül jegyeztettek fel; ezekről hivatalos jelentés a megyénél nem tétetett.

Egy kiküldöttség összeírta Tata, Naszály, Dad és Császár egyházakat és azt találta, hogy Tatában 1573. catholicus volt, hozzávéve a váralattiakat összesen 1677 catholicus számláltatott; ehhez adva Tóváros 1326 catholikusát: kitűnik, hogy ezek voltak a potiorok. — Az oratorium 1500. mult század végével építtetett, midőn itt báró Krapff volt a földesúr, ki azt átadván a catholikusoknak, a helv. h. vallásuaknak megengedte, hogy akár mily nagy oratoriumot építhessenek az akkori szokás szerint — fából, — 1681. vallomások szerint (ehhez képest van írva az előbbi 1500-ik év) 1670. gróf Csáky László elvette a h. v. templomot, és a refor-

mátusok kilencz évig fagunyhóban ájtatoskodtak; de kiűzetvén a török, vissza jött Csáky gróf is és 600 frtért visszaadta a templomot a reformátusoknak, minek lefizetését egy a tanuk közül úgy adta elő, hogy látta, midőn apja ezen kialkudott pénzt lefizette.

1750. mart. 17. Igmánd és Tagyos (K. Várm.) folyamodtak, hogy olyan helyeken hol nincsenek akatholikus ministerek, a kath. plébánosok szedtek stólát és keresztelték; de minthogy a „*liberum religionis exercitium*“ csak *ad loca articularia*“ terjedt ki, kérelmőknak hely nem adatott. Gróf Illésházy József 1750. mart. 17. — Elmehektek a reform. miniszterekhez, de a stola a plébánost illette.

A Helytartótanács kikérdezte Komárom gyében a reform. papokat: Szentségnek tartják e a keresztséget? A felelet ez volt: Igen, de csak parancsolatból (*necessitate praecepti*) és nem mintha e nélkül nem lehetne üdvözölni, (*non necessitate mediū*) Miből az következett, hogy a szülésznők ne kereszteljenek szükség idején. Ezért irt 1742. sept. 15. Nádasdy L. alkanczellár a megyéhez, hogy erről tudomást szerezzenek t. i. hogy a reformátusok szükség esetében sem engedték meg a keresztség feladását a bábáknak.

1104.

1324.

A mult században a Helytartótanács Nedeczky Károly utóbb Referendarius által kihirdette a megyéknél nemcsak a *decretalis* napoknak büntetés terhe alatt meg tartását, (l. 282.—1295. sz.); nemcsak a sz. Boromeus Károly tiszteletére építendő templom költségeit (l. 282.—2418. sz.); hanem azt is, hogy azon ünnepeken, melyek már régen a XIV. Benedek pápa által el voltak törölve; felmenti XIV. Kelemen pápa a hiveket a mise és böjt megtartása alól. Ugy látszik, hogy minden tekintetben beavatkozott a vallásos ügyekbe.

682.

1764. aug. 13. Feljegyeztetett, hogy XIII. Kelemen pápa által Kollár A. Ferencz könyve „a

1221.

magyar apostoli királyok jogainak eredetéről“ az indexbe tétetett.

698. 1773. jul. 21. Egy nyomtatvány jelent meg, mely szerint XIV. Kelemen pápa eltörölte a jezuitákat.

2438. 1774. jun. 29-ről van egy írott nyilatkozat, mely szerint XIV. Kelemen pápa = Laurentius Ganganelli visszahuzta a jezuitákat eltörlő rendeletét.

677. XIII. Kelemen pápa bucsut engedélyezett a süttői sz. Ilonáról nevezett templomnak az esztergomi megyében 1768. nov. 26. — Süttő határos Bikol pusztával, mit Nedeczky Sándor és Mihály kir. adományban kaptak, kiadta Bányay László Vicár. Gen.

681. 1763. Debr. 10-én Bécsből Maria Teresia irt a primásnak, hogy azon kép helyett, melyet menyecze az esztergomi templomnak ígért, de meghalván, ígétét nem teljesíthette, Ő egy B. Sz. Mária képet ad, melyet ugyanez festett és most ágya felett függ, de míg él kezei között fog maradni. A rajz kicsiben mellékelve van.

675. 1798. mart. 7. a keszegfalvi plebános Taixlporger Mátyás kinyomatott egy vigasztalást, melyet felküldött VI. Pius pápának az egyház feletti szomorúságában.

979. 1782. jan. 24. Bossányi A. közli Nedeczky Ferencz fiával, Pállal VI. Pius pápának II. Józsefhez irt levele egy részét, melyet ez 1781. Dbr. 15. hozzá irt. Azt adta tudtára, hogy már bizonyos személyes eljövetele Bécsbe. A róm. pápa többek között azt írja II. Józsefnek, hogy az olasz tartományokban a püspökségek és apátságok betöltését adja vissza. Hogy az eretnekek nincsenek a toleranciával megelégedve, mert másutt többet kaptak. Irja, hogy szemtől szembe akar a Fölséggel beszélni, mert „in his regiae Dominationis Tuae primordiis multa prodiverunt, quae nos in plane miserandam

perpetui doloris acerbitatem conjecerunt.“ — Azt is tudtára adta Pálnak, hogy az Ursulitákat, Elisabethinákat és Salésiakat kivéve a többi apáczákat eltörölték. Végre, hogy a velencei respublica az orosz czár multságára 600 ezer aranyat adott. Sz. Márk piaczából egy palota lesz.

1752. A megye átvizsgálta a tatai varga-czéhek szabályait és elrendelte: hogy a mesterek szaporítása az uradalom engedélye nélkül tiltatik; hogy misét hallgassanak; a büntetés pénz a templomé legyen; az ebéd 6 frtnál többbe ne kerüljön. 1789.

Vérthen, hol Nedeczky Ferencz alispán egész családjával lakott és házat is épített; ennek utódai és felesége templomot is építettek; 1776. aug. 30. fia Nedeczky Pál ezt már vakoltatta és fehérítette, tehát ezen vagy előbbi évben építhették fel. 2093.

1780. jan. 2. irt P. Onesimus tatai guardián Nedeczky Pálnak, hogy Ölenhainz német pictor a vérti templom sz. Háromság oltárképét 150 frtért el fogja készíteni és szebbnek tarja, mintha „Immaculátát“ festene. 2191.

1781. aug. 30. Benyiczky Johanna a már meghalt Nedeczky Ferencz alispán özvegye, a már eddig 350 frtban tett alapítvány mellett, a vérti Sz. Háromság nagy oltárra tett 300 frt alapítványt és ezt fiára Pálra bízta. 2188.

1783. máj. 26. Benyiczky Johanna az özvegy. Schlesingerrel megalkudott, hogy a vérti főoltárt 120 frtért be fogja aranyozni és fénymázzal bevonni. Tehát az özvegy még élt. 2189.

1785. jul. 13. Vérten Pyber Julianna özv. Lehoczky Jánosné leányai: Borbála Király Istvánné, Teresia Leszkovszky Imréné 200 frtról adnak kötelezvényt, mint a vérthi templom alapítványt magokra vállalók. 2190.

1788. jan. 12. a vérthi templomnak volt 650 frt tőkéje. Ugyanis Lányi József kir. Director által Nedeczky Pál, mint templomgondnok megintetett, 29.

hogy ő 300 frtról az osztályos közbirtokosok 200 frtról, Lehoczky örökösök 150 frtról előmutassák, a többi okmányokkal a kötelezvényeket.

1788. Ochr 3. Lehoczky József kurtakeszi plebános (Vérth ennek filiája) elismeri, hogy a vérthi közbirtokosok 150 frt kamatból nem csak a tcmplomot kívül-belől (a sanctuarium már készen volt) bevakoltatták; nemcsak a homlokzat kövét, karzatot, a krypta kül bejáratát minden eleganciával elkészíttették; hanem az olaj, tömény, bor stb. költségekkel ezen templomra sokkal többet költöttek. (p. h.)

31. sz.

1788. Ochr 10. Lehoczky József kurtakeszi plebános elismerte, hogy Nedeczky Pál a vérthi templom főoltárát bearanyoztatta, az aranyozót már 1874-ben egészen kifizette, mint a közbirtokosok felhatalmazottja.

Ezen vérthi templomban szokott misézni baróthi Szabó Dávid azon jó s hazafias nevet maga után hagyott ex-jezuita, ki a magyar nyelv művelésében már azon században buzgólkodott és írt könyveket, míg végre Vérthen halt meg 1819. nov. 22. Lakott Pyber Benedeknél; el van temetve közel a vérthi templomhoz a temetőben. Van márvány emlékszobra is. Élt 80 $\frac{1}{2}$ évet.

1037. sz.

Nedeczky Ferencz 1768. évben halálozván meg; özvegye Benyiczky Johanna 1769. 14. nbr a vérthi háznak egy szobáját kápolnává alakította át; mert ezen évben Bányay László vicarius nagy pecsét alatt megküldötte neki az engedélyt, mely szerint — kivéve a nagy ünnepeket — Vérthen saját házában gyermekeinek és hozzátartozóinak számára, leginkább ha betegek lennének, misét szolgáltatasson. Tehát azon ház, melyet férje építtetett, már ekkor kész volt. Mi testvérek is ezen házban születünk.

44. §. A Pestis. 1738.

Ezekén kívül még három szomorú eseményt jegyzett fel levéltárunk Nedeczky Ferencz főbiróságának korszakából. Az egyik a pestis; a másik egy boszorkány feletti vizsgálat; a harmadik a komáromi földrengés. A pestis 1738-ban nagyban pusztított egész Magyarországon, csak hogy a rémület csillapítása tekintetéből nem igen hirdették a valót, sőt hírét elnyomták. Lehoczky Pál Nedeczky Ferencz sógora mint katona 1739. mart. 20. Gidófalváról irt levelén rajta van a „sanitäts“ hivatalos pecsét, mi nyilvános bizonyítványa, hogy a levelek megcontumaciáztattak. Az orvosok kis könyveket osztottak szét, melyekben a gyógyszerek és óvesz-
közök leirattak. Imakönyvek is osztattak szét, mint ezt levéltárunk nyilvánossá teszi. A pestis különösen Nyitra egyben s Posony felé nagyban uralkodott. Ezen időben Érsekújvár és környéke is Komárom egyhez tartozván, Nedeczky Ferencz ekkor a sziget — Csallóköz — főbirája, több intézkedéseket tett itt, különösen járásában, hol a ragály pusztított. A megyei comissarius bizonyos Tompos János volt 1738-ban, ki mellette mint egészségügyi biztos működött; ez kiment Kamocsára, hol az eltiltott közlekedés kijátszására a csónakokat eldugták, mi azután sokaknál ellenszegülő védelmezésekre adott okot. Nedeczky Ferencz egész névjegyzékeket hagyott hátra azokról, kik utilevelet kaptak, tehát csak is ezek előmutatásával volt szabad utazni. A pestis ellen gyógyszerül „trux vericát“ = halyagfát használták, ezt tótul „sztropia“, csehül „klokoszkának“ nevezték; ennek magvát porrá törték és jó boreczettel bevették; héjjával pedig füstöltek.

1309.

1723.

1920.

587.

45. §. Boszorkány vizsgálat. 1738.

Ez egy tanuvallatás, mely Nedeczky Ferencz járásában nevezetesen Guta mezővárosában történt egy boszorkány ügyben, melyet nem annyira fontosságánál fogva, mint inkább ezen kor elfogultságának jellemzésére egész terjedelmében közlök.

678.

1738. máj. 31. Komárom Vgyben szabadalmazott Gutta érseki mezővárosban gondos guttai lakosnak Németh Ferencznek részére következő vizsgálat ejtetett meg; nevezetesen

Valyja megh ha tudgya e látta e vagy hallotta e bizonyosan, hogy Eperjesi Tóth Jánosné, ki mostan Guttán lakozik boszorkány volna és ezzel másoknak ártott volna?

1. Tanu Fejér Susanna 30 éves Szabó János hátrahagyott özvegye, kikérdeztetvén, következőket vallotta. Ez elmúlt esztendőben egykor Tóth Jánosné leánya Szabó Mártonné teknőét az fatensnek elkérvén, ugy feles társak Szenczi Mihályné más háztul szapulott vivén, kérte az fatens, az két asszonyt, hogy valamely darab ruháját tennék a szapulóba, mit megh ígértek mind ketten, az asszonyok: hogy szívesen; elküldvén a ruhát Tóth Jánosné, hogy haza érkezett azonnal morgolódni kezdett, mondván minek viszi oda, lám semmi emberségével nem élhet, mely okból az fatens ez ruháját csak haza vitette. Másnapra kelvén az fia másodmagával egy dolmány szőrbe harmad ebéd tájban mint egy ködben az fatenshez ment; és előle csak hamar el enyészett. Az után csak hamar megint másodmagával, a kit ugyan nem üsmert, ugyan Tóth Jánosné fia kék dolmányba veres övel övezve megint fatenshez ment, de ekkor sem tett semmit; be esteledvén Tóth Jánosné egy rostálba ment oda és abból ijesztgette az fatenst, kiáltván ezen szokot: bao, bao, kire a fatens mondgya

Tóth Jánosnének, eb agyában termett, nem félek tőled vagy baogacz vagy sem, mely szókra csak ujjakkal felemeltetvén magát, ollan lőtt az (s. v.) s—ge, mint azt kimén. s előtt kék tepsiket tartván ollatt (s. v.) ganalt mint ez megh érett penészes sajt, ki is öszve csapdosván kezeit csak magába az tepsijébe terült, ezekre kérlette a fantenst kell e töb, kire felel az fatens Tóth Jánosnének, nem kell pokol az helyed, hol voltál mikor az Xtust megfeszítették, mely kérdésére a fatensnek, egy kevésse elhalgatott, az után ugyan az tepsihbe kezdett megint valamit csinálni Tóth Jánosné s kérdezte a fatenst, kell e mégh töb, de az fatens csak azt felelte, nem kel pokolba való, mely cselekedetében mind az négy leánya és fia Tóth Jánosnének vele ott voltak személyek szerint; jól lehet az egyik leánya Szémőn, másika pedig Fűrön laknak. Ugyan azon itt széken felemeltette maghátt Tóth Jánosné (s. v.) az s—git egész katlanná változtatván az s—ből az lúgot bocsájtotta az fatensre mint katlanbul s keményen szapulta az kezét pedig kiki rántották az fatensnek, hogy az maga gyermekét ütné adgyon, melyre az fia Tóth Jánosnének sok bocskoros emberekkel késekkel az fatensre menvén, mind az orrát akarták neki felhasogatni, kire Tóth Jánosné megint kérdezte kel e mégh töb? az fatens felelvén nem kel, el mentek tőle. Más napra kelvén nappal megint harmad ebéd tájban egy szoptatos asszony (kit nem üsmer ki légyen) megint csak az ágyán termett az fatensnek, ki hova lőtt el onnét az fatens nem tudgya. — Az után étszakára kelvén, megint Tóth Jánosné egyszer csak megy rajta leányaival fiával és azon tarisznyás késes emberekkel, vivén Kis István házául hótt szenet, mind veres katonákat csinált az szénből és azzal fenyegette őtet, akkor is szinte szapulták az fatenst az lúgal, az bocskoros emberek pedig úgy az Tóth

Jánosné fiával az orrát hasogatták ; az veres katonáknak a labai pedig ollanok voltak mint az lónak mind egészen. Ezen sok vergődése után az fatens által menván Németh Ferenczhez beszéli dolgátt, lévén Némethy Ferencznél egy szarándok asszony ad az fatensnek egy olvasót, kit szent Benedek olvasójának lenni mondott, és ezt a nyakába tötte, mondván az fatensnek ; édes leányom ne félj semmit csak az Boldoghságos Szűz Máriátt hid segítségül, kire haza menván keresztett maghára vetett és ekkor eltávoztak, de Tóth János az fatensre, csak öntötte az lugott azt mondván az fatensnek csak hánd az keresztett talán nem tudok én az kereszt között le ereszkedni. Azt is valyja, hogy egy koldus ollan volt között, kinek szája nem lévén az orrán járt ki a nyelve, kitől leginkább félt az fatens.

2. Tanu. Cselle Erzsébet 28 éves, Fekete János guttai zsellér felesége, megesküdve kihallgatott. Valyja, hogy távali esztendőben Pünkösöd előtt egykor maga hűtvősevel az akolba menván, nézván által Szabó Márton kertébe, hát ott látták Tóth Jánosnét, hogy az fejét földnek vetti, és (S. V.) az s—git meztelen a felhőnek fordítva két felé huzza, melyre az felhő mingyárt valamint ha elhasították volna csak két felé vált, és semmi esső nem lőtt. Most pedig 1738. 30. may. Ugyan Tóth Jánosné Harcsáné és egy Nagy-szeghi asszony egy férfival házán menván, a fatensnek gyertyát gyujtván az asztalára, az férfi csak erőszakott akart tenni, kinek nem engedelmeskedvén, az után a megírt három asszonyt rajta küldötte, kik az térdeit, melyeket midőn húzták úgy ropogott, és az ágyról is levetettek, felkelvén aligh közülök ki szabadulhatott. Nem különben 31. may. ugyan meghint Tóth Jánosné hozzá ment, és, vitt neki egy (mosolan) szoknyát és egy uj vászon ingett arra erőltetvén hogy mennyen el vele minden dolga jól

leszen, ez nem akarván elmenni, álmott bocsátott rája, és úgy tetczet, hogy ötött a kémén alatt vitte ki, s a kerteken mindenütt futva hordozta maghával, mire felébredvén annyira elfáradott, s romlott, hogy aligh vagyon el az fatens.

3. tanu. Detki Anna 31 éves Kerekes Ádám Zsellér felesége; megesküdtve kihallgattatott. Valyja hogy annak előtte látta három esztendővel Tóth Jánosnét az sziget felső farkán, hogy mezitelen vetkezelt és egy bokrot háromszor megkerült s úgy kezdett horgászni.

4. tanu. Molnár Judith Szénási János guttai Zsellér felesége 32 éves. Kihallgatva vallja: egykor néhai Istenben boldogult Tóth János oda ment a fiához és pénzt kért tőle, kinek hogy nem adott következendő étszakán meg nyomták, és akkor mindgyárt mondotta az szolgál, hogy bizony ötött nem más, hanem az anyja nyomta megh, hogy pénzt nem adott az apjának.

5. tanu. Fekete János guttai Zsellér, 40 éves, megesküdvé kihallgattatott, és vallja, hogy Szabó Márton kertében való cselekedeti Tóth Jánosnak, úgy volt, valamint az második tanu valyja.

6. tanu. Marusi Ferencz, ifju, megesküdvé s kihallgatva valyja: ennek előtte három vagy négy esztendővel által ment (Örténybe?) török buzáért, és Tóth Jánosnét találta merős meztelenen az török buzájokba s látta, hogy kezével az másikon verte a harmatot, de az fatens félvén tőle elszaladott.

7. tanu. Őszy Mihály 35 éves, disznó pásztor Gután, megesküdvé kihallgattatott s valyja: hogy egykor Nyárasdról jöven Szabó István úr szekeren Tóth Jánosné ült egyedül az szekeren, annyira elfáradott az hat ökör, hogy lehetetlen volt tovább hajtani az úton, az fatens leszólítván az szekérről,

mindgyárt az ökrök meg frissedtek, mintha semmi semmi legkisebb fáradtságok sem lőtt volna.

Gután fenn irt év s napon.

Előttem: Kozmér János, Általam Tompos János,
Gutta szabad mezőváros Gutta mezőváros notariusa
birája előtt. által kihallgatva.

46. §. A komáromi földrengés leírása. 1763.

1763. jun. 28. Sz. Péter s Pál apostolok vigélyn
kevéssel öt óra után reggel a föld első megrázkod-
tatása Komáromban oly nagy volt, hogy a tetőkről
a cserepeket és a városban több kéményt levert
és mindkét várórségben megrongálta a házakat.
Ezen rázkodtatás fél perczig tartott; körülbelől
tizenöt percz múlva a föld ingadozott, mi két
percznél tovább tartván, oly nagy volt, hogy sok
kéményt részint a háztetőkre, részint az utcákra
döntött, a többit megforgatva és elválasztva az
alaptól ledobta, mi által esés közben nagy vesze-
delemmel fenyegetett. Erős falakat dobott le, másokat
pedig annyira megrepesztett, hogy kijavíthatatlan-
nökká lettek; úgy megrázta a lakosokat is, hogy
kik váratlanul el nem temették, haláluk óráját
jelen lenni vélték. A jezuiták uj templomuk tor-
nyait, melyek igen erősen voltak építve, négy igen
szép bécsi művel készített és kifestett kupulával
(mint nevezik) ledobta és magát a templom kryp-
táját, mely kelhalmi márványnyal volt kirakva,
egy helyen áttörte; a mellékes kápolnákat két félen
és az egész épület főfalát szétszakasztotta, (a resi-
dentiát) háromemeletes épületüket, mely alólól
egészen föl erős boltozatok alatt volt, sajnálatukra
a bennlakóknak beszakasztotta. Ehhez csatolt régi
sz. András apostol (odaeum) kápolnáját, mely ajta-
toskodásra volt berendezve, levetvén homlokzatát,
megrepesztvén szentélyét és tornyát, a hívek ajta-
toskodására alkalmatlanná tette. Ugyanez a sors

érte aranyzáju sz. János templomát is, melynek erős magas tornya ledőlt, áttörvén a szentély boltozatát és Venczel János jezuita atyát, épen midőn misézett, omladékkal beborította, aki mégis Isten segedelmével fején több sebekkel tetézve megszabadult és orvoslás alá került; a nép közül is némelyek az omladék, kövek és sziklák által eltemetettek, de kiszabadításukra gond fordítottak, (tehát az nap iratott ezen értesítés.)

A sz. Ferencz rendűek és Trinitariusok templomai hasonló szomorú sorsban részesültek. Amaz a bolthajtás leszakadása által több embert eltemetett, kik számát míg ki nem ásatnak nem lehet tudni; a tornyát pedig, mely egynehány évvel ezelőtt erős anyagból épült, most átlátszóvá és roskadozóvá változtatta. Ezen két rend kolostorát is igen megrepegette, úgyannyira, hogy a sz. Ferencz rendi atyák bizonyos Fervert bank praefectus kertjében, a Trinitarius atyák pedig a magukéban a szabad ég alatt laktak.

Ugyanezen sorsban részesültek a jezuiták is, kik minden más lakóhely hiányában a régi residentiájuk kertjében az ég alatt, sátor alatt laktak és a plébániai teendőket itt végezték; az isteni szolgálatot pedig a magistratus által szomszédságukban deszkákból összeszegeztetett kápolnában végezték. A városi kórház, mely még egészen nem volt kész, a sz. Anna kápolnával nagy repedésekkel megromlott. Ebben a sorsban részesült a József kórház is, kápolnájának kiméletével.

A városház tornya órájával együtt a piacra levetve, többeket agyonütött; szóval majd minden épület kőhalommá változott, míg estélig több rázkódtatások következtében az omladékokat is széthányván, a veszedelem csak nagyobbodott. Az isteni gondviselés kegyelmének köszönhető, hogy az egyházi férfiak közül, kettőnek megsértésével egy sem halt meg; a világiak közül többen lettek eltemetve,

megsértve és megcsonkítva, kiknek számát a következő napok fogják felderíteni. A föld a város több utcáján megnyílt, leginkább a Dunához közel, a Vágdunánál kényköves vizet, azután finom hamuszínű és barna homokot hányt ki. Sokan félelmökben a Duna hajóira menekültek, hogy megszabaduljanak, de a földindulás itt is viz-hullámlás alakjában retgettette őket.

A városhoz közel levő várban, a vigély előtti nap 10 órai estvéjén a sánczok úgy száraz, mint vízzel tölt árkaiban kényköves kigőzölgés tört ki, de ez csendes és meleg volt. Az idő ködös volt és fergeteggel fenyegetett, tizenkét órától éjjel egész reggelig kisebb földrázkódások és csekély eső vétegett az őrizet által észre. Azon második, fenn leírt hatalmas megrázkodtatás kevéssel fél hat óra előtt reggel a régi várban olasz stýlben épült kő-tornyot három haranggal a templom hátuljára dobta le. Egy hitküldér atyának lakását egészen lesujtotta, ötöt magát is egy kevéssé megsértette. Albert százsz főherczeg is kevés idő előtt kinevezett gubernatornak több ezer forint költséggel a bécsi műértők által épített és ékesítésekkel megkezdett lakháza annyira elromlott, hogy többé használni nem lehetett, hacsak újból fel nem fog építtetni. Ugyanilyen sorsban részesültek nem régen igen erős anyagból készült, cs. és kir. roppant nagy élelemraktár, valamint a többi nagyobb-kisebb vár épületek is, minden más kisebb vár lakóházakkal, katona tanyákkal, melyek mind a földre terítették. A bástyák mind épen maradtak, kivéve az utolsót, mely Schantz-Bastion-nak nevezetik és a győri s Vágduna összefolyásánál létezik; mert ez közepén alólról föl egy jó hüvely újra megrepedt és a tetejétől mérve három lábra leülledett, mi által történt, hogy az igen erősen épült, nagy és szegletben létező őrház az árokba dőlt.

Az új vár épületeiről mindazt lehet elmondani,

mit a régiről irtunk. A templom kiesvén elől s hátul falai, nagy romlást szenvedett. Ugyanitt a föld több helyen leszállt, hidjai leszakadtak; és az erőd árkában, mely Infant-Schantz-nak neveztetik az fenn leirt második rázkodtatás (mely legnagyobb volt) vége felé egy kar-szélességben sárga színű, kénkö szagu láng látszott kitörni, mire zavaros viz és kén szagu homok vegyest oly nagy mennyiségben ömlött ki, hogy rövid időre három-négy láb magasra betöltötte az árkot; miután ezen erősségben a katonák sátorokban helyeztettek el; ugyancsak ilyen sátorba tétetett a Szentség is.

Ilyen nagy nyomorúság közepette ellehet gondolni, hogy a komáromiak mennyit könyeztek és jajgattak. Mi — írja a jezuita-atya — ámbár mindenünnen félelemtől környezve, az utczákon szét széllýedt népnek vigasztalással és örömmel voltunk szolgálatjára; ehhez járult, hogy sokan a vagyonosabbak közül is egész napot éhen voltak kénytelenek tölteni, mert a kenyér és élelem mindennel együtt mi szükség volt, eltemettetett; azért többen nem szegény sorsu emberek, férfiak s asszonyok kenyérért hozzánk fordultak, kiket a mennyire ezen nyomorúságos időben lehetett, iparkodtunk segíteni.

29 és 30. juniusban több, de enyhébb rázkódás volt.

1. juliusban hasonlókép a nélkül, hogy kárt tett volna.

2. juliusban 3 és 5 órakor délután, midőn épen nagyobb rázkódtatások között menet vezettetett a B. Sz. külváros kápolnájába, (mi naponként megtörtént), a föld zúgása hallatszott.

3., 4. és 5-én enyhébb földindulások gyakrabban tapasztaltattak.

6-án több kisebb földrengés között, elrettentő volt az, mely a menet vezetése kezdetén történt.

7-én négy órakor három kisebb földrengést éreztek.

Ma, tehát 8-án hatszor rázkódott meg a föld, melyek közül három nagyobb volt.

Húsz év múlva — mint utóbb feljegyeztetett — majd nem a leirthez hasonló földrengés volt. — Ugyanis

1783. 22. április napján Husvét után kedden, nagy földrengés volt reggel háromnegyed négyre; ez nem csekély károkat okozott nemcsak a nagy épületekben hanem a kisebbekben, sőt a templomokban is, az emberek pedig a városban sátorok alá menekültek.

(Nincs aláírva senki.)

(Bizonyosan jezsuita-átya írta.)

(A földrengés napján, kivéve azon jegyzetet mely 1783-ban hozzátoldatott.)

47. §. Nedeczky András, Ferencznek fia 1727—1775.

307. cs.

1727. született, iskolában Komáromban járt, később a jogot Bécsben, húsz éves korában 1747-ben tanulta, mert innét irt levelet édes apjának azon időben, midőn ott az iskolai beiratásokra pénzt kért, és az egyházi jogot tanulta. Elvégezvén iskolai pályáját Komárom vgyben 1755. mint aljegyző, később mint főjegyző, azután helyettes alispán hivataloskodott. Megházasodván elvette nőül özvegy románfalvi Fejérváry Pálnét fehérmegyei alispánját született felső-bükki Nagy Ágnest, néhai protonotarius Nagy Ferencz leányát 1760-ban; ki által Fehérvármegyében Csórott fél Csór birtokába jutott. Főjegyző 1757-ben, helyettes alispán 1760—1763. volt, mely évben atyjának nyugalmazásával kir. táblai ülnökké, 1765. ítélőmesterré, 1769. Bécsben a cancellariánál referendariussá neveztetett ki, mig végre mint Szent-István rendjének kisebb keresztes vitéze Csórott 1775. máj. 4. meghalt.

1311.

1753. máj. 4. Bécsből Nedeczky Károly a re-

ferendarius irt Nedeczky Andrásnak, hogy jó lenne ha szolgabírói hivatalt vállalna, nehogy mint megyei jegyző apjával Ferenczczel, ki alispán volt, egy házban legyenek. Nedeczky Józsefet később alispánt most még nagyobb hivatalra alkalmasnak nem tartotta. Irta, hogy ő jó szívvvel van rokonai iránt, és ajánlja a cancellariánál.

1753-ról egy per háromlott Nedeczky Andrásra és pedig feleségéről, kit később 1760. vett nőül, t. i. Bottka Sófia, Koltay Lászlóné panaszt emelt a kir. tábla előtt Kisfaludy László gyermekei ifj. László és Mária Hajós Andrásné, továbbá Niczky Gáspár gyermekei: Sándor, Ferencz, Pál, és Boris özv. szarvaskendi Sibrik Ádámné, Kisfaludy Mihálynak és feleségének Szitkey Susannának György leányának leszármazottjai ellen; ezenkívül Niczky György tisztelendő senyei Sennyey Sándor Gáspár fia, Kisfaludy Mihály és Szitkey Susanna leszármazottja és Niczky cessionariusza ellen 1698-i bizonyos ősi apa-anyai örökségekben, nevezetesen Vas megyében Nagy—Kis—Szittke, Tokorcs, Bajt, Nádasd, Bottyán, Konota, és Kisfalud birtokokra; Veszprém-ben Vínárra; Zalában Vígédre; Szegedy Pál alispán előtt felsőbükki Nagy prothonotariussal, mint Tompa Rebeka az ő feleségének plenipotentariusával a nélkül, hogy a többi osztályosokat megidéztek volna, tehát ezek kárával egyeztek meg és idegenítették el a jószágokat; és mindamellett, hogy ezek protestáltak felsőbükki Nagy Ferencz és leánya Ágnes Fejérváry Pálné és mező-szegedi Szegedy Ferencz az osztályosok birtokait birtokukban tartják a panaszkodónak kárával. — Ezen per később elő fog jönni.

904.

B. Jeszenák Pestről irta 1756. Sep. 3. hogy a personalis Andrást expeditorává akarja tenni. Nedeczky Ferencz pedig a kerületi táblához nem sokára ki fog neveztetni; de ő ehhez menni nem akart.

1923.

2164. 1757. nvbr. irt Koller, ki a cancellariánál volt, Nedeczky Andrásnak, hogy azon 600 mérő zabról, melyet megrendeltek és a megyénél ki is fizettek, lemondanak; de a főispánnak s cancellárnak nem szólnak mert beteg. — Bizonyosan ez rendelte meg s most kiméletből, Koller vállalta magára eligazítását. — Ekkor Nedeczky András a komáromi törvényszéknél is jegyző volt.
900. 1758. Paxy György Keszegfalváról irt, hogy a Nedeczkyek ősi leszármazásuknál fogva milyen birtokokra terjeszthetnék ki keresetöket Spáczán, Kormpán, Nyitra vármegyében is, és összekötven őket a Spáczayakkal a Bozorok által, a Spáczay család leszármazását felviszi egész 1333-ik évig. /· — Nála lévén a Spóczay család levéltára, ilyenekkel több
- /· a VI. Táblát)
1813. több izben alkalmatlankodott. Nedeczky András nem egyszer vissza irt, hogy nem ér reá.
838. 1757. 20. sepbr. Nedeczky Ferencz már ki lévén nevezve a kir. táblához, irt a főispán, hogy beteges lévén nem jöhet tisztujításra, azért kéri, hogy addig mig új határnapot ki fog tüzni, folytassa alispáni hivatalát. Ő Nedeczky Andrást kívánja főjegyzőnek; Csúzyt pedig aljegyzőnek.
1760. jul. Nedeczky András már mint helyett. alispán fordul elő. Bodajkról irt neki Nagy Ágnes kit ezen évben vett nőül, hogy szívesen látja ha
1899. eljön. aug. 14.
1869. 1763. sep. 27. Nedeczky András a közügyekben szerzett érdemeiért Mária Terézia által apja helyett kir. tábla ülnökének neveztetett ki. Meg van a diplomája is. (n. p.) Egyszersmind a personalis prothonotarius és kir. tanácsos lett. — B. Koller Ferencz a refer. Bécsből 1764. 18. ocbr, —
922. 953. gr. Eszterházy Ferencz 1764. sep. 28. gratuláltak neki.
898. 1761. 11. mart. felső-bükki Nagy Ágnes már Nedeczky András helyett. alispán felesége volt; első férjének Fejérváry Pálnak fehérmegyei alispánnak

halála után minthogy fi magzata nem maradt, Fejérváry József és István a meghalt fivérei Csoór felében statuáltatták magukat; de Nagy Ágnes és leánya Fejérváry Katalin nevében Zatureczky János ellenmondott. Ezért Maria Teresia parancsolatja szerint Fekete György personalis által Pestre lettek megidézve. A donatio palatinalis volt.

1764. mart. 2. Nedeczky András mint a kir. tábla ülnöke Maria Theresia által meghivatott az országgyűlésre. 1867.

1764. sepbr. 25. irt atyjának, hogy a Fölség olyan propositiókat tett, melyeket elfogadni nem lehet; egyszersmind tudósítja, hogy ha Lehoczky Pál le tesz 5000 frt Kondé Jánosnak, ez meg elégszik; Lehoczky Pál felesége Kondé Teréz volt, innét eredhetett a tartozás. 1740.

1765. máj. 8. Pestről irt apjának, hogy Svetics M. lett a personalis, és hogy ötet nagy örömmel fogadta; sőt a királynő nevében is gratulált neki, és minthogy ötet ajánlotta ítélőmesternek a Fölség nagy dicséretekkkel tüntette ki (több féle ítélőmesterek voltak). Ha csak gyenge melle nem fogja akadályozni, ő lesz az ítélőmester. Ezeket csak édes atyja örömeire irta, mert a personalis meghagyta hogy hallgasson; ugyan is a pecsétes ítélőmesterek végett nagy ízetlenségek vannak. Nagy Pálnak és Pásztorinak újra le kell jönni; ő sem léphet a stalumba a terminusok előtt. 822.

Ő most beteges: a szelek balfelől mellében, lapoczkájában és a nyakában kinozzák; azt vélte hogy giboza lesz; a kolika is bántja, alteratiója is volt; be is küldött orvosért Fehérvárra (még ekkor Csóron volt). Irja: a personalist ma instalálták. Alapy praelatus, Kvassay vice-palatinus, és Majthényi Károly küldettek ki invitációjára; a lép-
csőknél a vice Judex Curia Vörös Antalnál várták; ők pedig mindnyájan b. Mednyanszkynál az ülés-
szobának ajtaján kívül várták és behozták. Elol-

vastatván a decretum a personalis tett allocutiót, kinek Alapy úr felelt; azután hozzá kezdtek az ügyekhez, igérvén, hogy egy óránál tovább nem fog tartani. Az országbíró felső sugallásból lemondott; és gróf Pálffy Miklós resolváltatott országbírónak; Svetics helyett Bajzáth (cz. püspök) lett referendáriussá; ennek helyébe pedig Nagy Ignácز veszprémi kanonok lett praelátussá. — B. Koller ő Excellja sok vigasztalást kapott. 1-ör Közép keresztet azaz: Commendator lett. 2-or Actualis Intimus S. Consil. 3-or Addig mig érdemeihez képest előmozdittatik 8000 frt pensio és 1100 frt szállás pénze lesz. Bécsben fog lakni. A palatinus mindaddig nem resolválja Majthényit, míg a második pecsétről Vörös Antal nem biztosíttatik; talán Illésházy lemondása is ezen háborúból származott. Ő többet nem ír; de örül hogy, Isten neki ily nagy patronust rendelt. Kéri atyját, hogy levelét senkivel se közölje.

2166. sz. 1765. Nedeczky András Pesten ügyvédeket vallott rokonai nevében.

1769. nvbr. 15. Nedeczky András már referendarius volt, mert gróf Károlyi Antal N. Károlyból mint ilyennek gratulált. Mltgos úrnak czímezte.

1810. 1768. ismét irt Paxy György Nedeczky Andrásnak, ki ekkor már a cancellariához volt destinálva, gondolván, hogy benne vele közös birtokszerzőre talál. Elősorolja, milyen birtokokat szerezhetnének. Kéri a Ramocsaházy geneológiát. Mellékli azon birtokok neveit is, melyeket 1671 az esztergomi káptalan előtt Spáczay Márton és János divékujfalusi Ujfalusy Lászlónak átadtak. Nevezetesen: Gelednek, Kálna, Rendve, Valkár, Födemes, Kisújfalud, Vihnya, Szimosfalva, Kürth, Iklad, Káposztásmegyer, Szent-Almás, Százhalom, Kalna—Benfeő. Biztatja hogy megküldi a Spáczay-ak geneológiáját. — Nedeczky András nem ért reá perlekedni.

961. 1765. aug. 20. irt neki öcsse: Kristóf Csór-

ról, és dicséri, hogy a palatinalis per körüli fáradása által használ a családnak. Volt egy másik öccse is, Ferencz, a mi nagy atyánk erről írja, hogy katona, s várja előmenetelét. Tehát nagy atyánk épen úgy mint Kristóf katonák is voltak. Ezen dicséret azon perre vonatkozott, melyet felesége első férjének testvéreivel folytatott.

898. sz.

1213.

1770. Decbr 6. Bécsből irt levelében édes anyját tudósította, hogy már jobban van — mert már ezen évben a vízbetegség jelei mutatkoztak; — de a Cancellár minden munkát elvett tőle, és el van tiltva minden dologtól. Aranycseppekkel örömet élne, de egész városban el vannak tiltva. Ő igazi apja fia a betegségben is Boriska hugát csókolgatta.

1770. felhatalmazták őt Nedeczky Ilona özv. Ujlaky Ferenczné, Zámori Teréz Nedeczky István özvegye s ennek gyermekei: István, Ferencz, György, Imre, Teréz, — Lehoczky János és Pál; Ujlaky Erzsébet Pyber Ferencz felesége, Ujlaky Francisca Kondé János hitvese, hogy eladhassa a komáromi házat és curiát a földelkegyütt, Domonkos Andrásnak és feleségének Pap Évának 6000 frtért. — Másolat, — meglehet hogy még atyja életében történt. — Ez a genealogiát szépen felvilágosítja. (L. a Huszár genealogiát.)

1410.

1769. apr. 14. Spáczáról irt ismét Paxy György Nedeczky Andrásnak, ki már a cancellariánál volt, hogy Tani Ignác atyjának Istvánnak testvéreitől meg nem tudhatta hogy álljon a Tan-i curialis per, és minthogy ennek birtokosai terhes szerződéseket kötöttek, irjon, és ne hagyja Tani István örökösök által megszalni.

1350.

1769. máj. 13. gr. Eszterházy Ferencz irt neki, mint már bizonyos referendariusnak s ajánlja perét; mert a mult századból eredt Vesselényi per megsemmisítése, és most ennek újbóli megvizsgálása forogván szőnyegen, érdekelve van mint osztályosa

1349.

és örököse herczeg Eszterháznak a majorátusban, mihez tartozik „Sztrécsen“ uradalom is.

1362. 1770. aug. 14. Bécsből irt öcscsének Pálnak, hogy soványkodik (dagadt volt) ezt jó jelnek tartja. Ferkót — öcscsét — Csúzynak, az alispánnak ajánlotta.

787. 1771. máj. 30. Bécsből irt Pál öcscsének, hogy a Palásthy ügybe igen bemerült, miből harag lesz. Maria-Czellbe mennek. Hogy a „ragusai“ köztársaság megküldötte Sz. István keze fejét, mit érdemtelen kezeibe vett és megcsókolt. Átteszik Budára az angol kisasszonyok zárdájába. — Máj. 23. hívta Maria Czelbe Pált is.

1764. 1774. mart. 28. II. József által, érdemeiért kinevezetett Sz. István kisebb keresztes lovagjának, nagy pecséttel ellátott diplomával. Hártya.

1212. 1774. Dcbr 17. már igen dagadt volt, mert ezen napról irta anyjának, hogy ő igen meghízott; mely alkalommal ujságul irta, hogy Bossányi Imre septemvir gróffá lett és lemondott. — Bossányi András komárom megyei jegyző, Nedeczky Magdolnát nővérét birta feleségül, tehát sógora volt.

1952. 1775. mart. 9. Csórról irt Nedeczky Pálnak, hogy vizi betegségben van, és használ olyat is, ki nem tanult orvos: Ferencz diákot; ez vele gyökér és fű főzelékeket itatott. Bécsben Serédy és Bügelius orvosokat használta; de ezek sem tudtak rajta segíteni. Azt irta, hogy egész éjjel köhög, dagadt, urinája rövid és szomjas. Ő csak az Istenben bizik. Kéri ne jöjjön hozzá. Anyjának kezeit csókolja.

820. 1775. mart. 25. már igen roszul volt; nem alhatott, lépe felett szúrásai voltak; aranyere is volt; betegségében folytonosan ájtatoskodott; anyja is — kit nem akart búsítani — imádkozott. A budakeszi orvostól — bizonyosan a Ferencz diákról irta: ne búsuljon, mert megtette, mit megtehetett.

821. 1775. jan. 10. anyjához irt levelében dicsekszik hogy jobban van; azért mégis 1775. máj. 24.

894.

Csóron meghalt életének 48. évében szentségekkel ellátva, házasságának 15-ik évében, mint ezt felesége a personalishoz írt halotti levelében jelentette. Súlyos betegségének 18. holnapi kinszenvedése után.

**48. §. Nedeczky Andrásnak Pál öcséséhez
intézett leveleiből. 1773. év.**

1773. 11. Decbr Bécsből írt levelében megilletődve köszönte meg az érette elrendelt ajtatoságokat. Megvallja, hogy naponként jobban erőhöz jön; és ha víz meggyül mellében, az le is hull mint ólom melléből. Irja, hogy oly hamar megtisztul. Remél az Isten irgalmasságában. 1034.

Voltak levelei Franciaországból is, miért félékenként 10 frt fizetett; kérte öcsését is, hogy még most ne fárassza magát a költségek megtérítésével. — Örül, ha Pál magát a kurtakeszi dolgokba nem avatja.

1773. apr. 19. Bécsből írta, hogy feleségének alteratiója volt, azért is csak holnap után indul útnak. A veszprémi püspökség nincs betöltve; ha az ő praelátusuk báró Schvarczer lesz, ez olyan, ki megnyerheti Izsát, mert kegyelemben van; oda száll a hová akar. A cancellariusságról hallgatnak, mintha nem is jött volna üresedésbe. — Ferkó öcsését (a mi nagy atyánkat) ajánlotta a sz.-mártoni Főapátnak; ha nem lesz sikere, szolgabírói jövedelmével húzza össze magát vérthi portióján. — Örül, hogy Bossányiné az ő testvére jobban van (sorvadásban halt meg). 1035.

Végre írt az „aulae familiarisokról“ kik Maria-Theresia alatt újra feléledtek. Kitüntetésök ez: Koronás kulcsot, veres, zöld és ezüst fonalból szőtt zsinóron viselnek; és az aulánál nyilvános ebédeken szolgálhatnak.

1770. 15. nvbr. Bécsből leírja betegségét, tehát már ekkor is szenvedett. Előbb említést tesz a 1036.

Hegyiekről, kiknek szinte Nedeczky Pál volt ügyvédjök; nevezetesen azt írja, hogy ezeknek tizenöt birtok részük a megtartott négy nyilassal sem ér 8000 frtot; ez tehát csak próba, ha valaki adna-e érte ennyit? — Hiszen ekkor Lábatlan 120 ezret érne; azért is a vevőt azonnal el kell tiltani a Congregatióban.

Betegségéről azt írja, hogy majd meghalt referendáriussága publicatiójának esztendője napján. Szent Imre napján ugyan is visszatérvén sz. miséről házához, a garádicsoknál oly gyengeség fogta el, hogy szolgálja alig tudta felvinni; az ambituson újabban növekedett a gyengeség és mondá lokajjának Knopnak, hogy vigyék be; de az ebédülő szobában újra összeroskadt és elájult, hol felöntötték, lefektették és doctorért mentek, ez nála maradván ebéden is, a secretariussal Rajterrel folytonosan ágya mellett voltak. Azután többször elfogta a hányás, mi rothadt bilis-t vetett ki belőle. Így vergődött estig, mikor elhozták hozzá Bajzáth püspököt, ki mint igen jó barátja — elkészítette az örök életre. Ezután lovas legényt küldöttek feleségeért. Eljött a főmedicus is, ki Van Szvicten után első, ez jóvá hagyta az erősítő szereket, csak hogy ismét az angina és mérges defluctiók fogták körül. Végére jobban lett, de ki nem eresztik a szobából, míg lábra nem kap. A felesége már nála van: Szitkén találta őt a lovas ember. Ezzel csókolja alázatosan édes anyja kezeit; mit egy leveléből sem hagyott ki.

1037. Meghalálózván édes atyja Nedeczky Ferencz, ki a kir. táblának kiérdemült ülnöke volt, 1768. Febr. 7. Pestről, hol ez évben ő már 1763-tól betöltötte édes apja helyét, egy szép condolentialis levelet irt öcscséhez Pálhoz, melyből kitűnik, hogy Nedeczky Ferencz 1768. Febr. 8. előtti napokban mult ki e világból. — Irja: Gyászos levelét eöcsém Uramnak vettem egy igaz fiui méltó szomorúsággal és vettem egy igaz keresztyén erősséggel. Jó édes

atyánktól megválni érzékenység nélkül telyes lehetlen; ki minket nemzett, nevelt és böcsületre segített, ki sok ügyefogyottakat bölcs tanácscsával vezérlett, ki minden napjaiban Isten s világ előtt kedves volt. Fáj megvallom, hogy csak utolsó tiszteletemet sem tehettem meg. Keresztény kötelességénél fogva, mind maga részéről, mind a fölséges Curia részéről a „Requiemet“ különösen megtartatta. — Asszonyanyjának levelével nem mert udvarolni, ne talán újra felindítsa méltó fájdalmát, mert senkinek jobban nem fáj mint neki. Ő telyes életét s minden tehetségét felajánlja Asszonyanyjának szolgálatjára. Tele van szép levele kegyelettel. Ha a Duna megengedi és a Fölség parancsolata elé nem vétérik, a farsangban Vérthen lesz, hol meghalt atyja.

1771. 9. Apr. Bécsből ezeket irta. Vettem de 2-a april. irott levelét eöcsém Uramnak. Szanakodom sok galibáin, de egyéb orvosságát nem látom a feledékenységnél; mert a mióta Nedeczkyek ezen jószágoknak uraságába jöttek, attól fogva mindig így volt, s most már nem csodálom, hogy az a nagy ember: Nedeczky Sándor, az atyafiakkal mindig bírószkodott, mivel ilyes embereket észre nem lehet másképpen hozni. s. a. t.

1038.

1773. 24. nvbr. Bécsből irt Nedeczky Pálnak egy hosszú levelet, melyet ezzel kezd: Silentium, silentium azaz: hogy hallgasson azzal mit ir; ez pedig az volt, hogy hideglelése ugyan elmaradt, de e helyett beköszöntött a vizibetegség; ezt ugyan orvosa nem akarta neki megvallani, hanem végtére mégis csak tudtára adta, minek következtében elhivatván az udvar doctorát Störcköt, ki báró Van Svicten után lett ezzé, consiliumot tartatott és bebizonyult, hogy házi orvosa nem hibázta el a gyógyítást; a mi ezekután nagyon aggasztotta Nedeczky Andrást, az volt, hogy orvosai kényszerítették Bécset és hivatalát elhagyni, mert ha mindgyárt — mondták

1039.

orvosai — 12,000 frt adna is a Felség még sem maradhatna Bécsben; erre — mint írja levelében — arra kérte az udvar orvosát, hogy ha talán megkérdezné a Felség ötét, ne nyilvánítsa ez előtt telyes munkaképtelenségét mint roszakarói hiresztelik, hanem adjon róla olyan véleményt, hogy ha a munkát nem is bírja meg, hanem kormányozni képes, azért is nevezze ki ötét olyan hivatalra, a mely mellett járhat kelhet, például legyen personalis vagy főispán, mert ezen hivatalokban csak kormányozni és nem dolgozni kell. Midőn ezeket írta Pálnak, kérte hogy senkivel ne közölje. Anyjának kezeit csókoltatta.

1040. 1773. 27. Dcben még Bécsben volt, mert azt írta, hogy orvosai vele csudát tesznek, és már az étvágya is helyre jött, csakhogy hurutja van. Alig várja hogy tavasz legyen, ekkor orvosai lekergetik a mezei levegőégre; a Dicasteriumban pedig mindnyájan megigérték, hogy ha bár husvétig nem megy tanácsba, helyette örömet fognak dolgozni. Érezvén mintegy titkon bekövetkező halálát, magát arczképben lefestette; erről azt írta: akarja hogy a pater felküldje, és reméli, hogy Pál az árát = 100 frt le fogja küldeni (hova?)

1041. 1773. 31. Ocbr Bécsből irt Pálnak, hogy gyakran ne vágasson eret, mert úgy is vérszegények. Ő most száraz catharusban szenved, minthá a betegség belőle is Nedeczky Sándort akarna csinálni, ki tüdejét és máját kihányta. Irja, hogy meglátogatta a personalis több jóakaróival, és eltiltották a házi orvosságoktól; most még mindig eljár a tanácsba és dolgozik.

A jezuitákról is irt: hogy ezek ez idén sem „ad theologicas“ sem „ad philosophicas morales thecas“ nem bocsáttatnak; hanem csak esztendőre, ha másoknál erősebbeknek találtnak; az edictum scholastici Ordinis után Bécsben P. Vurtz, Győrben pedig Majláth fogja az eloquentiát tanítani.

P. Muszka provincialisnak a Felség 1200 frt évi pensiót adott. P. Búzást — ki Karván volt — ha a vicarius által helyben nem hagyatnék, a n. város (Komárom?) legitimálja a jus patronatust, és presentálja ezen érdemes férfiut.

Az arczképéről is kérdezősködik, valjon Vérthen van-e? gr. Erdődy minden nap egy üveg tejet hozat be számára.

1771. 21. Debr. Bécs. Irta, hogy Nedeczky Imre felszenteltetvén, holnap után elmegy, küld vele posztót, és Boriska hugának függőt; az igaz gyöngyöt, rubint és arany fonalat vissza küldi.

1042.

Több kinevezéseket közölt, nevezetesen, hogy meghalván gróf Grassalkovics, kiben Mar. Theresia saját nyilatkozata szerint jó barátot és nagy minis-tert vesztett, e helyébe a praesidiumra gróf Erdődy, vice praesességre Fesztetics lesz kinevezve, mint gróf és b. t. tanácsos. — Nográdban főispán gróf Battyány József lesz.

Kérdi valjon Ferkó már megkapta-e a házassági dispensatiót? (Csak jövő év májusban esküdött meg feleségével.)

1773. jul 29. Bécsből azt írja, hogy Maria-Czellből haza érkezvén, leányát haza küldötte, mert az ispán megbetegedvén, felesége egyedül maga fáradozott. Leányáról írja, hogy Jeszenovszkyval tiltja házasságát, pedig daczára ígéretének mégis össze jönnek, fél hogy megszegi ígéretét; ez igen búsitja. — Mostoha leánya volt.

1043.

1772. May 11. Bécsből tudósítja Pál öcscsét, hogy a restauratióról csak is az alispán Nedeczky József által értesült; a gróf főispánnal még nem értekezett; öcscsét Ferkót fogja neki ajánlani, hogy szolgabíróság helyett a nótáriusságba nevezze ki; abban alkalmasabb lenne Kürthy Ignác; de ha a főispán elő nem hozza, ő sem bocsátkozik ügyébe. A felesége Vérthre készül. — Ujdonságkép írja, hogy báró Zsigray Károly somogyi főispán lett.

1044.

1045. 1772. jan. 21. Felesége Csórra indult; még nem tudták, hogy öcsce, Kristóf, tegnap meghalt. Irja, hogy Bécsben Consiliumot tartatott felette; ha nem lenne későn, jól volna. Kéri Pált, hogy egyedül látogassa meg, mert Ferkóra neheztel. — E mellett, irja, hogy Kristóf igen subtilis haragú, könnyen megárthatna neki. Ha a pater provincialissal beszél, ajánlani fogja László atyát, ki bizonyosan Vérthen volt káplán. — A gabonák ára felszökik, azért nem kell féltetni.

1046. 1772. Febr. 23. Irja, hogy Kristóf halála után több adósságok maradtak; hogy ötet Győrből Szluha pater-rector kísért fel a maga kocsián. — Számos előmozdításokat közöl; mind elébbkelő mágnások.

1047. 1772. máj. 15. ir: hogy öcsét Ferkót ajánlotta a főispánnak akár notariusnak akár szolgabírónak; meg is igérte pártfogását; egyúttal részrehajlatlanságát. Felesége Vérthen van leányával és unokájával. Kéri Pált, hogy tudósítsa a tisztujtásról. Bécsből.

1047. 1772. máj. 28. ir Bécsből, hogy szerette volna, ha Ferkó meg nem bukott volna; de minthogy Isten így rendelte, viselje sorsát békességes türessel. (Mebukott restauratio alkalmával.)

Nedeczky József alispán és Naszvady kapitány összetűztek és ez az alispánt bottal megütötte; ennek kiegyenlítésére a főispán mellé a sz. mártoni főapát van felkérve; Bécsben is mint irja Nedeczky András dicasterialiter azon működtek, hogy a kapitány kövesse meg az alispánt; minthogy pedig senki sem látta, a megyének eljárását elhibázottnak véli épen úgy mint a criminalis eljárást, mely azért semmisített meg, mert maga a megye adott minden bizonyíték nélkül a vádra alkalmat, midőn ily kérdést tett fel: none horrendum sodomiticum actum praeter adulterium tecum aliquando commisit? — Azért is egy vegyes világi és katonai kiküldöttség lenne szükséges, mi a megyének conpro-

missiojával járna ; nagyon kívánatos tehát az egység. — Ennek előmozdítására kéri Pált Nedeczky András.

Irt Ferkó öcscséről is, ki házasodni kíván ép ezért irt a vicariusnak ; minthogy pedig ő nem helyeselte, e miatt őtet nem okozhatja.

Újságul azt írja, hogy 30 confoederatus Varsó nál elfogta a királyt, és meg vágták ; de a muszka észrevéven, 29 elszaladt, egy pedig csakugyan vitte a királyt, de végre megállott, és visszavitte Varsóba. 1771. nv. Bécs.

1048.

1772. jun. 23. irt Pálnak, hogy ő roszalja a megye azon statutumát, melynél fogva a parasztság kizáratott a közgyűlésekből. Ferkó öcscséről azt írja, hogy a főispán megkövette azért, hogy restau-ratio alkalmával nem tehetett kedvére ; a fizetése fel van emelve, de ettől el volt tiltva (a főispán) pedig azon rendeletnél fogva, melybe András a cancellariánál befolyt ; — tehát ő sem hagyhatja helyben.

1049.

Egy másik levelében arra kéri Ferkót, hogy tanulja meg a német nyelvet, mert talán — ő András — az utolsó, ki pusztá magyarsággal ment elő. 1771. 21. Mart. Bécs.

1050.

1774. Febr. 4. ismét mindenféle bajokról panaszkodik ; mások farsangolnak, ő pedig és családja imádkozik. Az öreg Marichné, Tamás anyja meghalt. A Hegyiné is meghalt.

1052.

1770. máj. 6. Bécs. Pálnak az urbarium és irtvány kérdésekben tanácsot ad ; Ferkó öcscséről gondoskodik, szeretné a megyénél notariussá tenni, csak hogy e tekintetből a főispánnak adhaerentiát kell csinálni ; több hivatalokról ír, melyekkel szeretne rokonainak a megyénél kedveskedni, jeléül, hogy a főispánnál és a megyénél nagy befolyással birt mint bécsi referendárius ; Ferkó házasságát eljénzi, s azt tanácsolja, hogy ennek hagyjon békét (nagy atyánk és anyánk). Levelében ismét bajokról

1055, csomó.

— szorulásokról — panaszkodik. Előhozza, hogy sok a munkája s itt a Consiliariusok egészsége s élete tekintetbe nem jön, mert egy helyet tizet lehet kapni. Nevezetes az is, hogy a német nyelvben járatlanságáról ír, mit talán nagyit, mert ezt tudnia kellett Bécsben; annyi igaz, hogy tőle és utána egy német levelet sem találtam; a latinban pedig és a magyarban kitűnően jeles, fogékony tolla volt.

1055₂ cs.

1770. mart. 31. Bécsből. A munkája annyi, mint a felhő. Örül hogy Kristóf a nagy veszedelemből kiszabadult (?) Ismét megemlékezik Ferkóról, kinek előmozdítását kívánja; azt írja: hogy Pyber Uramnak minden böcsülettel érzékenyen irt t. i. Ferkó a mi nagyatyánk Pyber Sofiát akarta nőül elvenni s el is vette, kitől mi származunk. — Azt írja, hogy a Felséges asszony a curiának házat akar építtetni, hogy emléket hagyjon maga után. Tréfából azt is hozzá teszi levele végén hogy ötet: Consiliarius von Eademnek s nem Nedeczkynek nevezik Bécsben.

1055₃ cs.

1770. 8. Ochr. Bécs. Két hétre hívja Pált Bécsbe; és ismét úrbéri dolgokról ír; s ha feljön, vele együtt fog járni, ha épen úgy esik a relatio. Ismét baja, anginája van. Van a sok herbatheának dolga. — Ir feleségének, mert fél hogy azon sok ember, kiket be nem bocsáthat, betegségéről rosz hirt visznek. — Az archipelaguson a törököt veri a muszka; és Georgiát elfoglalta Ázsiában.

1055₄ cs.

1770. 16. Sep. Bécsben. Pénzt küld és engedelmet kér asszonyanyjától, hogy késedelmeskedett. Most egészséges. Ismét hivatalokat szerez a főispán előtt. Nagy különbséget talál a bécsi és falusi élet között; lenn bőség, fenn még is minden drága. A hal 22 kr. ftja mig lenn megvető ára van.

1055₅ cs.

1770. jun. 20. Bécs. Miért nem irt Pál öcsce? A főispán előtt nem tudja, mit kell neki megköszönni. A főispánt nagy szerencsétlenség érte; jég eső volt; a kocsis neki hajtott a szolgai hidnak,

a kocsi lefordult, és a magyar szakács a vízbe fulladt.

1774. jul. 29. Csoór. A szelczer vizet használja, — fővényben is szenved; irt Serédi orvosnak; holnap elmegy Szolgaegyházára vejéhez, ki jövő héten osztzik hugával Andrássynéval. — A Szent-séges római pápa nem halt meg, csak roszul érzi magát, mit onnét magyaráznak, hogy midőn Aven-niónak visszaszerzését publicálta in collegio Cardina-litio, senki sem idvezelte, mert a jezsuiták elrontásával szerezte. Ő kéri Istenét, hogy az anyaszentegyházat kegyesen vezérelje. — András különösen ájtatos em-ber volt. — Anyjának kezeit és Boriska testvérét minden levelében csókolta. 1055₆ cs.

1770. jun. 14. Bécs. A Ferkón akar segíteni; beszélt a főispánnal; Kürthy Ignác helyett lehetne a megyénél notarius. — A fiscalisnak nem lesz sza-bad privát ügyeket vinni. A Felséges Asszony ab-szolute kívánja. — Egészsége jó, sovány mint a hering, minden ruhája bő; de legalább ehet, alhat. — Bossányi ura öcscséről azt mondta a főispán, hogy az archivumot igen rendetlenül tartja; ő ki-mentette, hogy a földindulás okozta az archivum leveleinek ládába rakását. — Kondé és Hegyi só-gorokon segíteni kíván; ha fiaikat N. Szombatban és Budán akarják taníttatni, ő szívesen szolgál. 1055₇ cs.

1770. jan. 23. Bécsben úgy forognak, mint a mezei egér, mely mindentől megretten; majd meg-szokik. Állandó szállása még nincs. 800 fr. a leg-kisebb. A tehén hús 6 kr., borjú 7 kr., a bárány 15 kr., négy fenyves 30 kr., tojás kettő egy garas. Csuka 1. font 20 kr. — Már referádát is tett in „nota infidelitatis“. — Egy mázsa sós-vizát örömet szolgált volna. 1055₈ cs.

1770. 6. Sep. Bécs. Az ő egészsége visszatér; hanem azért pilulákkal él; minden reggel éh gyo-morra szívekből készült keserű vizet, és reá kecske tejjel kávét iszik. Az orvos szerint ő az orvosságra 1055₉ cs.

nem capax. Örömet szabadulna, de nem lehet, a veteránusok mennek szabadságra; ő novitius. A felesége cölicában szenved; az éjjel gyóntatta meg Bajzáth püspök; látogassa meg Pál, ő számot tart reá. — A törököt megverte a muszka, már a Dardanellakban van, s égeti Constantinapolyt. — A gabona ára felszökkent; a tiszta buza ára 2 f. 18 x. szapuja.

1055₁₀ cs. 1770. 23. nov. Bécs. Ismét leírja milyen bajai voltak; de őtet nem Bécs tette beteggé; hanem husz éves kemény szolgálat. Kéri Pált, most ne jöjjön hozzá ezen rossz időben.

1055₁₁ cs. 1773. jul. 14. Bécs. Most szemfájásban szenved, vesicatoriumot tétetett fel; sok baja van; legnagyobb, hogy mostoha leánya férjhez akar menni; ki magának kapitány rangot akar venni; és mint világi hivatalnok szolgálni, mire nem alkalmas; ezt a házasságot meg nem engedheti, hogy azután ez a czifra legény pazaroljon Csoóron; — talán azt is, mit ő szerzett. — Örül hogy Pál Csoórra ment, és ezt a házasságot elszélesztette. Eleget filosofált a heroica virtus felett; de mégis egy kevésé sok, mit el kell neki viselni. Anyjának kezeit csókolja; és kéri: felette ne búsuljon, ő meggyőzi a dolgot.

1055₁₂ cs. Bécs, 1772. október 18. Jankovics Miklóst, kinek felesége Beniczky István leánya, múlt szerdán publikálta ülnöknek a királyi táblához.* A gróf főispán Géczy helyett a Ferkót tette szolgabírónak. Gömör vgyben gróf Balassa János helyébe gróf Csáky György lett főispán. Bárá Balassa gróffá lett. A főispánnak fia született.

1055₁₃ cs. 1774. 11. szept. Csoór. Fuldoklásai vannak. Irja, hogy Török-Bálintot Budánál Majláth referendár; — Albánust, N.-Szombatnál, Neuhold; —

Egy 1746. Septemvir volt; ez talán fia.

Győry pedig Perkátát nyeri meg Fehér vgyben; = a szegény jezsuiták jószágai feldaraboltatnak.

1772. 19. szept. Bécs. — 13 szepesi várost, és Lubló dominium megtartását a tegnapi Consiliumban publicálták; és gr. Csáky János lett kiküldve mint Commissarius; és Szepes vgye jurisdictionja alá helyezi. Több foglalásokat tenni a magyar részre, inrecompensationem Lodomeriae & Holiciae, báró Reviczky Varsóba ment. 1055₁₄ cs.

Bécs. 1773. ápr. 30. Bajzáth püspök vice-cancellár lett és b. t. tan. és helyébe a kamarától Ürményi hozatott át. — Előbbi 21. jan. levelében az országos éhségre is figyelmeztette öcsét. 1055_{15 16} cs.

1773. jan. 28. Bécs. írja, hogy a lábatlani, és radványi urbéri regulatiót küldjék fel előbb, mint a vármegye, mert ha fogják látni a depopulatiókat, csúffá válnak. A jobbágyságot vissza kell szállítani, a telkeket kiegészíteni, még az irtványokból is, ne hogy a fundus contributivialis szenvedjen. 1055₁₇ cs.

1773. jun. 15. A vice-Cancellár készül Pálhoz, tehát Vértre (Bajzáth püspök); de azért semmi készüléket ne tegyenek; ne vadászszanak nyulakra és madarakra, mert a puhaságot nem becsüli. — Különben szemei fáznak, az orvos nem mer eret rajta vágni. 1055₁₈ cs.

Csoór, 1774. jun. 18. Baranyai Obester úr dolgában a materialis repositio fog resolváltatni. Bécsből Selters vizet rendelt. Az egészsége csak úgy van mint volt, midőn haza ment, anyját Boriskát mindig csókolgatja. 1055₁₉ cs.

1774 jan. 18. Bécs. — Bécsben 15-én $\frac{3}{4}$ 2-re földrengés volt. Volt-e nálok is kérde öcsét? 1055₂₀ cs.

Baranyay Obester replicájában jó lett volna kitenni, hogy Palasthy generalis Bodor- és Zsákfalvi jószágot felesége sucassioja alatt nem merte agrediálni, hanem csak a kurtakeszit, mert így megismerte, hogy abban is csak az investiciókra

- van joga, miket a fiág kész bonificálni, — Csoór
1055₂₁ cs. 1774. jun. 9.
1055₂₂ cs. 1774. márc. 9. Bécs. Irja, hogy Bajzath püspök
Pál öcscsének ajándékban egy szép veres róka-
prémes bundát vett, mit meg kell köszönni. Nem
győzvéen elvárni feljövételét (Pálnak) ő látogatta
meg Andrást.
- E holnap végén lesz felette decretorium me-
dicum Consilium, valjon munkaképes-e? Ő meg-
megnyugszik az Isten akaratján és mindenről
fogja ötet tudósítani.
- 1055₂₃ cs. Csoór. 1774. jun. 30. — Várja Pált a Boris-
kával; de minthogy sok nyári munka akadályozza
őket; meg nem itéli őket; ő is örömezt felment
volna Csórról Vértre; de sem lovai, sem hámjai,
sem nyári utas szekere nincs, bécsi lakása alatt
mindenit elpazarolták és elrontották; a kocsisát
is elkergette; mert nem etetett itatott; egy lova
megdőglött; most csak három lóval csikorog; más
— német kocsist fogadott, kivel talán meglesz;
egészsége — gyökeres baját kivéve — tűrhető;
bécsi orvosa igen sürgeti a lovaglást, mert e nél-
kül e féle bajból ki nem gyógyulnak az emberek.
— Jankovics assessor uram vállalta magára, hogy
egy csendes paripát fog szerezni. Anyja kezét
csókolja.
- 1055₂₄ cs. 1773. febr. 3. Bécs. — Irt felső büki Nagy
Ágnes, Pálnak, hogy köszöni a névnapi üdvözlét;
unokája Lizi beteges, a fogai jönnek; különben
szeretné, ha buzáját 3 frton, árpát (800 mérő)
egy talléron eladná.
- 1055₂₅ cs. 1773. febr. 19. Bécs. — 7-án curr. gróf
Pálffy Miklós a Judex Curiae meghalt; öt nap
mulva — a fő cancellár nem akarván helyét el-
hagyni, — 3-án Curr. helyébe gróf Fekete nevez-
tetett ki Judex Curiaenek; mi által a Cancellária
sokat vesztett, a Consilium pedig és a septem-
viratus nagy aquisitiót tett. A vicecancellárság

még nincs betöltve. — A veszprémi püspök Bécsbe jön magát gyógyíttatni; phtysisben van. A felesége beteg, eret vágtak rajta.

1773. febr. 21. Bécs. Örül, hogy Pál és Ferkó leveleiből értheti, hogy a főapát Ácson — a Ferkó járásában, a szerzet birtokát neki haszonbérbe kívánja adni. Ő azonnal irt a főapátnak, kéri Pált is, hogy Ferkóval látogassa meg az apátot; és tegyék meg az alku; mire nézve circumspectus legyen, mert Sajghó halála után Eö Fölsége az apát mellé consultorokat nevezett; kik bizonyosan annyi jövedelmet kívánnak mint eddig volt. — Idővel kívánhatja, hogy Ácson építhessen; mint járási szolgabírónak a Ferkó fizetése 300 frt volt; mit a Referendárius tisztességesnek állit, csak statusához szabja magát.

1055₂₆ cs.

A lábatlani jobbágyokra nézve ismételve azon utasítást adja öcscsének, hogy a contributionalis fundust épen kell fenntartani.

Bécs, 1783. máj. 8. — Megilletődve ir a földindulásról; édes anyját vigasztalja; és felajánlja neki csoóri lakását, ha fél. Bizzék az Istenben. — A vice cancellár — Bajzáth — megtart minden beneficiumot, mig dioecesisit kap, — Ferencz öcscsének azt üzeni, hogy örül sikerült alkuján, most már iparkodjék dolgozni is, gazdálkodni is; (Ácson) Nedeczky vérnek nem ujság szenvedni, de nem is ujság megvigasztaltatni.

1055₂₇ cs.

A Fölség tegnap reggel Almáson szerencsésen átutazott.

A vice cancellár felolvasta előtte Pálhoz irt levelét. Az uj előmozdítottásokon ő megnyugszik.

1773. máj. 19. Bécs. — Örül hogy 13-án irt Pál leveléből a földindulást megszüntnek érti. A v. Cancellár irt öcscsének Pálnak; Izsára jun. v. jul-ban megy. Neki már van szállása; épen az melyet szegény Nedeczky Károly referendárius birt — Horváth fő Comissarius azt beszélte Pozsonyban,

1055₃₈ cs.

hogy Pyber Ferencz Baranyay Obester halálának híret hozta volna ; árvái igazán árvák lesznek. — Akács consiliariust a Fölség szemei miatt 1800 frttal jubilálta. Szép szerencse.

1055₂₉ cs.

1773. máj. 27. Bécs. tótokkal kíván arattatni. Felesége beteges. A lábatlani jobbágyokra nézve azt írja, hogy igen szeretné, ha az ottani és radványi elpusztításokat meg nem tudnák Pozsonyban ; mert az 1715. *pragmatica* szerint az ország a parasztot épenséggel nem engedi elűzni hanem visszaállítani. A püspök alcancellár junius végén megy Izsára ; ha meghijja ötöt Pál, bizonyosan elmegy Vérthre. Örül ha Ferencz örökségén kívül is kíván szolgálni. — A szállásával csak annyiban nincs megelégedve, hogy szobái egy sorban, hosszában vannak mint a kolbász. — Deáky praefectusnak jó propositiót adtak de *renovatione privilegii armalis*. Úgy látszik a nemeséget kívánta kideríteni.

1055₃₀ cs.

1763. mart. Bécs. Eddig a v. Cancelláriusról bizonyosat nem irhat. Feleségén eret vágta ; most a csúz bántja. A gróf Judex Curiae elébbi fizetését : 14 ezer frt megnyerte ; mint Judex Curiae kap 12000 frtot, mint Consiliarus : 2000 frt ; mint Septem vir : 1500 frtot és így összesen : 18700 frtot. ezen kívül van mint főispánnak is fizetése. — Házasodni nem akar, pedig eleget mondják neki, hogy három özvegy Judex Curiae-nék közül válasszon magának. Különben Ő Excellja ő nekik nem praesesük, hanem atyjuk volt. — Anyjának csóri ürmöst küld ; csókoltatja kezeit a Boriskával. — A főapát irt neki ; szeretné tudni mit végzett Ferencz öcsce vele az árendáról. — Édes anyja már nem tartozik bőjtölni ; ő sem fog a doctorok javallása szerint bőjtölni.

1055₃₁ cs.

A borait nem tudja eladni ; de nem búsul. Deákynek részére megnyerték az *armalis reno-*

vatióját; most már Scultéty secretarius által tegye meg a taxa iránt propositióját 1773. 8. juni.

1772. jun. 13. Bécs. — Deákiról ir öcscsének. 1055₃₂ cs.
Azt vélem, hogy akkor Pálffy grófnál volt praefectus kit ő egyedül magát elegendőnek vél régensségre. — Kéri öcscsét, adja tudtára, hogy ő pártolja; azért legyen a tisztekkel egyetértő, a parasztokat ne büntesse, kivévén a kártételekben; de róla mélyen hallgasson, mert nem akarja másokkal tudatni, hogy része van a Pálffy familia ügyében.

1772. jun. 11. A gróf cancellár csak kedden 1055₃₃ cs.
érkezett meg, holnap lesz udvarlására, örül ha Deákynak hasznára lehet. Ő Exlja jól tudja, hogy Hartvig alatt tisztán Deákytól függött a dominiumok jövedelmének fentartása; mégis Pintért mindenek elejébe teszi, és nagyobb gazdát nála nem ismer; de ő Deákyt fogja pártolni a gróf előtt. — Csóron épít. — Pázmady Györgynek 390 frtját kifizeti.

Bécs. 1771. 1. octbr. Panaszkodik, hogy az 1055₃₄ cs.
ifj. Ujváry eteti Bécsben zabját, minek 1 frt 30 kr. mérője. — Térítse vissza. — Francia ujságokra fizet elő. — Különben jól van.

1771. 23. Decbr. Bécs. Ajánlja öcscsének, hogy 1055₃₅ cs.
az Ujváry által szolgáltatott zabot tartsa számban. — Nedeczky Imre pap ma indul Bécsből. Vajon a függők eljutottak-e helyükre?

1772. mart. 31. Bécs. Édes anyja tejfájásban 1055₃₆ cs.
szenved. Vágasson eret. — A gabonának ára fel fog menni, mert a sok szegény éhezőről az országban kell gondoskodni. — Zágrábi érsekké lett a prépost: Gályuss; a horváth consiliumhoz Nagy Ignác praelatus jön. Fesztetics már gróffá lett. Báró Reviczky lesz a lengyel követ, Ürményi már feljött, referált és nagyon acceptus.

1773. 4. Decbr. Bécs. Küld posztót és a 1055₃₇ cs.
leánya téli bekecsét, mi drága, és szép. Az egészsége nem igen jó; az orvosok örömet küldenék a

magyar szabad ég alá : — Páter Muszka a jezsuiták generalisa, praepositus S. Benedicti cum infula lett, ez csak titulus; de a Felség adott neki évenként 1200 pensiót.

1055₃₈ cs.

1773. 13. Febr. Bécs. Három hete leli a hideg Consiliumba nem jár. A lépcsőket nem bírja. Gyógyulását az Istentől várja. A jezsuiták felett sajnálkozik és írja, hogy szegényeknek nehéz a sorsuk. — Értesítte össcsét, hogy az Udvar az udvari jezsuita concionatorokat és confessáriusokat pro conscientiae consiliariis publicáltatta. Uraknak parancsolta hivatni. Rangot pedig mindjárt a megyés püspökök és gubernans Praelátusok után kaptak, és így minden kanonok-, apátur-, és prépostok előtt rendelt nekik helyet ha mindjárt infulátusok is; ezek közé számláltatik a pozsonyi kis udvar confessariusa és concionatora is. — A városról — azt vélem Komáromról azt írja, hogy tudtára lesz adva: hogy a „jus patronátust“ hol legitimálhatja. Irjon ide egy representatíót, és erre bizonyosan kap választ. E városban évekket elebb a jezsuiták voltak plébánosok.

1055₃₉ cs.

1770. 17. máj. Bécs. Az urbariumról irt öcsésének, mi folytonosan szőnyegen van. A diaetale napidijjéről írja: hogy ugyan (Pál) követelheti, mert Ordódy helyett ő dolgozott; ez beteg lévén; azonban nehéz lesz megkapni, mert az ebből származandó jövedelem egy magyar pozsonyi javító intézetre van szánva; erkölcsileg javíthatlan magyar ifjak számára. A napokban rendelt ide Ő Felsége egyet, ki naponként 6 kr. kap; ha megéhezik, lesznek sokféle munkák számára kijelelve; ha másképp nem, favágással s kapálással érdekelhet magának. Ismételve írja, hogy németül nem igen tud; mesterét azért mégis már hat hete nem bocsátja magához; mert nagy Bécsben a szolgálat; ő pro Deo et rege ingyen tesz. — (szolgaság?) Ő inkább mozog, mint németül tanul;

— azért a német nyelvmesterhez — Bancóhoz — nem köti magát. — Nagy obstructiói vannak, melyek hányásra kényszerítik; azért is házi orvost fogadott. Itt az orvosok a consiliariusok egészségére úgy vigyáznak, mint a szökésre készülő katonára; iparkodnak, hogy bőrükből ki ne bujjanak; őt szivekből készült keserű vízzel itatják. Bécsben egy consiliarius mint a leszegezett ember szüntelen a gyomrát és beleit nyomdossa, azért is itt nagy mestersége van a belek lágyításának. — Isten után nagy reménysége van orvosában — Serédyben — kinek keze alatt van Bajzáth püspök, és Majláth consiliarius is; a német Mlgok közül is nagy házakat kapott; könnyen be kap idővel az udvarhoz is. Ő most kapta ki az első angariáját 962 frt; oly kevés, hogy a bú szeplője ütötte meg; nem tudja, hogy viszi ki az esztendőt; ha itt volna felesége, aligha ki mehetne vele. — Sokkal jobb volt sorsa Pesten (a kir. táblánál.) Irja, hogy Konde és Hegyi sógorok adjanak be Esztergom vgyhez instantiát ha akarják, hogy fiaik kapjanak stipendiumot; azután küldjék fel cum recognitione paupertatis és nobilitatis; — máskép nem megy.

1771. Febr. 5. Bécs. Édes anyja betegségén 1055₄₀ cs. sajnálkozik. Ha Nagy-Czellbe megy, meg írja öcsésének, hogy együtt mehessenek. Örül, hogy Kondé sógor fia bevétetett — bizonyosan — katonának; mert Bécsben a magyarokról az a vélemény, hogy állhatatlanok; azért becsületére mondja, hogy ez az utolsó, kit atyafiai közül a hadirendbe ajánlott. — Sajnálja, hogy tavál midőn magát öcsese jelentette, francia ujságra nem fizetett, most talán késő. — Báró Sándor Tabulae báró lett. — Török József Consil. nem gubernator, hanem administrator novi Districtus lett. Ezen provinciátskának leírása nem papirosra való.

1774. Febr. 25. Bécs. A Baranyay per még 1055₄₁ cs.

mindig tart; írja, ha feljönne Káldi ügyvéd, ő commendálni fogja az ügyét. Most ki nem mehet, kelései vannak;

A porosz fejedelem el nem fogadta a jezsuiták bulláját, itt van vicarius generálisok, Pater Troilo; és minthogy a bullát publicálni nem engedte, arra is kényszerítette őket, hogy válaszsának generális vicariust. A mit vice Cancellár úr ígért, arról neki nem szólt. — Ő ugyan szívesen látja, de jól válaszsza meg az időt, mert az utak járhatatlanok. — A vízi betegségében a gyökeres orvoslás lehetséges-e? az Úr Isten tudja.

1055₄₂ cs.

Bécs, 1774. jan. 22. Itt a földindulást egy hét óta nem veszik észre. — Beteges, orvosai várják a tavaszt, hogy mezei levegőégre kergesék. Jövő holnapban lesz a deliberatio felette. Ő megnyugszik az Isten akaratján. Itt azon hír szállong, hogy a czárné ellen mozgalmak vannak Muszkaországban.

1055₄₃ cs.

1770. 23. Decb. Bécs. Most a salivatio bántja őtet, mi miatt minden belseje kisebesedett; ezt csak laxativa által lehetne kihajtani, de az orvosok nem merik, mert gyenge. A vizibetegség miatt apró catharusai is vannak; de már mégis referálhat.

A Hegyiek birtokát Lábatlanon meg nem tartja, mert ezt csak adóssággal vehetné meg, mit nem tesz. — Sissay midőn Bikolról megveszi, azért teszi, hogy innét marháinak szabad átjárása legyen; és idővel határ praetensiojában a gyakorlatra hivatkozassék; azért is proportióra kell őtet a marhatartásban szorítani, és a határjelekre felügyelni; és hogy más haszonvételekre ki ne terjeszse birtokát. — Karván oly csekély a bormérési jog, hogy pénzre kell inkább változtatni, mint azzal vesződni. A gabona ára felmegy, mert szabad kivinni jövő aratásig. Több ismeretlen előmozdítottásokról is írt, kik hivatalnokok, — és a régiek helyébe léptek.

**49. §. Nedeczky Kristóf, Andrásnak testvére-
sese. 1737.**

Kristóf 1737 évben született, tehát sokkal ifjabb volt mint András. Husz éves korában már katona volt, és pedig az „Eszterházi“ ezrednél mint cadet szolgált, mert 1757. novbr. 9-én apja mint illet gr. Károlyi Antal generális pártfogásába ajánlotta. — 1759. szept. 7. hadnagy volt, mert Sorawból irt apjának és engedelmet kért, hogy Baranyay (a generalis) eltávoztával bizonyos Boogma János komáromi kereskedőtől katonai öltönyre pénzt vett fel. — 1760. jul. 1. ismét Landeshuthból irt apjának és engedelmet, bocsánatot kért, hogy kelletinél többet költött. Ekkor Baranyay generalis is vele egy helyen volt. Ugyanezen év jul. 31. Fischholzából a táborból merő győzelmekről tudósította apját, egyszersmind kéri, hogy ifjúságát rosza ne magyarázzák. 1761. april 10. Szászországból Gubsdorfból irt édes anyjának, s levelét egy Nedeczky zászlótartóval küldvén, azt arra kérte, hogy küldöttjét mentével, dolmánynyal, nadrággal és két pár fehérenemüvel lássák el, mert ezekkel neki tartozik. Lovat és sonkát is kért. — 1761. jul. 24. Herruixvelda-ból irt apjának, tudtára adván, hogy harczban vannak, de egészséges. Tudósította, hogy naplót vezetett; naponkinti meneteiket is közölte. Tehát Kristóf harcz-végzett katona volt.

1763. febr. 3. Kristóf mint hadnagy már házasodott. Ugyanis ezen évben irt Nedeczky András, Kristóf bátyja atyjának, hogy ezt ugyan a katonaságnál nem ellenzik, hanem cautiót kell letenni vagy pedig térítvényt adni arról, hogy halála után felesége nem szorul nyugdíjra. Ugyanezen házassági ügyben irt b. Siskovics generalis is. Kristóf feleségül vette felső-bükki Nagy Agnesnek első

809.

1924.

839.

817.

818.

727.

1100.

2282. férjétől Fejérváry Páltól született Katalin leányát, ki jelen század azaz: 1803-ban Csoóron halt meg; tehát édes testvérbátyjának Andrásnak mostoha leányát vette nőül, kitől születtek: Katalin, Anna, 1095. Erzsébet. Katalin született 1767. decbr 3. Csoóron. 1336. 1772. jan. 19-én a csoóri káplán, ki házánál volt és Stanislausnak hívták, irt testvérbátyjának Nedeczky Pálnak, hogy Kristóf súlyosan beteg. 819. Január 20-án már meghalt. Tudósította maga felesége Fejérváry Katalin is Csoórról, asszonyanyját férje haláláról, ki alatt én napát Benyiczky Johannát értem. Élt 34 évet. Hátrahagyta a Nedeczky czimert is, azt, mely koporsóján függött; tehát elég nagy példányban, színezve. Ezen czimert így lehet leírni: Ez kék mezőben, zöld pázsiton, egy két hátulsó lábán fennálló, hátulról keresztül nyilazott, egész medvét ábrázol. Ezen medve felett van egy pánczél, mely felül a mellnek, alól pedig a hasnak vértzetét képezi; a felső rész vérpiros gerezdeket mutat; az alsó pedig fehér szövetén arany-abroncs-szíjjakkal átövedzett. Ezen pánczél felett van ötágu arany korona; e felett ismét egy egészen keresztül nyilazott medve, mely szinte két hátulsó lábán áll, mint az előbbi. A kék mezőnek egyik oldalán, ezüst mezőn be- s lehajló széles növényyszerű vérpiros diszítmény, a másik oldalon ugyanilyen diszítmény arany színben, kék mezőn ékesíti a czimert. Ugyanezen czimer, színezve s nagy alakban, fehér selyem szövetből diszesítette meghalt Nedeczky András referendarius koporsóját is.

Feljegyzendő ezen alkalommal az is, hogy egy régiségbuvár (Rómer Floris) családunkat a Medveczkyektől akarta származtatni; egy másik pedig (Palásthy) Nedveczkyeknek nevezi; én ezen elnevezésekre egész levéltárunkban nem akadtam; azért is mindaddig, míg hiteles okmányokra nem függeszthetem szemeim, szabad légyen kételkedni ezen

állítások alaposságában annál is inkább, mert szeretném, ha valaki eredeti, hiteles okleveleinknél még régiebbet tudna előmutatni. — Meglehet, hogy a medve czimerrel látszott indokoltnak Rómer állítása.

Nedeczky Kristóf leszármazottjai nyujtának alkalmat azon összeköttetés felvilágosítására is, melyben az ugynevezett görbői vagy másképp tolnai Nedeczyekkel vagyunk. Tolna vármegyében Görbőn lakott Nedeczky Mihály, kinek felesége Csefalvay Mária volt, ennek fia Ferencz vette el feleségül Nedeczky Kristóf leányát Erzsébetet, kik azután Csoóron laktak és birtak; ezen Ferencz kir. tanácsos és tolnai követ volt, meghalt 1840. april 2. életének 74. évében. Ekkép tehát a csoóriak a görbőiekkel összeházasodván, az utódok osztályosok lettek Csoóron és Vérthen is, mert Kristóf Vérthen lakó apja Ferencz után is örökölt. Ezen leszármazást lásd a 7/.

2279.

7/ XVII.

1361.

Nedeczky Kristóf özvegyét másodszor nőül vette Marich Tamás, kitől ismét voltak gyermekei: András, ki meghalt 1775. maj. 7. Csoóron. 1776. jan. 13-ról pedig azt irta Nedeczky Pálnak, hogy nap, tehát Nagy Ágnes haza érkezvén Szitkéről, gyermekei meghimlöztek; a kis Katalinnak pedig (talán mostoha leányának) hályog volt szemén. — 1775. oobr 8-ról ismét irta, hogy nap levelet kapott, mely szerint a nagyasszony meghalt. Azt vélem, hogy Nagy Ágnes első férjének — tehát Fejérváry Pálnak anyja halt meg, mert 1778. decbr 8. irt Nagy Ágnes vejének Marich Tamásnak, hogy édes anyja végrendeletet alkotott, ő pedig Pápán a barátoknál ájtatoskodott, tehát később még élt

1007.

1358.

1029.

50. §. Nedeczky Pál. 1728—1788.

Nedeczky Pál Andrásnak testvéröccse és Ferencznek fia mely évben született, nem találtam

899. feljegyezve. minthogy azonban 1750. jun. 23. Pesten ügyvédi vizsgát (censurát) tett, mint erről fennmaradt diplomája tesz bizonyosságot, arra lehet következtetni, hogy bátyjánál Andrásnál alig egy két évvel lehetett ifjabb. András ugyanis 1727. születvén, Pálnak már 22 éves korában kellett vizsgáját letenni, minél ifjabb korára ezt alig lehet tennünk. Ezt Fekete György personalis előtt letévén, esztendők mulva több család ügyvéde és felhatalmazottja lett. Nőtelen maradt egész életében. Mikor halt meg, feljegyezve nincs; de mint-hogy 1788-ban még élt, bizonyosan 60-ik évét túlélte midőn meghalt.

Vérthen, a hol lakott, a rokonság még anyjának életében felhatalmazta Pált; ez nemcsak a vérthi templom ügyeiből tűnik ki, hanem az is

2164. bizonyítja, hogy atyja halála után 1769 Nagy-Szombatban Nagy Istvánnak a Seminárium praefectusának ő fizette le azon kamatokat, melyekkel 2480 frt tőke után a rokonok tartoztak, s melyeket apja is 1764. fizetett. — 1770. Szept. 27. Esztergomban átszolgáltatta Felkis Józsefnek betáblázás végett azon 3500 frtról szóló kötelezőt, melyért Nedeczky Ferencz, Pál atyja, Nedeczky Ilona helyett jót állt. 1764. novb. 16. Pozsonyban volt bátyjával Andrással épen országgyűlés alatt és le akarták tenni gr. Gyulaynak ezer frtját, de ez ennek elfogadását elhalasztotta. Ezen alkalommal — mint apjának írta — udvaroltak a Cancellárnál, Brunzviknál, és Niczky referendariusnál. — Így Ujlaky Ferencz, Ujlaky Julianna, Hegyi Sándor özvegye, Ujlaky Borbála hajadon, tartoztak a Nedeczky Ferencz örökösöknek 3500 frt, a szt. Mártoni apátnak 1500 frt, minek elhanyagolt kamatai már tőkét képeztek, ezek a fellebezés fentartása mellett felhatalmazván Kürthy Imrét, a Nedeczkyék Pált hatalmazták fel magok részéről.

1770. oct. 11. Ezekből kitünik, hogy a család által felhatalmaztatott. 2399.

Nedeczky Pál különösen a Baranyayak fel- s telyhatalmazottja volt, mit apja után örökölt, ki a már ekkor meghalt gazdag generális telyhatalmazottja volt. A Baranyayak perének fennmaradt töredékeiből azt lehet kivenni, hogy ezek Baranyay Gáspár halála után a fiág örökösödésének a leányágra történt kiterjesztése miatt hasonlottak meg; s ezért volt szükségök Nedeczky Pálra, ki úgy tűnik fel, hogy a Palásthyak ellenében várakozásuknak meg nem felelt.

1774. decbr 2. már Nedeczky Pál a Baranyayak felyhatalmazottja volt, bizonyosan elébb is, mert már elébb perlekedtek. — Ugyanis ezen évben irt Lehoczky Andrásnak a pozsonyi Ursuliták ügyvédének, hogyha a Baranyaiak nevében Palásthytól vissza veszi a birtokot, lefizeti a tartozást. Az Ursuliták már elébb követelték ennek lefizetését. 1777. jan. már mint a Baranyaiak telyhatalmazottja Nedeczky József komáromi alispán előtt a közgyűlésben ügyvédekett vallott: Szlávy Pált, caus. reg. directort. Majthénvi Imrét, Aranyossy Ferenczet, Káldy Jánost. 2106. 2109. 2103. 2104.

1772. máj. 22. Baranyay János ezredes, gr. Nádasdy Mihaly főispánsága alatt, Komárom vgye előtt protestált, gróf Zichy Josefa özvegy Baranyay János generalisné ellen a végett, hogy ez özvegyi jogon bírt jószágok miatt ellene indított perben Palásthy Ferencz ezredessel kiegyezett, a meny nyiben ezen kiegyezés a fiágnak kárára volt, nevezetesen az erdők pusztítása, és épületek emelése ellen tiltakozott. Palásthy Ferencz t. i.: feleségül vette Baranyay János generális első feleségétől Mattyasovszky Magdolnától született Magdolna leányát, azért is mint saját gyermekeinek Mártonnak és Constantiának férjezett Almásy Józsefnének tutora léphetett fel. — (p. h.) 1215.

Ezen felhatalmazásra különösen Baranyay Imrének, Gáspár fiának, de a többieknek is volt szükségök. — Az alperesek a kir. adományozó levélre hivatkoztak; hivatkoztak magának Baranyay Gáspárnak, a ki szerző volt, végrendeletére és gyermekeinek: Imre, János, Boris, Sófia, Anna, Klárának osztályára, mely 1720-tól joggyakorlat által lett megerősítve; arra is, hogy a felperesek további per folytatásra kérettek fel azon oknál fogva, mert a nőágra kiterjesztett osztályt be nem bizonyították (a nőág a végrendelet szerint bizonyosan csak kárpótlásban részesült). Ugyanis habár a nőág Kurtakesz, Bodorfa, és Zákosfalva osztályába mint közösbe bevonatott, Pusztá-Földemes pedig a nőágnál cserében hagyatott, ez még sem rontotta meg a fiágra szorított jogot, mely a kir. adományozások szerint a fiágra szól, és ennek kihalta után terjesztetik ki a nőágra; továbbá Baranyay Gáspár a szerző a végrendeletet ennek értelmében tette. sőt osztály alkalmával a fiuk és leányok magokat ehhez alkalmazni készeknek nyilvánították; végre minthogy az osztályos felek nem a nőekkel közös jog miatt, hanem az aquisitor szabályozásánál fogva maradtak jogaikban és így a közös osztály másra vonatkozik, mint mind a két ágra közösen kiterjesztett jogokra. Ezért is az ítélő tábla illetékessége a közös leszármazásból eredt per által Kurtakesz, Bodorfa, és Zákosfára nem sértetett meg, és ekkép úgy a felperesek, mint az alperesek további ügyködésre utasítottak. 1775. Sep. 18.

2102.

51. §. A Baranyayak.

Baranyay Gáspár Komárom megyei nagybirtokos szivességéből következők jutottak kezéhez bodorfalvi zákacsfalvi másképp Zákosfalvi Baranyai Lajos 1440. élt, és ezen évben László

királytól kitűnő érdemeiért nevezetesen azokért, melyeket mint vitéz férfi magának több harcban szerzett, Baranya vármegyében két pusztát, Bodor- és Zákosfalvat kir. adományban nyert, melyek kezelése a Baranyayak levéltárában alább jelzett adatok alatt már elébbi évekről van leírva. Ezen iratokban foglaltatik az is, hogy ezen Baranyay Lajosnak fia ismét Lajos volt, ki Sigár Ursula feleségétől Mátyás leányától Baranyay Pált nemzette, ki Mohácsnál a törökök ellen vívott harcban dicsőségesen elesett; ez ismét Baranyay Pált nemzette, kinek felesége nagy-váthi Sófia volt, leánya Hernád András tudósnak (Litteratus) baranyai alispánnak, Sigár Ursula feleségétől Csepregen lakó Péter lányától. — Ezen Pál Szeged vára ostromának alkalmával több előbbkelő nemesekkel török fogságba hurczoltatott; ezután pedig Nádasdy Ferencz generális oldala mellett mint kapitány harczolt és a törökök fölött győzedelmeskedett. Ezen Pálnak fia Baranyay Gáspár volt, ki Rákóczy Zsigmond és Báthory István udvaraikban nevelkedett, és feleségül vette B. Bossányi Ilonát (1634—1636.) — Gáspár Rákóczy seregében harczolván, felesége által visszahivatott, és 1636. gróf Vesselényi Ferencz által Bistricza várhoz tartozó jószágok praefectusává neveztetett és 1643-ban herczeg Rákóczy György által fiának Ferencznek lakadalmára küldetett. Gáspár fia Zsigmond volt, ennek felesége Nedeczky Sófia (1629. 1653. 1667. év) Ez gróf Eszterházy Miklós palatinus által 1641. a török nagyvezérhez követ minőségben küldetett ki; 1653-ban pedig mint törzstiszt (Colonellus) Érsekújvárban a trencsényi lovasságnál szolgált. Ezen Zsigmondnak fia ismét Gáspár volt, ki feleségül vett Ordódy Juliannát (1677—1701. év), és 1699. Leopold királytól Komárom megyei Kúrtakesz birtokot kapta kir. adományban; 1701-ben pedig Bodor- és Zákosfalvát új kir. adományban

nyerte. Ezen Gáspár gr. Bercsényi által elfogatott, és udvari praefectusság hivatalára kényszerített; de 1711-ben ennek pártját elhagyván a Fölségtől kegyelmet nyert, míg 1714-ben végre meghalt. Felesége Ordódy Julianna e közben Kurtakeszin a katonák által megveretett és megraboltatott végre Darázsi Nyitramegyei birtokba hurczoltatott, és itt meghalván Nyitrán a Szt.-Ferenczrendiek templomának kryptájában eltemettetett.

Baranyay Háspárnak és Ordódy Juliannának volt két nevezetes fia és több leánya, nevezetesen: Imre, ki 1766. elébb az esztergomi érsek, azután gr. Eszterházy Ferencz birtokainak igazgatója volt. 1732. tehát már elébb Lengyel Borbálával lépven házasságra, vele terjedelmes birtokokat kapott Somogyban és Baranyában; míg végtére a kir. tábla ülnökévé neveztetetvén 1766. a komáromi sz-Ferenczrendü barátok számára 1000 frt és az oda való Trinitariusok számára is 1000 frt alapítványt tett 1768-ban.

Másik fia Baranyay János generális volt, kinek Nedeczky Ferenczcel váltott több levelei felől már fenn megemlékeztem. Ennek első felesége Mattyasovszky Magdolna volt, kinek leányát Magdolnát Palásthy Ferencz generális vette nőül. Második felesége gr. Zichy Josepha volt, ennek 1-ső férje b. Andrássy János, 3-dik férje b. Révay Ferencz volt. Baranyay János mint katona és tiszt először a francia hadsereghez ment át, és királya, hazája ellen harczolván és hűtelenségeért minden jószágát elvesztvén, ezeket 1714. osztályos vérei hr. Pálffy Miklós palatinustól donatióban nyerték meg; hanem 1715. VI. Károlytól életére és javaira kegyelmet nyervén, a birtokokat közös osztály alá bocsátották. — 1735. őrnagygyá, 1737. generálissá, 1748. a lovasság generálisává neveztetvén Dessenőffy ezred élére állíttatott. — Ugyan ezen János 1749-ben akkor Komárommegyei Majk pusztán

egy Kamaldul szerzetes zárkára 2000 frt; 1755. pedig a kurtakeszi plébániára 2240 frt alapítványt tett. Lengyel Borbála pedig ifj. Jánossal, saját fiával 260 frtban tettek alapítványt, mindketten 1755. az esztergomi káptalannál tévén le alapítványaikat; ezen kívül a plébános ellátására fél jobbágytelki állományt, rétet, szőlőkertet, tizenkét öl fát, stólát rendeltek. — Baranyay János generális 1766. mint 88 éves aggastyán halt meg. — Ezekhez van csatolva két nagy geneologia az egyik Baranyay családé /. mely szétterjedt rokonságát tünteti fel; a másik Zeleméry családé, mely ismét azért nevezetes, mert a Rákóczyakat és sok más családot hoz rokon kapcsolatba /. (Fasc. I. Docum. in Elencho Familiae Baranyay. Plura in funebrali parentatione Fasc. Suplementi nr. 11. —) Ezen XVIII. Tábla hitelességét nem csak a „Baranyai család“ levéltárában őrzött oklevelek bizonyítják; hanem azon hiteles kivonatok is, melyek gr. Révay — Majláth levéltárban őrzött okmányok nyomán készültek, és a Baranyai családdal közöltettek.

./. XVIII.

./. XIV.

Fentartotta ezeken kívül levéltárunk még a következő okmányokat is:

52. §. Baranyay Gáspár kir. adománya. 1699.

2102. sz.

Mi Leopold Isten kegyelméből stb. Jelen levélünkkel mindenki emlékezetébe ajánljuk, ezennel kijelentvén: minthogy némely hiveink legalázatosabb könyörgésüket intézték hozzánk, e mellett figyelemmel kísérvén és tekintetbe vévén valamint nemes bodorfalvi Baranyay Gáspár hívünk ősei által különös hűséggel és kész igyekezettel tanúsított mind katonai mind politikai szolgálatjait, úgy Baranyay Gáspár tulajdon hűséges és fáradhatatlan szolgálati érdemeit és sokféle kedveskedéseit is, melyeket mindenkor az idő és alkalmak különfélelése szerint különösen akkor vitt véghez, midőn

Ujvár erősségünket és Buda városunkat ismételve megszállta az ellenség, de Isten segítségével dicsőséges győzelmet arattak fegyvereink, ő pedig saját költségén nem csak harczolt, hanem — mint ezt hiteles férfiak tanuskodásai világosan bebizonyítottak — életének nyilvános veszélyeztetésével másokkal együtt a kegyetlen ellenségre a legvéresebb megrohanást nagy lelkesedéssel és erővel intézte, és ekkép a haza íránt különös nagy buzgalmat tanusított, valamint ezt Magyarországunk sz. koronája és Felségünk íránt is állhatatosan és híven nyilvánossá tette, és továbbá is állhatatosságot és hűséget ígért volna: — mi egy bizonyos rég elmúlt időtől fogva elpusztult, és jobbára lakosok nélküli birtokot, melyet Kurta-Keszi-nek neveznek és Komárom vgyhez tartozik, és régi időkben Korlátköy, Vérthi, Sólyom, Markházi és Kubini Kristóf családoké volt, és örökös jognál fogva birták és különbféle időkben, különböző személyeknél volt elzálogosítva, jelenleg is egynemelyek ilyen hypothecárius jogon birják, nagyrészt pedig magának Baranyay Gáspárnak is kezén ilyen czímen van, különben pedig, említett családok kihaltával Magyarországunk régi bevett szokásánál és törvényénél fogva Magyarországunk sz. koronájára, következésképen királyi adományozásunk jogára törvényes úton szállottnak állíttatik: mi mindazon királyi jogunkat, melylyel említett Kurta-keszi Komárom vgyben létező birtokban említett családok kihaltával, vagy bármiféle uton birnánk, vagy pedig bármely okok — utak — módok és következtetéseknél fogva Felségünket illetné, minden haszonvételeivel, tartozandóságaival t. i. learatható földjeivel, mivelt és miveletlen szántóföldjeivel, rétjeivel, legelőivel, mezeivel, szénásaival és ehhez hasonlókkal, erdeivel, berkeivel, hegyeivel, halmaival, völgyeivel, szölleivel, és szőlőhegyi fokaiival, vizeivel, folyóival, haltartóival, halászataival

és halzárlataival, a vizek lefolyásával, malmaival és ezek helyeivel, mészárszékeivel, korcsmaival, egyáltalában minden haszonvételeivel, egész hozzá tartozandóságával, bármely néven neveztessenek, a magok igaz régi határaik és határdombjaik között, melyek régi jognál fogva említett Kurta-keszi birtokot illetik, és kell, hogy hozzá tartozzanak, feltéve, hogy ezek úgy, mint állíttatik, megállanak és így vannak, fennemlített bodórfalvi Baranyay Gáspárnak, örökseinek és először ugyan futódainak, azután ha ezek kihaltak, minden nőutódainak, adtuk, ajándékoztuk, és adományoztuk; sőt adjuk, ajándékozzuk, és adományozzuk, örök joggal, viszszavonhatlanul, hogy használhassák, megtarthassák, birhassák. mások jogainak sérelme nélkül. Ezen titkos pecsétünkkel, melylyel mint Magyarország királya élünk, és levelünk bizonyítványaival megerősítjük és érvényesítjük. Melyet mi ha hozzánk visszahozatik, privilegium formába fogunk szerkesztetni. Kelt a mi hű s kedvelt főtiszt. Mattyasóvszky László nyitrai püspökünk, ugyan ezen Nyitravármegye örökös főispánunk, tanácsosunk, magyar udvari cancellárunk keze által, Bécs, Ausztria városunkban 1699. év. január hó 26-ik napján. Római uralkodásunk 41-ik és Magyarországunk 44-ik, Csehország 43-ik évében (p. h.) Leopold. Mattyasóvszky László, nyitrai püspök s. k. Domániszky János, s. k. (másolat)

Emlékezetbe ajánljuk: Hogy Szentséges Ő Felségének kegyelmes Urunknak jelen kegyelmes levele, mely nemes Baranyay Gáspár úr részére Kurta-keszi birtok érdekében a királyi jog feletti nyilatkozatot magában foglalja, és ekkép a magyar udvari Cancellária által kibocsátott adományozó levél is, azon oknál fogva nem lett a magyar udvari Kamara által elfogadva, mert valamint az említett m. udvari cancellaria, úgy a m. udvari Kamara utasítása ellen, a Kamarának előleges információja nélkül lettek ki-

adva és azon kir. jog felett, mely említett Kurtakesz birtokában létezik, említett Baranyay úr, folyamodására újból kötöttetett szerződés és pedig a fiágnak kiholta után a nőágot illető örökösödésnek azon módosításával, hogy ezen nőág csak pénzbeli kielégítésben örökölhessen. Ezen kívül tartozik ugyanezen Baranyay úr, valamint örökösei és utódai is időkívánatával, bármely ítélőszék előtt említett adományozó levelet a kamarának szerződésével előrebocsátott oknál fogva együttesen felmutatni. — Kelt a magyar Kamara tanácsából, 1699. év april 12-én Péterffy Ferencz, János, s. k. (p. h.) Hogy jelen másolat a maga igaz valódi eredetijével összehasonlítva, minden pontjaiban, záradékaiban, egyező, ezennel bizonyítom. 1774. april 2-án Komárom. Nedeczky József t. Komárom vgye alispánja. Saját pecsétje és neve. — (ez eredeti.)

53. §. Baranyay Gáspár szerződése a kir. Kamrával 1699 év

2102.

Mi Ő Cs. Kir. Felségének legkegyelmesebb urunknak, a magyar Kamara Praefectusa, Igazgatója és tanácsosai. Ezen levelünk értelmében emlékezetbe ajánljuk, mindenkinek kit illet. kijelentvén: hogy minekutána fennemlített ő cs. kir. Felsége fiscusának lappangó joga Kurtakesz (Komárom V.) birtokban, mely számos és régen elmúlt idő óta el volt lakosaitól hagyva, és bizonyos családok nevezetesen: Korlátközy, Vérthy, Súlyom, Markházy és Kubinyi Kristóf kihaltával ezen ország régi és bevett szokása és törvénye szerint Magyarország sz. Koronájára; következősképen említett kir. Fiscusra háramlott, ezen lappangó jog említett Kamara előtt nyilvánossá lett volna, nemes Baranyay Gáspár úr pedig, minthogy ezen birtok bizonyos részeit hypothecalis joggal, már elébb megszerezte és birta volna, utóbb azután a nemes udvari magyar Cancellária által kibocsátott királyi adományt

is nyert volna említett kir. jog felett; — ezt ezen említett Kamra által, mint annak előleges informatiója nélkül kibocsátottat, el nem fogadta, sőt a kir. fiscus részére hozott és kihirdetett tabularis ítélet következtében, valamint előadott oknál jogva, úgy azért is, mert azon kir. adományok elnyerése, a melyek per alatt vannak, magokban is érvénytelenek, félre tétette.

Ezek következtében említett Baranyay Gáspár úr a Kamrához folyamodván, és sürgetvén azon tanácskozást, és egyezséget, mely fennemlített Kurtakesz felett a királyi jogról folyt, úgy mint itt leiratik, tartatott véle értekezés és elvégeztetett:

1. Hogy említett Kurtakesz birtok minden jogaival, tartozandóságaival, és haszonvételeivel, bármely néven neveztesse, a magok határai és határjeleik között, melyek jogosan régtől fogva ide tartoztak. és tartozandók lennének, említett Baranyay Gáspár urnak, fiörököseinek, és utódainak, és pedig örökölt királyi jognál fogva, ezeknek azután kihaltával a nőnemű utódoknak, a közbe jött idő alatt a residentia épület költségeinek visszafizetése, és az allodiaturákba fektetett munkának — a mibe mégis a parasztok munkája — (jobbágyoké) be nem számítható, megváltása mellett úgy, hogy az alább megírt módon a kir. fiskus által érték szerint tett méltányos megbecsülése után, hármezeröttszáz ren. forint ugyan csak Baranyay Gáspár úr által a nőneműeknek már letéve legyen, — átadatik; hogy ő birhassa.

2. Baranyay Gáspárnak, örököseinek és utódainak teljes joga legyen azon részbirtokokat, melyek említett birtokban a hypothekáriusok kezén vannak, felszámlálván előre azon költségeket, melyeket ezek tettek, azon rendben, mint ez a Kamara előtt bejelentetett, a fenn nevezett tőkébe beszámíttani.

3. Hogy annál biztosabb legyen joga az említett

birtokban ezennel a Kamara részéről nyilvánítatik, hogy a kegyelmes kir. adomány, azon módosítottásokkal, melyek az egymást követő örökösökre és utódokra nézve be vannak iktatva, elfogadtatnak, és érvényesek lesznek.

4. A törvényes szavatosságra (evictio) nézve ez előadott királyi fiscus örök jogát illetőleg, ezennel nyilvánítatik, miszerint ha a királyi Fiscus többször említett szerződő és vevő urat, valamint örökseit is a törvényes követelésekkel fellépők ellenében az örök jogra szavatosságával elégtelennek mutatkozik, ezen esetben azon háromezer-ötszáz forintnak visszafizetésére, melyek fenn említve voltak, valamint azon költségekre is, a melyek előre bocsátott méltányos felbecsülés után az épületekbe fektetettek, kötelezve lesz. Melyeknek nagyobb hitelére jelen levelünket említett Baranyay Gáspár urnak, örököseinek, és utódainak és minden maradékainak, jogaik megóvására a szokott hiteles, kamaralis kibocsátás mellett, kiadandónak véltük. — 12 aprilis 1789. évben. (p. h.) A magyar kamara tanácsából. Péterffy János, Ferencz s. k. (Másolat.)

Hogy ezen másolat a maga igaz és valódi eredetijével összehasonlítva, minden pontban és záradékaiban megegyez, bizonyitom. Komárom. 2. april 1774 évben. Nedeczky József de eadem. Komárom vgye alispánja. — (s. pecsétje.)

54. §. Kurtakeszi, Bodor-Falva, Sáros-Falva, mint csak a Baranyaiak férfiágát illető birtokok állapota 1699.

2102.

1699. január 26-án dicső Leopold császár Komárom vgybe kebelezett Kurtakesz birtokot bodorfalvi nemes Baranyay Gáspárnak, az ő és elődeinek hű, katonai és politikai szolgálataiért. melyekre a halállal sem gondolva érdemesítette magát; különösen pedig minthogy ugyanezen Baranyay

Gáspár Érsekújvár várunk és Buda városunk ostrománál megkülönböztetett buzgalommal, saját költségén a törökök felett császári és királyi fegyverek győzelmét elősegítette, és — mint hiteles, tekintélyes férfiak tanúságai által világosan lehet bebizonyítani — a legvésebb megrohanás ellen életének nyilvános veszélyeztetésével nagy lelkesedéssel harczolt; — először ugyan a férfinemnek, ennek kiholtával pedig a nőnemnek is oda adományozza. A mint ez az ide csatolt Nro 1. okmányból kitűnik.

1701. 14. oct. említett Baranyay Gáspár, Bodor-Falva, és Sáros-Falva Baranya megyében letelező pusztákat, amazt, mint egykor elődei által birtokoltat, mi által az adományos és ősei régenten új adomány czimén előnevet (praedicatumot) is kaptak, — emezt pedig mint a fiscus pusztáját, eredetileg kitűnő érdemeiért, a kurtakeszi adományozásnak közbejöttével kir. adományban, kiterjesztve örökös joggal a fineműek örököseire és utódaira is dicső Leopold császártól nyerte. Mint ez a Nr. 2. ide csatolt adományozó levélből kitűnik.

1713. nov. 2. Említett Baranyay Gáspár mint szerző, végrendeletet alkotott, melynek erejénél fogva megemlékezve a neki tett előbbi adományozásról, Komárom vgyben létező Kurtakeszt, és Baranyában létező Bodor-Falva és Sáros-Falva pusztákat, fiaira Imrére és Jánosra hagyta, többi birtokait, mint melyek mindkét nemet illették, mindkét nemű utódai nak egyenlő osztálya alá rendelte. Mint ezt a Nr. 3. alatt csatolt végrendelet bizonyítja.

1720. jun. 1. Baranyay Gáspárnak említett örökösei ugymint Baranyay Imre, János, Borbala Sophia, Anna, Klára, részint személyesen, részint telyhatalmazottjaik által az osztály megejtése végett összejöven, az atya végrendelezése értelmében, minek magokat mindenképen alárendelték, mint

ezt az osztály előszava hirdeti. Kurtakesz birtokot továbbá Bodor-Falva és Sáros-Falva pusztákat, az előzmények szerint kizárólagosan a finemüeket illetőket érintetlenül a szerző fiainak hagyván, a többi birtokot hat örökös között, ugyan ennyi részben megosztották. Ezen osztály alkalmával a szerző atyjának két fia, Imre és János részüket, Pozsonyvármegyében lévő Pusztá-Födémest, mely nekik osztalékul jutott, testvéri szeretetből és tetszésből, négy említett nővéreiknek engedték, mint ezt az ide mellékelt osztály 4 nr. bizonyítja.

Ezekből világosan kitűnik, hogy a kurtakeszi, bodorfalvi és sárosfalvi birtokok kétségen kívül a fiágot illetik.

Ámbár Mltságos Palásthy generális ur és gyermekei követelik, hogy ezen birtokok mindkét nemre ki legyenek terjesztve, azon oknál fogva, minthogy a szerző Baranyai Gáspárnak örökösei által 1720-ban megejtett osztály alkalmával a fi és nőnemüek között csere jött létre arra nézve, hogy a kurtakeszi bodor- és sáros-falvi birtokok a finemü örökösöknél érintetlenül meghagyattak, a pusztafödemesi részirtokok pedig a nőnemüekre ruháztattak: mindazon által a nőnem ebben oltsalmat nem találhat; mert:

1. A kir. adomány és ennek elnyerése a finemre szól.

2. Mert ezen elébb leirt kir. adományt és ennek elnyerését a szerző végrendelete megerősíti.

3. Az adományt és atyai végrendeletet a nőnem részéről aláirt és megtörtént osztály és a gyakorlat is megerősíti, oly módon, hogy említett birtokokat kizárólagosan a finemüeket illetőknek ismeri el, magát az atyai végrendelethez is alkalmazván.

4. Az osztályban semmiféle csere sem említetik; hanem az okmányok és atyai rendelkezés értelmében (a melyek a fiúágot védik) a kurta-

keszi, bodor- és sákosfalvi birtokok a finem részére érintetlenül meghagyattak; a pusztafödémesi részirtokok pedig élébb hat részre osztattak, de két fitestvér a nélkül, hogy cseréről említést tettek volna, merő szeretetből, a magok részöket átengedték négy nővérüknek, és csak is így részesülhet ezen négy nővér az osztály által a puszt-födémesi portiókban.

Akár úgy tekintsük tehát az ügyet, hogy a kurtakeszi, bodor- és sákosfalvi birtokok a fineműekre lettek megszerezve, és a Szerző által az említett végrendeletben ezeknek hagyományoztatott; akár pedig úgy, hogy a birtokok elnyerése óta a nőnem birtokon és ennek hasznóvételén kívül volt; akár végre úgy, hogy a nőnem a kurtakeszi, bodor- és sákosfalvi birtokokra az osztály szerint, a maga örökségét csak a fineműek kihalásának esetére tartotta meg: mindezekből az következik, hogy a nőnem csak a fineműek kihalásától várhatja örökségét, vagy pedig mint olyan, mely birtokon kívül áll, a jog egyenlőségét lesz kénytelen keresni.

55. §. Baranyay Gáspár végrendelete. 1713.

Oh megfoghatatlan Szent-Háromság, légy nekem segítségem ezen munkának végbevitelében!

2102.

Én bodorfalvi Baranyay Gáspár látván Istentől Ő Szent Felségétől reám eresztett hosszas nyavalyámat és betegségemet, erőmnek naponkint való nagy fogytát, nem egyebet várhatok, hanem idvességem halált, az én Megváltó Istenemtől, kire nézve nem akarnám az gyermekeimet indisposite hagyni. Mivel Kurtakeszt, és Bodorfalvát, Zákosfalucskával, az mint a levelekből ki fog tetszeni, csak fiukra acquiráltam; azért most több fiam nem lévén mellettem, tehát hagyom egyetlen Imre fiamnak; mindazonáltal ha János fiam megtalálna térnyi,

tehát annak felét, Imrének felét hagyom, megírt jószágokból úgy, hogy János és Imre fiaim istenesen osztozzanak véle.

Mivel Posony és Threncsény vármegyében lévő jószágaim mind az két ágot illetők; azért azt is istenesen az gyermekeim magok között oszták el; mindazonáltal, amennyire lehet egymásnak alkalmatosságot hagyjanak; feles zálogos. jószág lévén kitanulják az levelekből; — nemkülönben az leányaim Kurtakeszi, Bodorfalusi, és Zákosfalusi jószágokban, hogy beléphetnek, melyet in tali casu nem másnak csak nekik hagyom, donatiókból és Camaralis contractusokból kitanulják.

Mivel azon jószágok adquisitiójára fel kellett adóssittanom magamat intereses pénzre, melynek egy részét mióta az Ur Isten Lengyelországból haza hozott ab Anno 1711 mostani időkig lefizettem háromezer frtig ha nem többet; de mégis Frideczky Miklós uramnak tartozom ezerkilencszáz forinttyával; nemes Kamaráknak az mint gondolom ezer forinttal, mely ezer forintot azt akarom gyermekeim az elmúlt, azaz ez idei ide való és pusztaföldemesi gabona terméséből adgyák meg, az kiből könnyen kitelik. Nyitrai Deficienseknek négyszáz forinttal, mely pénz vagyon bizva oda való Vicariusra Racsay János Uramra, et per consequens vicariusokra. Fiam Géczy Gábor Uramnak kétszáz forinttal, noha hatszáz forintot adott volt eö kegyelme; de én attam volt eö kglk Múlyodi jószágnak aquisitiójára négyszáz forintot, tehát abba hajolhat; exstál a levele és ez a négyszáz forint in communi lesz gyermekeim között. Madocsányi Gáspár fiam uram valami haszontalan kétszáz forint költségét is magamra vállaltam, azt is meg kell fizetni. Parucsay Ferenczné menyemnek még százharminczkét forint. Andrásy Pálné Asszonyomnak interes százkilenczven forint; ezekkel vagyok adós; holmi aprólékos adósságokon kívül, a kik

nem sokra mennek. Hogy nem mint jószágom szakadozna; ez az én végső akaratom, hogy az gyermekeim mindaddig, míg ezen megint adósságomat meg nem fizetik egyátallyában semmiféle jószágimat magok között ne osszák; hanem közre tartsák, és hogy az mit ad Isten melyik jószágomból, szorgalmasan gyűjtsék, úgy exolválják, az creditorokat, mert ha az jószágot distrahálni akarják tapasztalyak nagy károkat; erre azért intem és kérem is az gyermekimet. — Boriska leányomnak attam volt száz forintot, Egyházszege két helynek kiváltására; semmit sem váltott; hova lett az pénz eő tudgya; azért tartozik in communi azt több gyermekeim közé adni. Juhokat meg Sóffinak, Ancsiczának, Klárának nem attam, ha Isten megtartaná a kártul, tehát mindeniknek husz eőreg fejős juhat, tizet meddőt s bárányt köll adni. Szarvasmarha kevés lévén, nem tudök semmi dispositiót tenni; hanem Ancsicsának Hoszeináról nemkülönben Klárának vagy hat-hat darabot köll adni; ha pedig az Isten itt megszoritaná marhámát, tudom azon is megedgyeznek az gyermekeim, Sófinak tizennégy darab szarvasmarhát attam, ezeknek is úgy köllene, ha kitelnék; de most az átkozott háború mindenből kipusztított, azért az sok adósság is maratt rajtam, majd tíz esztendeig kölletvén bújdosnom. Hanzel régi szolgám lévén negyven forint árú inscriptiót ígértem neki Kurtakeszin úgy, hogy minden vetőre tizenkét pozs. mécz gabonát elvethessen. Szabónak is tíz tallérba; annak nyolcz—nyolcz mecz alá való földet három vetőre; azt a fiam Imre tartozik kimutatni; ők is attól tartoznak jámborul és híven Imre fiamnak szolgálni; tudom nem lesz oly indiscretus fiam, hogy holmi ruhát ne vetne nyakokra, látván jámbor és hív szolgálattyokat. Kérem azért az én megváltó Jézusomat, ezen végső akaratomat, hogy mindenben megtartsák az gyerme-

keim; az mennyei áldást úgy várhatták magukra. Amen. — Költ Kurtakeszen Sz. András havának második napján. Ezerhétszáztizenharmadik Esztendőben Bodorfalvay Baranyay Gáspár, m. pr. (p. h.) (másolat; magyar az eredeti.)

56. §. Baranyay Gáspár gyermekeinek osztálya. 1720.

2102.

Anno 1720. Die 1. mensis junii. mi alább is meghirt attyafiak, néhai Istenben üdvözült Bodorfalvai Baranyay Gáspár és Markófalvai Ordódy Julianna édes szüleink maradéki és gyermekei: János, Imre, Borbálya, nemzetes horóczi Madocsányi Gáspár,- Sophia néhaj nemzetes garamszegi Gétzi Gábor, most pedig nemzetes szendrei Török András, Anna, nemzetes Jókai Farkas Gáspár, Klára nemzetes biróczi Ambró Mihály Uraink eö kegyelmek házastársai magunkra vállalván mindkét ágon lévő és Isten kegyelméből származandó gyermekeink terheket, vallyuk, hogy minekutánna megedgyezett akarattól az föllül specificált napon ide Pusztá Fedémes nevű helységben, mely vagy on nemes Posony vármegyében, concurráltunk volna, és ottan felszakasztván édes Urunk atyánk javacskaí iránt tett végső rendelését, kihez mindenképen alkalmaztatni kívánván magunkat e következő módon intéztük el dolgainkat.

Elsőben is mi felől megnevezett atyánknak még leányi ugyanazon üdvezült atyánk akarattya, és rendelése szerint Kurtakeszit, nemes Komáromvrgyben; Bodorfalvát, és Sákosfalvát Baranyában lévő egész helységeket hattuk megirtt Baranyay János és Imre egytestvér atyánkfiainak és az ő kegyelmek successorainak jure perpetuo: fenntartván mindazáltal jelentett atyánk dispositiójához, úgy más Literalis instrumentumokhoz képest is, azon jószágokban vagyis helységeben lévő valóságos jussunknak a successióját.

Ellenben Puszta-Fedémesen lévő jószágunkat noha elsőben egyenlő hat részre osztottuk, mindazonáltal mi fiak az mi rata két részünket, megint egy testvér atyánkfiainak ugymint Baranyay Borbályának, Sophiának, Annának, Klárának és maradékoknak aequae jure perpetuo cedáltuk, és per manus bocsájtottuk, resolválván hasonlóképen a successiót ezen osztályra ment portiókban; más portiókban pedig denotált Puszta-Fedémes nevű helységben úgy az utóbb hozzá tartozandó falukban ugymint Tót-Ujfaluban, alsó-felső-Bakokban, Sülbe, Seprősbé, melyek Posony vgyben vadnak, Valkházán, nemés Bars vgyben, bár úgy más helyekben is szabadságukban léssen edgyütt, felül specifikált atyánkfiával kiváltani és aquirálni; a midőn a leány ág, a fiu ágnál hagyatott jószágban in casu eorum et successorum defectu be fog mehetni, akkor a fiu ágnak leány ága is ezen osztályban denotált portiókban lévő részeket kezeihez fogja vehetni.

Ezután következik a szántóföldek, szőlők, jobbágyságok, marhák, részletes elosztása. — Aláírva a legelől említettek által. — (másolat)

57. §. Baranyay ügyek és levelezések. 1774. év.

Már 1774. Baranyay Julianna József nővére és Anna nővérétől származott Somogyi Borbála Boronkay Józsefné, Somogyi Gáspár, Antal, Somogyi József fiai, Nedeczky István szolgabíró által megintették Baranyay János ezredest (bizonyosan az írományok kiadása miatt); megintette Kürthy Imre szolgabíró által Palásthy Ferencz ezredes is, hogy a már megholt Farkas Gáspár referendariusához Puszta-Födémesre szállított és szekrényben őrizett írományokat, a melyeket onnan titokban elvitt és magánál tart, adja vissza. Az ezredes úgy felelt, hogy neki nincs szándéka a családot illető okmányokat quártélyról-quártélyra magával hordozni.

2097.

1111.

- Továbbá, ha megilletődéssel vették a megintők, hogy az ezredes Somogyból sertéseket hajtattott fel Kurtakeszre, pedig ezek tulajdon sertései voltak : Baranyay József a közösből hajtattván fel, ezek beszámítása mért nem fogadtatott nehezteléssel ? — Végre ez mind csak árnyéka annak, mit Boronkay József tett, midőn a lepecsételt leveleket felszaggatla, a pénzt, ruhát, és clenodiumokat tartotta. Ő ez ellen protestál. — Meglett idézve
2094. 1774. octbr. 23. Palásthy János ezredes is, kinek felesége b. Sándor Borbála volt, kitől több gyermeket nemzett.
2086. 1774. 1. febr. Mária Teresia Svetics Jakab personalis által kiadatta a repositionális parancsot Palásthy Ferencz és gyermekei Márton s Constantia részére, és midőn vissza helyeztetett fél Kurtakeszbe, Baranyay János ezredes opponált állitván, hogy itt nem Kurtakeszéről, mint már megholt id. Baranyay János generalis örökségéről, hanem Castellar portióról van szó, melyet a generalis után ennek második felesége gróf Zichy Josefa özvegyi jogon birván ruháztatott magára Palásthy Ferencz, hol ott ötet ezen jogon meg nem illette. Gróf Zichy Josepha harmadszor b. Révay Ferenczhez ment férjhez. Első férje. b. Andrássy János volt.
2077. 1774. már hit alatt vallomást tettek: Somogyi Borbála Boronkay József felesége. Somogyi Borbálának anyja Baranyay Anna, apja dereghi Somogyi József, nagyatyja Baranyay Imre, kinek felesége Lengyel Borbála volt. (Lásd a geneolog.) Nem különben 1779-ben Somogyi Ferencz mint József fiainak Gáspár Antalnak tutora. — 1779-ben Baranyay Julianna. 1781-ben Baranyay József.
2108. 1774. octbr. 16. Déváról azt irta Baranyay ezredes Nedeczky Pálnak, ügyvédének, hogy örül a fiuág megállapításán, azért küld neki egy káplár által szép két lovat.
2091. 1774. II. József a kir. Táblának megparan-

csolta, hogy azon osztályos perben, mely Baranyay János és József ügyében felfüggesztetett, hozzanak ítéletet.

1774. máj. 26. azt írta Déváról, hogy ha Almásy Pál tekintélyeért tesznek igazságtalanságot, ő megnyugszik abban, hogy Palásthy visszahelyeztetett. 2081.

1774. Káldy János ügyvéd is megfordult Bécsben ugyanezen ügyben, hol — mint írta — aranyokkal kellett forgolódni. 2081.

1774. Nedeczky József alispán előtt aug. 21. Baranyay József is telyhatalmazottjává tette Nedeczky Pált. Ugyanis adóssa lévén a pozsonyi káptalannak 1285 frtl, ezt Pál által kívánta letenni, de ez nála akarta hagyni. — 1776. febr. 10. ismét Baranyay János tette Nedeczky Pált és Baranyay Józsefet telyhatalmazottjaivá Nedeczky József alispán előtt. — 1776. jan. 29. Baranyay József vallott ügyvédek. 1914.
129.
1109.
2101.

1775. jan. 21. Palásthy Ferenc generális és főstrázsamester és fia Márton, ki id. Baranyay János generális leányának Magdolnának fia volt, és Palásthy Constantia, szinte Palásthy Ferencz leánya, kinek férje Almásy József borsodi alispán volt, megidéztték ifj. Baranyay Jánost kálnoki ezred ezredesét és Baranyay Józsefet a végett, hogy az alperesek Kurtakesz felét elfoglalták, az alattvalókat hatalmukba kerítették, a Curiába betörték, a butorokat és borokat a pinczéből éjjel az utczára dobatták, és ekkép violentiát követtek el. Megidéztték pedig Nedeczky József komáromi alispán elé, és őket 4000 frtra becsült kártételek miatt elmarasztalni kérték. 2076.

1775. márt. 12. Ismét Déváról irt Baranyay János Nedeczky Pálnak: várja, hogy visszahelyeztessék. József öcscsének is irt, hogy ha akarja, szedje be az adósságokat, ő örömet fogja fizetni a kamatokat. Ismét küldött Nedeczky Pálnak egy 2107.

- pár csikót. Irta, hogy felküldött sertéseiből tíz Bartfára, tíz N. Váradra küldendő; tehát itt is birtak a Baranyayak. Leányai Pozsonyban vannak, Beóthynénél; kéri ezért felhatalmazottját, küldje meg nekik a 200 frtot, nehogy szükségét szenvedjenek. Fiai Vácson vannak, ezeket is ajánlja. Ugyanezen év nobr. 12-ről írta, hogy Kurtakeszin rosszul ment a gazdálkodás. Kéri: fiaiért is fizessen.
1005. 1775. Decbr. 15. Bizonyos Artner irt Kőszegről Nedeczky Pálnak, hogy Baranyainak juramentum revelatoriumot kell tenni a Stab előtt, mit Baranyay József azon okmányok nélkül, melyek Kurtakeszt, Bodorfát, és Zsákfalvát illetik, le nem tehet, azért hozza magával Kőszegre Káldy kíséretében.
2113. 1775. Sep. is irt Artner Nedeczky Pálnak, hogy Baranyay Imre és Lengyel Borbála fiai le fogják tenni az esküt, mely szerint minden ingó és ingatlan javakra vonatkozó irományokat be fognak vallani. Ebből kitűnik, hogy Baranyay Gáspárnak gyermekei ezek voltak: Imre, János, Boris, Sófia, Anna, Klára.
1020. 1775. Baranyay folyamodott a Felsőghez, hogy midőn Palásthy alperes fél Kurtakeszbe visszahelyeztetett, ő pedig törvényes keresetre utasított, ezen halasztás által sok kárt szenvedett, azért a megye utasíttassék azok végrehajtására, melyek végrehajtandók, mint a fiu ághoz tartozónak részére.
878. cs. 1775. mart. 6. Káldy irt Nedeczky Pálnak, hogy a Baranyay ügyben az alispánnak hozott ítéletét birtokon belől akarja fellebbezni, és vagy Ernyeire, vagy Majthényire bizni. A Palásthyakat pedig ki kell az épületekért fizetni s erre pénzt felvenni, és az alispánt Nedeczky Józsefet is megnyerni.
2200. cs. 1776. jan. 12. Svetics Jakab personális megidéztette Baranyay Jánost és Jósefet a kir. Táblára, mert Palásthy ide fellebbezett.
2095. cs. 1776. maj. 1. Nedeczky Pál irt Káldy János-
- 1019.

nak Baranyay János ezredes, árvái, és Baranyay József nevében, hogy keresse fel Benyiczky István kir. tanácsost, ki anyjának Benyiczky Johannának fivére, és Jankovics Miklóst, ki elvette Benyiczky István leányát; ezeket írja: mert ő telyhatalmazott.

1776. jan. 3. Baranyay János irt Nedeczky Pálnak: Örülne ha a pernek vége lenne és gyermekeit nevelhetné; örült, hogy a lovakat megkapta. Azon ne ijedjen meg, hogy egyikén a keh kiütött. 2129.

1777. Sep. 8. Káldy János azt írta, hogy scandalisálódott Czikó úr magatartásán, mert nincs gondja az ügyre, és oly véleményen van, mintha Palástianus lenne. Báró Sándor könnyezett az árvák sorsán, és mindent megígért. Benyiczky azt kérdezte: mit adtunk a referensnek? Inkább ennek, mint Czikónak. A personálisnál nem volt, mert ez üzent a referensnek; ez pedig nehezített. 2127.

1777. Ugy vélem, pénzre volt szükség. Baranyay János és József kiadták gadóczy curiájukat Szénássy Ferencznek 600 frt. ebből lefizetett 180 frt adósságban Böjtös hadnagynak, Nedeczky Pál felhatalmazott, Nedeczky József alispán előtt. 2110.

1778. jan. 5. Nedeczky József alispán irt Nedeczky Pálnak, hogy Böjtösnek, a ki fizetett, a gadóczy curiát átadhatja. — Ezen alkalommal újdonsággal azt írta, hogy Benyovszky generalis a francziáktól kétszáz mértföldre eső Sosou szigetét kapta, hol az asszony, házi népe és az utóbbi nemzedék szerezcsények lettek. 2090.

1779. jun. 2. Nedeczky Pál szerződést kötött Böjtös Mihálylyal, hogy ad neki Baranyay János négyezer frtt és ezért átadja Hetényen haszonbérbe curiáját; de mind e mellett Baranyay és árvái adóssai maradtak, Boronkay Imre előtt, ki a primás praefectusa. 982.

1781. jan. 25. Nedeczky Pál kiadta Baranyay gadóczy curiáját Szénássy Ferencznek hat évre évenként 110 frt 75. 2090.

2115. 1777. jun. 17. Nedeczky István közli Nedeczky Pállal azon kedvező ítéletet, melyet felperes Palásthy a kártételekre kapott. A levelet Káldy János írta.
2137. 1778. octr 24. Bogáth. Baranyay József, Imrének és Lengyel Borbálának fia és Julianna testvére, Somogyi Borbálával, Gáspárral, Antallal, atyjuknak Baranyay János ezredesnek Anna nővérétől Somogyi Józsefnétől származottakkal osztályt tett. A nők cserében kaptak, mert a kir. adomány csak fiágra szólott. Volt pedig birtokuk Komárom vgyben: Acs-, Ekli-, Néma-, Keszi-ben; Somogyban: Páth, Vraszló, Hedrahely, Viszló, Pacsér, Visnei, Gyöngyös Gardosi-pusztában; Baranyában: Varga, Liget; Somogyban: Bogáth, Gige, Csaba, Donati, Szerdahelyi pusztában.
2105. 1778. febr. 18. Pest, nemes-ságodi Szvetics Jakab mint a kir. tábla elnöke kitűzte a fellebbezésben a terminust. (n. p.)
1220. 1778. jun. 22. Sz. Iványi prothonotarius előtt. Benyiczky István irt Nedeczky Pálnak, hogy Baranyay Jánosnak Palásthy elleni ügyében a curia hozott ítéletet.
2126. 1779. mart. 13. Káldy János irt, hogy producálják a Kamara contractusát a Baranyay ügyben, ebből ki fog tűnni, hogy a kir. adomány csakis a fiágra terjedt ki, és így Baranyay a kártételekben el nem marasztaltathatik, mert csak a magáét foglalta el.
878. 1779. jul. 17. b. Sándor Antal Bajnáról irt Nedeczky József alispánnak, hogy azt vélte: mindkettejüknek rokonsága a Baranyayakkal használni fog. — T. i. Baranyay János felesége b. Sándor Borbála volt; a Nedeczkyek pedig Baranyay generalissal igen közlről voltak rokonok.
888. 1780. mart. 7. II. József kiadta a parancsolatot, hogy a Palásthy Ferencz — Baranyay per

továbbra ne halasztassék, ezt Aranyossy Ferencz irta Nedeczky Pálnak, Bécsből. — 1779. decbr 3.

Baranyay János ismét küldött Nedeczky Pálnak N.-Enyedről két lovat Abonyba azon üzenettel, hogy jelentse magát leányainak gondviselőjénél Beöthyénél. Csak azután — írja — már hajtassa végre, mi meg van ítélve. 1780. nvbr 4. 884.

1780. decbr 14. Baranyay János megengedte, hogy Nedeczky Pál pénzt vehessen fel birtokának átvételére. 885.

1781. jan. 14. Nagy-Enyedről agenssének — bizonnyosan Bécsbe — küldött 100. aranyat, mert fiára is költött. 885.

1780. jul. 21. A Palásthyak kérelmére, Maria Teresia megparancsolta a megyének, hogy hajtssa végre az executionalis ítéletet. Baranyay János és József pedig felirtak Maria Teresiának, hogy ámbár a Palásthyak az oppositionalis perben elmarasztaltattak, mégis hét évi, sok ezerre menő jövedelmet húztak, és őket vexálták. 2100.

1782. maj. 14. Artner Vilmos Kőszeghről irt Nedeczky Pálnak, hogy Baranyay „propter vilipensionem auctoritatis judicariae“ in contumacia elmarasztaltatott; azért is jó lesz pro relaxatione Ő Felségéhez folyamodni. 2099.

1783. jan. 19. Baranyay Enyedről irt Nedeczky Pálnak, hogy ő „a suprema armorum praefecturától“ engedelmet nyert, (csatolja) melyben az foglaltatik, hogy ha ő tovább sem enged jogaiból, ügyét átküldik a „bellicumhoz,“ hol azután a Főlségtől fog függni ügye. 2087.

Baranyay János ezredes fiainak nevelése is Nedeczky Pálra volt bízva; de e tekintetben úgy tűnik fel, mint ki a gyermekekért igen késedelmes volt fizetni. Ezért történt, hogy 1775-ben, midőn Baranyay Mihály és Imre az ezredes fiai Váczon a Terezianumban jártak iskolában és Nedeczky Pál ki nem fizette élelmezésöket, Cajetanus piarista 1107.

- megküldte a számlát. Két leánya ismét Posonyban
 2189. az Ursulitáknál tanult a zárdában. 1777. is ott
 voltak.
2082. 1777. nvbr 28. Cajetanus Vácyról irt Vérrhre
 Nedeczky Jánosnak, hogy Baranyay Mihály Bécsbe
 az Academiába lett küldve, Imre pedig Tatába;
 mit helyesel.
2111. 1778. oabr 19. Baranyay Anna az ezredes
 leánya irt Posonyból Nedeczky Pálhoz, miért nem
 küldi már el pénzét ruhára, és az apáczáknál ki-
 szolgáltatót élelmezésére?
777. Baranyay Teréz, Anna testvére 1778. febr. 18.
 Kurtakeszin volt, mert innen irt Nedeczky Pálnak.
2200. 1777. nov. 9. Cajetanus, a- váci Teresianum-
 ból irt, hogy Mihály, a János fia nem akar tanulni.
 Azt javasolja, hogy legyen katona, és Bécsbe az
 Academiába küldjék.
883. 1780. maj. 12. Posony. Maria—Anna örült,
 hogy apja Kurtakeszre megy és azt irta Nedeczky
 Pálnak, hogy azon ezer forintot, mit ruhára adott,
 ezen időre halassza. Örült, hogy megszabadult a
 klastromtól. Mihály iránt, ki már Kurtakeszin volt,
 szeretetét nyilvánította.
886. 1781. apr. 12. Az ezredes irt fiának Bécsbe
 N.-Enyedről — Mihálynak — hogy azon 182 frton,
 melyet a Fölség adott, csináltasson uniformist, s
 jöjjön Komáromba a halászokkal.
- 2200₃ cs. 1783. decbr 14. A posonyi Ursuliták, folya-
 modtak Battyány cardinálshoz, hogy Baranyay
 János ezredes leányai neveléseért tartoznak 1083
 frt 21 krral. Ez ismét irt Nedeczky Pálnak, hogy
 intse meg az ezredest. — Baranyay Mária pedig
 Posonyból irt 1781. maj. 29. Nedeczky Pálnak egy
 szemrehányó éles levelet a pénz megküldésének el-
 mulasztása miatt.
883. Ezenkívül Nedeczky Pál és Káldy János igen
 889. 2269. és gyakran váltottak egymás közt leveleket leginkább
 878. sz. 1777. évben.

58. §. Fejérváry per. 1775.

Ezen perben elkerülhetetlenül szükséges betekinteni azon táblába, mely kajászó-szent-péteri Porcoláb Márton leszármaztatását adja élénk. /XIX.

2442. sz.
/XIX.

Nedeczky Pál folytatott egy pert, mely az iratokban Fejérváry ügynek neveztetik, és amelyet Fejérváry Pál Csór birtok felének tárgyában kezdett meg mint olyan, ki a királytól új adományt nyert a férfi ágra, és halála után fivérei: József és István által folytatott a végett, hogy ezek a palatinus által minden örököseikre nyert adományozás után, más ellenmondók között felsőbüki Nagy Agnest, egykor Fejérváry Pál feleségét, utóbb Nedeczky András referendárius özvegyét és ugyancsak Nagy Ágnes első férjétől született leányát Fejérváry Katalint először Nedeczky Kristófnak, azután Marich Tamásnak feleségét felelősségre vonták e perben fél Csórra tett ellenmondás miatt. Az ellenmondás okai ezek voltak:

1700. jul. 27-én azon cseréhez, melyet Madocsányi Anna-Mária Mecséry Ádám felesége, idősb Madocsányi Miklóssal és ennek feleségével Töltéssy Katalinnal, mint fiának Miklósnak és leányának Katalinnak természetes tutoraival úgy is mint anyjával és apjával illetőleg az első rendű cserélők ipával és napával kötött, I. Leopold király beegyezését adta. Ezen királyi beegyezés erejénél fogva a második rendű cserélők a terheket magokra vállalván Csórott egy rész birtokukat, mely említett Töltéssy Katalint szent-péteri jognál fogva illette, de az első rendű cserélők által mint zálog kiváltatott, ezeknek, azaz: leányának és vejének Szenyiczé és Szatyinafalva nyitramegyei birtokokért örökre átadták, a kir. beegyezésben is beiktatott olyan záradékkal, mely szerint ezen csere kárhoztatva volt, mint olyan, mely az apa iránti tiszteletet, a testvé-

riességet és jogokat sértette, és azt tartalmazta, hogy az első rendű cserélőknek, azaz: a leánynak és vőnek elhaltával sem a második rendű cserélők, sem ezek tutorsága alatt lévők vagy örököseik nem csak a megcserélt csóri birtokban, hanem egész Csórban soha semminemű örökséget nem követelhettek, sem erre jogot nem tarthattak. (A második rendű cserélők nincsenek megnevezve, de az ügy folyamából kivehető, hogy ezek a Fejérváryak voltak.)

1701. Decbr 13. a veszprémi káptalan már jelentést tett a cserélők bevezetése és statutiójáról, és ezen cserébe a király által lett beegyezésről, mely alkalommal ellenmondtak Kolonics cardinalis mint fehérvári prépost, Fehérvár városa, gr. Zichy István Baglyas birtok miatt.

1738. Febr. 5. Madocsányi Anna-Mária először Mecséryné, másodszor Mednyánszkyne, harmadszor Mohosyné özvegye, Csór felét mint anyai örökséget, és a bejelentett cserénél fogva ötöt illető birtokot, hű szolgálataiért, és a terhelő adósságok egy részének kifizetése mellett tizezer frtban Fejérváry Pálra ruházta, fentartván a kiválthatás jogát.

1738. Febr. 6. Fejérváry Pál már a reá irt fél Csór birtokot visszaengedte a reá irató Madocsányi Anna-Máriának oly feltétel alatt, hogy ezen visszaengedés csak halála után legyen érvényes; ha mégis megházasodnék, neki és feleségének illendő lakást adjon saját residentiájában.

1738. Mart. 7. Madocsányi Anna-Mária végrendeletet tett, melyben hivatkozva fél Csórnak ötöt illető jogára, mi már adóssággal volt terhelve, a reá következő átiratásra, valamint ennek elébb említett visszaengedésére, ezt Fejérváry rokonának és örököseinek, és hagyományosainak hagyta.

1732. Mart. 10. Madocsányi Anna-Mária fél Csórt végrendeletileg ismét tizezer frtban Fejérváry Pálnak és mindkét nemű örököseinek hagyta, és ezt megerősítette.

1743. Nvbr. 19. a királyi fiscus Posonyban Fejérváry Pállal mint legidősb testvérrrel egyezkedett, tehát a család jogainak fentartójával, egyszersmind özvegy Mecséryné Madocsányi Anna Mária felhatalmazottjával. A fiscus az előmutatott iratokból felismervén a Szent-Péteriektől származott és mindkét ágra kiterjesztett örökösödési jogot, azon pert, melyet még 1738. Mecséry Lajos magvaszakadtából Csór birtokosai ellen indított, egyszerűen és örökre megsemmisítette és a birtokosokat illetve alpereseket három ezer frt fizetésére a kir. Kamránál lekötötte, egyszersmind megígérte, hogy a másodrendű egyezkedőknek új kir. adományt fog a Felségnél kieszközölni. — Ezen kiegyezésből kitűnt, hogy a nőnemre is kiterjedt jog Szent-Péteriektől és pedig 1505. évből eredt, és hogy a Mecséry jog is csak is ebből, és pedig az anya után származottnak ismertetett el.

1745. Dcbr 7. Előmutatott az uralkodó Felség bevezető statutorius parancsa a Fejérváry fiág részére, mely a veszprémi káptalanhoz szól annak kijelentésével, hogy a Felség, tekintettel lévén a kiegyezésre azon értelemben: ha a Fejérváry család a megsemmisített egyességben a maga jogát tökéletesen igazolja, új kir. adományozás czimén a Fejérváry családot, nevezetesen Fejérváry Pált egész Csór birtokba t. i. a Madocsányiak félbirtokába, és Csór felébe, valamint testvéreit is mint tisztán a férfi ághoz tartozókat statuálja és bevezesse, mely alkalommal azután több nőágból származottak, mint birtokosok ellenmondtak. — Itt megjegyeztetett, hogy az egyesség magyarázata, minthogy a Szent-Péteriek nőágának joga be lett bizonyítva, az idősb testvér (Fejérváry Pál) egyszersmind a Szent-Péteryek nőágának felhatalmazottja részéről hamisan és a vérmegtagadás bűnének elkövetésével történt.

1749. Sepbr. Özvegy Madocsányi Anna-Mária előadott cselekvényei után Csór felét a personális

előtt Fejérváry Pálnak és mindkét nemű örököseinek örök felvállás mellett átadta.

1761. Febr. 3. Fejérváry József és István, Pálnak testvér bátyjoknak cselekedetére támaszkodva, azon oknál fogva, hogy ennek nem voltak fimaradéakai a palatinustól a Madocsányi félbirtokot, magok és örököseik számára adományban megnyerték, és magokat statuáltatták, minek azután némelyek birtokon kívül, a referendáriusné pedig, s ennek első férjétől született Katalin (férjezett Marichné) birtokon belől ellenmondtak, ennek említett iratok-s törvényes okokból okát adandók.

1761. Ochr. 13. Vietoris György mint felhatalmazottja feleségének Juliannának, és Susannának Trestyánszky feleségének, Marsovszky Antal Anna-Mária feleségétől, ifj. Madocsányi Miklós leányától szülötteknek, ki (t. i. Miklós) id. Madocsányi Miklós és feleségének Töltéssy Katalinnak volt fia, örök felvállás szerint fél Csór felét, tehát $\frac{1}{4}$, mi Madocsányi Anna-Mária magvaszakadtával ötet illette, átadta felsőbüki Nagy Ágnesnek, elébb Fejérváry Pál adományos, utóbb Nedeczky András referendárius feleségének és Katalin leányának, és mindkét nemű örököseinek, a Szent-Mártoni Convent előtt 3500 frtban, fentartván azon esetben, ha örökösök nélkül halnának el azok, kiknek részére a felvállás történt, az örökséget azon feltétel alatt, hogy lefizetik a lefizetendőket.

1762. aprl. 2. Nátlj Ferencz, mint fivéreinek Józsefnek és Leopoldnak, nemkülönben nővéreinek Erzsébetnek és Máriának, Nátlj József és felesége Susanna gyermekeinek felhatalmatottja, ki (a Susanna) ifj. Madocsányi Miklósnak, ez id. Madocsányi Miklósnak Töltéssy Katalin feleségétől szült leánya volt, Madocsányi félbirtok felét, tehát $\frac{1}{4}$, Madocsányi Anna-Mária özv. Mecséryné magvaszakadta után ötöt illető birtokot azoknak, kiknek részére felvállást tett a Szent-Mártoni Convent előtt 3500

frtban átadta örökre, fentartván mindkét nemű magvaszakadásuk esetére az örökösödést oly feltétel alatt, ha lefizetik a lefizetendőket.

Az előadottakból kitűnik :

1. Hogy a fenn jelzett egyezmény szerint Csór eredetileg mindkét nemű Szent-Péteryek birtoka volt, és hogy a Fejérváryak is a magok részét (körülbelül $\frac{1}{16}$), mely osztály szerint köztők és nővéreik között szét lett osztva, Borbála, kajaszó-szent-péteri Szent-Pétery János leánya és Fejérváry Jánosnak felesége után birják.

2. Hogy az iratokban átkosnak nevezett, fenn előhozott cserébe is beiktatott záradék, melynek erejénél fogva Madocsányi Anna-Mária leány, Mecséry Ádám a vő, a szülőket, illetve ipát s napát s ezek által védelmezett fivérét s nővérét magvaszakadásuk után, nem csak az elcserélt birtokokból, hanem egész Csórból kizárni törekedtek, semmi szín alatt sem állhat meg, mert azt anyjok, illetőleg napa, kiskerecsényi Töltéssy Katalin, Szent-Pétery János leánya Katalin, férjezett Töltéssy Mátyás nagyatyja után leszármazás útján birták. Ugyancsak ez 1-ször ellenkezik a fiui tisztelettel, a testvéri szeretettel, tehát az Isten negyedik parancsolatjával. 2-szor a törvények az osztályos vérek közt még az elidősödést is tiltják, tehát maga a királyi beegyezés sem akadályozza a testvérek kölcsönös s örököseik örökösödését.

3. Hogy Fejérváry Pál azon egyezmény értelmé ellen, mely a kir. fiscus és közötté idős birtok között mint Madocsányi Anna-Mária özv. Mecséryné plenipotentiaribus, tehát a Szent-Péteryek nőörökösei képviselője között is kötöttetett, a vérmegtágadás büne nélkül a nőág kizárásával sem maga, sem fivérei számára Csór birtokot kir. adomány által meg nem szerezhette, sőt ezen kir. adomány magában is érvénytelen lett, mert 1-ször az egyezményben az oklevelek által elismertetett a

Szent-Pétery nőág joga, mely még 1505. évből eredt, és ezen oknál fogva semmisítettett meg azon per, mely 1738-ban Mecséry magszakadtából keletkezett. 2-szor mert a kir. fiscus a kir. kincstárnak 3000 frt lefizetése mellett kötelezte legyen magát le a másodrendű egyezőknek, tehát a Szent-Pétery nőörökösöknek új kir. adomány kieszközlése végett. 3-szor hogy ezen új kir. adomány kieszközlésében, az egyesség szerint maga Fejérváry Pál volt legyen a Szent-Pétery nőörökösök képviselője. 4-szer hogy Fejérváry Pál helytelenül nyilvánította a Fejérváryak jogának törvényszerűségét azon perben, mely az egyesség szerint is megsemmisítettett, mert ebben nem a Fejérváryak joga, hanem a Szent-Péteryeké bizonyult be, a melyből eredt az övéké is. 5-ször hasztalan bizonyíttatott, hogy Csórt csak a fiág örökösök birták a Fejérváryak és őseik közül, mert Szent-Pétery jogon birták részüket, mely őket illette. A Madocsányi fél birtok pedig végrendeletileg, azután örökös felvállás szerint szereztetett meg általok mindkét nemű örökösök és hagyományosaik számára.

4. Hogy Fejérváry József és István, mint impetrátorok's id. fivérek Pálnak eljárására támaszkodva a törvények értelmében és az oklevelek szerint a palatinális adomány megsemmisítése után a vértagadás bűnét ki nem kerülhették, tekintve akár Marichné Fejérváry Katalint, akár pedig ifj. Madocsányi Miklós örökösait, mert a referendáriusné (felsőbüki Nagy Ágnes) és az első házasságából született leánya által a felvállás mind a két nemre kiterjesztetett, az örökösödés is a magszakadás esetében fenn lett tartva.

Hogy ezen Csór valóban Nagy Ágnes és férje (második) Nedeczky András referendárius birtokába jutott, abból is kitűnik, hogy Nedeczky András halála után 1776-ban irt Nedeczky Pál ügyvédjének, András öccsének, hogy első férjétől Fejérváry Pál-

tól született leányával, Katalinnal, először Nedeczky Kristófnéval (öcsce volt Andrásnak) másodszor Marich Tamásnéval († Csórott 1803 jan. 14. — 57-ik évében, házasságának 30-ik évében. — 2282. sz. a.) Csórra nézve oly egyezsége lépett, mely szerint az egész birtok két felé osztassék, az adósságok is így kezeltessenek.

Most is birnak Csóron Nedeczkyek, de ezek nem említett Nedeczky András volt referendarius utódai, hanem ennek testvéröcscsétől Kristóftól és Fejérváry Katalintól született Erzsébettől, kit nőül vett Nedeczky Ferencz, származtak; ez tolnai követ volt és Tóbiástól a kilencz östestvér egyikétől származott, velünk pedig felesége után jöttek rokonságba utódjai, kik még alig mult időben is birtak Vérthen. (L. a Kristófhhoz irt geneológiát.) Ezen Nedeczkyek görbői vagy csóri Nedeczkyeknek is neveztetnek. — Ezen kivonatban leirt Fejérváry per azért figyelemre méltó, mert a leszármazásban feltünteti a Nedeczkyek összeköttetését a Fejérváryakkal és Szent-Péteryekkel, kik ismét női elágazásaikban sok felé oszlottak szét. — Lásd a geneológiát /. 2442. sz. Fejérváry család.

/. XIX.

59. §. Felsőbüki Nagy Ágnes és testvérei osztálya. 1777.

Nedeczky Pál, András bátyja halála után özvegyének felhatalmazottja lett, azért is levelezésben álltak egymással. Nevezetesen 1777. Sepbr. 17. irt Nedeczky Pálnak, hogy az országbíró előtt megosztott és öcscsének Nagy Györgynek jutott kis- és nagy Szitke, neki pedig Tökörcs és 163 hold föld, rét, erdő, szőlő. Úgy látszik, osztály után Nedeczky Pál már mint felhatalmazott elvesztette sógornéja bizalmát, mert 1784. aug. 19. irt Csórról neki, hogy ne haragudjék, ő helyette Tereskey ügyvédet fogadta fel, mert mint magát kifejezte, közöttök

2215.

1355.

az atyafiság igen megbomlott; arra is kéri, hogy az árvák miatt majd legyen Laky Mihály is nála jelen. Talán nem tudta közte és veje között a bajokat kiegyenliteni, mert 1777. decber 15-én azt írta, hogy veje ötet mindenben megrövidíti. 1780-ban pedig írt hozzá Csórról és Fejérvárról, hogy veje és leánya mindenét tékozzolják és gorombák.

2216.

2214.

Azon osztály, melyet Nagy Ferencz gyermekei magok között véghez vittek és a melyben mint a leánytestvérekre sérelmesben Nedeczky Pál ügyvédkedett, de utóbb mással váltattott fel, ekkép történt:

2442.

Már 1761. jul. 8. Nagy Ferencz örökösei, György, Ágnes, Nedeczky Andrásné, és Anna megyesi Somogyi Miklósné, Szittke és a hozzá tartozó birtokokra a curia protonotariususa előtt úgy egyeztek meg, hogy ezen birtokok atyai végrendelet szerint három részre lettek volna ugyan osztandók; de a két nővér azon oknál fogva, hogy fivérök a család fényét fentarthassa, az összes birtokok felét, a szittkei residentiával átengedték fivéröknek, a másik felét pedig magok között két egyenlő részre osztották; hanem hogy ők is házat építhessenek, minden nőtestvér magának két ezer forintot kötött ki, az utóbb visszaszerzendő birtokok azonban már három egyenlő részre lettek osztandók.

1777. Sepbr. 6. Nedeczky András már nem élt; az osztozkodó testvérek anyjuk is elhunyt; Nedeczky Pál lett tehát ügyvédjök, kinek tanácsára, midőn az egyezséget végrehajtani ohajtották, előbb megsemmisítván a dunántúli kerületi tábla előtt fivérök ellen intézett pert, a király alhelyettese előtt újból egyezkedtek, hivatkozva az 1761-iki egyezségre, melyhez magokat tartani kívánták. — Nagy György kapta Kis- és Nagy-Szittkét minden épületekkel és hozzátartozandókkal, nemkülönb háromnegyed részével az erdőnek, és Kanota, Bajth, és Battyán pusztákkal, juhászházzal, egy és három

kerekü két malommal, egy korcsmával, mely Sár-Vár felé Sopronynak vezető uton volt, végre az uradalmi szőlők és hegyvám felét. — Nagy Ágnes, Nedeczky András referendárius özvegye kapta egész Tokorcot, minden hozzá tartozandókkal, a már nevezett erdő negyed részét, a szittkei uradalmi szőlők és dömölki malom felét. Minthogy a szántó és rétföldek említett Tokorcs birtokban bensőség területének szűkek voltak, Nagy-Szittkén kapott 163 hold földet, minden holdat két pos. mér. számítva; réteket 98 szekér szénára, szabad legeltetést Szittkén a negyed rész arányában és minthogy a nagy erdő fentartása Nagy Györgyre bízott, mind a négy negyedből ötöt illető egy negyed fajzás, makkoltatás és más járulékok neki voltak kiszolgáltatandók.

Nagy Anna, kinek első férje Somogyi Miklós, második pedig Horváth József volt, kapta Dömölki birtokot, minden hozzátartozandókkal, továbbá egész Vinárt Veszprémben, Gyűrűst Zalában minden hozzátartozandókkal, tehát az erdővel. Gyűrűsön három kerekü malmot, továbbá Halimba, Viged és Csekút részbirtokokat Zalában, nem különben negyedrészt a szittkei szőlők és hegy vámból s a dömölki malom felét. Minthogy pedig a referendáriusné része a Horváthnéét háromszáz robot nappal, kilencz szekér szénával és huszonkét hold földdel felül haladta, ezekért kétszáz körmöczi aranyat volt köteles adni.

A két szerződő nőtestvér az első egyezés szerint a residentiális házért 2000 frt. az 1761 után történt megváltás fejében pedig Fesztetics kezekből 1200 frtban felvett Gyűrűs birtok harmad részéért bátyjuktól Nagy Györgytől egyenként 200 frtot kaptak.

Ezen utóbbi egyezés végrehajtása a felek által Vas vármegye alispánjára bízott és 1777. Oebr. 15. és követk. végre is hajtotta, egyszersmind a referendáriusnének 163 hold föld helyett Hanga pusztát 203 hold földdel cseréltette fel, ebbe foglalva azon földterületet is, mely „marhacsapás-erdő“

név alatt a marhák kihajtására alkalmas volt ugyan, de a szolgabíró megsejmlélése után legnagyobb része homokosnak találtatott úgyannyira, hogy szorgalmas mivélés után sem termelné meg a rozsot. A rétekből is nem 98 szekér szénát, hanem 96 rendelt ki, melyekből a „berkitüskés rét“, hetven szekér szénás rét oly sovány, hogy a sarjút meg nem termi. Ki volt hagyva az egyezségből a bensőségre alkalmas helyiség is, holott Hanga és Tokorcs között „Simonyi“ nemes birtok helység fekszik, tehát a termésnek, a szénának harmadik helységbe hordása, valamint a trágyázás is, a robotok kárával, a marhák és szekerek romlásával volt összekötve. Ezen kívül Tokorcsban csak egy elhagyott telek volt, mely mint bensőség a termés beszállítására alkalmas, míg Nagy György és testvére Horváthné, több elhagyott telkek mellett nagy terjedelmű cunialis bensőségekkel birtak.

Ezek szerint a referendáriusné több, pontok szerint előadott sérelmeket szenvedett, melyeket bőven előadni azért találtam feleslegesnek, mert a birtok terjedelmének előadása volt inkább czélom, mint az okozott sérelem. A sérelmek tárgyát képezték: az erdő terjedelme; a fának kiszolgáltatása; Nagy György kihágásai; „berki tüskésrét“; Hanga puszta; a földeknek fel nem mért állapotja; a 200 körmöczi arany; a befektetések; a malmok s kerekék száma s. a. t. Mindezekhez van csatolva egy tábla, mely Szittkét és a hozzá tartozó birtokokat tünteti ki. E szerint szó volt összesen 1059 hold földről, 464 hold rétről, a hegy vám 272 akó boráról, 1368 szekér és 396 gyalog robotról, ezen kívül a jobbágyok által kiszolgáltatott természetvények és baromfiokról. Ezen osztályban ügyvédkedett Nedeczky Pál, András halála után. — Nedeczky András referendárius felsőbüki Nagy Ágnes második férje volt; ezen két oknál fogva véltem helyesnek leírni a testvérek osztályát.

60. §. Csery Sándor, Nedeczky Ferencz és Missics Mihály pere. 1752. év.

A per röviden előadva ezt tárgyalja: 1752. évben Pesten a kir. Tábla előtt Nedeczky Ferencz és Missics Mihály, Csery Sándor ellen repulsióval éltek és azt követelték, hogy a Telegdy jog bebizonyíttassék, ki Cserytől vette át kir. adomány szerint Karvát és Sárkányt, és pedig azért, mert ekkor ki fog tűnni, hogy Csery ismét királyi jog szerint bírta, kinek mégis jogát bebizonyítani nem lehetett, mert ez erőszakkal occupált. — Ezen alkalommal Nedeczky András, Ferencz fia protestált, ki apja nevében vitte a pert. (lap: 76. 77.)

46. sz. s mellék. 1388. sz. U. az. (egész kött.)

Ezen per 1752. jan. 17. kezdődött; ugyan is Csery Sándor nyitrai alispán, mint legidősb testvér megidézttette gróf Falusy Borbálát, gróf Gyulay Ferencz özvegyét, mint fiának gr. Gyulay Ferencznek is tutrixát; továbbá Missics Mihály esztergomi alispánt és feleségét Huszár Katalint, Nedeczky Ferenczet komáromi alispánt, ennek anyját Huszár Susannát özv. Nedeczky Mihálynét, Nedeczky Ilnát és Katalint, ezt mint Újlaky Istvánnét, amazt mint Újlaky Ferencznét, Zámoly Terézt özv. Nedeczky Istvánnét, Nedeczky Magdolnát Lehoczky Pálnét és Huszár Juliannát Paxy István özvegyét, mint alpereseket, — Csery Sándornak és feleinek Bohus János volt ügyvéde, az alperesek nevében Nedeczky Ferencz és mint az iratokból kitűnik ennek fia: András folytatta a pert.

Bohus János három oklevelet mutatott elő, melyek a perben le vannak írva: az egyik meghívó (evocatorium mandatum) a másik bizonyítvány a tudósításról (certificatorium) a harmadik a repulsióról szól. Ezek után igazságszolgáltatást kért. A hosszas per így van előadva:

1505. Kapy Menyhért János fia, kinek gyer-

mekei nem voltak, magára vállalván nővérei : Katalan Pathi Károly, és Sófia Lengelt Balás felesége fiainak és leányainak terheit, fél Karvát egy nemes curiával és Sárkány negyed részét, melyet örökös felvállás szerint birt, hatszáz forintért eladta Acsay (Attyai) Miklós eszterg. lector kanonoknak és nővéreinek, és pedig azért, mert Sáros vgyben Kapi vár ezen birtokokhoz igen távol volt. A lector kanonok nővére Katalin volt (férje nincs megnevezve) ennek leányai : Angeláta és Potentiána ; és ismét Kozma György egy másik nővérétől született fiu. — Ez kitünt egy a saaghi convent által kiadott diplomából, mely kelt 1505. Úr mennybemenetele napján.

1505. Sárkányi Pathy Károly és felesége Kapy Katalin Karván birtokuk negyedrészt cserébe adták Acsay Miklós lector kanonoknak, ez pedig egy negyed birtokát Sárkányban adta helyette Kapy Katalinnak és férjének és leányaiknak Ursulának és Katalinnak, — Barnabás apostol napját megelőző vasárnap kiadva az esztergomi káptalan által.

1519. Ugyan ezen lector kanonok egyezkedett sárkányi Pathy Károlyval és ennek Kapy Jánostól leszármazottjaival, úgy hogy ez Karván három negyed rész birtokát átengedte a lector kanonoknak, és egy negyed birtok egy curiával sárkányi Pathy Károlynak hasíttassék ki örök birtokban. Urbán pápa nevenapját megelőző hétfőn ; kiadva az esztergomi káptalan által.

Ebből egyszersmind kitűnik, hogy Karván birtokos volt Sikesdy (Xistus) Barnabás, a ki következők előtt egyezkedett említett Pathy Károlyval u. m. Csúzy Menyhért, bajnai Bóth István, Kürthy Miklós, pathi Török László, bélai Bogár Benedek, bélai Gobay Bálint. Az egyezés 200 frt vinculum mellett történt. — Ezen régi oklevelekből az is kitűnik, hogy egész Karva és Sárkány eredetileg Kapi örökösöké volt, és hogy Kapy Menyhért fel-

vallása szerint Karva felét, valamint Sárkány negyed részét említett lector kanonok kapta; Kapi leányoké pedig háromnegyed része és Karva fele egy curiával maradt, és hogy Pathi Károly feleségével, Katalin Kapy leányával tett csere után e nő birtoka Sárkányban egy negyeddel, a lectoré pedig Karván egy negyeddel növekedett. Kitűnik az is, hogy Kapy Katalin és örökösei egész Sárkányt és Karva negyed részét egy curiával birták, Miklós lector pedig három negyed részét birta Karvának, Kapy Menyhért és Kapy Katalinnal tett csere szerint. A Kapy jog tehát egészen világos és bebizonyítható volt, mert Kapy Menyhért a maga örökségét Miklós lectornak adta el, tehát ebben örökös jogánál fogva volt birtokos. Minthogy pedig Kapy Menyhért a maga gyermekeinek terhéről említést nem tett, és már 1519-ben sárkányi Pathy Károly felesége Kapy Katalin meghalt, és csak egyetlen leánya, Belay Bálint felesége élt, természetes következtetés szerint ezek kihaláshoz közel voltak és utóbb ki is haltak, miután a király joga már azért is feléledt volt, mert a lector kanonok birtokaira és sógorának, valamint nővéreinek számára királyi beegyeztést nem kért. Ugyan is

1753. pagyi Károly Lajos, egy dunántúli álarczos (larvatus) bitorolta sárkányi Pathy Károly után az örökösödés jogát, ki Kapy Katalin férje volt, tehát Kapy felesége után is birtokos volt ezen jószágokban. Ugyanis magához vévén katona társait, Bajcsy Jánost és Nagy Istvánt, komáromi alszázadost, Karvai Annát és a Muthyakat Sárkány és Karvából erőszakkal elűzni törekedett azért, mert pagyi Károly Lajos neve Pathy Károly nevével, Kapy Katalin férjének nevével egyezett. T. i. ezen időben az erő és nem az igazság győzött. Ezért is

1573. Karvay Anna, Muthy Benedek felesége Verantius eszterg. érsek és helytartóhoz folyamodott az erőszakoskodó vitézek ellen nyilvánítván, hogy Károly Lajosnak semmi joga sincs és erő-

szakkal él, a miért azután Verantiustól oltalmazó levelet is kapott. Február 15-én.

1574. Telegdy György nyert kir. adományt egész Sárkány- s Karvára, és pedig azért, mert Kapy Menyhértnek nem voltak utódai, és magát statuáltatta is, minek azután Karvay Anna Muthy Benedek felesége, nem különben Nagy István, és Bajcsy János vitézek ellenmondtak, az oltalmazó levélben megnevezett Károly Lajos nevében, kiket mint az elfoglalt birtokok védelmezőit felfogadott.

1574. Az ellenmondók a kir. Curiára idéztettek ellenmondásuk okát adandók; de az ítélet különbféle okoknál fogva elhalasztatott.

1575. Muthy Benedek és Karvay Anna's Borbála az ellenmondást megsemmisítették, és jogaikat Telegdyre ruházták és ez az erőszakkal elfoglalt birtokokba bement.

1579. Telegdy György az octavalis bíróság előtt ügyét folytatta és pagyi Károly Lajos Nagy Istvánnal és Bajcsy Jánossal megidéztettek, a többiek ellen pedig a restatutio határoztatott el. Szünetelvén azonban a háborús időszak alatt a bíróság, Telegdy György is meghalálózván, Károly Lajos pedig jogaiban nem bizván, hogy a törvényes eljárást kijátszhassa, peres birtokait Csery Mihálynak eladni szándékozott.

1597. Telegdy János György fia a Károlyakat az eladástól, Csery Mihályt a vételtől ünnepélyesen eltiltotta. Daczára ennek, mintha ezen birtokok ősieik lettek volna, Károly Lajos Jánossal megosztották; pedig bebizonyítható nem volt, hogy az erőszakos foglalás előtt ők vagy elődeik azok birtokában lettek volna.

1599. pagyi Károly János Sárkány felét eladta Csery Mihálynak, félvén, nehogy bűnös cselekedete világosságra jöjjön, és megbüntettessék.

1606. pagyi Károly Lajos is Sárkány másik felét, és egy curiát nyolcz jobbágytelekkel eladott.

Itt megjegyzendő, hogy valamint midőn Kapy Menyhért a lectornak eladta birtokát, Pathy Károly feleségének Katalinnak örököseit illetve egész Sárkány és egy curia Karvának negyed részével: úgy az álarczos (larvatus) Károlyak ezen egész birtokot erőszakkal elfoglalván, magokat úgy adták ki, mint a kík Pathy Károly, Kapy Katalinnak férje után örökösök; pedig 1600 egész 1610 sem Csery Mihály, sem Polgár v. Bolgár Miklós ezen birtokokat nem birták, mert megnyilván a rendes bíróságok ideje 1610 Telegdy János apjának halála után ennek ügyét folytatta Bajcsy István János fia, Csery Mihály és Bolgár Mihály ellen, kikre ezen peres birtokok reá szállottak és Csery Mihály Bolgár Miklóssal meg is idéztettek, és meg nem jelenvén a szokott költségekben is elítéltettek. Meghalálozván Csery Mihály 1612. említett alperesek és Csery Mihálynak István fia is megidézttettek és elmarasztaltattak, de minthogy ezen szerencsétlen időkben az igazság kiszolgáltatás szünetelt, mint ezt az 1618. 64. és 1621. 43. artc. bizonyítja, végtére Telegdy János bizván ügyében 1622. Sz. Lukács evangelista napján, mint az ítélőszékek határozott idején Bogács Gáspárt, Bodáry Benedeket, Ornyay Ferenczet, Jósa Istvánt és Túry Ferenczet, mint a jószágok birtoklóit, valamint Selem Mihály örököseit újból megidéztette és elmarasztaltatta; de azután a birtoklás változtával végtére 1628. még ezeken kívül az említett határnap nyolczadja alatt megidézttettek Ordódy Miklós hitvese Erzsébet, Csulok Ferencz, Ornye Ferencz, Túry István is, mint kik időközben a birtokokba bejutottak, és el is marasztaltattak.

Ebből látható, hogy felperes Telegdy János helyesen járt el, midőn az annyiszor változott birtokosokat, kik által elüttetett a birtoklástól, és kik egymás kezére játszták a birtokokat, elmarasztalni törekedett, minek igazságát ezek tapasztalván, őt többé ki nem játszhatták.

Valóban 1630. az Ornayak legyőzetvén, átengedték birtokukat Telegdy Jánosnak, s erről lemondtak. — Ugyancsak 1630. Jósza István is Karván és Sárkányban birtokának nagy részét szinte átengedte Telegdynek, minthogy a Cseryek jogában nem bízhatott, és pedig ezt Csery Istvánnak beegyezésével tette. — 1636. Czétényi János is lemondott birtokáról Telegdy János részére, és részét átadta. — 1635. maga Csery István lemondott a nélkül, hogy pénzt kapott volna, mert nem volt reménye megvédelmezhetni a Károlyak reá háromlott jogát.

Ekkép Telegdy visszaszerezvén jogát, birtokossá lett s ezt nem csak királyi beegyezéssel, hanem kir. adományyal is megerősítette, pedig ha Csery vagy Károly féle jogra támaszkodott volna, kir. beegyezést kellett volna kieszközölni, de ő apjának Györgynek adományát új kir. adományyal erősítette meg, hogy békében birhassa birtokát.

1646. Telegdy János a Huszárokra bocsátotta át birtokát, kikről azután az 1752-ben perlekedő Nedeczkyekre szállott, a mely birtokban kir. beegyezést és statutiót is nyertek és az akkori időig békeségben éltek jogaikkal és a felperes, mint későbbi ivadék által azért nyughatatlanítottak, mert sejdítésökön kívül a régen elmúlt idők homályában a védelemre képtelenek voltak.

Már minthogy megalapíttatván a Telegdyek elsőbbségi joga, a felperes azon alapon folytatta perét, mely azután a Csery-felvallás megingatására vezetett, és ennek megsemmisítésével az alperesek terhes ítéletet kaptak, valjon nem volt-e igazságos repulsióval ellenállani akkor, mikor a felperes alapja meg lett semmisítve, hogy ekkép a felperest a fundamentális jognak bebizonyítására szorítsák és a Telegdyek jogának a Cseryek jogát tegyék ellenében, melyet az álarczos Károlyak erőszak által bitoroltak, és ezen álarcz alatt Pathy Károly Kapy Katalin férjének nevén alapult jogon vitattak? mint-

hogy azonban ezen erőszak által szerzett birtoknak más jogczimét nem lehetett kimutatni, azért a felperes a felvállás megsemmisítése után az alpereseket arra kényszerítette, hogy birtokon kívül bizonyítsák be jogukat; minek következtében azután mindamellett hogy az alperesek ezek ellenében csak valamely elsőbbségi és erősebb jogot tartoztak bebizonyítani, az alperesek a felperesek által egészen az első fundamentális kezdethez vettettek vissza, ehhez járulván, hogy — mint a perben nyilvánítatik — a védelemtől a „revocatio“ által is visszaléptek, a melyhez előbb a Csery felvállásnál ragaszkodtak.

Ezen pernek a lett a vége, hogy az alperesek új pert nem kezdettek, hanem Csery Sándorral 1754. mart. 16-án kiegyeztek úgy, hogy 4200 frtt kaptak az alperesek a befektetésekért, Csery Sándort pedig, ki ezt kifizette, nyugtatták Galanthay Fekete György personalis és felső-büki Nagy Pál prothotarius előtt. (p. h. zsinóron.)

Ezen perben az oklevelek szórul szóra be vannak iktatva. Egész kötetet képez. Ezen per folyama alatt beavatkoztak a Szent-Iványiak és Klobusiczyak is, a kik a megesketett tanuk és ezen perbe beiktatott oklevelek szerint bebizonyították leszármazásukat a Cseryektől, mint ez ezen perben előforduló geneológiából /. látható, kik tehát szinte a kielégítettek közé tartoztak. ./. XX.

61. §. Karva és Piszke közötti révjog. 1752.

Ugyan azon alkalommal, midőn Csery Sándor a fenn leírt perben a Nedeczkyek felett győzött, és az ítélet végrehajtására került a sor, egyszerűsmind magának tulajdonította Karva—Piszke között lévő Dunának révjogát vagyis a közlekedés vámjövedelmét azon oknál fogva, mert ez a földbirtok járuléka. Nedeczky András, ki a család nevében felémelt bottal opponált, a többi Nedeczkyekkel együtt 37.

más véleményben volt: miből új per keletkezett, melyet a Nedeczkyek megnyertek. Megidézttetvén mint alperesek azt vitatták, hogy ezen jogot külön privilegium által szerezték és mindig így intézkedtek felette; azon perben tehát melyben ügyük elejtetett, ez benn foglalva nem lehetett; sőt az örökösödésnél is ezen ügy és jog más menetet követ mint amaz. Ezen oknál fogva egy külön kiadott diplomára hivatkoztak, melyet nekik Leopold király 1702. mart. 8. adott és a melyben ki lett emelve, hogy ezen rév nemcsak az átkelésre alkalmas, hanem a kir. harminczadra nézve is hasznos, a miért is Pest-Pilis- és Solt vármegyék ajánlatára, a kereskedés fenntartása végett nekik meghagyattott, hogy vámot szedhetnek. — Ezen okok ellenében Csery Sándor elvesztette perét ilyen ítéletnél fogva: Minthogy azon beperelt rév-jog, melyet a Nedeczkyek külön nyertek a királytól, az elébbi per elítélése alá nem eshetett, és a Nedeczkyek az oppositio elegendő okát adták, az alesperesek felmentetnek.

Ezen per folyamát azután Nedeczky András egész terjedelmében az érdekeltek nevében is magának kiadatta. Pesten 1756. mart. 26. — galanthai Fekete György personalis, felsőbüki Nagy Pál a personalis prothonotariusus által. (p. h. zsinór.)

62. §. Nedeczky Ferencz pere gr. Batthyani Lajos palatinussal. 1763.

A Csery-peren kívül volt Nedeczky Ferencnek megholt Mihály és Huszár Susanna fiának, és ő helyette András fiának egy más nevezetes pere gr. Batthyani Lajos palatinussal, mely 1763. kezdődött, de mindketten meghalván, Ferencznek fia, Ferencz életében végződött.

E per röviden előadva a körül forgott, hogy még 1632-ben báró nagyaponyi Aponyi Balás Rad-

ványon és Lábatlanon Komárom vármegyében birtokát 500 tallérért, és 500 frtért elzálogosította Telegdy Jánosnak, kalocsai érseknek, ez azután átadta Huszár Istvánnak, ki erre kir. adományt nyert, míg végre Huszárok után a Nedeczkyekre szállott, kik ezen birtokokat mint zálogot a palatinus által kifizetendő pénz mellett sem engedték kiváltani; azt vitatván, hogy mit ők — a Nedeczkyek — kir. adomány szerint birnak, az többé zálogtulajdonsággal nem bir. Ehhez tartozott Piszke birtok is, mit a Nedeczkyek Lábatlan- s Radványnyal együtt kaptak kir. adományban Leopold királytól. — Ezen perben igen szépen le van írva — mint ez már e könyvben fel lett említve — milyen viszontagságokon mentek keresztül azon ősi birtokok, melyeket a Nedeczkyek 1702-ben kir. adományban nyertek t. i. Vérth, Lábatlan, Radvány, Piszke, Bikol birtokok. Ugyan is

1390. vbr 12. Zsigmond kir. megerősítette Mária királynőnek, feleségének, azon szabadalmát, mely szerint Vecsey Barnabás fiának, Jánosnak, Mária királynő udvaroncának (*juvenis aulae*) felesége Ilona Lábatlany Heusliny fiának Pálnak leánya fiúsíttatott (*praeficiáltatott*) és minden atyai birtokban, úgy mintha fiú volna, Vecsey János pedig mint édes fiú adoptáltatott még 1385-ben. — 1390. Bertalan napján pedig Zsigmond király parancsára mindketten egész Lábatlan és fél Piszke birtokban, a melyeknek már birtokában voltak, statuáltattak, bevezetettek, s erről az eszterg. káptalan által jelentés is tétetett. A *statutio* csak Lábatlanra vitegett véghez, ellenmondó nélkül.

1506. Krassosevi Vakachin Péter özvegye Katalin és Ketzer János özvegye Ursula, Lábatlany Borbálától, és János, Bájon Miklósnak Lábatlany Veronikától gyermekei, Mltgos bajnai Bóth Andrást, Lábatlany mezőváros, Piszke birtok, Apáczatelke és ezen Esztergom vármegyei birtokok minden hozzá-

80. sz.

tartozandók vételétől, elzálogosíttásától, és mindenemű elidegeníttetésétől Főtisztelendő Tamás eszterg. érseket és cardinálíst, és Saárosy Jánost, kik Lábathlanon tartózkodtak, valamint másokat is a vételtől, király Ő Felségét pedig az adományozástól a budai káptalan előtt eltiltotta.

1519. Főt. Tamás praesbiter-cardinális és esztergomi érsek gróf Ujlaky Lőrincz Bosnia vezére és Lajos Magyarország királyának országbírója előtt, monyorókereki Erdődy Péternek, és Erdődi Bakos Tamás gyermeknek, magára vállalván testvéreinek és unokáinak terheit, egész Csév birtokot, Piszke pusztát és Lábathlan birtok részét, melyek Esztergom megyében vannak, a lábathlani kőházzal és nemes curiával, melyeket ezelőtt Lábathlani György és Mihály birtak, és ez mint jegy- és nászajándékot letéteményezett, kétezer hétszáz arany frtban mint zálogot birt, ezen somma pénzben elzálogosította, bucsányi Korláthköy Péter ő mltgnak a kir. curia mesterének és fiának Lászlónak azon feltétel alatt, hogy midőn a tulajdonosok említett birtokot, pusztát és részt a házzal és curiával megváltani kívánják, minden per nélkül visszabocsáttani tartozzanak.

1519. Kaszay György, Ursulának özvegy Ketzer Jánosnénak, Lábathlany László leányának, és Annának, ugyanazon Ursula leányának, az ő feleségének és fiának Gáspárnak és leányának, Sofának Poturnyay András feleségének, nem különben Bajon Jánosnak, és Majthényi Györgynek nevőkben és személyökben eltiltja Korláthköy Péter mltgos urat egész Lábathlan és Csév, Piszke, Apáczatelke, Esztergom megyei puszták, és birtokok, különben Lábathlani László és György tulajdonának királyi adományban nyert birásától, Lajos királyt pedig az adományozástól.

1559. Sz. Miklósi Pongrácz Gáspár és Máthé, nemkülönben nagyaponyi Aponyi János és István,

és a Hrussoyak örökösei (csak a futódokra két harmadban kiterjesztve) egy harmadban pedig Dersffy Wolffgang és István I. Ferdinand királynak az esztergomi káptalanhoz intézett executionalis parancsa mellett, Annának Korláthköy Péter leányának, elébb Székely Ferencz, utóbb Baracskey Pál özvegyének minden ingó és ingatlan vagyonában, a melyekben ezen Korláthköy Anna, Dersffy Wolffgang és István által a kir. ítélőszék előtt ellene indított perben kétszeri repulsio és hűtlenség (nota infidelitatis) bűne miatt elmarasztaltatott, többek között a lábathlani kőházban, a mely a jelentésben kastélynak, vagy nemes curiának is neveztetik, és Piszke pusztában kir. joggal statuáltattak.

1632. Sz. Ferencz után való vasárnap nagyaponyi Aponyi Balás ő mltga Aponyi János adományos unokája Radvány és Lábatlan Komárom megyei birtokokban két birtok részt, melyek lakóhelyétől távol és török hatalom alatt voltak, elzálogosította mltgos és ft. Telegdy János kalocsai érsek úrnak és a nyitrai püspökség adminisztratorának 500 impr tallérban (igaz mértékű és jó értékű) és magyar folyó 500 frt pénzért a nyitrai káptalan előtt.

1647. nagybaráti Huszár István kir. beegyezést eszközölt ki Telegdy inscriptiójára, melynek erejénél fogva a kalocsai érsek hűséges szolgálatai, és vérrokonai szeretetéért Radvány és Lábatlan Komárom megyei falvakat, melyeket 1250 frtban zálogban birt, ugyan ily czimen Esztergom megyében létező Karva és Sárkány örökös birtokaival, a halastóval együtt örök joggal Huszár Istvánnak, édes anyjának, Komáromy Susannának és feleségének Bogyó Judithnak és örököseiknek, utódaiknak mindkét nemre kiterjesztve a posonyi káptalan kiküldöttjei előtt átiratta és a török félelem miatt Komáromban Radvány birtok tekintetéből többek ellenmondása mellett őket statuáltatta.

1702. Nedeczei Nedeczky Sándor és Mihály, valamint Huszár Imre, Ilona és Susanna, amaz Nedeczky Sándornak, emez Mihálynak felesége és Huszár István gyermekei említett Radvány és Lábathlan birtokokat, Vérth pusztát, és Lábathlanhoz tartozó Bikó v. Bikli és Piszke pusztákat is új adomány czimén Leopold királytól nyerték és tiszta statutio mellett bevezettettek.

A birtokok vázlata ugyan ezen könyvben már előadatott, de minthogy e perben előre bocsáttatott, én sem véltem kihagyandónak, nehogy ennek szövege megcsonkíttassék. Ezek után

80. 1. A palatinus bemutatván a zálogos levél jegyzékét, mely a nyitrai káptalan által lett kiadva, kimutatta, hogy Aponyi Balás a felperes öse által a radványi és lábathlani birtokok két portiója Komárom vgyében Telegdy János kalocsai érseknek 1632. adatott zálogba, 2. kimutatta, hogy azokat az érsek rokonára Huszár Istvánra, az alperesek ösére, átíratva, azokra kir. beegyezést, és az elődök új kir. adományt nyertek, melyekből kiviláglik a zálognak az alperesekre átruházása, és hogy Piszke Lábathlanhoz tartozott.

A felperes felhozta, hogy az illetékes bíróság ellen nem lehet azon ellenvetéssel élni, mely szerint az alperesek elődei új kir. adományt nyertek, mert a tltus 28. 1-ae azt rendeli, hogy a zálog elébb visszabocsáttassék és ha a zálogos kir. jogot nyert, ezt birtokon kívül tartozik keresni, ezen kívül hogy a zálogban kikötöttet, miszerint a zálogos a zálogba adó mindkétnemű örököseinek, kifizetés mellett (akkor, mikor) vissza tartozik adni a birtokot, a feltételek 1635. 90. art. — 1655. 52. art. szerint megtartandók lévén.

Végtére a felperes — a palatinus — szerint a zálog tltus 82. 1-ae §. 5. értelmében akkor szűnik meg, mikor a zálogba adó vagy örökösei a zálogos jószágokat örökös joggal a zálogosnak lekötik, mit

itt bebizonyítani nem lehet; azért is a tlus 82. szerint a zálogot előbb vissza kell bocsátani, és birtokon kívül kell a kir. jogot keresni, annál inkább, mert ezen bíróság a 1635. 90 art. 1655. 52. art. szerint hozhat csak a zálogos levél tartalmáról ítéletet; de a Ferdinánd király adománya is ezen záradékkal lévén kiadva „minden örököseinek és utódainak“ a nőágra is ki lett terjesztve. Tlus 17. 1-ae §. 1. 2.

Az alperesek a fenn előadott oklevelek szerint az ítélőszék elé terjesztvén Lábathlan és Piszke különféle viszontagságait, bebizonyították:

1. Hogy Lábathlan és fél Piszke eredetileg Lábathlan családé és pedig a fiágé volt.

2. Hogy Lábathlan egy része, mely nincs körül írva a kőházzal, nemes curiával, és Piszke pusztával, egész Csévvvel jegyajándékban 2700 frtban Lábathlan Mihály özvegyének, ez által pedig ugyanennyi pénzben Bakács cardinálisnak, Bakács által bucsányi Korláthköy Péternek, a curia mesterének adatott zálogban.

3. Korláthköy Anna özvegy Baracskey Pálné, kétszeri repulsiója miatt hűtlenség vétségébe esvén a lábathlani birtok a kőházzal vagy kastélylyal és a curiával, és Piszke két harmadával első Ferdinánd által nagyaponyi Aponyi Istvánnak és Jánosnak tisztán hűséges szolgálataikért, és nem csekély vérük ontásáért ezen záradékkal „minden örökösöknek, és utódaiknak“ tehát tlus 17. §. 3. és tlus 18 & 21. 1-ae s ezek értelmében hozott folytonos, változatlan táblai végzések szerint csak a fiágra lett szorítva.

4. Aponyi Balás zálogba adó és János vele közös adományos nem két birtokát Radványt és Lábotot, hanem mint a káptalan által kiadott záloglevél tanusítja, két portio birtokát Radványban és Lábotban adott zálogba.

5. Aponyi Balás elzálogosításával mint ki az

adományozott ágban utolsó volt s vele a fiág kihalt, a zálog is (tlus 27. §. 2. 1.) megszűnt és a kir. jog éledt fel, mit azután az alperesek elődei nyertek meg, és magokat tiszta statutióval bevezettették, most pedig ezt a bíróság előtt a felperes ellen nyilvánítták.

Az elzálogosító örököseire a tlus 82. 1. alkalmazható, kik t. i. az elzálogosítóval a zálogos birtokra jogviszonyban vannak, nem pedig azokra, kik csak vérszerinti kapcsolatban és nem birtokörökösödési viszonyban vannak, milyen az Aponyi nőág azon birtokokra nézve, melyek Ferdinánd király által csak a fiágra lettek szorítva, ezt nem akadályozván a mindkét ágra kiterjesztett zálog visszaválthatási állapot, mert ez csak addig állott fenn, míg a zálogszerződés fel nem lett oldva; de az elzálogosított fiága kihaltával (tlus 27. §. 2. 1.) a zálogszerződés is elenyészett és a zálogba adott birtokok királyi jogtermészetét öltötték magokra, tehát ezek visszaválthatása is megszűnt. A 90. art. 1635. 52. 1655. nem a záloglevél feltételeiről, melyek megszűntek, hanem azon feltételekről szólnak, melyek érvényben vannak. Ehez járul hogy, a 26. art. 1715. nyilvánosan kimondja, hogy ha valaki örökösök és utódok nélkül hal meg és maga után olyan birtokokat hagy, melyek örökös kir. jog czimén adattak, ezek felett, ha mégis a nőágra nincsenek kiterjesztve, másképp nem rendelkezhetik, mint a királyi Felség engedelmével, mit mégis itt bebizonyítani nem lehetett t. i. hogy az elzálogosító, mint a fiágban utolsó, és magvaszakadt az elzálogosított birtokok feletti rendelkezésre királyi jogot nyert volna; tehát a zálog visszaválthatásának feltétele és Ferdinánd király által a fiágra szorított adományozás a fiscus örökösödésének kárával a nőágra ki nem volt terjeszthető. A zálog nemcsak akkor szűnik meg, midőn a zálogos birtok az elzálogosító által, vagy örökösei által a

zálogosnak örök joggal lekötötték, hanem tulus 27. 1-ae §. 2. szerint akkor is, midőn az elzálogosító kihal, azaz nem lévén örökösei, kik utána örökölhethnének, magvaszakadt. Ebből következik, hogy a bíró azon zálogokról, melyek megszűntek, ítéletet nem hozhat, mert mi nem létezik, arról nem lehet ítéletet hozni. A mi pedig a Ferdinánd adományát illeti, hogy ez csak is a fiágra van szorítva, következőkből világos: 1-ör a törvényből: ugyanis a gróf Ö Excellenciája által idézett tulus 17. §§. 1. 2. az utódok nevezete alatt a nőket is érti, mégis a 3. §. mondja: hogy a leányok nem mindig a reájok háramlott atyai jogokra nézve, hanem azért, mert bennök vérszerinti folytonosság tartatik fenn, és csak azon esetben, midőn az apai és anyai javakban törvényesen nyernek örökséget, neveztetnek utódoknak. Hogy pedig milyenek azon jószágok, melyek mindkét nemet illetnek, a 4. §-ban számláltatnak elő t. i. a) ha apai és anyai pénzen vétettek. b) ha valamely megölt nemes homágiu-mában adatott. c) ha a hajadon negyedében örökre beirattak. d) ha valaki kihaltával a Felsőség által a leány mindkét nemü jószágban fiúsíttatik. Más mindennemü birtokok és jogok, bár mikép szereztettek, férfiakat illetik. — Tulus 18. 1-ae továbbá azon birtokokat melyek tisztán hűséges szolgálatokért adományoztattak, csak a férfiakat illetőknek nyilvánítja azon oknál fogva, mert országunk az ellenség között fegyverekkel védelmeztetik, a jogok is tehát vitézséggel és vérontással szereztetnek, sőt a tulus 21. 1. szerint, ha talán pénz is fizettetett, azon oknál fogva, hogy a szerzésnél nem a a sexus (nem) hanem ennek érdeme, a gyökere veendő figyelembe, — ezek elnyerésénél is nem a pénz, hanem a szolgálat irányadó, tehát a férfiakat illeti meg a jog.

E. A felséges kir. Curia határozataiból. A f. kir. Curia ezen záradékát „minden örökösök és

utódok“ mindig az idézett törvények értelmében vette. Így hozott ítéletet 1752. máj. 5. a Pókayak kiegészésében, amely ügyekben fenn említett záradékot a hűséges szolgálatok által szerzetekben a férfiakra szorított értelemben magyarázta.

Ezekre ilyen ítélet hozatott :

Ámbár ezen ügy az oklevelek alapján a zálog visszaváltás végett indittatott, minthogy azonban az Aponyiak kir. adományában ezen záradék : „örökösének és utódainak“ az alperesek részéről, ellene felvetett királyi jognál fogva a törvények és a peres privilegiumok sok vitára és ismét hiánykiderítésére adtak alkalmat és ebből kifolyólag ugyan ezek értelmében a felperes által zálogba adott birtok a zálog által feloldottnak tekintetett, ennek pedig megítélése és vizsgálata az előzményekben (art. 28. 1715.) magasabb forum elé tartoznak: azért a jelen ítélőszék illetékessége elejtettnek tekintetik.

Röviden az egész ügynek ez volt értelme : A palatinus okleveleinek alapján zálogba adott Radvány, Lábathlan, és Piszke birtokok miatt azon oknál fogva indított pert, az alperes Nedeczkyek ellen, hogy ezek a felperes által is megerősített zálogot váltsák ki. Alperes pedig előhozván az Aponyiak szerzeményének okleveleit és állítván, hogy ezek szerint ez csak a fiakat illette, bebizonyítván azt is, hogy ezek kihaltak : a felperes ellen azt vitatták, hogy elődeik által nyert új kir. adománynál fogva a zálog megszűnik és a birtokot királyi jog czímen birják.

Az ügyvédek mellette s ellene számos véd s czáfoló iratot nyújtottak be, melyek egész csomagokat képeztek ; de minthogy ezek az olvasót olyan labirintusba vezetnék, melyből az akkor élők sem tudtak kiigazodni, ezeket úgy a hely, mint a terjedelmesség miatt leírni helytelennek véltem.

Ezen peres ügynek számos év szünetelése után csak 1796. év. febr. 5. szakadt vége. Ugyan is ezen

évről van kiadva Végh Antal komáromi főjegyző által hivatalból: hogy ezen peres ügy iránt, mely gróf Batthyani Lajos palatinus által indított, de a peres felek meghalván szünetelt, nvbr. 23. Batthyani József primás ügyvéde Mátyus, a komáromi közgyűlésben kérdést intézett: valjon ez megvizsgálás végett előterjesztetett-e? — Ez ellen Nedeczky Ferencz assesor, a már meghalt Ferencz fia, protestált; azért is az elavultság tekintetéből a felek kölcsönös észrevételek megtételére utasítottak. Végh Antal, jegyző.

Ezen perhez tartozik az Aponyi család leszármaztatása is, azért is a már közlött geneologia megtekinthető. Ugyan is mindamellett, hogy a felek nem örökösdés, hanem zálog miatt perlekedtek az Aponyiakkal, és mint a perből kitűnt Batthyany palatinussal, ki ezekkel volt leszármazottságban, mégis érdekes azon oknál fogva, mert a Nedeczkyeknek összeköttetése az Aponyiakkal felvilágosítható. A perből azt is láthatta az olvasó, hogy Lábathlan, Radvány a többi birtokokkal nem azért jött a Nedeczkyek kezére, mert Aponyi és Batthyany Telegdyeknek, ezek Huszároknak, ezek ismét Nedeczkyeknek adták át, hanem mert 1702. új kir. adományt nyertek, minél fogva a legutóbbi időkig birtak Lábathlanon, Radványon, Piskén, Vérthen.

63. §. Nedeczky Ferencz, Ferencznek fia. 1745.

Nedeczky Ferencz alispánnak, utóbb kiérdemült kir. táblai ülnöknek, Andráson, Kristófon, és Pálon kívül volt még egy fia: Ferencz, nekünk jelenleg élő testvéreknek nagyatyánk. Véleményem szerint 1745-ben születetett. — 1760-ban Nagyszombatban tanult; ugyan is a jezsuiták régen ezen évben tudósította Nedeczky Andrást, testvér bátyját arról, hogy jól tanult; ennek mindig, akkor is, midőn a megyénél szolgált, akkor is, midőn háza-

1949. 2385.

- sodott és elébb mikor katona volt, különös gondja
 307. sz. cs. lévén Ferenczre, édes testvérére. — 1764-ben már
 katona volt, mert ezen év april 19-ről Pestről irt
 apjának gr. Károlyi Antal generális, azt adván tud-
 tára levelében, hogy a tisztek előmozdítása nem
 tőle, hanem a „bellicumtól“ függ, különben ha fia
 „kadet“ lesz, és ő alatta kezdené pályáját, segít-
 hetne rajta. — 1765-ben már igen várta előmenete-
 961. telét, mint ez András bátyjához irt leveléből kitűnt.
 819. — 1767. Decbr 24. még katona volt, mert Buchlo-
 viczról mint ilyen irt apjának levelet. Csak később
 1772. máj. 12-én házasodott, nőül vévén nagyanyán-
 kat gyerkényi Pyber Sófiát, kivel összekelését leg-
 1058. inkább András bátyja ellenezte, mint ez leveleiből
 kitűnik. Hogy ekkor házasodott, azon dispensatio
 bizonyítja, melyet második s harmadik izbeli só-
 gorság akadályában Galgóczy János N.-Szombatban
 vicarius pecsét alatt, hivatalosan kiszolgáltattott.
 1014. — 1773. s 1780-ban főbíró volt Komárom vgyben
 és mint ilyen saját járásában Ácson a pannonhalmi
 apáttól haszonbérben kivett egy birtokot, hol azután
 890. cs. lakóházat is épített, bizonyosan azon szándékkal,
 hogy itt fog lakni. 1783. és 1785-ben komárom-
 megyei főpénztárnok volt; míg végre elhalván bátyjai,
 2350. Vérthen lakott saját birtokán, hol 1813-ban vagy
 2375. 1814-ben halt meg, mert ezen utóbbi évben Pyber
 2378. Sófia már mint özvegy fordul elő. Komáromban is
 volt háza.

- Meghalván Nedeczky Ferencznek, a nyugdija-
 zott kir. táblai ülnöknek felesége Benyiczky Johanna
 is, a gyermekek osztályt rendeztek magok között,
 149. Ezen osztály szerint 1785. mart. 8. hatan osztoz-
 tak. Nevezetesen : Bossányi András, mint feleségétől
 Nedeczky Magdolnától született Johanna leányának
 tutora ; Nedeczky Pál, kinek sem felesége sem gyer-
 meke nem volt ; Nedeczky Borbála hajadon († Vér-
 then 1801.), továbbá Laky Mihály mint felsőbbüki
 Nagy Ágnesnek férjezett Nedeczky András referen-

dáriusnének és néhai Nedeczky Kristóf feleségétől Fejérváry Katalintól (Nagy Ágnes leánya volt) született árváknak, Katalin- Anna- és Erzsébetnek képviselője és végre Nedeczky Ferencz. — Fejérváry Katalin utóbb férjhez ment Marich Tamáshoz, Fehér vgye alispánjához. Ezen Fejérváry Katalinnak első férjétől Nedeczky Kristóftól született Erzsébet leányát nőül vette görbői Nedeczky Ferencz, ki egészen más ágból (Tóbiás ág) származott, de apja Görbön, Tolnában lakván görbői-nek, felesége után pedig csóri Nedeczkynek neveztetett. Tolnai követ lett és birt Csóron.

Vérthen most is fenn álló három házuk volt, egy nagyobb, s jobbról balról két kisebb. A nagyobb, melyet apjuk a meghalt alispán építtetett 2500 frtban, a kisebbek ezer frtban lettek becsű szerint felvéve. A belső telken kívül osztottak Vérthen, Radványon, Piskén, Lábatlanon, összesen kerek számmal kifejezve: 1200 hold földön és 77. hold dézmás szőlőn. — Ezek mellett 87 holdat kivéve, a lábatlani és piskei fel nem mért erdőterületek közösek maradtak, valamint a halászat, rév, malom, vendégfogadó, korcsmák, makkoltatás, bányák, ölfa jövedelmei is. Mit Karván, Sárkányban, Keszegfalván és másutt birtak, valamint a készpénz, ingóságok, a marhák és a felszerelés ezen osztályból kihagyattak, hanem a jobbágyok és zsellérek név szerint vannak felvéve. Adósságuk összesen 21,670 frt 29 kr. maradt, mi szinte hat részre osztatott. — Ezen hat felé osztott birtok egyenként fel lett mérve Vizer János mérnök által 1784-ben. Ezen felmérés szerint a birtoknak négyszeg ölenkinti szét darabolása levéltárunkban fenn maradt. Az egész felmérés, osztály és az adósságok aránylagos kiszámítása oly hosszú és részletes, hogy ennek terjedelmes leírása az olvasónak terhére esnék, azért is átalalam csak átalánosságban adatott elő.

Ezen Nedeczky Ferencz életében rendeltetett

145.

2302.

1805. el II. József által a nemesi birtokok bevallása is,
99. mely 1600 ölescatast. holdanként történt meg, és a fenn említett felméréssel, ha nem tökéletesen, általában mégis megegyez. Ezen bevallás később megsemmisítettett, annyiban mégis figyelemre méltó, hogy elősorolja azokat, kik ezen időben fenn említett s osztály alá bocsájtott falvakban a Nedeczkyekkel együtt közbirtokosok voltak: Pyber Ferencz, Újlaky Francisca, először Kondé János, azután Hegyi Ferencz felesége; Nedeczky István; Trestyánszky Ignác; Nedeczky Imre, később esztergomi kanonok; megholt Nedeczky Ferencz özvegye Benyiczky Johanna, ki szinte már nem volt életben; Nedeczky György; Sissay János consiliarus; Újlaky Boris kisasszony; Hegyi Sándor; Lehoczky Pál özvegye (Kondé Teréz); Lehoczky Imre; Király István. — Megemlítésre méltó, hogy ez idő szerint Esztergom és Komárom megyék egyesítve voltak, és hogy Nedeczky Pál, mint az élő osztályos testvérek között öregebb, volt a levéltár fenntartója.
- 582.
1065. Hogy a fenn említett nemes birtokok összeírása a nemesek megadóztatásának céljából történt, onnan tűnik ki, mert a komáromi nemesek ezen időben sarkalatos jogaik védelmére keltek, és a Helytartó tanácsához egy folyamodást küldöttek, melyben a törvényekre támaszkodva magokat védelmezték, összeírván és a mellé csatolván azon komárom-megyei gesztesi járási nemesek neveit, kik ezen járásban Nedeczky Ferencz főpénztárnoksága alatt megadóztatnak s kik száma a százat meghaladta.
1110. Megküldetett a Helytartóságtól azon latin „formulae” is, mely szerint minden legkisebb birtokos nemesnek birtoka összeírandó volt.
759. Feljegyzésre méltónak találtam azt is, hogy 1795. évben, tehát nagyatyánk Nedeczky Ferencz idejében is felmerült úgy a komáromi, mint a trencsényi Nedeczkyek részéről Nedecze ősi birtok miatti kérdés. Ugyan is ezen év aug. 6-ról irt Nedeczéről

Kubinyi András, ki sógora volt, egy Nedeczky Sándor, Liptó megyei Sz. Mária nevű plébánia lelkészének, hogy meghalálozván Nedeczky Johanna kisasszony nedeczei birtokos, ő lett megbízva Nedeczky Sándor és Pál, András fiai által (Antal fia volt Andrásnak, ez Zsigmondnak) a végett, hogy még 1752. Gábor testvérökkel tett osztály szerint örökségüket keresse ki. Irt pedig azért, mert említett kisasszony után ő is (t. i. Nedeczky Ferencz) örökös. — Kubinyi Andrásnak felesége Nedeczky Mária volt, nővér Sándorral és Pállal.

Ugyancsak ezen 1795. év jun. 27. irt Nedeczéről Nedeczky János is, hogy Gábor és József testvérek élteben sokszor megfordult Komáromban és azzal bocsáttatott el, hogy a nem régen meghalt Nedeczky Johanna után jut neki is valami. Említést tett Antal, katona fiáról; ezen kívül arról, hogy Nedeczen haszonbérelni kívánna. Tehát a mult század vége felé még laktak és birtak Nedeczen Nedeczyek.

770.

64. §. Pyber család. 1480.

Minthogy nagyanyánk Pyber Sónia volt s általa ezen család a Nedeczkyekkel közel rokonságba jött, valamint más őseinknél, úgy itt is leírom azt, mit ezen család szivességéből velem közlött, s a fentartott családi oklevelekből tudhatok. Ezen fenn maradt oklevelek azt bizonyítják, hogy a Pyberek már első Mátyás király alatt régi gyökeres magyar s nemes családot képeztek; minthogy pedig 1500. év elején már igen el voltak terjedve, azt velem, sokkal előbbi nemesek voltak. Schmitt Miklós terjedelmes munkájában leírván az egri püspököket, ezek között Pyber Jánost, erről megjegyzi, hogy 1562-ben született és pedig „ex copiosa apud hungaros familia“ tehát mint nagy családot alkotók sokkal régiebbek. — Egy oklevél szerint 1480-ban

3. kötet.

nr. 1.

Pyber Benedek igen különös és nagy szolgálatot tehetett bizonyos Wincze Tamásnak, mert nem csak fiának fogadta, hanem majd minden birtokát még életében neki adta; azért is mint több vármegye birtokosa szerepel. Ugyan is nem reménylén, hogy öregségében már fia szülessék, benne bizott meg, hogy gondját fogja viselni feleségével együtt. Birtokos volt Fehér, Veszprém, Zala megyékben, Zenth-Györgyben, hol zárdát is építtetett és birtokainak egy részét Benedeknek adta; Pyber Benedek pedig viszont már életében háladatos kívánván lenni felfogadó atyja iránt, ennek adta tolnai Gyerkény kastélyát, és Csongrád csongrádi kastélyát. Ezen adoptióra vonatkozó oklevelet itt közlöm egész terjedelmében.

65. §. Pyber Benedek adoptiója. 1480. év.

Mi Mátyás Isten kegyelméből Magyar- és Csehország királya, ezennel emlékezetbe ajánljuk kijelentvén, mindazoknak, kiket illet, hogy gyerkényi Pyber Benedek nemes hivünk, budai várunk curiájának gondnoka, előttünk személyesen megjelenvén elénk terjesztett gúti Ország Mihálytól, Magyarországunk palatinusától, a Kúnok birájától bizonyos nemes levelet, mely által zenth-györgyi Wincze Tamás ezen Pyber Benedeket fogadott fiának veszi fel, és minden jószágában és nemes birtokaiban alább irt módon és rendben ugyanazon levelében és ennek tartalma szerint világosan kifejezve saját igazi és törvényes örökösének felfogadja (praefecit) és ezen fiúi felfogadás jeléül mindketten magokat minden birtokaik uradalmába tényleg bevezettetteknek ismertetnek, mint alább leiratik, könyörögvén Feliségünk előtt alázatosan, hogy említett Ország Mihály ugyanazon levelét kegyelmesen mint helyeset és elfogadottat elismernénk, és ezen előre bocsátott fiúi befogadásnak és praefectiónak jóváhagyását ki-

rályi beegyezésünkkel megerősítenénk, a mely levélnek tartalma ez :

Mi gúti Ország Mihály Magyarország palatinusa, a Kúnok birája jelen levelünk által emlékeztetbe ajánljuk mindazoknak kiket illet, hogy nemes zenthgyörgyi Wincze Tamás egyrészről, másrészről pedig gyerkényi Pyber Benedek budai várunk curiájának gondnoka személyesen előttünk megjelenvén, ezen vallomást tették legyen : előrebocsátott érett tanácskozás után aláírt szerződést szükségesnek vélték nyilvánossá tenni azon oknál fogva, mert Wincze Tamás fiú magzat nélkül szükkölködván, nincs ki utána nemes birtokai jogaiban mint örökös örökölhethetne ; és ekkép magvaszakadt lenne, nem is lenne korának öregségénél fogva reménye fiú nemzéshez ; emlékeztetbe hozván és megfontolván említett Pyber Benedeknek azon időtől fogva, hogy megismerte őt, különbféle vezetett ügyeiben testvéri őszinte kedves udvariasságát, valamint azt is, hogy egynémely szükségeiben őtet segítette, és vele emberségesen bánt és megvigasztaltatott, nem különben hogy bizonyos ügyeinek elintézésében négy ezer arany forintot tőle kapott és felvett, a mely jótétemények tekinteténél fogva ugyan ezen Pyber Benedeknek bizalmától vezéreltetve Wincze Tamás egész életének idejére magát egészen reá bízta és ezen oknál fogva Pyber Benedeket minden nemes birtokaiban, úgymint : Zenth-Györgyben, Bayonka és Mechernek nevezettekben, továbbá Fehér megyében Zerye Bayonka és Vespén rész birtokokban nem különben Veszprém megyében Esztergár egész birtokban, Zalában Eörs nemes birtokban, (kivéve mégis Zenth-Györgyben saját curiáját,) szöllejét, Zeölökerthet, mely ezen curia mellett van, valamint Hosszúharasztot, ugyancsak közel ezen curiához, egy halastavat, mely Körtvélyesen van, és azon szántó földeket, melyek ezen curiához tartoznak és egész Bakbyus helyig keletig és nyugotig

nyúlnak végeikkel és majd száz holdra terjednek, mely előszámlált és kivételt szenvedő részeket Pyber Benedektől felvett négy ezer arany forinttal örök elemozsinakép azon klastromnak szándékozik adni, melyet Vincze Tamás a B. Szűz Mária tiszteletére Zenth-Györgyben újból maga alkotott és épített, a többbit az ő örökösének, mintha ő nemzette volna, megosztván ezzel, kit praeficiált, mindennemű nemes birtok jogait, még ezen felül egy kőházat is Fehérvár kir. városában Sz. Tamás temploma mellett, mint saját édes fiának Pyber Benedeknek adja minden említett birtokaival, részeivel, említett kőházával, mint már elmondattott; kivéven említett curiát, és ennek haszonvételeit, melyeket megtartott. Mind ezen fiúi fogadás tekintetéből, mind pedig azon négy ezer forint visszatérítésének fejében, előttünk tényleg bevezette és fiának fogadta és praeficiálta ekképen: Pyber Benedek említett birtokokban és részbirtokokban és fehérvári kőházában Wincze Tamással mint édes atyjával, nemes Margarethe úrnő hityes társával mint édes anyjával egész életök folytán együtt maradjanak és örökre birják és élvezzék, Wincze Tamás pedig fiu maradék és örökös nélkül költözvén el e világból ugyan ezen birtokok és birtok részek mind, a kőházzal együtt Fehérvárott, kivéve egyedül a curiát és és ennek haszonvételeit Pyber Benedekre és utódaira háromoljanak, és ezen nemes birtokok jogai-ban, a kőházban, Pyber Benedek, és senki más többször említett Wincze Tamás mint törvényes örökös után ne örökölhessen. Ellenben említett Pyber Benedek a maga tiszteletét Wincze Tamás mint törvényes felfogadó lelki atya iránt nyilvános cselekedetek mint a jövődőnek is előjelei által kívánván bizonyíttani, ezen Wincze Tamást mint atyját és Margaréthá úrnőt, ennek feleségét mint lelki anyját Gyerkény nevű kastélyának valóságos és békés birtokába, a mely kastély minthogy Tolná-

ban van, tolnai Gyerkénynek is neveztetik, és Csongrád kastélyába, mely minthogy Csongrádban van, csongrádinak is hivatik és minden hozzá tartozandókba hasonló módon beeresztette és ezen beeresztésről előttünk jelentést tett, vele megosztván kastélyait és a hozzá tartozókat, t. i. Tamással az apjával és Margaréthával úrnő anyjával mint édes szülőkkel, egyformán és egyenlően feljogosítván a birtoklásban egész halálukig úgy, hogy ezekkel élhessenek, birhassák és megtarthassák. Minek emlékeztére és örök megerősítésére jelen kiváltságos, függő, hiteles pecsétünkkel ellátott és megerősített levelünket, említett feleknek kiadandónak véltük. Kelt Budán, keresztelő sz. János vigélynének ünnepe. Ezer négyszáz nyolczvanadik évben = 1480.

Mi tehát említett Pyber Benedeknek ezen folyamodását, melyet Felségünk elé terjesztett, meghallgatván és elfogadván, fennemlített Ország Mihály palatinus levelét, mely nincs kivakarva, kijavítva, sem bár mely részében nem gyanus, hanem minden hiba és gyanu nélküli, jelen kiváltságos levelünkbe szórúl szóra, minden kihagyás és hozzáadás nélkül beiktattatott és minden tartalmával, záradékaival és részleteivel úgy, mint ezek helyesen és törvényesen ki vannak bocsátva és érvényöknek az igazság is kedvez, mint kedveset és elfogadottat, benne a fiui elfogadásnak és a praefectionak előrebocsátása, valamint a többieknek is, melyek benne kijelentve vannak, helyeslése után kir. beegyezésünket adtuk, sőt adjuk kegyelmes jóváhagyásunkat jelen levelünk ereje és bizonyítványa által, melyre a mi titkos pecsétünk van reá függesztve, melylyel mint Magyarország kiralya élünk. Kelt Budán, Sz. Mária Magdolna ünnepe előtt pénteken. Ezer négyszáz nyolczvanadik évben Magyarországbán uralkodásunk huszonharmadik évében, Csehországbán pedig uralkodásunk tizenkettedik évében. (p. h.)

Mi tehát említett urak előterjesztése után

mint melyet igazságosnak és törvényesnek, a jogokkal megegyezőknek tartunk, könyörgésüket meghallgatván, és elfogadván, említett levelet szórúlszóra minden kihagyás, változtatás és hozzáadás nélkül jegyzőkönyvünkbe beiktattuk, ugyanazon előterjesztő urak és mindazok jogainak jövőendő megővására szükségeset használni szokott káptalan hiteles pecsétje alatt kiadandónak véltük és engedjük, az eredeti levelet, mely különösen élénk volt terjesztve visszadván, mint a közigazság hozza magával. Keglevics Zsigmond gróf nagy prépost. Richvaldszky György lector. Jaklin István cantor. Báró Luzsénszky László custos. Fába Simon Sz. György prépostja. Nagy István Sz. István prépostja. Szent-Iványi Rafael Sz. Tamás prépostja. Említett Fába Simon cathedralis, Draveczky Ferencz nyitirai, gróf Kemény László neográdi, Konde Miklós honti, Filó János bácsi, Galgóczy Ferencz komáromi, Hiros János sasvári, archi-diaconusok. B. Schvarcz Lajos, Szerdahelyi Gábor, Okolicsányi Imre, Szabó András, Ivancsics János, b. Splény Xav. Ferencz, Hollósy György, b. Perény Imre, Gergey Márton kanonokok, kik az Isten egyházában folytonosan szolgálnak. Kelt böjt második vasárnap után hétfőn, mely martius 16-ára esik. 1778-ban. Richvaldszky György lector. (nagy p. zsinóron.)

A Pyber családra különösen fényt vetett Nadányi családdal való összeköttetése. A Nádányiak a legrégiebb családok közül valók voltak, mert Leopold által bárói ranggal tüntettetvén ki, ezen adományozásában kijelentette, hogy ősük Nadányi László erdélyi vajda már első Béla királyunk alatt a könnyű lovasság generálisa volt. Ezen Nadányi családból származott az is, ki báróvá lett és Nadányi Miklósnak neveztetett. Igen bátor vitéz volt, mert a törököket Vezekénynél megverte, miért nagy kegyelemben jutott és rangja, czime, az ő számára különösen kiadatott s alább leirt nemes

czimere minden utódaira, feleségére, még leányalra s ezektől származottakra is kiterjesztetett. Három fogát üttötték ki a harczban. még ez is jelvényezettett czimében. Ezen diplomát is egész terjedelmében közlendőnek véltem :

66. §. Nadányi Miklós báróvá lesz 1659. évben.

Leopold Isten kegyelméből római császár Német-s Magyarország királya sat. : Neked nemes keöreösnadányi Nadányi Miklós hívünknek, arany sarkantyús vitéznek (equiti aurato) Neograd legfőbb kapitányának üdvöt, császári és királyi kegyelmünknek erántad folytonos növekedését! Minthogy azon lelki és elmebeli tulajdonságok közül, melyekkel a királyoknak és a köztársaságot kormányzóknak birni kell, leginkább az látszik előadandónak, hogy midőn némelyeket az erények seregével (agmina) erősöknek és dicsően véghezvitt cselekedetekkel jeleseknek, valamint ezen kívül hűségben és őszinteségben kitünőknek vesznek észre, azok eránt kegyelmők ápolásában és újabb kitüntetések felruházása által úgy viseljük magokat, hogy ők ne csak törekvéseikben minden jóra ösztönözzék és serkentsék, hanem mások is ezen adott jutalmak által minden igyekezetöket és törekedésöket arra fordítsák, hogy a fejedelmek előtt erények és más cselekedeteik által is kedvesek és érdemesek legyenek. Ez által nyerik meg ugyan is a jó királyok azon magas polczon azt, mi által mások fölött állanak, hogy a jó és nagy érdemekkel ékeskedő férfiak megjutalmazásaira bő alkalmuk nyiljék. Nincs erény, mely a jutalmazóra az emberek igyekezetének növelésében, és iparkodásuk meghódításában előnyösebb lenne. Ezen oknál fogva azon ősrégi, e világot kormányzóknál, kik birodalmuk hatalmát kelettől nyugatig kiterjesztették, a kegyességnél és jótékony-ságnál semmi sem volt gyakoribb és előbbi, mi

által ugyanazoknak dicsérete és dicsősége az érdemeseknek úgy, mint a tisztelet- s méltóságra emelteknek megjutalmazásában oly igen nagyon tündöklök, egyszersmind a világ szélében és hosszában mindenütt szétterjed. Ugyan ezért tekintvén és elménkben szorgalmasan forgatván, Te keöreösnadányi Nadány Miklós! fényes eredetedet, kinek ősei és elei érdemekben és erényekben a közönséges embereket felülhaladva, és a nemes katonai pálya lépcsőit áthágva különös hitet és hűségi állhatatosságot, őszinteséget, lelki erőt tanusítottál és már több századdal ezelőtt t. i. boldog emlékeztű I. Béla Magyarország dicsó királya alatt Nadányi László ösöd, erdélyországi vajda, kinek fia Márk volt, a magyar könnyű fegyveresek seregének generalisa nem csekély dicséretre méltó vitéz, jó és bal sorsban magát hűnek, állhatatosnak és jelenlévőnek bizonyítván, Zsigmond római császár és magyar király felséges fejedelemnek jókor tellyesített megbizására és ugyanennek parancsára 1433-évbén Olaszország legtávolabb eső részeiben, a veneták, florentinusok, a birodalom belvetélkedései és lázadók ellen, azonnal megjelent, erős és hathatós és igen kívánatos segedelmet hozván Magyarországból, (mint ezt ugyanazon Zsigmond király eredeti és hiteles, mi előttünk különösen előmutatott levelei bizonyítják).

Dicséretre méltó és több erényekkel diszes családnak leszármazottjai is eredetöktől fogva minden időben kitűntek, és pedig különböző alkalmakban, változtatlanul, folytonosan, állhatatos hűséggel, gyors és férfias elhatározással, magának a halálnak különböző helyen és időben tanusított megvetésével, több dicsó elődeinknek Magyarország királyainak is dicséretes érdemeket és szolgálatoakat tevén, mi azután mint a halhatatlan erény különös példányát a késő és hálás utókorra is átszármaztatni érdemesek lettek. Nemkülönben Te

is! többször dicsérettel említett keöreös-nadányi Nadányi Miklós! hasonló igyekezettel, sőt szolgai és dicséretes példával követvén már említett őseid és elődeid nyomdokait, erős állhatatos akaratot, gyors tevékenységet tanusítottál nemcsak dicső emlékezetű elődünk, megholt ő császári és királyi Felsége, Ausztriának huszonhat évig felséges ura, III. Ferrdinand ő Felsége iránt, hanem erántunk is és pedig elvállalt kormányzatunknak kezdetétől fogva itthon és a katonaságnál az által, hogy először is érdemesnek tartattál ő Felsége néha II. Ferdinánd ősatyánk és tiszteletre méltó elődünk, római császár és Magyarország királya által Neograd alkapitányává előmozdittatni, azután kevés idő multával Szécsény alkapitányává felajánltatni, azután végre Verebély legfőbb alkapitányává emeltetni, hol jelenben is szolgálatunkban szorgalmasan örkődöl és az előre bocsátott idő alatt néhai Tekintetes és Nagyságos galanthai gróf Eszterházy Miklós, Magyarországunk akkori palatinusa által két ízben ügyességedre és szorgalmadra bízott nehéz és súlyos országos ügyekben a budai vezérhez küldött követtségben jártál el; valamint az elébb kimult császári és királyi Felség, urunk és visszakívánt atyánk által néhai Nagyságos Graiffenklau Györggyel együtt követtségben Budára küldetvén, hű, hasznos, és bátor működésben jártál vala el. — Ezeken kívül* 1404-ben midőn a keresztény név örök ellensége és tyranusa Nyitra vgynek pusztítására dühösen rohant, te pedig négy vagy ötszáz lovassal, követte Ujvár és Verebély többi őrségének katonái által Nagy-Vezekény mezején 3600. ellenséget valóban győzhetetlen és erős lélekkel, éltednek nagy veszélyével, megsebesítve dicsőségesen elűztél, távoltartottál és legyőzni iparkodtál, ötszáz szegény keresztény

* Talán 1652. midőn ugyanott az Eszterházyak is elestek.

fogolynál többet az ellenség kezei közül kiszabadítottál, sőt igen nagy zsákmányt nyervén, a török közül többet kétszáznál levágva, és megölve, és elfogva, a mieink közül pedig a harcban csak egyetlen egy szolgát veszítve Te jeles Hectorként győzelmesen tértél vissza; de ezen kívül végtére azon második pusztításnál, melyet a török ezelőtt hat évvel Nyitra megyére rohanva kísérelt meg, és vele Kis-Vezekény mezején rettenetes és heves ütközetbe keveredvén, mostoha szerencsédnél fogva nehéz sebeket kaptál, és kevésbe mult, hogy az ellenség által legyőzve és elnyomva, rabságba nem jutottál, három ép fogadat is kiütötték, lándzsával a lórul letaszítottak, és leesve, a lótól megfosztva, csak saját lábaidnak köszönhetted, hogy közel a halálhoz, az Isten különös gondviselése mellett, a németek sűrű seregei közé futottál, és magadat gondosan elrejtve nagy nehezen éltedet megmenthetted, mi által hősnek és a vitézség erényei dicső hálára méltó szolgálatjait tanusítottad úgy Magyarország koronája, és Felségünk eránt, mint már jelzett ausztriai házunk eránt is, napfénynél világosabban bebizonyítván, hogy éltedet nem kimélted, és ekkép magadat kedvessé, szeretetté, tetted, és mindezeket nem csak Felségünk jelen hivei által bebizonyítottaknak tartjuk, hanem saját tapasztalásuknál fogva valamint felséges elődünk III. Ferdinánd úgy a mi dicső emlékezetű visszakivánt atyánk, mint tiszteletre méltó nagyatyánk II. Ferdinánd tapasztalataiból is tudjuk, és megvagyunk győződve, hogy ezentul sem kimélvén karodat, hasonló, mindig egyforma állhatos hűséggel, lelkiülettel szolgálván, vitéz bátorsággal, dicséretesen fogsz hivatalodban eljárni és kötelességedet teljesíteni.

Mindezeknél fogva, melyeket előadtunk és más sok dicső cselekedeteknél fogva, melyeket Te dicséretesen és hasznosan véghez vittél, valamint azoknál fogva, a melyeket ős elődeid véghez vittek,

hogy mi is viszont Te irántad kegyelmünket és kegyességünket nyilvánítsuk és erényed soha el nem enyésző emlékezetéről bizonyosságot tegyünk, ezt megtiszteljük, ékeesebbé tegyük s ekkép a Te példád által más hű alattvalóinkat is, különösen a te családbeli utódaidat és örököseidet, kik törvényes rendben leszármaznak, a te erényeidre és hasonló érdemes törekvésekre, ezek befogadására és követésére buzdítsuk, és hogy ösztönt nyerjenek és serkentessenek: Téged többször említett keöreös-nadáni Nadányi Miklóst és te éretted nemes Mindszenty Magdolnát hitvestársadat, fiadat Mihályt, és leányaidat Erzsébetet, Sophiát, Borbálát és Katalint, végre egész Nadányi családot, örököseidet, utódaidat, kik már születtek, és Isten ajándékából születni fognak mind a két nemen lévőket biztos tudomásunknál fogva, saját akaratunkból a nemesek sorából és testületéből kiveszünk, és említett Magyarországunk báróinak vagy mágnásainak sorába és gyülekezetébe, kik leveleik lepecsételésénél veres viasszal élnek, felveendőknék, csatolandóknak, számláltattnak, alkottaknak és előmozdítottaknak véltünk. — Akarjuk és ezennel elhatározzuk, hogy Te! nevezett keöreös-nadáni Nadányi Miklós! és elébb jelzett hitvesed Mindszenty Magdolna, említett fiad Mihály, és fellyebb irt leányod Erzsébet, Sophia, Borbála és Katalin és a ti utódaitok, örököseitek, úgy mint már említett szülöttek és születendők, mindkét nemen lévők mától fogva jövőre, örök időkre, mindazon kegyelmekkel, előjogokkal, tisztelettel, engedélyezett szabadalmakkal, szabadságokkal, melyekkel Magyarországnak többi bárói és mágnásai akár joguknál, akár szokásnál fogva, vagy bármi oknál fogva élnek, és ezek élvezetében vannak, továbbá is élhessenek és minden leveleiket veres pecséttel, más bárók vagy mágnásokhoz hasonlóképen lepecsételhessek és ezzel elláthassák, különben pedig elébbi nemességbeli fegyvereiteket,

jelvényeiteket, melyekkel régen éltek őseitek és családbelieitek megtarthassátok és Te is ki ezekkel eddig éltél, még következővel nagyobbítva, gazdagítva, és ismételve megajándékozva legyél:

Egy felállított pajzs. (lesz a jelvényed) Ezen téres gömbölyű pajzs környezetén egy sárkány terjeszkedik köröskörül úgy, hogy csomós farkát a végén befogja, és ez jelvényesen bezárja a környezetet; ezen kék kerek téren két emberi kar veres keztyűket viselve lefelé keresztben van összetéve, s jobbról-balról két kinyitott tör végét fogják; a közepén két arany varancsós kanpóka áll. A körülfontott sárkányon fölül jobbról félhold, balról ragyogó csillag van. A sárkány fején a korona felett kis oroszlányok egymás ellenében helyezve, melyek közül a balfelől a jobbfelől oroszlánynak három ép fogát kiüti, melyek a koronára esnek; ellenben a jobbfelől oroszlány a balfelől golyóval mellén halálosan átlövi. Végre mindkét oroszlány emez lövő fegyverrel, amaz ércz karddal egymás ellen harczolván, a jobb oroszlány az erős és nagy-lelkű hős athlétának képét jelvényezi. — Ezennel elhatározzuk, hogy Te Nadányi Miklós! és a te említett hitvesed, fiad és leányod, mint örököseid mindkét nemű utódaid ezen elébb leirt fegyvereket ezen időtől fogva, ezentúl jövődőben és örök időkre, mindenkor és mindenütt a harczokban és ütközetekben, a harczias játékban, párviadalokban, a tornaszatokban és más gyakorlatokban, és mindennemű expeditióknál hordozhassátok és azokkal élhessetek és örvendhessetek. Sőt akaratunkat nyilvánítjuk: beveszünk, számban tartunk, megalkotunk, és előmozdítunk, nemkülönben megnagyobbítunk, gazdagítunk és újból megadományozunk jelen levelünk által. Minek emlékére és megerősítésére, örökidőre jelen titkos pecsétünket reá nyomva, melylyel mint király élünk s függő pecséttel megerősítve kiadjuk jelen levelünket neked keöreös-nadáni Nadányi Mik-

lós, örököséidnek, mindkét nemű már született és születendő utódaidnak és az egész Nadány családnak kiadandónak és engedélyezendőnek véltük.

Kelt őszintén kedvelt hívünk, Krisztusban atyánk Főtisztelendő úr Szelepcsényi György Kalocsa és Bács kánonszerűleg egyesült egyházak érsekének, a nyitrai püspökség adminisztrátorának, ugyanezen vgye örökös főispánjának b. t. tanácsosunknak és Magyarország udvari cancellárának, Bécsben, Ausztriában 1659. év April havának 17. napján, Római császárságunk első, Magyar és többi országunk királyságának negyedik, Cseh királyságunk harmadik évében, midőn szerencsésen kórmányoznák az egyházakat: Főtisztelendő és Tisztelendő Krisztusban atyánk: zombori Lippay György esztergomi és Szelepcsényi György kalocsai és bácsi megyék érsekei. Kisdy Benedek egri, említett Szelepcsény György Nyitra megyei adminisztrátor; Petrechich Péter zágrábi, Papfalvay János választott váradi; Szentgyörgy Ferencz választott erdélyi, Szécheny György választott győri, Hoffman Pál választott veszprémi, Salix János testvér választott pécsi, Pálffy Tamás választott váczai, Jurevich Pál testvér választott sirmai, más testvér Marovich Marián választott boszniai, harmadik testvér Bartossy bapt. János választott rosnyói, Hyacint Machrypodáry testvér, választott kolozsvári, Mariány Péter segniai és modrusi, püspökök. Továbbá Tekintetes és Nsgos hadadi gróf Veselényi Ferencz említett Magyarország palatinusa, egy másik Nádasdy Ferencz országbirája, gróf Zriny Miklós említett országaink: Dalmatia, Croatia és Slavonia bánja, gróf Csáky István tárnok, gróf Zriny Miklós lovászmester, gróf monyorokereki Erdődy György cubicularius, gr. erdődi Pálffy Miklós ajtónálló, (az asztalnok hiányával), gróf Forgách Ádám pinczemeszter, gróf tersácki Frangepán György a kir. Curia mestere máskép palatinus (volt nagyobb és kisebb)

- és már említett erdödi gr. Pálffy Miklós posonyi gróf és sok más említett Magyarország vármegyei méltóságainak idejében. — Leopold. Szelepchény György, kalocsai érsek.“
- 18.

Ezen leirt Nadányi Miklósnak felesége Min-
czenythy Magdolna, fia Mihály, leánya Erzsébet,
Sofia, Borbála és Katalin voltak, kik közül Katalint
feleségül vette Pyber István Ferencznek és derghi
s karcsai Somogyi Susannának, özvegy Dániel Péter-
nének fia. Mikor házasodtak nem maradt felje-
gyezve, minthogy azonban a fenn leirt diploma
1659. évben kelt s ekkor már Nadány Miklós érde-
meinek virágzó korában volt, ezen év körül vehette
feleségül, mi azért nevezetes a Pyber családra, mert
az utódok főrendűek és anyjuk után is birtokos
nemeselek lettek. Ezen Pyber István 1684. Divény
várában előkelő rangu vitéz lehetett, mert gr. Pálffy
Jánostól bizonyítványt kapott azon hűségéről, melyet
a király iránt ezen várban tanusított, ki azután in-
nét elbocsátva, ajánltatik. (p. h.) Felesége Nadány
Katalin meghalt 1721. apr. 25. Sz.-Antalban van
eltemetve.

- 22.
- 49.
- 2.
- 11.
- Pyber Ferencznek Nadány Katalin ipjának test-
vére volt, Pyber János először Sántha Erzsébetnek,
özvegy Mérey Imrénének férje, később másodszor
Paxy Sófiát vette feleségül. Ezen Pyber János vég-
rendeletet hagyott maga után, melyet mint nagy-
szombati senator Posonyban alkotott betegségében
1664. ebben több ékszerekről és nevezetes vagyon-
ról rendelkezett, de ennek ellenmondott fivére Pyber
Ferencz azért, mert nem voltak szerzeményei, hanem
püspök bátyja Pyber János után kapta. Ez ismét
azért figyelemre méltó, mert tudván, hogy Nadány
Katalin ipjának Ferencznek apja István volt, kitü-
nik, hogy Jánosnak nem lehetett a püspök édes
testvér bátyja, különben Schmitt Miklós az egri
püspökökről kiadott munkájában nem írhatta volna,
hogy Pyber János egri püspök apja Jakab és anyja

Nagy Katalin volt, szükségképen tehát nagybátyja azaz János apjának Pyber Istvánnak, kinek felesége Csereödy Katalin volt, édes testvére vala, mi által már ismét egy emberöltővel feljebb jutottunk a Pyberék leszármaztatásában t. i. ha az egri püspök 1562. született és pedig „ex copiosa apud Hungaros familia“ már szabad feltenni, hogy a tizenötödik században nem csak a leirt Pyber Benedek élt, hanem ezen egész nemes család már szét volt terjedve. — Ezen említett püspök nevezetes országos férfi lehetett, mert először kinevezett pécsi, azután nagyváradi, végre egri püspök lett; Pázmány Péterrel együtt volt zsinaton és egy alkalommal Bethlen Gáborral mint kiküldött egyezkedett. Mindig mint kinevezett püspök fordul elő azon oknál fogva, mert ezen időszakban maga Pázmány Péter is panaszkodott, hogy Rómából az oklevelek és kinevezések néha tiz év múlva sem kerültek vissza, mint ezt a fenn idézett 1659. kiadott és számos püspök által aláírt oklevélből is kivehette az olvasó. Pyber János a püspök meghalt 1633. octben. N.-Szombatban el van temetve a sz. Miklósról nevezett nagy templomban, hol egy kövön ezen felirat olvasható: Ezen házat alapjaiból a maga költségén emelte (Rssmus) Pyber János, egri püspök Heves és Szolnok megyék főispánya. Ő cs. s kir. Felsége tanácsosa. 1631. Azt vélem, hogy ezen sírkő később helyezettetett át a templomba. — Ugyan ezen templomban szoktak régi időtől fogva a Pyber család tagjai temetkezni, mert Pyber János 1664. évben alkotott végrendeletében ezt írta: „Römlendő testemet a N. Szombathi sz. Miklós Templomában réghi Eleim szokott Temető helyébe böcsületesen eltakaríttatni kívánom.“

Nadányi Katalin férjének Pyber Istvánnak szintén volt egy czimz. püspök testvére László (almisi püspök) egyszersmind esztergomi kanonok, elébb n. szombati plébános, utóbb kir. táblai praelátus, ki egykor a Nedeczkyekkel, nevezetesen Sándorral

Schmitt tom.
194. lap.

3. pag. Végrendelet. 2. sz.

./ XXI.

levelezésben és barátságos viszonyban állott. Egy Pyber Istvánnak ismét, ki testvér volt János püspökkel, felesége Csereödy Kata volt, rokon Csereödy esztergomi érsekkel, ki a püspök életére befolyással volt. — Pyber Jánosnak említett végrendelkezőnek ismét három fia volt t. i. első feleségétől Sántha Erzsébettől született: Pál, János, Ferencz. (Lásd a Pyber család geneológiáját ./). Ezen Ferencz az, ki Nedeczky Sándornak adósa lévén — mint már más helyen említve volt — midőn Nedeczky Sándort oroszországi adóssága miatt Posonyban az országgyűlés színe előtt exequáltatni akarták, előhozta Pyber Ferencz és fia Benedek kötelezvénnyét s ezzel kívánt fizetni, de minthogy el nem fogadták, lovának ékszerei pedig elegendő kárpótlást nem nyújtottak, végtére is készpénzzel fizetett. Ezen Pyber Ferencznek első felesége Bossányi Magdolna volt, kitől született Benedek, második felesége pedig Perényi Ágnes özv. gróf Forgách Jósefné volt. Ugyancsak ezen Ferencztől születtek: Ádám, Zsigmond, Anna, Mária, Klára; Zsigmondtól pedig és Kvassay nevű feleségétől Pyber János, ki végrendeletet hagyván maga után, ezeket adta tündtunkra t. i. az ő apja Zsigmond a „Csáky“ huszároknál kapitány volt és 1737. Viddin mellett a török háborúban a hazájáért vérzett és esett el; hat ezer forintot is hagyott hátra s ezért ő (János) nem vállalt hivatalt. Említi azt is, hogy Pyber Piust teszi örökösévé, ki szinte harczolt a hazájért. Felemlítésre méltó az is, hogy 1791. Posonyban alkotván végrendeletét, állítja, hogy ő Pyber János ágának utolsó surculusa tehát Pyber István is Csereödy Katalin utódjai János testvérében Ferenczben derghi Somogyi Susanna férjének utódjaiban maradt fenn (l. a geneológiát) innét lettek azután a Pyberek a Nadány család vérrokonai. Ezen ágból származnak a most is élő és Vérthen Komárom vgyben lakó és birtokos Pyberék. Itt lakott s ezen ágból származott azon Pyber Sónia

is, ki Nedeczky Ferencznek felesége, tehát nekünk nagyanyánk volt. Ezen Ferenczről elől tettem már említést, hogy Komáromban főpénztárnok volt, és pedig az ő ipának Pyber Ferencznek pénztárnoksága után, mint ezt gr. Nádasdy Mihály 1782. évről hátra hagyott nyilatkozata bizonyítja. Ezen Pyber Ferencz felesége Újlaky Erzsébet volt († 1809.) kik negyed ízben lévén vérrokonok csak engedéllyel házasodhattak, hanem minthogy azon palatinalis donációban, melyet a Pyber család levéltára megőrzött nincs említés az Újlakyak apjáról és anyjáról sem őseikről; azt kikutatni nem sikerült; mikép voltak negyed ízben vérrokonok? — Ezen palatinalis adomány 1730. jun. 26-ról Posonyban kelt, mely szerint Újlaky Ferencz, István, Pál, Mária Komjáthy Sándor felesége, Katalin Csömösz Ferencz felesége és Erzsébet hajadon Posony megyében Fél-Szász birtokot kapták adományban. (Hártya. p. h.) Tehát Erzsébet, ki 1730. hajadon volt és 1809. halt meg, szép kort ért el. Más oklevél szerint ezen Újlaky testvérek apja István volt, ennek felesége pedig Nedeczky Katalin. (l. a Huszár geneológiát.)

6. sz.

Pyber Istvánnak és Nadányi Katalinnak négy gyermeke maradt: István, kinek felesége Konde Katalin, Magdolna Baloghy Jánosné, Klára Bartakovics Mártonné Jósef, kinek felesége Kovács Klára volt. Ezek 1724. máj. 4. Bars vármegyében egymás között osztottak, Füss, Pozba, Valkáz, Ohaj és Bárócz helységekben; máj. 12-én pedig ismét Pyber István, Pyber Anna, Somogyi Ferenczné és Pyber Erzsébet Vattay Ferenczné maradékai nagyanyjuk Somogyi Susanna örökségében rendeztek osztályt. Pyber István birt Karcván is. — A Nadányiak geneológiája ugyan azon táblán van előadva, melyen a fenn előadott Pyber családé, azért is megtekintendő. ./

./ XXI.

Mi Nedeczkyek a Pyberéktől ekkép származunk

le: Pyber István, Konde Katalinnak Konde István leányának férje, ki 1712. nov. 20. házasodott s lekötven egymásnak száz arany jegyajándékkal a viszonyos örökösödést, elébb gr. Eszterházy József ezredjében zászlótartó, azután pedig Posonyban szolgabíró volt, négy gyermeket hagyott maga után: Gáspárt kapitányt, Ferenczet Ujlaky Erzsébet férjét, Eleonorát Bite Jánosnét és Juliannát Lehoczky Jánosnét. Ferencznek ismét több gyermeke volt: a) Benedek, († 1823. okt. 18. 65 éves korában) kinek felesége Horvát Bora volt, ettől születvén nemrégén 1883. jul. 16. hetvenkét éves korában elhalt s Vérthen lakott Ignác számos élő gyermekeivel; b) Mihály, kinek felesége Gaál Teréz volt; c) Magdolna Bajcsy Jánosné; d) Anna Hegyi Ferenczné; és e) Sónia Nedeczky Ferenczné, kinek fiától Nedeczky Gáspártól, mi most is élő testvérek származtunk. Fenn említett Pyber Istvánnak feleségéről Konde Katalinról oklevelek ugyan nem maradtak, hanem maradt egy az esztergomi káptalantól kivett okmány jegyzék, mely szerint Konde család már Béla király (melyik?) alatt honos volt Magyarországon. Régi időben Fekete nevű családot képeztek, ugyanazon predicatummal, melyet most is viselnek t. i. Pókateleki Kondéknak hívták. A királytól egy Bolden nevű földet kaptak ők és örököseik örökösei Temes megyében kir. adományban. Ezenkívül voltak okleveleik 1399. 1380. 1347. 1341. 1400. 1607. 1500. évekről annak bizonyosságául, hogy igen régiek Magyarországon, nevezetesen Sipos-Karcsán voltak birtokosak összeköttetésben lévén Pósa, Amade és Somogyi családokkal.

A Pyber család hajdan nem csak nemes, hanem birtokos is volt. Minthogy a Nadányiak már I. Béla király idejében léteztek, nevezetesen László erdélyi vajda volt, az utódok pedig mágnások lettek, sőt ebben a Pyber utódok vagyonnal együtt részesek

lettek; a királynál is különös kegyelemben voltak, méltán feltehetjük, hogy a Pyberek ezután is nagybirtokba jutottak, annál inkább, hogy az egyik Pyber-ág egészen kihalt. — Pyber Benedek 1480-ben Wincze Tamás után birt Szent-Györgyben, Fehér, Veszprém, Zala vgykben, nem különben Tolnában, honnét azután „gyerkényieknek“ neveztettek; birt Csongrádban is. A végrendelkező Pyber János, ki a megholt egri püspök után örökölt, bizonyosan nagy örökségbe lépett, mert testvére ellene perlekedett a hagyaték miatt 1664; ötezer forintért vett birtokot Moderdorfban; ugyanott veremben kilenczezer mecz gabonája volt; vett Nyitra megyében is Drahócson gr. Forgách Ádámtól birtokot, mi által ki lettek fizetve Nyáry Lajosné és Hölgyi Gáspár. Volt birtoka Posonyban Bohuniczon, mely birtokot mind szeretett fiának hagyott; tehát az ősiekről nem rendelkezett, Birt Modorban szőlőkkel, malommal, hol saját vallomása szerint János püspök után örökölt, Nagy-Szombatban háza, Szuhán földjei voltak. Ezenkívül sok leirt drágaságai és ékszerei, Stonfán a várban sok bora és gabonája volt. Végrendeletében tutorokul rendelte: gr. Pálffy Miklóst, Szegedy Ferenczet váczai püspököt, Holgyi Sándort és Gubasóczit sz.-györgyi prépostot és nagyszombati plébánost öcsce urát. — Minthogy a régi legbirtokosabb családok az ősi nemesi birtokaikról nem szoktak rendelkezni; azért sokszor igen nehéz birtokosságokról ítéletet hozni.

Pyber Ferencz János testvére és öreg István fia, a szölgyéni vár kapitánya volt, ki felesége után Csötörtökön birt. — Ferencztől 1685. évben évben származott László czim. püspök és prelatus és testvérei osztottak modori, csütörtöki és cserháti birtokaikban. — 1692. Pyber István birt Karcsán mert birtokait itt adta zálogba. — 1712. Pyber István és Konde Katalin Nagy-Udvarnokon egymásnak viszonyosan lekötötték birtokaikat. — 1719.

Pyber Erzsébet Vattay Ferencz özvegye leányának Vattay Erzsébetnek, Ürbényi Pál feleségének átadta Cserháton, Bars vgyében, Baróczon, Füssön, Poszbán, Ohajon és Valkázon lévő birtokait. — 1722. Pyber István Konde Katalin felesége után Félszer-Ujfalun osztozott. 1722. Pyber Magdolna Baloghi Jánosné birt Posony vgyben Sipos- Kastély- Amade- és Egyházkarcsán örökség szerint. 1722. Pyber Klára birt Posony és Barsban, mert birtokát átadta István bátyjának. — 1714. ifj. Pyber István és b. Nadányi Katalin után ezek fiai: István, Magdolna, Klára, József osztoztak Füss, Poszba, Valkáz, Ohaj és Barócz birtokokban. Ugyancsak 1724. osztoztak Amade- Karcsán, Etföldjén, Egyházkarcsán. — Pyber József Neográdban alispán volt. Azt vélem, hogy a pozsonyi és barsi birtokok Somogyiak után háromoltak reájuk, mert Somogyi Susanna praedicatuma is „Karcsai“ volt.

67. §. Nedeczky Magdolna, Borbála. 1801.

Nedeczky Ferencznek a volt alispánnak említett négy fián: András-, Pál-, Kristóf- és Ferenczen kívül volt még két leánya is. Az egyik Magdolna, kinek férje Bossányi András komáromi alispán volt, s leányát Johannát nőül vette Poor János. A másik leánya Boris volt, ki hajadon maradt és megholt Vérthen 1801. — Ezt bátyja András a referendarius különösen kedvelte, mi Bécsből irt leveleiből tűnik ki.

68. §. Nedeczky Ferencz és felesége Pyber Sófia utódai 1815.

Nedeczky Ferencznek nyolcz gyermeke maradt, nevezetesen Ferencz, Gáspár, Zsigmond, Bencze, Erzsébet, Cecilia, Sófia és Julianna. — Nedeczky Ferencznek első felesége Nedeczky Borbála, a má-

sodik Tomanek Anna volt. Meghalt Piskén 1845. (Nedeczky Ferencz) aug. 13. életének 72. évében. — Zsigmond nőtlen maradt, Vérthen lakott ifjabb korában insurgens kapitány volt. — Bencze szinte nőtlen maradt; ez is insurgens volt. Erzsébetet elvette Nedeczky Lajos, Vérthen laktak. Ceciliát elvette Kovács Pál, meghalt Vácson 1829. hova gyógyítás végett jött, mert Vérthen egy veszett kutya megmarta. Sófiát nőül vette Rosos László, meghalt 1832. — Juli hajadon maradt, meghalt Vérthen, 1854. oct. 14. életének 62 éves korában. — Végre Gáspár, kiről alább írok, feleségül vette Reinprecht Josefát. Ez nekünk élő testvéreknek atyánk volt.

144. sz.

Ezen nyolcz testvér özvegy anyjuk Pyber Sónia éltében tett osztályt és pedig 1815. febr. 10., mely évben édes anyjuk meg is halt. Atyjuk után osztottak Vérthen, Radványon, Piskén, Lábathlanon. Az anya fentartotta magának a vérthi residentionális házban való lakást, naszvadi és vizvári birtokát és minthogy Pyber Sónia testvéreivel: Annával, Hegyi Ferencznével, Magdolnával, Bajcsy Jánosnéval, Benedekkel és Mihálylyal osztottak Vizváron, Karván, Vérthen, Radványon, Csúzon, Lábathlanon, Piskén, Egyház- és Amade-Karcsán, Hidvégen, Fel- s Al-Bakon 1797. böjt. második havának 23. napján; azt vélem, hogy itt is jutott nekik bizonyos osztályrész, mit bizonyosan eladván, mást szereztek. Minthogy a vérthi ház fentartása terhes volt, ezt olcsón felbecsülve Gáspár és Zsigmond tartották meg, de minthogy ez Benczét mint legifjabbat illette, az anya osztály alá nem bocsátotta, hanem ennek fentartását említett két fiára bízta. — Nedeczky Ferencz a legöregebb testvér Piskén lakott állandóan, kinek János fiától származott unokái most is itt laknak. Több gyermekei voltak, kik leszármazottjait a geneologia előszámlálja. ./ Ezen Nedeczky Ferencznek mint említém, első felesége Nedeczky Borbála volt. Ezen Borbála férjével ilyen

./ XXII.

666. sz. rokon összeköttetésben volt. Férjének — Ferencz-
nek — apja Ferencz, komáromi főbíró, ezé ismét
Ferencz komáromi alispán volt, ennek volt egy
fivére István, ki feleségül vette Zámori Terézt,
ettől születtek többek között Ferencz, Imre, ezen
Ferencz leánya volt Borbála az említettnek fele-
sége. Ezen Borbálának volt egy József kanonok
fivére, ki elébb megyeri, azután naszvadi plébá-
nos lett, utoljára 1844. Kopácsy érsek által
ujjonnan felállított nagy szombathi káptalanban
kanonokká neveztetett ki. Ezen Józsefnek nagy-
bátyja Imre szinte pap volt. Eleinte Budán a szé-
csényi seminariumban helyett. praefectus, azután a
budai Acemiában a bölcsészeti és erkölctan tani-
tója, azután Esztergom megyében Bátorkeszin, Köböl-
kúton és Mocson is plébános, az esztergomi consis-
torium tagja, a megyénél táblabíró, azután Esztergom
sz. kir. városi plébános és alesperes, ezután posonyi
kanonok, végre esztergomi kanonok és extra muros
Albae-Regalis Sz. Miklósról nevezett prépost, és
1865. 1807. augusztus 18. sasvári A. Diaconus lett. Említett
Nedeczky Ferencz tehát, a mi atyánknak Gáspár-
nak testvér bátyja vérszerinti rokonságban volt
ezen kanonokkal, nevezetesen Imrével másodízben,
Józseffel harmadízben volt vérrokon. Ezen össze-
kötetésnél fogva történt, hogy ezen Ferencz József
után örökölt, Imre pedig végrendeletet alkotván,
megemlékezett vérrokonairól. Ezen végrendelet emlé-
kezetet érdemel azért, mert 28 ezer frt készpénz-
nél többől rendelkezett; ezen kívül azon tőkéből,
mely ezen felül maradt alapítványokat tett közel
rokonai gyermekeinek számára. Említést tett mű-
kincseiről, melyek a 22 frtt. meghaladták. Tele pin-
czéről, lovairól s ruháiról.

Nedeczky Borbálának Ferencz feleségének hat
ezer frtot hagyott, férjének ezer frtot. — Nedeczky
Jánosnak Borbála fivérének, ki utóbb Esztergom
megye főjegyzője volt, három ezer ötszáz frtot. —

Nedeczky Annának, Borbála néma testvérének három ezer frtot. — Józsefnek a jövőendő nagyszombati kanonoknak, akkor megyeri plébánosnak ezer frtot. — Nedeczky Ignácznak, István fivérétől származott unokájának két ezer frtot. — Ignác testvérének Lajosnak két ezer frtot. — Nedeczky Sofinak Léva-
nének gyermekeiről úgy rendelkezett, hogy ezek az alapítványokon felül maradt tőkéből neveltessenek. Volt még egy testvére: Teréz, ki Terstyánszky Ignácznál volt férjnél. Ennek is több gyermekei voltak, ezek közül Lajosról azt állítván végrendeletében, hogy össze hasonlítva Györggyel az ő testvérével, tizenöt ezernél többet szerzett radványi birtokából, úgy rendelkezett, hogy Lajosnak, Annának férjezett Böhm Jánosnak és Magdolnának férjezett Stupiczky Márknak gyermekei, ha iskolába fognak járni, száz forinttal segélyeztessenek a fennmaradandó tőke kamataiból. — Egy szölleje is volt Lábatlanon, melyet Józsefnek a papnak ezután pedig Borbála utódainak hagyott. — A legatumok után fennmaradt tőkéből ilyen rendben rendelte el rokonainak segélyezését. Először Borbála utódai, kik állandóan megmaradtak a segélyezésben; azután János utódai, ha ez fog házasodni, ezek nem létében Ignác és Lajos maradékai; ezek után Ters-
tyánszky maradékai kapjanak segélyezést; végtére csak ezek után gondoskodott a legközelebbi rokon vonalról. Adósságai nem voltak. Cselédjeiről bőven gondoskodott. Az egyházakról, az eszterg. káptalan védnöksége alatt lévő plébánosokról és a szegényekről sem feledkezett meg. Az látszik s tűnik ki végrendeletéből, hogy egy főczélt nem tűzött ki magának, hanem inkább sok felé osztotta szép hátra hagyott vagyonát. Ezen végrendelet kelt 1808. Sepbr 16-ról.

2339.

Ugyan ezen Nedeczky Imre kanonok emlékeztetre méltó azért is, mert mint pénzes ember „Nedecze“ ősi birtok visszaszerzésén fáradozott. Úgy

- látszik, biztos tudomása volt arról, hogy ötszáz év óta nem mult el emberöltő, hogy a Nedeczkyek közül valaki Nedecze-ért ne perelt, vagy legalább jogainak fenntartása végett fel ne szólalt, vagy ellen ne mondott volna. 1802. Aprl. 25. kelt levelében bizonyos Morvay János, Beczkóbol felelt neki, hogy igen szívesen kezére dolgozik az oklevelek és leszármaztatás kimutatásában, mint ezt Nedeczky Franciscától Bachó János feleségétől értette. Ugyanezen levélben tudtára adta a kanonoknak (N. Imrének) hogy Trenchén vgye levéltárában egész fiók oklevelek yannak a Nedeczkyekről, de erre elenchus és felhatalmazás is szükséges lenne.
458. Ugyan ezen kanonok 1800. jan. 24. Posonyban, mint ekkor posonyi kanonok ünnepélyesen tiltakozott, következő oknál fogva : neki, a tomai Nedeczkyekkel közös leszármazása lévén oly formán, hogy Nedeczky Tamás Imrétől, ő pedig ennek testvérétől Istvántól származik, értésére esett, hogy nagyatyja Ferencz bizonyos nedeczei birtokokat elzálogosított Nedeczky Imrének, ez pedig gr. Pongrácz családnak, nevezetesen gr. Pongrácz Ádám ő excellentjának, most pedig auctio felvétele mellett az örökösök által újra elzálogosít : ezennel tehát az Imre örökösöket úgy, mint gr. Pongráczokat ettől eltiltja. (m. p.) 1800. évben ismét gr. Pongrácznét szül. gr. Forgách Franciscát megintette a tomai Nedeczkyek, valamint Tamásnak, Károlynak és testvéreinek nevében is, hogy adjanak auctiót a nedeczei curiákra. — 1802-ben ugyanezen Nedeczky Imre kanonok irt a vérthi Nedeczkyeknek, hogy küldjék meg a Nedeczéről szóló okleveleket, mert a tomaiak már tizenegy ezer frtban kiegyeztek, hozzá tévén : hogy ha talán fáradozni restellenének, ki fogják keresni Nedeczky János (az eszterg. főjegyző) és Gáspár (komáromi főbíró).
926. 1802. jul. 10. Posonyból irt (Imre kanonoknak) Nedeczky Károly veszprémi kanonok és országgyü-
- 321.
- 945.
- 752.

lési követ, hogy Imre fivérével, Ferenczczel fenn volt Nedeczén és azt találta, hogy kis portio az, mi őtet itt illeti, a mi t. i. Ignácznak az ő apja Tamás testvérének (nagybátyjának) halála után reá háromlott, és több az mi zálogban van gr. Pongrácz-nénál, de ezen 5830 frt teher van; midőn azután e felett a grófnéval értekezett volna, arról értesült, hogy általa (Imre kanonok által) el van tiltva ezen zálogos birtok feloldásától, mert őtet (Imre kanonokot) illeti. Ő tehát ajánlatot tesz arra, hogy ha úgy tetszik Imre kanonoknak, váltsa ki.

1806. május 12-én ismét Marsovszky Gáspárral levelezett, ki Nedeczéről ezeket írta Imre kanonoknak: intse meg gr. Pongrácz Antalt, ki ezen jószágokba nem csak semmit sem fektetett, de el is rontotta; azért legjobb lesz ezen birtokot összeiratni, úgy is executio alatt van és Nozdroviczky Ferencz szolgabíró kezére bízott. — 8000 = nyolcz ezer forint teher nyomja, hanem a gróft kevesebbel kell megkinálni, hogy ki eressze kezei közül.

751.

Azt vélem, hogy Nedeczky Imre kanonok a többi Nedeczkyekkel is szövetkezett, vagy legalább érdek közösségnél fogva bele vonta, hogy ezen birtokot Nedeczén kiválthassa. Ugyan is 1807. jun. 22. Nedeczky Andrásnak fia Lajos, Nedeczéről irt a görbői Nedeczkyeknek, hol lakott Nedeczky Ferencz a tolnai követ is, hogy nagyon örülne, ha a gr. Pongrácz család és Serény, ki deficiált, s helyette bizonyos Suvase franczia miután a grófleányát nőül vette, megfosztatnának a nedeczei birtoktól, hol kastélyt és nagy épületeket emelvén, a Nedeczkyek birtokát kiválthatatlanná tették. A vérthi Nedeczkyektől — mint írja — ő nem tart, mert ezek nem birván okmányokkal jogaikat érvényesíteni nem tudják; hanem a tomai Nedeczkyek okleveleikből, nevezetesen 1700-ból Zsigmond osztályos leveleiből és 1779-ből, midőn Nedeczky Apollonia a Tahyné

760.

perlekedett testvéreivel, ki fog derülni, kit illet ezen birtok. — Meghalván a házasodni készülő Nedeczky Ignác, utána exequáltatott birtoka 4000 frtra becsültetett, de most ezért — írja — 12,000 frtot lehet adni; azért pedig mely Antalnak fia Sándor a plébános és ennek unoka testvére József harminczkét évre adtak át gr. Pongráczoknak 4200 frtot, és így összesen ő 18—20 ezeret adna ezen birtokért, mely hogy a Pongráczok kezei közül kiszabaduljon, örülni fog, ha a görbőiek akár haszonbérben, akár pedig vétel árán birni fogják.

761.

Ugyancsak Nedeczéről 1800. január 13. irt Turánszky Sofia, midőn ismét szerepel Imre kanonok; ugyanis midőn levelére nem adtak választ, ennek irt és pedig levele tartalma szerint ekképen: Zsigmond örökösei Gáspár, András, Mihály és Imre. Ezek közül András fia Mihály a kapitány és testvérétől való Sándor a pap, ki nem sokára meghalt, eljöttek gróf Pongrácznéhoz és három hétig nála mulatván elzalogositottak két curiát harminczkét évre úgy, hogy épületeket is emelhessen; de nagy hibát követtek el, nem adván tudtára, hogy ezen birtok nemcsak őket illeti; mert Andráson és Mihályon kívül testvér volt Imre is, és ekkép ha Mihály örökösök ennek József fiában (alispán volt komáromban) kihaltak is, ők pedig Andrástól származtak, erre is kellett volna tekintettel lenni. Imrétől származtak t. i. a tomaiak: József septemvir és Károly referendárius utódai, Mihály utódainak kihaltával tehát volt joguk a komáromi Nedeczkyeknek is (kik egész más ágból származván az ősihez jogot tartottak) Ezt irta özvegy Nedeczkyne Turánszky Sónia, de reá nem hallgattak és tizenhatezer forintért elzalogositották a birtokot; hanem alá nem irták, mert egy harmadik jelen nem volt, kinek beleegyezését várták. Ez esvén tudtára a kanonoknak, láthatta, hogy sok érdekeltekkel volt dolga.

Ugyanezen ügyben intézett 1801. Septr. 19. Nedeczky András Trencsény megye fiscalisa is Zsolnáról Imre kanonokhoz egy levelet. Leirta, hogy Nedeczky Mihálynak (egy ösünknek) ki Rafael fia volt, négy fiörököse maradt t. i. György és Gáspár magvaszakadtak; István és Imre ezek testvérei kikegyenlően osztottok. István kapta az alsó curiát, melyet most a grófné bir; a felső curiát kapta Imre, amely fiai István és Zsigmond között osztott meg és egy részt Turánszky Sófia özv. Nedeczky Jánosné, István unokája bir, a másik részt József és Gabriel magvaszakadtak birták, szinte Zsigmond unokái. István curiáját nem szerezte meg Imre, tehát azoktól, kik kiköltöztek Nedeczéről megszerezte Zsigmond; ezt megerősíti az, hogy Zsigmond fiai Imre, András Mihály 1752. megosztották. Ezen osztály szerint az alsó curia András és Imre örökösöké lett; Mihály örökösei pedig a felső curiából azon részt kapták, amelyet Zsigmond István testvérével osztóván kapott. András örökösei: László, Antal, Mihály mikép egyeztek Imre örökösseivel és ismét Imre fiai: László, József és Károly, ki nem kutatható; annyi bizonyos, hogy József a septemvir Imrének fia egész halálig birta az alsó curiát, holta után pedig Ignác, Károlynak fia birta. Ignác meghalt és birtokát exequálták. — Több évek mulva Nedeczre jött Nedeczky Tamás özvegye és gróf Pongrácz Ádám felügyelete alatt a ház tetejét újra építették s erre 300 frtt tettek le; de ezen időtől fogva ezen házat a szolgák lakták. Egy év mulva Tamás két fia, egy világi és egy egyházi eljöttek Nedeczére és harminczkét évre kiadták ezen birtokot tizezer forintért, de ez abban maradt mert a harmadik testvér bele nem egyezett. — Ezeket, Nedeczky András — ezen levél írójának — öse Imre, többször említette, valamint azt is, hogy jelenben is élő Imre kanonok ösei ki akarták váltani; hanem látván a költségeket abban hagyták.

Most már minden épület roskatag és romlott, a melyek 1500 frtra becsültettek. Ha többet akar tudni ezen ügyben a kanonok, üsse fel — írja — azon pert, melyet Nedeczky Apollonia, Tahy Imre felesége és Károly leánya testvérei ellen folytatott; ebből a körülményeket is megtanulhatja. — Ő az egész birtokot így becsüli meg: a birtok 1000 frt, az épület: 1500 frt, a költség 200 frt. tehető.

Ezen egész birtok leírás nem volna nagy figyelemre méltó, ha a geneologia nem volna mellékelve, de minthogy ez ide mellékelve a Nedeczky leszármazást onnét a legelső Dominicustól elé számlálja, mi már ezen könyvben leírottak által is hitelesnek bizonyult, — azt véltem, hogy nem volt kihagyandó, már csak azért sem, mert egy ősünk István, testvérének Imrének leszármazottjaira is világosságot vet. — (Lásd a mellék geneológiát ./ XXIII.)

./ XXIII.

69. §. Nedeczky Gáspár és felesége Reinprecht Jozefa. 1773.

Nedeczky Gáspár, nekünk élő testvéreknek atyánk, született 1773. évben, nyolcz testvérei között mint jogvégzett legjártasabb volt a jogok védelmében, gyermekeit is egyenkint mint jogvégzetteket ezen pályára nevelte, és velök ügyvédi vizsgát tétetett, kivéven Gáspárt, ki mint jogvégzett papi pályára lépett. Ez volt oka, hogy testvérei között, mint osztoztató legtöbb bizodalommal látszott birni; ő viselte gondját öregségében megvakult anyjának Pyber Sófának is, kitől testvéreinek nevében is haszonbérben átvette mint komáromi főbíró hatezerhatszáz frtban a keszegalvi anyai jószágot, hol egy darabig lakott is. Nem csak több nyelveket birt, mert beszélt magyarul, németül, latinul és francziául; hanem a tudományokat szakszerűen mívelte, nevezetesen igen szerette a filozóphiát, mely szakban egész könyvet irt, és mint

Toldy Ferencztől a „Magyar Akademia“ titkárától értettem, ezt bírálat alá benyújtotta; de nyomtatás alá nem került. Töredékei megvannak levéltárunkban, melyekben az embernek nem csak szellemi, hanem testi tökéletesítéséről értekezett, miből azután kitűnik, hogy az akkori és mult század nevezetes philosophusait is tanulmányozta. — Pest, és már elébb Komárom megyei gyűléseken részt vett; a gazdasági téren is jeles ember volt nem egy, de számos értekezést irván korában még igen gyéren megjelent hirlapokban. A „tudományos gyűjteményeket“ igen kedvelte, 1802 - 1810-ig Komárom megye aljegyzője, 1817-ig csallóközi főbíró, 1819-ben főjegyző volt, 1823-ban gr. Nádasdy Ferencz váci püspök kinevezte jog és jószágigazgatónak, míg végre 1839. július végén Kolosvárra utazván, meghalt életének 66. évében. Itt van eltemetve is. 1828. meg lett kínálva a komáromi alispánsággal is, illetve erre candidálva; de reá előnyösebbnek látszott nem rég elnyert hivatala, melyről kiadott bizonyítványai fennmaradt tanui azon részvétnek, melyben életét töltötte. Felesége született Reinprecht Josefa volt, kiről alább fogok említést tenni.

1844. 147.

Nedeczky Gáspár 1816. szinte úgy mint már említett Imre kanonok azon fáradozott, hogy a nedeczei curiákat és a vadicsói ősi birtokrészeket visszaszerezze. Ezen év febr. 25. irt bizonyos Urbanovszky Gáspár Bitscéről atyánknak, ki protestált gr. Pongráczok ellen jogainak fentartása végett. Ezen Urbanovszky ügyvéde lehetett a Pongrácz családnak, mert habár mindent ígért, mégis ezeket írta: „Illmo Dno meo plenam securitatem procuro.“ Ezen levélből kitűnik az is, hogy a ./. alatt már jelzett Nedeczky Károly referendáriusnak hét gyermeke volt, mint a geneológiában is előfordul.

756.

./- XXIII.

1816. Sepbr 15. fenn maradt azon oklevél, mely szerint Nedeczky Gáspár Trenchén vgye által megintette gr. Pongrácz Ádámot és Antalt, kik

1862.

- azután azt felelték: hogy ezen ősbirtokokat, melyek
 ősatyánk Nedeczky Mihály (Sándor és Ferencz test-
 vére) által zálogosítottak el, azóta tehát Nedeczky
 Imre, Zsigmond fia után a vérthieket következőkép
 Gáspárt is illető részt zálogban birják, Nedeczky
 Ignác után minden előleges jelentés nélkül alat-
 tomban megvették, s ezen oknál fogva szólaltak fel ;
 t. i. Zsigmond fia András, Andrásé Antal, ezé pedig
 1862. Sándor a plébános adta el 1800. évben azt is, mi
 a vérthieket illetné. Nedeczky Gáspár tehát Nozdro-
 viczky Ferencz szolgabíró által követelte, hogy a
 a grófok liquidálják azon költségeket, a melyek
 kifizetendők lennének a birtok átvételekor. A meg-
 754. intés kelt Moys-ban 1816. Sepbr. 15. Nozdroviczky
 F. és Ordódy Jacab. (p. h.) Ide csatolta atyánk
 Gáspár, mint Mihálynak egyenes vonalban leszármazott
 ivadéka, azon szerződést is, mely szerint
 Mihály, Sándor és Ferencz az ő nedeczei és vadi-
 csói részöket 32 évre elzálogosították Zsigmond
 feleségének Fekete Ilonának, másnéven Ilovaynak,
 1861. kitől azután 1699. évben felvettek 2500 frtot és
 ezt elzálogosították fiának Imrének is azon feltétel
 alatt, hogy épithessenek, de minden három év után
 visszaválthassák a birtokokat ; ezekről ment át az-
 után ezen birtok a gr. Pongráczokra, mihezatyánk-
 nak kétségtelen joga volt.

- Perlekedett Gáspár atyánk és perét meg is
 nyerte herczeg Pálffy Antal ellen is, ki a vérthi
 közbirtokosság zsitvai halászatát erőszakkal meg
 akarta változtatni, illetve megháborította. A vérthi
 halászatnak egész századokra terjedő történetét le-
 hetne előadni, ha most olyan érdekléssel birna, mint
 7. hajdan. Így 1429. Tata városában megyei gyűlés
 tartatván Posár Miklós Vérth mellett a halászatot
 12. magának tulajdonította. Így 1456. Budán az ország-
 gyűlés színe előtt Posár Miklós sok másokat a halá-
 szattól eltiltott. Jelen voltak a főrendek is. Nedeczky
 Sándor az elmúlt század elején különös gondot for-

ditott birtokán a halászatra, mert kedves embe-
reinek innét szokott nagy halakkal, a Dunából pedig,
melybe a Zsitva torkolatánál befolyik, nagy vizák-
kal kedveskedni, sőt bizonyos b. Ujfalusy Pál, ki
egykor birta Pest megye halászatát, Keszegfalván
Komárom megyében egy birtokáért halakat kívánt.
Ugyan itt birt Nedeczky Sándor is. Egy esztergomi
érseknek, Szelepcsényi Györgynek, elébb nyitrai
püspöknek is Radványon a Zsitva torkolat mellett
egy pár száz holdjáért jogelismerésül a haszonbérlők
nagy halakat adtak. E jelen században is volt idő,
midőn a Zsitva megáradt, s elzáratván torkolatánál,
temérdek sok halat fogtak ki a halászok. Innét
történt azután, hogy alig volt osztály, melyben a
vérthi halászat nem szerepelt volna.

1819-ben történt, hogy herczeg Pálffy Antal,
ki birta Patot és Marczelházát, önkénytesen meg-
változtatta a halászat érdekében kötött közös jöve-
delmi szerződést. Ugyan is fenn maradt egy oklevél
levéltárunkban, mely szerint a közbirtokosság Ne-
deczky Gáspár atyánk által megintette a herczeget
a végett, hogy ugynevezett Serke és más idetartozó
patakokban új elrekesztéseket rendelt el, azt vél-
vén, hogy Path határára nem terjedt ki a közös
halászat jogélvezete. A herczeg abból indult ki,
hogy Path határára ki folyt, vagy áradt vizek az
ő tulajdonát képezik, és ekkép az ezekben megej-
tett halászatban osztozó vérthi közbirtokosok haszna
az ő kárával történik, azért is az itt fogott halak
kiadásától a halászokat eltiltotta és a vérthieket
kárpótlásra szorította.

2198.

1825-ben, midőn még a megkezdett per be
nem fejeztetett, a közbirtokosság Pálffy herczeggel
együtt oly szerződést kötöttek a halászokkal, mely
szerint ezek a fogott halak egy harmadát kapták
jutalmul, két harmad pedig ismét három részre
osztatott, melyből a herczeg, mint a ki birta Mar-
czelházát és Patot is, és a melynek határa a Zsit-

[2198.

vát érinti, erei pedig ennek határába ömlenek, két harmadban, a vérthiek egy harmadban részesüljenek, minek ára ezer frtra rugott.

2444. 1829. Decbr. 18. már a király nevében gróf Reviczky Adám cancellár következő rendeletben intézkedett:

Azon határozatra nézve, mely szerint a vérthi közbirtokosság a herczeg ellen karhatalmat kért, a felmentés ekkép adatik ki: minthogy a vérthi közbirtokosság 1828. aug. 1. benyújtott megkérésére folytán sürgetett halászati joga, Vérth, Path és Marczelháza határában létező vízkifolyásokra is kiterjed. és a második repositiónak tárgya a Serke foki halászatot is kétségkívül magában foglalja; és minthogy az udvari 27-ik februárról szóló, az utóbbit (16 Ocbrről szólót) helyben hagyó határozatot minden elébbi közös zsitvaí halászatra kell érteni és értelmezni: ezen oknál fogva a folyamodó herczeg kérelmének hely nem adathatik, és a megyének 5. májusról kelt határozata helyben hagyatik.

2198. Az 1838. és 1842. szerződésék már úgy köttettek, mint a per előttiek, azon különbséggel, hogy az egy harmad és két harmadon kívül a vérthi közbirtokosoknak hetenkint 25 fnt. a marczelházi uraságnak pedig 50 fnt. hal szolgáltatott ki. Ezen időben Komárom vármegyében Ordódy Vineze a nem rég elhalt Pál miniszternek apja volt főbíró, ki ezen ügyet a megyénél pártfogásban részesítette.

Nedeczky Gáspár atyánk felesége illetve édes anyánk Reinprecht Josefa volt, ki 1855. május 5-én Dömösön Esztergom vgyben fiánál itt plébánosnál Nedeczky Gáspárnál, életének 73-ik évében halt meg, s itt lett eltemetve. — A Reinprechtok Bars vgyben Nagy-Málason voltak birtokosok; ez előtt Komáromban laktak. A Reinprecht család régi Magyarországon, mert már Hunyadyak korában itt voltak, mint ezt ezen czim alatt több kötetben

megjelent könyv bizonyítja; ezekkel mindazonáltal őket összekötni nem lehet. Reinprecht Josefa apja Ignác, Zelizen lakó gróf Eszterházyak igazgatója, anyja pedig Ordódy Josefa volt. Laktak fiaival s leányaival N. Málason. Reinprecht Josefa leszármazását világosan feltünteti azon osztálylevél, melyet 1822-ben még életben lévő Ordódy Josefa, paksi Sipeky Sándorral aláírt N. Málason. Ugyan ez tűnik ki több más osztálylevelekből is.

116. 117.
119. sz.

Ezen 1822-ről szóló osztálylevelet, minthogy magában foglalja a geneológiáját, egészen leirandónak véltem :

Mi alól is megírtak, egy részről én Ordódy Josepha, * néhai Reinprecht Ignác urnak özvegye, leánya pedig néhai Tettes Ordódy László Úrnak és Sipeky Clára asszonynak, a ki is néhai Tettes Paksy Sipeky László Úrnak néhai Ebeczky Mária asszonytól, kit néhai Ebeczky István, B. Bossányi Clárával, néhai B. Bossányi Mihály és B. Hölgyi Borbála leányával nemzettek, született leánya vala, magamra vállalván mindazoknak, a kiket alóli dolog illethetne terheit, vallom ezen levelem által : hogy én kedves öcsém Tettes ifjabb Paksy Sipeky Sándor Úrral és hites társával Borsiczky és Ledecneczy Ugronovith Mária öcsém asszonynyal ugymint osztályos atyámfiaimmal, Nyir nevezetű helységről, mely ezen nemes Bars Vármegyében helyeztetik, engemet illető jus, és rész jószág eránt következő alkura léptem : (Lásd a geneológiát ./ XXIV. és a ./ a melyből kitűnik, hogy b. Bossányi Mihálynak anyja Zeleméry Katalin volt († 1640) ki által a Rákóczyakkal és sok nevezetes családdal lett rokon.

./ XXIV.

./ XIV.

„Az 1763. esztendő július holnapnak 25. napján, Ugrótzon költ osztályos levél szerint abban osztózó néhai Sipeky László és Ebeczky Mária öt gyermekét, ugymint : Sipeky Jánost, Sipeky Mária

* Alól Reinprecht Josefát írt alá; férje után.

Annát, B. Bossányi Miklósnét, Sipeky Clárát Ordódy Lászlónét, kedves édes anyámat, Sipeky Tereziát, Litassy Andrásné és Sipeky Apolloniát, később B. Rudnyánszkynét, Nyiri helységnek csak egy harmad része, két más harmad része pedig Ebeczky Juliannát, Ugronovith Lászlónét és Ebeczky Rosáliát, Baranyay Istvánnét, úgymint néhai Ebeczky István és B. Bossányi Clára leányait következtetés-képen öreg anyám Ebeczky Mária testvéreit illetve ugyan, de mivelhogy azon osztály után néhai Ebeczky Rosália Baranyay Istvánné fiában deficiált volna, és ennek defectusa által Nyir egész helységnek és határának hasonfele reánk Ebeczky Máriától származott Sipeky László maradékira háromlott, Sipeky László pedig és Ebeczky Máriának felyebb említett osztozó öt magzatiból megest ketteje, tudniillik Sipeky Mária Anna B. Bossányi Miklósné és Sipeky Apollonia B. Rudnyánszkyné szinte maradék nélkül kimultak volna, következésképen édes anyámnak Sipeky Clárának maradékát már most egész Nyiri helységnek egy hatod része, engemet pedig tekintvén arra, hogy még két osztályos testvérem volnának, úgymint Ordódy Apollonia, Tettes Gál János és Ordódy Cristina Tettes Palugyay János urak hitestársai, egy tizennyolczadrész illetve, ezen egész Nyiri helység egy tizennyolczad részét, mely nevezett testvéreim jussával osztatlanul mostanság tisztelt öcsém ifjabb Sipeky Sándor úr birtokában elei aquisitiója mellett találtatik, felvévén tőle és hitvesétől Ugronovith Mária öcsém asszonytól mai napon egy ezer rhénus forintokat igaz értékű conventionalis monetában tovább is kezeknélmeghagyom, úgy aztat mai napságtól számlálandó huszonnégy egész esztendeig zálog képen és evictióm alatt bírják és birhassák; de az én vagy successoraim hire, tudta és engedelme nélkül senki másra ne transferrálhassák, eltelvén pedig most kötött esztendők ideje, ha én vagy successoraim kiváltani akarnánk,

akoron nem csak egész Nyiri helység és ahoz tartozandó minden akármely névvel nevezendő beneficiumoknak és jussoknak egyedül engemet illető egy tizennyolczadrészt, sőt Apollonia és Cristina testvéreimnek jussait is, melyekhez a törvényes elsőség jussát, magamnak és successoraimnak ezzel is fenn tartom, és így ha kívánnánk édes anyám Sipeky Clárának egész egy hatod részét mindazon summáknak, melyeket édes anyám és azok, a kiknek succedáltunk, vagy én, vagy testvéreim felvettek, vagy veendőik lesznek, úgy a gazdasághoz szükséges épületek és meliorációk megtérítése és lefizetése után atyafiságosan kibocsájtani tartozzanak; azt ide jegyezvén, hogy az ősi épületek úgy a vetésekben tett aquisitiók az osztályos és aquisitionalis levelek utasítása szerint liquidatio alkalmatosságával igaz tekintetbe jöjjenek.

Más részről én Paksy Sipeky Sándor fia néhai idősbik Sipeky Sándor Úrnak, a ki néhai Sipeky Jánosnak felebb említett néhai Sipeky László és Ebeczky Mária fiának fia vala, hitves társommal Borsiczky és Ledenecezy Ugranovith Máriával, néhai Sipeky Clára, Ordódy Lászlóné maradékit, hogy egész Nyirnek mostanság már egy hatod része közvetkezésképen Tettes Ordódy Josefa Asszony nénémét néhai Tettes Reinprecht Ignác úr özvegyét egy tizennyolczad része illeti megismervén és mostani fassioját conditioival eránta elfogadván, kötelezzük magunkat: hogy a kötött esztendőik lefolyása után, ha tisztelt Asszonynénénk vagy succesorai akar saját részeket, akar néhai Sipeky Clárának jure prioritatis egész jussát kezekhez venni kívánnák, azonnal törvényes úton kívül is liquidálni és jószágot atyafiságosan ki bocsájtani készek leszünk és kötelesek.

Melyek hitelesebb voltáért adtuk egymásnak ezen két párban költ és nevünk aláírásával és élő pecséteinkkel megerősített levelünket.

118. Nagy-Málason Febr. 15-én 1822. Esztendőben. Paksy Sipeky Sándor. Josefa Reinprecht. (két p. p.) (Jegyzet : Josefa Reinprecht, férje utáni neve, mert született Ordódy Josefa volt.)

./• XXIV. Lásd a geneológiát ./• alatt.

Minthogy édes anyánk Reinprecht Josefa egyik őse b. Bossányi Mihály volt, mint ezt a fenn leírt osztálylevél bizonyítja, szükségesnek találtam leírni azon kir. adománylevelet is, melyből kitűnik, hogy ezek is Bars vármegyében laktak. — B. Bossányiak hajdan Nagy-Ugróczon laktak, hol házuknál halt meg Zeleméry Katalin is Rákóczy fejedelem öz-

./• XIV. anyja. ./• A b. Bossányiak Bars vgyben igen régiek lehetnek, mert 1701. aug. 14. Leopold királytól új kir. adományt nyertek és pedig a Lithasy családdal együtt, kikről előadatik, hogy már őseik birták ezen birtokokat. Itt leirom egész terjedelmében :

32. Új adomány, melynél fogva Dereszlény, Fakóvezekény, Nagy- és Kis-Endréd, Kis-Salló és Kis-Baracska, Nagy-Sáray és And, Sylvaköz, Leveled és Pohobán puszták, mint birtok részek, Lithasy Györgynek és B. Bossány Lászlónak adományoztatnak.

„Mi Leopold s. a. t. Emlékezetbe ajánljuk s. a. t. hogy : Mi némely hiveinknek legalázatosabb könyör-gésére, figyelembe és tekintetbe vévén hűségét és hűséges szolgálatainak érdemeit nemzetes Lithasi György hívünknek, ki fia Istvánnak, ez ismét egy másik Istvánnak, ez pedig nemes Endrédy Borbála egykori házastársától egy harmadik Istvánnak fia férfi ágról, — nem különben tekintetbe vévén Lithasy István már említett hitvesétől Endrédy Borbálától, női ágon leszármazottak és osztályosok, nevezetesen mélt. nagybossányi Bossányi Lászlónak és nagy-ugróczi Mocsáry Balásnak, a mi hiveinknek azon szolgálatait, a melyeket előbb a mi Magyarországunk sz. koronájának, azután Felségünknek az idő és hely különféle viszonyai és alkalmai szerint

híven és állhatatosan tanúsítottak és tettek, valamint jövődre is hasonló hűséget és állhatatos buzgóságot ígértek és erántunk magukat erre kötelezték, indíttatva végtére azon kegyelet és kegyelem által, a melylyel vitézlő és mélt. Bossányi Krisztina úrnő, a mi hívünk nemzetes Szemeré György felesége és a többi ugyanazon női ágról származók iránt viseltetünk, mint a kik a már említett Lithasy István és házastársa Endrédy Borbála házastársak származatát levezetik; egész és hiány nélküli birtokrészeket: Dereszlény, másképp Két-Endrédköz, Fakóvezekény, Nagy-Endréd, Várad, Kis-Salló, Kis-Baracska, Nagy-Sárai nemes birtokokban, nem különben And, Sylvaköz, Leveled pusztákban és egész Pohobán úgy nevezett földrészeckét, Bars vgyben, mint a melyek békeséges használatában és birtokában, az elébb említett ősök már léteztek és jelen leg említett Lithasy György törvényes örökösödés útján és ezen jószágok elnyerése után mint birtokos élénk terjesztetik; — továbbá egészen és mindazon birtok részeket ugyancsak Dereszlény, Nagy- és Kis-Endréd, Kis-Salló birtokokban a melyek valamikor és valamiképen nemzetes Györi Ambrus, Endrédy György és Sebestyén, valamint Fakósics Ferencz és Deresnyi Bolthisár birtak, de haláluk után magvuk szakadtával Magyarország sz. koronájára következésképen kir. adományozásunk alá háromlottaknak felismertetnének; — végtére mindennemű és egész kir. jogunkat, mely az említett birtokrészekben: Dereszlény, Fakóvezekény, Nagy- és Kis-Endréd, Várad, Kis-Salló és Kis-Baracska, Nagy-Sárai, továbbá And, Sylvaköz, Leveled és Pohobán pusztákban, Bars vármegyékben létező nemesi birtokokban van, vagy akár miféle módon lenne és Felségünket akar mely okoknál fogva, bár mely úton, módon és indokolás szerint illetné, mindennemű haszonvételekkel, tartozmányaival t. i. szántható, mivel és míveletlen földjeivel (ez de

styla) átaljában mindennemű haszonvételek és tartozandóságokkal, bár mely néven neveztesse, a magok régi és kijelelt határaik között, a mennyiben jog és régi szokás szerint ide tartoznak, vagy ide kellene tartozniok, feltéve, hogy minden úgy van, mint nekünk előadatik: fenemlített Lithasy Györgynek, Bossányi Lászlónak, Mocsáry Balásnak és Bossányi Krisztina úrnőnek és a többi nőágon már említett Lithasy-Endrédi családtól leszármazott osztályosoknak szülöttségi ágaik szerint, nekik, örököseiknek, utódaiknak mindkétnemű ágakra kiterjesztve, mindenkire, részint — mint állittatik — új adományunk jogczimén, részint pedig az előadott magszakadtság folytánadtuk, ajándékoztuk és adományoztuk, sőt adjuk, ajándékozzuk és adományozzuk örök joggal, visszahúzzhatlanul, megtartandót, birtoklandót, mint tulajdont, tiszteletben tartván mások jogait, főképen az Isten egyházáét. Ezen titkos függő pecsétünk erejénél fogva, melylyel mint Magyarország királya élünk és ezen bizonyítványunkat erősítjük; ugyan ezt privilegiumunk formájában szerkeztendők, akkor, midőn ez nekünk külön visszahozatik, — a mi kedves hívünk nyitrai püspök Tisztelendő Mattyasovszky László keze által. Austriában, Bécs városunkban 14. Aug. 1701. Uralkodásunknak és római s. a. t. (Másolat.)

Fenn említettem, hogy anyánk Reinprecht Jozsefa egy ösének B. Bossányi Mihálynak rokon összeköttetése honossága és adományozása végett véltem közlendőnek ezen kir. adományozó levelet; most ismét helyén vélem megjegyzendőnek épen ezen összeköttetésnél fogva azt is, hogy B. Bossányi Mihály vejét, t. i. leányának Klárának férjét, Ebeczky Istvánt, egy másikkal Ebeczky Imrével a Rákóczy mozgalmak idejében ennek szolgálatában találjuk, mint ezt már előadtam. Bizonyosan azon rokonság kötötte össze, melyben a Bossányiak voltak Rákóczyval. Ebeczky István Rákóczy Ferencz alatt Komá-

rom és Újvár hadainak főcommendánsa és ezredes kapitánya volt; Imre pedig Léván parancsolt és Nedeczky Sándor feleségét, Huszár Ilonát épen ezen összeköttetésnél fogva sógorasszonyának nevezte.

Ugyancsak említettem, hogy anyánk anyja, tehát a mi nagy anyánk, ki átengedte Nyiri birtokát Sipekyeknek és a ki után mi élő testvérek is örököltünk, közel rokonságban volt úgy az Ebeczyekkel mint a Sipekyekkel; ezen nyiri birtok osztályának lefolyásához tartozik azon szomorú jelenet is, mely azután „actus majoris potentiae“ pert húzott maga után. Sipeky Lászlónak első felesége Ebeczy Mária meghalván, másodszor Mitticz Erzsébetet vette nőül; ez özvegységre jutván minthogy a Sipeky árvák birtokát is elfoglalta és felszólítás után sem akart a nyiri házból távozni, Lithasy András parancsára ebből kivettetett, mi 1753. aug. 28-án történt meg. A tanuvallatások így írták le ezen jelenetet: „Ordódy László, Lithasy András kapitány urammal egy kocsin jöttek a nyiri nemes curiára és az udvaron megállottak; azután a kapuban megállván, kézzel intett nemes Rácz Jánosnak, hogy jöjjön el, ez engedelmeskedvén bement az udvarba, mely tele volt már parasztokkal és cselédekkel, s jelen lévén tudja (a tanu) hogy Litasy András uram a jobbágyoknak és a cselédeknek parancsolta, hogy szaporán hozzanak hat lovat, melyet elhozván a hintóba befogták a parasztok, kiknek azután ismét Lithasy András uram mondotta; no podtye nutyer. Azután említett Littasy András uram Ordódy László urammal s utánok a parasztok, cselédek és a tanu is azon szobába mentek be, melyben a megnevezett özveggy a tanu jelenlétében azt mondotta: meg mondtam ennek előtte, hogy menjen kendtek el; elment kendtek s megint visszajött kendtek. Azután az asszonyt háromszor kínálta, hogy menne ki, mert tovább nem szenvedjük. Az özveggy széken ülven, mint a holt olyan volt, s nem is

szólott egyebet, hanem hogy telyességgel ki nem megy, a mely szavakra Littassy András uram mondotta a benn lévő cselédeknek és parasztoknak: no fogjátok meg. Négyen vitték az asszonyt karonfogva felemelvén őtet, de minthogy nehéz volt az asszony, leeresztette magát úgy, hogy lábai a földön hurczolódtak, mit meglátván tanu az asszony lábait fogta és a pitvar ajtóig felemelve vitte. Azon négy közül, kik kivitték az asszonyt, ezek jutnak eszébe tanunak t. i. Mucha János és Béres János. Kivitetvén ilyen formán jelzett asszony a házból, egy hintóba beült, mely az ajtó előtt volt és mivel már előre befogva lettek a lovak, ezek által el is vitétt. Innen nem gondolhat egyebet tanu, minthogy Littassy András és Ordódy László uraimék a végre jöttek a nyiri curiára, hogy Sipeky László uram özvegyét kivitessék és a jószágból ki vessék; mivel már az előtt meg volt parancsolva neki, hogy ha hivattnak is, ne menjen Sipeky László uram özvegyéhez. Készületek pedig voltak, mint előbb említette tanu: a lovak befogatása, a parasztok összehívása és a szobába behívása. Akkor Ághón szomszédságban lakván, tanu tudja, hogy azon házat, melyből néhai Sipeky László uram özvegye a parasztok által Littassy András uram parancsára kivitetett néhai Sipeky László uram előbbeni házasságában építette; látta is tanu, hogy néhai Sipeky László uram azon háznak munkásai között gyakran forgolódott, maga pedig téglát és fát hordatott s többit mi azon háznak felépítésére szükséges volt.

Ezen per 1764. még nem volt bevégezve, mert ezen évben irt N. Ugróczról B. Bossányi Miklós egy védlevelet Littassy András részére, — úgy vélem valamely kir. curia birájának, melyben az özvegyet nyakasnak állítja.

A Sipekyek, kik mint a geneológián látható, azért rokonaink, mert anyánknak Reinprecht Josefának anyja részéről nagy atyja Sipeky László volt,

nem csak Nyíren birtak, hanem N. Ugrócson is, Vezekényen a szőlősi curiát birták, Arad vármegyénél pedig több tőkéjük is volt; összesen 50.283 frtban osztottak 1755-ben testvéries felbecsülések szerint. — Sipeky Lászlónak atyja Imre, anyja b. Bossányi Ilona volt. Az Ebeczyek szinte birtak Nyíren és 1733. osztottak. Közel lakhattak a Reinprechtékhez, mert N. Málás Nyírral határos.

117.

116.

Helyén látom említést tenni Reinprecht Ignác és Ordódy Josefa többi gyermekeiről is, tehát anyánk Reinprecht Josefa testvéreiről, mert ezek után mi is örököltünk N. Málason és mint említém Nyíren is. Gyermekei öreg Reinprecht Ignácznak ezek voltak: a) Ignác, ki feleségül vette Hegyi Annát özvegy Marsovszkynét, Ignác Bars vgye főügyésze egy ízben második alispánja is volt; utóbb jeles hazafisága által tüntette ki magát és semminemű hivatalra nem vállalkozott; meghalt N. Málason 1858. mart. 17. hatvannyolcz éves korában. b) Alajos székelyhuszár őrnagy, ki testvérenek Ignácznak mostoha leányát Marsovszky Constantiát vette nőül; szintén N. Málasan Ignác bátyja előtt halt meg; eltemetve is itt van. c) Ferencz Bars vármegye főpénztárnoka volt; ki mint üldözött 1848. saját magát végezte ki. d) Mária, kit feleségül elvett Ordódy János, komárom megyei főjegyző; ezen Ordódy János leszármazása következő: Alsó-Lieszkoi Ordódy Zsigmond nemzé Jánost, ez Antalt, ez Jánost a főjegyzőt, kinek három gyermeke maradt: Pius, Teodor és Josefa, Pius mint jogvégzett meghalt 1831. Teodor mint esztergomi kanonok 1864. halt meg. Tett egy huszezer forintos alapítványt Nedeczky, Szakmáry és Ordódy családok tanuló gyermekei számára. Josefa meghalt 1865-ben mint hajadon; kit jó szívéért sokan megsirattak. e) Erzsébet, ki felesége volt néhai Szakmáry János, Bars megye főjegyzőjének, meghalt Léváu 1872. évben, 79 éves korában. Számos gyermekei maradtak u. m.

2448—2453.

SZ.

Alajos ; Imre, pap ; András, fesesége Zsitnyan Antonia ; János, esperes ; Eleonora Kanovicsné ; Judith Nedeczky Istvánné ; Francisca Kuthy Jánosné. f) végre Anna és Eleonora, kik hajadonok maradtak és Érsekújvárbán nyugszanak. g) Nedeczky Gáspárné született Reinprecht Josefa, ki nyolczadik testvér volt, már fenn bőven leiratott, tehát itt helyet nem foglalhat. Ezen testvérek 1854. Nyirnek egy hatod részéhez tartottak jogot, melyet Sipeky Sándor a fenn leirt 1822-iki szerződés szerint zálogban birt, de utóbb gróf Eszterházy János özvegyének gróf Feszetics Rosinának kezére jutván, ezzel Sipeky Sándor mint egész Nyir birtokosnéjával úgy egyezett ki, hogy a záloghoz jogot tartó Reinprecht örökösök négyezer hatszáz forinttal elégittettek ki. Ezen szerződés azon leszármazást, melyet fenn leirtam, megerősíti.

70. §. Nedeczky Gáspár és Reinprecht Josefa utódai. 1810.

Gyermekeik voltak : 1. Nedeczky Kálmán, született Keszegfalván, Komárom vármegyében 1810. azt szokta mondani, hogy nincs szülőföldje, mert ezt azóta elsodorta a Duna vize. Meghalt 1890. febr. 28. Vérthen, hol haláláig lakott. 1848 előtt Komárom megye főjegyzője volt, egyszersmind Vérthen birtokos. Felesége Fülöp Ágnes meghalt N. Málason 1849-ben. Itt van eltemetve is. — Kálmán gyermekei ezek : a) Nedeczky Tibor született Vérthen 1839. első felesége Kovács Mária volt, meghalt 1869. ápril 5. Esztergomban 19 éves korában, hol férje megyei alügyész volt. Második felesége Paál Karolina, kitől ezen gyermekei születtek : Szendrő, Isidora és Lóránt, mindeddig kiskoruak. Tibor Vérthről, eladván itt birtokot, elköltözött Jász-Monostorra, hol házat építvén magának szép birtokot vett. b) Ödön, Budapesten a kir. táblánál

biró, felesége Samassa Otilia, az egri érseknek testvérétől unokahúga, kitől születtek: Olga, Sarolta, még kiskorúak. c) Ágnes Marton Gejzáné, lakik Jász-Monostoron testvér bátyjánál, férjétől elválva.

Előbb említettem, hogy Nedeczky Kálmán felesége Fülöp Ágnes volt, fiának Tibornak pedig felesége Paál Karolina. Az itt következő Komárom megyei bizonyítványból kitűnik, hogy úgy a Fülep, mint Pál család a Kapu családdal együtt már 1694-ben kétségtelen nemeseknek ismertettek el, tehát Komáromban a Nedeczkyekkel egykoru honosok voltak. — A bizonyítványt ekkép adta ki Komárom vármegye: Mi Komárom vármegye praelatusainak, báróinak, mágnásainak és nemeseinek egyeteme jelen sorainkkal emlékezetbe ajánljuk, kijelentvén mindazoknak, kiket illet, hogy mivel ő Felségének legkegyelmesebb urunknak kegyelmes parancsából a Főméltóságu királyi Helytartótanács jelen ügyre nézve hozzánk bocsátott és kiadott kegyes meghagyásában, mely 1724. év. Septber 12-én Posonyban megtartott tanácsból kelt, szigoruan arra kötelezett volna, hogy ezen vármegyékben mindedig bármely módon bekebelezett armalisták és taxáknak alávetett nemesek felett is tartunk és kiadunk vizsgálatot, ezen vizsgálat eredményét a n. m. Helytartó tanácsnak megküldjük; ezen oknál fogva 1724. nvbr. 6. Komáromban tartott közgyűlésünkben ő Felségének legkegyelmesebb rendeletét hódolattal, a n. m. Helytartótanács meghagyását pedig illő tekintetbe vévén, azok nemességének megvizsgálására és kitudására ezen tekintetes, nemes és nemzetes Urakat, ugymint: gyulai és marcelházi Gyulay Ferenczet ő cs. és kir. Felségének tanácsosát s ezen vármegye rendes alispánját mint elnököt, — Baranyay Imrét előbbkelő táblabírák egyikét, — Nedeczky Mihályt főjegyzőt, — Ujlaky Ferenczet a szigeti járás akkor főbiráját, most pénztárnokát, — Nedeczky Ferenczet akkor aljegyzőt most fő-

2487. sz.

birót, — Róth Andrást, ugyancsak főszolgabíró és Hajnal Ádámot akkor esküdttet, most szolgabíró és említett Nedeczky Ferencznek az aljegyzői hivatalban utódát, Pirolt Leopoldot, aljegyzőt és főcommissariust (jelen nem létét tekintetbe nem véve) mint tekintélyes férfiakat, tagtársainkat és hivatalnokainkat kiküldöttük és kirendeltük. Mi után ezen fen leirt kiküldöttség folyó 1728. év, máj. 13-án itt Komáromban, midőn Curiánk házában közgyűlést tartottunk, hűségesen és egy akaratall nekünk ilyen jelentést tett :

Vizsgálatunk alkalmával nemes Kapu János és István előterjesztették és felmutatták az 1693. Febr. 20. ezen vármegye komáromi közgyűléséből kelt s kiadott hiteles bizonyítványunkat, melyek Kapu Jánosnak, Istvánnak, Andrásnak, Mártonnak, Katalinnak és Ilonának nemességük bebizonyíttása végett kiadattak, a melyből minthogy mélyebb betekintés után világosan kitűnt, hogy említett előterjesztők hiteles bizonyítványaik által nemességekét eléggé tudták bebizonyítani; ebből azután ugyanazon kiküldöttség ezen bizonyítványaikat több ízben elővévén, nemességekét eléggé bebizonyítottak ismerte. Minthogy azonban azoknak, kik külön éltek, új bizonyosságokra volt szükségök, azért ezen kiküldöttséget és ez által minket kértek, hogy azoknak a bizonyítványt szokásban lévő formában adnánk ki; ezen oknál fogva mi is említett kiküldöttség határozatát hűségesen meghallgatván és érzelmeit helybenhagyván ugyanazon kérelmezőket : Kapu Jánost feleségével *Pál Katalinnal* és István fiával és leányaival *Erzsébettel* és Katalinnal, Istvánt pedig feleségével *Fülep Judithtal* és fiaival *Andrással* és *Mártonnal* és minden mindkétnemű összes utódaikkal nemcsak az ő kétségtelen nemességökben meghagyandóknak és fentartandóknak, hanem megállandósítandóknak véltük, valaminthogy megállandósítjuk és megerősítjük. Használni szokott jelen hiteles pecsétünkkel

és jelen bizonyítványunk ereje által is megerősítve, mi a nemesi jogok védelmére szükséges. Kelt már említett komáromi közgyűlésünkben 1728. máj. 13. Komáromban. Kiadva Nedeczky Mihály rendes jegyző által. Aláírva: Gyulay Ferencz alispán, nedeczei Nedeczky Ferencz főszolgabíró, Röth András főszolgabíró, felső-gelléri Hajnal Ádám esküdt. (p. h. Hartyán.) Latin eredeti.

Ezen pergament diszes oklevél kezdete előtt le van festve a fenn leirt család czimere ekképen: Egy négyszegletű keretnek kék színű mezején fenn két szegletben van két kisebb pajzs veres mezővel. A balszegleten lévő Magyarország czimerét ábrázolja dupla kereszttel, a folyókkal és három águ koronával; a jobbszegleten ugyan ilyen pajzson van egy oroszlánny háromágu koronával. Ezen két pajzs között van egy kétfejű fekete sas aranymezőn. Ezek alatt van egy nagy, felülről csiga szerűen behajló, alul pedig karcsu hajlással rövid lábokban végződő keretben egy ovál piros pajzs körülvéve zöld babékoszorúval; ezen ovál koszorún felül van egy vérző kar, mely markában meztelen kardot tart; ez alatt három águ arany korona nyugszik, veres, barna, sárga és kék csokorszerű csoportozaton, melyen alul ismét van egy kék keret, melyben kitárott szárnyas pelikán tépi saját kebelét fészke felett, és innét lecsepegő vérével táplálja kisdéd magzatait. Az egésztest mindkét oldalról körül folyja szabálytalanul lecsüggő piros szalag.

Ezen ékes bizonyítványból a három család nemességén kívül kitűnnek a következők: gr. Gyulay Ferencz, kinek Nedeczky Sándorral mint kortársával annyi baja volt, 1728. évben még sem báró, sem gróf nem volt. Nedeczky Ferencz nekünk nagyatyánk 1724. megyei aljegyző, 1728. már főszolgabíró lett. Nedeczky Mihály főjegyző volt, ki megkülönböztendő Sándor testvérétől, ki szinte Mihály volt és főjegyző; de előbb már 1711. meghalt és ezen

Ferencz atyja volt. — Kitűnnek az akkori tisztviselők nevei is, valamint feltűnő a leirt pecsét is, mely bizonyosan mint több részekből összetett czimer, időszakonként kibővített jelvényekből van alkotva és ép ezért igen régi nemességre vall, mely Barsban s Komáromban lett csak a mult században kihirdetve. Ugyan is ezen nagy hártján kiadott bizonyítvány hátára latinul az van írva : hogy 1778. Mart. 25-én Bars vgyében Aranyos-Maróthon tartott közgyűlésben fenn leirt bizonyítvány, melyet Komárom vgye Kapu nemzettség kétségtelen nemessége felett kiadott, Istvánnak és Fülep Judithnak fia Márton által és Mártonnak fiai : István, László, Imre, Samu által is felolvastatott és a nélkül, hogy valaki ellenmondott volna, kihirdettetett, minél fogva azután Bars vármegyének többi nemesei közé számítandók lettek. — Kiadta Bacskády Károly, Bars vgye főjegyzője.

II. Nedeczky Flóri született Komáromban 1811. 4. máj. jelenleg a primatia és az eszterg. főkapitán ügyésze. 1848. honvéd százados volt ; nőtelen, jelenleg is él. Lakik Érsek-Újvárott.

III. Nedeczky Károly született Komáromban 1814., meghalt 1857. Vácson ; el van temetve Vérthen a családi kriptában. A megyénél Esztergomban jegyző, később a primatia ügyésze lett ; lakott Esztergomban, később Kemenczén. Felesége Pyber Johanna volt, ki életének 82. évében 1890. febr. 22. halt meg Esztergomban ; eltemettetett Vérthen. — Maradt két élő gyermeke, Izor, hajadon és Vincze, jelenleg Bars vármegyei szolgabíró, mindketten laknak Verebélyen. Ezen Pyber Johanna geneológiáját lásd a mellékleten. Ámbár azon vérthi Pyberek családjából való, kiket már leirtam, minthogy azonban leszármazása nagyanyai ágról másokra is kiterjedt, külön ivet kívánt. ./ XXV.

IV. Nedeczky Sándor született Vérthen 1816. Komáromban szolgabíró, Győrött a kir. törvényszék

birája volt. 1848. nemzetőri százados. Él, lakik Győrben, időszakonként Téten. Nőtlen.

V. Nedeczky András hét éves korában meghalt Váczon 1827. apr. 23. Egy teke-golyó szerencsétlenül fejét sebesítette meg.

VI. Nedeczky Mathild szül. Vérthen 1818-ban, meghalt Vérthen mint hajadon 1846. Itt nyugszik a sírboltban.

VII. Nedeczky Gáspár született Vérthen 1822. apr. 26. 1854. évtől kezdve jelenleg is plébános Dömösön, Esztergom megyében.

71. §. Levéltárunkban megőrzött czímerek : Zabó György árpádkori czimere. 1270. év.

Egy négyszegletű téren legalul zöld pázsiton kék térben és aranyozott, vékony, egy kevésbé behajtott keretben van egy lovag szürke lovon, véres serénnyel, hassal és orral; a lovag jobb karjában kihuzott kardot tart, fején sisak, hátán panyoka van. E fölött rézsut van elhelyezve egy vas mellvért; e felett hármás arany korona; ebből hasától kezdve kiemelkedik egy jobb karjában kihúzott kardot tartó, sisakos, vértezett hős, kinek feje és kitarított két karja egy ovál térben mint egy kék mennyezetben felemelkedett; a mennyezet felett van egy asszonyi arczkép sárga körrel, vérpiros téren (azt vélem a b. sz. Mária) ennek két felén két szárnyas angyal, kik közül a jobbik karjával őriz egy piros sisakot, mely magán hordja Magyarország czimerét: a dupla keresztet és négy folyóját feketén jelezve; a bal ismét őriz egy zöld sisakot, melynek oldallapján piros mezőn kétfejű fekete sas látható. Az említett alsó lovagnak és e fölé helyezett vértetnek mindkét oldalán egy-egy nő alak áll emelvénnyel, melynek lapját kék mezőn arany fej és karcsú arany karzat ékesít. Ezen nő alakok

376.

közöl jobb felől egyike zöld hosszúruhában oldalán vérpirosan átövezett, arany guzsalyt tart kezében; a másika baloldalon rózsaszín öltönyben oldalán zöld színűvel átövezve, kezében kaszát tart. A foszlányok két oldalon arany, kék, piros és fekete színben szabályos ékesítvényt képeznek. Az egész háttére, a mennyire itt-ott egy kevésbé kilátszik, zöld színű. — Stephanus aláírva. — Eleje pedig így kezdődik ezen fél diplomának: Nos Ste. Maga a diploma kör ékesítvénye is igen szép lehetett, mert az első „N“ betűről lefüggő és ezt követő, valamint az S. betűt is betöltő czifraság, széles zöld-arany- piros színű csipkés alakú. Hártyán kiadva (talán) V. István által tehát 1270. A fél hártyán ezen szavak kiolvashatók, hogy *ezer módon sanyargatott és megrontott* hazában lett nemessé Zabó György és hogy czimerét mindenütt hordozhatja, pecsétjén, gyűrűjén stb. (Latin.)

(Nem lehetetlen, hogy Sz. István adta ki.)

72. §. Sellei Bedeeh István czimere, ki Agillis volt s nemessé lett. 1581. év.

Egy négyszegletű keretben, melynek szegélye felül s alól piros téren, két oldalvást pedig kék téren, fekete virágszerű ékességekkel van díszítve, félhold boltozat alatt, sárga háttérrel, vérpiros függönyön alól van egy oldalain kevésbé behajlott pajzs; ezen pajzsra zöld pázsiton hátulsó két lábán áll egy sárga oroszlány, mely első lábaival tart zöld levelű s gyökeres liliomot, kiöltött hosszú piros nyelvvel reá lehelvén, farka pedig hátul egész hátán felgöndörödve. Az oroszlány feje mögött egy félhold is van. Ezen pajzs felett van egy sisak, mely felett két hosszú szál liliom zöld leveleivel díszlik; ezen két liliomszálnak fenn, virágai között van egy arany csillag is. A vérpiros függöny a félhold boltozatról gyöngysorról lóg le. A foszlá-

nyok, melyek a pajzsot, sisakot és liliom szálakat két oldalról bokrosan és szabályosan körülveszik, kék, nagyrészt aranyos lombokban tömörülnek. A pajzs legalul szív hegyével fekete földbe van illesztve. A keret szegélyei köröskörül arany vonalokkal vannak befoglalva. — Ki van adva nagy hártján Rudolf császár és király által 1581. April 4. (Zsinoros p.)

2467.

A könyv tartalma:

§. §.	Év	Lap
Előszó	—	—
Hat okmány ismertetése	—	1
1. Nedecze adományozása	1384.	2
2. Vadicsóv adományozása	1384.	4
3. I. Mátyás király statutionálisa	1475.	5
4. Felvállás	1498.	6
5. II. Lajos király új adománya	1526.	6
6. Fi-, nő-örökösödés	1564.	9
7. I., II., III., IV., V., VI. jelzett évekről okmányok 1384—1564.	10—28	
8. Nedeczky Erasmus és testvérei	1526.	28
9. Nedeczky Rafael	1578.	46
10. Nedeczky Mihály	1597.	56
11. Nedeczky István és testvérei	1651.	65
12. Bozor család	1281.	77
13. Nedeczky Sándor és testvérei	1654.	90
14. Nedeczky Sándor kitüntetései, házassága, szerzemé- nyei, adományos levelei	1690.	97
15. Stancsics – Horváth per	1690.	132
16. Jató birtok	1702.	139
17. Gr. Gyulay Ferencz és felesége gr. Falusy Borbála leszármazása	1702.	146
18. Rákóczy család ellen folytatott per	1694.	150
19. Huszár család	1604.	164
20. Huszár István kir. adománya	1647.	169
21. Telegdyek	1322.	174
22. Vérb pusztá környéke Komárom vármegyében	1256.	178
23. Lábathlan	1390.	189
24. Nedeczky Sándor a kurucz háboru alatt	1703.	198
25. Nedeczky Sándor oroszországi követsége	1706.	216
26. II. Rákóczy Ferencz utasításai Nedeczky Sándorhoz	1707.	237
27. Nedeczky Sándor hazajövele	1711.	291
28. Nedeczky Sándor levelezései	1713.	311
29. A jobbágyság és nemesek megadóztatásáról	1714.	324
30. Mikép nyugtalanították Nedeczky Sándort haza- jövele után?	1712.	330
31. Második nyugtalanítása Nedeczky Sándornak	1714.	336

II

§. §.	Év	Lap
32. Harmadik nyugtalanítása	1714.	344
33. Gyulay Ferencz és Nedeczky Sándor közötti viszály	1714.	347
34. Nedeczky Sándor végrendeletei és halála	1719.	388
35. Nedeczky Sándor halála után	1732.	395
36. Nedeczky Ferencz	1703.	406
37. Nedeczky Ferencz hátrahagyott irataiból	1742.	426
38. Nedeczky Ferencz sógorai	1742.	438
39. A Beniczkyek leszármazásának bizonyítványai	1591.	439
40. Nedeczky Ferencz és Baranyay János generalis	1744.	444
41. Kik voltak nevezetesebb birtokosok Komárom vármegyében Nedeczky Ferencz idejében?	1742.	451
42. Megyei ügyek	1743.	465
43. Egyházi ügyek	1742.	475
44. A Pestis	1738.	481
45. Boszorkány vizsgálat	1738.	482
46. A komáromi földrengés	1763.	486
47. Nedeczky András Ferencznek fia	1727.	490
48. Nedeczky Andrásnak Pál öcséséhez intézett leveleiből	1773.	497
49. Nedeczky Kristóf, András testvéröccse	1737.	515
50. Nedeczky Pál	1728.	517
51. A Baranyayak	1440.	520
52. Baranyay Gáspár kir. adománya	1699.	523
53. Baranyay Gáspár szerződése a kir. Kamrával	1699.	526
54. Kurtakesz, Bodor-Falva, Sáros-Falva, mint csak a Baranyay férfi ágot illető birtokok állapotja	1699.	528
55. Baranyay Gáspár végrendelete	1713.	531
56. Baranyay Gáspár gyermekeinek osztálya	1720.	534
57. Baranyay ügyek és levelezések	1774.	535
58. Fejérváry per	1775.	543
59. Felsőbüki Nagy Ágnes és testvérei osztálya	1777.	549
60. Csery Sándor, Nedeczky Ferencz és Missics Mihály pere	1752.	553
61. Karva és Piszke közötti révjog	1752.	559
62. Nedeczky Ferencz peregr. Batthyány Lajos palatinussal	1763.	560
63. Nedeczky Ferencz, Ferencznek fia	1745.	569
64. Pyber család	1480.	573
65. Pyber Benedek adoptiója	1480.	574
66. Nadányi Miklós báróvá lesz	1659.	579
67. Nedeczky Magdolna, Borbála	1801.	592
68. Nedeczky Ferencz és felesége Pyber Sónia utódai	1815.	592
69. Nedeczky Gáspár és felesége Reinprecht Josefa	1773.	600
70. Nedeczky Gáspár és Reinprecht Josefa utódai	1810.	614
71. Zabó György árpádkori czimere	1270.	619
72. Sellei Bedech István czimere	1581.	620

Geneológiák: I—XXV.

Sajtó-hibák.

Lap		olvasd:	
7	évenkénti	"	izenkénti.
13	Mille ^o CCC ^o LXXXIII.	"	Mille ^o CCC ^o LXXXIII.
29	eddig,	"	pedig,
59	más	"	már
81	állapotokhoz	"	állapotúakhoz
43	Mátyást és	"	Mátyást, ez
93	lenne	"	lenni
98	1719. jun. 27.	"	1719. jan. 27.
133	scrapulusa,	"	scrupulusa.
155	Mihály testvére volt	"	Mihály pedig ennek fia volt.
155	Bossányi Mihálylyal testvér	"	és Bossányi Mihály fia
221	Magyarországon	"	Magyarországot.
232	1797	"	1707.
233	823 卅	"	823. font.
255	. K	"	, k
291	Imre, Zsigmondnak	"	Imre, ki Zsigmondnak
338	verum	"	rerum.
347	32. §.	"	33. §.
433	okból	"	krkból,
435	hír Táblához	"	kir. Táblához
444	Zámory	"	Zámory
457	máshol	"	mások
461	Cseppek	"	Csepyek
468	referendatus	"	referendarius
469	birodalom	"	bizodalom
467	authentlkumot	"	authenticumot.
473	a konok	"	a kunok.
474	toborozást	"	táborozást.
489	szükség	"	szükséges
504	fogékony	"	folyékony
507	succssiója	"	successiója
522	Háspárnak	"	Gáspárnak
526	Korlátközy	"	Korláthkőy
555	1753	"	1573.
594	22 frtt	"	22 fontot.

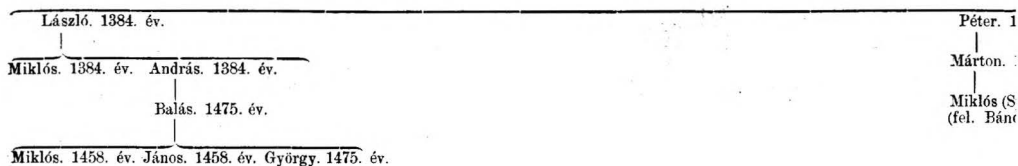
CSALÁD-ÁGAK.

Az eredeti kiadás családfa mellékleteinek rossz állapotú papír lapjai miatt az alább közölt táblák minőségéért elnézést kérünk minden olvasótól. (Kiadó)

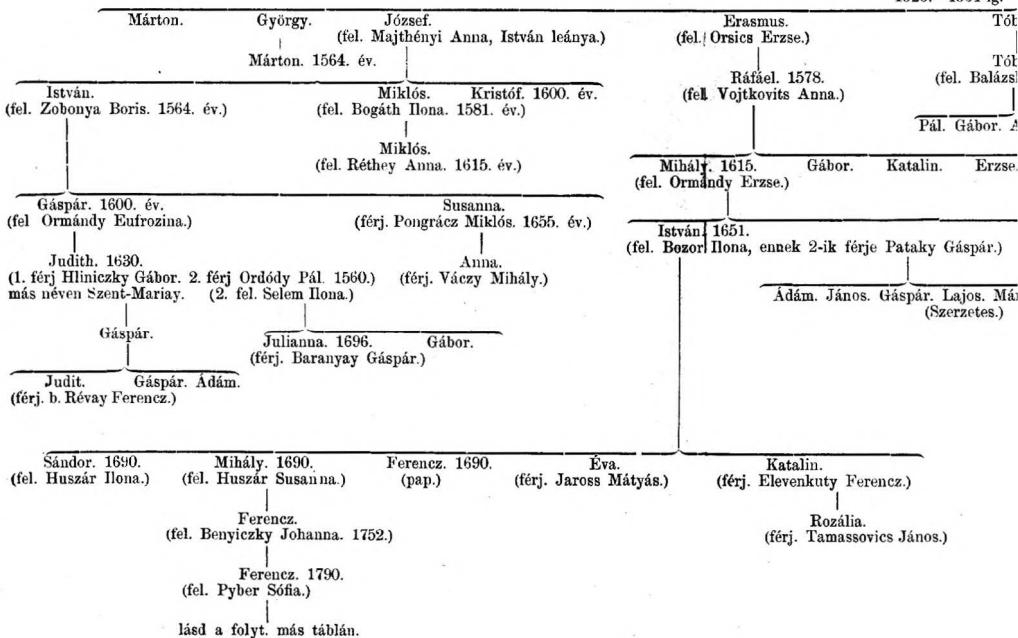
10. laphoz.

Nedeczei Do1

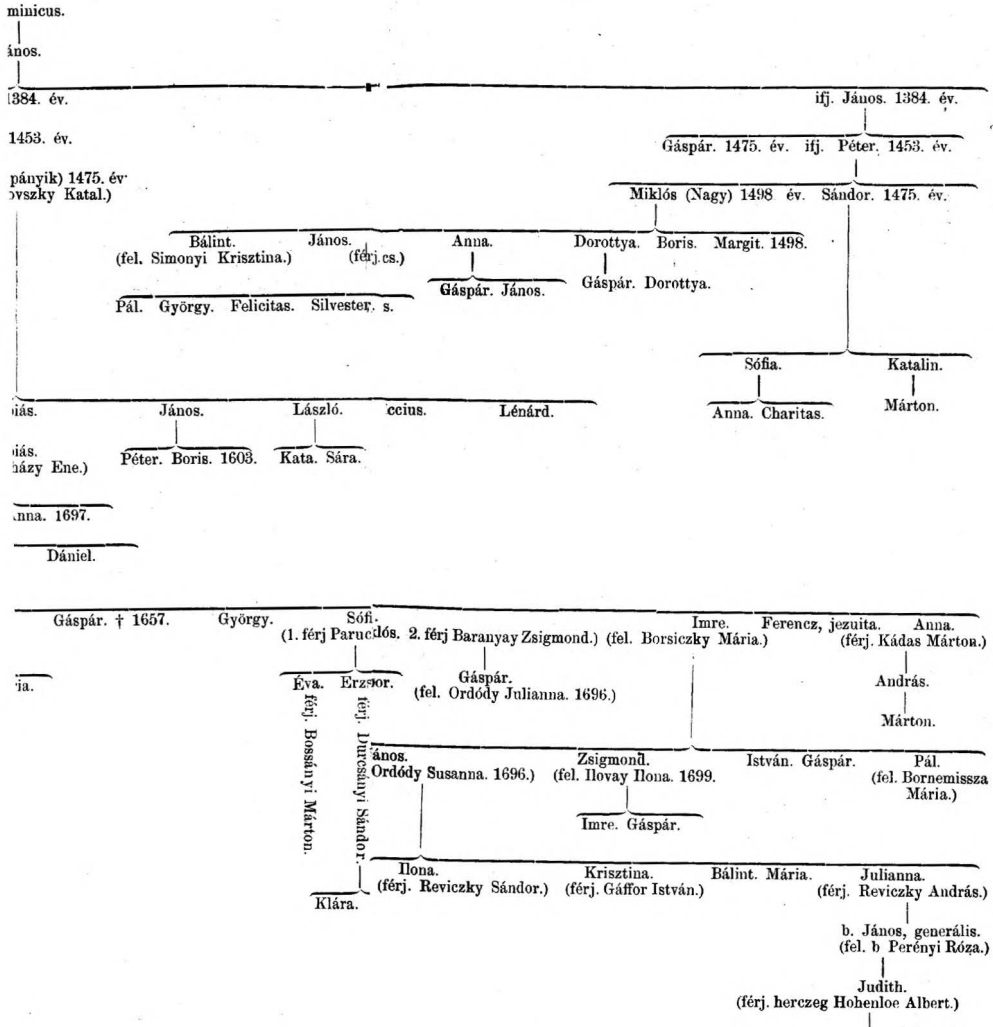
id. Já

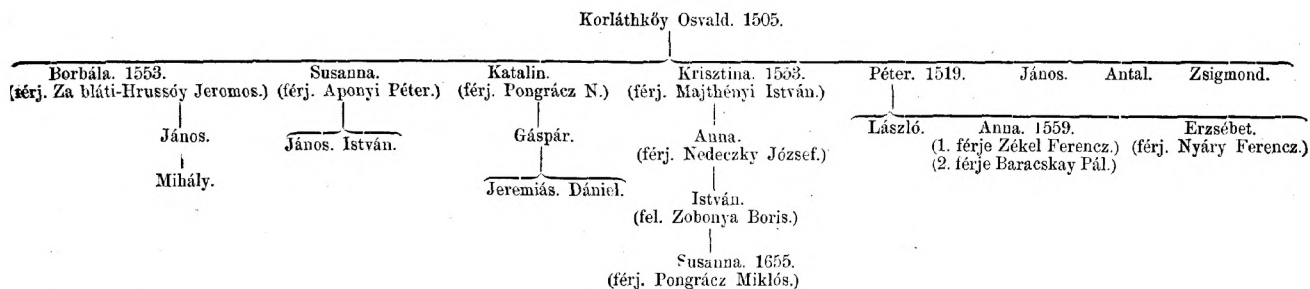

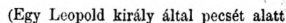
1526.—1564-ig.

I. tábla.

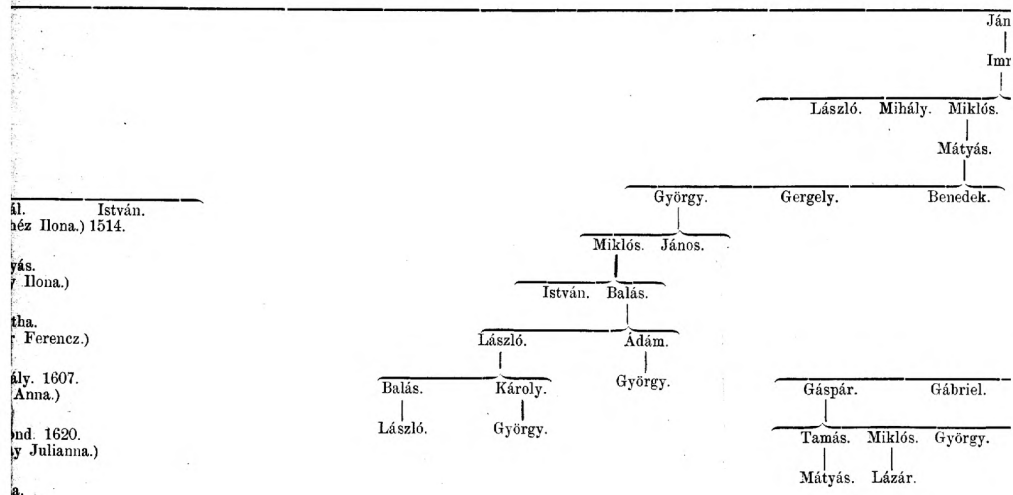

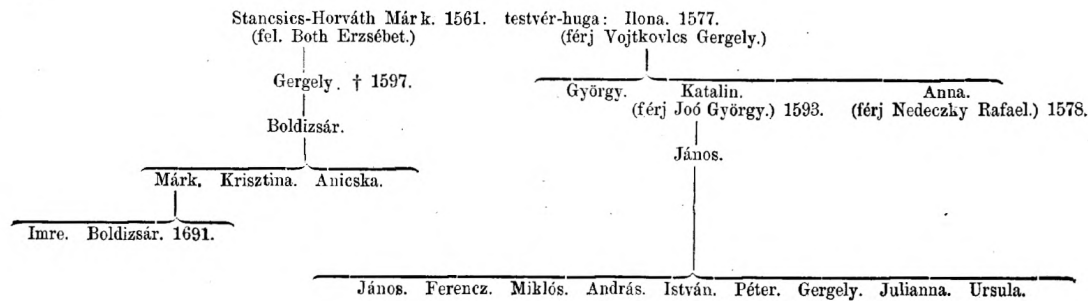

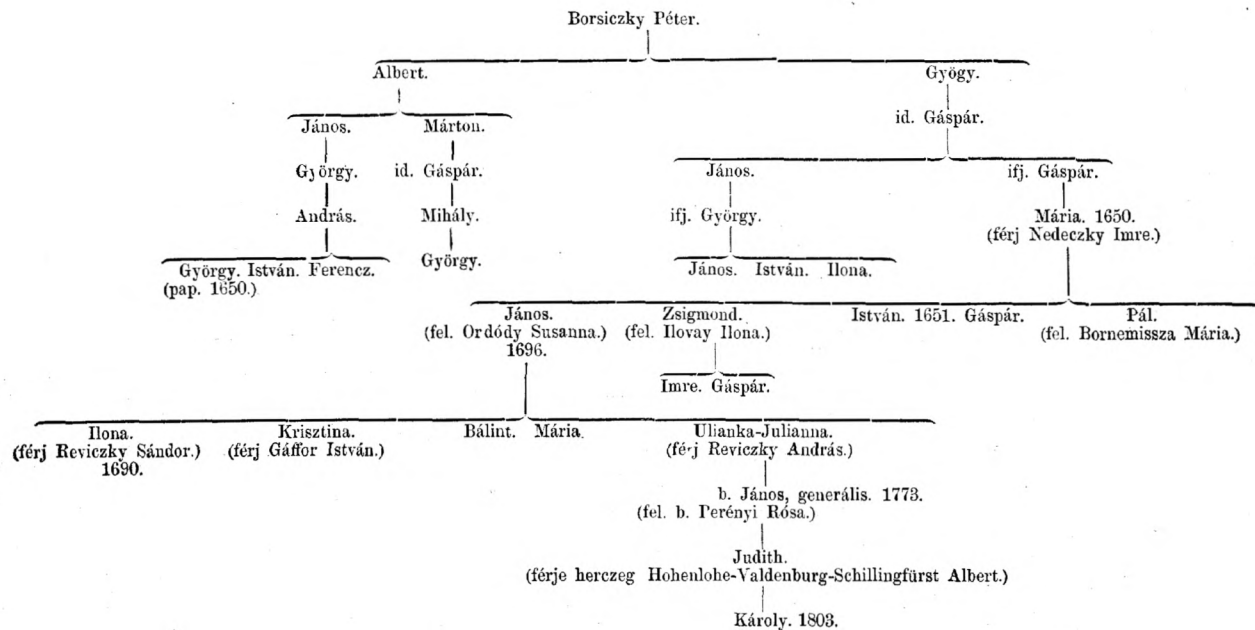

(Egy Leopold király által pecsét alatt

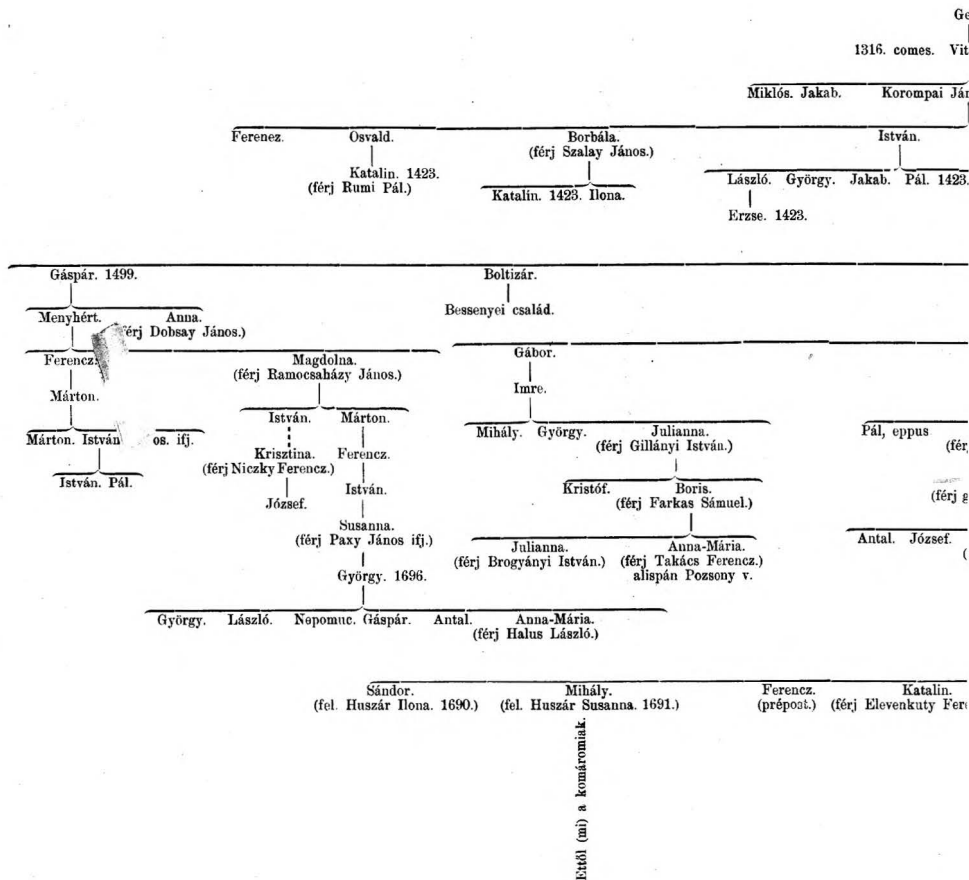
Gr. Aponyiak leszármaztatása.

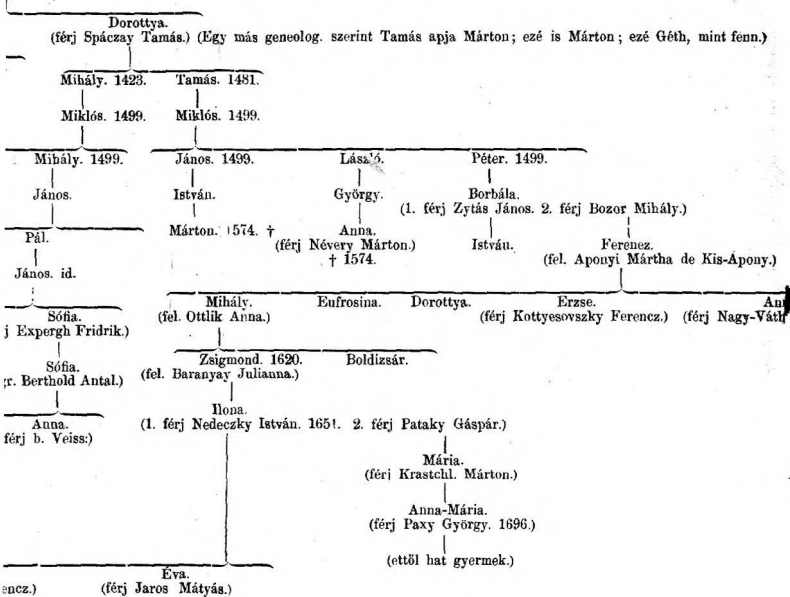

83. laphoz.

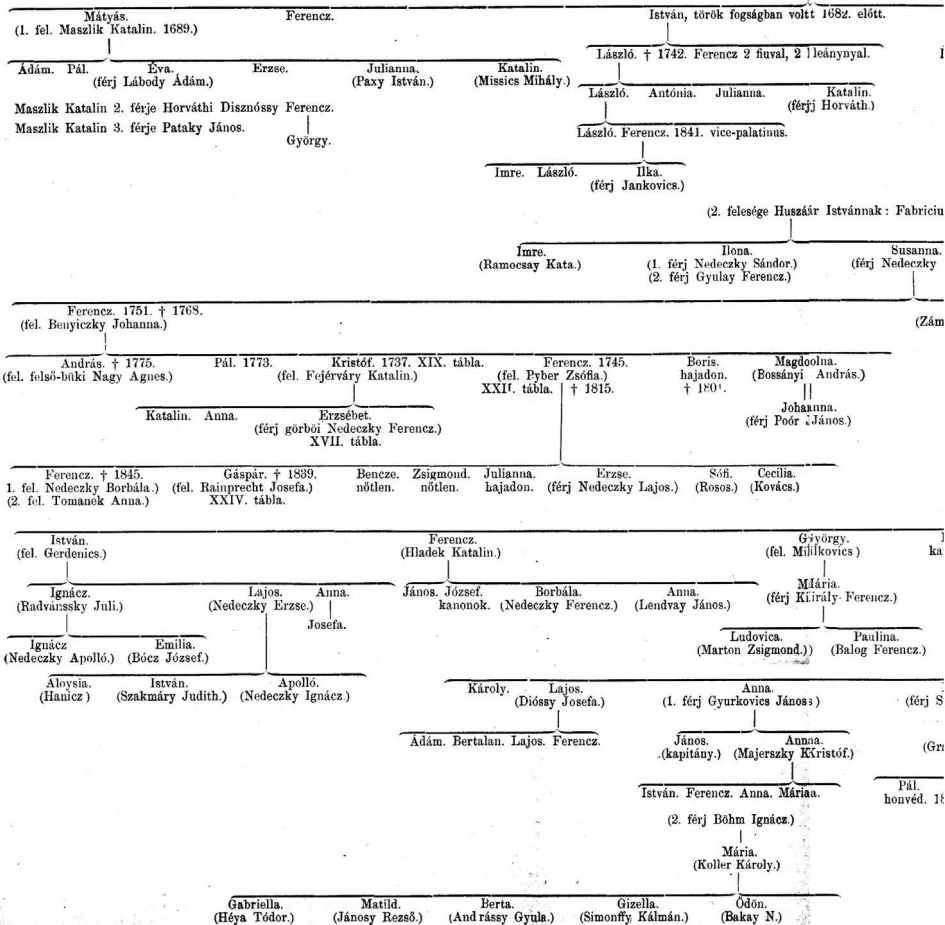
th. |

108. másképen Mikula. Ezek kapták Alsó- és Közép-Korompát.

nagybaráti Huszárr Mátvás. 1618. — El
2. fel. Komáromy Susanna.

Huszár István. 1647. † 1678
(1. fel. Bogó Judith.)

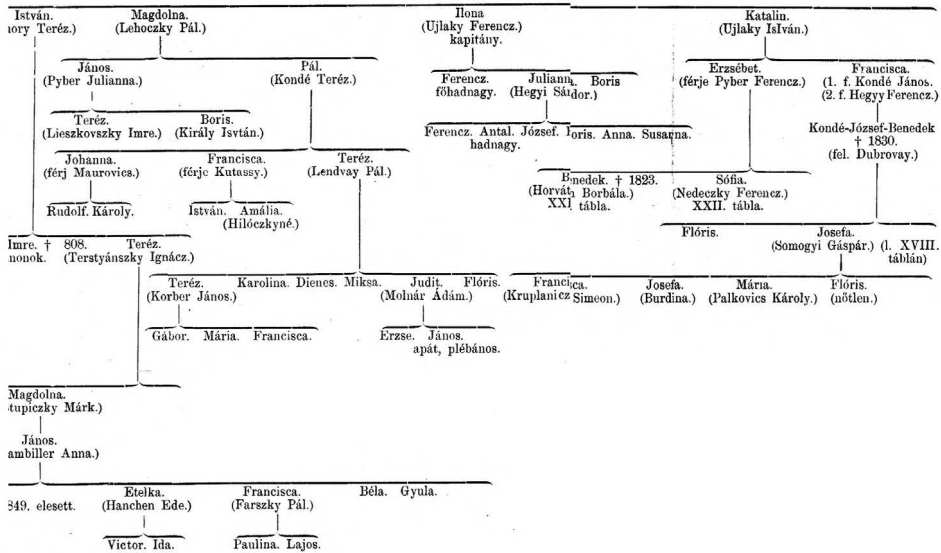
VII. tábla.

ső felesége Bittó Prisca, kitől született János, — ennek felesége Chomós Ilona, Ferencz leánya
1593.

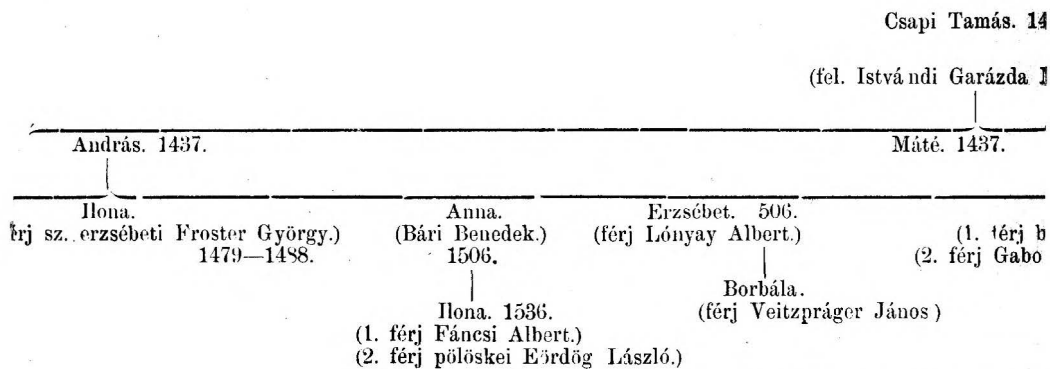
Judith.
Katalin. 1683.
(férj Kornicsics Péter.)
István. Erzse.

(s Magdolna.)

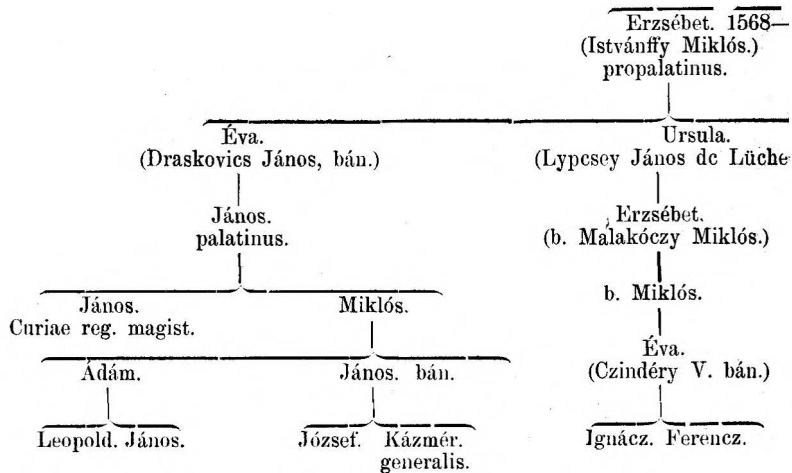
† 1754.
Mihály.) † 1711.

37. laphoz.

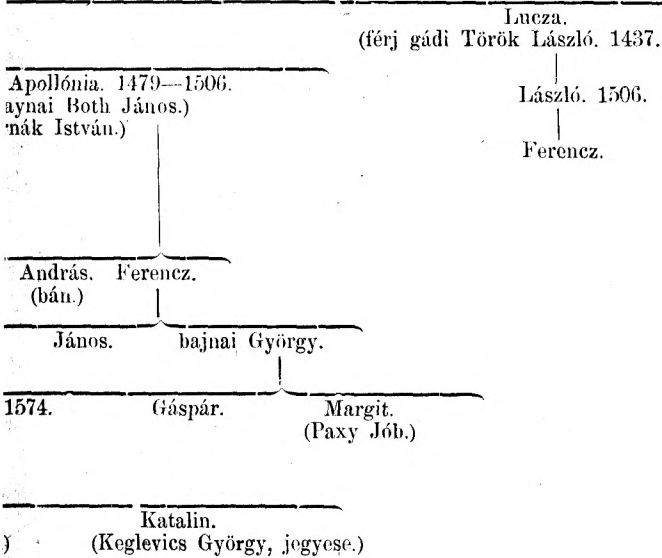
Bóth János. 1506. Ambrus. 1507. Imre.

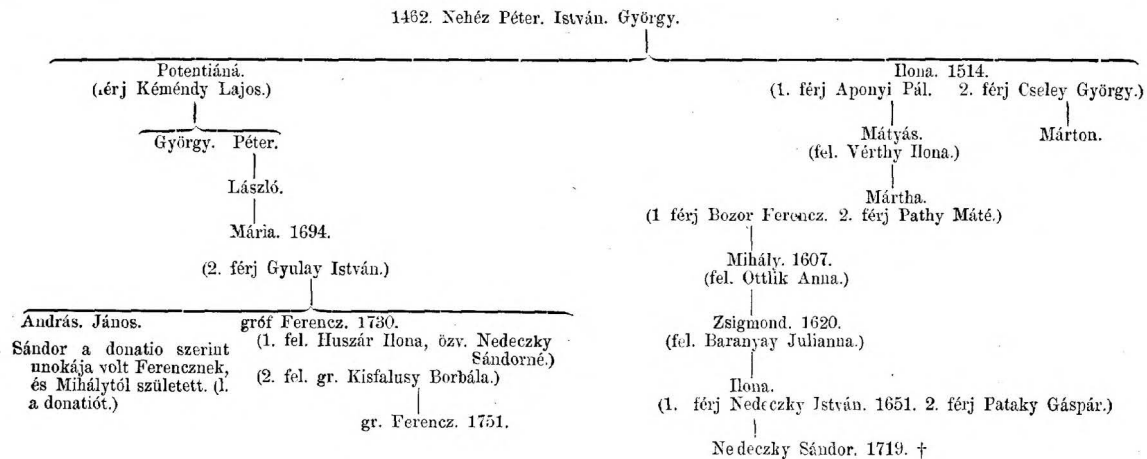

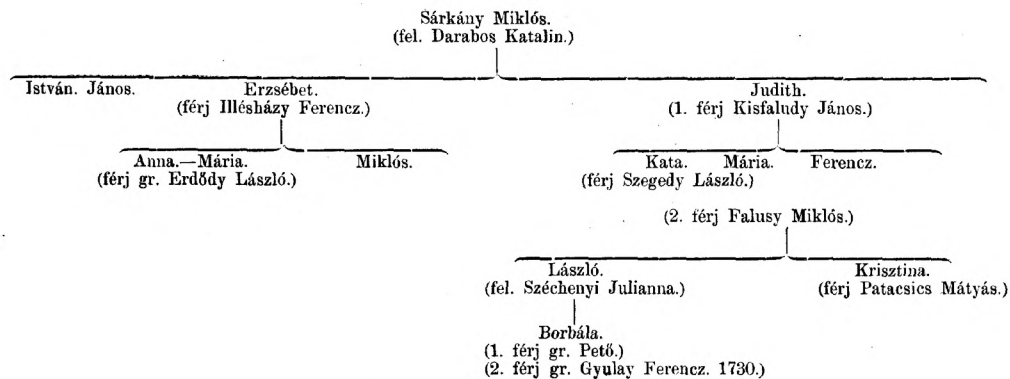
VIII. tábla.

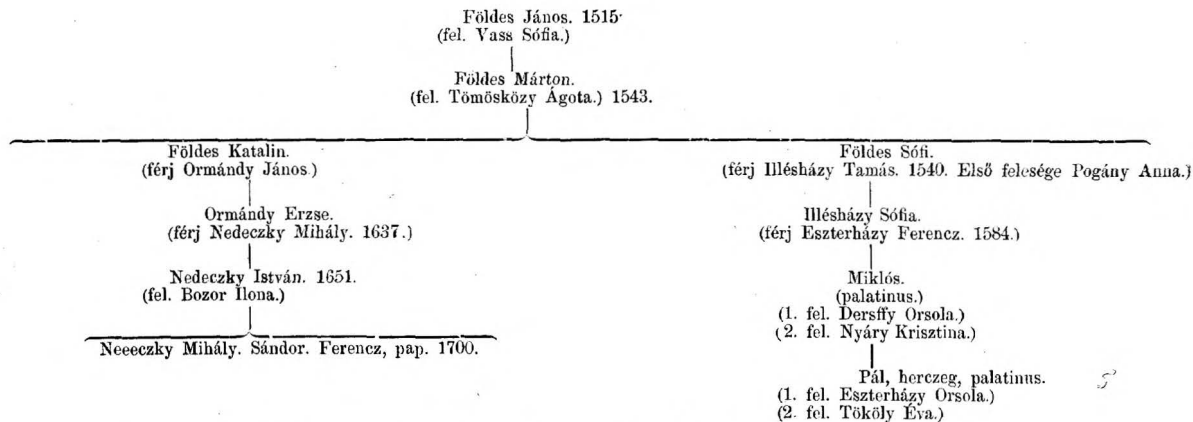
37.

(Margit.)

Ugyanezzel megegyező leszármazást őrzött meg a „Pyber“-család levéltára. — XII. táblán.

Ezekon kívül hátra hagyott Nedeczky Sándor még két egyező leszármazást és egy hiteles pecsét alatt kiadott okmányt, mely Földes-család leszármazását írja le és Nedeczky Sándor életében 1822. sz. alatt 300 lapon egész terjedelmében közöltetik.

„Pyber-család“ levéltárából.

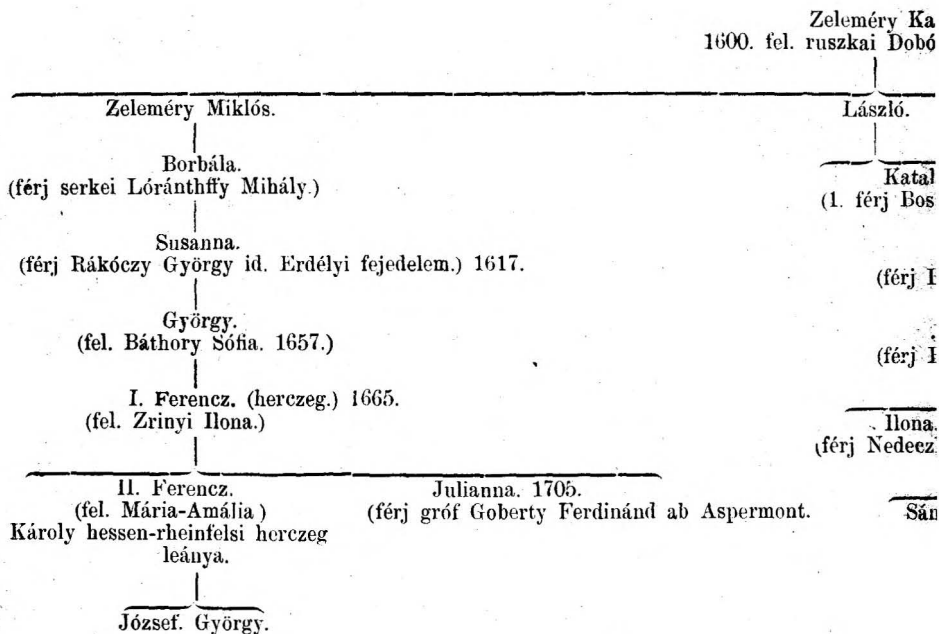
Földes János. 1515. felesége: Vass Sónia.	Márton felesége Tömösközy Agatha.	Katalin. férje Ormány János de Mihálypé- terháza.	Erzsébet férje Nedeczky Mihály.	István. felesége Bozor Ilona.	Sándor. Ferencz. Mihály. Katalin. Éva.
	Benedek defecit (kihalt.)	Sónia férje Illésházy Tamás.	Sónia. férje Eszterházy Ferencz.	ez Miklóst.	ez Pált.
		Dorottya férje Körmöndy András.			
		Magdolna férje Bosnyák Márk.			
		Anna. férje Tompá Fer.			

Bálint. (defecit) kihalt	Miklós, ez Leonardot, ez Agathát, ki hajadon maradt.	Külön jegyzetben hi- vatkozva a pozsonyi káptalan 1571-ben ki- adott egyezség leve- lére.
Tömörközy és János.	Verona férje Vass Ferencz, ez Istvánt.	

A Tömösközyeknél ezen jegyzet van hozzá írva:

Ezen kiadvány 1571-ről Baranyay Gáspárnál volt letéve. a mely a pozsonyi káptalantól volt kivéve, mint szakadozott okmány.

150. laphoz.

XIII. tábla.

na János.

Anna, ennek fivérei István és Dominicus.

Fereucz, gazdag aquisitor.

n. 1634.

Anna.

sár János. 2. férj Szent-László Gábor.) (férj gr. Forgách András.)

Anna.

aranyay Gáspár. 1640.)

Anna. 1659.

loz Zsigmond.)

Katalin.

ky István.) 1651. (férj Bársony János) 1665.

dr. Mihály Ferencz, pap. 1707.

(Kiadatva a szepesi káptalan levéltárából pecsét alatt 1665-ben.)
Az 1707. év alattit más hiteles okmány bizonyítja.

Sub. B.

**Zeleméry nemes család
geneológiája.**

152. laphoz.

XIV. tábla

Zeleméry Istv. { Zeleméry Ist-
máskép. { ván. 1590.
Kamarás.
1575.

Bossányi
Anna.
1. férje {
Horváth- { Horváth
Losonkovics { György. 1611.
György.
2. férje {
Beling
György de
Galsa.

Bossányi Ilona { Baranyai
férje { Zsigmond.
Baranyay Gás- { fel.
pár. { Nedeczky So-
phia.

	Klára. férje Ambró Mi- hály.	Baranyay Já- nos. generalis.	Baranyay Já- nos. colonellus.	János.	
			Mihály. †	Högyész Anna. férje	Simonyi Er- nest.
			Imre. †	Simonyi Ala- jos.	János Nep.
	Anna. férje Farkas Gás- pár.		Anna. férje Högyész An- tal	Josefa férje Jánossy Fer.	
			Borbála.	Erzsébet férje Rajcsányi Bá- lint.	
			Terézia. †		
		Baranyay Jó- zsef. felesége Jánoky Anna.	Baranyay Zsigmond.	Baranyay Gás- pár.	Pál.
			Baranyay Já- nos.	Borbála. férje Ghyecz Kál- mán. minister.	Ferencz.
				Ilona, özv. Tahy Károlyné.	
{ Baranyai Gás- pár. felesége Órdódy Juli- anna.	{ Baranyai Imre. felesége Lengyel Bor- bála.	Baranyay Ju- lianna. férje Hrabovszky Gáspár.	Magdolna férje Baros József.		
			Borbála. férje Baros János.	Majláth György, országbíró.	György.
			Klára. férje Majláth György.	Majláth Klára. férje Benczky Ádám.	
			Éva. férje	Antal.	
	Borbála. férje Madocsánvi				

Comes Lukács Guth-Geleg nemzettségéből.	{	Muth.
		Felicián.
		János.

{	Zeleméry Er-	{	Zeleméry Be-	{	Zeleméy Já-
			nek.		nos. fel.Dobó Anna de Ruszka

Zeleméry
László, más-
néven
Kamarás.
Jáksith Scho-
lastika férje,
ez Jáksith
Márk leánya,
Parlagy Po-
lexina felesé-
gétől, a ki
lánya György-
nek,
Paleologus
Irenea felesé-
gétől,
Pál leányától,
Mihály
Konstantiná-
polyi császár
édes
(uterinus)
testvérétől.

Zeleméry Ka-
talin, máské-
Kamarás.
férje
Bossányi Já-
nos.
2. férje
Szentlászlóy
Gábor.

Bossányi Mi-
hály.
ennek fele-
sége b. Holgyi
Borbála volt.
1650.
Lásd a Rein-
prechtgencol.
XXIV.

Bo
L
fe
Nyár

férje Madocsányi Gáspár.	férje Ghyczy István.	férje Imre.
Baranyay Anna. férje Somogyi József.	férje Borókay József. Gáspár. Antal.	
Baranyay Já- nos. generalis	Madolna. férje Palásthy Ferencz.	Márton. Constantia. férje Almásy József.

B. Bossányi László. felesége Révay Erzsébet.	b. Bossányi Miklós. felesége Koriáthkőy Julianna.	Julianna. férje gr. Révay János.	gr. Révay Péter. Révay Anna. férje gr. Majláth János.	gr. Kálmán. Henriette.
Terecia. férje Taródy István.	Taródy József. felesége Kerekes Klára.	István. Klára férje Beniczky Imre.	Anna férje Gosztonyi Pál.	Gosztonyi Anna. férje Baranyay Gáspár.

ssányi
 iszló.
 felesége
 y Krisz-
 tina.

b. Bossányi
 Miklós.
 felesége
 y Mocsáry Ju-
 ditha.

Szemere Klára. férje Bárczay László.	Bárczay László. Ferencz.	Erzsébet. férje Fáy László.	Antónia. férje Zsoldos Péter.
Katalin. férje Kacsándy László.	Katalin. férje Pál.	Susanna. férje Gyulay Ferencz.	Katalin. férje Kándó Gábor.
Szemere Erzsébet. férje Niházy György.	Ezeztől b. Szepessyek.	József.	Kándó Teresia. férje Ghyczy János.
Szemere Miklós. férje Szemere György.	Krisztina. férje János.	Ezeztől Vattay, Szemere, Fáy, s. a. t.	
Bossányi Krisztina. férje Szemere György.	Szemere Katalin. férje Szentpétery András.	Ezeztől Ragályak.	
Szemere Judith. férje Ottlik Pál.			

Comes
Lukács
Guth-Goleg
nemzettségből.

Felicián.
János.

konstantiná-
polyi császár
édes
(uterinus)
testvértől.

(Zeleméry Er-
zedet, másnéven Ka-
marás. 1476.
László.
másnéven Ka-
marás. 1475.)

(Zeleméry Já-
nos,
fel. Dobó Anna
de Ruszka.
István borsó-
di comes
búga 1513.)

Felicián. {C
omes Mihály
1347.

Zeleméry. {Fyle {Mickk
Guth-Goleg nemzettségből. {Zeleméry. {Zeleméry.

Zeleméry Fe-
lician. {Zeleméry Já-
nos. {Zeleméry Pé-
ter.

Benkus. {B
nedek.

Miklós. {J
nos.

Zeleméry An-
drás. {Mihály. {M
hály.

Szemere György.

Szemere Katalin.
ferje
Szentpétery András.

Eszektől Ragályak.

Szemere Judith.
ferje
Ottlik Pál.

bárho Révay
Mihály.
felesége
Beniczky
Magdolna.

gr. Révay Péter, fel. Esterházy Károly.

gr. Révay János, fel. b. Bossányi Julianna { gr. Révay Péter, fel. gr. Sándor Eszter { Révay Anna, fel. gr. Majláth János. (gr. Kálmán
(Henrietta)

bárho Révay Mojse

Julianna.
ferje
Szukovics
Miklós.

Révay Imre. { Leopoldina. { Lebel Mária.
ferje ferje ferje
Lebel Károly. { Simonyi Ferencz.

Révay Pál.

b. Révay Mikály.

b. Révay Simeon

Anna.
ferje { b. Révay János.
b. Révay Ferencz. György.
Xaveria.
Mária.
Anna.

Révay Mária. { Seinyey Antónia. { gr. Majláth. cancellár.
ferje ferje
b. Seinyey. { gr. Majláth József. Antal.
gr. József.

Bossányi Ju-
ditha.
ferje
b. Révay Da-
niel.

Révay Susanna
ferje
Radvánszky György. { Eszektől Radvánszkyak.

bárho Révay Imre.

Anna-Mária.
ferje
Szerecseny Ferencz. { Szerecseny Ferencz.
Lőrincz.

bárho Révay Pál.

Judithe Réva
ferje
Kubinyi
Menvhért. { Eszektől a Kubinyiak

Bossányi János.

Bossányi János. { Gosztonyi Pál.
Bosányi Erzsébet.
ferje István.
Gosztonyi Miklós.
András.

				Bossányi János.	{	Bossányi János. Bossányi Erzsébet Gosztonyi Miklós. Bossányi István.	{	Gosztonyi Pál. István. Mihály. András. Miklós.
				Zeleméry Anna. másképp Kamarás. férje Forgách András. 1619.	{	Forgách László, felesége Károlyi Susanna. Forgách Péter. Kamarás László. másképp Zeleméry. felesége Dóczy Sára. 1608.	{	Forgách László. Forgách Ilona. férje Sándor István. Katalin. férje Ujfalussy Sándor Ilona. férje Dubniczky Istv.
Zeleméry Mihály. 1422.	Zeleméry László. 1422.	Zeleméry Mihály.		Zeleméry Miklós. másképp Kamarás. felesége Henyey Margitk. 1698.	{	Zeleméry Boris. férje Lórántffy Mihály. Zeleméry Miklós.	{	Lórántffy Susanna, férje Rákóczy György de Felső-Vadász. Er Lórántffy Mária, férje Rákóczy Zsigmond. Borbála. Zeleméry István.
						</		

déli fejedelem.	{	Herczeg Rákóczy György, fel. Báthory Sóna.	{	Herczeg Rákóczy Ferencz, fel. Zrínyi Ilona.	{	Herczeg Rákóczy Ferencz.
	{	Rákóczy Zsigmond.	{		{	Rákóczy Julianna-Barbara. férje gr. Goberti Ferdinand ab Aspermont.

Baranyay János.	{	János. colonellus.
generalis.	{	

{	Baranyay Zsigmond.	{	Baranyay Gáspár.	{	Baranyay Imre.
{	felesége Nedeczky Sóna.	{	felesége Ordódy Jelianna.	{	felesége Lengyel Borbála. 1. fenn.

Baranyay József. felesége Jánoky Anna.	{	Baranyay Zsigmond.	{	Baranyay Gáspár. felesége Gosztényi Anna.	{	Pál.
		Baranyay János.		{		Borbála. férje Ghyezy Kálmán. a miniszter.

Zeleméry Katalin,
férje
Bossányi János

Bossányi Mihály.
mint fenn.

Bossányi János.
mint fenn.

Zeleméry Anna,
férje
Forgács András.
ettől a Forgácsok.
I. fenn.

Baranyay József.
felesége
Jánoky Anna.

Baranyay Zsigmond.

Baranyay János.

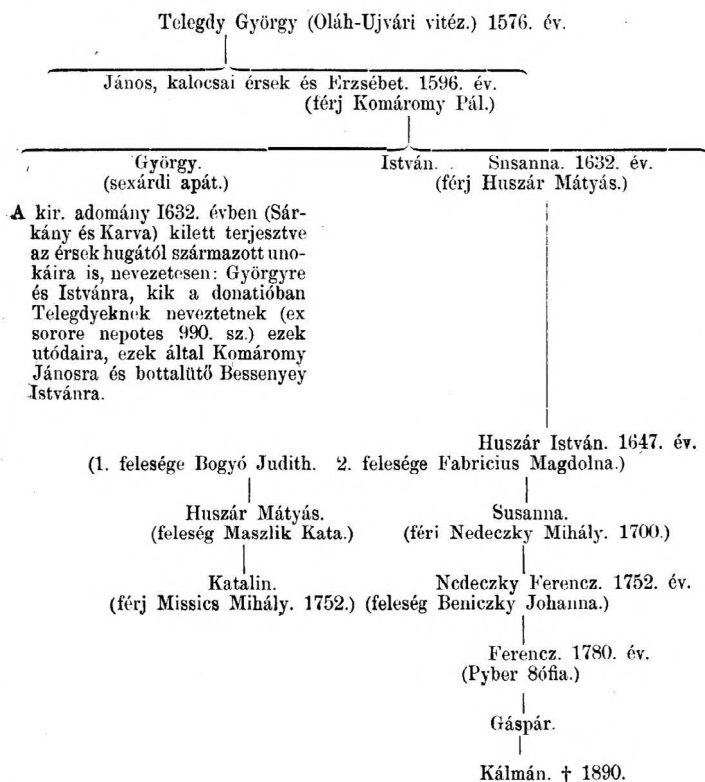
Baranyay Sándor.
felesége
Gosztonyi Anna. {Pál.

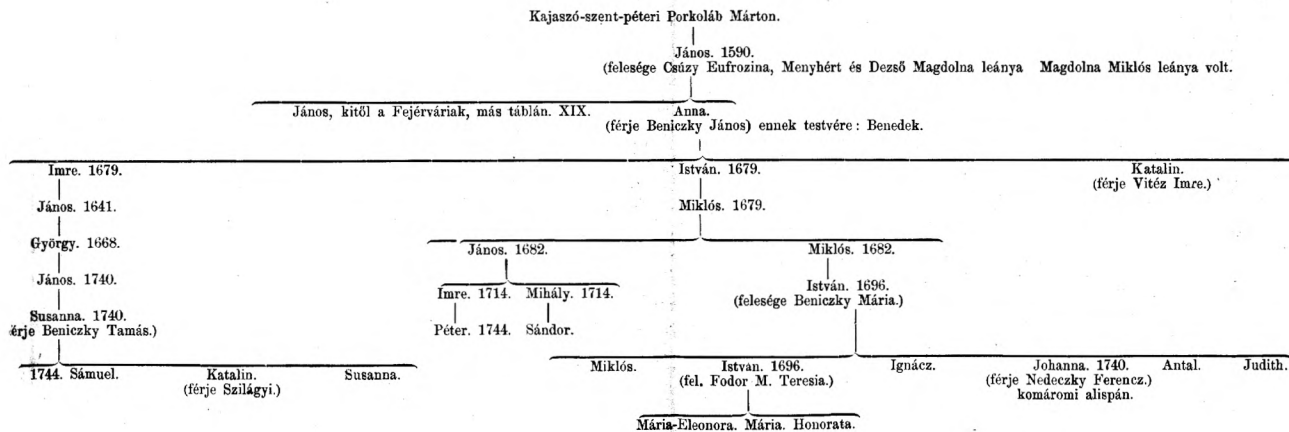
Borbála.
férje
Ghyczy Kálmán. {Ferencz.
a miniszter.

Ilona.
özv. Tahy Károlyné.

Juliana.
férje
Hrabovszky Gáspár.

Anna.
férje
Somogyi József.

(A. alatt.)

523. laphoz.)

Bodorfalvi és Zdkosfalvi

Baranyay nemes család

leszármazás-fája.

Oklevelek alapján összeállítva.

Baranyay Ursula.
férje
Majthényi Zsigmond.
László.
Magdolna.
férje
Szegedy András.

Katalin,
férje Topos Miklós.

Baranyay Imre.
felesége
Lengyel Borbála.
1732. 1766.

Sófia.
férje
1. Géczy Gábor.
2. Torók András.

Baranyay János.
generális.
felesége
1. Balogh Rosalia.
2. b. Sándor Borbála.
3. Antalffy Agnes.

Baranyay József.
felesége
Jánoky Anna
azután
Somogyi Ferencz
felesége.

Julianna.
férje
Hrabovszky Gáspár.
1774.

1. feleségétől
Baranyay János.

János, ez

2. feleségétől

Baranyay Mihály

Imre, kapitány.

Boris. 1. férj Be

2. férj Vör

Anna, férje Hög

Teresia, hajadon.

3. feleségétől

Borbála. 1. férje

2. férje

József.

Julianna, férje Fr

de

Károly.

Zsigmond.

János, felesége H

Magdolna, férje H

Borbála, férje Lita

Magdolna, férje Ba

Borbála, férje Barc

Klára, férje Majlát

Éva, férje Géczy L

XVIII. tábla.

1. Colonelus.

: 1838. fél Kuntakeszt perennalis fassio mellett eladta Baranyay Gáspárnak 42,900 frtért. conv. m.

ly, kapitány.

	János.	Ernest.
óthy.	Anna, férje Simonyi Alajos.	János.
rős Sándor.		Lajos.
tyészi Antal.	Josefa. 1. Jánosy Károly.	
	2. Jánosy Ferencz.	
1.	Erzsébet, férje Rajcsányi Bá-	
	lint.	
Brabes.		
Solymossy		
Erdélyben.		
ranc-Tamás		
Bourcy.		

Iorny Anna.	Gáspár, felesége Gosztonyi Anna.	János.—Pál.
Horváthy Gábor.	Borbála, férje Ghyecz Kálmán. (minister.)	István, felesége Birly Anna.
ittasy Balint.	Ferencz.	Gejza, felesége Majthényi Anna.
	Ilona, özv. Taly Károlyné.	Mária.

Baross József.	György, (országbíró) felesége Uzsovcis.	György. (országbíró), felesége Prandau Stephanie.
ross János.	Imre.	ennek fia: György.
ith György de Székely. Personalis.	Antal.	Karolin, férje Bujanovics Ernest.
István.	Klára, férje Beniczky Ádám.	

1. Géczy Gábor.
2. Török András.

Sor

Bodorfalvi és
zákcsefalvi
máskép
zákcsefalvi
Baranyay La-
jos.
Pál.
Baranyay La-
jos.
felesége
Sigr Ursula.
Mátyás lánya.

Pál.
felesége
Hernád Söfia.
nagyválti
Hernád And-
rás és Sigr
Ursula leánya
kit nemzett
Sigr Péter.
Baranyay Gás-
pár.
felesége
Bossányi Ilon.
1634.—1636.

Baranyay Zsigmond
felesége
Nedeczky Söfia.
1629. 1653. 1667.

Baranyay Gáspár.
felesége
Ordódy Julianna.
1677. 1701.

János. Generalis. 1750.

felesége

1. Matyasovszky Magdolna

Magdolna.

feje

Palásthy Ferencz. gene'a

Márton. Constanti

feje Almásy Józ

2. gr. Zichy Josefa, csik

Klára, férje bíróczy Ambro

Pál

Anna, férje jókai Farkas

Antal.

Antal.

Boris, férje Boronkay József.

homogyi József.

alis.

tia.
Iózsef.

cszentkirályi b. Andrásy János özvegye. Zichy Josefa 3-ik férje b. Révay Ferencz volt.

Mihály.

Gáspár.

Anna, férje jókai Farkas Gáspár.

Gáspár, József. Julianna.

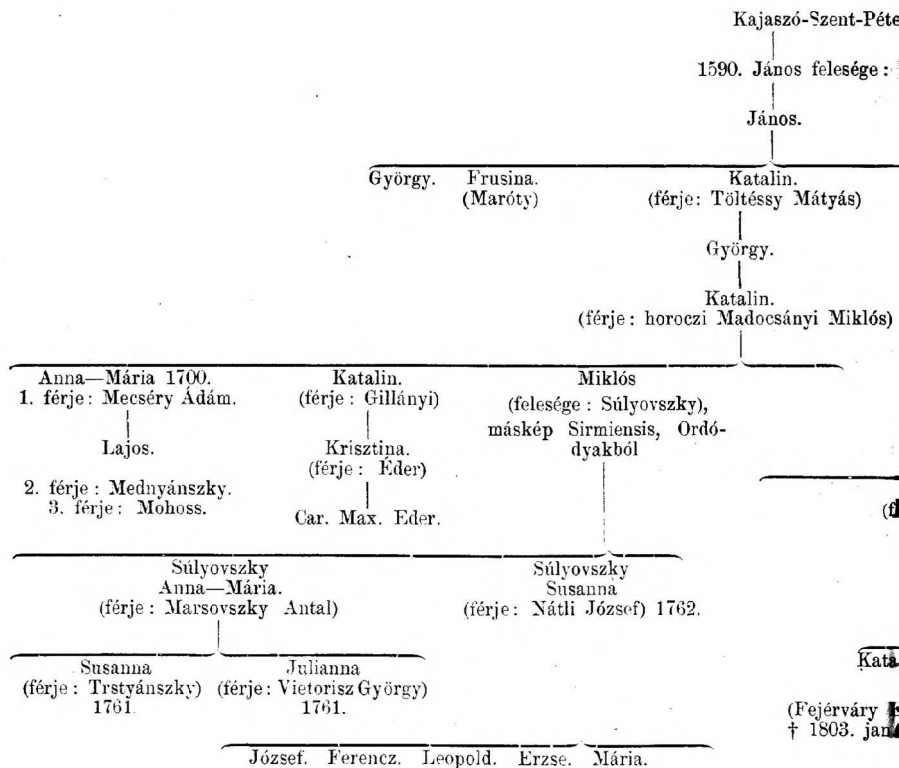
Gáspár. János.

Borbála, férje Madocsányi Gáspár.

Baranyay Julianna.
férje
1635. Bozór Zsigmond.

Bozór Ilona.
férje
† 1667. Nedeczky István.

1654—1719. Nedeczky Sándor.
felesége
Huszár Ilona.

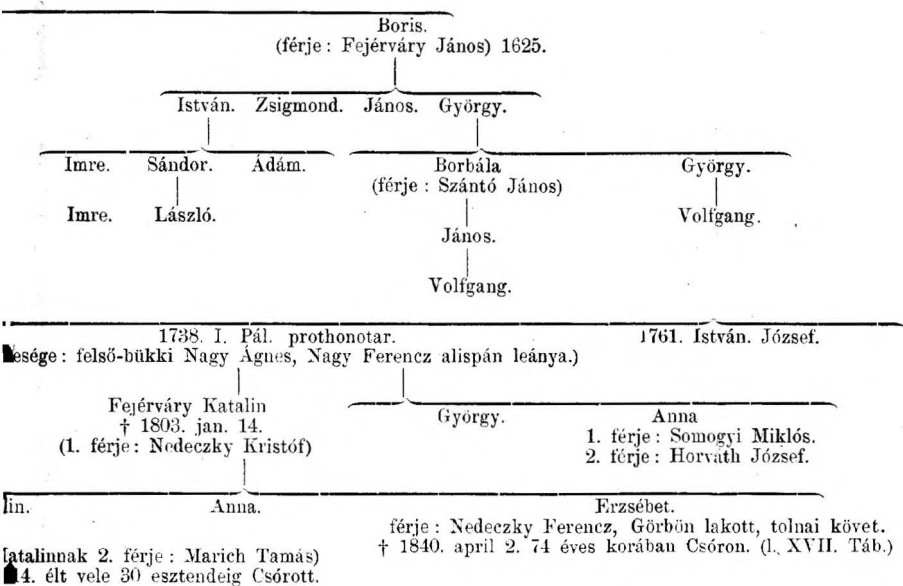

Salád.

XIX. tábla.

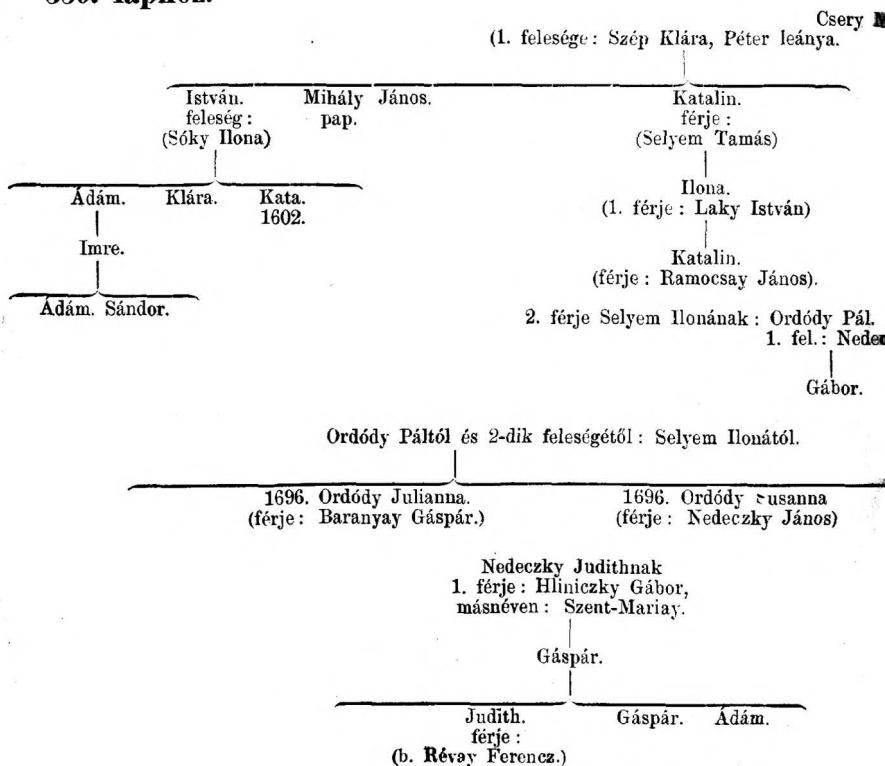
Porkoláb Márton.

Súzy Eufrosina, Menyhért leánya, ennek felesége: Dezső Magdolna Miklós leánya.

II. Nedeczky András prothonotarius † 1775
(felső-bükki Nagy Ágnesnek 2-dik férje)

559. laphoz.

XX. tábla.

1596.

2. felesége : Viszkelety Julianna.)

Pál.

Erzsébet.
(2. férje : Klobusiczky Miklós)

Ilona
(férje : Pongrácz János)

Erzsébet
(férje : Szent-iványi Menyhért)

1630.

László.

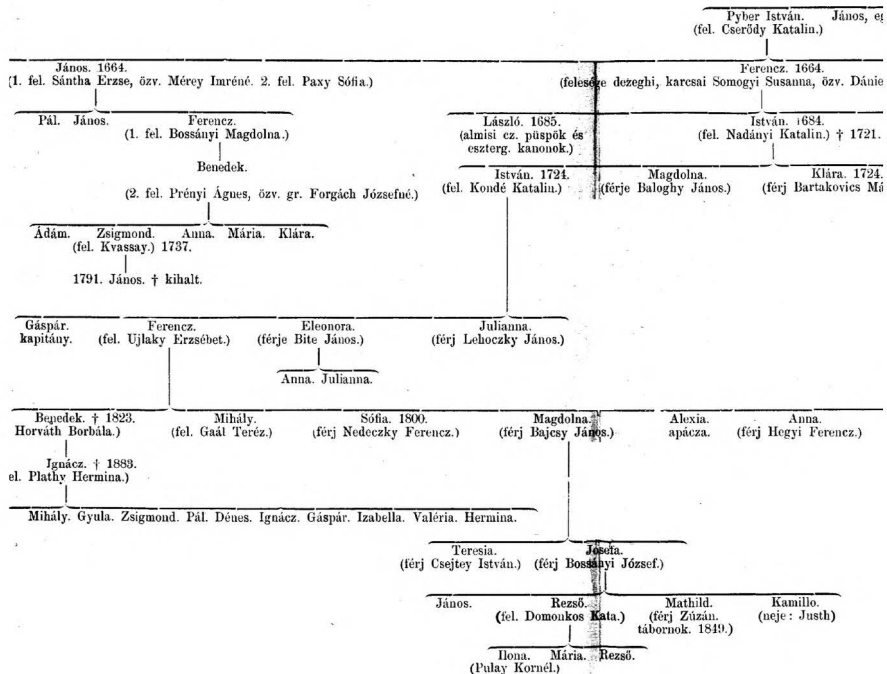
Gábor.

Juliana
(férje : Palásthy Ferencz)

Borbála
(férje : Nedeczky Kristóf.

Ifjabb Nedeczky Ferencz.

Ezektől a honti Nedeczkyek.

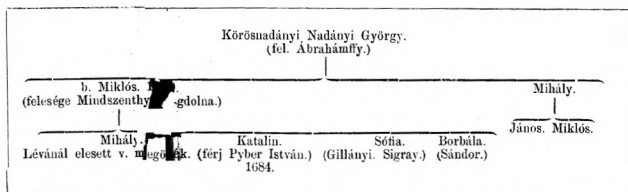
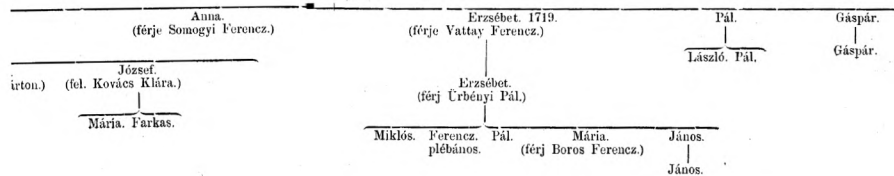

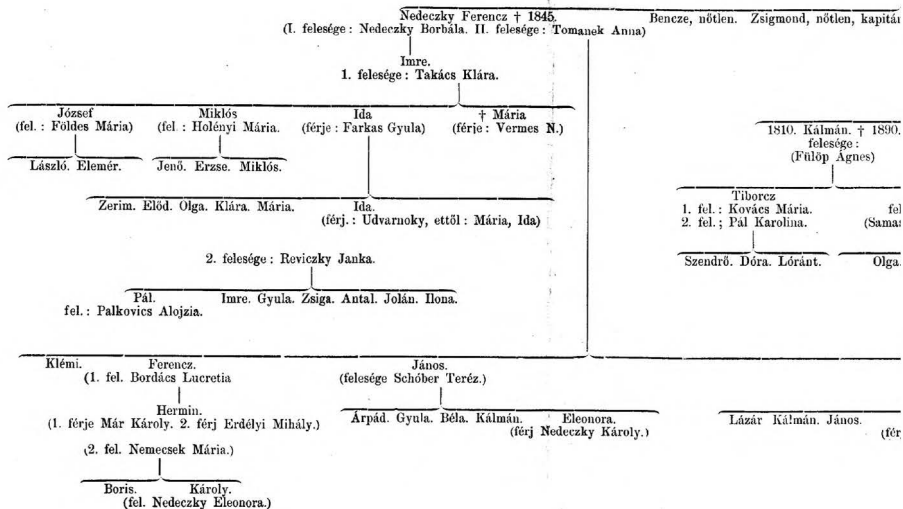
-család.

XXI. tá

kab. 1562.
 vagy Katalin.
 gri püspök. 1562—1633

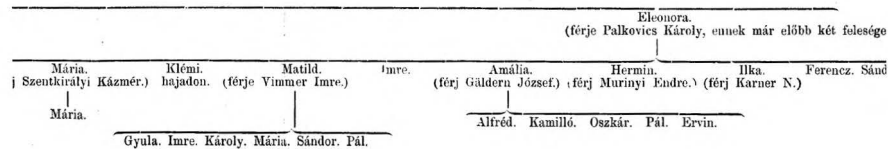
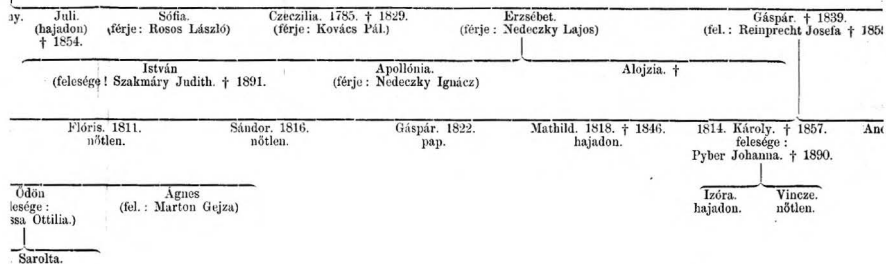
d Péterné.)

XXII. tábl

y Ferencz. † 1814.
 esége :
 öfia) † 1815.

601. laphoz.

Nedeczai Domokos

János

Péter

Mátyás

Miklós

Eraszmos

Rafael

Mihály

István. 1651

Sándor. † 1719. Mihály. 1711. Ferencz.

István.

Ferencz. 1572.

István. Ferencz. Imre, kanonok.

András. Pál. Kristóf. Ferencz. † 1814. (fő)

gömböck.

kanonoknak.

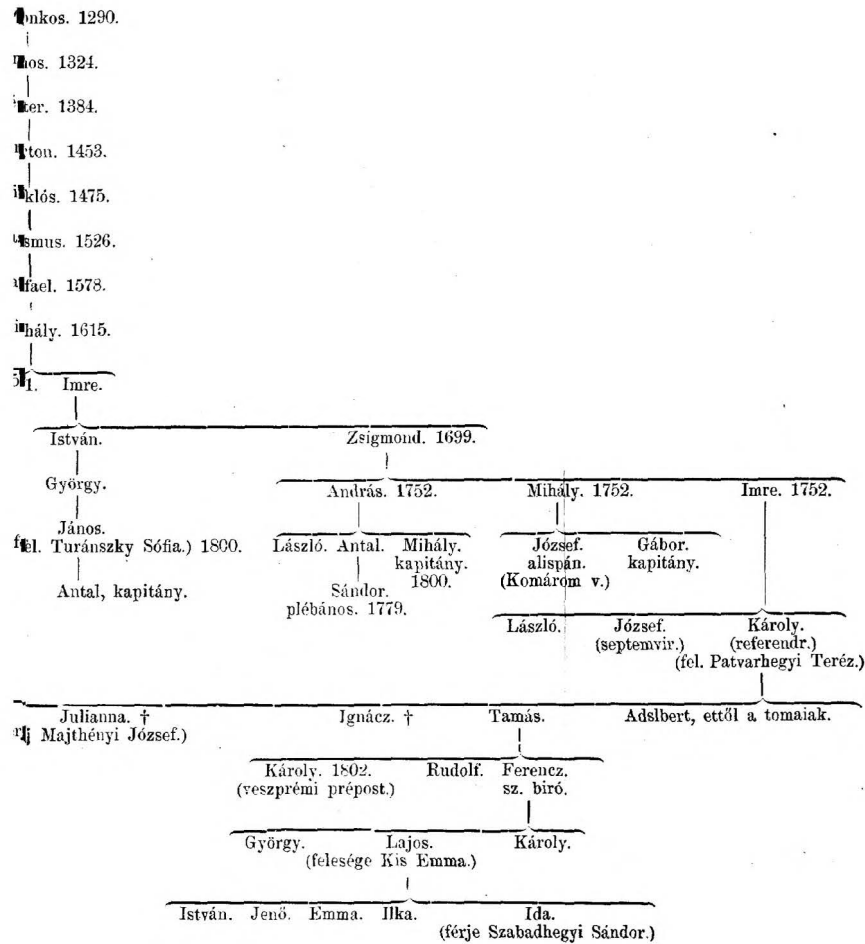
Erzsébet.
férj Jaklin József.)

Apollónia.
(férj Tahy Imre.) 1779.

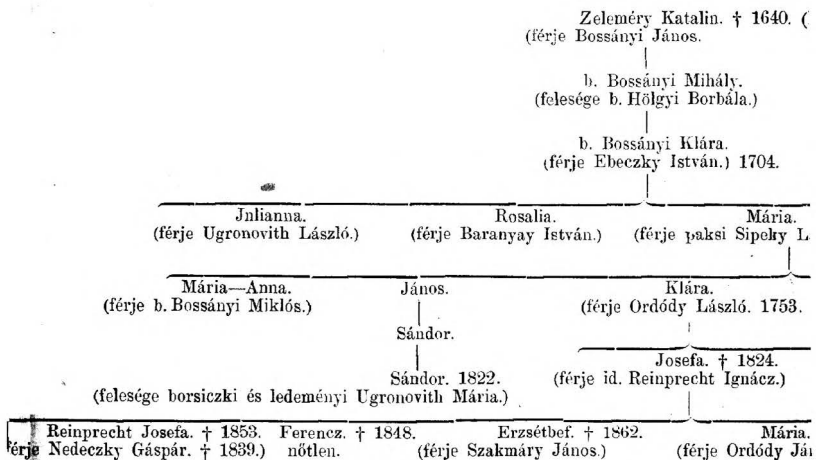
Teréz.
(férj Nedeczky József.)

(férj)

XXIII. tábla.

608. laphoz.

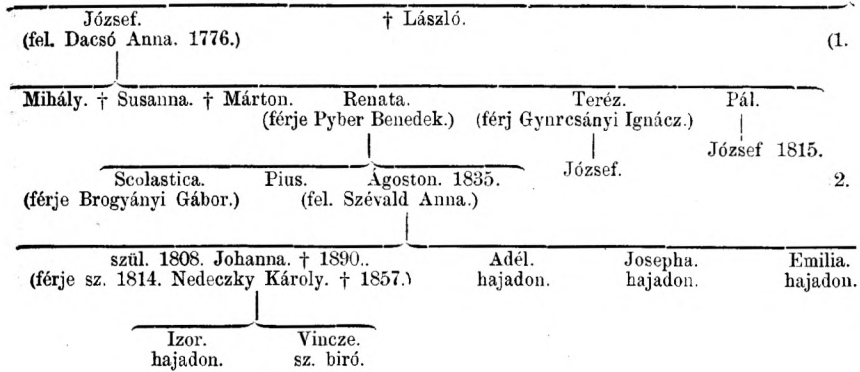

XXIV. tábla.

Lásd a Zeleméry XIV. és XIII. tábla geneológiákat.)

József.			
ászló.) 1763.			
Teréz.		Apollónia.	
(férje Lytassy András.) 1753.		(később férje b. Rudnyánszky.)	
Apollónia.		Krisztina.	
(férje Gál János.)		(férje Palogyay János.)	
Netti.		Ignác. ifj. † 1858.	
nos.)	(hajadon.)	Eleonora.	(fel. Hegyi Anna, özv. Marsovszkyé.)
		(hajadon.)	Alajos.
			(örnagy.)
		Marsovszky Constantia.	
		(férje Reinprecht Alajos.	
		örnagy.	

Blaskovics
(felesége Grassalkóvi)

XXV. tábla.

Sámuel. 1736.
 cs Juditha. 1746. Ennek fivére: gróf Grassalkovics Antal. 1733. Personalis. † 1771.
 (1. fel. Lányi Erzse. 2. Klobusiczky Krisztina. 3. Klobusiczky Teréz.)

Antal. 1784. (herczeg.)
 (felesége Eszterházy Mária.) (herczeg.)

Antal. (herczeg.) 1771—1841.
 (fel. Eszterházy Leopoldine. (herczeg.)

Iona.	Erzsébet.	Anna—Mária.	Borbála.
férj Jeszenszky Mihály.)	(férje Konkoly János.)	(férje Magócsy János.)	(férje Kostyán Imre. 1741.)
Mihály.	Erzsébet.		
Mihály.	(férje Tajnay Károly.)		
férje Gelléri István.)	János.		

Mária.	Gusztáv.	Antal.
(férje Lenhard N.)		